

FUNDACIÓ NOGUERA
LLIBRES DE PRIVILEGIS

Douint De moubo seu consuetudinibz ville
vniuersi. Tarrege qualif yti debeant.
Quod nos Iacobus dei gra. Rex aragon. maior
cap. ...
Els llibres de
privilegis de Tàrrega
(1058-1473)

Edició a cura de

GENER GONZALVO I BOU
JOSEP HERNANDO I DELGADO
FLOCEL SABATÉ I CURULL
MAX TURULL I RUBINAT
PERE VERDÉS I PIJUAN

Barcelona, 1997

ELS LLIBRES DE PRIVILEGIS
DE TÀRREGA (1058-1473)

FUNDACIÓ NOGUERA

Llibres de Privilegis, 6

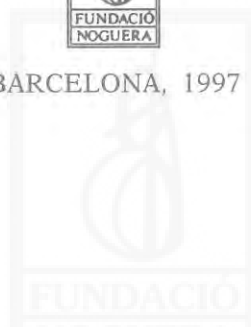
Els llibres de privilegis de Tàrrrega (1058-1473)

Edició a cura de

GENER GONZALVO I BOU
JOSEP HERNANDO I DELGADO
FLOCEL SABATÉ I CURULL
MAX TURULL I RUBINAT
PERE VERDÉS I PIJUAN

BARCELONA, 1997

© Gener Gonzalvo i Bou, Josep Hernando i Delgado, Flocel Sabaté i Curull,
Max Turull i Rubinat, Pere Verdés i Pijuan

Edita: Pagès Editors

Carrer Bobalà, 4 - 25004 Lleida

Primera edició: desembre de 1997

ISBN: 84-7935-462-3

Dipòsit legal: L-1.345-1997

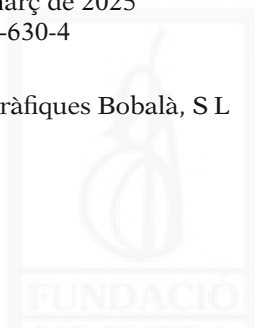
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S. L.

Primera edició digital: març de 2025

ISBN (pdf): 978-84-1303-630-4

Conversió digital: Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

Introducció

1. Els llibres de privilegis de Tàrrrega

Els llibres de privilegis de l'antiga vila de Tàrrrega estan formats per tres volums, conservats actualment a l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega, dins el conjunt del fons municipal de Tàrrrega (el més destacat d'aquest Arxiu Històric Comarcal).

Descriurem, breument, aquests tres volums:

El volum I és un còdex escrit sobre pergamí, amb un relligat de fusta folrada de pell. Té un format de 310 × 222 mm. Presenta una lletra gòtica llibrària del segle XIV, i on hi apareixen, bàsicament, dues mans dels copistes. Està format per 75 folis (en la foliació original, després del foli 37 s'anota el següent, per error, com a foli 28). Hi manquen les caplletres inicials de cada document, i les rúbriques, en català, són en lletra del segle XVII. Conté 41 documents, amb les dates extremes de 1058 a 1331. Atenent a aquesta cronologia, seria confeccionat pels volts de 1332. El seu estat de conservació és bo.

El volum II és un còdex escrit sobre pergamí, amb relligat de fusta folrada de pell. Té un format de 260 × 180 mm. Presenta, igualment, una lletra gòtica llibrària del segle XIV, i on hi apareixen quatre mans diferenciades dels diversos copistes (a més d'una mà posterior, del segle XV, que transcriu un instrument del 1473). És

amb les dates extremes del 1185 fins al 1384. És, per tant, el darrer volum de privilegis que es confeccionà, i finalitzat a la darrereria del segle XIV. El seu estat de conservació és bo.

2. La gestació dels llibres de privilegis de Tàrrega

L'arxiu medieval de la paeria de Tàrrega sembla ja estructurat al segle XIV. Així, en unes ordinations del 1342, concedides per Pere III a la universitat targarina, s'especifiquen les tasques de l'escrivà, el qual haurà de tenir cura de les escriptures de la Paeria.¹ Malauradament, però, no coneixem la data precisa de compilació d'aquests tres volums de privilegis, malgrat que el fons municipal de Tàrrega conserva els llibres d'acords de la paeria des de l'any 1300 (amb algunes mancances en els segles XIV-XVI).² No tenim, doncs, cap disposició del consell de la vila, ni cap font complementària, àdhuc posterior a la compilació, que ens aclareixi aquest punt, certament important. Igualment, no hi ha cap disposició reial que donés el permís o validació per a confeccionar els llibres de privilegis de Tàrrega, tal com succeeix en el cas de Cervera (1363) i Manresa (1358), per posar dos exemples.³ Tanmateix, sabem que a mitjan segle XIV, diverses viles de condició reial decidiren de copiar en un sol volum —o en diversos, com és el nostre cas—, els privilegis, cartes reials i d'altres disposicions que interessaven a les universitats, i que, com en el cas de Tàrrega, es conservaven a l'arxiu municipal en pergamins originals. Podríem anotar diversos casos, però el més proper a nosaltres és el de la ciutat de Cervera, ja esmentat abans.⁴

1. ACHT, Fons Municipal de Tàrrega (FMT), Llibres de Privilegis, III, fol. 54.

2. Sobre el fons municipal de Tàrrega, vegeu: CANELA, Montserrat/ FARRÉ, Joan/ GOLZALVO, Gener: *Els fons medievals dels Arxius Històrics Comarcals de Balaguer, Cervera i Tàrrega*, a «Palestra Universitària», 3 (Cervera, 1988), pàgs. 243-253; GONZALVO I BOU, Gener: *Guia de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrrega*, a «Guia dels arxius històrics de Catalunya», 3, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1989, pàgs. 161-189.

3. Àdhuc, a Cervera, la Paeria ja acordà, el 1360, de confeccionar el Llibre de Privilegis. Vegeu: TURULL, Max, i d'altres: *Llibre de Privilegis de Cervera (1182-1456)*, Barcelona, Fundació Noguera, 1991, pàg. 12; TORRAS, Marc: *El Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*, Barcelona, Fundació Noguera, 1996, pàgs. 13-14.

4. TURULL, Max i d'altres: *Llibre de Privilegis de Cervera (1182-1456)*, Barcelona, Fundació Noguera, 1991. Sobre aquest llibre de privilegis, vegeu també: DURAN I SANPERE, Agustí: *El Llibre de Privilegis de Cervera*, a «Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans», Barcelona, 1913-1914, pàg. 759; TURULL, Max/ CANELA, Montserrat: *El llibre de Privilegis de Cervera (1360): Introducció històrico-jurídica i rúbriques dels documents*, a «Palestra Universitària», 3 (Cervera, UNED, 1988), pàgs. 115-171.

reflecteixen als dos primers volums de privilegis: així, els litigis amb Vilagrassa, la qual cosa explicaria la transcripció, en aquest tercer volum, de la carta de població de Vilagrassa del 1185 (que no apareix en els dos primers còdexs targarins).

El que sí podem comentar aquí és l'existència d'algunes notícies referides als privilegis, però sempre en referència als documents originals, i no pas a la seva compilació. Així, potser la més significativa és la disposició del consell de la Paeria del 17 d'abril del 1514, en què s'acordà que la «caixa dels privilegis» fos custodiada al domicili del paer en cap, Ramon Folc, per un període d'un any. A més, les dues claus de la caixa haurien d'ésser guardades, per separat, a les cases respectives de dos paers de la vila. El consell manà també que se'n fes un inventari (aquest no ha arribat fins a nosaltres).⁵ En l'esmentat acord, no hi ha cap referència als llibres de privilegis.⁶

D'altra banda, conservem dos inventaris dels privilegis de Tàrrega del segle XVIII. Cal precisar que aquests instruments també es refereixen únicament als documents originals, i que en cap moment se'ns parla dels nostres llibres del segle XIV. Per tot això, és senzill deduir que els responsables de la universitat, a l'hora de defensar els seus interessos, donaven importància jurídica i documental només als privilegis conservats en els pergamins originals. És a dir, les tres còpies del segle XIV tindrien, a Tàrrega, un valor únicament instrumental, però sense força jurídica davant els litigis als quals havia de fer front la Paeria.

En el cas dels inventaris citats anteriorment, consisteixen en uns llistats que recullen disposicions fins al segle XVIII, i que ens il·lustren la importància jurídica que la universitat de Tàrrega donava als instruments del seu arxiu, recollits genèricament sota l'epígraf de privilegis.

El primer inventari, datat del 1716, és un recull selectiu de privilegis de l'antiga Paeria, on els regidors certifiquen «*que dicha villa de Tárrega se ha acostumbrado regir y gobernar con los usos y costumbres y Reales Privilegios siguientes...*». És un document interessant, en el sentit que sembla que, davant el nou règim

5. AHCT, FMT, Llibre de Consells, 1510-1516, f. 167r.

6. A Balaguer, consta igualment que al segle XIV hi havia l'existència d'una «arca» on es guardaven el privilegis originals: vegeu el pròleg de Flocel Sabaté i Curull al llibre de DOMINGO, Dolors: *Els pergamins de privilegis de la ciutat de Balaguer*, Lleida, 1997 (Col·lecció «Comtat d'Urgell», núm. 2).

Són doncs, aquests dos inventaris, una mostra d'un renovat interès per part del govern municipal envers els seus arxius, i en particular, ens il·lustren una nova consciència de la importància que encara podien tenir els antics privilegis i usos i costums de Tàrrega, primerament, enfront els canvis polítics esdevinguts amb el nou règim borbònic, i en segon terme, un primigeni interès per la pròpia història, i àdhuc, per disposar d'un arxiu ben ordenat i inventariat, entès com un bé per a la bona administració del govern municipal.¹⁰

3. L'arxiver Lluís Sarret i els llibres de privilegis de Tàrrega

Abans d'endinsar-nos en l'anàlisi del contingut i tipologia dels privilegis targarins, caldria aclarir un punt previ. Es tracta, sens dubte, de situar en el seu lloc l'obra de l'arxiver targarí mossèn Lluís Sarret i Pons (1880-1936) en relació amb els privilegis de Tàrrega. Lluís Sarret, fill de l'arxiver manresà Joaquim Sarret i Arbós, fou el primer arxiver municipal targarí reconegut oficialment. Desenvolupà aquestes tasques durant el període de 1925 a 1936.¹¹ A banda de la bona organització que efectuà de l'arxiu municipal, publicà diversos treballs, però sens dubte la seva obra cimera fou *Privilegis de Tàrrega* (Tàrrega, Camps Calmet, 1930, 531 pàgs. Pròleg d'Agustí Duran i Sanpere).¹² Durant molts anys, l'obra de Sarret ha estat una referència inexcusable per a conèixer el contingut dels privilegis de Tàrrega, la font més rica per a l'estudi de l'edat mitjana targarina. A més, és de destacar la bona preparació i el rigor del bon arxiver Lluís Sarret, que dominava perfectament el llatí i la paleografia. Tanmateix, cal deixar ben clar que l'obra de Sarret —que pretenia ésser divulgativa— no és pròpiament una edició completa dels privilegis de Tàrrega. Primerament, l'autor féu resums extensos en català dels documents originals llatins. Podríem dir que només publicà alguns pocs privilegis íntegrament: els que ori-

10. Sobre aquestes qüestions vegeu: PLANES I ALBETS, RAMON: *La descripció dels arxius municipals catalans fins a la fi del segle XIX: l'arxiu de la ciutat de Solsona*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1993, pàgs. 36-38. També hem consultat: TORRAS I RIBÉ, JOSEP M.: *Els municipis catalans de l'Antic Règim (1453-1808)*, Barcelona, Curial, 1983.

11. Sobre Lluís Sarret, vegeu: GONZÁLEZ I BOU, GENE: *Mossèn Lluís Sarret i Pons (1880-1936) i la seva obra a Tàrrega com a arxiver i historiador*, a «Urtx. Revista Cultural de l'Urgell», 1 (Tàrrega, 1989), pàgs. 127-141.

12. Aquesta obra es reedità en facsímil el 1982 (Tàrrega, Ignasi de L. Camps Sarró), amb un nou pròleg, degut a Joan Tous i Sanabra.

Entre els instruments transcrits als llibres de privilegis de Tàrrega, destaca, primerament, la configuració del seu dret local, atorgat per Jaume I el 1242, i que presenta, externament, la fesomia o estructura de privilegi (doc. 6 de la nostra edició). La importància que els nostres compiladors donaren a aquests «Usos i Costums» ve corroborada pel fet d'encapçalar els dos primers volums dels llibres de privilegis de Tàrrega. Si bé el seu contingut és més breu que d'altres Costums de l'època (pensem en els de Lleida o Tortosa), cal dir que els targarins s'emmarquen dins aquesta categoria, a més d'ésser dels més primigenis del país, tal com va estudiar extensament el Dr. Josep M. Font i Rius. Precisament, és el Dr. Font Rius el primer que va estudiar i editar aquests «Usos i Costums» del 1242, amb la seva extraordinària erudició i competència.¹⁵

La condició jurídica de vila reial que tenia Tàrrega a l'època medieval és determinant per a comprendre el contingut dels seus llibres de privilegis. Els nostres copistes s'afanyaren a compilar els primers documents que fan referència al mateix origen històric de Tàrrega: la concessió de castlanies i disposicions feudals del comte de Barcelona Ramon Berenguer I respecte al castell de la vila (docs. 1, 2 i 3), de gran importància militar dins el procés de reconquesta del segle XI, que en aquesta zona portaven a terme, simultàniament, els casals de Barcelona i d'Urgell.

Dins la línia de registrar els primers instruments que donaven certes seguretats jurídiques als primers pobladors de la vila, els compiladors tampoc s'oblidaren de la breu carta de franqueses que els comtes de Barcelona Ramon Berenguer III i Dolça concediren a Tàrrega l'any 1116 (doc. 4).¹⁶

Un dels temes més insistents, molt reflectits en els llibres de privilegis de Tàrrega, són els conflictes constants amb la veïna vila reial de Vilagrassa. Al llarg de l'edat mitjana, ambdues viles foren un constant maldecap cap al senyor comú, el comte de Barcelona, que mirà sempre de posar pau entre les dues universitats, i àdhuc

15. FONT RIUS, J. M.: *Costumbres de Tàrrega*, a «Anuario de Historia del Derecho Español», XXIII (Madrid, 1953), pàgs. 429-443. En ocasió del 750 aniversari de la concessió d'aquests «Usos i Costums», se'n va fer una reedició actualitzada amb noves notes del mateix autor. Vegeu: FONT I RIUS, Josep M.: *Els Usos i Costums de Tàrrega*, Tàrrega, Ajuntament, Arxíu Comarcal, Museu Comarcal, 1992, 93 pàgs. En aquesta ocasió, es va incloure una versió en català de l'original llatí, a cura del Dr. Laureà Pagarolas i Sabaté.

16. Document publicat pel Dr. Josep M. FONT RIUS: *Cartas de Población y Franquicia de Cataluña*, vol. I, Madrid-Barcelona, 1969, doc. 48.

jurisdicció en plets per terres d'homes de Vilagrassa pertanyents al terme de Tàrrega (docs. 24, 66, 92); accions d'enfrontaments violents entre habitants d'ambdues viles, que obliguen a dictar sentències judicials (docs. 25, 38, 97), o bé a establir concòrdies o capitulacions de pau (docs. 99, 101, 103, 141); en darrer terme, també mereixen atenció els conflictes entre ambdues viles en qüestions de fires i mercats (docs. 55, 72, 76, 174).

Un altre àmbit destacable dels privilegis targarins és el del progressiu afaïonament de la universitat targarina, quan el comte de Barcelona, per exemple, li reglamenta l'ús de l'escrivania o de la carnisseria, per posar dos exemples (doc. 12), o bé el sistema d'elecció de prohoms per a efectuar talles en les quèsties (docs. 31, 37). Anant un xic més enllà, els comtes regulen també els béns comunals de la vila: la possessió de pastures, aigües, llenya, sèquies i peixeres (doc. 17).

En aquest context, tenen molta importància els instruments referits a la configuració i diverses disposicions sobre el sistema d'eleccions de paers, membres del consell general, o bé de càrrecs de la universitat, com el mostassaf (docs. 43, 126, 130, 135, 143, 195, 235). Aquests privilegis ens permeten seguir la instauració i progressiva evolució del règim municipal de la vila de Tàrrega, plenament consolidat al segle XIV. Al costat d'aquests, hi trobem també concessions reials que permeten a la universitat fer ordinacions, imposicions i bans (docs. 37, 63, 154), o bé la concessió directa d'ordinacions per part dels monarques, que com és sabut, som sempre concedides prèvia petició dels representants de la universitat (doc. 47).¹⁹

Les relacions amb la Monarquia s'especifiquen també en els ajuts concedits per la universitat, per tal de recolzar les empreses bèl·liques dels comtes-reis. Molt relacionat amb això, els privilegis targarins recullen nombrosos instruments referits a la construcció dels murs de la vila, dins un context general de fortificació de nombroses viles i ciutats catalanes, degut a la guerra que sostingué amb Castella el rei Pere III (docs. 226, 227, 228, 230, 231, 233, 234, 237, 242, 248).

19. Sobre els orígens i evolució del règim municipal de Tàrrega, vegeu: RIBALTA, Jaume/ TURULL, Max: *Alguns aspectes del règim municipal de Tàrrega i Cervera al segle XIV*, Tàrrega, Grup de Recerques de les Terres de Ponent, 1987; TURULL, Max/ RIBALTA, Jaume: «De voluntate universitatis». *La formació i l'expressió de la voluntat del municipi (Tàrrega, 1214-1520)*, a «Anuario de Estudios Medievales», 21 (Barcelona, CSIC, 1991), pàgs. 143-231.

ben definida, existia el problema per als targarins —que els molestava molt— d'haver de compartir el mateix veguer amb Cervera, és a dir, es reclamà que Tàrrega tingués un veguer propi (docs. 71, 73, 79, 82, 83, 84, 108, 124, 128, 132, 191). També hi trobem documentació que fa referència a la pertinença de diverses viles a la vegueria targarina, que sovint presentaven certa resistència a aquesta adscripció, encara que per qüestions diferents. Així, tenim el cas de Verdú, que com Vilagrassa, tenia força rellevància a l'època medieval, i presentava animadversions envers els targarins. D'altres viles, com Montornès de Segarra i el Mas de Bondia, eren disputades pels veguers de Tàrrega i Cervera, mentre que casos com el del Palau d'Anglesola eren deguts a l'enfrontament entre Tàrrega i el llinatge dels Anglesola (docs. 80, 81, 85, 86, 107, 112, 113, 192, 284, 285, 288, 296, 298, 299, 300, 301).²⁵

Si ens endinsem en les jurisdiccions eclesiàstiques, trobem també una reivindicació targarina, que corroboren els bisbes de Vic, i per tant, són objecte de còpia en els llibres de privilegis: la creació i manteniment d'un deganat a Tàrrega i l'anomenada «part baixa d'Urgell» (docs. 56, 57, 93, 102, 179, 229).

De la compilació dels privilegis targarins, trobem també els instruments referits als jueus de l'aljama de Tàrrega, que tenia, dins la vila, una força remarcable, i una forta incidència en les estructures socioeconòmiques. En realitat, però, aquests documents ja fan referència als primers progroms i destruccions del call i de la sinagoga targarina al segle XIV, i les disposicions de Pere III per tal de reconstruir el call i de restituir els béns dels jueus, que com és ben conegut, depenien directament de la persona del rei, i eren, almenys teòricament, sota la seva protecció (docs. 138, 139, 140, 155, 156, 158).²⁶

En darrer terme, hi ha un nombre important de documents que no són de caire específicament targari: són els que fan referència a disposicions generals de la Corona, dirigides sobretot a les viles i ciutats que depenien del monarca, i molt sovint producte dels acords presos en les corts generals, on Tàrrega, lògicament, hi enviava també els seus síndics o representants (docs. 22, 52, 53, 54, 104, 121, 136, 137, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 159, 160, 161,

25. Sobre aquestes disputes territorials, vegeu: SABATÉ, Flocel: *El territori a la Catalunya Medieval*, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1997, pàgs. 175-176.

26. Sobre aquest tema, vegeu: PLANES, Josep M.: *Breu aproximació als jueus de la Tàrrega medieval*, Tàrrega, A. G. Camps, 1987.

L'edició dels documents

El text dels documents en llengua llatina anteriors a mitjan segle XII, els quatre primers, ha estat transcrit, per raons òbvies, sense que hom hagi de tenir present cap mena de consideració lèxica o gramatical. En l'edició dels documents posteriors a aquesta data hem procurat ésser fidels, sempre que ha estat possible, al text dels manuscrits. És per això que hom observarà grafies diverses d'una mateixa paraula i/o dels derivats. Si un mateix document es troba repetit en dos o en els tres manuscrits del *Llibre de privilegis de Tàrrrega*, en el cas d'una incorrecció gramatical d'un dels manuscrits hem triat la correcta de l'altra o dels altres. Entre el text de LPT, I i el text de LPT, II, si el document es repeteix en ambdós, no sol haver-hi grans diferències. No és, però, aquest el cas de LPT, III, la lletra del qual és cursiva amb una grafia força capriciosa i diverses incorreccions morfològiques i sintàctiques. A l'aparat crític fem constar tots aquests accidents i les diferències entre els diversos manuscrits, si s'escau.

Tanmateix, no hem respectat la grafia, habitual en els tres llibres, de doble consonant inicial, especialment en el cas de *ff*: *ffacere*, *ffebruarius* o *ffebroarius*, *Fferdinandus*, *Fferrarius*, *ffestum*, *ffidelis*, *ffirmo*, *fforçar*, *Ffrancia*, *Ffrancischus* o *Ffranciscus*, *ffrater*, etc. Respectem, però, la grafia d'una consonant, quan hi hauria d'haver dues consonants, o a l'inrevés: *peccus-pecus*, *vicarius-vicarius*, etc.; *deffendo-defendo*, *diffinio-difinio*, *difinitivus, difiniitivus*, *insufficiens-insuficiens*, *officialis-oficialis*, *preffixus-prefixus*, *ratiffico-*

per *baiulum* (acusatiu), *comitatus* (nominatiu) per *comitatu* (ablatiu), *deffectum* (ac.) per *deffectu* (ab.), *fructum* (ac.) per *fructuum* (gen. pl.), *hominem* (ac.) per *homines* (nom. pl.), *iusticie* (gen.) per *iusticia* (ab.), *maiori* (dat., ab.) per *maior* (nom.), *predictam arundinem* (ac.) per *predicta arundo* (nom.), *processus* (nom., gen., etc.) per *processibus* (dat., abl.), *universitatis* (gen.) per *universitate* (abl.), *in villam* (ac.) per *in villa* (abl.), etc. El mateix podem observar en l'ús dels pronoms: *qua* per *que*, *que* per *quas*, *qui* per *quod*, *aliqui* per *aliquid*, *eidem* per *eisdem*, etc. Els errors en la concordança de l'adjectiu amb el substantiu sovintegen també: *forma contento* per *forma contenta*, *damni illi* per *damni illius*, *paciaris ipsis* per *paciaris ipsos*, *sindicis congregatos* per *sindicis congregatis*, etc. El mateix cal dir de conjuncions, preposicions i altres partícules: *a* per *ad*, *ac* per *ad*, *adque* per *atique*, *ah* per *ac*, *et* per *si*, *ex* per *et*, *per* per *pro*, *se* per *seu*, *sup* per *sub*, *tam* per *iam*, etc.

El text dels documents en llengua catalana, vint-i-cinc documents, i en llengua castellana, tres documents, ha estat transcrit de manera rigurosa segons el text dels manuscrits. A l'aparat crític hi fem constar els errors dels copistes. Fem ús de l'accent, la dièresi i la separació de les paraules foses segons les normes següents: si és la primera paraula la que ha perdut elements, hem fet ús de l'apòstrof; si és la segona la que ha perdut elements, hem fet ús del punt volat; o bé separem els mots si es troben units sense que cap d'ells hagi perdut cap lletra. No fem ús de la *y* amb dièresi ni la *y* accentuada. Als manuscrits els numerals van sovint precedits i seguits per punts volats. Donem tot seguit les variacions gràfiques més abundoses, amb la qual cosa volem fer palès el respecte absolut a la grafia dels manuscrits. Hom podrà observar a la transcripció dels textos confusions de *a* i de *e* àtones. Es conserva l'ús de *b* i de *p* en la mateixa síl·laba d'una mateixa paraula. El mateix en l'ús de *b* i de *v*. També en el cas de l'ús de *c*, *cc*, *ch*, *qu* amb so fort. I l'ús de *c* i de *g*. L'ús de *f* i de *ph*. l'ús de *f*, *ff*, *sf* dins de la paraula. L'ús de *e* i de *i*. L'ús de *es* i de *s* quan inicien una paraula. No es canvia res en l'ús o l'absència de *u* darrera *g*. La lletra *g* en molts llocs cal llegir-la *j*. L'ús de *h* és molt capriciós. Es respecta l'ús de *i*, *j*, *y* amb valor consonàntic. I també l'ús de *i* i de *y* amb valor vocàlic. Mantenim l'ús del copista quant a la *l* i *ll*, que grafiam *l-l* quan cal. L'ús de *m*, *mp*, *n* en la mateixa síl·laba d'una mateixa paraula. L'ús de *nn* i de *gn*. L'ús o l'absència de *n* davant *v*. L'ús de *nt* i de *n* final de paraula. L'ús indistint de *ny*, *ni*, *gni* i *yn*. L'ús

Abreviatures utilitzades

ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó (Barcelona)
AHCT	Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga
FMT	Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: Fons Municipal de Tàrraga
LTP	Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: Fons Municipal de Tàrraga, Llibres de Privilegis de Tàrraga (3 vols., segle XIV)
SARRET	SARRET I PONS, Lluís: <i>Privilegis de Tàrraga</i> , Tàrraga, F. Camps Calmet, 1930 (hi ha una reedició en facsímil: Tàrraga, I. de L. Camps i Sarró, 1982).
TURULL/RIBALTA	TURULL RUBINAT, Max - RIBALTA HARO, Jaume: « <i>De voluntate Universitatis</i> ». <i>La formació i l'expressió de la voluntat del municipi (Tàrraga, 1214-1520)</i> , a «Anuario de Estudios Medievales», 21 (Barcelona, CSIC, 1991) pàgs. 143-231.

DOCUMENTS

1058, febrer, 5.

Els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis encomanen al cavaller Ricard Altamir la castlania del castell de Tàrraga.

[A]. Original no localitzat.

[B]. Còpia de l'Arxiu Reial de Barcelona (ACA), Cancelleria, Ramon Berenguer I, perg. 218 (d'A)

[C]. Còpia de 1329, perduda (de B)

D. LPT, I, 45v-47r. (de C)

E. LPT, II, f. 104r-106r.

[sense rùbrica]

[H]oc est translatum sumptum fideliter a quodam alio translato auctentico, cuius tenor talis est: Hoc est translatum sumptum fideliter a quadam carta scripta in pergameneo queque reperta fuit in quadam caxia archivi palatii regii Barchinone, cuius tenor talis est:

In Christi nomine. Hec est conveniencia¹ que est facta inter Raymundum, comitem Barchinonensem,² et Almodem, comitissam, et Ricardum Altemiri, de ipso castro de Tarrega. Comendant namque predicti comes et comitissa ad iam dictum Ricardum ipsum castrum de Tarrega et donant ei per fevum ipsos terminos et pertinencias de iam dicto castro Tarrage et donant ad eos per castalianiam de iam dicto castro per unumquemque annum XL^a uncias auri Barchinonensis de mancussis numeratis. Et de predictis XL^a unciis sit mediatas data omni anno ad festivitatem sancti Petri et altera medietas sancti Michaelis. Et predicti comes et comitissa pro ipsa opera de Tarrega donant ad iam dictum Ricardum inter hoc quod iam habent ei donatum et adhuc ei addare, centum uncias auri Barchinonensis de mancussis numeratis. Et predictus Ricardus pro hiis omnibus supradictis causis convenit ad predictos comitem et comitissam ut accrescat ipsam turrem, quomodo

scribaniam curie vicarii Barchinone, in cuius posse dictus vicarius hanc firmam fecit sexto kalendas febroarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo, presentibus testibus: discretis Raimundo Vinaterii, legum doctore, et Bonenato de Casalibus, iurisperito. Et idcirco ego Guillelmus de Nogaria, notarius predictus, hec scripsi et hoc meum hic apposui sig[+]num. Sig[+]num Guillelmi Pinos, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum scriptum fideliter ab originali suo et ab eodem legitime comprobatum scribi fecit et clausit quinto kalendas febroarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo, cum literis rasis et emendatis in linea quarta ubi dicitur «ar», et in linea quinta ubi dicitur «iam».

Sig + num Bernardi Berthoni, vicini Montisalbi, regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem domini regis, qui hoc translatum sumptum fideliter a dicto translato autentico et ab eodem legitime comprobatum scribi fecit et clausit XII° kalendas iulii, anno Domini M^o CCC^o vicesimo nono.

1. conveniencia, a LPT II convivencia.
2. Barchinonensem, a LPT II Barchinonenssem.
3. statoires, a LPT II statoires.
4. *Al marge esquerre* Vide et nota quod carlani tenentur ire et sequi hostes.

2

[circa 1058]

Ricard Altemir, castlà del castell de Tàrrega, fa el jurament de fidelitat als comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis.

- [A]. Original no localitzat.
- [B]. Còpia de l'Arxiu Reial de Barcelona (ACA), no localitzada.
- [C]. Còpia de 1329, perduda (de B)
- D. LPT, I, 47v-49v. (de C)
- E. LPT, II, f. 106r-109r.

Quomodo¹ Ricardus² Altemir iuravit fidelitatem domino Raimundo comiti et comitisse

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam alio translato autentico, cuius tenor talis est: Hoc est translatum sumptum fideliter a quadam carta pergamenea queque reperta fuit in quadam caxia archivi palatii regii Barchinone, cuius tenor talis est:

Iuro ego Ricardus Altemiri, filius qui fui Ermengardis femine, quod de ista hora inantea fidelis ero vobis domino Raymundo, comiti, filius qui fuisti Sanccie comitisse, et domine Almodi comitisse, filia que fuisti Amelie comitisse, sine fraude et malo ingenio et ulla decepcione. Et ego predictus Ricardus de ista hora inantea non decebre vos predictum Raymundum³ comitem et Almodem comitissam de vestra vita, neque de vestris membris que tenent se in corporibus vestris, neque de ipsa civitate que dicunt Barchinona, neque de ipso comitatu

et predictum sine *engan lo faré*, sicut superius scriptum est *si ho tenrey e ho⁷ atenrey* sine vestro enganno excepto quantum vos Raymundum comitem et Almodiem comitissam aut unus ex vobis .ne absolveritis vestro grato animo sine forcia cum duobus aut tribus de vestris hominibus videntibus hoc quando me vos absolveritis, qui etiam vobiscum solvant me predictum Ricardum per Deum et hec sancta.

Sig + num Asberti de Frexio, vicarii Barchinone et Vallensis, qui huic translato supradicto fideliter a dicto suo originali non viciato nec in aliqua sui parte corrupto ex parte domini regis et auctoritate officii quo fungimur auctoritatem impendimus et decretum, ut ei tanquam dicto suo originali fides plenaria ab omnibus impendatur, appositum per manum mei Guillelmi de Nogaria, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem regentisque scribaniam curie vicarii Barchinone, in cuius posse dictus vicarius hanc firmam fecit sexto kalendas februarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo, presentibus testibus discretis Raimundo⁸ Vinaterii, legum doctore, et Bonenato de Casalibus.

Et ideo ego Guillelmus de Nogaria, notarius predictus, hoc scripsi et hoc meum hic apposui sig[+]num.

Sig[+]num Guillelmi Pinós, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali suo non cancellato, non viciato nec in aliqua parte sui suspecto scribi fecit et cum eodem de verbo ad verbum legitime conprobatum clausit quinto kalendas februarii, anno Domini millesimo CCC^o vicesimo octavo, cum literis rasis et emendatis in linea X^a ubi dicitur «ta».

Sig + num Bernardi Bertoni, vicini Montisalbi, regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem domini regis, qui hoc translatum sumptum fideliter a dicto alio translato auctentico ab eodem legitime conprobatum scribi fecit et clausit XII° kalendas iulii, anno Domini millesimo CCC^o XX° nono, cum literis rasis et emendatis in linea nona ubi dicitur «comitissam ne vos en tolrey nec ego nec homines neque homines femina vel feminas per meum», et in linea decima ubi dicitur «lium nec per meum ingenium et ego», et in ultima linea dicti translati ubi legitur «per te fui».

1. *Rúbrica de LPT II.*
2. Ricardus *escrit sobre* Raymundus.
3. Raymundum, *a LPT II* Raimundum.
4. Pujols, *a LPT II* Puiós.
5. in predicto, *a LPT II* infra dicto.
6. stopanyano, *a LPT II* stopaynano.
7. ho, *a LPT II* o.
8. Raimundo, *a LPT I* Raimundi.

predicti comes et comitissa⁸ aut unus ex illis mandaverint hoc aut iam dictum Mironem aut ad Petrum Udalardi, et ut ipsi cum predictis viginti caballariis teneat pacem illis hominibus quibus iam dicti comes et comitissa voluerint, et facient guerram quibus ipsi voluerint, et faciant hoc totum quod homo debet facere per suum bonem seniore. Iam dicti comes et comitissa conveniunt ad dare ad predictum Mironem usque ad venientes quatuor annos, per unumquemque annum, octingentos XL⁹ mancussos monete Barchinone de unam festam sancti Iohannis ad aliam. Et si predictus Miro et Petrus Udalardi non tenent bene et non attendunt totas istas supradictas conveniencias iam dictis comitis et comitisse sive illorum [...] anno, nisi quantum potuerit invenire cum mercede illorum, revertatur solide et libere ipsum castrum de Tarrega cum omnibus suis pertinenciis in potestate iam dicti comiti et comitisse ad faciendum hoc totum quod voluerint sine ira et ullo marrimento de predicto Mirone et Petro Udalardi et omnium suorum hominum propinquorum seu amicorum. Et similiter tenuero et attendero hoc totum illi vestro filio cui⁹ vos ambo aut unus ex vobis lexaveritis ipsum castrum de Cervaria et ipsum de Tarrega testamento vel verbis.

Actum est hoc terciodecimo kalendas augusti, anno VIII° regni regis Philipi.

Sig+num Senfre Reddrigo. Sig+num Mironis Fogeti. Sig+num Bernardi Remundi.¹⁰ Sig+num Guillelmi Odene. Sig+num Dalmacii Guitardi. Sig+num Geribertus Gitardi. Sig+num Mironis sacer, qui hoc scripsit.

Sig + num Asberti de Frexio, vicarii Barchinone et Vallensis, qui huic translato sumpto fideliter a dicto suo originali in quo erant quedam dictiones sive litere in diversis locis eiusdem que ad plenum legi sive cognosci non poterant, in loco quarum fuit in dicto translato spacium dimisum sive signatum, ut supra patet, ex parte domini regis et auctoritate officii quo fungimur, auctoritatem impendimus et decretum, ut ei tanquam dicto suo originali fides plenaria ab omnibus impendatur, appositum per manum mei Guillelmi de Nogaria, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem regentisque scribaniam curie vicarii Barchinone, in cuius posse dictus vicarius hanc firmam fecit sexto kalendas februarii, anno Domini M^o CCC^o XX° octavo, presentibus testibus: discretis Raimundo Vinaterii, legum doctore, et Bonenato de Casalibus, iurisperito. Et ideo ego Guillelmus de Nogaria, notarius predictus, hec scripsi et hoc meum hic apposui sig+num.

Sig+num Guillelmi Pinos, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali suo, in quo erant quedam dictiones sive litere in diversis locis eiusdemque ad plenum legi sive cognosci non poterant, in loco quarum fuit in dicto translato spacium dimisum sive signatum, ut supra patet, et cum

unoquoque homine domo una ad hospicium quando ibi venturi erimus, et vendant nobis unumquemque hominem² porcho I^o ad laudamentum de senecale qui fuerit in curia comitis sive duorum aut trium bonorum hominum bonorum de Tarrega. Insuper donamus vobis per totas ebdomadas duos dies, numeratim die lunis atque veneris, ipsa aqua que discurrit per Tarrega ad rigandum ortis et ortalibus et omnia que sunt³ vobis necessaria.

Actum est hoc nonas febroarii, anno VIII° regnante Ledovico rege. Sig+num Raimundi, comes. Sig+num Dulcie, comitisse.

Sig+num Raimundi, comes, filii eius. Signum + Ildefonsi, regis Aragonum, comitis Barchinone et Marchionis Provincie.

Sig+num Gauceran de Pinós. Sig+num Berengarii Gombaldi de Peramola. Sig+num Guillemi Petri de Sadao. Sig+num Guillemi Mancipium. Sig+num Bernardi Guilelmi de Luza. Sig+num Guillemi Raimundi⁵ de Pugalt.

Raimundus⁶ scripsit die et anno quod supra.

1. *Rúbrica de LPT II.*
2. *hominem manca a LPT I.*
3. *sunt, a LPT II sint.*
4. *VIII°, a LPT II VIII°.*
5. *Raimundi, a LPT II Raymundi.*
6. *Raimundus, a LPT II Riamballus.*

5

1185, abril. Lleida

Alfons I concedeix una carta de poblament a Vilagrassa, amb les corresponents franqueses i privilegis.

- [A]. Original perdut.
- [B]. Còpia de 7 de març de 1206, perduda.
- C. Còpia del segle XIV: ACA, Cancelleria, Registre 2 (Varia d'Alfons I), f. 53v. (de B).
- [D]. Còpia de 17 de novembre de 1310, perduda.
- E. Còpia del segle XIV: LPT, III, f. 63v-64r. (de D)
- [F]. Còpia de 5 de gener de 1433, procedent de l'arxiu municipal de Vilagrassa, actualment perduda.
- G. Còpia de 21 d'abril de 1603: Arxiu Parroquial de Vilagrassa, Llibre de Privilegis de Vilagrassa, fol. 1 (de F)
 - a. BOFARULL, CODOIN, VIII, pàg. 71 (de C).
 - b. FONT RIUS, Josep M.: *Cartas de Población y Franquicia de Cataluña*, Textos, 1, 2, pàgs. 243-245, Madrid-Barcelona, CSIC, 1969, pàgs. 243-245 (de C).

La població de Vilagrassa y concessions fetes als novament poblants dita vila.

Hoc est translatum fideliter factum XV kalendas decembris, anno Domini M CCC X^o, a quodam privilegio domini regis Ildefonsi, bone memorie condam, tenor cuius talis est:

cartam ausus fuerit venire in aliquo sola causa evasionis, daret mihi mille solidos preter illius⁷ dampni restauratione. Et preterea retineo ego rex ibi furnos et molendinos et iustitias et leudas et firmamenta. Et non habeatis ibi alium dominum nisi me et meos successores.

Facta carta apud Ilerdam, mensse aprilis, anno Domini M^o C^o LXXX° V.

Sig+num Ildefonsi, Dei gratia regis Aragonum, comitis Barchinone et marchionis Provincie. Sig+num Berengarii, Dei gratia Tarachone archiepiscopi. Sig+num Guillelmi de Angularia. Sig+num Raimundi Petri. Sig+num Petri Ball[...].⁸ Sig+num Orto de Ilya.

Ego Bertrandus hanc cartam scripssi et in linea V^a subscripssi et hoc precepto Guillelmi de Basia, regis notarii, et fecit hoc sig+num. Ego Petrus [...]ronart hic me pro teste subscribo. Ego Pelegrinus dez Mor, notarius publicus Villegrasse, hic me pro teste subscribo.

Sig+num mei Iacobi Mercatoris, notarii publici Villegrasse, qui hoc translatum scripssi secundum cartam et substantiam ipsius.

1. marchio, a LPT III marchio.
2. In, a LPT III et.
3. segueix et ligaria ratllat.
4. cavalcata, a LPT III cavalcata. Des de pro V solidis et ego accipio fins neque in cavalcata *interlineat* a LPT III.
5. Indiquem amb [...] un espai en blanc a LPT III.
6. segueix et dono vobis et concedo quod de istis X annis non ambuletis in oste neque in cavalcata, nisi tantum ad vestras *ratllat* a LPT III.
7. illius, a LPT III illi.
8. Una taca d'humitat afecta el text. Indiquem amb [...] les parts il·legibles.

6

1242, març, 8. Lleida

Jaume I concedeix als habitants de la vila i el castell de Tàrrega uns estatuts i costums.

- A. Original: Biblioteca de Catalunya, Secció d'Arxiu, pergamí 4.458.
- B. LPT, I, f. 1r-2v.
- C. LPT, II, fol. 1v-3v.
- D. Arxiu Capitular d'Urgell: Còpia de 1357, Ms. 2.100. f. 129r-133v.
- a. Josep M. FONT RIUS: *Costumbres de Tàrrega*, a «Anuario de Historia del Derecho Español», XXIII (1953), pàgs. 436-443 (Reproduïda en el recull del mateix autor, *Estudis sobre els drets i institucions locals en la Catalunya medieval*, Barcelona, Universitat, 1985, pàgs. 119-205).
- b. A. HUICI/ D. CABANES: *Documentos de Jaime I*, vol. II, València, 1976, pàg. 128, doc. 349 (d'a)

De moribus seu consuetudinibus ville Tarrege qualiter uti debeant.¹

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus

[9]. Stare non teneatur aliquis ad batalliam neque tornas aque calide vel frigide vel ferri calidi, nisi de voluntate partium fuerit.

[10]. Si castlani vel eorum homines conquerantur de aliquo homine Tarrege, homines Tarrege² firment et faciant ius in posse nostri vel nostri baiuli.

[11]. Emphiteota si vendiderit, alienaverit vel ad aliquem transtulerit rem quam pro domino teneat, donet quincuagesimam partem precii domino pro quo rem tenuerit et firmet cartam dominus nisi amplius vel paucius ex convencione inhita inter partes statutum fuerit, exceptis tamen hiis que pro nobis tenuerint.

[12]. Emphiteota antequam rem emphiteoticam alienet, fatigam faciat in domino rei et in eorum posse firmet directum pro re censita.

[13]. Saiones qui pignora de domo alicuius extrahere voluerint, non intrent domum illius sine uno vel duobus probis hominibus ville, sed sine aliquo possint claudere portam.

[14]. Extraneus qui comandam fecerit in villa vel miserit annonam, vinum vel aliam rem, comanda non impediatur ei aliqua guerra senioris vel vicini aut alia de causa vel delicto, nisi fuerit debitor principalis vel fideiussor, nec etiam pro debito vel fideiussione, dum paratus sit facere ius.

[15]. Extranei qui causa habitandi intraverint Tarregam et recepti fuerint pro vicinis, per unum annum sint liberi et immunes a questia et omni servicio et exaccione regali et vicinali.

[16]. Licet lis mota et contestata fuerit in posse curie, vicini possint interponere partes suas ad componendum laude, compositione sive consilio, salvo tamen iure et iusticia curie.

[17]. In criminali causa nemo nisi voluntarius compellatur testimonium perhibere. Set in civili, ex quo vocatus et electus fuerit ad testimonium peribendum, quacumque causa se subtraxerit, compellatur testimonium facere.

[18]. Si filius alicuius comiserit aliquod maleficium, pater non teneatur in aliquo pro filio respondere, nisi, patre sciente, filius in bona vel loca patris redierit vel ipsum pater sustinuerit scienter.

[19]. Si filius vel filia, in potestate patris constituti, contra voluntatem patris inhonesta conversacione se alicui comiserint sive contraxerint matrimonium, de quo pater non sit paccatus, quicquid de bonis paternis habere debeant amitant perpetuo et pater valeat aliis heredibus dimittere et donare. Set si pater eisdem postea voluntate sua conferre voluerit, possit, vel etiam heredes instituere, presente constitucione non obstante, ita tamen quod de bonis suis pater hereditet eos.

[20]. Ad regendam villam consilio proborum hominum et curie et baiuli nostri, et ponendos bannos et ordinacionem aquarum, annuatim eligantur quatuor viri qui in officio isto durent et sint, dum nobis placuerit.

Noverint universi quod lis erat inter homines de Tarrega, ex una² parte, et homines de Vilagrassa, ex altera, super termino de Tarrega. Dicebant namque homines de Tarrega quod quicquid tenebant vel possidebant vel in futurum tenerent vel possiderent homines de Vilagrassa in termino de Tarrega ratione empcionis vel donacionis vel ultime voluntatis vel exovarii vel quacumque alia ratione, redimerent in comuni Tarraga tam pro questia quam pro exercitu quam pro quacumque alia causa, pro qua ipsi homines de Tarrega facerent generale comune in Tarrega. Homines vero de Vilagrassa, econtrario, asserebant quod ipsi faciebant comune suum in Villagrassa et sic non debebant facere aliud comune in Tarrega, quia non debebant facere duas questias vel duos exercitus vel alia ductitia servicia ratione comunitatis. Ad³ hoc replicabant homines de Tarrega dicentes quod, si faciebant comune suum in Vilagrassa, faciebant ratione domorum et ortorum et aliarum possessionum quas habebant et possidebant in termino de Vilagrassa, quem terminum dominus rex Alphonsus, bone memorie, eisdem concesserat ratione franquitatum quas idem dominus rex Alphonsus per totam suam terram eisdem dederat cum sua carta et ratione peccuniarum quas ipsi homines de Vilagrassa habent et ex suis negacionibus cotidie adquirunt. Et ideo, non obstante ratione predicta, homines⁴ de Vilagrassa debebant de hoc quod est in termino Tarrage servire in Tarrega. Nos igitur Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, auditis et intellectis rationibus utriusque partis, sentenciando diffinimus quod homines de Villagrassa solvant comune in Tarrega de omnibus hiis hereditatibus quas tenent et possident vel in futurum tenebunt vel possidebunt in termino de Tarrega, tam ratione questie quam exercitus quam cuiuscumque alie cause ad generale comune Tarrage pertinentis.

Datum apud Tarregam, VIII idus augusti, anno Domini M^o CC^o XL° quinto.

Huius rei testes sunt: Raimundus, vicecomes Cardone, Petrus de Montecatheno, Gaucerandus de Pinós, Raimundus de Cervaria, Raimundus Guillelmi de Odena.

Scripta mandato domini regis loco, die et anno prefixis.

1. que manca a LPT I.

2. Al marge dret sentència entre Tàrrega e Vilagrassa.

3. Ad, a LPT I a.

4. homines, a LPT I hominum.

8

1250, setembre, 13. Lleida

Jaume I confirma totes les franqueses concedides per ell i els seus predecessors als homes de Vilagrassa, i afegeix que no els separarà del domini reial. També disposa que paguin les quèsties, conjuntament amb Tàrrega, a raó de 50 sous de cada 1.000 sous de propietat que

9

1257, maig, 3. Lleida

Jaume I ordena que els habitants de Tàrrega que hagin de presentar litigis a la cort de la vila ho facin, sense excepció, els dies hàbils abans de l'hora tèrcia.

[A]. Original perdut.

B. LPT, I, f. 3r. (d'A)

C. LPT, II, f. 4r-5r. (d'A)

Qualiter homines Tarrege debent venire ad litigandum intus villam Tarrege.¹

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Maioricarum² et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros volumus, concedimus et statuimus imperpetuum quod decetero omnes et singuli homines et mulieres de Tarrega,³ presentes et futuri, veniant⁴ et teneantur venire ad litigandum et procedendum in omnibus causis et singulis que inter ipsos vel quoslibet alios homines et mulieres intus villam de Tarrega vertuntur, vel decetero vertentur, quolibet modo vel qualibet racione, diebus omnibus quibus de iure litigare habuerint, de mane videlicet usque ad terciam et non aliter aliquo modo vel aliqua racione. Mandantes vicariis, baiulis, curiis, paciariis et universis⁵ aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod hoc statutum nostrum firmum habeant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant⁶ unquam aliquo tempore, aliqua racione vel causa.

Datum Ilerde, V nonas madii, anno Domini millesimo CC^o L^o septimo.

Signum + Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani.

Testes sunt: Bernardus Guillelmi de Entenza⁷, Eximinus de Focibus, Iauzbertus, vicecomes de Castronovo, Guillelmus de Castronovo, Artallus de Focibus.

Signum + Petri de Capellades, qui mandato domini regis pro domino fratre Andree, episcopo Valencie, cancellario suo, hec scripsit loco et anno prefixis.

1. *Rúbrica de LPT I.*

2. Maioricarum, a *LPT II* Mayoricarum.

3. Tarrega, a *LPT II* Villagrassa, en haver-hi raspat la paraula Tarrega.

4. veniant, *al ms.* veniat.

5. universis, a *LPT I* universsis.

6. permitant, a *LPT II* permittant.

7. de Entenza, a *LPT I* Dentenza.

Signum Michaelis d'Alcoario, qui mandato domini regis pro domino fratre Andrea, episcopo Valentie, cancellario suo, hec scribi fecit loco, die et anno prefixis.

1. dissensio, *al ms.* densusio.
2. libram, *al ms.* liberam.
3. unitas inter ipsos firmiter ac perpetuo *interlineat*.
4. *segueix* fuit *ratllat*.
5. *sint escrit al marge dret*.
6. Cluso *interlineat*.

11

1266, maig, 15. Lleida

Jaume I sentència, en les qüestions que enfrontaven els homes de Tàrrega i de Vilagrassa, que aquests darrers puguin fer ús, tal com disposava un privilegi del seu avi, el rei Alfons I, de l'aigua de reg de Cervera i Exercavins, i que contribueixin conjuntament amb els homes de Tàrrega, en quèsties, talles, cenes, hosts, cavalcades, redempcions d'aquestes i d'altres serveis.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 63r-v.

Que los de Vilagrassa puxen regar de les aygües del reger que ve de Cervera et de Exercavins, segons les concessions als de Vilagrassa feytes, e que en questes, cenes e altres coses daval scrites paguen segons establiment feyt per lo senyor rey en Jacme.

Pateat universis quod, cum inter homines Tarrege, ex una parte, et homines Villegrasse, ex altera, questio verteretur et tam super aquis irrigui quod fluit a Cervaria et a termino de Exercavins quam etiam super questiis, cenis, exercitibus, cavalcatis et redemptionibus eorumdem et aliis talliis et exactionibus quas nobis Iacobo, Dei gratia regi Aragonum, Maioricarum et Valentie, comiti Barchinone et Urgelli et domino Monstispesulani, facere tenerentur, tandem dictam questionem nos, Iacobus, Dei gratia rex predictus, domino de Sala, notario nostro, comisimus terminandam. Coram quo, comparentibus hominibus Villegrasse, suam querimoniam posuerunt, aserentes quod homines Tarrege inquietabant eos, turbantes eisdem possessionem aquarum predictarum et usus earum et venientes contra statutum nostrum quod feceramus de perpetua unitate habenda inter homines Villegrasse et Tarrege supradictos de ponendo adinvicem in talliis et aliis serviciis supradictis. De quibus omnibus predicti homines de Villagrassa dicebant se habere cartas donationum sibi factarum a domino Ildefonso, avo nostro, quam etiam a nobis. Super qua querimonia litte legitime contestata in¹ presentia dicti Guyllelmi de Sala ab hominibus de Tarrege supradictis et in dicta probatione super hinc inde negatis et productis testibus a

hominibus⁶ et toti universitati Tarrage, presentibus scilicet et futuris, imperpetuum totam scribaniam et totam carniceriam ville de Tarrega, sicut ipsas scribaniam et totam carniceriam melius habebatis et possidebatis, antequam nos donacionem vel donaciones alicui seu aliquibus fecissemus de ipsis, ita videlicet quod pro censu dictarum scribanie et carnicerie donetis semper decetero nobis et nostris trescentos solidos Barchinone⁷ monete ternalis quolibet anno in festo Domini Nativitatis. Et sic volumus quod habeatis, teneatis et possideatis decetero dictam scribaniam et dictam carniceriam cum omnibus iuribus earumdem sine aliquo impedimento nostro et nostrorum seu alterius cuiuslibet persone. Dantes vobis licenciam et plenum posse ponendi decetero scriptores, quoscumque volueritis, utiles et necesarios in scribania predicta, et removendi inde insufficientes, et ponendi similiter in dicta carniceria pensum ad ponderandum carnes que ibidem venduntur, prout in Terrachona⁸ vel Montealbo est fieri consuetum vel prout vobis iuste videbitur expedire. Concedimus insuper vobis quod quandocumque intus villam de Tarrega vel extra in termino eiusdem dabitur nobis et nostris dictos trescentos solidos censuales in certis censualibus et competentibus per vos emptis, que non se teneant pro nobis ad cognicionem videlicet illius baiuli nostri Tarrage qui pro tempore fuerit, quod vos ex tunc habeatis dictas scribaniam et carniceriam franchas et liberas ab omni censu,⁹ sicut melius et utilius dici vel intelligi potest, ad vestrum bonum et sincerum intellectum, non obstantibus aliquibus donacionibus vel concessionibus a nobis inde factis scriptoribus et carnificibus Tarrage seu aliquibus aliis personis cum cartis vel sine cartis. Mandantes vicario, baiulo, curie et universis aliis officialibus nostris Tarrage, presentibus videlicet et futuris, quatenus predicta firma habeant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliquo modo vel aliqua ratione.

Datum Barchinone, idus marcii, anno Domini M^o CC^o LXX° tercio.

Signum + Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispeulani.

Testes sunt: Guillelmus de Cervilione, Berengarius de Cardona, Guillelmus de Curia, Garssias de Castroaciolo, Albertus de Mediona.¹⁰

Sig + num Michaelis Violeta, qui mandato domini regis hec scribi fecit loco, die et anno prefixis.

1. *Rúbrica de LPT I, fol. 36v.*
2. *Rúbrica de LPT I, fol. 46v.*
3. *Rúbrica de LPT II.*
4. Maioricarum, a LPT II Mayoricarum.
5. et dominus Montispeulani manca a LPT I.
6. probis hominibus manca a LPT I.
7. Barchinone manca a LPT I.
8. Terrachona, a LPT II Tarrachona.
9. censu, a LPT II censu.

nostra observari et compleri nichilominus faciatis et hoc aliquatenus non mutetis.

Datum Barchinone, XV° kalendas aprilis, anno Domini M^o CC^o LXX° tercio.

1. futuro, *al ms.* futuris.

14

1275, març, 12. Lleida

Jaume I accepta rebre d'una propietat al Talladell i d'una altra a la Plana de la Sala els tres-cents sous censals anuals corresponents a la cessió a la vila de Tàrrega de la carnisseria i de l'escrivania, raó per la qual confirma la concessió.

[A]. Original perdut.

B. LPT, I, f. 37v-39r. [sic 29r.] (d'A)

Confirmació de la escrivania y carniceria y àpoca del sensal que¹ aportave la vila.

Noverint universi quod, cum nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, dedissemus et concessissemus vobis, probis hominibus et universitati Tarrage, imperpetuum totam scribaniam et totam carniceriam ville Tarrage ad censum trescentorum solidorum Barchinone cum carta nostra, et in eadem carta concessissemus vobis quod quandocumque assignaretis nobis intus villam Tarrage vel extra in termino eiusdem trescentos solidos Barchinone censuales in certis censualibus, que pro nobis non tenerentur, haberetis ex tunc scribaniam et carniceriam predictas franchas et liberas² ab omni censu, prout hec in carta inde vobis facta plenius continetur. Modo siquidem cum presenti carta recognoscimus et confitemur in veritate vobis, probis hominibus et universitati ville Tarrage predictis, quod vos emistis ad opus nostri et dedistis ac assignastis nobis ratione predicta dictos trescentos solidos Barchinone censuales, videlicet centum solidos Barchinone, quos emistis ab Arnaldo Columbi et Sibilie, eius uxore, habitatoribus Tarrage, super quadam vinea sita in termino Taillatelli aput Riambau, cum carta inde facta et scripta per Romeum Aquilonis, notarium publicum Tarrage, quam nobis tradidistis. Et emistis etiam ad opus nostri et dedistis ac assignavistis nobis ratione predicta ducentos solidos Barchinone censuales, quos Petrus ça Sala et Aldiariz, eius uxor, habitatores Tarrage, vendiderunt vobis super toto illo iure et parte ac omni eo quod et quam habebant et percipiebant et eis competebat et competere poterat ac debebat tam in proprietate quam in redditibus et fructibus in omnibus illis vineis quas pro eis tenent Dominicus de Puigalt, Guillelmus Meda et Bartholomeus Çameda in termino Tarrage, in plana que dicitur de la Sala, prout in carta

15

1289, juliol, 30. Lleida

Alfons II mana al batlle i als paers de Tàrrega que ningú amb béns patrimonials no sigui exclòs de contribuir en les despeses a la frontera de l'Empordà.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 2v.

a. TURULL/RIBALTA, ap. 4, pp. 200-201. (de B)

Declaració feyta per lo senyor rey que vioves, órfans pubills, franqués e clergues, habens béns patrimonials, paguen en les despeses feytes per los sservens.

Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum, Valencie ac comes Barchinone, fidelibus suis baiulo et paciariis Tarrege, salutem et gratiam.

Cum alique vidue, orfani pupili et quidam alii, tam franchi quam laici quam etiam clerici, habentes ibi bona patrimonialia et de realencho, asserant se non debere contribuere in expensis que fiunt in clientibus quos tenetis in frontaria Empurdani contra gentes extraneas, et intentionis nostre sit quod de predictis in hoc casu nullus debeat excusari nec appellacio aliqua admitti, mandamus et dicimus vobis quatenus dictas viduas, orfanos pupillos et alios, tam franchos quam laicos quam clericos, habentes bona patrimonialia et de realencho, compellatis ad contribuendum partem suam in expensis predictis, non admissa aliqua appellacione.

Datum Ilerde, III° kalendas augusti, anno Domini M^o CC^o LXXX° nono.

Et quia sigilla maiora non habebamus nobiscum, presentes sigillo nostro secreto iusimus sigillari.

16

1290, juny, 16. Montblanc

Alfons II dicta sentència, per la qual es demiliten les propietats i els drets del castell i terme del Mor.

[A]. Original perdut.

[B]. Còpia de 1291, perduda.

[C]. Còpia de 1313, perduda.

D. LPT, II, f. 136v-146r. (de C)

Translatum sentencie termini dez Mor.

Hoc est translatum bene et fideliter translatum, XV kalendas febroarii, anno Domini M^o CCC^o quartodecimo, a quodam translato autentico cuiusdam sentencie, cuius tenor seqitur: Hoc est translatum sumptum, octavo kalendas madii, anno Domini millesimo CC XC^o

Pedrol Zabater, Bernardus Zabater, Balascha et Guillelmus Zolius, habitatores Villegrasse, faciunt unam pernam de V solidis, pro quinque trociis terre in termino dez Mor predicto sitis. Item, faciunt pro eisdem quinque trociis terre, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Quorum V trociorum terre unum, quod est dictorum Pedrol Zabater et Bernardi Zabater, afrontat, ex una parte, in honore Arnaldi Zolius, et de alia in honore Iacobi de Muntornés, et de alia in termino de Luza. Aliud trocium terre, quod est dictorum Pedrol Zabater et Bernardi Zabater, afrontat, ex una parte, in carraria dicta vinearum, et de alia in dominicatura que fuit dicti nobilis Bernardi de Angularia, et in serra dicta caput mansum Rubei de Floviane. Aliud trocium terre, quod est Pedrol Zabater, afrontat in dominicatura dicta dez Mor, et de alia in carraria per quam tenditur dez Mor apud Cervariam. Alium trocium terre, quod est dicti Guillelmi Zolius, afrontat, ex una parte, in honore Iohannis de Solsona, et de alia in carraria per quam tenditur de Tarrega apud Guillenlam. Aliud trocium terre, quod est dicte Balasch, afrontat ex una parte in camino per quem tenditur dez Mor apud Altet, et de alia in camino per quem tenditur de Tarrega apud Acrimonte. Et Tarrachonus de Baga, Iacobus de Tarrega, Guillelmonus de Fuylla et Raimundus za Font, habitatores Villegrasse, faciunt unam partem de V solidis pro quatuor trociis terre, sitis in dicto termino dez Mor. Item, faciunt pro eisdem, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Quorum IIII^{or} trociorum terre unum, quod est dicti Tarrachoni de Baga, affrontat ex una parte in honore Ferrerii de Tora, et de alia in honore Iacobi Zabater, et de alia in honore Raimundi de Luza. Aliud trocium terre, quod est Iacobi de Tarrega, afrontat ex una parte in honore Iacobi de Muntornes, et de alia in honore Berengarii za Morana. Residua autem duo trocia terre, adinvicem contigua, que sunt dictorum Guillelmi de Fuylla et Raimundi za Font, afrontant ex una parte in honore Berengarii Rubei, et de alia in honore Arnaldi d'Altaraga et Arnaldi Tortades, habitatorum Tarrege. Petrus de Leyda, Bernardus de Caus, Ferrarius de Thora, Iacobus de na Andreua, Balagarius de Conyl et Arnaldus d'Altaraga, habitatores Villegrasse, faciunt unam pernam de V solidis pro septem trociis terre, sitis in dicto termino dez Mor. Et faciunt eciam pro eisdem, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Quos VII trocios terre unum, quod est Arnaldi Cortades, afrontat ex una parte in honore Raimundi Zabater, et de alia in honore dicti Tarrachoni de Baga. Et duo trocia terre ex predictis, que sunt Petri de Leyda et Bernardi de Chau, prout sunt adinvicem contigua, afrontant ex una parte in honore Iacobi de Tarrega, et de alia in honore Bernardi Martí. Item, alia duo trocia terre, adinvicem contigua, ex predictis, que sunt dictorum Ferrerii de Thora et Arnaldi d'Altaraga, afrontant ex una parte in honore Iacobi dez Vilar, et de alia

Sanctarum Crucum. Aliud trocium terre ex predictis, quod es de na Osona, afrontat ex una parte in honore d'en Iorba, et de alia in honore d'en Talavera, et de alia in honore Raimundi Folqueti. Et Borracius Veger, Raimundus de Palacio, Petrus de Sero, Guillelmus de Turrifacta et Ortholanus, habitatores Villegrasse, et filius d'en Gualcebre, habitator Tarrege, faciunt pernam de V solidis pro VI trociis terre sitis in termino dez Mor. Et faciunt racione iuris castlani pro eisdem trociis terre unum par gallinarum et unum par fogaciarum pannis et duas puynerias civate. Quorum dictorum trociorum terre duo trocia terre, que sunt dictorum Borracii Veger et Petri de Sero, afrontat, prout sunt adinvicem contigua, ex una parte in honore Guillelmi de Ginebrosa, et de alia in honore Arnaldi Mut. Aliud trocium terre ex predictis, quod est Raimundi de Palacio, afrontat ex una parte in honore sive vetato dicto dez Mor, et de alia in carraria per quam tenditur dez Mor apud Altet. Et aliud trocium terre ex predictis, quod est dicti Guillelmi de Turrifacta, afrontat ex una parte in honore Dominici de Tarrega, et de alia in honore Bernardi d'Albespi. Et aliud trocium terre ex predictis, quod est dicti Ortolani, afrontat ex una parte in honore Arnaldi Mut, et ex alia in honore Tarrachoni de Baga. Et aliud trocium terre ex predictis, quod est filii d'en Gualcebre, afrontat ex una parte in honore Guillelmi Estela, et ex alia in honore de na Taylladella, de Tarrega. Et Balascha, Petrus Amalda, Burdus Amanos, Bertrandus de Acrimonte et Berengarius za Morana faciunt unam pernam de V solidis pro quatuor trociis terre sitis in termino dez Mor. Et faciunt racione iuris castlani pro eisdem trociis terre unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynerias civate. Quorum dictorum trociorum duo, que sunt de na Balascha et Berengarii za Morana, adinvicem contigua, afrontant ex una parte in honore Berengarii Rubei, et ex alia in honore Arnaldi Gorovart. Et aliud trocium terre, quod est dicti Petri Arnaldi, afrontat ex una parte in serra dez Mor, et ex alia in carraria per quam tenditur de Tarrega apud Acrimonte. Et aliud trocium terre, quod est dicti Bernardi Amenós, ex predictis, afrontat in honore Guillelmi de Fuylla, et ex alia parte in cassallis dez Mor. Et aliud trocium terre, quod est dicti Bernardi de Acrimonte, afrontat in honore Iacobi Talavera, et ex alia parte in carraria per quam tenditur de Tarrega apud Acrimonte. Et en Conillus et n'Escala et Dominicus de Bas faciunt unam pernam de V solidis pro tribus trociis terre sitis in termino dez Mor. Et faciunt, racione iuris castlani, pro predictis trociis terre unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynerias civate. Quorum dictorum trociorum terre duo, que sunt d'en Conyll et de na Escala, prout sunt adinvicem contigua, afrontant in honore Arnaldi dez Mor, et de alia parte in honore Bernardi Vinader. Et residuum trocium terre, quod est Dominici de Bas, afrontat ex una parte in honore Mathei de l'Estela, et de alia in termino de Offegato. Et Bernardus d'Albespi et Raimundus de Puyg de Mager, Guillelmonus de Fuylla, Guillelmus

Gualcebre, de Tarrega, Berengarius za Font et za Mazana, de Villagrassa faciunt unam pernam de VIII° solidis pro VII^m trociis terre sitis in dicto termino dez Mor. Et faciunt racione iuris castlani pro eisdem unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Quorum dictorum VII^m trociorum terre unum, quod est Bartholomei Barrufet, afrontat ex una parte in honore Raimundi dez Vilar, et de alia in honore Guillelmi de Farel. Et aliud trocium terre ex predictis, quod est dicti Fontlonga, afrontat ex una parte in carraria per quam tenditur dez Mor apud Cervariam, et de alia in honore Guillelmi de Fuylla Et aliud trocium terre, quod est Borracii Lobet, afrontat ex una parte in termino de Offegato, et de alia in honore Raimundi Piquer. Et duo trocia terre ex predictis, que sunt dictorum Berengarii Gualcebre et d'en Guardia, afrontant ex una parte in vetato dez Mor, et de alia in via per quam tenditur apud Acrimontem. Et duo trocia terre ex predictis, que sunt Berengarii za Font et de na Mazana, afrontant ex una parte in honore eiusdem Berengarii za Font, et de alia in honore Petri Iohannis. Et Bernardus Compayn et Guillelmus de Sero faciunt unam pernam de VIII° solidis pro duobus trociis terre sitis in dicto termino dez Mor, sed non faciunt aliquid racione iuris castlani, quia emerunt ius ipsius castlani. Quorum dictorum duorum trociorum terre unum afrontat, quod est Bernardi Compayn, ex una parte in honore Guillelmi de Marti, et de alia in honore superius nominati Iohannis de Solsona. Aliud, quod est Guillelmi de Sero, afrontat ex una parte in honore Ferrarii de Thora, et de alia in honore Michaelis de Centeylles. Et Petrus d'Albespi et Raimundus de Lobera, de Angularia, faciunt unam pernam de octo solidis pro tribus trociis terre sitis in termino dez Mor. Et faciunt eciam pro eisdem, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Quorum dictorum trociorum terre unum, quod est Petri d'Albespi, afrontat ex una parte in honore Arnaldi d'Altaraga, et de alia in honore Guillelmi Farel. Et aliud, quod est d'en Berçelo, afrontat ex una parte in honore Berengarii Rubei, et de alia in honore Berengarii Çabater. Et aliud trocium terre, quod est Raimundi de Lobera, afrontat ex una parte in honore Guillelmi de Valtalada, et de alia in honore Arnaldi Mut. Et Berengarius Zespital et Raimundus de Comes, Iacobus de Montornes, Raimundus Huguet, Bernardus Mulner, Tarrachonus de Baga et Periconus Rafals faciunt unam pernam de octo solidis pro trociis terre adinvicem contiguis, sitis in termino dez Mor. Et faciunt eciam pro eisdem, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate. Et afrontant omnia predicta trocia terre, prout sunt adinvicem contigua, ex una parte in ricario supradicto, et de alia in serra dica dez Mor, et de alia in honore Berengarii Pages. Et Bord Fabregat et Bernardus de Palol, de Tarrega, faciunt unam pernam de octo solidis pro una pecia terre sita in termino dez Mor. Et faciunt eciam pro eadem unum par gallinarum et unum

par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate censuales pro tribus trociis terre sitis in dicto termino dez Mor, que tenent pro Milicia Templi. Que quidem tria trocia terre sunt adinvicem contigua. Et afrontat insimul ex una parte in honore Petri d'Albespi, et de alia in honore Arnaldi de Solsona. Et Petrus d'Albespi, de Villagrassa, facit, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas puynérias civate censuales pro una pernata honoris, quam tenet pro Rubeo de Fluviano, que est in termino dez Mor. Et afrontat ex una parte in honore Petri Meda, et de alia in honore Bernardi de Barbaroya. Et Arnaldus dez Mor facit, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et unam puyneriam civate censuales pro uno ferriginali sito in termino dez Mor. Afrontat ex una parte in honore Rubei de Floviano, et de alia in honore Iacobi de Rialb. Et na Conylla, de Villagrassa, facit, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et unam puyneriam civate censuales pro quodam trocio terre sito in termino dez Mor. Afrontat ex una parte in carraria per quam tenditur de Villagrassa apud Mor, et de alia in honore Berengarii de Calaf. Guillelmonus Zolius et Guillelmonus Marti, de Villagrassa, faciunt, racione iuris castlani, mediam gallinam et mediam fogaciam panis et mediam puyneriam civate censuales pro duabus partibus in honore Guillelmi Carbonel, de Tarrega. Et Guillelmus Iohannis facit, racione iuris castlani, unum par gallinarum et aliud par fogaciarum panis et duas puynérias civate censuales pro quodam trocio terre sito in termino predicto dez Mor. Afrontat de una parte in honore Petri de Priyenososa, et de alia in honore de na Bertrana. Et Guillelmus de Farel et Petrus Iohannis faciunt, racione iuris castlani, unam gallinam et una fogaciam panis et unam puyneriam civate censuales pro duobus trociis terre sitis in dicto termino dez Mor, adinvicem contiguus, afrontantibus ex una parte in honore Bartolomei Barrufet, et de alia in honore Petri d'Albespi. Et Bernardus Zespluga, Alexandre de Monte Albo, Arsendis, uxor quondam Andree Martí, et Martinus, habitatores Villegrasse, faciunt, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et unam puyneriam civate censuales pro quatuor trociis terre sitis in dicto termino dez Mor, afrontantibus, prout sunt adinvicem contigua, de una parte in honore Raimundi de Luzà, et de alia in honore Guillelmi Martí. Que trocia terre sunt de pernata de na Lobeta. Et Iohannes de Solsona, de Villagrassa, racione iuris castlani facit unam gallinam et unam fogaciam panis et unam puyneriam civate censuales pro quodam trocio terre sito in dicto termino dez Mor. Afrontat de una parte in honore Petri de Priyenososa, et de alia in honore Berengarii de Calaf. Et Dominicus de Tarrega et Bartholomeua de Tarrega, habitatores Villegrasse, faciunt, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et una puyneriam civate censuales pro duobus trociis terre sitis in dicto termino dez Mor, adinvicem contiguus, afrontantibus de una parte in

Ferrarii, et de alia in honore Periconi Gabia. Et Raimundus Cabeza, de Tarrega, et Periconus Gabia, de Tarrega, faciunt, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et unam punyeriam civate censuales pro duobus trociis terre, sitis in dicto termino dez Mor, contiguus, qui tenentur pro Templo, afrontatis de una parte in honore Periconi Arnalda, et de alia in honore Guillelmi Cerda. Et Petrus Zaveylla, de Tarrega, facit racione iuris castlani unam gallinam censualem pro quodam trocio terre, sito in dicto termino dez Mor, afrontato ex una parte in honore Guillelmi Forner. Quod quidem trocium terre est de dominicatura nobilis Raimundi de Angularia. Et dictus Guillelmus Forner facit, racione iuris castlani, duas punyerias civate censuales pro quodam trocio terre, sito in dicto termino dez Mor, afrontato in honore Petri Zaveylla, et de alia parte in carrariis per quas exitur de Tarrega. Et Berengarius de Leyda et Raymundus Portala, de Vilagrassa, et eorum parcerii faciunt, racione iuris castlani, unum par gallinarum et unum par fogaciarum panis et duas punyerias civate censuales pro quadam pernata honoris, sita in dicto termino dez Mor, que tenetur pro Hospitali Iherosolimitani. Afrontant ex una parte in honore Raimundi de Luparia, et de alia in honore Michaelis Zabater. Et Raimundus de Luparia, de Angularia, et Raymunda, uxor quondam Arnaldi Rubei, faciunt, racione iuris castlani, unam gallinam et unam fogaciam panis et unam punyeriam civate censuales pro media pernata honoris que tenetur pro Ferrario Zabater, de Villagrassa, sita in termino dez Mor, afrontata de una parte in honore Iohannis de Solsona, et de alia in honore Berengarii de Leyda.

Item, sentenciando determinamus quod dictus nobilis et successores sui habeant in predictis possessionibus emperam, si pro quibus galline, fogacie panis et civata censuales prestantur et debent prestari eidem nobiliemperam, si census predictus non solveretur, et fraccionem emperare et firmam iuris pro censu fallito et pro fraccione empare predictae. Cum autem dictas possessiones, pro quibus dictus census prestatur, vendi seu alienari contigerit, non requiratur consensus dicti nobilis vel successorum suorum, nec habeant firmam in vendicionibus seu alienacionibus supradictis, nec habeant laudimium seu aliquod aliud pro vendicionibus seu alienacionibus antedictis. Immo habeant dicti homines et successores eorum ipsas possessiones, pro quibus dictus census prestatur, pro francho et libero alodio, sicut alias possessiones pro quibus census aliquis non prestatur, exceptis censu, empera et fraccione empare ac firma iuris predictis, que habeant dictus nobilis et successores sui tantum in possessionibus memoratis, ut superius continetur.

Item, sentenciando decernimus quod dictus nobilis et successores sui habeant decimam de possessionibus terminorum dicti castri, quam dictus nobilis habeat et habere debet ibidem.

ubi dicitur «superius nominati», et in LXXI° linea ubi dicitur «discurrat».

Ego Petrus de Martí Bernat, baiulus Villegrasse p[ro] domino rege, qui hoc exemplum cum autentico suo feci comprobari et idem in ipso exemplo quod in autentico inveni contineri, eidem exemplo auctoritatem nostram et decretum interpono, et hanc subscripcionem meam hic apponi feci per manum Raimundi de Sero, notarii publici Villegrasse, infrascripti, presentibus Petro Zespital et Bernardus Zespital, de Villagrassa.

Ego Iacobus Mercader, notarius publicus Villegrasse, hoc exemplum cum autentico suo de verbo ad verbum fideliter comprobavi, ut pro teste subscribo.

Ego Peregrinus dez Mor, notarius publicus Villegrasse, hoc exemplum cum autentico suo de verbo ad verbum fideliter comprobavi, pro teste subscribo.

Ego Berengarius de Apiaria, ad instanciam Raimundi de Sero, infrascripti, hic me pro teste subscribo.

Sig+num Raimundi de Sero, notarii publici Villegrasse, qui hoc exemplum de verbo ad verbum, auctoritate baiuli supradicti de Villagrassa, scripsit die et anno quibus supra in prima linea scriptis, cum suprapposito in XXXVI^a linea ubi dicitur «dictorum», et in L^a linea ubi dicitur «faciunt», et in LVII^a linea ubi dicitur «et I^a perna civate», et in LVIII^a linea ubi dicitur «de Villagrassa», et cum raso et emendato in XLIII^a linea ubi dicitur «afrontat ex una parte».

Ego Raimundus Aquilonis, notarius publicus Tarrege, hoc translatum scripsi cum raso et emendato in XII^a linea ubi dicitur «Raimundi de Luza», et in XXIII^a linea ubi dicitur «Raimundi de Palacio», et in XXXI^a linea ubi dicitur «de Luza», et in XXXII^a linea ubi dicitur «Arnaldi Mut», et meum signum feci.

1. *Indiquem amb [...] les parts del text il·legibles.*

17

1292, novembre, 18. Lleida

Jaume II ordena a Tomàs de Vernet, veguer de Tàrrega i Cervera, que defensi i mantingui la possessió dels homes de Tàrrega en pastures, aigües, boscos, sèquies i peixeres.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 36r.

Que siam mantenguts en la possessió en què som d'aygües, pastures e lenyes, cèquies i pexeres.¹

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, Maioricarum et Valencie ac comes Barchinone, dilecto suo Thomasio de Vernetto,

19

1292, novembre, 18. Lleida

Jaume II mana al batlle de Tàrrega que no exigeixi retribució del terç en els litigis entre els veïns de dita vila, fins que no s'hagin fet les peticions i les rèpliques, tal com prescriuen els costums de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 128v-129r.

Quod litigantes non compellantur ad solvendum tertium quousque peticio fuerit oblata et responsio subsequata ad eandem.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Mariorice et Valencie ac comes Barchinone, fideli suo baiulo Tarrege, salutem et gratiam.

Ex parte hominum Tarrege fuit nobis expositum conquerendo quod, cum consuetudo sit in villa Tarrege quod de litibus, questionibus et demandis que fiunt per homines Tarrege adinvicem facta petitione et responsione sequata, debeatis habere tertiam partem, vos, antequam peticio sit oblata et responsio ad eam sequata seu facta, compellitis litigantes ad solvendum vobis dictam tertiam partem indebite ac iniuste, quare vobis dicimus et mandamus quatenus, si est ita, non compellatis decetero litigantes ad solvendum vobis dictum tertium, quousque peticio sit facta et responsio ad eam sequata, prout est fieri consuetum temporibus retroactis.

Datum Ilerde, XIII° kalendas decembris, anno Domini millesimo CC^o XC^o secundo.

20

1293, abril, 11. Barcelona

Jaume II mana als seus oficials de Tàrrega que no s'obligui als prohoms de la vila que tenen diverses propietats i béns, en cens de diverses institucions eclesiàstiques dins el terme de Tàrrega a pledejar fora del terme.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 129r-v.

Quod habitatores Tarrege non compellantur litigare extra territorium Tarrege ad petitionem eis factam per religiosos aliquos.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Maioricarum et Valencie ac comes Barchinone, fidelibus suis baiulo et curiis de Tarrege et eorum locumtenentibus, salutem et gratiam.

Intelleximus quod aliqui probi homines de Tarrege tenent et possident ad censum seu certam partem fructuum honores et possessiones, domos et alia in villa et terminis Tarrege pro venerabilibus et religiosis

nostri provisione sollicita debet semper, concedente Domino, de bono et melius reformari, mandavisse[m]us generalem curiam cathalanis celebrandam in civitate Barchinone, convenerunt ad curiam et locum predictos nobiles, barones, richi homines, milites, cives et homines villarum Cathalonie, quorum nomina in firmamentis inferius declarantur. Et omnes predicti nomine sui et tocius generalis Cathalonie supplicaverunt nobis humiliter quod quedam capitula et declaraciones et constituciones et confirmaciones et concessiones, secundum quod inferius continentur, deberemus eis de nostra benignitate concedere et declarare et etiam approbare, cum redundant et sint ad bonum statum tocius terre nostre et comodum generale. Nos attamen, considerantes quod tenemur facere bonum et gratias nostris subditis et vassallis propter magnam et scinceram¹ fidem et legalitatem quam semper habuerunt erga nostros antecessores et nos et habebunt decetero, Domino concedente, idcirco, volentes tenere et sequi vestigia antecessorum nostrorum per nos et omnes nostros, presentes atque futuros, de consilio, assensu et voluntate et requisicione seu supplicacione dictorum nobilium, baronum, richorum hominum, militum, civium et hominum villarum Cathalonie, ad presentem curiam generalem Barchinone conventorum, laudamus, approbamus et confirmamus in presenti curia toti generali Cathalonie omnes ordinaciones et confirmaciones et capitula facta in curia generali Barchinone per illustrem dominum regem Petrum, bone recordacionis patrem nostrum, et omnes ordinaciones, confirmaciones et capitula perpetualia facta in curia generali Montissoni per dominum regem Alfonsum, bone memorie fratrem nostrum, et omnes ordinaciones, confirmaciones et capitula perpetualia facta per nos in prima preterita² generali curia quam cathalanis celebravimus Barchinone. Et pro eo ut dicta capitula et ordinaciones et confirmaciones omnium dictarum trium curiarum melius teneantur et observentur, et pro eo quod iustitia teneatur in terra, ad bonum statum nostrum et terre nostre ordinamus in presenti generali curia Barchinone ordinaciones que secuntur:³

Primo, quod omnis⁴ vicarius et subvicarius et curia et baiulus et iudex ordinarius et assessor et carcerarius et omnis officialis qui iurisdiccione utatur, et eorum locatenentes in locis nostris ad introitum eorum officii, antequam utatur nec uti audeat ipso officio, assecuret in loco qui erit capud dicti officii, idonee cum bonis fideiussoribus in posse nostro vel illius quem nos ad hoc ordinaverimus, tenere tabulam per triginta dies, qui incipiant prima die mensis ianuarii quolibet anno, secundum quod in ordinacionibus huius curie continetur, taliter quod proceres illius loci teneant se pro contentis de securitate quam fecerit idem officialis. Salvo quod in isto capitulo non intelligantur castlani nec baiuli eorum nec officiales eorum.

Item, quod omnis vicarius et subvicarius et baiulus et curia et iudex ordinarius et assessor, carcerarius et sagio et alius officialis, qui

in civitate Ilerde. Ita quod prima curia que venerit celebretur in civitate Ilerde die predicta, et alia curia alterius anni qui venerit celebretur in civitate Barchinone die supradicta. Et quod ita fiat semper: quod uno anno sit in Barchinona et alio anno sit in Ilerde, secundum formam predictam. Et si nos volebamus mutare locum, quod possimus facere, dum tamen faciamus sciri per duos menses ante diem curie generali Cathalonie, et quod esset locus infra Cathaloniam. Et si forte nos vel successores nostri haberemus impedimentum quo personaliter non possemus interesse curie generali, scilicet quod essemus infirmi vel absentes a terra nostra vel tenebamus personaliter frontieriam in aliquo capite terre nostre, quod ad unum mensem postquam convoluissimus vel reversi essemus in terra nostra vel dimissemus dictam frontieriam, deberemus tenere dictam curiam generalem in Cathalonia.

Item, quod quilibet campsor⁹ qui *se abata* vel qui iam extiterit vel sit *abatut*, quod nunquam teneat tabulam cambii nec aliquod officium nostrum, set quod habeatur et teneatur et preconizetur per infamis et per *abatut* per civitatem et per locum ubi usus fuerit officio. Et quod detineatur captus quousque satisfecerit. Et non comedat nisi panem et aquam.

Item, quod omnis *dita*¹⁰ quam campsor faciat vel dicat alicui qualicumque ratione, quod inde teneatur per depositum et comandam. Et quod campsor habeat scribere omnes *ditas* quas faciet in capibrevio maiori suo iurato et non in aliis libris vel scripturis. Et quod nos non possimus elongare ipsos de aliqua *dita* quam iam fecerunt vel facient decetero.

Item, quod statutum et ordinaciones quas dominus rex Iacobus, bone memorie avus noster, fecit super usuris¹¹ iudeorum, et alie ordinaciones facte per ipsum dominum regem Iacobum, avum nostrum, super contractibus usurariis et super factis iudeorum et super notariis qui instrumenta usuraria faciunt, et omnes alie ordinaciones facte in curiis generalibus super iudeis, serventur et sequantur in omnibus et per omnia et per iudeos et etiam per notarios, sicut in dictis statutis et ordinacionibus continetur. Et si fieret contra per iudeos vel notarios, quod inde puniantur iuxta penas in dictis statutis et ordinacionibus stabilitis et alias ut iuris fuerit et rationis.

Item, quod si iudeos vel iudei vel iudea aut iudee se babtizaverint et redierint fidei catholice, quod eo quia ipsi habent renunciare eorum bonis, quia ipsa habent de usuris et turpi lucro, et ita gravissime veniunt ad fidem catholicam, quod nos quantum in nobis et posse nostro et auctoritate nostra regali et in successoribus nostris et etiam curia pro omni generali terre dimittimus et parcimus eis ipsa et suis perpetuo.

Item, quod nos et successores nostri in quacumque civitate vel villa terre nostre erimus, qualibet epdomada¹² in die veneris teneamus personaliter audienciam gentibus nostris, pro tenendo iure ipsorum de

Item, quod aliquis homo non possit tenere in una eadem civitate vel villa nisi unum officium iurisdictionis.

Item, quod aliquis clericus, vel alius homo qui habeat tonsuram, non possit tenere aliquo tempore aliquod officium nostrum, salvis cancellario et consiliario nostro et elemosinario et iudicibus qui scirent ius, pro eo quia, si delinquerent in aliquo, quod nos possemus eos inde punire.

Item, quod quilibet richus homo et miles et civis et homo ville et quilibet alius homo ville et quilibet alius homo, cuiuscumque condicionis sit, possit ire libere sine contradiccione et redempcione nostri et officialium nostrorum et alterius persone ad suam voluntatem ad quascumque partes voluerit, et per quoscumque caminos et carrarias voluerit, per terram et mare, et valere et ire valer de guerra ad quem voluerit, sicut secundum usanciam antiquam et alias constituciones factas super hoc in aliis curiis consuetum est fieri, exceptis rusticis et filiis rusticorum terrarum ubi consueverunt redimi.

Item, quod nos vel successores nostri non faciemus nec concedemus, in generali vel speciali, privilegium alicui quod sit contra ordinaciones curie domini regis Petri, bone memorie, vel curie Montissoni vel curie generalis Barchinone quam nos celebravimus, nec contra ordinaciones istius presentis curie nec aliarum curiarum que transacte sunt. Et si aliquod fecimus tempore preterito contra et ostendetur nobis ad aliquo, quod nos revocabimus ipsum.

Item, quod cum quilibet sit et debeat esse in *guardia* et deffensione nostra, nos revocamus omnia guidatica et instrumenta guiativi¹⁹ que concesserimus aliquibus personis singularibus, christianis vel iudeis, que sint nostre vel alicui persone singulari ecclesiastice que sint in *gardia*²⁰ nostra speciali et guidatico. Et quod nos non debeamus concedere similia guidatica vel instrumenta singularibus personis. Quod si faceremus, non haberent valorem nec pena posita in ipsis possit demandari.

Item, quod quilibet notarius vel scriptor publicus, requisitus per aliquem, teneatur facere omnes cartas coram nobis et coram quacumque alia persona, cuiuscumque status, dignitatis vel condicionis sit, per salarium competens, absque inhibicione et impedimento nostri et cuiuslibet alterius, alias quod ipso facto sit privatus officio omni tempore, nisi dicte carte essent in preiudicium vel dampnum generalis Cathalonie. Et si pena poneretur sibi de facto, quod non posset sibi peti et etiam quod habeat ponere in fine protestacionis totum id quod ille, contra quem fiet, rendebit vel dicet infra spacium duorum dierum completorum, si ipsos voluerit, postquam erit facta protestacio. Et nisi faceret,²¹ quod amitteret officium. Et ultra dictos duos dies dictus scriptor possit facere instrumentum. Et quod non habeat spectare responsionem, postquam non sit facta infra istos duos dies.

capitulum dicte curie quod incipit: «Item, quod officiales nostri vel homines civitatum et villarum nostrarum vel aliquis alius non procedant contra aliquem richum hominem, militem, clericum, hominem ordinis vel civem vel alium sine citacione emitendo sonum vel alias *et cetera*». Et etiam omnia alia capitula dicte curie observentur per nos et omnes nostros officiales et per alios.

Item, quod aliquis homo non condempnetur sine cognicione iudicis, immo in hoc procedatur ad cognicionem iudicis tam in puniendo, quam in dando ad manulevandam, quam in absolvendo.

Item, laudamus, concedimus et approbamus et confirmamus per nos et omnes nostros perpetuo vendicionem et remissionem et diffinicionem bovatici factam richis hominibus et militibus et civibus et civitatibus et villis et hominibus et locis nostris vel ipsorum, prout largius et plenarie in instrumento inde facto²⁴ auctoritate Stephani de Podio, notarii publici Barchinone, die et anno infrascriptis, continetur. Quod instrumentum cum omnibus et singulis in ipso contentis volumus quod habeat firmitatem in omnibus et per omnia perpetuo. Et nichilominus laudamus et concedimus richis hominibus et militibus et civibus et civitatibus et villis et hominibus villarum et aliorum locorum et hominibus nostris vel ipsorum franquitudines²⁵ et privilegia, quas et que habebant de dicto bovatico a nobis vel nostris antecessoribus, ita quod aliquod preiudicium propter hoc non fiat eis, set dicta vendicio cedat eis ad bonum et comodum et non ad dampnum vel preiudicium in aliquo.

Item, quod nostri successores in comitatu Barchinone vel in Cathalonia, unus post alium, imperpetuum, antequam richi homines, milites vel cives vel homines villarum faciant sibi sacramentum vel fidelitatem, iurent et teneantur iurare et confirmare et approbare publice vendicionem et franquitudinem bovagii et omnia alia statuta et ordinaciones factas in ista presenti curia et in curiis generalibus factis in Montessonno et Barchinone et in aliis locis Cathalonie, et alia privilegia et gratias concessas, tam in speciali quam in generali, richis hominibus et militibus et civibus et hominibus villarum, et civitatibus et locis et villis que sint nostre vel predecesorum. Et si aliquis vel aliqui Cathalonie, cuiuscumque dignitatis vel condicionis sint, facerent dicto domino Cathalonie sacramentum vel fidelitatem, antequam ipse fecerit dictum sacramentum et confirmacionem, quod non valeat.

Item, quod nos vel successores nostri non possimus facere donum vel gratiam nec vendicionem nec enfranquimentum nec aliquo alio modo relezare²⁶ bovaticum illis personis, cuiuscumque condicionis existant, nec earum successoribus, que in instrumento empconis bovatici non intelliguntur. Quod si nos vel successores nostri faceremus, quod non valeat nec habeat aliquem valorem.

Item, quod pro aliquo debito non fiat decetero homagium in Cathalonia aliquo tempore, nisi fuerit debitum quod debeatur pro fine

et tocius terre Cathalonie, dicti richi homines, milites, cives et homines villarum qui ad dictam curiam venerant, supplicaverunt nobis quod ordinarem in ipsa curia capitula et ordinationes que sunt ad bonum statum nostrum et tocius terre predictae. Unde, cum dictus processus sit factus in contumacia et absentia prelatorum et religiosorum predictorum, pro necessitate predicta ordinamus de consilio et assensu predictorum quod curie que decetero fient in Cathalonia fiant in modo et forma consueta in Cathalonia, scilicet, quod ad dictas curias que decetero fient, vocentur et teneantur venire prelati, religiosi, richi homines, milites, cives et homines villarum, non obstante in aliquo absentia et contumacia prelatorum et religiosorum predictorum facta in ista presenti curia predicta. Immo³¹ semper decetero prelati et religiosi³² predicti teneantur venire ad omnem curiam quam nos mandemus vel velimus facere in Cathalonia et etiam ad omnes curias fieri ordinatas quolibet anno in ista presenti curia et in aliis curiis factis tempore preterito. Et ratione absentie et contumacie prelatorum et religiosorum predictorum non possint ipsi consequi nec lucrari nec habere aliquam franquitatem seu libertatem nec aliquod absolvimentum de non veniendo ad curiam nec de alio, nec per eorum absentia aliquod preiudicium possit fieri nec generari nobis nec generali Cathalonie. Immo sit salvum nobis totum ius et tota regalia et totum dominium quod nos habemus et habere debemus supra ipsos et supra bona eorum, et sit salvum similiter toti generali Cathalonie totum ius et omnis *usanza*³³ curie. Et, non obstante eorum absentia, volumus et ordinamus quod totum id quod est factum seu ordinatum in ista presenti curia, valeat et habeat valorem semper, sicut est in ipsa curia ordinatum.

Item, si debitum deberetur³⁴ alicui homini pro quo debeantur teneri hostagia per sacramentum vel non, si ille cui debetur debitum facit inde elongamentum verbo, carta vel litera, vel si sunt multi debitores vel fideiussores in obligacione et creditor voluerit elongare unum vel plures ex ipsis, quod pro ipso elongamento vel elongamentis factis, sive fiant semel vel pluries, instrumentum debiti et sacramentum vel homagium non valeant inde minus. Immo sint in suo robore et valore, nisi creditor omnes alios prorogaret vel in carta contineretur contrarium. Et hoc etiam intelligamus³⁵ ita de debitis iam factis quam de debitis futuris. Set non fiant homagia decetero pro debitis nisi pro rationibus supra declaratis.

Item, quod nos non possimus facere gratias privilegiorum nec franquitatum nec iurisdictionum nec terrarum aliquibus personis que non intelligantur in carta empconis bovatici, usquequo redierint in nostris curiis, sicut esse consueverant antiquitus. Et retinemus nobis quoad personas ecclesiasticas quod, si per totum mensem aprilis ipsi redierint fraternitati et usancie Cathalonie et consenserint et firmaverint ordinamenta istius curie et fecerint quod facere debuerint, quod nos

ammirati et capitanei generalis, qui hec laudamus, firmamus et iuramus.

Sig+num Poncii Hugonis, comitis Impuriarum et vicecomitis Caprarie, salvo tamen iure nostro comitatus Impuriarum. Sig+num Raimundi Fulchonis, vicecomitis Cardone. Sig+num Hugonis de Mataplana, comitis Palariensis. Sig+num Geraldii de Cervilione. Sig+num Guillelmi de Angularia. Sig+num Dalmacii de Rochabertino, Sig+num Guillelmi de Alentorn, procuratoris nobilis Ermengaudi, comitis Urgelli, et procuratoris nobilis Poncii de Ripellis. Et salvavit dicto nobili comiti quod per firmam, iuramentum et homagium, que nomine dicti nobilis comitis facit, non consentit nec intendit consentire tacite vel expresse quod fiat vel fieri possit aliquid preiudicium in aliquibus privilegiis, restitutionibus vel donacionibus seu concessionibus et confirmacionibus sibi factis ante vel post curiam Montissoni per dictum regem Alfonsum, bone memorie, et per dictum Iacobum, nunc regem, immo ea sibi salvat et retinet in omni casu. Et dictus dominus rex incontinenti dixit quod salvabat sibi totum ius suum, ita quod, non obstante dicta salvacione et retencione per dictum procuratorem facta, remaneat ipsi domino regi salvum totum ius et quelibet actio sibi competens et competitura, tam pro ordinacionibus curie Montissoni quam aliarum curiarum, quam qualibet alia ratione contra quoscunque. Sig+num Guillelmi de Subirats, procuratoris nobilis Guillelmi de Entença. Sig+num Arnaldi de Olos, procuratoris nobilis Guillelmi de Montecatheno. Sig+num Arnaldi de Miraliis, procuratoris nobilis Philipi de Saluciis. Sig+num Raimundi de Angularia, domini Uxefave. Sig+num Berengarii de Ciraria, procuratoris nobilis Petri de Queralto. Sig+num Bernardi de Angularia. Sig+num Bernardi de Capraria. Sig+num Acardeti de Muro. Sig+num Raimundi, vicecomitis de Vilamuro. Sig+num Guillelmi de Castroveteri de *Paylars*. Sig+num Poncii de Sancta Pace. Sig+num Berengarii de Sancto Vicencio. Sig+num Berengarii de Raiadello. Sig+num Raimundi de Galineriis. Sig+num Arberti de Verneto. Sig+num Ferrarii de Villafranca. Sig+num Galcerandi de Vallafranca. Sig+num Berengarii de Gaver. Sig+num Galcerandi de Canellis. Sig+num Petri Arnaldi de Cervaria, militum, qui nomibus propriis et nominibus procuratoris predictis omnia supradicta et singula concedimus, laudamus et firmamus et etiam iuramus per Deum et crucem domini nostri Ihesu Christi et eius sancta quatuor Euvangelia, manibus nostris corporaliter tacta, ipsa omnia et singula observare et tenere et attendere perpetuo et etiam facimus homagium dicto domino regi ore et manibus pro predictis complendis. Sig+num Guillelme de Montecatheno, domine Montiscatheni Castriveteris, que hec laudamus, firmamus et iuramus. Sig+num Berengarii Mayolli. Sig+num Guillelmi Petri Burguesii. Sig+num Raimundi de Rovira. Sig+num Bartholomei Romei. Sig+num Guillelmi Ollomarii, consiliariorum civitatis Barchinone in hoc anno. Sig+num Guillelmi de Laceria. Sig+num Bernardi Bugeti.

3. secuntur, a LPT II sequuntur.
4. omnis, a LPT I omnes.
5. tenere, a LPT II tenuerunt.
6. idoneum, a LPT II ydoneum.
7. Rippacurcie, a LPT II Rippecurcie.
8. Ita, a LPT II Item.
9. campsor, a LPT I camsor.
10. omnis dita, a LPT II de omni dita.
11. usuris, a LPT I usuriis.
12. epdomada, a LPT II ebdomada.
13. defferre, a LPT II deferre.
14. mittere, a LPT II deferre.
15. alio manca a LPT I.
16. guerraiàsem, a LPT II guerrayàssem.
17. aliquis manca a LPT I.
18. cepum, a LPT II sepum.
19. guiatici, a LPT II guidatici.
20. gardia, a LPT II guardia.
21. faceret, a LPT I faceretur.
22. pignora, a LPT II pignera.
23. intulerit, a LPT I intulit.
24. facto manca a LPT II.
25. franquitudines, a LPT II franchitudines. *Hom pot trobar també aquesta alternança en aquestes paraules: franquitudinem-franchitudinem, enfranquimentum-enfranchimentum.*
26. relexare, a LPT II relaxare.
27. capítul, a LPT II capitulo.
28. consenserint, a LPT II consensserint.
29. et manca a LPT I.
30. consensiendo, a LPT II consenciendo.
31. Imo, a LPT II immo.
32. religiosi, a LPT I religio.
33. usanza, a LPT II usancia.
34. deberetur, a LPT I debetur.
35. intelligamus, a LPT II intelligimus.
36. Constancie, a LPT I Costancie.
37. et illustris domine Blanche regine Aragonum manca a LPT I.
38. erunt, a LPT I i LPT II erint.

22

1300, febrer, 4. Barcelona

Jaume II redimeix els barons i els municipis de Catalunya de la percepció del bovatge, juntament amb el terratge i l'herbatge, a canvi de dues-centes mil lliures de Barcelona.

- [A]. Original no localitzat.
 B. LPT, I, f. 39r-46v. [sic 29r-46v]
 C. LPT, II, f. 12v-21v.
 D. Còpia de 15 de novembre de 1689; ACH de Vilafranca del Penedès, *Llibre Verd de Vilafranca*, f. 423v.-430v. a. Ed.: Jordi VALLÉS, Jordi VIDAL, Maria Carme COLL, Josep M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*, vol. II, Barcelona, Fundació Noguera, 1992, pàgs. 887-899. (de D).

et erbagium supradictum; attamen ex certa sciencia, moti ex causa necessitatis predictae, cum alias non habeamus ita comode unde dictis richis hominibus, militibus, civibus et peditibus et aliis satisfacere possimus quod⁹ de precio dicti bovagii et terragii et erbagii, sive verum sit quod nos debeamus habere bovagium, terragium et erbagium predictum in¹⁰ Cathalonia sive non, sive debeamus habere ipsum de bobus tantum et aliis peccudibus minutis et non de aliis, sive debeamus habere sub certa forma, qualiscumque sit ipsa forma, sive non, idcirco bono animo et spontanea voluntate et ex certa sciencia per nos et per omnes heredes et quoscumque successores nostros vendimus vobis, nobilibus Poncio Hugonis, comiti Impuriarium et vicecomiti Caprarie, tanquam vicecomiti Caprarie et domino de Munellis et de Vilalbino et de Castrolito¹¹ tantum, et Raimundo Fulchonis, vicecomiti Cardone, Hugoni de Mathaplana, comiti Paliarensi, Gualdo de Cervilione, Guillelmo de Angularia, Dalmacio de Rochabertino, dompne Guillelme, uxori incliti dompni infantis Petri, bone memorie fratris nostri, domineque Montischateni et Castriveteris, Guillelmo de Alentorn, procuratori nobilis Ermengaudi, comitis Urgelli, et nobilis Poncii de Ripellis, Guillelmo de Subirats, procuratori nobilis Guillelmi de Entença, Arnaldo de Oloz, procuratori nobilis Guillemi de Montechateno, Arnaldo de Mirallis,¹² procuratori nobilis Philippi¹³ de Saluciis, Raimundo¹⁴ de Angularia, domino Uxefave, Berengario de Ciraria, procuratori nobilis Petri de Queralto, Bernardo de Angularia, Bernardo de Capraria, Acardeto de Muro, Raymundo, vicecomiti de Vilamuro; Guillelmo de Castroveteri de Paylars, Poncio de Sancta Pace, Berengario de Sancto Vincencio, Berengario de Raiadello, Raymundo de Galineriis, Arberto de Verneto, Ferrario de Villafrancha, Berengario de Gaver, Galcerando de Villafrancha, Galcerando de Canellis et Petro Arnaldi de Cervaria, militibus, Berengario Mayolli, Guillelmo Petri Burgesii, Guillelmo Ollomarii, Bertholomeo Romei, Raimundo de Ruvira,¹⁵ consiliariis civitatis Barchinone hoc anno, Guillelmo de Laceria, Bernardo Burgeti, Raymundo Ricardi, Galcerando de Nagera, Petro Burgesii,¹⁶ Bertrando de Oltzeto, Petro Mayolli, Petro de Vilario, Guillelmo de Serra, Romeo Gerardi, Iacobo Basseti, Antiquo¹⁷ Ticionis, Michaeli Marcheti, Petro de Villafrancha, Iacobo Lulli, Guillelmo Petri d'Usay, Iacobo de Cànoves, Berengario de Cortilio, Bonenato¹⁸ de Petra, Guillelmo de Colonico, Guillelmo de Colle, notario, procuratoribus sive sindicis civitatis Barchinone; et Raymundo de Sancto Clementio, Raimundo Rotundi, Bernardo Natalis, Guillelmo de Fraga, procuratoribus sive sindicis civitatis Ilerde; Bernardo Pinyol, Raymundo Garidelli, procuratoribus sive sindicis civitatis Dertuse; Martino de Cigario, Bernardo de Banyoles, procuratoribus sive sindicis civitatis Gerunde; Romeo de Moraria, Raymundo Eymerici, procuratoribus sive sindicis civitatis Minorisse; Iacobo de Portella, Matheo de Ripullo, procuratoribus sive sindicis ville Cervarie; Guillelmo Ianuarii, Bernardo Peyronet,

vestris, perpetuo, necnon et notario infrascripto a nobis nomine vestro et aliorum predictorum supra generaliter vel specialiter nominatorum et omnium illorum quorum interest et interesse potest, legitime stipulanti, paciscenti et recipienti, de toto predicto bovagio, terragio et erbagio et de omni accione, servitute, condicione et iure bovagii, terragii et erbagii et vexacione eorum pure, libere et absolute et sine omni excepcione, condicione et retencione, et sicut melius dici et intelligi potest, ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum. Extrahentes predicta omnia et singula, que vobis et vestris et aliis omnibus et singulis supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis vendimus, de iure, dominio et posse nostri et nostrorum, et eadem omnia et singula in vestrum vestrorumque et aliorum supra generaliter vel specialiter dictorum seu nominatorum et vestrorum et eorum successorum perpetuo ius, dominium et posse mittimus et transferimus irrevocabiliter, sic quod semper et imperpetuum vos et omnes alii et singuli supradicti seu nominati generaliter vel specialiter et successores vestri et eorum et etiam omnes et singule civitates, ville, castra et loca Cathalonie, tam nostra quam dictorum nobilium, militum, civium et burgensium et hominum villarum Cathalonie et aliorum hominum laycaliter vivencium adquisita et acquirenda,²¹ ac habita et habenda, et etiam omnes homines et femine habitantes et habitaturi in ipsis civitatibus, villis, castris et locis et eorum terminis et territoriis, et omnia bona vestra et eorum, tam habita quam habenda, et hominum nostrorum et vestrorum et predictorum, presentium et futurorum, perpetuo sitis et sint franchi, quitii, liberi et immunes perpetuo a dictis bovagio, terragio et erbagio et ab omni prestacione,²² vexacione et inquietacione eorum,²³ ab omni accione, servitute, condicione et iure nostro ipsius bovagii, terragii et erbagii, et ab omni etiam specie et genere et forma qualibet, presenti, preterita vel futura, bovagii, terragii et erbagii, que dici vel excogitari possent et que ratione seu occasione eorum peti possent et per nos vel successores nostros non possint peti, exigi, requiri vel demandari seu recipi vi vel gratis vel alio quocumque modo a vobis vel a predictis supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis, vel bonis vestris et eorum, mobilibus seu immobilibus, tam habitis quam habendis, ratione novi domini²⁴ seu nove successioneis vel quacumque alia de causa, modo vel forma, que dici, nominari vel perpendi possit seu posset aliqua ratione seu causa, preterita, presenti vel futura, hic expressa vel non expressa. Et ex causa huius vendicionis damus et cedimis vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis, et vestris et eorum succesoribus perpetuo, et notario infrascripto a nobis nomine vestro et predictorum supra generaliter vel specialiter nominatorum et omnium illorum quorum interest et interesse potest, legitime stipulanti, paciscenti et recipienti, omnia loca, iura, voces et acciones, reales et²⁵ personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias, et

heredes et successores nostros, sive ius nos vel successores nostri haberemus in dicto bovagio, terragio et erbagio seu eorum modo seu forma ex causis predictis vel aliis sive non, vel sub quacumque forma, totum ipsum bovagium, terragium et erbagium et omnem etiam accionem, servitutum, condicionem et vexacionem et ius nobis et successoribus nostris competencia et competitura ratione vel occasione eorum, modo aliquo, iure, forma vel racione. Promittimus insuper vobis et vestris et aliis omnibus et singulis supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis, et notario infrascripto nomine vestro et predictorum supra generaliter vel specialiter nominatorum vel dictorum et illius vel illorum quorum interest vel interesse potest, a nobis legitime stipulanti, recipienti et paciscenti, totam hanc vendicionem, absolucionem, diffinicionem et remissionem per nos et omnes heredes et quoscumque successores nostros salvare perpetuo, et quod nos et nostri erimus inde vobis et vestris perpetuo legales, guirentes, actores et defensores contra omnes personas, et inde tenebimur vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supradictis generaliter et specialiter dictis seu nominatis perpetuo de eviccione et de omnibus etiam aliis de quibus venditor tenetur et teneri potest et debet emptori. Et si forte aliqua persona, cuiuscumque dignitatis seu condicionis existeret, contra vos vel vestros vel alios omnes et singulos supra generaliter vel specialiter dictos seu nominatos, presentes et futuros, moveret vel faceret questionem aliquam vel demandam ratione eorum que vobis et vestris et aliis supradictis specialiter et generaliter nominatis perpetuo vendimus, absolvimus, diffinimus et remittimus, nos promittimus vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supradictis seu³³ nominatis generaliter vel specialiter, et notario infrascripto nomine vestro et eorum et illius etiam et illorum quorum intereset et interesse potest, a nobis legitime stipulanti, paciscenti et recipienti per nos et omnes heredes et successores nostros, quod opponemus nos deffensionem vestri et vestrorum et aliorum omnium et singulorum supra generaliter vel specialiter dictorum seu nominatorum, presencium et futurorum, perpetuo, et agemus et ducemus causam seu causas nostris propriis expensis a principio usque ad finem, et vos et vestros omnino indempnes servabimus, aut vos vel vestri, si volueritis, possitis ipsam causam seu causas agere per vos ipsos et ducere, vobis tamen et omnibus aliis et singulis supradictis specialiter vel generaliter dictis seu nominatis super hoc eleccione servata. Nos enim remittimus vobis et vestris et aliis supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis, et notario infrascripto nomine vestro et predictorum supra generaliter vel specialiter nominatorum et illius vel illorum quorum intereset vel interesse potest, a nobis legitime stipulanti, recipienti et paciscenti, ex pacto necessitatem denunciacionis, et si vos vel ipsi elegeritis dictam causam seu causas ducere in propria persona. Promittimus per nos et omnes successores nostros vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supradictis specialiter

nominatorum et illius vel illorum quorum interest vel interesse potest, a nobis legitime stipulanti, recipienti et paciscenti, nos et omnes heredes et successores nostros et omnia bona et iura nostra et eorum ,mobilia et immobilia, tam habita quam habenda. Renunciantes quantum ad hec ex certa sciencia omni iuri, privilegio, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus. Et ad maiorem cautelam iuramus in anima nostra per Deum et crucem Domini nostri Ihesu Christi et eius sancta quatuor Euvangelia,⁴³ manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula et unumquodque predictorum tenere, complere et observare inviolabiter, et nunquam in aliquo contravenire aliquo iure, privilegio, causa vel racione. Volumus tamen quod libertates et franchitates, quas habent et habuerunt civitates Barchinone, Ilerde, Dertuse et Gerunde, et cives et habitatores earum, et quedam alia loca Cathalonie, de non dando bovagio, erbagio, terragio sint et remaneant semper in suo robore et valore. Verumtamen si aliquod dubium sit vel esse possit quare non deberent esse franchi et liberi, volumus et intelligimus in presenti vendicione contineri dictas civitates et loca et eorum cives et⁴⁴ habitatores, cum sint emptores et solverint partem precii dicte vendicionis. In hac autem vendicione et absolucione, diffinicione et remissione non est nec intelligimus bovagium et terragium et erbagium et dominium et iura eorum que nos et nostri successores asserimus nos habere in omnibus hominibus et locis prelatorum, religiosorum et clericorum, et in hominibus et locis Templi et Hospitalis, et aliarum quarumlibet personarum religiosarum seu ecclesiasticarum, et in hominibus et feminis dictorum prelatorum, religiosorum et clericorum et aliarum personarum religiosarum et ecclesiasticarum, habitantibus et habitaturis infra terminos seu territoria civitatum, villarum, castrorum sive locorum nostrorum. Volumus tamen et concedimus et intelligimus quod homines et femine prelatorum, religiosorum, clericorum et Templi et Hospitalis et aliarum personarum religiosarum ecclesiasticarum, habitantes et habitaturi infra terminos sive territoria civitatum,⁴⁵ villarum, castrorum sive locorum dictorum nobilium, militum, civium, burguensium et hominum villarum Cathalonie et aliorum hominum laycaliter viventium in Cathalonia, presentium et futurorum, in presenti vendicione et absolucione et diffinicione et remissione bovagii et terragii et erbagii et exaccionis seu vexacionis eorum contineantur et intelligantur. Preterea ad honorem Dei et beate Marie, in remissione peccatorum nostrorum, volumus ex certa sciencia et concedimus quod hospitale dictum Hospitale Pauperum novum Gerunde, quod situm est in Areny de Gerunda, cum mansis et hominibus et feminis et bonis et iuribus ipsius hospitalis, habitis et habendis, sit et intelligatur perpetuo in predicta vendicione et remissione et absolucione et diffinicione bovagii, terragii et erbagii predictorum et accionis et vexacionis et iuris eorum, non obstante dicta retencione.

32. *segueix et a LPT II.*
33. *seu interlineat a LPT I.*
34. *necnon, a LPT II et.*
35. *expensas, a LPT II expensas.*
36. *litem, a LPT II litem.*
37. *et manca a LPT I.*
38. *heredes, a LPT I heres.*
39. *domini, a LPT II domini.*
40. *burgenses, a LPT II burgenses.*
41. *segueix et antequam aliquis respondeat a LPT I.*
42. *teneantur, a LPT I teneatur.*
43. *Euvangelia, a LPT II Evangelia.*
44. *et manca a LPT I.*
45. *civitatum manca a LPT II.*

23

1302, abril, 8. Lleida

Jaume II mana al batlle de Tàrrega que faci observar l'ordinació de la vila, segons la qual no hi hagi bestiar menut dins la vila de Tàrrega, malgrat les apel·lacions presentades pels carnisers de la dita vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 129v-130r.

Quod bestiare minutum non teneatur in termino de Tarrega.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie et Murcie comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fideli suo baiulo Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Cum ab ordinacione que extiterat facta apud Tarregam per paciarios eiusdem loci, consensu maioris partis hominum ipsius loci interveniente, de non tenendo bestiare minutum in ipsa villa nec eius termino, et per Thomam d'en Vals et per Raymundum de Segarra, nomine ipsorum et quorundam aliorum carnificum dicte ville, ab ipsa ordinacione fuisset appellatum, ut asseruntur, non tamen de ipsa appellacione fecerunt fidem coram Raymundo de Toyllano, iudice curie nostre, cui nos ipsum negocium comisimus terminandum, immo coram ipso Raimundo de Toyllano predictus Thomas d'en Vals verbotenus et Raimundus de Segarra cum instrumento publico, qui dictum negocium prosequerantur, renunciaverunt dicte appellacioni et noluerunt eam prosequi, et ita extiterit nobis supplicatum ex parte dicte universitatis quod nos dictam ordinacionem faceremus observari, ex quo legitimus contradictor non existit, nos, ipsorum supplicacione admissa, vobis mandamus quatenus dictam ordinacionem faciatis observari, ex quo legitimus contradictor per appellacionem vel alias non apparet.

Datum Ilerde, VI° idus aprilis, anno Domini millesimo CCC^o secundo.

Sentencia lata per Bernardum de Fonollario inter homines Tarrege et Villegrasse racione meri imperii.

Hoc est translatum bene et fideliter factum VIII° kalendas marcii, anno Domini millesimo CCC^o XI°, sumptum a quadam sententia in pergameno scripta, forma cuius talis est:

Pateat universis quod, cum olim apud locum de Villagrassa in persona Periconi de Rialp, de Angularia, fuisset per quosdam habitatores Villegrasse, ut dicebatur, homicidium perpetratum, et esset controversia inter vicarium et universitatem ville de Tarrega, ex una parte, et baiulum et universitatem ville de Villagrassa, ex altera, ad quem eorum pertinet inquisitionem facere de premissis, dominus rex comisit inquisitionem omnium predictorum Raymundo Maioris et Bernardo Maioris, notariis Cervarie, per suam literam in hunc modum:

«Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie et Murcie comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fidelibus suis Raimundo Maioris et Bernardo Maioris, notariis Cervarie, salutem et gratiam. Cum in villa de Villagrassa fuerit homicidium, ut dicitur, perpetratum in personam Periconii, filii Guillelmi de Rialp, de Angularia, per Simonem Olivarii, Arnaldum de Porta, Periconum de Hospitali, Arnaldum Olivarii, filium Raimundi Olivarii, et Bernardonum, filium Bernardi Olivarii, quondam, de Villagrassa, et sit controversia inter baiulum Villegrasse et vicarium Tarrege, ad quem eorum pertineat inquirere de predictis, nosque occasione huius controversie nolimus quod iusticia super hoc valeat impediri, inquisitionem super dicto homicidio faciendam vobis seu alteri vestrum, si ambo interesse non possetis, tenore presencium duximus comitendam. Mandantes vobis et utrique vestrum, qui interesse poterit, quatenus ad dictum locum de Villagrassa incontinenti, visis presentibus, accedatis et ibidem de perpetracione dicti homicidii et in quo loco et per quos perpetratum extitit et de aliis circumstanciis inquiretis diligentissime veritatem. Et nichilominus volumus et mandamus per vos vel alterum vestrum, si ambo interesse non poteritis inquire diligenter utrum ad iurisdictionem baiuli Villegrasse seu vicarii Tarrege huiusmodi debeat pertinere et, factis ipsis inquisitionibus, eas nobis particulariter et districte transmittatis sub vestri sigilli munimine interclusas. Nos enim super premissis et quolibet premissorum vobis per presentes comitimus vices nostras. Datum Iacce, II° nonas iulii, anno Domini millesimo CCC^o secundo».

Verum cum dictus Raimundus Maior, prefato Bernardo aliis negociis occupato, receptis ab utraque parte interrogatoriis et articulis seu capitulis super premissis auctoritate littere domini regis predictae, hinc inde testes quamplurimos recepisset, dominus rex comisit dictum negocium usque ad difinitivam sententiam colligendum venerabili Bernardo de Ponte, tunc vicario Ilerde, per suas literas in hunc modum:

«Noverint universi quod nos, Guillelmus de Tarrega, Iacobus Verdu, Miquel d'Ardeval, paciarii ville de Tarrega, et nos, Bernardus de Pulcro Loco, vicarius Tarrege pro domino rege, Raimundus Rufaca, Raimundus ça Sala, Arnaldus de Ape, Arnaldus Valerna, Bernardus Amenos, Bernardus de Palau, Arnaldus Fulconis, Galcerandus Ollarii, Guillelmus Falco, Guillelmus Aquilonis, Petrus Luppeti, Guillelmus Guardia, Bonanatus Traza, Bernardus Garrabou, Simon Canut, Petrus Iorba, Guillelmus Iorba, Bernardus de Bas, Thomas d'en Vals, Guillelmus Magistri, Guillelmus de Guanalons, Bonanatus za Sala, Dominicus de Tarrega, Bernardus de Segalers, Bonanatus Nicholau, Guillelmus d'Oden, Raimundus Viver, Bernardus Cabeza, Arnaldus Porta, Iacobus de Flovia, Petrus de Muntros, Andreas Granelli, Bonanatus de Muntros, Romeus Valerna, Raimundus de Baga, Poncius Alegret, Iacobus Oromir, Bernardus Caneti, Berengarius Canut, Arnaldus de Lorenz, Raimundus d'Anguils, Arnaldus Farelli, Arnaldus de Guanalons, Iacobus de Menresa, Guillelmus Gombaldi, Petrus de Belloc, Oromirius, Bernardus Verdu, Iohannes de Montle, Bernardus Ros, Guillelmus d'Oden, Bernardus de Fustegueres, Petrus de Muntros, Petrus za Veylla, Arnaldus de Belestar, Arnaldus Oldomar, Raimundus Valerna, Bertrandus de Cosco, Guillelmus Oldomar, Petrus Bonjoch, Bernardus Vals, Petrus Morelli, Raimundus Amenos, Iordanus Talavera, Petrus de Bas, Bernardus Vilalta, Arnaldus Barberi, Raimundus Marti, Raimundus Lobeti, Petrus za Mora, Petrus de Berga, Romeus Cabra, Raimundus Franqueti, Berengarius za Coma, Raimundus Folc, Bernardus Folc, Guillelmus d'Areyns, Bernardus de Lorenz, Arnaldus de Besuldu, Bernardus dez Sola, Thomas Canet, Guillelmus de Muntle, Arnaldonus Ferrarii, Guillelmus Granelli, proceres de villa de Tarrega, per nos et per totam universitatem hominum ville de Tarrega, de expresso consensu et voluntate ipsius universitatis seu maioris et sanioris partis eiusdem, congregato consilio, campana pulsata, facimus, constituimus et ordinamus certos et speciales procuratores seu actores nostros vos, Guillelmum de Muntros, Thomas de Deo, Petrum Roderii, iurisperitos Tarrege, et Petrum Ros, paciarium, vicinos de Tarrega, et quemlibet vestrum insolidum, ita quod occupantis condicio melior non existat et quod unus inceperit alter prosequi valeat et finire in causa seu causis que vertuntur seu verti sperantur inter vicarium, paciarios et universitatem ville de Tarrega, ex una parte, et baiulum, paciarios et universitatem hominum Villegrasse, ex altera super facto meri imperii et iurisdictionis [...] Raimundus Maioris, notarius publicus Cervarie, de mandato domini regis inquisivit seu cognovit in et super omnibus petitionibus, accionibus et defensionibus quas habemus seu habere possemus contra universitatem predictam hominum de Villagrassa et eciam contra singulos eorundem aliqua alia racione coram domino rege vel coram Petro de Monello, iudice curie domini regis, vel coram honorabili Bernardo de Ponte, delegato ab eodem domino rege, seu

Bernardi Caneti. Sig+num Berengarii Canut. Sig+num Arnaldi de Lorenz. Sig+num Raimundi d'Anguils. Sig+num Arnaldi Farelli. Sig+num Arnaldi de Guanalons. Sig+num Iacobi de Menresa. Sig+num Guillelmi Gombaldi. Sig+num Petri de Belloc. Sig+num Oromirii. Sig+num Bernardi Verdu. Sig+num Iohannis de Montle. Sig+num Bernardi Ros. Sig+num Guillelmi d'Oden. Sig+num Bernardi Fustegueres. Sig+num Petri de Muntros. Sig+num Petri za Veylla. Sig+num Arnaldi de Belestar. Sig+num Arnaldi Oldomar. Sig+num Raimundi Valerna. Sig+num Bertrandi de Cosco. Sig+num Guillelmi Oldomar. Sig+num Bernardi Vals. Sig+num Petri Morelli. Sig+num Raimundi Amenos. Sig+num Iordani Talavera. Sig+num Petri de Basso. Sig+num Bernardi de Vilalta. Sig+num Arnaldi Barberi. Sig+num Raimundi Berga. Sig+num Romei Tolra. Sig+num Raimundi Franqueti. Sig+num Berengarii za Coma. Sig+num Raimundi Folc. Sig+num Bernardi de Bareyns. Sig+num Bernardi de Lorenz. Sig+num Bernardi de Besuldu. Sig+num Bernardi dez Sola. Sig+num Thome Caneti. Sig+num Guillelmi de Montle. Sig+num Arnaldi Ferrarii. Sig+num Guillelmi Granelli. Sig+num Guillelmi Falgera. Sig+num Guillelmi Aquilonis. Sig+num Petri Lobeti. Sig+num Guillelmi Guardia. Sig+num Bernardi Terraza. Sig+num Bertrandi Garrabou. Sig+num Simonis Canut. Sig+num Petri Iorba. Sig+num Guillelmi Iorba. Sig+num Bernardi de Bas. Sig+num Valernoni. Sig+num Thome d'en Vals. Sig+num Guillelmi Magistri. Sig+num Guillelmi de Ganalons. Sig+num Iacobi d'Ardeval. Sig+num Raimundi Verdu. Sig+num Arnaldi Gras. Sig+num Bertrandi Amenos. Sig+num Bonanati Valerna. Sig+num Raimundi Peylla. Sig+num Petri Guardia. Sig+num Guillelmi de Guanalons. Sig+num Bonanati za Sala. Sig+num Dominici de Tarrega. Sig+num Bernardi de Segales. Sig+num Bernardi Colteler. Sig+num Bonanati Nicolay. Sig+num Guillelmi d'Oden. Sig+num Raimundi Viver. Sig+num Bernardi Cabeza. Sig+num Arnaldi Porta, predictorum, qui hec firmamus et concedimus testesque firmare rogamus. Sig+num Petri Gombaldi. Sig+num Iacobi Abadeyllat. Sig+num Raimundi Natalis, testium. Ego Periconus Amenos, notarius publicus Tarrege, hoc scripsi cum raso et emendato in VII linea ubi dicitur «Petrum Ros», et meum sig+num feci».

Comparuit eciam ex adverso Guillelmus Selvani, procurator, actor seu sindicus baiuli, proborum hominum et tocius universitatis Villegrasse, de qua quidem procuracione fidem fecit per quoddam publicum instrumentum in iudicio exhibitum et ostensum tenoris qui sequitur:

«Noverint universi quod nos Petrus de Floreiachs, baiulus Villegrasse pro domino rege, et Raimundus dez Vilar, Ferrarius Cabazol et Guillelmus de Leyda, paciarii Villegrasse [...], Ferrarius de Baynolis, Petrus de Comalats, Petrus za Riba, Bernardus Balasch, Raimundus za Riba, Guillelmus Compayn, Arnaldus Martí, Periconus de Rialp, Berengarius de Fuylla, Petrus Ferrarii, Petrus Balasch, Berengarius Zulul, Guillelmus Segur, Simon Zolvi, Petrus Batle, Bernardus Zespital,

componendi sive compromitendi, transigendi ac eciam reconveniendi, in iudicio vel extra iudicium, coram quocumque vel quibuscumque iudicibus ordinariis, delegatis et subdelegatis, ecclesiasticis vel secularibus, et de calumpnia iurandi et de veritate dicenda in animas nostri, dicti baiuli et nostre dicte universitatis dicti loci, et subeundi cuiuslibet alterius generis iuramentum, si necesse fuerit, sententias interloquatorias et difinitivas audiendi et ab eis, si necesse fuerit, appellandi, apostolos petendi et recipiendi, iudicis officium implorandi, supplicandi et restitutionem in integrum postulandi, appellacionem seu appellaciones prosequendi, et alium vel alios procuratorem seu procuratores, syndicos et actores substituendi loco nostri dicti baiuli et nostre dicte universitatis, et revocandi eum vel eos ante litem et lites contestatas et post, cum cause cognitione et sine, quandocumque et quocienscumque vobis et singulis vestrum videbitur faciendi, et faciendi epocham sive apochas de soluto, si necesse fuerit, et generaliter omnia et singula faciendi, quecumque debent et possunt facere veri et legitimi procuratores, syndici et actores legitimi constituti, et que mandatum exigunt speciale et generale, et que nos facere possemus personaliter constituti. Nos vero Raymundus Zabater, Berengarius Cabaçol, Arnaldus dez Vilar, Guillelmus Selva, Iacobus de Solsona et Guillelmus Martorel, predicti, quisque nostrum in solidum constituimus et ordinamus et creamus alter et quemlibet nostrum alterum vicissim inter nos procuratores nostros super premissis omnibus et singulis, sub forma sive formis predictis. Volentes autem nos, baiulus et dicta universitas, vos et quemlibet vestrum et substitutum seu substitutos a vobis relevare ab omni honore satisfidandi et de iudicando solvendo ratihitacione. Promitentes nominibus quibus supra vobis et cuilibet vestrum et notario infrascripto nomine et racione dictorum vicarii, baiuli et tocius universitatis hominum de Tarrega, vel quorum interest aut poterit interesse, legitime recipienti et stipulanti, et iudicium, sub ypotheca omnium bonorum nostrorum, presencium et futurorum, nos, baiulus et tota universitas hominum de Vilagrassa, habere ratum et firmum perpetuo quicquid per vos et quemlibet vestrum aut per substitutum seu substitutos a vobis actum fuerit in premissis aut circa premissa aut eciam procuratum, ac si a nobis personaliter esset gestum, et iudicatum solvi cum suis clausulis universis. Nos vero Raimundus Çabater, Berengarius Cabazol, Arnaldus dez Vilar, Guillelmus Selva, Iacobus de Solsona et Guillelmus Martorel, vicissim inter nos, volentes nos et quilibet nostrum alterum et substitutum seu substitutos a vobis relevare ab omni honore satisfidandi de iudicando solvendo ratihabitacione. Promitentes alter nostrum alteri et notario infrascripto legitime recipienti et stipulanti nomine et racione, ut dictum est, quorum interest aut poterit interesse nos ratum et firmum perpetuo habituros sub forma predicta quidquid per vos aut quemlibet vestrum aut per substitutum aut substituendos a vobis actum fuerit in premissis aut circa premissa

Et cum ex utraque parte fuissent coram dicto vices gerente producta privilegia et alia documenta essent hinc inde tam coram vices gerente quam coram Bernardo de Abatia, iudice curie domini regis et assessore eiusdem vices gerentis, plurimum altercatatum, tandem renunciato in causa a partibus et concluso, idem vices gerens assignavit diem partibus ad sententiam audiendam ad diem mercurii qua dicebatur XVII° kalendas octobris et, si feriata esset, ad sequentem non feriatam. Postmodum vero propter alia negocia eminencia fuit dies continuata ad diem sabbati, qua dicitur VII° kalendas octobris, in qua die sabbati proximo assignata comparuit coram dicto vices gerente dictus Thomas de Deo, procurator seu syndicus vicarii et universitatis ville de Tarrega, ex una parte, et ex alia parte comparuit Iacobus de Muntlor, procurator substitutus cum instrumento publico a Guillelmo Selvani, procuratore seu sindico baiuli et universitatis de Villagrassa, cuius instrumenti series erat talis:

«Sit omnibus notum quod ego Guillelmus Selvani, habitator Villegrasse et procurator et syndicus sive actor baiuli et universitatis hominum ville predictae de Villagrassa, auctoritate dicte mee procuracionis substituo, facio et ordino vos Iacobum de Monte Lauro, habitatorem dicte ville de Villagrassa, presentem, procuratorem, syndicum sive actorem super omnibus et singulis controversiis sive causis que vertuntur et verti sperantur inter me et predictos homines, quorum suum procurator, ex una parte, et vicarium et univesitatem hominum ville de Tarrega, ex altera, coram venerabili Bernardo de Fonoyllario, gerente vices procuratoris domini infantis Iacobi Cathalonie, et coram domino rege, dando et concedendo vobis plenam potestatem, quod vos in omnibus predictis controversiis sive causis possitis agere, respondere, defendere, excipere et replicare, et sententias audire et ab ipsis appellare et apostolos prosequi, et omnia alia facere super predictis, quecumque ego facere possem. Promittentes nomine proprio et nomine procuratorio predictorum, quorum sum procurator, vobis et notario infrascripto, a me stipulanti pro vobis et pro personis quarum intersit, quod ego et predicti, quorum sum procurator, semper habebimus ratum et firmum quicquid per vos super predictis actum et procuratum fuerit, sub obligatione meorum bonorum et illorum quorum sum procurator. Actum hoc VIII° kalendas octobris, anno Domini M CCC^o quinto. Sig+num Guillelmi Selvani, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rey sunt: Ferrandus de Sancto Petro de Auro, de Villagrassa, et Bartholomeus de Galacho, clericus de domo domini episcopi Barchinone. Sig+num Petri March, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit die et anno quo supra».

Et dicti procuratores petierunt instanter pronunciari super premissis per dictum venerabilem gerentem vices procuratoris. Et dictus vices gerens processit ad ferendam sententiam seu pronunciacionem super premissis sub forma qui sequitur:⁴

Et postquam puniti fuerint per dictum baiulum, non possint inquietari vel molestari per vicarium racione criminum eciam extra villam de Villagrassa et dictos terminos comissorum, pro quibus per dictum baiulum fuerint puniti. Et sic declaramus predicta privilegia, dictis hominibus de Villagrassa per predecessores domini regis concessa, esse intelligenda et in perpetuum observanda. Et in predictis condempnamus Thomam de Deo, procuratorem seu syndicum vicarii et universitatis hominum ville Tarrege, presentem, et dictum vicarium et universitatem, absentes. Et predicta adiudicamus Iacobo de Monte Lauro, procuratori substituto a Guillelmo Selvani, procuratore seu sindico baiuli et universitatis hominum Villegrasse, presenti, et dicto baiulo et universitati hominum de Villagrassa, absentibus, in quantum presens sententiam et declaracio facit pro dicto baiulo et universitate hominum Villegrasse. In quantum vero presens sententia pro vicario facit et universitate hominum ville Tarrege, condempnamus dictum Iacobum de Muntlor, procuratorem substitutum a dicto Guillelmo Selvani, presentem, et baiulum et universitatem hominum Villegrasse, absentes, et predicta adiudicamus dicto Thome de Deo, presenti, et vicario et universitati hominum ville Tarrege, absentibus.

Lata fuit hec sententia seu pronunciacio Barchinone, die sabbati, qua dicitur VII° kalendas octobris, anno Domini M^o CCC^o quinto, presentibus dictis Thoma de Deo, procuratore seu sindico vicarii et universitatis de Tarrega, et Iacobo de Monte Lauro, procuratore substituto a Guillelmo Selvani, procuratore baiuli et universitatis Villegrasse; presentibus eciam testibus: Bernardo de Podoatis, milite, Guillelmo Luppeti, de domo domini regis, Petro Berengario, de Bisleno, Raymundo Andree, de Minorisa, et pluribus aliis. A qua sententia seu pronunciacione utraque pars incontinenti viva voce ad dominum regem appellavit, in quantum dicta sententia seu pronunciacio contra se faciebat. In quantum vero pro se faciebat, dictam sententiam seu pronunciacionem approbavit.

Sig+num Dominici de Biscarra, domini regis auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui hanc sententiam scripsit cum supprapposito in LIII^a linea ubi legitur «ordinamus», et clausit ac sigillum appendendum dicti vices gerentis hic apposuit in testimonium premissorum.

Sig+num Guillelmi Messegerii, baiuli domini regis in Tarrega, qui viso originali sentencie antedecte, a quo hoc translatum fideliter sumptum est, non cancellato, non abolito nec in aliqua sui parte modo aliquo viciato, huic translato inde sumpto de nostri licencia et mandato auctoritatem nostram damus et decretum et nostrum inpendimus ad hoc ut eidem translato tanquam suo vero originali fides plenaria habeatur, ipsumque translatum cum suo originali predicto fecimus per infrascriptum curie nostre notarium fideliter comprobari die et anno

successores laudamus, approbamus et confirmamus vobis, dictis comitibus, vicecomitibus, richis hominibus et militibus Cathalonie, et civitatibus et villis et locis nostris Cathalonie, et civibus et habitatoribus earumdem, et vestris et eisdem, in perpetuum omnes libertates, privilegia, usus et consuetudines et statuta et constitutiones concessas generaliter vel specialiter vobis et dictis civitatibus et villis et locis nostris Cathalonie, et civibus et hominibus dictarum civitatum et villarum et locorum nostrorum per magnificos dominum regem Iacobum, avum nostrum, et dominum regem Petrum, patrem nostrum, et regem Alfonsum, fratrem nostrum, et predecesores eorum et per nos, prout temporibus ipsorum predecessorum nostrorum et tempore nostro melius usi fuistis vos et predecesores vestri, et predictae civitates et ville, et cives et homines dictarum civitatum, villarum et locorum nostrorum melius use seu usi fuerunt, et sicut melius dici et intelligi potest, ad vestrum vestrorumque et dictarum civitatum et villarum et civium et hominum civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie salvamentum et bonum intellectum, volentes et statuantes et eiam mandantes predicta omnia et singula perpetuo et inviolabiliter observari. Et cum hoc publico instrumento dicimus et mandamus firmiter et districte procuratori nostro Cathalonie et eius vices gerenti, vicariis, baiulis, curiis et aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predictas libertates, privilegia, usus et consuetudines, statuta et constitutiones teneant et observent et faciant ab omnibus teneri et eiam observari. In hoc autem non confirmamus nec intendimus confirmare aliqua que sint revocata per curiam Montissoni vel ordinata seu mandata revocari.

Item, supplicastis nobis nomine proprio et nomine aliorum baronum et militum Cathalonie quod, cum a modico tempore citra nova forma fuerit inchoata super exequcione facienda contra castra, honores vel loca que sunt de feudo Ecclesie, prelatorum et personarum ecclesiasticarum, sive baronum vel militum ac civium, et ad predictam execucionem faciendam sufficiant et suficere debeant constitutiones pacium et treugarum, precipue cum illa constitutione que edita fuit per felicis recordacionis dominum regem Iacobum, avum nostrum, confirmata per dominum regem Petrum, patrem nostrum, in generali curia Barchinone, dignaremur mandare et providere ne contra morem solitum et antiquum nova forma servaretur in posterum contra ipsa castra, honores vel loca que sunt de feudo Ecclesie, prelatorum sive baronum vel militum ac civium. Unde nos, supplicacioni vestre condescendentes, ne decetero aliquod super hiis dubium oriatur et certam formam habeant officiales nostri, per quam procedant in casu premissis contra eiectum a pace et treuga, dicimus ac, deliberacione habita, declaramus quod, quocienscumque aliquis feudatarius, qui feudum teneat in alodio Ecclesie, prelatorum ac personarum ecclesiasticarum, baronum, militum ac civium, eiectus fuerit a pace

Actum est hoc in villa Montis Albi, V^o nonas madii, anno Domini M^o CCC^o septimo.

Signum + Iacobi, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus.

Testes huius rey sunt: venerabiles frater Raymundus, abbas monasterii Rivipulli, frater Raymundus, abbas monasterii de Gerre, nobiles Eximius Cornelii, Bernardus de Serriano, Bernardus de Fonollario, Gondissalbo Garcia, Petrus de Monlleo, vicecancellarius domini regis, Petrus Marci, thesaurarius eiusdem, Bernardus de Avarsone, scriptor ediusdem, Raymundus de Tohilano, Raymundus de Salis, iudices curie eiusdem domini regis, et quamplures alii.

Sig+num Stephani de Podio, notarii publici Barchinone et in alia terra et dominacione illustrissimi domini regis Aragonum auctoritate regia, qui hoc scribi fecit et clausit loco, die et anno quo supra.

1. villa, *al ms.* villam.
2. possint, *al ms.* possit.

27

1307, maig, 3. Montblanc

Jaume II confirma els privilegis, llibertats, usos i costums i constitucions als habitants del Principat de Catalunya, concedits pels seus predecessors Jaume I, Pere I i Alfons II.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, I, 54v-57r.

[sense rúbrica]

In Dei nomine. Noverint universi quod, cum nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, mandavissemus cathalanis curiam generalem celebrari in villa Montisalbi pro tranquillo et pacifico statu subditorum nostrorum et tocuis Cathalonie generali, et ad ipsam curiam atque locum venissent prelati, religiosi et persone ecclesiastice, comites, vicecomites, richi homines et milites Cathalonie et sindici civitatum et villarum Cathalonie, supplicaverunt nobis ipsi comites, vicecomites, richi homines et milites antedicti ut dignaremur confirmare libertates, privilegia, usus, consuetudines, statuta et constitutiones concessas per nos et predecessores nostros, et nichilominus graciose concedere et declare quedam capitula quae inferius continentur seu etiam declarantur, nos itaque, supplicationibus eorum benigne admissis, attendentes quod ex debito nostri officii tenemur ipsis et aliis nostris subditis facere gracias speciales propter fidem et legalitatem quas erga nos et predecessores nostros habuerunt, habent et habebunt decetero, dominio concedente, predecessorum nostrorum vestigiis inherentes, idcirco ad instantem

et treuga, quia citatus legitime noluerit satisfacere et pignora in manu vicarii nostri mittere, ut debeat, secundum constitutiones pacis et treuge, procedatur contra eundem feudatarium et ipsum feudum iuxta forma constitutionum pacium et treugarum et iuxta ordinationem dicti domini regis Iacobi, confirmatam per inclitum dominum regem Petrum, patrem nostrum, et alias constitutiones ipsius domini regis Petri et subsequencium curiarum, et dicta forma tantum et non alia in faciendo executionem contra dictos feudatarios et ipsa feuda imperpetuum observetur. Et si contra ipsam formam a nobis, ut predicatur, declaratam, aliquid fieret, sit ipso facto irritum et inane. Volumus etiam quod in predictis intelligantur omnes feudatarii, exceptis hiis feudatariis qui sine aliquo medio tenent feudum pro nobis. Item, ad supplicationem dictorum richorum hominum et militum concedimus quod nos vobis, domina regina, karissima consors nostra, vel filii nostri vel procurator noster vel vicarius vel aliqui alii officiales nostri, non ponemus nec mitemus penones nec porteros nec alium hominem ratione guidatici in aliquo loco qui sit infra iurisdictionem castrorum vel locorum dictorum richorum hominum et militum. Et etiam quod in protectionibus et guidaticis iam factis et quas seu que decetero faciemus, utemur sicut dominus rex Iacobus, avus noster, et alii predecessores nostri, qui post eum venerunt, usi fuerunt. Et non intelligimus quod richus homo vel miles et illi qui pro eis utentur utendo iurisdictione aut aliis que consueverint habere antiquitus in hominibus de aliis *senyories*, qui sint populati in terminis castrorum eorum vel locorum eorum, possint dici ex hoc factores nostrarum protectionum vel guidaticorum. Hec autem omnia et singula supradicta facimus et concedimus gracie vobis dictis richis hominibus ac militibus et civitatibus et villis et locis nostris et civibus et hominibus villarum et locorum nostrorum Cathalonie, sub forma premissa, presentibus et futuris, imperpetuum. Mandantes procuratori nostro Cathalonie et eius vices gerenti, vicariis, baiulis, curiis et universis aliis officialibus nostris et eorum locatentibus et subditis et nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia et singula teneant et observent et faciant ab omnibus teneri et etiam observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. Et promittimus vobis dictis comitibus, vicecomitibus, richis hominibus et militibus, qui presentes estis, et omnibus et aliis richis hominibus et militibus et civibus et hominibus villarum et locorum Cathalonie, qui absentes sunt, et Stephano de Podio, notario infrascripto, nomine vestro et eorum et illius vel illorum quorum interest et interesse potest et poterit, a vobis legitime stipulanti, paciscenti et recipienti, predicta omnia et singula, ut superius dicta sunt, semper tenere, complere et inviolabiliter observare et teneri et compleri facere et etiam observari.

Actum est hoc in villa Montisalbi, quinto nonas madii, anno Domini millesimo trecentesimo septimo.

Datum Valencie, XII° kalendas madii, anno Domini millesimo CCC^o et duodecimo.

29

1312, abril, 20. València

Jaume II ordena al veguer de Cervera i Tàrrega que defensi i mantingui la possessió dels homes de Tàrrega en pastures, aigües, boscos, sèquies i peixeres dels llocs de Verdú, el Mas de Bondia, Montornès de Segarra, Granyena, el Talladell, la Corbella, Lluçà, Altet i d'altres llocs i termes veïns.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 36r.

Que siam mantenguts en pastures, aygues, cèquies, pexeres de Verdú e altres lochs daval scrits.¹

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie, Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, dilecto suo vicario Cervarie et Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et dilectionem.

Mandamus vobis quatenus manuteneatis et deffendatis homines Tarrege in possessione in qua sint pascurum, aquarum, nemorum et cequiarum atque pexeriarum locorum de Verduno, de Bondia, de Muntornes et de Granyena et del Tayladell et de la Corbela² et de Luzano et d'Altet et aliorum locorum eis convicinarum et terminorum suorum, ita quod utantur predictis, prout consueverunt temporibus retroactis, nec permitatis ipsos homines in possessione predictorum per aliquem seu aliquos agravari vel etiam molestari, ipsis paratis existentibus facere suis querelantibus iustitie complementum.

Datum Valentie, XII° kalendas madii, anno³ Domini M^o CCC^o duodecimo.

Expeditit Bernardus.⁴

1. *al marge esquerre I^a +.*

2. *segueix et de Tayladello ratllat.*

3. *segueix a nativitate ratllat.*

4. *Al marge esquerre el dibuix de dos mans assenyalant el text.*

30

1312, juliol, 8. Barcelona

Jaume II mana al batlle de la vila que s'executi la sentència de mort contra Ramon Fuster, de la vila de Guimerà, assassí de Ramon Ferrer, veí de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 131r.

minoribus, mediocribus quam maioribus dicte ville, que dividerent et tatarerent tallias, questias, cenas et comunia et alias exactiones regales et vicinales, quas imponi seu fieri contingeret in dicta villa, bene et legaliter per solidum atque libram, atamen, ut intelleximus, aliqui paciarii et quidam alii de maioribus dicti loci, mandatis nostris predictis minime obtemperando, tallias, questias, cenas et alias exactiones regales et vicinales tatarerunt et dividunt pro libito voluntatis, se ipsos et alios quos volunt alleviando, reliquos plus debito honerando in dictorum hominum popularium et mediocrum grave preiudicium et iacturam. Quare, volentes nostrorum subditorum indemnitates more solito precavere, super predictis sic duximus providendum ac etiam ordinandum: quod in dicto loco per concilium generale ipsius loci seu maiorem partem ipsius eligantur¹ duodecim probi homines, videlicet, de manu maiorum quatuor, et de manu media alii quatuor, et totidem de minori, qui, prestito corporaliter iuramento quod bene et legaliter se gerant et habeant in predictis extimando honores et possessiones, domos et alia bona hominum universitatis dicte ville, pro ipsis honoribus et possessionibus et aliis bonis quibuscumque tatarerunt in predictis questiis, talliis, cenis ac aliis comunibus, regalibus et vicinalibus, predictos habitatores per solidum atque libram infra duos menses postquam electi fuerint ad premissa. Propterea vobis dicimus et mandamus firmiter iniungentes quatenus, predictam nostram provisionem et ordinationem inviolabiliter observando, quam tenore presencium sub pena quinquaginta morabatinorum nostro errario aplicandorum ab universis et singulis hominibus seu habitatoribus dicte ville precipimus observari, incontinenti post octo dies a recepcione presencium continue numerandos, vocato, ut moris est in dicto loco, concilio generali, de voluntate et ordinatione dicti concilii seu maioris partis eiusdem faciatis eligi duodecim de probis hominibus dicte ville, scilicet, quatuor de maioribus, et alios quatuor de mediocribus, et totidem de minoribus, qui, prestito per eos sacramento quod bene et legaliter se gerant et habeant in predictis extimando possessiones, honores, domos et alia bona dictorum hominum, infra duos menses postquam electi fuerint, tatarerunt et dividant tallias, questias, cenas et comunia et alias exactiones, regales et vicinales, que facte fuerunt a quinque annis citra et que solute non sunt, et que in posterum fieri contigerit,² per solidum atque libram iuxta ordinationem nostram predictam, compellendo³ habitatores dicte ville et quemlibet eorum ad dandum et solvendum id quod contingat eos solvere pro premissis iuxta tataracionem dictorum duodecim proborum virorum, ut premititur, electorum.

Datum in villa de Orta, XII° kalendas augusti, anno Domini millesimo CCC^o terciodecimo.

Examinavit Raimundus.

1. eligantur, *al ms.* elegantur.

i Vilagrassa, sobre la contribució de la quèstia i d'altres exaccions reials, i sobre la quèstió de les aigües pluvials d'Anglesola.

[A]. Original perdut.
B. LPT, II, f. 131v.

Super solucione questie Tarrege et Villegrasse.

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie, Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fidei suo Guillelmo de Cigiis, baiulo Cathalonie generali, salutem et gratiam.

Dicimus et mandamus vobis quatenus in causa seu questione que coram vobis ex delegacione nostra vertitur inter universitatem hominum ville Tarrege, ex una parte, et universitatem hominum Villegrasse, ex altera, racione contribucionis questie et aliarum exaccionum regalium adhibeatis fidem testimoniis et deposicionibus testium productorum ex parte universitatis hominum Villegrasse in causa que inter ipsam universitatem hominum Villegrasse, ex una parte, et dominum ac universitatem hominum de Angularia, ex altera, vertebatur racione aque pluvialis vel alia que coram vobis ex parte hominum Tarrege sunt producta, illorum videlicet qui ab hoc seculo transmigrarunt, prout ipsa testimonia et deposiciones testium facient ad predicta. Nos enim predicta de certa sciencia sic fieri volumus et mandamus.

Datum Barchinone, decimo kalendas iunii, anno Domini millesimo CCC^o quintodecimo.

34

1315, octubre, 14. Barcelona

Jaume II concedeix als paers i prohoms de Tàrrega que, sota la seva custòdia, els argenters de la vila puguin marcar les obres d'argent amb un segell propi, tal com es fa a Barcelona.

[A]. Original perdut.
B. LPT, I, f. 3v-4r.
C. LPT, II, f. 6r-v.

Privilegi per a tenir marcha per a l'argent.¹

De marchu sive signo habendo seu signando in villa Tarrege ad argentum marchandum.²

Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, ad humilem supplicationem vestrum, paciariorum et proborum hominum ville Tarrege, asserentium quod in dicta villa sunt argenterii qui morantur et operantur ibidem bene et legaliter de eorum officio sive ministerio argentarie, propterea, de fide et legalitate vestra confisi, cum presenti privilegio volumus et concedimus vobis, dictis paciariis et probis

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammirantus et capitaneus generalis, fideli nostro Guillelmo Molineri, vicario Cervarie et Tarrege, vel eius locumtenenti in villa Tarrege, salutem et gratiam.

Ex parte universsatis de Tarrega fuit expositum coram nobis quod ipsi a paucis annis citra ordinaverunt inter se² quod aliqua peccora hominum de Tarrega nec aliorum locorum vicinorum pascerentur in termino de Tarrega sed in terminis inmediate vicinis ipso termino de Tarrega, et quod a modico tempore citra mayor pars hominum locorum inmediate vicinorum termino de Tarrega impetraverint a nobis quod animalia de Tarrega non pascerentur in eorum terminis, cum non³ esset equum homines de Tarrega ademprire terminos vicinorum, ex quo vicini non peterunt ipsum terminum de Tarrega pascere nec ademprire.⁴ Nunc autem dicta universsitas de Tarrega recognovit quod ex predicta ordinatione iminebat ei maxima carnia caristia, propter quod ipsam ordinationem revocavit et supplicavit nobis quod possit ademprire et pascere cum suis peccoribus in terminis inmediate vicinis loco de Tarrega, prout ante ipsam ordinationem revocatam usa fuerat pascere et ademprire, et quod vicini terminorum immediatorum loco de Tarrega eodem modo possint cum suis peccoribus in termino Tarrege pascere et etiam ademprire. Nos autem, attendentes ipsam supplicationem fore equitati consonam, vobis dicimus et mandamus quatenus mandetis hominibus locorum inmediate vicinorum termino de Tarrega quod non impediunt homines de Tarrega ademprire nec pascere cum eorum peccoribus in ipsis terminis prout ante ipsam ordinationem homines de Tarrega inibi cum suis peccoribus pascebant et adempribant. Volumus tamen et mandamus quod homines locorum inmediate vicinorum termino de Tarrega possint ademprire et pascere in termino de Tarrega cum suis peccoribus, prout ante ipsam ordinationem adempribant et pascebant, non obstantibus aliis mandamentis per nos literatorie super predictis in contrarium factis. Predicta autem intelligamus fieri servando et tenendo bana, prout in quolibet locorum predictorum retroactis temporibus fieri est assuetum.

Datum Ilerde, VI° nonas octobris, anno Domini M^oCCC^o sextodecimo.⁵

Examinavit Dalmacius.

1. *Al marge esquerre III° +.*
2. *Segueix sub ratllat.*
3. *Segueix sint ratllat.*
4. *ademprire, al ms. adempare.*
5. *Al marge esquerre hi ha dues mans dibuixades assenyalant el text.*

habuimus a vobis dictis paciariis et universitate quatuor mille solidos Barchinone quos fideli thesaurario nostro Petro Marci nostro nomine tradidistis. Mandantes baiulo ipsius ville Tarrage aliisque officialibus nostris, presentibus et futuris, hanc diffinicionem et remissionem nostram firmam habeant et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rei testimonium hanc cartam vobis fieri et sigillo nostro appendicio iussimus roborari.

Datum Ilerde, duodecimo kalendas iulii, anno Domini millesimo trecentesimo septimodecimo.

Examinavit Dalmacius.¹¹

1. Tarrage, a LPT II Tarrege.
2. in manca a LPT I.
3. garreta, a LPT I quarreta.
4. universitate, a LPT I universitati.
5. eapropter, a LPT II et propter.
6. universitati, a LPT II universsitati.
7. condempnati, a LPT I condempnasti.
8. prosequione, a LPT II prosequicione.
9. ineptam, a LPT I inceptam.
10. et manca a LPT I.
11. Examinavit D manca a LPT I.

37

1317, abril, 26. Barcelona

Jaume II, a pres de la universitat de Tàrrega, mana que els paers elegeixin alguns prohoms per tal que aquests puguin fer talles, per raó de les necessitats de la universitat.

- A. Original: FMT, pergami 10.
- B. LPT, II, f. 56r-v. (d'A)

Qualiter in villa Tarrege potest fieri tatxacio per modum de prest, ita quod infra annum reducatur ad solidum et libram.

Nos Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes quod nos cum privilegio nostro statuimus et ordinavimus quod nunquam aliquis vicinus Tarrege taxaretur in questiis nec talliis, regalibus seu vicinalibus, nisi previa manifestacione et extimacione bonorum suorum, certa pena per nos paciariis ipsius ville, si contrafacerent, apposita, et cum frequenter ex hoc dampnum incolis ipsius ville perveniat, cum pro aliqua modica quantitate, quam comunitas ipsius ville sepe necessariam habuerit, non expediat quod fiat dicta extimacio seu manifestacio, que sumptuosa et morosa esset eisdem, idcirco tenore presencium ad suplicacionem paciariorum, consiliariorum et universsitis ville Tarrege supradicte concedimus et ordinamus perpetuo quod deinceps, cum comunitas

rebelles vicario Cervarie et Tarrage, nolendo retrocedere vel ad propria redire ex eius mandato, immo incidistis, ut dicitur, in penas vobis appositas ab eodem, unde, sive in predictis sitis culpabiles sive non, omnes iniurias, percussiones et vulnera, transgressiones mandatorum et penas et inobediencias et alia predicta et singula vobis et universitati ac singulis eiusdem et bonis vestris et universitatis et singulorum ipsius remittimus et relaxamus, a premissis et singulis vos et bona vestra omnimode absolventes, ita quod decetero ratione predicta non possit contra vos agi nec possitis impeti, inquietari, conveniri in iudicio vel extra, immo sitis exinde vos et bona vestra perpetuo absoluti. Pro hac autem donacione confitemur nos habuisse a vobis tria mille solidos Barchinone, renunciantes omni excepcioni peccunie non numerate et non habite et doli. Mandantes per presentes dicto vicario et aliis officialibus domini regis, presentibus et futuris, quod³ huiusmodi remissionem, diffinicionem et absolucionem nostram firmam habeant et observent et contra vos predictis rationibus decetero non procedant. Immo omnes fideiussiones, firmas iuris et manuleutas et alias cauciones ex dictis causis quomodolibet per dictam universitatem vel singulos eius prestitas liberent protinus⁴ et absolvant, cum nos eas pro cancellatis et absolutis omnimode habeamus easque carere velimus ulterius robore, viribus et effectu. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram vobis fieri et sigillo nostro pendenti iussimus communiri.

Datum in Montealbo, VIII° idus iunii, anno Domini M^o CCC^o septimodecimo.

1. Tarrage, a LPT II Tarrege.
2. remittimus, a LPT II remitimus.
3. quod, a LPT I que.
4. liberent protinus manca a LPT I.

39

1317, juliol, 12. Lleida

Jaume II estableix que el batlle de Tàrrega exerceixi, tot sol i sense el concurs del veguer, la plena jurisdicció en el terme de la vila i també en afers que tinguin lloc dins de la vegueria i que afectin targarins detinguts pel batlle abans d'intervenir-hi el veguer.

- A. Original: FMT, pergami 12
- B. Còpia de 3 de desembre de 1339: FMT, pergami 13 (d'A)
- C. Còpia d'11 d'agost de 1438: FMT, pergami 14 (d'A)
- D. Còpia de 28 de juliol de 1484: FMT, pergami 15 (d'A)
- E. LPT, I, f. 5v-6r. (d'A)
- F. LPT, II, f. 34v-35v. (d'A)

Privilegi que lo veguer no tingue que veure a la vila y terme de Tàrrega.¹

40

1317, juliol, 14. Lleida

Jaume II reconeix que els paers i prohoms de la vila de Tàrraga han pagat al tresorer reial, Pere Marc, dos mil sous barcelonins en concepte de l'obtenció del privilegi pel qual només el batlle de Tàrraga tindrà jurisdicció dins el terme de la vila i de la vegueria en les qüestions dels homes de Tàrraga.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. [231v-232r.]

Àpocha.

Nos¹ Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, cum presenti carta nostra confitemur et recognoscimus quod vos, paciarii et probi homines Tarrege, tradidistis et solvistis pro nobis fideli thesaurario nostro, Petro Marci, duos mille solidos Barchinonentium, quos a vobis habuimus obtentu privilegii per nos noviter vobis indulti, videlicet, quod baiulus² Tarrege solus perpetuo in villa et termino Tarrege omnem iurisdictionem excercerat et cognoscat de excessibus commissis infra vicariam per homines Tarrege inter se vel cum aliis, ex quo per ipsum baiulum primitus capiantur. Et ideo renunciantes exceptioni non numerate peccunie et per dictum thesaurarium non habite, facimus vobis de dictis duobus mille solidis bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo. In cuius rey testimonium presentem fieri et sigillo nostro iussimus communiri.

Datum Ilerde, pridie idus iulii, anno Domini millesimo trecentesimo septimodecimo.

Examinavit Dalmacius.

1. *Al marge superior Àpocha.*
2. *segueix solus ratllat.*

41

1317, setembre, 7. Osca

Jaume II, segons els privilegis de la vila de Tàrraga, disposa que dotze persones, quatre de cada mà, seran les encarregades de taxar les quèsties i d'altres exaccions reials.

A. Original: FMT, pergami 16.

B. LPT, II, f. 25v-26r. (d'A)

De questia quomodo debet tatxari per duodecim probos homines.

Nos Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes quod iuxta privilegia

B. LPT, III, f. 61v.

[Sense rúbrica]

In¹ presencia mei, Guillermi Pastoris, vicarii ac notarii Tayllatelli, et testium infrascriptorum, ad hec specialiter vocatorum et rogatorum, notum sit cunctis quod nos, Petrus Pastoris, baiulus pro domino rege in Tayllatello, et Bernardus Pastoris, tenens locum Berengarii Falcho, baiuli Tayllatelli pro venerabili Bernardo de Falchs, castlano, et curia Tayllatelli, volentes inquirire contra Mateum Pastoris ratione cuiusdam iuramenti quod dicebatur fecisse temere et contra usanciam dicti loci, tandem, certificati per inquisitionem de predictis et etiam per testes per ipsos simul receptos super predictis, ad instantiam et preces quorundam proborum hominum predicti loci, predicti baiuli fecerunt compositionem cum predicto Matheo ad quantitatem quadraginta solidorum, quos predicti baiuli diviserunt inter se medium per medium. Propter quod predicti baiuli absolverunt et remiservunt predicto Matheo omnes petitiones, questiones, actiones et damandas, reales et personales, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias et alias cuiuscumque generis fuit, que competebant et competere poterant domino regi et predicto Bernardo, curie predicti loci. Pro qua compositione acceperunt predicti baiuli predictam quantitatem a predicto Matheo. Et renunciavunt exceptioni non factarum predictarum remissionis, absolutionis, diffinitionis et doli. Et ipsum Matheum absolverunt. Domino regi et ipsi Bernardo de Falchs scilentium super predictis inposuerunt. Et si inquisitio predicta vel aliud appareret, decetero illud sit cassum et irritum. Et de predictis predicti baiuli mandarunt fieri publicum instrumentum per me notarium infrascriptum.

Actum est hoc XVII° kalendas ianuarii, anno Domini millesimo CCC^o XVII°.

Sig+num Petri Pastoris, baiuli pro domino rege in dicto loco. Sig+num Bernardi Pastoris, tenentis locum Berengarii Falcho, baiuli seu curie Tayllatelli pro venerabili Bernardo de Falchs, milite et castlano et curia dicti loci, predictorum, qui hoc concedimus et firmamus tanquam baiuli seu locumtenentes dictorum duorum dicti loci. Sig+num Bernardi Falcho. Sig+num Bernardi Pastoris, filii Petri Pastoris, testium.

Ego Guillemus Pastoris, vicarius ac notarius Tayllatelli pro Petro Teneyllo, rectore eiusdem loci, hoc scripsi et meum sig+num inposui.

1. *Al marge esquerre* Nota qualiter universitas Tarrege debet medietatem en lo civill del loch del Taylladell.

per raó de l'hospital anomenat del Beat Antoni de Tàrrega, construït al barri d'Agoders de dita vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 125v-127r.

De contencione quam paciarii de Tarrega habuerunt cum comendatore Sancti Antonii Cervarie racione hospitalis.

In Dei nomine. Noverint universi quod, cum questio seu contraversia verteretur inter Vincencium za Sala, Iacobum de Guanalons, Petrum de Deo et Simonem Canut, paciarios ville de Tarrega, eorum nomine et tocius universitatis ville de Tarrega et singulorum de eadem, ex una parte, et religiosum fratrem Aragonum Berardi, comendatorem domus Beati Antonii Cervarie et Tarrege, ex parte altera, racione hospitalis nominati Beati Antonii, constructi in villa de Tarrega, in vico de Aguades, afrontati cum hospicio Raymundi Folch et cum hospicio Bernardi Serres et cum viis publicis, et racione possessionum ipsius hospitalis et fructuum¹ eorundem, et super regimine eciam ipsius hospitalis; et super premissis et quibusdam aliis esset quamplurimum litigatum inter partes predictas, tandem mediante religioso fratre Berart Berardi, comendatore in regnis Aragonum, Navarre, Maioricarum et comitatu² Barchinone, fuit compositum et conventum super predictis et singulis ut sequitur in hunc modum:

Primo, quod ordo Beati Antonii habeat perpetuo hospitale predictum cum suis honoribus et possessionibus ac iuribus universis, que ipsum hospitale habet vel decetero, Deo dante, habebit in villa et terminis de Tarrega vel alibi, fructus cuius hospitalis et bonorum ac possessionum eorundem expendantur et habeant expendi in necessitatibus ipsius hospitalis et infirmorum ipsius hospitalis.

Item, quod comendator domorum Beati Antonii Tarrege et Cervarie, qui nunc est qui pro tempore fuerit, ponat et ponere habeat in dicto hospitali perpetuo successive hospitalarium bonum, idoneum et sufficientem, qui bene, utiliter ac legaliter administret dictum hospitale et bona ipsius necnon infirmos ipsius hospitalis secundum posse et redditus dicti hospitalis et bonorum eiusdem. Et si ipse hospitalarius ipsum hospitale et bona eiusdem necnon infirmos ipsius hospitalis minus bene administraverit, dictus comendator, qui nunc est et pro tempore fuerit, removeat et removere habeat ipsum hospitalarium a regimine ipsius hospitalis et ponere aliquem sufficientem infra spacium trium menssium a die requisicionis computandum. Et si forte infra dictum spacium ipse comendator dictum hospitalarium a regimine ipsius hospitalis removere neclexerit, quod sit licitum paciariis ville Tarrege, qui nunc sunt et qui pro tempore fuerint, eorum propria auctoritate in dicto hospitali hospitalarium laycum vel clericum, prout eis placuerit, qui in dicto hospitali sit et ipsum et eius infirmos regat,

sunt: Geraldus de Guanalons et Guillelmus de Laurencio, qui firmarunt et concesserunt predicta kalendas madii anni predicti.

Ego Petrus Amenos, notarius publicus de Tarrega et per totam terram et iurisdictionem illustrissimi domini regis Aragonum auctoritate eiusdem, hoc scribi iussi et meo sig+num feci.

1. fructuum, *al ms.* fructum.
2. comitatu, *al ms.* comitatus.
3. duas vices *sic al ms.*
4. maioris, *al ms.* maior.

45

1319, agost, 22.

Bernat de Fonollera, en sentència arbitral per la causa entre els paers de Tàrraga i el jurista de Barcelona Ramon Vinader, dictamina que les tanques del cementiri de la vila estiguin sempre obertes.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, I, 57r-58v.
 C. LPT, II, f. 127r-128v.

De clausuris ciminterii, et rexis ferreis in portalibus faciendis.¹

[C]um contencio esset exorta et questio inter paciarios ville Tarrage nomine universitatis dicte ville, ex una parte, et discretum Raimundum Vinaderii, iurisperitum Barchinone, ex altera, racione clausure seu clausurarum ecclesie parrochialis de Tarrega, quas² clausuras dictus Raymundus dicebat esse iniustas et removendas et prout remote sunt iam mandato domini regis et iuxta ordinacionem reverendi patris domini Vicensis episcopi et confirmatam per reverendum patrem dominum archiepiscopum Terrachone, dictis paciariis contrarium asserentibus et dicentibus rationibus et causis propositis coram nobis et dictis verbotenus; et super dicta questione dicte partes compromiserint³ in nos Bernardum de Fonollario tanquam in arbitratorem, ut in compromisso inde facto continetur, ideo nos dictus⁴ Bernardus de Fonollario, arbitrando in premissis, pronunciamus ut sequitur:

Unde nos Bernardus de Fonollario, arbitrator predictus, intellectis rationibus utriusque partis et visis etiam mandato domini regis et ordinacione dicti domini episcopi Vicensis, confirmata per dominum archiepiscopum Terrachone, visis etiam dicto ciminterio⁵ et clausuris eiusdem, attendentes, consideratis⁶ et inspectis que consideranda et inspicienda erant circa premissa, ordinacionem dicti domini episcopi iustam⁷ fore cum moderamine infrascripto, attendentes etiam quod melius, competencius, honestius ac facilius gentes et potissime domine et alie mulieres, que in superiori parte supra ecclesiam sunt et degunt, venient ad orandum ad dictam ecclesiam, si per dictum ciminterium

8. Raimundus, a *LPT II* Raymundus. I també Raimundi-Raymundi, Raimundo-Raymundo.
9. preposicione, a *LPT II* preposicionem.
10. cohoperti, a *LPT II* cooperti.
11. quamdam, a *LPT II* quandam.
12. Vallesica, a *LPT II* Vallesicca.
13. *Segueix un espai en blanc a LPT I.*

46

1321, juliol, 28. Girona

Jaume II comissiona a Guillem ça Mora, jurisperit de Cervera, perquè determini en la qüestió que enfrontava la universitat de Tàrrega i el lloc de Verdú, sobre la contribució d'aquesta última vila en les despeses fetes en la font i altres despeses veïnals de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 2v.

Comisió feyta a-n G. Çamora de ço que Tàrrega demanave a Verdú, ço és, que paguen lur part en les mesions de la font.

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac sancte¹ Romane Ecclesie vixillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fideli suo Guillelmo ça Mora, iurisperito Cervarie, salutem et gratiam.

Causam seu questionem que verti speratur inter universitatem proborum hominum ville nostre Tarrege, ex una parte, et homines loci de Verduno, qui est, ut asseritur, quadra dicte ville, ex altera, super eo videlicet quod dicti homines Tarrege asserunt predictos homines de Verduno cum eisdem contribuere debere tam in missionibus nunc de novo factis in aptando et mudando fontem dicte ville Tarrege, quam etiam in aliis missionibus vicinalibus quas dicta universitas ville Tarrege facere oporteat, vobis ducimus comitendam, mandantes vobis quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, in predictis faciatis et decernatis quod de iure et ratione ac secundum constitutiones Cathalonie generales inveneritis faciendum, maliciis et dilacionibus quibuslibet pretermisiss. Nos enim in hiis vobis per presentem comitimus plenarie vices nostras.

Datum Gerunde, quinto kalendas augusti, anno Domini M^oCCC^o vicesimo primo.

Subscripsit Guillelmus.

1. sancte, *al ms.* sante.

47

1321, novembre, 6. Tortosa

Jaume II, per tal que les qüestions i les exaccions comunes a Tàrrega es facin correctament a sou i lliura, aprova les ordinacions presentades

appellatione remota. Et si per aliquem ab eo appellatum fuerit, solvat pro qualibet vice centum solidos Barchinone.

Item, si aliquis dicte ville Tarrege, citatus in hospicio suo per dictas sex personas, infra decem dierum spacium manifestare noluerit bona sua mobilia in posse dictarum sex personarum, quod dicte sex persone, transactis ipsis decem diebus, habeant plenum posse extimandi et taxandi bona mobilia illius seu illorum quorum fuerint ad arbitrium earundem sex personarum, et quicquid¹⁰ super eo taxaverint, obtineat roboris firmitatem, qualibet appellatione remota. Et si aliquis ex dicta extimacione appellaverit, solvat pro vice qualibet centum solidos dicte monete dicto nostro erario applicandos». ¹¹

Idcirco nos, supplicationibus universitatis vestrum dictorum hominum ville Tarrege inclinati ac favorabiliter annuentes, ordinationes predictas laudamus, concedimus, ratificamus ac eciam approbamus, prout plenius superius expressantur. Mandantes per presentem cartam nostram firmiter et districte baiulo nostro ville Tarrege, presenti et qui pro temore fuerit, quod dictas ordinationes faciat in dicta villa perpetuo observari, revocatis et annullatis privilegiis et aliis ordinationibus per nos factis seu concessis dicte universitati dumtaxat super questiis et comunibus dicte ville. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri et sigillo maiestatis nostre appendicio iussimus comuniri.

Datum Dertuse, octavo idus novembris, anno Domini millesimo trescentesimo vicesimo primo.

Subscripsit Bernardus.¹²

Signum + Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone

Testes sunt: inffans Petrus, dicti domini regis natus, inclitus inffans Alfonsus, dicti domini regis primogenitus, Otho de Montecatheno, Eximius de Focibus.

Sig + num Petri Luppeti, dicti domini regis scriptoris, qui mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit loco et anno prefixis.

Subscripsit Bernardus.

1. *Rúbrica de LPT I.*
2. *Rúbrica de LPT II.*
3. *censualia, a LPT II censualia.*
4. *ipsaque extimatio, a LPT I ipsarumque extimacione, a LPT II ipsaque extimacione.*
5. *Al marge dret de LPT II* Nota quod extimatores questiarum possint accipere manifestandos.
6. *contigerit, a LPT II contingerit.*
7. *eciam, a LPT I eciam.*
8. *electe, a LPT I electo.*
9. *libram, a LPT I liber.*
10. *quicquid, a LPT II quiquid.*
11. *applicandos, a LPT II aplicandos.*
12. *subscripsit Bernardus manca a LPT I.*

B. LPT, I, f. 7r.

C. LPT, II, f. 6v-7v.

**Que la corrodoria sia a coneguda de pahers y pròmens.¹
Qualiter dominus rex revocavit sagioniam vicarie et baiulie
et curritoriam ville Tarrege.²**

Nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes quod, licet nos dudum concesserimus Arnaldono de Cardona, de camera nostra, sagioniam vicarie et baiulie ville Tarrage, prout in carta nostra sibi per nos facta plenius continetur, concesserimus etiam Pericono Natalis curritoriam et cridam vini dicte ville sub forma contenta in carta concessionis ipsius, quia tamen nunc pro parte paciariorum, proborum hominum et universitatis dicte ville Tarrage fuit nobis humiliter intimatum quod dictum officium sagioni³ nunquam fuit inibi dari consuetum, nec etiam curritoria et crida vini ville predictae consuevit per nos dari, set proceres ac paciarii dicte ville consueverint hucusque super ipsis ordinare, et propterea fuerit nobis pro parte dictorum proborum hominum humiliter supplicatum⁴ ut concessiones et donaciones predictas, quas in detrimentum et preiudicium dicte universitatis asseruntur redundare, dignemur revocare, idcirco, eorum supplicacionibus inclinati, cum non esset intencionis nostre dictas concessiones in aliquorum preiudicium dicte universitatis⁵ concedere, concessiones easdem, factas dicto Arnaldono de sagionia vicarie et baiulie predictarum et Pericono Natalis de curritoria et crida vini dicte ville, tenore presentis carte nostre providimus revocandas, ita quod decetero vigore concessionum nostrarum predictarum factarum dictis Arnaldono et Pericono Natalis,⁶ dictis officiis uti non possint, quoniam nos dictas concessiones nullius volumus esse momenti, immo eas cassamus ac etiam irritamus. Mandantes per presentem cartam nostram vicario et baiulo dicte ville, presentibus et futuris, quod non permitendo uti dictos Arnaldonum et Periconum seu eorum substitutos officiis supradictis, revocationem nostram huiusmodi observent tenaciter nec contra eam veniant, immo eam teneri faciant et servari. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Dertuse, tercio idus ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo primo.

Subscripsit Iacobus.

1. *Rúbrica de LPT I.*

2. *Rúbrica de LPT II.*

3. *sagionie, a LPT I sagione.*

4. *supplicatum, a LPT II suplicatum.*

5. *dicte universitatis manca a LPT II.*

6. *de curritoria et crida vini dicte ville, tenore presentis carte nostre providimus revocandas, ita quod decetero vigore concessionum nostrarum predicatarum factarum dictis Arnaldono et Pericono Natalis manca a LPT I.*

Datum Barchinone, XVI° kalendas iulii, anno Domini M^o CCC^o vicesimo secundo.

Subscripsit Guillelmus.

51

1323, febrer, 23. Tàrrega

El batlle, paers i síndics de les universitats de Tàrrega i Vilagrassa fan un pacte d'avinentesa en referència als respectius termes, honors i possessions de cadascuna de les viles, a més de pactar una remissió dels bans, crims i d'altres malifetes i enfrontaments que han tingut lloc en el passat, entre ambdues viles.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 86r-94r.

Quomodo baiulus et paciarii et sindici ville Tarrege et Villegrasse fecerunt avinenciam de honoribus et possessionibus et bannorum.

Noverint universi quod, cum serenissimus princeps dominus Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, nunc regnans, quorumdam supplicacionibus inclinatus, in quibusdam honoribus et possessionibus, situatis infra terminos de Tarrega,¹ in circuitu loci de Villagrassa, volens declarare et interpretare quandam sentenciam per honorabilem Bernardum de Fonollario dudum latam inter certera continentem quod in circuitu ville de Villagrassa debebant poni *fites* sive termini loco signorum, ut per ipsos denotaretur usque ad que loca pretenderetur iurisdiccio baiuli Villegrasse non quod alii termini tribuerentur dicte ville de Villagrassa pro predictis,² et idem dominus rex poni mandasset mollonos sive *fites* in locis per eundem dominum regem designatis, et inter cetera providisset quod in et super possessionibus extra dictos mollonos existentibus, quas homines Villegrasse habent contiguas adinvicem et inter se, si super eis questiones oriri contigerent seu adinvicem, subirent iudicium coram baiulo Villegrasse et super eis dicti baiulus et homines Villegrasse haberent iurisdictionem civilem tantum, quodque in predictis possessionibus idem baiulus et homines Villegrasse³ possent imponere banna, vedelarios seu eciam guardianos, prout hec et alia in provisione per ipsum dominum regem super hiis facta lacius contineri noscuntur; cumque intencionis proborum hominum ville Tarrege esset quod ob predictam provisionem iurisdiccio baiuli et hominum ville Tarrege, salvo honore regio, non modicum ledebatur, cum iuxta constituciones celebrium Cathalonie curiarum infra terminos alicuius loci alterius loci baiulus non debeat iurisdictione uti, sencientes ex provisione huiusmodi se gravatos, ad excellentissimam dominam reginam Aragonum recurrerunt eique humiliter supplicarunt quod super

et possessiones extra dictos mollonos existentes, quas homines Villegrasse asserebant esse contiguas adinvicem et inter se, infra terminos de Tarrega personaliter accesserunt.⁴ Et fuerunt ibidem pro parte universitatis de Tarrega discretus Iacobus Natalis, baiulus Tarrege, Petrus de Magistro Arnaldi, Bernardus Granelli et Petrus de Porta, paciarii ville predictae, Petrus Trebayllos, Petrus Amenos, notarius, Romeus Valerna et Iacobus de Guanalons, syndici supradicti, discreti Raymundus Cavalera, Thomas de Deo et Guillelmus de Segarra, iurisperiti, habitatores ville Tarrege. Et pro parte universitatis de Villagrassa, Iohannes Mercader, tenens locum baiuli in Villagrassa, Petrus Zoliver, Iacobus Solsona et Bernardus de Fuylla, paciarii de Villagrassa, Petrus Selva, notarius, Galcerandus de Serret, Raymundus Zabater, Bernardus de Apiaria, iurisperitus, et Iohannes Roys, habitatores de Villagrassa, quos quidem honores et possessiones prenominati per manum publicam conscribere fecerunt, ad memoriam perpetuam observandam, ut sequitur in hunc modum:

Aquestes són les afrontacions e los termenaments de les possessions que los hòmens de Vilagrassa dien ésser contigües e entre si dins lo terme de Tàrrega.⁵ Primerament, comenzen al domenge d'en Alegret, a una riba que és entre lo dit domenge e la viyna d'en Bartholomeu Rufacha, la qual riba puge tro lo al cap de la viyna del dit Bortholomeu, e puys la dita viyna gires a amont vers lo mas d'en Romeu Grau, e puge continuament lonc a lonch de la viyna d'en Bernat Ruffacha e de la viyna d'en Romicó e d'en Guiamó Grau, frares, tro sus a una viyna d'en Ramon de Selers. E del cap de la dita riba tro sus a la viyna del dit Ramon de Selers afronten en aquela riba les honors d'alcuns hòmens de Vilagrassa que segueixen: Primerament, d'en Pericó da Piera, Guillem Selva, Pere Serra, Guillem dez Vilar, Salvador Solsona, Guillem Biayna, Simon de Luzà, Guillem Oler, Arnau Torrefeyta, Bernat d'Altaraga, Pere de Lorenz, Martí Bernat, Pere Ribera, et en Bernat de Fuyllà. Et la dita viyna del dit Bernat de Fuyllà, de Vilagrassa, afronte ab lo dit Ramon de Selers, et al cap da la viyna del dit Ramon. La viyna del dit en Bernat example's e escapeç la viyna del dit en Ramon de Selers et altra viyna d'en Pere de Serret. E puys afronte ab Arnau Grau et puge tro sus a la carrera, per la qual hom va de Vilagrassa a Verdú. Et puys, seguín lo dit camí devés lo clot d'en Corbela, a la part emperò sobirana de la dita carrera, estenen-se les dites possessions dels dits hòmens de Vilagrassa tro a una sort de terra que és de sa muyller, qui fo d'en Guillem Obach, de Tàrrega. E comprenen la sort o alou d'en Gras de Vilagrassa, que fo de na Valerna. E puys pugese'n emfre⁶ les dites dues sorts de na Hubaga et d'en Gras tro sus alt en la serra que és dita dels Terrés. Et al cap de les dites sorts gire's per la serra amunt axí com aygua vesse ves Valmajor, e puge tro a una sort de terra d'en Guillem dez Torrent, de Tàrrega, que és del censaul d'en Iacme Verdú. El qual girament de la serra afronten les honors

és el terme de Muntpestler, e la part de la dita riba a amont és del terme de Tàrrega, e zo daval la riba és del terme de Muntpestler. Et dins les dites possessions, que són dites contigües dels hòmens de Vilagrassa, són les possessions dels hòmens de Tàrrega, que.s seguexen: primerament, en la part de les terres és I alou d'en Font. Item, altre alou d'en Pere Coma. Item, una viyna d'en Bernat d'Oluya. Item, altra viyna d'en Pere za Veylla. Item, en Valmajor, un alou d'en Pere Cardona. Item, altre alou d'en Nicholau Cortades. Item, altre alou d'en son fyll, en Aguylló. Item, altre alou d'en Bernat Ramon, fyll d'en Berenguer Ramon, de Tàrrega. Item, és una quadra el dit terme de Tàrrega, prop lo loch de Vilagrassa, part lo reguer que és dita Malpartit, la qual és en les dites possessions contigües, et afronte axí com se seguex: Primerament, ab lo reguer et ab lo camí públic que hom va de Vilagrassa al Mor tro sus a una cèquia sobirana. Et partexen los tèrmens de Tàrrega e del Mor les viynes que.s seguexen: Primerament, parte's al carreró o riba del reguer, e puge tro sus a la dita cèquia sobirana, lonch a lonch de la viyna d'en Guillem de Fuyllà, que puge tro a la cèquia miyana. Et puy sobre la dita cèquia migana són les viynes d'en Pere d'Oluha, Pericó de Ginebrosa, Iohan Mercader et d'en Guillem de Flovià, qui en altra manera és apelat [...], tro sus a la cèquia sobirana, les quals viynes són en la dita quadra, que és el terme de Tàrrega. E après lonc a lonch del dit termenat, de la dita cèquia sobirana tro sus al reguer són les viynes d'en Bernat dez Vilar e d'en Arnau Dalmau, que són del terme del Mor [...].

[.] contigerit inter se seu adinvicem subeant iudicium coram baiulo Villegrasse.¹⁰ Si vero dicte questiones fuerint inter aliquem seu aliquos vicinos Villegrasse et aliquem seu aliquos vicinos de Tarrega, sit actor vel reus homo seu vicinus Tarrege, habeat subire iudicium coram baiulo et hominibus Tarrege. Item, quod quodcumque et quocienscumque infra dictas possessiones extra dictos mollonos infra terminos de Tarrega existentes, quas homines Villegrasse habent contiguas adinvicem inter se, contigerit hominem seu homines Villegrasse¹¹ delinquere inter se vel cum hominem seu hominibus extraneis, vel cum hominem seu hominibus Tarrege, propter que ille seu illi qui deliquerint sint civiliter puniendi, quod civilis punicio talium delinquencium ad baiulum Villegrasse et successores suos noscatur pertinere, et non ad baiulum Tarrege, exceptatis tamen hominibus de Tarrega qui cum hominibus de Villagrassa deliquerint, qui homines Tarrege, cuiuscumque condicionis existant, baiulo Tarrege, qui nunc est et qui pro tempore fuerit, remanent puniendi.¹² Set si contigerit hominem seu homines ville de Tarrega, cuiuscumque legis aut condicionis existant, inter se vel cum homine seu hominibus Villegrasse vel aliis quibuscumque delinquere, quod punicio talium delinquencium ad baiulum Tarrege et suos successores in dicto officio pertineat, et non ad baiulum Villegrasse, exceptatis tamen hominibus Villegrasse qui

alicui vel aliquibus hominibus Villegrasse, quod ipsa tala emendetur dampnum passo ad cognicionem *dels mostuçafs de Tàrrega e de Vilagrassa*. Et si forte mostazafi Villegrasse fuerint moniti vel citati per mostazarios de Tarrega et infra duorum dierum spacium ad ipsam talam tatxandam venire noluerint, quod in eo casu, ipsis duobus diebus efluxis, mostazafi de Tarrega possint tatxare ipsam talam que habeat exsolvi ad arbitrium eorundem, mostazafis Villegrasse minime expectatis.¹⁹ Et in simili casu mostazafi ville de Tarrega citati per mostazarios Villegrasse infra duos dies ad ipsam talam tatxandam accedere non curaverint, quod ipsi mostazafi Villegrasse possint ipsam talam extimare, que habeat solvi per illum qui eam fecerit dampnum passo, mostazafis Tarrege similiter non expectatis. Et quod baiulus Tarrege teneatur tatxacionem dicte tale exsequi. Item,²⁰ quod baiulus et probi homines Villegrasse possint eligere vedelarios, messegers vel guardianos in ipsis possessionibus et honoribus, qui, antequam utantur eorum officio de viynogolia o de messegeria, iurent intus locum de Villagrassa in posse *dels mostaçafs de Vilagrassa* pro bannis baiulos et hominibus Villegrasse pertinentibus, et in posse *dels mostazafs de Tarrega* pro bannis pertinentibus baiulo et paciariis ville Tarrege, in et super possessionibus supradictis. Super aliis²¹ vero possessionibus infra terminos Tarrege constitutis, exceptis predictis que sint hominum Tarrege, tam infra contiguas quam extra, vel hominum Villegrasse, banna, que inibi fuerint posita, baiulus de Tarrega, paciarii et probi homines eiusdem possint ponere, levare et ea licite retinere, et in eis possint baiulus et paciarii Tarrege supradicti miterere seu ponere vedelarios, messegerios sive guardianos, et eos tociens quociens voluerint remove, et omnem iurisdictionem, civilem et criminalem, baiulus Tarrege habeat in eisdem, et eciam criminalem²² iurisdictionem in contiguis de termino Tarrege supradictis.²³ De predictis autem possessionibus contiguis et iurisdictione civili et bannis ponendis et levandis et viynogols et messeger ponendis super eisdem, prenominati sindici et actores, nominibus quibus supra, se ad invicem convenerunt et ea promiserunt perpetuo inviolabiliter, quibus supra nominibus, observare, si et in quantum excellentissimorum domini regis et domine regine Aragonum affectus duxerit observandum. Et nichilominus prenominati sindici et actores, nominibus quibus supra, per se et universitates predictas et singulares earundem adinvicem absolverunt, diffinierunt et remiserunt omnes ranchores, odia, malas voluntates, neces, homicidia, agressiones, vulnera et universa alia sinistra inter ipsas universitates et singulares ex eisdem, hucusque facta, inita, attemptata vel eciam suscitata, et dampna, missiones, gravamina et expenssas occasione premissorum sustenta, prout melius dici, exprimi, intelligi vel eciam excogitari possit, ad comodum utriusque partis et sanum ac sincerum intellectum, facientes vicisim, nominibus quibus supra, super eisdem firmum pactum et irrevocabile ac perpetuum de

et cum raso et emendato in LXIII^a linea ubi dicitur «CCC^o». Et meum sig+num feci.

1. *Al marge dret* nota infra terminos Tarrege.
2. *Al marge dret* nota quod non atribuitur terminus hominibus de Vilagrassa.
3. *segueix* possent *cancel-lat amb punts*.
4. *Al marge esquerre* nota infra terminos Tarrege.
5. *Al marge dret* nota dins les [...] de Tàrrega les possessions que los de Vilagrassa apelen antigues.
6. *segueix* ab dues *ratllat*.
7. *Indiquem amb [...] les parts il·legibles del text a causa del mal estat del manuscrit*.
8. *Al marge dret* nota terme de [...] Tàrrega.
9. *Id.*
10. *Al marge dret* nota subeant iudicium coram baiulo Villegrasse et hoc civiliter.
11. *Al marge dret* Hic est iurisdictio Villegrasse.
12. *Al marge dret* nota quod sunt de iurisdictio Tarrege. *I el dibuix d'una mà assenyalant el text*.
13. *Al marge esquerre* Nota de extraneis.
14. *delinquere, al ms. deliquere*.
15. *Al marge esquerre* quod baiulus Villegrasse non absolvat, donec certificetur per baiulum Tarrege vulneratam non periclitari de morte liberatumque esse.
16. *Al marge esquerre* nota criminalem iurisdictioem. *I el dibuix d'una mà assenyalant el text*.
17. *Al marge dret* super bannis imponendis et levandis. *Al marge superior, el dibuix d'un escut amb escacs*.
18. *Al marge dret, el dibuix d'un escut amb escacs*.
19. *Al marge esquerre* nota de taxacione tale. *I el dibuix d'una mà assenyalant el text*.
20. *Al marge esquerre* nota de eleccione de guardians.
21. *Al marge esquerre* nota de bannis de possessionibus aliis [...] supradictis. *I el dibuix d'un escut amb escacs*.
22. *Al marge dret* nota hos. *Al marge esquerre, el dibuix d'una mà assenyalant el text. Aquesta part del text* iurisdictioem civilem et criminalem baiulus Tarrege habeat in eisdem et etiam criminalem *subratllat al ms.*
23. *Al marge dret, el dibuix d'un escut amb escacs*.
24. *segueix* diffinicionem *repetit al ms.*

52

1323, novembre, 1. Barcelona

Jaume II concedeix a les universitats, ciutats, viles i d'altres llocs reials, que durant dos anys els seus oficials no els facin inquisicions sobre els seus béns, mobles i immobles, per raó dels serveis que aquests llocs han prestat a la Monarquia.

LPT, II, f. 57v-58r.

Quod inquisicio non posset fieri contra aliquas personas, racione cabezagii.

Nos Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, per nos et nostros ex certa sciencia concedimus vobis, universitatibus civitatum, villarum et castrorum,

in aliquo seu vexari. Nos enim ex nunc ut ex tunc per nos et nostros remittimus et relaxamus dictas inquisitiones, petitiones et demandas quas vobis et vestris minime faciemus, nobis et nostris super eis scilencium perpetuum imponentes. Mandantes gerenti vices procuratoris in Cathalonia ac vicariis, baiulis, curiis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod hanc concessionem nostram firmam habeant perpetuo et observent, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo appendicio communitam.

Datum Barchinone, kalendiss novembris, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo tercio.

54

1323, novembre 3. Barcelona

Jaume II i els representants de les ciutats i viles reials de Catalunya acorden uns capítols, especificant com recollir els diners amb què aquestes es comprometen a ajudar el monarca en la campanya de Sardenya.

[A]. *Original no localitzat.*

B. LPT, I, f. 23r-36r.

C. LPT, II, f. 38r-62v.

Instrumentum cabezagii concessi domino regi ratione adquisicionis regni Sardinie.

In Dei nomine. Noverint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, confitemur et recognoscimus in veritate vobis, Petro de Villafrancha et Arnaldo Dusay, hoc anno consiliariis civitatis Barchinone; Arnaldo de Serriano, Raimundeto¹ Ricardi, Bertrando de Seva et Burgueto de Serriano, iurisperitis, Arnaldo Bernardi, Guillelmo de Nagera, Iacobo Roure, Guillelmo de Rovira,² Berengario de Muntchada³ et Guillelmo Oliverii, procuratoribus sive sindicis prefate civitatis Barchinone; Thome de Sancto Clementio, Bernardo Clavelli, Bernardo de Podio, iurisperito, procuratoribus sive sindicis civitatis Ilerde; Bernardo de Balneolibus, Raimundo de Cigario, procuratoribus sive sindicis civitatis Gerunde; Matheo Gossalbo, iurisperito, et Petro Terreni, procuratoribus sive sindicis civitatis Dertuse; Guillelmo de Moraria, Berengario de Turribus, procuratoribus sive sindicis civitatis Minorisse; Petro de Prato, Antonio Manya, procuratoribus sive sindicis civitatis Vici; Raimundo Maioris⁴ et Poncio Macellarii, procuratoribus sive sindicis ville Cervarie; Petro de Termenes, Guillelmo de Angularia, iurisperito, procuratoribus sive sindicis Montisalbi; Petro de Lotgerio, Guillelmo Alamanni, iurisperito, procuratoribus sive sindicis Villefranche Penitensis; Raymundo Ros, iurisperito, Iacobo Natalis,⁵ procuratoribus

habeat, det et dare teneatur in duplo illud servicium quod pro bonis immobilibus sive sedentibus est superius dari ordinatum. Et quod predicta ordinacio sive predictum servicium per vos superius ordinatum et collectio eiusdem duret tatummodo per duos annos completos a proximo instanti festo Sancti Martini inantea continue computandos et non ultra, prout hec et alia in ipsa ordinacione per vos, ut premititur, facta, quam nobis in scriptis per capitula tradidistis et cuius tenorem et formam inferius in presenti instrumento fecimus annotari, lacius et plenius continentur.

Item, confitemur et recognoscimus vobis omnibus supradictis et singulis, et vobis notario infrascripto, tanquam publice persone, presenti et infrascripta a nobis paciscenti, stipulanti et recipienti nomine dictarum civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie et universitatum earundem et omnium et singulorum civium, habitatorum et incolarum ipsarum civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie, presentium et futurorum, et omnium etiam aliorum quorum interest et intererit et interesse potest et poterit quoquomodo, quod in ordinacione predicta et tempore ipsius ordinacionis et concessionis per vos, dictos procuratores sive syndicos, nominibus quibus supra, nobis et dicto inclito infanti Alfonso facte, de servicio supradicto fuit expresse actum et conventum et in pactum deductum inter nos et vos et per nos etiam vobis expresse concessum quod predictum servicium non colligatur, levetur, expendatur vel accipiatur per nos vel per dictum inclitum infantem Alfonsum vel per aliquem officialem seu aliquos officiales nostros vel ipsius infantis, et quod nos vel dictus inclitus infans vel aliquis officialis seu aliqui officiales nostri vel ipsius incliti infantis non habeamus¹⁰ in predicto servicio aliquod posse, set quod ipsum servicium et peccunia ipsius levetur, congregetur, expendatur et distribuatur per illos quos vos, dicti procuratores sive syndici civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie predictorum, ad hec deputastis et assignastis et inantea deputabuntur iuxta ordinacionem predictam, et quod expendatur solummodo per distributores ad predicta per vos ordinatos¹¹ in negociis et factis predictae adquisicionis Sardinie et Corsice, et non in aliis, et secundum modum et formam in dicta ordinacione contentos.

Item, quod, elapsis duobus annis, predictum servicium et ordinacio et perceptio ac solucio ipsius sint cassa et vana et penitus revocata et cessent penitus ipso facto et iure in fine dictorum duorum annorum, ita quod deinceps vos vel successores vestri seu aliqui cives, habitatores vel incole civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie, presentes et futuri, seu etiam inibi anidantes nunquam teneamini ad dandum vel solvendum servicium superius ordinatum nec aliquod aliud simile servicium sive subsidium. Et quod per ordinacionem vel concessionem vestram vel alterius cuiuslibet non possit dictum servicium vel aliquod aliud consimile servicium deinceps a vobis vel

villarum et locorum nostrorum Cathalonie, presentium et futurorum, et omnium etiam aliorum quorum interest et intererit et interesse potest et poterit quoquomodo, quod propter dictum servicium gratanter, ut premititur, per vos factum vel propter concessionem, ordinacionem, colleccionem vel percepcionem ipsius nullum preiudicium generetur nec detrahi valeat vel in aliquo derogari tacite vel expresse aut alio quovis modo, instrumento vendicionis seu franquitatis per nos facte et concesse generali Cathalonie¹³ et omnibus et singulis habitantibus in Cathalonia, presentibus et futuris, precio videlicet ducentorum milium librarum Barchinone, de bovagio, terragio et erbagio, que nos asserebamus nos et successores nostros habere debere in Cathalonia, quandocumque rex novus, dominus seu heres in Cathalonia noviter succedebat, et de omni accione, servitute, vexacione et iure ipsorum bovagii, terragii et erbagii nec aliquibus in ipso instrumento contentis. Immo ipsum instrumentum vendicionis seu franquitatis et omnia et singula in eo contenta remaneant et sint in suo plenissimo robore et valore. Per predictum etiam servicium vel per concessionem, ordinacionem, colleccionem vel percepcionem ipsius nullum preiudicium generetur nec detrahi valeat vel in aliquo derogari tacite vel expresse aut alio quovis modo, aliquibus privilegiis, libertatibus, immunitatibus, consuetudinibus et usibus et usanciis predictis civitatibus, villis et locis nostris Cathalonie et civibus, habitatoribus et incolis earumdem¹⁴ generaliter vel specialiter indultis, concessis vel confirmatis vel alias quoquomodo obtentis a nobis seu predecessoribus nostris seu aliis quibuscumque, nec instrumentis franquitatum et libertatum per nos vel alios datarum et concessarum omnibus et singulis civibus et habitatoribus earumdem, presentibus et futuris, in perpetuum¹⁵ de questia vel aliquo alio coacto servicio sive subsidio non prestandis vel solvendis, et de omni etiam armata maris vel galeis seu aliis lignis maritimis in mari non tenendis, prout in ipsis instrumentis et privilegiis laciis et plenius continetur. Immo omnia dicta privilegia, libertates, franquitates, immunitates, consuetudines et usus et instrumenta¹⁶ predicta cum omnibus et singulis in eis contentis robur perpetuum obtineant, sicut obtinebant¹⁷ ante concessionem, ordinacionem seu impositionem servicii supradicti, cum, ut dictum est, predicta feceritis liberaliter et ex vestra gratuita voluntate pro nostris et dicti incliti infantis serviciis, ut est dictum, ex quibus digni estis favoris gratiam promereri et dispendium nullum pati, quoniam omnia supradicta et singula vobis et dictis civitatibus, villis et locis nostris Cathalonie et omnibus et singulis civibus, habitatoribus et incolis eorumdem, presentibus et futuris, salvavistis et retinuistis et ita inter nos et vos fuerunt¹⁸ acta et conventa et in pactum deducta expresse tempore dicte concessionis, ordinacionis sive impositionis servicii supradicti. Unde per nos et omnes heredes et successores nostros, presentes et futuros, bono animo et bona fide et sine aliquo dolo et fraude promittimus et

seents que alguna³⁰ persona de les damunt³¹ dites tenga e poseesca de seent o haia en qualque loc³² los aia. E que del moment que alguna de les dites persones tenga e posseesca ho haja, sie doblat lo dit servey, ço és a ssaber, que sia doblat dels béns movents lo dit servey ordenat dels béns seens e neguna persona per franquesa que haja de persona o de béns, ne per offici que tenga del senyor rey o d'altre ne per neguna franquesa que haja aüda ne aia, no s-escús ne pusque³³ escusar en les ciutats e viles e locs del senyor rey, aquí estant o anidant, del dit servey ne de la forma demunt dita ne devall³⁴ escrita. E entenen e ordenen que en açò pac hom per béns movents que tenga e poseesca alcun, en qualque manera los aia, del seent dins Cathalunya, e del movent hon que l'aia.

Item, part ço que demunt és dit, que tots béns seens qui sien dins les ciutats e les viles e els lochs del senyor rey en Cathalunya, ho dins los térmens qui sien acostumats de contribuir ab los hòmens de ciutats e de viles en comuns reals³⁵ o veynals, qui.ls qui los tinga, paguen en aquest servey en axí³⁶ com demunt és dit dels béns seents.

Item, que.ls deutes o comandes qui són deguts ne-s deuran a alcuna de les dites persones per qualque persona los sien deguts, que pac axí com per movent en lo dit servey, segons que seran preats o estimats valer, a aquel a qui són deguts per sagrament feit per aquel a qui són o seran deguts. Mas açò³⁷ no entenen de deute qui sia o serà degut per exovar, mas aquel qui té o tendrà l'exovar que pac el dit servey axí com per béns movents d'entrò que aia pagat l'exovar a aquel a qui serà degut, si donchs aquel a qui serà degut l'exovar no prenía interesse per l'exovar o penyora no-n tenia o altra covinença de satisfacció no y avia. Mas aytantost com pac ho aia pagat l'exovar, sia quiti del dit servey del dit exovar.

Item, que.l dit servey sia aplegat e ajustat per prohòmens³⁸ de ciutats o de viles assignats per ciutedans³⁹ e hòmens de viles, segons que deval se compte,⁴⁰ axí que.l senyor rey ne oficials ne escrivans seus no culen⁴¹ ne facen culir ne escriure lo dit servey ne en res no y capien ne y vegem, mas que.l senyor rey do als dits deval escrits culidors poder que ho puxen culir e plegar. E encara, si.l senyor rey o sos oficials no eren requests per los demunt dits culidós, que deien⁴² e agen a éls⁴³ a liurar porters o saigs o altres persones que.ls dits culidors volran o elegiran, qui a requesta dels dits plegadors o culidors hajen⁴⁴ a forçar aquels qui desobediens o rebel-les seran a donar lo dit servey. O si per aventura los dits culidors hi volran aver algunes persones qui degen forçar de pagar aquels qui deuen⁴⁵ pagar lo dit servey, que aquels culidors, ab consel⁴⁶ dels pròmens de les ciutats e de les viles d'on seran, ne pusquen eliger. E que aquels elets aien⁴⁷ poder sens oficials del senyor rey de fer la dita força, e que aien a iurar e fer homenatge los dits culidors e.ls scrivans e.ls dits elets que bé e lealment⁴⁸ sens tota frau facen les coses demunt dites, e que.l dit sagrament e homenatge

que aia III claus, de les quals tenga la una lo prior e lo sotsprior dels preycadors⁶² e l'altre⁶³ los consellers de Barchelona, e l'altre los culidors del servey de Barchelona.

Item, que tota la moneda que exirà del dit servey dels lochs de les vegueries de Leyda, de Tortosa, en la qual vegeria de Tortosa⁶⁴ entenén tota la terra qui fo del noble en Guillem d'Entença, la qual té lo senyor rey a sa mà, e de Cervera, de Muntblanch, de Tàrrega, de la Muntanya de Prades, de Cambrills, de Lorens, de Santalínia,⁶⁵ de Camerasa, de Cubels,⁶⁶ de Montgay, d'Alòs e de la terra de Meyà e de Paylars,⁶⁷ sia aportada aplegada e aiustada en la Ciutat de Leyda el monestir dels frares Prehycadors en una caxa ab III claus, de les quals la una tenga lo prior o el sotsprior, l'altre los paers, l'altre los colidors de Leyda.

Item, que dels dits colidors sien posats IIII en Barchelona e IIII en Leyda e III en Gerona e III en Tortosa e II en cascuna altra ciutat e II en cada vila que sia cap de vegueria. E que·ls dits culidors aien offici d'estimar e de reebre los manifests e de culir la moneda del servey, e pusquen comenar lurs lochs fora la ciutat o la vila a persones dignes de fe de fer les coses demunt dites en les viles e lochs qui sien dins los veguerius o sots-veguerius o batlius qui sien dins la vegeria o sots-vegueria on els culiran o qui serà pus prop d'aquel loch qui és cap de vegeria. E que·ls dits culidors e lurs lochstinentes facen sagrament e homenatge que bé e lealment e profitosament e cuixosament⁶⁸ facen les coses demunt dites, tots altres affers jaquits. E que cascú dels dits culidors asseguren covinentment ab bones fermances e facen lo dit sagrament e homenatge en poder dels jurats o paers⁶⁹ o conselers qui són regidors d'aquel loch on seran los culidors o de la maior partida d'aquels. E si·ls dits⁷⁰ culidors o alcun d'aquels eren empatxats en lur persona perquè no poguessen fer les coses demunt dites, que aquel o aquels que axí fossen empexats⁷¹ poguessen e deguessen elegir en loch de si altre covinent persona a les coses demunt dites a fer, a coneguda dels jurats o dels paers o dels conselers demunt dits del loc on seria aital empatxat o de la maior partida d'èls. E que aquel o aquels demunt dits qui seran subrogats o elets, juren e facen homenatge e asseguren, axí com dit és dels dits culidors. E els dits substituïts juren e facen homenatge e asseguren en cada loc en poder dels dits culidors d'aquel loch,⁷² qui serà cap de vegueria. E·ls dits culidors cascun en són loch haja I notari públich bo e covinent, lo qual sia elegit ara de present, qui per si o per substitut i substituïts seus covinents e jurats escriuen tots los afers del dit servey. E si alcun dels dits culidors moria entretant, que·ls altres culidors d'aquel loc eligen e puxen elegir⁷³ altre o altres en loc d'aquels morts o mort, los quals exí elets facen exí com demunt és dit. E els dits subrogats per los dits culidors ajen salari per lur treball a coneguda dels dits culidors de cascun loch de la moneda del dit servey. E encara los escrivans substituïts, jurats per los notaris principals del

Item, per tal com en lo segon an de la culita serà menor treball, los dit culidors agen los demunt dits salaris. E la ciutat de Manresa⁸¹ e les dites viles de Cervera, de Vilafrancha, de Muntblanch, de Tàrrega, de Berga, de Besuldó e de Torrella⁸² hagen⁸³ lo culit dins espay de IIII meses. E axí per tots los altres, minvant I mes per cada u.⁸⁴ E si no u avien culit e fet, que ho⁸⁵ culen e ho facen menys de salari.

Item, que com los culidors subrogats qui seran meses en los lochs e en les viles per aquels qui són o seran culidors en aquel loc qui és cap de vegueria, aportaran la moneda del dit servey als altres culidors de ciutats e de viles qui⁸⁶ sien cap de vezeria, que aquels culidors agen e pusquen fer àpocha o àpoches a aquels qui la dita moneda aportaran e reebre compte e fer fi. E que aquels qui la y aportaran, quant a aquela cantitat⁸⁷ que auran aportada e de la qual los serà feta⁸⁸ àpocha per los culidors sien quitis. E açò metex⁸⁹ degen fer los culidors de les ciutats de Barchelona e de Leyda a aquels altres culidors qui a les dites ciutats de Barchelona e de Leyda o a⁹⁰ alcuna d'aqueles aportaran la moneda del dit servey, ço és a saber, los culidors de la ciutat de Leyda a aquels qui seran de lur culita, e los culidors de la ciutat de Barchelona a aquels de lur culita segons la forma demunt dita. E axí metex agen e pugen fer àpocha los dits distribuïdors als culidors de Barchelona e de Leida⁹¹ del dit servey d'aquela moneda que ls dits culidors donaran e liureran⁹² als distribuïdors damunt dits o a altres per manament d'èls. Los quals distribuïdors agen e puguen hojr compte dels dits culidors. E hoït⁹³ lo compte, que els puxen abslore e fer carta de fi. E que ls dits IIII distribuïdors compten e hagen a retre⁹⁴ compte a VI comptadors ara elets, ço és a ssaber, IIII per totes les ciutats de Cathalunya e II per totes les viles de Cathalunya, ço és, I dels conselers de la ciutat de Barchelona qui elet serà a açò per los altres conselers qui ladoncs seran en la ciutat de Barchelona, e I paer o conseler de la ciutat de Leyda lo qual serà elet a açò per los altres paers lavores paers o conselers de la dita ciutat de Leida, e un paer o conseller de la ciutat de Tortosa⁹⁵ lo qual serà elet a açò per los altres paers o consellers qui ladoncs seran paers de aquela ciutat de Tortosa, e I jurat de la ciutat de Gerona qui serà elet a açò per los altres jurats qui lavores seran jurats de Gerona, e un jurat de la vila de Vilafrancha qui serà elet a açò per los altres jurats de la dita vila d'aquel an, e I jurat de la vila de Cervera qui sia elet a açò per los altres jurats de la dita vila de aquel an. E que l dit compte se reta e s aia a retre en la ciutat de Manresa. Los quals comptadors sien trameses a la dita ciutat de Manresa per les dites ciutats e viles demunt espressament nomenades per los dits comptes a reebre e fer fi e àpoches als dits distribuïdors aquel dia e terme que per los dits distribuïdors seran requests e citats los paers o ls conselers o jurats regents les dites ciutats e viles demunt nomenades. E si aquel dia e terme assignat a açò per los dits distribuïdors no y eren tots los dits comptadors, que ls dits distribuïdors pusquen e degen retre compte

per si ne per altre. E aquel metex sacrament e encara homenatge fassen¹⁰⁷ los subrogats per éls. E que·ls escrivans demunt dits hagen a fer e a donar totes cartes e altres escriptures faens per lo dit servey franques, sens altra salari que no agen sinó aquel desús los és tatxat.

Item, que totes altres messions necessàries al fet del dit servey, axí com de saigs¹⁰⁸ com de correus, com de missatgés, com de llibres, ho per portar la moneda d'un loch a altre, ho en altra manera, sien pagades dels diners del dit servey a coneguda dels dits culidors de quiscun¹⁰⁹ loc per aquels culidors, en axí que açò facen los dits culidors segons lur bona consciència, haüt esgart als treballs e a les messions.

Item, que sien elets IIII bons hòmens dignes de fe per totes les ciutats e les viles de Cathalunya qui distribuesquen¹¹⁰ e facen les pagues de la moneda del dit servey e·ls affers de Sardenya axí com demunt és dit. E que la moneda del dit servey no meten nè puxen metre en altres affers sinó en los affers de Sardenya per manament que·l senyor rey los en feés ne altre per él. E que iuren los dits distribuïdors e facen homenatge que bé e lealment sens tota frau, tots afers¹¹¹ jaquits, facen e distribuesquen la dita moneda del dit servey en lo fet de Sardenya e no en àls, segons que dit és. E que·ls culidors donen e agen a donar e liurar la dita moneda als dits distribuïdors o a qui els manaran que la distribuesquen, segons que dit és. Encara, que·ls dits distribuïdors facen sacrament e homenatge que no pendran per si ne per altre servey alcú nul temps per raó o per ocasió del dit ofici o de la dita distribució. Lo qual sacrament e homenatge facen los dits IIII distribuïdors¹¹² per totes les coses en aquest capítol contengudes, ço és a¹¹³ saber, cascun d'èls en poder dels conselers, paers o jurats d'aquela ciutat d'on serà elet, o de la un d'èls reebens per si e per los altres companyons seus.

Item, que·ls dits IIII distribuïdors sia I de la ciutat de Barchelona, e altre de la ciutat de Leyda, e altre de la ciutat de Gerona, e altre de la ciutat de Tortosa. E que aquels IIII distribuïdors s'ajusten e s'agen ajustar en la ciutat de Barchelona ho en altres locs profitoses e necessaris als dits affers de Sardeyna si n'eren requests de part del senyor rey per fer les coses demunt dites, o a·quels¹¹⁴ IIII prohòmens era semblant que fos profitós e necessari als dits affers de Sardenya lo lur ajustament.

Item, que dels dits distribuïdors los II pusquen fer les coses demunt dites en les parts de Cathalunya e los altres II puxen fer les coses demunt dites en les parts de Sardenya si mester serà a espeegament dels affers de Sardenya si tota la moneda del dit servey no·s podia espeegar en Cathalunya a profit e a espeegament dels dits affers de Sardenya.

Item, que·l senyor rey per si ne per altre ne officials seus no façen ne deguen fer ne consentir en neguna manera que sobre les coses demunt dites *contra vel ultra* los capítols damunt dits o alguns d'aquels sia fet. E que·l senyor rey faça d'açò carta e per sa bonea que la jur,

Pere Macip, Remon Roig,¹³² notari, Matheu Riba, de Tortosa; Remon Guillem de Soquerats,¹³³ Berenguer çes Torres, notari, Bonenat¹³⁴ çà Grau, de Manresa; Pere des Prat, Antoni Manyà, notari; Pere Simon, de Vich; Remon Maior, Ponç Meyler, notari, Bernat Codony, de Cervera; Jacme Nadal, Arnau Moretó,¹³⁵ notari, Pere Amenós, de Tàrrega; Berenguer de Sores, Nicholau de Térmenes, notari, Remon Meylol,¹³⁶ de Montblanch; Pere Lotger, Ferrer Pelicer, notari, Bernat çà Pera, de Vilafranca; Jacme Çalou, Guillem de Caluinça, notari, Berenguer Cardona, de Berga; Pere Berenguer Beguda, Bernat dez¹³⁷ Prat, notari, Arnau de Belda, de Besuldó; Remon Dalmau, Bernat Batle, notari, Johan Almar, de Torrela.¹³⁸

Aquest són los IIII distribuïdors elets per los cínclchs de les dites ciutats e viles a reebre e a distribuir la moneda del dit serviy en los afers de Cerdenya, segons que demunt és contengut: N'Arnau Bernat, ciutedà¹³⁹ de Barchelona, en Thomàs de Sentcliment,¹⁴⁰ ciutedà de Leyda, en Bernat de Banyoles, ciutedà de Gerona, en Guillem Pinyol, ciutedà de Tortosa”.

In quorum omnium testimonium certitudinem pleniorum volumus et mandamus quod de predictis fiant et tradantur ac possint fieri et tradi vobis, procuratoribus sive sindicis supradictis et cuilibet vestrum, nomine dictarum civitatum, villarum et locorum nostrorum Cathalonie per infrascriptum notarium tot instrumenta publica et originalia quot inde fieri volueritis et petieritis. Et nichilominus huic carte nostre sigillum magestatis nostre appendicium iussimum apponendum.

Actum est hoc in civitate Barchinone, tercio nonas novembris, anno Domini millesimo trecento vicesimo tercio.

Subscripsit Guillelmus.¹⁴¹

Signum + Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes huius sunt: Bernardus de Fonollario et Gondisalvo Garcie, consiliarii, Petrus Marci, thesaurarius, Iacobus Calbeti, legum doctor, et Petrus de Casclarino, iudices curie dicti domini regis.

Sig+num Francisci de Bastida, predicti domini regis scriptoris et auctoritate eiusdem notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui hec scribi fecit et clausit cum literis rasis et emendatis in linea LV^a ubi dicitur «del loch», e suprapositis in linea LXII^a ubi dicitur «sia satisfet als culidors del sit serviy», et rasis in linea LXIII^a ubi dicitur «VI dinés», et alibi in eadem ubi dicitur «et messió», et appositis in linea LXVII^a ubi dicitur «sien quitis e açò metex deien fer los culidors», et rasis in linea LXIX^a ubi dicitur «lo compte», et appositis in linea LXXIII^a ubi dicitur «dits», et rasis in eadem ubi dicitur «altre», et appositis in linea LXXIII^a ubi dicitur «o alguns», et rasis in linea LXXVI^a ubi dicitur «dites ciutats», et appositis in linea LXXXI^a ubi dicitur «de cascú loch per aquels culidors», et suprapositis in XC^a ubi dicitur «e cartes».

46. consel, *a LPT II* conseyll. *I també* conselers-conseyllers, aquel-aquell, treball-trebayll-trebayl.
47. aien, *a LPT II* agen.
48. lealment, *a LPT II* leyalment.
49. que, *a LPT II* qui.
50. vegueria, *a LPT II* vegeria.
51. Gerona, *a LPT II* Girona. *I també* Geronès-Gironès.
52. Campredon, *a LPT II* Campredon.
53. pusquen, *a LPT II* puxen.
54. vehins, *a LPT II* vehyns.
55. tansolament, *a LPT II* tantsolament.
56. d'aquí, *a LPT II* d'aquèn.
57. apperer, *a LPT II* aparer.
58. Vaylès, *a LPT II* Vayllès.
59. Manresa, *a LPT II* Menresa. *I a l'inrevés.*
60. Berguedà, *a LPT II* Bergadà.
61. sie, *a LPT II* sia.
62. preycadors, *a LPT II* prehicadors.
63. altre, *a LPT II* altra.
64. en la qual vegeria de Tortosa *manca LPT I.*
65. Sentalínia, *a LPT II* Santalínia.
66. Cubels, *a LPT II* Cubells.
67. Paylars, *a LPT II* Payllars.
68. cuixosament, *a LPT II* cuytosament.
69. paers, *a LPT II* pahers.
70. dits, *a LPT II* dit.
71. empexats, *a LPT II* empatxats.
72. d'aquel loch *manca a LPT I.*
73. elegir, *a LPT I* eliger.
74. aítambé, *a LPT II* aytambé. *Hom pot trobar l'alternança ai-ay en aítans-aytan.*
75. puxe, *a LPT II* puxa.
76. pagadors, *a LPT II* pagadós.
77. satisffet, *a LPT II* satisffeyt.
78. durava, *a LPT II* durave.
79. cascú, *a LPT II* cascum.
80. iran, *a LPT II* hiran.
81. Manresa, *a LPT II* Menresa.
82. Torroella, *a LPT II* Torreia.
83. hagen, *a LPT II* agen.
84. u, *a LPT II* hu.
85. ho, *a LPT II* o.
86. qui, *a LPT II* que.
87. cantitat, *a LPT II* quantitat.
88. feta, *a LPT II* feyta.
89. metex, *a LPT II* matex.
90. *a manca a LPT I.*
91. Leida, *a LPT II* Leyda.
92. liureran, *a LPT II* liuraran.
93. hoit, *a LPT II* hoyt.
94. retre, *a LPT II* recre.
95. Tortosa, *a LPT II* Torthosa.
96. dega, *a LPT II* deya.
97. algú, *a LPT II* algun.

A. Original: FMT, pergami 26.

B. LPT, II, f. 58v-60r. (d'A)

Quod nundine non durent in loco de Vilagrassa nisi per X dies.

Super nundinis.¹

Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fidei nostro baiulo Vilegrasse vel eius locumtenenti, presenti et qui pro tempore fuerit, salutem et gratiam.

Recolimus nuper super facto nundinarum, que in dicta villa de Villagrassa anno quolibet celebrantur, subscriptum vobis direxisse mandatum cum litera nostra continencie subsequens:

“Iacobus, Dei gracia rex Aragonum *et cetera*, ffideli suo baiulo Vilegrasse vel eius locumtenenti, salutem et gratiam. Ex parte proborum hominum et universitatis ville Tarrege² fuit expositum coram nobis quod, cum predecessores nostri concesserint nundinas hominibus Vilegrasse, que incipiunt in festo Omnium Sanctorum et durant per decem dies, videlicet, usque ad festum beati Martini, necnon eciam concesserint similiter nundinas ville et hominibus Tarrege, que debent incipere in dicto festo beati Martini et durant per alios decem dies, iam dicti homines Vilegrasse, in preiudicium hominum ville Tarrege et ut possint destruere seu diminuere nundinas dicte ville Tarrege, faciunt nundinas preconizari in loco Vilegrasse ultra tempus concessum eisdem, ipsasque durare faciunt per tempus concessum hominibus dicte ville Tarrege in ipsorum preiudicium non modicum, ut asseritur, atque dampnum. Quapropter³ ad suplicacionem⁴ pro parte dictorum hominum nobis factam vobis dicimus et expresse mandamus quatenus⁵ inhibeatis iam dictis hominibus Vilegrasse ne iam dictas nundinas preconizari faciant ultra tempus per predecessores nostros concessum eisdem. Alias per presentes mandamus vicario Cervarie et Tarrege vel eius locumtenenti in dicta vicaria Tarrege quod eosdem homines, nisi a predictis destiterint, fortiter et districte compellant, in hiis taliter se habendo quod iam dicti homines Tarrege ad nos pro predictis redire non habeant iterato. Datum Barchinone, nonas novembris, anno subscripto”.

Cum autem nostre voluntatis et intencionis existat quod deinceps in dicta villa de Villagrassa nundine sive firma preconizari non possint nec debeant nec teneri eciam publice vel occulte nisi per decem dies dumtaxat iuxta formam concessionis super dicta firma dicte ville facte, eapropter vobis firmiter et expresse dicimus et mandamus quatenus⁶ caveatis in posterum ne dictas nundinas sive firmam preconizari faciatis duraturas nisi per decem dies tantummodo, nec etiam paciamini aliquo modo quod ultra ipsos decem dies durent seu aliquatenus prolongentur, certificando illos qui ad dictas nundinas sive firmam venerint vel in eis fuerint, tam habitatores dicte ville quam extraneos, quod, si ultra dictos

1325, desembre, 24. Vic

Berenguer de Saguàrdia, bisbe de Vic, institueix un degà propi per a la vila de Tàrrega i la part inferior de l'Urgell, separant així aquests territoris del deganat d'Urgell, amb seu a Cervera.

- A. Original: FMT, pergami 30
- B. LPT, I, f. 13r-v. (d'A)
- C. LPT, IIa, f. 10v-11r.
- D. LPT, IIb, f. 215v-216r

Per lo deganat de Tàrrega.¹

Qualiter dominus episcopus Vicensis concessit universitatis ville Tarrege quod decanus proprius sit in dicta villa.²

Super decanatu.³

Berengarius, miseracione divina Vicensis episcopus, venerabilibus et discretis paciariis ac probis hominibus universitatis ville Tarrage, Vicensis diocesis, salutem et in Domino dileccionem.

Pro parte vestra nobis oblata peticio continebat ut, cum, consideratis negociorum qualitatibus, que in villa Tarrage⁴ ac in inferiori parte decanatus Urgelli propter astancium⁵ multitudinem occurrunt cotidie incessanter, negocia ipsa, que ad officium decani pertinent, propter decani absenciam paciantur frequenter non modicum detrimentum, sic quod non possunt, prout esset expediens, feliciter expediri, nobis humiliter supplicastis ut, cum pars ipsa adeo sit lata quod in dicta villa et in ipsa parte inferiori sit necessarius decanus proprius assidue assistens in ipsis, qui⁶ circa huiusmodi negocia incessanter vigilet et atendant,⁷ ut in villa et parte inferiori predictis assignare vobis in perpetuum decanum proprium deberemus. Vestra igitur supplicacione⁸ admissa, excellentissimi etiam domini Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, precibus inclinati, ut in dicta villa et in ipsa inferiori parte decanatus Urgelli predicti decanum proprium in perpetuum, illum videlicet seu illos quos nos et successores nostri Vicenses⁹ episcopi ad huiusmodi officium eligendos duxerimus, habere deinceps licite valeatis, vobis de speciali gratia et ex certa scientia concedimus perpetuo per presentes. Mandantes decano Urgelli, qui nunc est et qui pro tempore fuerit, ne deinceps aliquem de dicta villa Tarrage¹⁰ vel de dicta parte inferiori decanatus Urgelli ad iudicium evocet sive trahat, nec se de aliquibus que in dicta villa et in ipsa inferiori parte ipsius decanatus emergerint se in aliquo intromittat.¹¹ Nos enim tam clericos quam laycos, habitantes in villa et parte inferiori predictis, a iurisdictione predicti decani absolvimus et exhimimus per presentes. Mandantes eis et eorum cuilibet ut decano, quem nos in dicta villa et parte predictis deputaverimus et duxerimus¹² assignandum, respondeant et obediant¹³ in hiis que decano debent et tenentur etiam

statuimus atque concedimus quod dictus locus de la Figuerosa cum terminis suis sit deinde perpetuo in et de vicaria Tarrage, et quod vicarius Tarrage utatur ibidem et iurisdictionem nostram exercent integre et complete, prout melius ad nos dinoscitur pertinere. Mandantes vicario et baiulo Cervarie, presentibus et futuris, quod, sublato dicto sequestro, deinde se non intromittant de exercenda iurisdictione in loco predicto et terminis suis, immo hanc provisionem nostram observent et faciant inviolabiliter observari. Mandamus etiam domino seu dominis ac hominibus dicti loci et terminorum eiusdem, presentibus et qui pro tempore fuerint, quod deinde in posse vicarii Tarrage tanquam eorum iudicis curent in omnibus nobis pertinentibus respondere. In cuius rei testimonium et robur perpetue firmitatis huic privilegio nostro sigillum maiestatis nostre appendicium iussimus apponendum.

Datum Barchinone, quinto kalendas ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo quinto.

Signum + Iacobi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt: Poncius, Barchinone episcopus, Raimundus Fulconis, vicecomes Cardone, Raimundus, Valentinus episcopus, Gasto, Oscensis episcopus, Guillelmus de Cervilione.

Sig+num Francisci de Bastida, predicti domini regis scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi fecit et clausit.

1. *Rúbrica de LPT I.*
2. *Rúbrica de LPT II.*
3. *Selsone, a LPT II, Celsonensis.*
4. *Tarrage, a LPT II Tarrege.*
5. *Segueix que a LPT II.*

59

1326, juny, 3. Tàrrega

L'infant Alfons, primogènit, procurador general, i comte d'Urgell, absol els prohoms i habitants de la vila de Tàrrega dels crims comesos per Guillem Folquet i d'altres malfactors.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, II, f. 60r-61r.

Absolucio bannimenti Guillelmi Folqueti.

Nos infans Alfonssus, illustrissimi domini regis Aragonum primogenitus eiusque generalis procurator ac comes Urgelli, tenore presentis carte nostre absolvimus, diffinimus, remittimus ac eciam relaxamus vobis probis hominibus et universsitati ville Tarrege et cuilibet vestrum ac bonis vestris et vestrorum perpetuo omnes acciones, questiones, petitiones et demandas et omnes eciam penas, civiles et

1326, juliol, 5. Lleida

L'infant Alfons, primogènit i procurador general, mana al veguer de Cervera i Tàrrega que es faci complir la disposició de Jaume II, segons la qual els veïns de Tàrrega poden pasturar bestiar menut en els termes veïns de la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 133r-134r.

C. LPT, III, f. 36v.- 37v.

Qualiter homines locorum vicinorum termino de Tarrega impetraverant quod bestiarum minuta de Tarrega non pascerentur in eorum terminis, et quomodo dominus rex concessit ut sequitur.¹

Mandatum pro observatione precedentis regie littere.²

Infans³ Alfonsus, illustrissimi domini regis Aragonum primogenitus eiusque generalis procurator ac comes Urgelli, fideli nostro vicario Cervarie et Tarrege vel eius locumtenenti in villa Tarrege, salutem et gratiam.

Pro parte universitatis⁴ Tarrege fuit nobis exhibita quedam litera prefati domini regis, genitoris nostri et domini,⁵ eius sigillo sigillata, continencie subsequentis:

“Iacobus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac sancte Romane Ecclesie vexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, fideli nostro Guillelmo Molinerii, vicario Cervarie et Tarrege, vel eius locumtenenti in villa Tarrege, salutem et gratiam. Ex parte universitatis de Tarrega fuit expositum coram nobis quod ipsi a paucis annis citra ordinaverunt inter se quod aliqua pecora⁶ hominum de Tarrega nec aliquorum locorum vicinorum pascerentur in termino de Tarrega set in terminis immediate vicinis ipsi termino de Tarrega, et quod a modico tempore citra maior⁷ pars hominum locorum immediate vicinorum termino de Tarrega impetraverant⁸ a nobis quod animalia de Tarrega non pascerentur in eorum terminis, cum non esset⁹ equum homines de Tarrega ademprire terminos vicinorum, ex quo vicini non poterant ipsum terminum de Tarrega pascere nec ademprire. Nunc autem dicta universitas de Tarrega recognovit quod ex predicta ordinacione iminebat ei maxima carnum carestia, propter quod ipsam ordinacionem revocavit et supplicavit nobis quod possit ademprire et pascere cum suis peccoribus in terminis immediate vicinis loco de Tarrega, prout ante ipsam ordinacionem revocatam usa fuerat pascere et ademprire, et quod vicini terminorum immediatorum loco de Tarrega eodem modo possint cum suis peccoribus in termino Tarrege pascere et eiam ademprire. Nos autem, attendentes ipsam supplicacionem fore equitati consonam, vobis dicimus et mandamus quatenus mandetis hominibus locorum immediate vicinorum de Tarrega quod non impediant homines de Tarrega ademprire nec pascere cum

18. impetrata, a LPT III importate.
 19. sigillata manca a LPT II.

61

1326, juliol, 10. Lleida

L'infant Alfons, primogènit i procurador general, mana al veguer de Cervera i Tàrrega que el batlle i paers de Tàrrega puguin imposar bans als veïns de Vilagrassa que tinguin bestiar menut dins el terme de Tàrrega.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, II, f. 135v-136r.

[sense rúbrica]

Hoc est translatum bene et fideliter factum quarto kalendas madii, anno Domini millesimo CCC^o XX° octavo, sumptum a quadam litera illustrissimi domini infantis Alfonsi, registrata in registro curie vicarie Tarrege, cuius tenor talis est:

Infans Alfonsus, illustrissimi domini regis Aragonum primogenitus eiusque generalis procurator ac comes Urgelli, fidelibus nostris baiulo et paciariis Villegrasse, salutem et gratiam.

Recolimus pridem vobis subscriptum mandatum nostrum fecisse cum litera nostra continencie subsequentis:

“Infans Alfonsus *et cetera*, fidelibus suis baiulo et aliis officialibus Villegrasse vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam. Ex parte proborum hominum universitatis dicte ville fuit expositum coram nobis quod ipsi, diu est, ordinarunt sub¹ certo banno per eos imposito quod aliquis non immiteret vel teneret bestiarium minutum in possessionibus eorundem et qui contraferet, solveret bannum proinde et talam emendaret quam faceret bestiarium supradictum. De quo banno errario regio debet pars tertia applicari. Quare ad supplicacionem humilem nobis factam pro parte proborum hominum et universitatis predictorum vobis dicimus et mandamus quatenus illum vel illos, quorum bestiarium repertum fuerit in possessionibus hominum predictorum, ad solvendum bannum predictum et emendandum talam, quam dictum bestiarium fecerit, et eorum bona fortiter compellatis iuxta ordinationem predictam et prout de iure et ratione fuerit faciendum. Datum Balagarii, sexto nonas iulii, anno subscripto”.

Cumque dicti homines Villegrasse, tempore quo obtinuerunt a curia nostra literam supradictam, non expresissent nobis nec eciam in ipsa litera nostra mencio habeatur in cuius termino erant dicte possessiones, in quibus dictus bannus inpositus fuit quod aliquis ibi non immiteret bestiare minutum; et nunc pro parte universitatis hominum Tarrege fuerit propositum coram nobis quod possessiones predictae, de quibus fit mencio in nostra litera supradicta, sunt in termino et de

et gratias concessas, tam in speciali quam in generali, richis hominibus et militibus et civibus et hominibus villarum et civitatibus et locis et villis que sint nostre vel predictorum. Et si aliquis vel aliqui Cathalonie, cuiuscumque dignitatis vel condicionis sint, facerent dicto domino Cathalonie sacramentum vel fidelitatem, antequam ipse fecerit dictum sacramentum et confirmacionem, quod non valeat”.

Viso etiam quodam instrumento vendicionis, remissionis et franchitatis bovagii, terragii et erbagii⁴ per prefatum dominum regem Iacobum, bone memorie patrem nostrum, facto et iurato richis hominibus, militibus, civibus et hominibus villarum Cathalonie et hominibus eorumdem precio ducentarum milium librarum Barchinone, in quo instrumento inter alia sequens clausula continetur:

“Praeterea, ex certa sciencia, volumus et concedimus vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supradictis, specialiter vel generaliter dictis seu nominatis, et notario infrascripto nomine nostro et omnium aliorum et singulorum predictorum, generaliter et specialiter nominatorum, a nobis legitime stipulanti, paciscenti et recipienti, et perpetuo ordinamus, per nos et omnes heredes et quoscumque successores nostros, quod successores nostri in comitatu Barchinone et in Cathalonia, tam generaliter quam specialiter, unus post alium successive tempore sui novi domini seu nove successionis, antequam richi homines, milites, cives et burgenses⁵ et homines villarum et aliqui alii Cathalonie sibi faciant seu prestant iuramentum vel fidelitatem vel sibi in aliquo respondeant, et antequam aliquis requisitus expresse vel non requisitus sibi faciat vel facere teneatur homagium vel aliquam recognitionem ratione feudorum vel qualibet alia ratione, ipse successor nostri et nostrorum in comitatu Barchinone et in Cathalonia, quicumque fuerit, generalis vel specialis, per se et suos laudet et confirmet et iuret publice et approbet presentem vendicionem, absolucionem, diffinicionem et remissionem bovagii, terragii et erbagii et accionis et vexacionis et iuris eorum cum publico instrumento. Et usquequo predictam laudacionem et confirmacionem et iuramentum et aprobacionem⁶ predictorum omnium fecerit cum publico instrumento, aliquis de predictis, supra generaliter vel specialiter dictis seu nominatis, vel eorum successores non teneantur ei respondere in aliquo. Et si per aliquem, cuiuscumque condicionis seu status existeret, sacramentum fidelitatis vel homagium seu alia quevis obligacio facta essent, antequam predicta, ut est dictum, laudata, approbata et iurata essent per novum quemvis dominum, non valerent et pro non factis penitus haberentur”.

Ideo nos Alfonsus, Dei gratia rex prefatus, per nos et omnes heredes et successores nostros quoscumque laudamus, approbamus et in omnibus confirmamus et etiam servare et servari facere promittimus vobis, comitibus, vicecomitibus, baronibus, richis hominibus, militibus, civibus et hominibus villarum Cathalonie et successoribus vestris

notario hec recipienti, paciscenti et stipulanti ut supra, de predictis omnibus et singulis, sicut melius dici et intelligi potest, ad vestrum vestrorumque successorum salvamentum et bonu.ꝛ, sanum ac favorabilem intellectum, volentes et expresse statuentes ac etiam mandantes predicta omnia et singula perpetuo et inviolabiliter observari. Mandantes etiam cum hoc publico instrumento procuratoribus, vicariis, baiulis, curiis et aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia et singula, iuxta formam dictorum capituli et cartarum, teneant et observent et faciant ab omnibus perpetuo teneri et inviolabiliter observari. Et ut predicta omnia maiori gaudeant firmitate, promittimus et iuramus per Deum et per crucem domini nostri Ihesu Christi et eius sancta quatuor Euvangelia,¹¹ manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula tenere et observare et teneri facere et etiam observari. Volumus etiam et mandamus quod de predictis omnibus fiant et tradantur tot instrumenta et originalia per notarium infrascriptum quot quilibet predictorum superius expressatorum, quorum intererit, inde requisierit fieri et petierit¹² sibi tradi.

Actum est hoc in aula palatii regii civitatis Barchinone, tercio kalendas ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo septimo.

Signum + Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone, qui hoc laudamus, firmamus et iuramus.

Testes sunt qui predictis presentes fuerunt: honorabilis dominus frater Iacobus, dicti domini regis germanus, de ordine milicie Muntésie, reverendi in Christo patres dominus Iohannes, eiusdem domini regis frater, archiepiscopus Toletanus, et dicti¹³ Petrus, Cesaraugustanus archiepiscopus, dicti domini regis cancellarius, venerabiles Raymundus, Valentinus episcopus, frater Petrus de Tous, magister dicti ordinis milicie Muntésie, frater Sanccius de Aragone, locumtenens venerabilis magistri ordinis Hospitalis in castellania Emposte, et Gondissalbus Garcie, Sanccius Eximini de Ayerbio, milites, consilarii¹⁴ dicti domini regis, Guillelmus Oulomarii, vicecancellarius, Guillelmus de Iaffero, legum doctor, Petrus Marci, Bernardus de Aversone, consilarii eiusdem domini regis, Iacobus Calbeti et Raymundus Vinaderii, legum doctores, et plures alii multitudine copiosa.

Sig+num mei Bonanati de Petra, dicti domini regis notarii suaque sigilla tenentis et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem regiam, qui predictis interfui eaque scribi feci et clausi.

1. *Rúbrica de LPT II.*
2. universsi, a *LPT II* universi.
3. in perpetuum, a *LPT I* imperpetuum.
4. erbagii, a *LPT II* herbagii.
5. burgenses, a *LPT II* burgensses.

predicta, ut superius continetur, plenam vobis auctoritate presentium concedimus facultatem, ita quod huiusmodi ordinationes durent dum de nostra processerit voluntate, promittentes ratum habere, stabile atque firmum, dum nobis placuerit, quod per vos ordinatum et statutum fuerit, ut superius est expressum. Mandantes per presentes baiulo nostro dicte ville quod premissis ordinationibus et statutis per vos, ut dictum est, faciendis una vobiscum assistat et, cum necesse fuerit, eis omnibus pro parte nostra firmam, decretum et auctoritatem apponat et alia omnia exequatur et faciat que ratione sui officii fuerint necessaria supradictis. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendentem iussimus communiri.

Datum Ilerde, decimo kalendas marcii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo septimo.

1. *Rúbrica de LPT I.*
2. *Rúbrica de LPT II.*
3. *Tarrage, a LPT II Tarrege.*
4. *singulai, a LPT II cinguli.*
5. *oportet, a LPT II oportet.*
6. *onere, a LPT II honere.*
7. *idoneus, a LPT II ydoneus.*
8. *allevandum onera, a LPT II alleviandum honera.*

64

1328, maig 9. Saragossa

Alfons III enfranqueix els habitants de Tàrrega de lleuda, pes, mesuratge, peatge, passatge, portatge, ribatge i qualsevol altre vectigal en qualsevol dels indrets sota el seu domini.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, I, f. 10r-v.
 C. LPT, II, f. 68r-69r.

Privilegi de franqueses.¹

La ffranquesa de la vila.²

Noverint universi quod nos Alfonsus, Dei gratia rex³ Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, intendentes circa incrementum et melioramentum ville nostre Tarrege, tenore presentis privilegii nostri perpetuo valituri, per nos et nostros, gratis et ex certa scientia enfranquimus et franchos, liberos et immunes facimus vos universos et singulos habitatores dicte ville Tarrage⁴ et termini sui, presentes pariter et futuros, per omnia et singula loca regnorum et terrarum nostrarum, que hodie tenemus seu habemus et in antea, dante Domino, nos vel nostri adquisierimus seu acquirere poterimus, tam per terram quam per mare et quamlibet aquam dulcem, ab omni videlicet lezda, pedatico, penso, mesuratico, portatico, passatico atque ribatico, consuetudine nova et veteri, statuta et statuenda, ac vectigalibus

generali procuratori nostro, eiusque vices gerentibus necnon vicariis, baiulis, merinis, iusticiis, ponderatoribus, custodibus passuum, lezdariis, pedagiariis ceterisque officialibus nostris ubilibet constitutis, presentibus et qui pro tempore fuerint, vel eorum locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et dileccionem.

Cum nos pro melioramento ville nostre Tarrege cum carta nostra bulla plumbea communita data Cesarauguste, septimo idus madii, anno subscripto, emfranchiverimus ac franchos, liberos et immunes fecerimus universsos et singulos habitatores dicte ville Tarrege et termini sui, presentes pariter et futuros, per omnia et singula loca regnorum et terrarum nostrarum, que hodie tenemus seu habemus et que nos vel nostri inantea adquisierimus seu acquirere poterimus, tam per terram quam per mare et quamlibet aquam dulcem, ab omni lezda, pedatico, penso, menssuratico, portatico, passatico atque ribatico, consuetudine nova et veteri, statuta et statuenda, ac vectigalibus quibuscumque, ita quod in aliquo seu aliquibus locis regnorum et terrarum predictarum ipsi seu eorum aliqui ullo unquam tempore non dent nec dare aut solvere teneantur pro aliquibus mercibus sive rebus eorum, quas ement, vendent, portabunt seu portari facient, lezdam aliquam, pedagium, pensum, menssuraticum, portaticum, ribaticum sive passaticum, consuetudinem novam vel veterem, statutam seu statuendam, aut vectigalia quecumque, prout in ipsa carta lacius et plenius continetur, idcirco, vobis et unicuique vestrum dicimus et expresse mandamus quatenus quisque vestrum, in discriptu suo observando et observari faciendo dictis hominibus et singularibus ex eis cartam franquitatis predictae et contenta in ea, non exigatis seu exigi permitatis ab eisdem seu aliquo aut aliquibus ex eis de rebus aut mercibus suis predictis lezdam aliquam, pedagium, pensum, menssuraticum, portaticum seu aliqua de contentis in carta nostra predicta. Alias nobis plurimum displiceret vosque exinde de inobediencia puniremus.

Datum Ilerde, tercio kalendas iunii, anno Domini millesimo CCC° vicesimo octavo.

Examinavit Raimundus.

66

1328, juny, 5. Lleida

Alfons III mana al veguer de Cervera i Tàrrega que compleixi les seves anteriors disposicions, segons les quals els veïns de Vilagrassa que tinguin possessions dins el terme de Tàrrega hauran de contribuir i complir les ordinacions de la vila i Paeria de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 132r-133r.

67

1328, juny, 17. Vilagrassa

Ferrer de Lilet, batlle general de Catalunya, mana als compradors de rendes que servin les franquícies que el rei ha concedit als habitants de la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 70r.

a. SARRET, pàg. 98, doc. IV. (de B)

Altra carta d'en Ferrer de Lilet, batlle general, als compradors de les rendes que observen la dita franquesa.

Als honrats e amats a tots e sengles batles e compradors e cuyllidors de les rendes del seynor rey, en Cathaluyna establits, o a lurs lochstinents, presents e qui per temps seran, de mi en Ferrer de Lilet, batlle general de Cathaluyna per lo seynor rey, salut e dilecció.

Con lo seynor rey ab son privilegi ab bolla de plom pendent posada en aquell, la data del qual és de Saragoza, septimo idus madii, de l'ayn dejós escrit, aye enfranquits e fets franchs per tots temps a tots e a sengles hòmens habitants de la vila de Tàrrega e de son terme de tota leuda, pes, mesuratge, peatge, passatge, portatge, ribatge e de tota altra costum nova e veylla, emposada o emposadora, segons que en lo dit privilegi pus largament veurets ésser contengut, per azò, de part del seynor rey, vos man que cascun de vós en sa jurisdicció e en son loch servets als dits hòmens de la dita vila de Tàrrega e de son terme e a sengles de aquella e servir façats la franquesa damont dita en totes coses e per totes, segons lo dit privilegi continència e tenor.

Scrita en Villagrassa, a XVII dies del mes de juyn, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo.

68

1328, juny, 18. Lleida.

Alfons III ordena a Ferrer d'Abella, veguer de Lleida, i al batlle, paers, lleuders i prohoms d'aquesta ciutat que respectin la franquesa de lleuda, peatge, pes, mesuratge, portatge, passatge, ribatge i qualsevol altre costum o vectigal de què gaudeix la universitat de Tàrrega.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, I, f. 11v-12r.

C. LPT, III, f. 28 r.- 28 v.

Manament a-n Farer d'Abeyla, veguer de Leyda, e al batlle, leudés e pròmens de la ciutat que serven la franquesa als hòmens de Tàrrega.¹

Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, dilecto consiliario nostro Ferrario de Apilia,²

69

1328, juny, 21. Lleida

Ferrer de Lillet, batlle general de Catalunya, mana al batlle de Lleida que respecti la franquesa atorgada pel monarca als targarins el 9 de maig passat, en els termes continguts en la carta reial de 18 de juny del mateix any.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, I, f. 12r-13r.

[Sense rúbrica]

A l'honorat lo batlle de la ciutat de Leyda o a son lochtinent, de mi en Ferrer de Lilet, batlle general de Cathelunya per lo senyor rey, salut e honor.

Con sobre la franquesa per lo senyor rey novelament atorgada a tots e sengles habitants de la vila de Tàrrega e del terme seu, presents e esdevenidors, lo senyor rey aia fet a vós lo manament deíús escrit ab letra sua, la tenor de la qual és aital:

"Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, dilecto cosiliario nostro Ferrario de Apilia, regenti nunc pro nobis civitatem et vicariam Ilerde et Pallariensis, et alii qui pro tempore dicto officio vicarie preerit, necnon baiulo, paciariis, lezdariis ac probis hominibus civitatis predicte, presentibus et futuris, salutem et gratiam. Querelosa peticio pro parte fidelium nostrorum paciariorum et consiliariorum ac proborum hominum ville Tarrage nobis exhibita cotinebat quod, quamquam nos nuper cum privilegio nostro, quod datum fuit Cesarauguste, VII° idus madii, anno subscripto, enfranquiverimus et franchos, liberos et immunes fecerimus universos et singulos habitatores dicte ville Tarrage et termini sui, presentes pariter et futuros, per omnia et singula loca regnorum et terrarum nostrarum, que hodie tenemus seu habemus et inantea, dante Domino nos vel nostri adquisierimus seu acquirere poterimus tam per terram quam per mare et quamlibet aquam dulcem, ab omni lezda, pedatico, penso, mensuratico, portatico,¹ passatico atque ribatico, consuetudine nova et veteri, statuta seu statuenda, ac vectigalibus quibuscumque, attamen vos noviter exegistis et exigere intenditis ab eisdem lezdam operis palme, lane et lini et aliarum rerum, necnon iura aliqua acus, pensi et alia indebita. Et eos propterea indebite agravando, ipsos ad solvendum vobis lezdam, iura et alia supradicta compulistis ac etiam pignoratos tenetis contra tenorem et formam privilegii supradicti ac in eorum grave dispendium et non modicum nocumentum. Quare pro parte ipsorum fuit nobis humiliter supplicatum ut eis super hiis dignaremur de condecienti remedio providere. Nos vero, supplicatione ipsa benigne admissa, vobis dicimus et expresse mandamus quatenus ab exaccione seu exaccionibus supradictis cessetis penitus ac etiam desistatis, nec ipsis exaccionibus utamini decetero in hominibus supradictis aut bonis eorum contra

fuerit faciendum. Nos enim tatlaciones per vos et predictos faciendas ratas esse volumus atque firmas et, iuxta tatlaciones easdem, quantitatem predictam colligi et levari volumus, omni appellacione et contradiccione reiectis. Datum Cesarauguste, VII° idus madii, anno subscripto”.

Sane, cum ex causa nedum² prenominatos verum etiam Iacobum Natalis, Raymundum Amenosii, Arnaldum de Flovia, Arnaldum Beliana, Petrum Arbeyoles et Guillelmum Corbela, ad faciendum dictam tatlacionem, per vos assummi velimus, idcirco vobis dicimus et mandamus quatenus, assumptis vobis Iacobo de Bas et allis supra descriptis ac predictis, quos vobis associandos et adiuniendos ducimus ad predicta, tatlacionem predictam cum consilio omnium predictorum seu maioris partis eorundem, ut magis eque et iuste poteritis, faciatis. Nos enim tatlaciones per vos et predictos omnes seu maiorem partem eorum faciendas ratas, ut prescribitur, esse volumus atque firmas et iuxta tatlaciones easdem quantitatem predictam colligi et levari volumus, omni appellacione et contradiccione reiectis.

Datum in loco de Careyena, III° kalendas augusti, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo.

1. circa, *al ms. cura.*
2. necum, *al ms. nondum.*

71

[1329]

Còpia extreta de l'Arxiu Reial de Barcelona d'un instrument que estableix el terme i límits de la vegueria de Tàrrega.

- [A]. Original no localitzat.
 B. Còpia de 20 de juny de 1329: FMT, pergami 41.
 C. LPT, II, f. 125r. (de B)
 a. SARRET, pàg. 108, doc. XIII (de B)

Lo termenament de la vegueria de Tàrrega.

Hoc est translatum sumptum fideliter de verbo ad verbum a quadam scriptura que erat in quodam quaterno papireo inter alias scripturas que sunt in archivo regio palacii Barchinone, cuius scripture tenor talis est.

La vegueria de Tàrrega combrense a sa Mora sobres Taylladell, e passa per za Cardosa e a Conyll, e hix al coll d'Agremunt e pel coll d'Almanara a avall. E comprèn Almanara e tota la honor d'en Ramon Arnau. E hix a Bocsènich et a Bellmunt entrò al terme de Muntgay. E puy travessa entrò a la Ràpida. E travessa tot Urgel. E ix al Palau d'Angleola, que comprèn e va entrò a Aygüesvives. E passa d'aquí amont, e comprèn Sidamon. Eix entrò al terme d'Arbeca, e comprèn Miralcamp. Eix als Exades, e comprèn Sent Martí. E va entrò al riu d'Analech, e va entrò al riu de Ciutadylla, e va entrò a Vallfagona, e comprèn

nobis factam, vobis dicimus et expresse mandamus quatenus inhibeatis iam dictis hominibus Villegrasse ne iam dictas nundinas preconizari faciant ultra tempus per predecessores nostros concessum eisdem. Alias per presentes mandamus vicario Cervarie et Tarrage vel eius locumtenenti in dicta vicaria Tarrage quod eosdem homines, nisi a predictis destiterint, fortiter et districte compellant, in hiis taliter se habendo quod iam dicti homines Tarrage ad nos pro¹ predictis redire non habeant iterato. Datum Barchinone, nonas novembris, anno subscripto."

Cum autem nostre voluntatis et intencionis existat quod deinceps in dicta villa de Villagrassa nundine sive fira preconizari non possint nec debeant nec teneri etiam publice vel occulte nisi per decem dies dumtaxat iuxta forma concessionis super dicta fira, eapropter vobis firmiter et expresse dicimus et mandamus quatenus caveatis imposterum ne dictas nundinas sive firam preconizari faciatis duraturas nisi per decem dies tantummodo, nec etiam paciamini aliquo modo quod ultra ipsos decem dies durent seu aliquatenus prolongentur. Certificando illos qui ad dictas nundinas sive firam venerint vel in eis fuerint, tam habitatores dicte ville quam extraneos, quod si ultra dictos decem dies dictas continuaverint nundinas sive firam, quilibet eorum in penam decem morabatinorum auri incideret. Quam quidem penam vos, si quis eam incurrerit, absque remissione aliqua exigatis. Mandantes vicario nostro Cervarie et Tarrage vel eius locumtenenti in dicta vicaria Tarrage quod in deffectu vestri predicta servari faciat et compleri, cuiuscumque contradiccionem reiecta. Datum Barchinone, duodecimo kalendas ianuarii, anno Domini M^o trecentesimo vicesimo tercio.

Quocirca volumus ac vobis dicimus et mandamus quatenus contenta in carta supra inserta exequamini et compleatis iuxta sui seriem et tenorem, penam in carta predicta appositam a contrafacientibus penitus exigendo, mandatis seu litteris in contrarium emanatis seu obtentis obsistentibus minime quibuscumque. Nos enim per presentes mandamus vicario Cervarie et Tarrage vel eius locumtenenti in dicta vicaria Tarrage quod in vestri deffectu² premissa omnia et singula curet exequi et complere, cessante impedimento quocumque.

Datum Tirasone, septimo idus februarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo.

1. pro, *al ms.* per.

2. deffectu, *al ms.* deffectum.

1329, febrer, 7. Taraçona

Alfons III mana que els llocs de Sidamon i del Palau d'Anglesola retornin a la vegueria de Tàrrega, un cop produït el traspàs de Vidal de Vilanova, comanador de Montblanc.

1329, febrer, 9. Taraçona

Alfons III disposa que, tot i que Pere Amenós, notari, i Jaume Nadal, paer, actuant com a síndics de Tàrrega havien fet homenatge a la reina Elionor després que li fossin assignats pel seu marit els drets i rendes de la dita vila com a dot i esponsalici, romanguin segurs els usos, costums i privilegis de Tàrrega, i els absol de l'homenatge que li devien com a senyor.

- A. Original: FMT, pergami 37.
- B. LPT, I, f. 64v-65r. (d'A)
- C. LPT, II, f. 61v-62v.

Quomodo dominus rex concessit Petro Amenós et Iacobo Natalis quod de voluntate ipsius facerent homagium domine regine.¹

Noverint universi quod nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, per nos et nostros successores recognoscimus vobis fidelibus nostris Petro Amanos, notario, et Iacobo Natalis, paciario, sindicis et procuratoribus universitatis ville Tarrage,² ac eidem universitati quod vos, dicti Petrus Amanos et Iacobus Natalis, de mandato nostro et in nostri presencia, nomine et pro parte dicte universitatis,³ fecistis homagium illustri domine Elionori, regine Aragonum, karissime consorti nostre, super assignacione per nos sibi facta de omnibus redditibus, exitibus et aliis iuribus ville predictae Tarrage nobis pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo, que ipsa domina regina debet recipere ratione dotis et sponsalicii⁴ sui, prout in instrumentis inde factis laicius continetur. Nolumus tamen quod propter homagium supradictum privilegiis nostris, tam antiquis quam novis, ac fidei vestre, usibus, consuetudinibus et libertatibus vestris in aliquo deroguetur, immo remaneant in suo robore et valore et vobis et successoribus vestris sint salva in perpetuum⁵ et illesa serventur, prout melius et sanius dici, scribi et intelligi potest, ad vestrum vestrorumque successorum comodum sive etiam salvamentum. Nos enim quantum ad hec absolvimus vos et vestros ab homagio quo nobis estis astricti. Et ut presens scriptum maius robur obtineat firmitatis, sigillo nostro pendentem ipsum duximus muniendum.

Datum Tirassone,⁶ quinto idus febroarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo octavo.

Examinavit Raymundus.⁷

1. *Rúbrica de LPT II.*
2. Tarrage, a *LPT II* Tarrege.
3. universitatis, a *LPT II* universitatatis.
4. sponsalicii, a *LPT II* sponssalicii.
5. in perpetuum, a *LPT II* imperpetuum.

ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod mercatum predictum perpetuo pro revocato habentes, ipsum in dicto loco Villegrasse celebrari seu teneri aliquatenus non permittant. Nos enim guidatica venientibus concessa et omnia alia circa ipsum mercatum ordinata ducimus recovanda. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus sigillo magestatis nostre appendicio communitam.

Datum Cesarauguste, XII° kalendas marcii, anno Domini millesimo trescentesimo vicesimo octavo.

Examinavit Raimundus.

Signum + Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt: reverendus dominus patriarcha Alexandrie, germanus dicti domini regis, Iacobus, dominus de Sxerica, Eximius Cornelii. Otho de Montecatheno, Gaufridus Guilaberti de Crudiliis.

Sig+num Francisci de Bastida, predicti domini regis scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi fecit et clausit.

76

1329, abril, 10. València

Alfons III confirma la revocació del mercat de Vilagrassa, concedida per ell mateix el 18 de febrer de 1328, per tal d'evitar perjudicis a Tàrrega i després d'haver analitzat les argumentacions contràries presentades pels nuncis de Vilagrassa.

A. Original: FMT, pergami 39.

B. Còpia de 13 de març de 1345: FMT, pergami 40.

C. LPT, I, f. 8r-9v. (d'A)

D. LPT, II, f. 8v-9v.

Que no pugue concedir lo rey mercat a Vilagrassa.¹

Qualiter dominus rex Alfonsus iterum revocavit ipsum mercatum de Villagrassa.²

Noverint universi³ quod cum nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, quandam cartam sive privilegium super mercato habendo in loco de Villagrassa per modum confirmacionis seu diei commutacionis per universitatem⁴ hominum Villegrasse a nobis obtentum ad instanciam universitatis ville Tarrage revocavissemus et revocare habuissemus cum carta nostra, cuius series sic se habet:

“Nos Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, considerantes nos cum carta nostra, data Ilerde, XIII° kalendas decembris, anno subscripto, mercatum re vera concessisse in loco de Villagrassa seu super iam concesso eidem antiquissimis temporibus per illustrissimum dominum Ildefonsum, bone memorie Aragonum regem, quo tamen hiis

revocationem ipsam de dicto mercato Villegrasse iuste factam extitisse, cum non fuisset nec esset intencionis nostre eidem loco de Villagrassa mercatum de novo concessisse, set diem mutavisse, si mercatum iam habebant, vigore dicti antiqui privilegii illustris regis Ildefonsi, cuius contrarium apparuit, cum ipsi homines Villegrasse tempore dicti privilegii sive mutacionis diei⁶ mercato non uterentur; repperimus etiam ex aliis causis contentis in dicta revocatione ipsam revocationem iuste fieri potuisse, ea propter cum presenti carta nostra perpetuo valitura declaramus atque decernimus, statuimus et ordinamus quod dicti homines Villegrasse pretextu dicti privilegii nostri, in quo dies commutabatur, mercato ullo unquam tempore uti non valeant. Immo ipsa concessio seu diei commutatio pro revocata penitus habeatur, nec nos aut nostri, sicut in predicta carta concessionis nostre plenius continetur, mercatum ipsi loco de Villagrassa concedere valeamus, precipue cum idem locus sit infra terminos dicte ville de Tarrega et de collecta eiusdem et, si inibi mercatum concederetur, ex eo ipsa villa Tarrage⁷ magnum susciperet detrimentum. Mandantes universis et singulis officialibus nostris, presentibus et futuris, quod hanc decretum et ordinationem nostram firmam habeant perpetuo et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rei⁸ testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus bulla nostra plumbea communitam.

Datum Valencie, IIII° idus aprilis, anno Domini millesimo CCC^o vicesimo nono.

Examinavit Raimundus.⁹

Signum + Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt: reverendus dominus patriarcha Alaxandrie, predicti domini regis germanus, inclitus infans Petrus, predicti domini regis frater, Rippacurcie et Impuriarum comes, reverendus Petrus, Cesarauguste archiepiscopus, domini regis cancellarius, Iacobus, dominus de Exerica, Arnaldus Rogerii de Paylars.

Sig+num Francisci de Bastida, predicti domini regis scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi fecit et clausit.

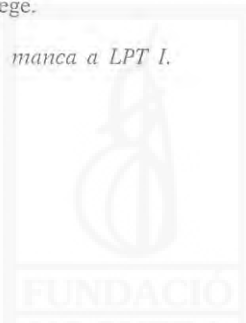
1. *Rúbrica de LPT I.*
2. *Rúbrica de LPT II.*
3. universi, a *LPT I* universsi.
4. universitate, a *LPT I* universsitate.
5. Vilagrasse, a *LPT II* Vilagrassa. *El LPT II finalitza aquí la carta reial, tot fent constar: presents privilegium iam est supra.*

6. diei, a *LPT I* diey.

7. Tarrage, a *LPT II* Tarrege.

8. rei, a *LPT II* rey.

9. Examinavit Raimundus *manca a LPT I.*

cancellarius, Raimundus, Valencie episcopus, Iacobus, dominus de Exerica, Guillelmus de Angularia.

Sig+num Francisci de Bastida, predicti domini regis scriptoris, qui de mandato ipsius hec scribi fecit et clausit.

1. *Rúbrica de LPT I.*
2. *et interlineat a LPT II.*
3. *Rúbrica de LPT II.*
4. *universitatis, a LPT I et universitati.*
5. *Tarrage, a LPT II Tarrege.*
6. *teneantur, a LPT I teneatur.*
7. *faciendo, a LPT I faciend.*
8. *Examinavit Raymundus, manca LPT I.*

78

1330, gener, 27. Tortosa

Alfons III ordena a Guillem de Cervelló, viceprocurador general, que s'informi sobre si els llocs de Riudovelles, l'Aranyó, el Canós, la Cardosa, Montcortès i Muller pertanyen al terme o quadra del castell de la Figuerosa, que havia estat concedit pel rei Jaume II a la vegueria de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 24v-25r.

Que la Figuerosa sie de vegueria de Tarrege.

Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, nobili et dilecto consiliario nostro Guillelmo de Cervilione, gerenti vices procuratoris in Cathalonia pro inclito infante Petro, karissimo primogenito et generali procuratore nostro, salutem et dilectionem.

Dudum serenissimus dominus rex Iacobus, bone memorie pater noster, discussa questione que erat inter vicarium Cervarie, ex una parte, et vicarium Tarrege, ex altera, an castrum de la Figuerosa esset¹ de² vicaria Cervarie vel de vicaria Tarrege, cum privilegio suo, ut asseritur, decrevit quod dictum castrum de la Figuerosa esset perpetuo de dicta vicaria Tarrege. Cum autem fuerit nobis pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville Tarrege humiliter supplicatum ut, ex quo castrum predictum de la Figuerosa cum eius terminis et pertinenciis est et esse debet de vicaria Tarrege, quod loca de Riudoveyles, de ç.Aranyo, dez Canos, de za Cardosa, de Muntcortes et de Muntle, que, ut dicitur, sunt de termino sive quadra³ castri predicti de za Figuerosa, in quibus vicarius predictus Cervarie nunc utitur in dampnum et prejudicium vicarie Tarrege memorate, ad vicariam ipsam Tarrege reduci facere mandaremus, maxime cum dicatur hec fieri debere iuxta constitutiones editas in celebri curia Gerundensi ultimo celebrata. Nos vero, volentes de hoc habere certitudinem pleniorum, vobis comitimus

terminis, pertinentiis et iuribus suis et iurisdiccione quacumque teneat illustris domina Elienor, regina Aragonum, karissima consors nostra, ex concessione nostra pro suis dotibus obligatum, procurator noster generalis eiusque viçes gerens in Cathalonia ac vicarii Illerde, Cervarie, Monstisalbi et Villefranche et alii etiam vicarii et baiuli Cathalonie, presentes et futuri, ad postulationem, invocationem vel requisitionem dicti vicarii Tarrege pro executione iustitie vel alia qualibet ratione seu causa teneantur et debeant ex debito cum eorum exercitibus et alias dicto vicario Tarrege impendere auxilium et iuvamen eique assistere totis viribus sicut ante, et persequantur omnes illos quos dictus vicarius persequetur, taliter quod potentia adversantium exequationes iustitie in ipsa vicaria nequeant deperire. Mandantes per presentem cartam nostram procuratori nostro generali eiusque locumtenentibus ac vicariis Illerde, Cervarie, Montisalbi et Villefranche et aliis etiam vicariis et baiulis Cathalonie, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatenus concessionem et ordinationem nostram huiusmodi teneant firmiter et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et contra ea non veniant aliqua ratione.

Datum Dertuse, sexto kalendas februarii, anno a nativitate⁶ Domini millesimo CCC XX° nono.

Sigillata.

1. *Segueix Maioricarum ratllat.*
2. *Segueix Barchinone ratllat.*
3. *hominibus, al ms. omnibus.*
4. *posset, al ms. possent.*
5. *Tarrege, al ms. Targe.*
6. *sic al ms..*

80

1330, gener, 27. Tortosa

Alfons III integra dins la vegueria de Tàrrega les viles i llocs de Verdú, Sidamon, el Palau d'Anglesola, l'Ametlla, Montornès de Segarra, el Mas de Bondia, Montroig i Bellver.

A. Original: FMT, pergami 43.

B. LPT, II, f. 64v-66r. (d'A)

Quomodo dominus rex aplicavit vicarie Tarrege loca de Verduno, de Cidamon, de Palacio Angularie, de za Menla, de Muntornes, de Bondia, de Muntroyg, de Belveer.

Noverint universi quod nos Alfonsus, Dei gracia rex¹ Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, ob preces ac contempacione illustrissime domine Elionoris, regine Aragonum, consortis nostre karissime, et ut villa Tarrege proinde suscipiat incrementum, tenore presentis gratis et ex certa sciencia, per nos et

1330, gener, 27. Tortosa

Alfons III, havent assignat Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamunt, Montroig, Bellver, l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia a la vegueria de Tàrrega, promet que ni ell ni els seus successors no separaran mai aquests llocs de l'esmentada vegueria.

[A]. Original perdut.

B. Còpia de 16 de març de 1361: FMT, pergami 43. (d'A)

C. LPT, I, f. 59v-60v. (d'A)

D. LPT, II, f. 66v-68r.

Quomodo dominus rex concessit quod loca predicta nec aliquid alia segrarent de cetero a vicaria Tarrege.¹

Noverint universi quod nos Alffonsus,² Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes nos, ob preces ac contemplacione illustrissime domine Elyonoris,³ regine Aragonum, consortis nostre karissime, et ut villa Tarrege proinde suscipiat incrementum, cum alia carta nostra sigillo bulle nostre plumbee comunita, data Dertuse, sexto kalendas februarii, anno subscripto, per nos et omnes heredes et succesores nostros concessisse⁴ ac etiam statuisset quod omnia et singula loca subscripta, videlicet, de Verduno, de Palacio Angularie, de Cidamon, de Monterubeo, de Bellveer,⁵ de ça Menla, de Montetornesio et de Bondia, cum universis eorum terminis et hominibus et eorum bonis, presentibus et futuris, imperpetuum sint de vicaria et subvicaria dicte ville Tarrege et foro ipsius vicarii et subvicarii remaneant subdita ac subiecta cum hominibus et aliis omnibus et singulis supradictis, prout hactenus supposita⁶ ac subiecta fuere ac consueverunt esse pro tempore, scilicet, aliqua ipsorum loquorum⁷ vicarie Ilerde et aliqua vicarie Cervarie, tam ex concessionibus nostris et predecessorum nostrorum quam etiam alias, et quod loca predicta cum terminis ipsorum et homines ac bona dictorum locorum, presentes pariter et futuri, imperpetuum sint de vicaria et subvicaria dicte ville Tarrege⁸ et experiantur⁹ et respondeant et teneantur experiri et respondere et iusticiam recipere omni tempore sub examine vicarii ac subvicarii Tarrege, prout hactenus¹⁰ experti fuerunt seu experiri consueverunt sub examine vicarii seu vicariorum ipsorum, prout hec et alia in dicta carta nostra lacius et plenius sunt expressa, volentes dictam nostram concessionem seu statutum obtinere robur perpetue firmitatis, cum presenti carta nostra, instante prefata domina regina, gratis et ex certa sciencia per nos et omnes heredes ac successores nostros promittimus ac concedimus quod nos vel nostri loca superius expressata nec etiam alia loca nunc iurisdictioni ac foro dicte vicarie ac subvicarie Tarrage subiecta cum eorum terminis ac hominibus in eis ac infra degentibus vel aliqua ex eis seperabimus, devidemus seu modo aliquo, ratione seu causa segregabimus ex aut

B. LPT, I, f. 61r-62r.

C. LPT, II, f. 63r-64r.

Quod in villa Tarrege sit vicarius per se.¹

Noverint universsi² quod nos Alfonsus,³ Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, circa utilitatem et augmentum ville Tarrege et habitatorum eiusdem intendere cupientes, considerantes nichilominus qualiter propter distanciam ville Cervarie et dicte ville Tarrage⁴ vicarius ipsarum villarum raro in ipsa villa Tarrage intererat, cuius pretextu nonnulli excessus frequenter comittebantur ibidem, suscitabantur discordie et rancores et oriebantur scandala adinvicem inter habitatores ipsius, idcirco, volentes predictis, ut convenit, obviare, tenore presentis ad preces illustrissime domine Elyonoris,⁵ regine Aragonum, consortis nostre karissime, per nos et nostros concedimus, statuimus ac etiam ordinamus quod in villa predicta Tarrage presideat decetero vicarius per se, qui in ipsa villa et aliis villis ac locis vicarie et subvicarie eiusdem ville subiectis ac hominibus in ipsis villis et eorum terminis residentibus ac eorum bonis utatur omnimoda iurisdiccione, prout quilibet vicarius iurisdiccioneibus eis commissis infra Cathaloniam utuntur ac uti consueti sunt atque debent, non obstante quod nunc unicus vicarius vicariam seu vicarias Cervarie et Tarrage exerceret, nec obstantibus etiam quibuscumque usu ac consuetudine hactenus⁶ observatis. Nos enim ipsam vicariam ex certa sciencia ducimus, ut premittitur,⁷ separandam a dicta vicaria Cervarie aut aliis quibuscumque et per se, ut dictum est, statuendam. Mandantes per presentem procuratori nostro generali vel eius vices gerenti in Cathalonia necnon vicariis, baiulis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod concessionem, statuta ac ordinacionem nostra huiusmodi firma habeant et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro pendenti sigillo munitam.

Datum Dertuse, sexto kalendas februarii,⁸ anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono.⁹

Sig+num Alffonsi, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone.

Testes sunt: Eximinius Cornelii, Bernardi Iordani, dominus de Insula, Gondiçalbus Garcie, Miquel Petri Çapata, Guillelmus de Senesterra.

Sig+num Clementis de Salaviridi, scriptoris illustrissimi domini regis predicti, qui de mandato eiusdem domini hec scribi fecit et clausit.

1. *Rúbrica de LPT II. A LPT I, en lletra posterior* Privilegi ab què lo senyor rey separa Tàrrega de Cervera, fent la vegueria de per si sol.

2. universsi, a *LPT II* universi.

3. Alfonsus, a *LPT II* Alfonsus.

4. Tarrage, a *LPT II* Tarrege.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, I, f. 62r-63r.

Nos¹ Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes nos noviter probis hominibus et universitati Tarrage et vicarie sue concessisse cum privilegio nostro, sigillo nostro appendicio comunito, quod dictus locus Tarrage sit semper vicaria per se et quod in ipsa vicaria sit unus vicarius separatus, prout in dicto privilegio laciis continetur, quia tamen pro parte proborum hominum et universitatis predictae nobis nunc fuit humiliter supplicatum ut, cum in vicaria ipsa sint² barones, nobiles, milites et alii potentes, contra quos et eorum castra et loca habet pluries rebellione eorum exigente secundum iusticiam procedi ipsius vicarie exercitu congregato, qui propter paucitatem hominum degentium in eadem vicaria non possent contra dictos potentes comode procedere, ut deberet, dignemur eis super hiis salubriter providere, ideo tenore presentis carte nostre perpetuo valiture per nos et nostros concedimus et perpetuo ordinamus quod deinceps, non obstante quod locum predictum ville Tarrage cum terminis et pertinenciis et viribus suis et iurisdiccione quacumque teneat illustris domina Elionor, regina Aragonum, karissima consors³ nostra, ex concessione nostra pro suis dotibus obligatum, procurator noster generalis eiusque vices gerens in Cathalonia ac vicarii Ilerde, Cervarie, Montisalbi et Villefranche et alii etiam vicarii et baiuli Cathalonie, presentes et futuri, ad postulacionem vel requisicionem dicti vicarii Tarrage pro execucione iusticie vel alia qualibet ratione seu causa teneantur et debeant ex debito cum eorum exercitibus et alias dicto vicario Tarrage impendere auxilium et iuvamen eique assistere totis viribus, sicut ante, et persequantur omnes illos quos dictus vicarius persequetur, taliter quod potencia adversancium exequciones iusticie in ipsa vicaria nequeant deperire. Mandantes per presentem cartam nostram procuratori nostro generali eiusque locumtenentibus ac vicariis Ilerde, Cervarie, Monstisalbi et Villefranche et aliis etiam vicariis et baiulis Cathalonie, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatenus concessionem et ordinacionem nostram huiusmodi teneant firmiter et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et contra ea non veniant aliqua ratione.

Datum Dertuse, sexto kalendas febroarii, anno Domini millesimo CCC^o XX° nono.

1. *Rùbrica en lletra posterior* Privilegi sobre la separació de Tàrrega fent la vegueria de per si sola.

2. sint, *al ms.* sit.

3. consors, *al ms.* consortes.

B. LPT, III, f. 17r.

Que Verdú e altres lochs sien de la vegueria de Tàrrega.

Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, dilecto suo vicario Cervarie ceterisque officialibus nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, vel eorum locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Cum nos concesserimus ac etiam statuerimus quod loca de Verduno, de Monterubeo, de Belver, de ça Menla, de Montetornesio et de Bondia, cum universis eorum terminis et hominibus et eorum bonis, presentibus et futuris, in perpetuum¹ sint de vicaria et subvicaria Tarrege et foro ac iurisdictioni ipsius vicarii remaneant subdita ac subiecta, prout hec et alia in quadam carta nostra sigillo plumbee bulle nostre appendicio comunita, data Dartuse, die et anno subscriptis, lacius et plenius sunt expressa, idcirco vobis et unicuique vestrum dicimus et expresse mandamus quatenus, concessionem et statuta nostra predicta inconcusse servando et observari faciendo, super usu ac exercitio iurisdictionis in dictis locis nullum vicario ac subvicario Tarrege impedimentum seu obstaculum apponatis et super eis in aliquo non contraveniatis nec aliquem contravenire permitatis aliqua ratione.

Datum Dartuse, VI° kalendas februarii, anno Domini millesimo CCC^o vicesimo nono.

Sigillata.

1. perpetuum, *al ms.* perpetum.

87

1330, gener, 29. Tortosa

La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, en haver rebut l'homenatge dels síndics i procuradors de la universitat de dita vila, confirma tots els privilegis, llibertats i franquícies de la vila de Tàrrega, que li han concedit tots els seus predecessors.

A. Original: FMT, pergami 44.

B. LPT, I, f. 51v.- 54v.

C. LPT, II, f. 80r-83r.

a. SARRET, pàgs. 114-118, doc. XIX.

Quomodo domina regina confirmavit omnes libertates, franquitates, privilegia, constitutiones et revocaciones mercati Villegrasse.¹

Sepan quantos esta carta vieren que, como el muy alto e muy poderoso senyor² don Alfonso, por la gracia de Dios rey d'Aragón, de Valencia, de Sardenya e de Córsega e comde de Barchinona, esguardando que la muy alta e muy noble senyora donna Eleonor, reyna d'Aragón, muger suya, tenía e tener³ devía por sus dotes e por sus arras la ciudat

constituïdos e ordenados en síndicos por mandamiento del dicho senyor rey, los quales avien²² plenero poder de fazer la jura e homenaje sobredichos, segunt que parece por carta pública fecha por Pedro ça²³ Rocha, notario público de Tárrega, X^o kalendas decembris, anno infrascripto, la qual procuració²⁴ fincó en poder de la dicha senyora reyna a cautela suya. E los dichos síndichos²⁵ e procuradores supplicaren²⁶ humilment e con gran reverencia²⁷ a la dicha senyora reyna que les deviesse confirmar lures constituciones,²⁸ privilegios, e lures libertades²⁹ e buenos usos e buenas costumbres³⁰ e el privilegio del mercado a ellos fecho e mantenerlos en aquellos. E la dicha senyora reyna, enclinándose a lures supplicaciones benignement, en presencia del dicho senyor rey e de los testigos deïuso scriptos e de otros qui aquí presentes eron e en presencia de mí notario, juró sobre·l³¹ libro e la cruç³² e los santos Evangelios de nuestro senyor Dios, por ella corporalment tanyidos,³³ e por la dicha jura confirmó a la dicha universitat de la villa de Tárrega e a los singulares de aquella e a los dichos síndicos, presentes et recibientes en nombre e en voz³⁴ de la dicha universitat³⁵ e conceyo de la dicha villa e de cada uno d'ellos, lures constituciones, privilegios e lures libertades e buenos usos e buenas costumbres, assí generales como especiales, e el dicho privilegio del mercado e todas otras cosas por el dicho senyor rey e por sus predecessores atorgadas a la dicha villa e a los habitantes en ella e a Cathalunya astha³⁶ el día de huy,³⁷ la qual confirmación de las dichas libertades, buenos usos e buenas costumbras e privilegios quiso e declaró que valga assín como si en esta carta fuesen³⁸ de palavra a palavra expressados e escriptos. E prometió por la dicha jura de tener e mantenerlos en ellos e de servir e fazer servir aquellos sien algún crebantamiento. E fecha la jura e confirmación sobradichas por la dicha senyora reyna,³⁹ los síndicos e procuradores de la dicha villa de Tárrega desuso nombrados, por expreso mandamiento del senyor rey presente e a ellos aquesto mandant, juraron en mano e en poder de la dicha senyora reyna sobre·l⁴⁰ libro e la cruz e los santos Evangelios de nostro seynor Dios, por ellos corporalment tanyidos. E fizieron homenatge de manos e de boca al honrado don Gonçalbo García, consellero⁴¹ del senyor rey e mayordomo de la dicha senyora reyna, recibient en nombre e en voz e por mandamiento de la dicha senyora reyna present. Por la qual jura e homenaje prometieron en nombre propio e en nombre e en voz de la dicha universitat e conceio⁴² de la villa de Tárrega e de cada uno d'ellos que de aquí⁴³ adelant estarán por el servicio del dicho senyor rey e de la senyora reyna e aurán la dicha senyora reyna por lur senyora e reyna, en toda la vida d'ella, segunt que en la assignació⁴⁴ e atorgamiento⁴⁵ que·l⁴⁶ dicho senyor rey le a fecha le es estado atorgado; e que serán leales vassallos suya, que la servirán bien e lealment⁴⁷ e serán obedientes a sus mandamentos e de sus oficiales en aquella manera en que a los mandamentos del dicho senyor⁴⁸ rey

26. supplicaren, a LPT II suplicaren. *Hom pot trobar també suplicaciones-supplicaciones.*
27. reverencia, a LPT I renuencia.
28. constitucions, a LPT II constituciones.
29. libertades, a LPT I liberdades.
30. costumbres, a LPT II costumbras.
31. sobre-l, a LPT II sobre el.
32. cruç, a LPT II crutz.
33. tanyidos, a LPT II tangidos.
34. voz, a LPT II voç.
35. universidat, a LPT II universsidat.
36. astha, a LPT II atha.
37. de huy, a LPT II duy.
38. fuesen, a LPT II fuessen.
39. reyna, a LPT II regina.
40. sobre-l, a LPT II sobre el.
41. consellero, a LPT II conseyllero.
42. conceio, a LPT II conceyo.
43. de aquí, a LPT II d'aquí. *Podem trobar també aquesta contradicció en d'obeir.*
44. assignació, a LPT II assignación.
45. atorgamiento, a LPT II atorgament.
46. que-l, a LPT II que el.
47. lealment, a LPT II leyalmente.
48. senyor, a LPT I seyor.
49. consinrán, a LPT II consentirán.
50. e redrarán manca a LPT II.
51. haún, a LPT II ahún.
52. deiusso, a LPT II desuso.
53. *Segueix* sobreditos a LPT II.
54. genero, a LPT II janero.
55. testimonis, a LPT II testimonios.
56. vicencancellario, a LPT II vicecancellero.
57. Gonçález, a LPT II Gonçálveç.
58. sig+num, a LPT II sig+no.
59. senyoríos, a LPT II seynorías.

88

1330, gener, 29. Tortosa

Alfons III reconeix el jurament i homenatge que han efectuat els síndics i procuradors de la vila de Tàrrega a la reina Elionor, senyora de la vila.

- A. Original: FMT, pergami 45.
 B. LPT, II, f. 72r-v. (d'A)

Quomodo dominus rex recognovit Arnaldo Ferrarii, Guillelmo Corbela, Petro Amenos et Iacobo de Mirayles quod de mandato ipsius facerent homagium domine regine.

Noverint universi quod nos Alfonso, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, per nos et nostros

nunc nobis pro parte vestri, universitatis hominum ville predicte Tarrage, fuerit humiliter supplicatum ut supra insertum privilegium et omnia in ea contenta laudare, approbare et ratificare ac confirmare de benignitate regia dignaremur, idcirco, supplicacioni vestre benigno concurrens assensu, tenore presentis carte nostre perpetuo valiture dictum privilegium et omnia et singula in eo contenta vobis, dictis hominibus et universitati ville nostre Tarrage predicte, presentibus et futuris, laudamus, approbamus et ratificamus ac etiam nostre confirmacionis patrocinio tenore presencium comunimus, ita quod ipso privilegio et contentis in eo utamini, prout melius et plenius in eo continetur et prout ipso privilegio et contentis in eo melius hactenus usi estis.⁵ Mandantes universis et singulis officialibus nostris, presentibus et futuris, quod presentem laudacionem, approbacionem et ratificacionem⁶ ac etiam confirmacionem nostram huiusmodi firmam habeant et observent et faciant ab omnibus, ut continetur superius, inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rey⁷ testimonium presentem cartam inde fieri et sigillo nostro appendicio iussimus roborari.

Datum Terracone, XI° kalendas marcii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono.

1. *Rúbrica de LPT II.*
2. *Alfonsum, a LPT II Alfonssum.*
3. *Tarrage, a LPT II Tarrege.*
4. *Segueix per hec verba a LPT II.*
5. *El privilegi copiat en la versió de LPT II acaba aquí, constant tot seguit et cetera iam est supra.*
6. *ratificacionem, a LPT II ratificacionem.*
7. *rey, a LPT II rei.*

90

1330, març, 28. Barcelona

La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrraga, confirma les llibertats i franquícies concedides per Alfons III als habitants de la vila de Tàrraga.

- A. Original: FMT, pergami 47.
- B. LPT, II, f. 70v-71v. (d'A)

Com la reyna conferma la franquesa.

Sepan todos quantos esta carta verán, que a nos, donna Leonor, por la gracia de Dios reyna d'Aragón, fue mostrado un privilegio del muy alto sennor don Alfonso, por la gracia de Dios rey d'Aragón, muy caro marido nostro, del qual el tenor es atal:

"Noverint universi quod nos Alfonssus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, intendentes circa incrementum et melioramentum ville nostre Tarrege, tenore presentis

nostra carta mandamos seyer fecha seyellada con nostro siello pendiente.

Datum Barchinone, V^o kalendas aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo.

Yo, Pero Gonçales, la fis escrivir por mandado de la sennora reyna.

91

1330, març, 28. Barcelona

La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, mana a tots els oficials reials que servin les franquícies concedides a la dita vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 71v-72r.

C. SARRET, pàgs. 119-120, doc. XXI. (de B)

Litera exequatoria quod omnes oficiales domine regine observent franquitatem predictam.

Donya Leonor, por la gracia de Dios reyna d'Aragón, a los amados e fieles nostros, todos e cada unos oficiales, lezderos, peageros e otros qualesquiere offiales d'Oscha e de Calatayud e de las otras villas e lugares nostros, presentes e avenideros, a los quales las presentes vernán, salut e dilección.

Como los hombres de la universsidad de la nostra villa de Tàrrega e de su término, presentes e avenideros, sean franchos, liures e quitos por todos e cada unos lugares de los regnos e de las terras del sennor rey, nostro marido, e nostras, así por tierra como por mar e toda agua dolz, de toda lezda, peatge, mesuratge, portatge, passatge e ribatge, costumbre nova e vieya, stablicida o stablecendera, segunt que paresce en un privilegio sobre esto a la dita universsidad atorgado por el dicho sennor rey, que fue dado en Çaragoça, VII° idus madii, anno Domini M^o CCC^o XX octavo, el qual privilegio e las cosas en él contenidas nós agora avemos a la dicha universsidad nuevament confirmado, et a nós placía e queramos que por vos las dichas franquezas e libertades les sían observades, e que de aquellas usen por toda la nostra sennoría, segunt continencia e tenor del privilegio del dicho sennor rey, por aquesto a vós e cada uno de vos dizimos e mandamos expressamente que a la dita universsidad de Tàrrega e a los singulares de aquella las dichas franquezas e libertades observedes e guardedes e observar e guardar fagades, et alguna de las sobredichas cosas non los thomedes ni los agrevedes en alguna manera contra el privilegio del sennor rey de susdicho.

Datum Barchinone, V^o kalendas aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo.

Yo Pero Gonçales la fis escrivir por mandado de la sennora reyna.

Amenos et Guillelmo Rufacha, habitatoribus dicte ville de Tarrega; et pro parte eciam universitatis Villegrasse: Iacobo de Rialp, baiulo Villegrasse, Iohanne Rubei, paciario, Bernardo de Apiaria, iurisperito, Iacobo de Solsona, Petro Zolius, Galcerando de Sancto Petro, Petro de Apiaria, Petro de Luzano, Andrea de Martino, Bernardo Iacobo de Martino, Raimundo Ribera et Martino Colomes, eiusdem Villegrasse habitatoribus; auditis et recognitis rationibus, privilegiis ac monumentis partis utriusque et insignanter sententia supradicta per dictum Bernardum de Fonoillario lata, in qua inter alia continentur hec verba.³ Pronunciamus et declaramus iurisdictionem et merum imperium infra Villamgrassam et terminos quod dictus dominus rex in circuitu ville predicte per nos poni mandavit, ad baiulum Villegrasse nomine domini regis pertinere debet, qui termini debent poni loco signorum, ut per ipsos denotetur usque ad que loca protendatur iuridicchio dicti baiuli, non quod alii termini tribuantur dicte ville de Villagrassa *et cetera*,⁴ habito super predictis diligenti consilio et examinacione cum dicto inclito infante Petro et aliis superius nominatis, designando et declarando quis deinde diceretur circuitus Villegrasse et pro circuitu haberetur, ideoque dominus rex predictus, ex certa sciencia, in sua propria persona declarando et interpretando sententiam dicti Bernardi de Fonoillario, designavit loca sequencia intra que diceretur⁵ et esset circuitus Villegrasse predicte, et in ipsorum quolibet fitas sive mollones lapideos ad perpetuam rei memoriam poni mandavit, in signo quorum mollonorum sive fitarum dictus dominus rex nunc de presenti in sua presencia arundines poni mandavit sive fecit, ut sequitur:

Primo, videlicet, in quadam altitudine que est in quodam trocio vinee sive maylol Guillelmi za Vella, de Villagrassa. Et, ex alia parte, aliam arundinem ad fitam coopertam in quodam alio trocio maleoli Aparicii de Sentellis. Item, terciam arundinem in quodam trocio vinee Bernardi Campi, senioris. Item, quartam arundinem in quodam trocio malleoli Raimundi de Fonte. Item, quintam arundinem in quodam alio trocio vinee sive maioli Bonanati dez Vilar. Item, sextam arundinem in quodam malleolo Bernardi de Solsona. Item, septimam arundinem in vinea Guillelmi de Rialp. Item, ex alia parte, octavam et IX^{am} arundines in duobus malleolis sive trociis vinee Raimundi Ribera. Item, decimam arundinem in vinea Ferrarii de Thora. Item, XI^{am} arundinem in vinea sive malleolo Bernardi Campi, laboratoris. Item, XII^{am} arundinem in vinea ipsius Bernardi, que est prope vineam Periconi dez Vilar. Item, XIII^{am} arundinem in vinea sive malleolo Petri Zoliver. Item, XIII^{am} arundinem in vinea Arnaldi de Vilario. Item, XV^{am} arundinem in quodam malleolo Iacobeti de Genebrosa, qui est ad infrafurcum camini quo itur ad locum de Prixana. Item, XVI^a arundinem in malleolo Arnaldi Gombaldi. Item, ex alia parte, dominus rex predictus fecit poni XVII^{am} arundinem in quodam farraginali heredum Raimundi de Floviano, quod⁶ olim fuit Maymoni de Torrefeyta, confrontatum cum

6. quod, *al ms.* qui.
7. quod, *al ms.* qui.
8. predicta arundo, *al ms.* predictam arundinem.
9. posita, *al ms.* posite.
10. *Al marge dret* Nota iurisdictionem Villegrasse que [..].
11. quas, *al ms.* que.

93

1331, febrer, 22. Tarragona

Galceran Sacosta, bisbe de Vic, seguint la concessió del seu predecessor, Berenguer de Saguàrdia, i a prescs del paers i prohoms de Tàrrega, reafirma que Tàrrega tingui un degà propi, perpètuament, i que governi la part baixa de l'Urgell.

- A. Original: FMT, pergami 48.
- B. LPT, I, f. 63r-63v.
- C. LPT, II, f. 11r- 12r.

Subsequenter cum dominus Galcerandus, Vicensis episcopus, concessit quod decanus proprius sit in Tarrega.¹

Galcerandus, miseracione divina Vicensis episcopus, venerabilibus et dilectis in Christo paciariis et probis hominibus universitatis ville Tarrege nostre diocesis, salutem in Domino.

Pro parte vestra nobis extitit quedam litera reverendi patris domini Berengarii, bone memorie episcopi Vicensis, proxime predecessoris nostri, exhibita² et ostensa. Cuius quidem litere tenor sequitur in hunc modum: "Berengarius, miseracione divina Vicensis episcopus" *et cetera. Iam est supra.* Post cuius quidem litere ostensionem fuit nobis supplicatum³ pro parte vestra humiliter ut, vobis similem gratiam et concessionem facientes, ipsam literam vobis concessam per dictum predecessorem nostrum deberemus ratificare et in omnibus confirmare. Unde nos, volentes quod per dictum predecessorem nostrum iuste et comode factum est, ratum et firmum habere, vestris in hac parte iustis supplicationibus inclinati necnon precibus illustrissime domine Elienoris, Dei gracia regine Aragonum, super hiis nos affectuose rogantis, predictam literam concessionis predicti decanatus et omnia in ea contenta laudamus, approbamus et confirmamus ac roboris firmitate volumus perpetuo obtinere. Mandantes nichilominus omnibus clericis et laicis⁴ dicte ville Tarrage⁵ et partis⁶ inferioris Urgelli et cuilibet ipsorum ut decano in dicta villa et parte inferiori per nos deputato et decetero deputando seu assignando respondeant et obediant reverenter in hiis que decano debent et tenentur obedire et respondere. In cuius rei testimonium presentem sigilli nostri appensione fecimus roborari.

Datum Terrachone, octavo kalendas marcii, anno Domini millesimo trescentesimo tricesimo.

eciam denuo et denuo prestari dicte regine in civitate Dertuse, XXIX^a die menssis ianuarii, anno Domini millesimo CCC^o XXIX°, per Petrum Amenos, notarium, Guillelmum de Corbella, Arnaldum Ferrarii, et Iacobum de Mirayllis, syndicos vestros, prius prestitum fidelitatis homagium ac eciam sacramentum, idcirco vobis expresse dicimus et mandamus quatenus constituatis syndicos et procuratores vestros sufficienter et legitime constitutos et ad premissa omnia et singula et ad innovandum, iterandum denuo predictum prius prestitum homagium ac eciam iuramentum et ad illud prestandum noviter prefate regine seu eciam faciendum plenum posse habentes, et ad prestandum eciam prefate domine regine super premissis et omnibus aliis in dicta litera additis et concessis homagium ac fidelitatis eciam iuramentum, qui coram nobis compareant octava die a recepcione presencium computanda, in dicta civitate Dertuse, prefate regine predictum iuramentum et homagium, ut premititur, prestaturi. Hocque aliquatenus non mutetis seu eciam differatis.

Datum Dertuse, XVII° kalendas septembris, anno Domini M^o CCC^o XXX° primo.

Subscripta.

95

1331, agost, 31. Tortosa

Carta on es fa menció de la donació de la vila de Tàrrega i d'altres llocs i de la concessió de drets fetes pel rei Alfons III a la seva esposa, la reina Elionor. També s'hi esmenta la confirmació per part d'aquesta de tots els privilegis, llibertats i franquícies concedits pels reis predecessors a la vila de Tàrrega. Finalment, hi consten el jurament i homenatge fets pels síndics i procuradors de la vila de Tàrrega a la reina Elionor, senyora de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 83r-85v.

Carta in qua fit mencio de omnibus donacionibus et concessionibus factis per dominum regem domine regine de villa Tarrege et aliis locis.

Noverint universi quod, cum excellentissimus princeps dominus Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, attendentes quod illustrissima domina Elienor, regina Aragonum, eius uxor, tenebat [..]¹ Tarrage, que sunt in Cathalonia, que assignatio eidem domine regine fuit per dictum dominum regem confirmata, et eciam pro complendo quod per dictum Gondissalbum promissum extiterat, fuerunt per dictum dominum regem eidem domine regine adiuncte sive eciam assignate, racione dictarum dotium et arrarum, ville de Morella, de Algezira et Murveteris,

Granelli, filium Bernardi Granelli, et Guillelmum Aquilonis, vicinos dicte ville. Qui procuratores seu syndici, habentes potestatem faciendi et complendi omnia supradicta cum quadam carta confecta VIII° kalendas septembris, anno Domini M^o CCC^o tricesimo primo, et clausa per Petrum Amenos, notarium publicum Tarrage, quam ad cautelam ipsi domine regine tradiderunt, humiliter et cum magna reverencia eidem domine regine supplicarunt ut dicte universitati et habitantibus in dicta villa confirmaret omnes constitutiones, privilegia, franquitates, libertates et bonos usus et consuetudines et privilegium mercati Villegrasse [..]eos in eisdem. Que quidem domina regina, eorum supplicationibus inclinata, in presencia dicti domini regis, et testium et quorundam aliorum ad hec vocatorum inferius nominatorum, laudavit et confirmavit omnes constitutiones, privilegia, franquitates et libertates et bonos usus et consuetudines, et privilegium mercati Villegrasse eis facti, prout continetur laciis in instrumento homagii primitus prestiti per dictos Petrum Amenos, notarium, Guillelmum de Corbella, Arnaldum Ferrarii et Iacobum de Miraylles, quod scriptum fuit in castro civitatis Dertuse, XXIX° die mensis ianuarii anni Domini millesimi CCCⁱ XXⁱ noni. Et eciam cum presenti ratificavit confirmacionem predictam de franquitatibus et libertatibus supradictis. Qua confirmacione et laudacione facta, predicti syndici seu procuratores dicte ville Tarrege, ad mandatum ipsius domini regis et ad eius requisicionem, iurarunt gratis et sponte in manu et posse ipsius domine regine, dicto domino rege presente, super librum et crucem et sancta quatuor Evangelia Domini Nostri Ihesu Christi per eos corporaliter tacta. Et eciam fecerunt homagium ipsi domine regine manibus, et homagium ore Berengario de Sancto Minato, porterio maiori et consiliario dicti domini regis, recipienti nomine et voce et ad mandatum ipsius domine regine presentis. Pretextu cuius iuramenti et homagii ratificarunt et confirmarunt, nomine proprio et nomine eciam universsatis et consilii dicte ville Tarrege et cuiuslibet eorum, iuramentum et homagium primitus, ut continetur superius, prestitum. Et eciam promiserunt quod deinde stabunt servicio dicti domini regis et dicte domine regine, et habebunt et tenebunt eandem pro regina et domina eorum de toto tempore vite sue, prout in cartis assignacionum et concessionum per dictum dominum regem factarum concessum est eidem. Et quod tenebunt et observavunt, dum dicta domina vixerit, concessionem ultimo factam de cavalcata et exercitu et aliis supra contentis. Et erunt eidem legales vasalli sui. Et quod servient ei legaliter atque bene. Et erunt eidem et officialibus et mandatis suis obedientes et legales, prout obedire tenebantur et consueverant mandata dicti domini regis et officialium suorum. Et eciam observabunt complete omnia et singula contenta in assignacionibus et concessionibus supradictis. Et quod non minuent, procurabunt seu consencient, quantum in eis fuerit, quod fiat contra aliqua de contentis in dictis

generaliter vel specialiter faciendo ac eciam exercendo que nos et successores nostri ante dictam donacionem facere poteramus aut consueveramus ex nostra regalia vel plenitudine potestatis, prout hec et alia in quadam carta donacionis et concessionis inde facta, bulla nostra plumbea communita, que data fuit Osce, IIII° nonas iunii, anno Domini M^o CCC^o tricesimo, lacius expressantur, et in quibus iuramento et homagio eciam iuramentum et homagium iam prestitum per Arnaldum Ferrarii, Petrum Amenos, Iacobum de Miraylles et Guillelmum Corbella, syndicos tunc dicte ville, racione donacionis facte de villa iam dicta dicte domine regine ad vitam ipsius, laudastis et de novo eciam iterastis ac eciam renovastis. Ob quod nolumus quod propter iuramentum et homagium supradictum privilegiis vestris, tam antiquis quam novis, ac fidei vestri, usibus, consuetudinibus et libertatibus vestris, in aliquo derogetur, immo remaneant in suo robore et valore et vobis et successoribus vestris sint salve in perpetuum et illese serventur, prout melius et sanius dici, scribi et intelligi potest, ad vestrum vestrorumque comodum sive eciam salvamentum, in quantum tamen predictis donacionibus non obvient seu repugnent. Nos enim quantum ad hec absolvimus vos et vestros ab homagio quo nobis estis astricti. Et ut presens scriptum maius robur obtineat firmitatis, sigillo nostro pendenti ipsum iussimus muniendum.

Datum Dertuse, kalendas septembris, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo primo.

Subscripsit Iaspertus.

97

1331, octubre, 15. Tortosa

La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, absol els prohoms i la universitat de la vila, de diversos crims comesos contra els veïns de Vilagrassa.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 73v-74v.

Absolucio facta per dominam reginam racione rixe habite inter homines Tarrege et Villegrasse.

Nos Elionor, Dei gracia regina Aragonum, tenore presentis carte nostre perpetuo valiture absolvimus et diffinimus, remitimus ac relaxamus vobis probis hominibus et universitati ville nostre Tarrege, et omnibus singularibus ex vobis, necnon et Salamoni Nazam, iudeo eiusdem, omnem accionem, questionem, petitionem et demandam et omnem eciam penam, civilem et criminalem, et aliam quamlibet quam contra vos vel bona vestra vel alterius vestrum, tam bannitorum quam aliorum quorumcumque, possemus facere, proponere vel movere aut vobis infligere in personis vel bonis aut rebus vestris racione agressionis

1332, febrer, 15. Tarragona

La reina Elionor mana al seu procurador general, al veguer i al batlle de Tàrrega que respectin les jurisdiccions dels paers i prohoms de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, F. 77r.-78r.

C. LPT, III, f. 53v.

Quomodo dominus rex mandavit procuratori, vicario et baiulo Tarrege quod non perturbent paciarios in iurisdictionem quam actenus habuerunt.¹

Que no sie fet impediment per los batlle e veguer als pahers e prohòmens de Tàrrega en la jurisdicció.²

Elionor, Dei gracia regina Aragonum, fidelibus suis procuratori nostro generali seu eius vices gerenti in locis que nos habemus in Cathalonia, necnon vicario et baiulo Tarrege, presentibus et qui pro tempore fuerint, vel eorum locatenentibus, salutem et dileccionem.

Pro parte universitatis dicte ville Tarrege fuit nobis expositum reverenter quod vos perturbatis et perturbare nitimini³ paciarios et probos homines dicte ville in iurisdictione sua, qua actenus, ut fertur, usi fuerunt, tam in negociis civilibus quam eciam criminalibus, in⁴ dictorum paciariorum et proborum hominum non modicum, ut dicitur, detrimentum. Quocirca, ad eorum humilem supplicacionem⁵ propterea nobis factam, vobis dicimus et mandamus quatenus non perturbetis seu perturbari permitatis⁶ paciarios et probos homines predictos in iurisdictione premissa⁷ seu in usu ac consuetudine ipsius, immo eosdem iurisdictione predicta⁸ uti libere permitatis, prout eadem melius usi actenus extiterunt.

Datum Terrachone, XV° kalendas marcii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo primo.

Decanus Valencie.

1. *Rúbrica de LPT II.*

2. *Rúbrica de LPT III.*

3. et perturbare nitimini *manca a LPT II.*

4. in, *a LPT III et.*

5. supplicacionem, *a LPT III suplicacionem.*

6. permitatis, *a LPT III permittatis.*

7. premissa, *a LPT III predicta.*

8. seu in usu et consuetudine ipsius, immo eosdem iurisdictione predicta *manca a LPT III.*

100

1332, març, 8. Tarragona

La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, aprova que els paers i síndics de les universitats de Tàrrega i Vilagrassa puguin establir avinences i composicions.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 78r-v.

Quomodo syndici possunt facere compositionem cum Villagrassa.

Nos Elionor, Dei gracia regina Aragonum, attendentes quod in finali pace et concordia et amicabile compositione seu avinencia inter vos probos homines et universitates villarum nostrarum Tarrege et Villegrasse inita et comprehensa, fuerit inter vos initum et conductum quod, si forte exinde inter homines Tarrege vel Villegrasse in generali aut speciali fuerint rixe aliquae mote vel aliqua inter eos fuerint dicta verba contumeliosa seu iniuriosa, ex quibus scandala aliqua evenire similiter dubitaretur, quod syndici et paciarii cuiuslibet ville, qui nunc sunt vel pro tempore fuerint in ipsis villis, possint inter illos qui rixam inter se habuerint seu contencionem, avinenciam facere seu compositionem inter ipsos perpetuo duraturam; et per syndicos vestri dictorum proborum hominum et universitatum fuerit nobis humiliter supplicatum ut eis licenciam faciendi tales composiciones seu avinencias inter tales rixam inter se habentes et verba iniuriosa proferentes concedere de benignitate regia dignaremur, idcirco, supplicacione ipsa suscepta, componendi et avinencias predictas faciendi, salvo iure nostro, dum tamen baiulus cuiuslibet ville in ipsis avinenciis seu compositionibus una cum eis interfuerit et consenserit, licenciam ac facultatem plenariam tenore presencium impartimur. Mandantes universis et singulis officialibus et subditis nostris quod ipsas composiciones et avinencias, per ipsos syndicos et paciarios ac baiulos cuiuslibet dictarum villarum factas, firmas habeant et observent, et contra eas non veniant nec aliquem contravenire permitant, si de nostri confidunt gracia vel amore.

Datum Terrachone, VIII° idus marcii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo primo.

Subscripsit Iaspertus.

101

1332, març, 9. Tarragona

Alfons III confirma la disposició de la reina Elionor segons la qual aprovava la composició i la pau establerta entre els veïns de Tàrrega i Vilagrassa, per raó de les passades disputes i crims.

presentibus et futuris, quatenus huiusmodi laudacionem, approbacionem et confirmacionem nostram firmam habeant et observent et faciant ab omnibus perpetuo ac inviolabiliter observari, et non contraveniant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus communiri.

Datum Terrachone, VII° idus marcii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo primo.

Subscripsit Iaspertus.

102

1333, febrer, 4. Tarragona

Galceran Sacosta, bisbe de Vic, torna a incloure la vila de Verdú dins el deganat de Tàrrega, i mana al degà de Cervera que no exerceixi jurisdiccions sobre la vila de Verdú.

A. Original: FMT, pergamí 50.

B. LPT, II, f. 78v-79v. (d'A)

Quomodo Galcerandus, episcopus Vicensis, tornavit decanatu Tarrege locum de Verduno.

Galcerandus, miseracione divina Vicensis episcopus, venerabilibus et dilectis universitati proborum hominum ville Tarrege, nostre diocesis, salutem in Domino Ihesu Christo.

Ut vestre sinceritatis devocio eo prompcius de bono in melius erga nos et Vicensem ecclesiam, matricem vestram, et sibi in futurorum canonice presidentes concreseat, quo exinde uberiores gracias et exaudiciones in vestris licitis petitionibus vos contingerit obtinere, harum igitur consideracione et ad magnam serenissimi principis domini nostri Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, et preclarissime domine domine Elienoris, per eandem regine, consortis sue, precum instanciam et sepe et sepius repetitam, humilibus eciam vestris in hac parte suplicacionibus annuentes, locum de Verduno, nostre diocesis, reducimus, incorporamus et unimus decanatu Tarrege ipsumque eidem decanatu subicimus et de eo et eius iurisdiccione et districtu insimul cum omnibus que nunc sunt decanatus Tarrege esse volumus inseparabiliter perpetuo in futurum, cum omnibus terminis et pertinenciis suis, prout de eodem decanatu olim esse plenius consuevit; eundemque locum de Verduno separamus ex certa sciencia auctoritate presentis rescripti a decanatu Cervarie, cui dudum extiterat iunctum ex causa que nunc tamen penitus cessat, et ab omni eius subieccione perpetuo protinus separamus, inhibentes propterea decano nostro Cervarie ne de causis vel aliis actibus seu negociis eiusdem loci ad forum ecclesiasticum spectantibus se aliquatenus ulterius intromitat. Et decano Tarrege dicimus presentibus in mandatis ut de pertinentibus ad forum ecclesiasticum in eodem loco de Verduno et terminis suis

alicui posset imponi pro predictis vel aliquo eorumdem, quantumcumque grave super dictis propositum et eciam legitime probatum esset contra eosdem, propter quod eciam pena aliqua esset eis secundum leges vel canones imponenda, ita quod nunquam pro commissis per eos in et super dicto conflictu seu racione eiusdem per nos vel officiales aut successores nostros possint in causam seu iudicium ullatenus trahi nec eis pena aliqua, sive civilis sive criminalis, imponi possit. Immo de non agendo ulterius contra eosdem et de non imponendo eis penam aliquam in iudicio vel extra pro premissis vel aliquo premissorum diffinicionem et remissionem perpetuam necnon pactum eis et cuilibet eorum facimus de ulterius modo aliquo non petendo, prout melius et validius dici et intelligi seu excogitari possit, ad eorum et singulorum ipsorum bonum et sanum ac utile intellectum, et sine omni excepcione et negacione iuris et facti, quas in hiis non facimus nec facere intendimus ullo modo.

Datum et actum in civitate Terrachone, pridie nonas febroarii, anno a nativitate¹ Domini millesimo trecentesimo tricesimo secundo.

1. *sic al ms.*

104

1333, agost, 20. Poblet

Ajuts concedits pels representants i síndics de les viles i ciutats reials del Principat al rei Alfons III, per raó de la guerra amb els sarraïns del regne de Granada, tal com es va estipular a Montblanc, entre el rei i els esmentats representants i síndics de les universitats.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, II, f. 116r-124v.

Adiuta concessa domino regi racione guerrarum quas habet cum ianuensibus et sarrecenis. Fuit ordinatum in villa Montis Albi.

In nomine Domini. Noverint universi quod, cum excellentissimus ac magnificus princeps et dominus Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, per literas suas, universitatibus infrascriptis missas, mandasset universitatibus eisdem quatenus constituerent¹ et ordinarent syndicos et procuratores suos, quos cum plenaria potestate tractandi, consenciendi et firmandi que ordinata et conventa seu concessa essent super consilio² et auxilio per ipsum dominum regem requisito racione guerrarum, quas prefatus dominus rex habet cum sarracenis regni Granate et eciam cum ianuensibus, publicis hostibus ipsius domini regis, apud villam Montis Albi, transmitterent et adesse facerent quarta die introitus menssis iulii proximo transacti, idcirco die martis, intitulata pridie nonas iulii, anno Domini millesimo CCC^o XXX° tercio, coram dicto domino rege comparuerunt in villa Montis Albi syndici et procuratores civitatum, villarum et locorum Cathalonie, quorum inferius nomina subsequuntur:

appositis et contentis in capitulis infrascriptis, per ipsos syndicos et procuratores concordatis et ordinatis. Que quidem capitula prefato domino regi, per ipsos syndicos et procuratores tradita et oblata fuerunt in villa Montis Albi, die veneris proximo subsequenti, intitulata septimo idus iulii, anno predicto. Et cum iam dictus dominus rex super ipsis capitulis, superveniente sibi distrasia seu infirmitate, non potuisset tunc deliberare, tandem idem dominus rex, restituta sibi per Dei gratiam pristina sanitate, per alias literas suas dictas universitates ad se evocavit, mandando eisdem ut syndicos suos adesse facerent coram eo ad firmandum capitula supradicta. Et cum iam syndici universitatum Apiarie, Calidarum de Monte Bovino, de Cambrils, de Pals, de Tagamanent, de Terrazia, de Miredino, de Granulariis, Berguitani, de Gurbo et termini sui, dez Prats, de Coponibus, de Veciana, de Monte Falcone, de Podio Alto, de Timor, de Gaver, de Payllarols, de Sent Antoli, de Argençola, de Muntmaneu et de za Paladela, de Sadahone et de Riberio, de Cubellis, de Fonte Rubeo, de Almacellis et de Giminellis, laudassent et approbassent ac firmassent capitula infrascripta die sabbati, VI° idus iulii, anno predicto, presentibus venerabilibus Petro Marci, magistro rationale curie domini regis, et Ferrario de Lileto, baiulo Cathalonie generali, Arnaldo Roure et Petro de Albereda et pluribus aliis, tandem coram prefato domino rege comparuerunt in monasterio Populeti dictus Franciscus Grunni et Burguetus de Sarriano, syndici civitatis Barchinone, Guillelmus Vilella et Raymundus de Gravalosa, Minorise, Arnaldus de Ortis, Vici, Guillelmus Ianuarii, ville Montis Albi, Dalmacius Domenge et Romeus Escofet, Ville Franche, Arnaldus de Messina et Ferrarius de na Burguera, Cervarie, Romeus Valerna et Guillelmus za Sala, Tarrege, Iacobus Oliverii, Poncius Folcra, Campi Rotundi, Arnaldus de Bello, de Arbucio, Petrus Calvinza, Berge, Berengarius de Sancta Cruce, Aqualate, Bertholomeus Samaso, de Figueriis, Bernardus de Godenchs et Iacobus de Podio, de Sancto Petro de Auro, Petrus Tarrega, de Cabra, Guillelmus Michaelis, de Zareal, et Bernardus Timoneda, de Foresio, syndici et procuratores. Qui quidem syndici et procuratores, ex potestate eis per iam dictas universitates attributa, ipsa capitula et contenta in eis laudaverunt, approbaverunt et firmaverunt et promiserunt, nomine sindicatus et procuracionis predictae, ea tenere et observare. Tenor autem dictorum capitulorum, que coram prefato domino rege et coram illustri domina Elionore, Dei gracia regina Aragonum, et coram dictis sindicis proxime scriptis, lecta fuerunt, talis est:

En nom de Nostre Seynor. Com lo molt alt príncep e seynor n'Amfós, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Sardeyna, de Còrsega e comte de Barcelona, per letres sues agué manat a les universitats de les ciutats e de les viles e locs de Cathaluyna que trametessen síndichs lurs davant la sua presència, a la vila de Montblanc, ab poder de tractar, consentir e fermar zo que ordenat seria

Item, que la terza part de les quantitats desús dites promeses, que exiran de les viles e lochs on lo seynor rey pren aquesta, en los quals aurà imposició, sia donada e liurada al seynor rey, o a qui ell plaurà, per rahó de les dites guerres. Emperò, la terza part de les quantitats promeses per Muntblanch, per Tàrrega e per Vilagrassa, aya la seynora reyna, dona Elienor; e de la quantitat promesa per Berga, aya tria milia solidorum la seynora reyna dona Elionor cascún an, o aquel o aquels al qual o als quals la dita terza part és deputada. Item, de Torroela prenga la dita regina dona Elienor zo que deu reebre cascún ayn.

Item, que les romanents dues parts de les dites quantitats, ensemps ab zo que exirà de Vich e de Figueres, sien liurades als clavaris qui elets seran per los conseyllers de Barcelona, los quals de zo que reebren de cascún loc, facen àpoches a aquels qui la moneda aportaran. E aquela sien tenguts de posar en loch segur, a coneguda dels dits conseyllers de Barchelona, e liurar als distribuïdors qui elets seran per los dits conseyllers de Barchenona a distribuir la dita moneda, los quals distribuïdors la dita moneda convertesquen en armades necessàries a les dites guerres del seynor rey a coneguda dels dits distribuïdors e dels conseyllers de Barcelona, e no en àls. Emperò, la ciutat de Barchenona satisfaza als clavaris e distribuïdors desús dits no minvant les quantitats desús dites.

Item, que si lo seynor rey e los dits conseyllers e distribuïdors de Barchinona conexien e veyen que a fortificació de la dita armada fossen necessaris cavalers, que la dita moneda o partida d'aquella se pusque convertir, a coneguda del dit seynor rey e dels conseyllers e distribuïdors desús dits, en sou de cavalers qui en la dita armada iran. Item, que·ls dits clavaris e distribuïdors sien tenguts de comptar de zo que reebren e despendran cascún ayn en la ciutat de Barchinona, zo és, que cascún cap de vezeria e de batlia trameta cascún ayn a Sancta Maria d'agost, a Barchinona, un prohóm lur, si tremetre hi volran, los quals juren que·ls dits comptes reebren feelment e leal. E reebut aquel comte, facen carta de fi als dits clavaris e distribuïdors, los quals reebadors dels comptes ayen provisió lur, zo és, cascún dia de la imposició del don serà, no minvant la quantitat promesa al seynor rey. E quels dits clavaris e distribuïdors, si no volien redre compte, fossen a azó forçats en persona e en béns per los officials del seynor rey, si per los hoydors dels comptes qui seran en Barchinona ne seran requests.

Item, que les dites imposicions sien venudes per los conseyllers, jurats e paers de cascún loc en encant públic e ab escrivà públic de IIII en IIII meses. Item, que·ls preus de les imposicions sien cuyllits e levats per los dits conseyllers, iurats e pahers de cascún loch, dels quals preus de IIII en IIII meses sien tenguts de trametre a Barchinona als dits clavaris les dues parts de les cantitats desús dites promeses. E les missions que.s faran per les dites dues parts a trametre a

imposició. Item, que de les quantitats, les quals los conseyllers e locs damunt nomenats, en los quals imposició no-s levarà, an a pagar, aya e reeba lo seynor rey la meytat, e l'altra meytat sia convertida en la armada de les guerres desús dites en aquella forma e manera en què les dues parts de les quantitats dels locs on imposició se levarà, serà convertida.

Item, que-l seynor rey aya e reeba la dita terza part de les quantitats promeses dels lochs on imposició se levarà, e la meytat de les quantitats dels lochs promeses on imposició no-s levarà, en aquel temps en lo qual ha acostumat de reebre e aver les questes, e no abans. E semblantment, la dita seynora regina dona Elienor aya la dita terza part de les dites quantitats de Muntblanc, de Tàrrega e de Vilagrassa en lo temps acostumat de reebre les quèsties.

Item, que-l seynor rey pos e meta capità en les dites armades ab consentiment dels conseyllers e prohòmens de Barchinona.

Item, que l'escrivà de les armades e l'alguazir e altres oficials de les armades sien posats e ordenats per los dits conseyllers o prohòmens de Barchinona.

Item, que tothom, de qualque condició sia, pach en les dites imposicions per azò ordonadores, e que no puxa al-legar franquesa sobre azó, salvant clergues e persones ecclesiàstiques que sien en sacres ordes, qui són franchs de la contribució de les dites imposicions.

Item, que-l seynor rey faza cartes a totes les ciutats e viles e lochs de Cathaluyna, qui en azò contribuiran, que aquest atorgament a él fet de les dites quantitats ne la ordinació de les dites imposicions no puxen tornar a perjudici a les dites ciutats, viles e lochs, ans romanguen los privilegis, uses, costumes e franqueses, generals e especials, a cascun loch en lur forza e valor, axí com fayen ans d'aquest atorgament, e semblantment faza la seynora reyna.

Item, que totes les cartes qui de la escrivania del seynor rey o de la seynora regina o del seynor infant en Pere, primogènit e general procurador del dit seynor rey, o de los lochstinents, se auran a fer e trer per aquests affers, sien fetes e liurades franques axí en lo comezament com encara durant la dita imposició.

La forma de la imposició és aquesta que-s seguex:

Primerament, que tota quartera de forment e tota res qui-s mesur o vena a aquella mesura, pac lo venedor II diners, e lo comprador altres II diners. E en los locs on se mesura ab migera, pach lo venedor III diners, e lo comprador altres III diners. Item, la quartera de l'ordi e d'avena e tota res qui-s mesur a aquella quartera, pac I diner lo comprador e altre diner lo venedor. E en los locs on se mesura ab migera, pac lo venedor III meaylles, e lo comprador altres III meaylles. Item, tota flequera o altra persona qui past o faza pastar pa per vendre, que compre forment o ordi, pac per quartera de forment VIII diners, e per quartera d'ordi IIII diners. E si-s mesura ab migera, pach per

per liura, e lo comprador altres II diners per liura. Emperò, és entès que tothom que compre alcuna de les coses desús dites, e lo preu serà de II sous tro en V sous, que pac en aquest cas lo comprador meaylla, mas de II sous a aval no pach res. E si és de V sous a ensús, que pac a rahó de II diners per liura, e lo venedor sia tengut de multiplicar les vendes menudes, e pach lo venedor II diners per liura de zo que vendrà.

Item, que cascun mercer, draper, especier, e altre de qualque condició sia, qui veneres en alcún dels dits lochs, si és estadat del loc on vendrà, sia tengut de comptar de zo que vendrà en cascuna setmana al dissapte, e per sacrament que faza dir veritat de zo que venut aurà, e pagar leyalment la imposició. E si és estranger, que sia tengut de comptar ab los cuyllidors de la imposició, ans que isque del loch, sots lo ban sobre azò posador.

Item, que si nuyl hom, de qualque condició sia, traurà mercaderies o altres coses dels locs on imposició se pagarà, de les quals mercaderies o coses imposició no aurà pagada, e portarà aquels per vendre en loc on imposició no-s pagarà e aqueles qui vendrà, que deya pagar imposició en lo loc d'on les aurà treytes, axí com si en aquell loch on imposició se pagarà les agués venudes.

Item, que si nuyl hom de les dites ciutats o viles on imposició se pagarà, farà mercaderia compran o venén en los lochs de Cathaluyna on imposició damunt dita no-s pagarà, que sia tengut de pagar imposició en lo loc d'on serà per la dita mercaderia.

Item, que tot hom e tota fembra qui aport ne amén a vendre en ciutat o en vila bestiar menut o gros, o galines o oques o altra volateria, que no gos vendre tro que sie en les places en què les dites coses són acostumades de vendre, e aquí que o vena públicament e no amagada.

Item, que nuyl hom no gos mesurar forment ne ordi ne altre blat ne legum que agués venut tro que aja denunciat al levador de la ajuda.

Item, que tot pex qui s'aport per vendre en ciutat o en vila, que sia aportat e venut en lo loc sabut e a aqueles coses assignat.

Item, que tot corredor d'onors e d'aver e de tota altra mercaderia, e de totes altres coses qualsque sien, sien tenguts de jurar en poder dels coyllidors de la ajuda, que denunciem a aquels coyllidors totes vendes que facen e els noms dels compradors e dels venedors e el preu.

Item, que aquest sacrament matex sien tenguts de fer los pesadors dels avers e de les mercaderies, e de les altres coses qui-s venen a pes, e els canadors e mesuradors de les coses qui-s venen a cana o a mesura.

Item, que ls notaris de cascún loc sien tenguts de jurar en poder dels cuyllidors de la ajuda, si requests ne siran, que denunciem a éls les vendes de les honors e de totes altres coses de que cartes se facen en lur poder, e els noms dels venedors e dels compradors, e el preu e tots altres contrats de què.s deya ajuda pagar.

capitula et omnia et singula contenta in eis attendere, complere, tenere et observare, et in aliquo non contrafacere vel venire per se vel per interpositam personam aliquo iure, causa vel racione.

Acta fuerunt hec in monasterio Populeti, die veneris, intitulata XIII° kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o XXX° tercio, presente scilicet me, Petro de Monte, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notario publico per totam terram et dominacionem eiusdem, et presentibus venerabilibus et discretis Gondissalvo Garcie, Bernardo de Boxados, Guillelmo de Iaffero, legum doctore, et Petro Marci, dicti domini regis consiliariis, testibus ad hec adhibitis et vocatis.

Sig+num mei, Petri de Monte, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui predictis interfui, et hec cum literis rasis et emendatis in linea XVII^a ubi dicitur "ville", et in XXVI^a linea ubi dicitur "Aigualada", et in quinquagesima linea ubi dicitur "conseyllers", scribi feci et clausi loco, die et anno prefixis.

1. constituerent, *al ms.* constituerunt.
2. consilio, *al ms.* consili.
3. *Al marge dret* Vide gran malvestat dels ginoveses.
4. duo, *al ms.* dua.
5. solidos, *sic al ms.*
6. pagar, *al ms.* par.

105

1333, agost, 20. Poblet

La reina Elionor concedeix als síndics i procuradors de Tàrrega i Vilagrassa que puguin posar imposicions a les seves viles, per tal de contribuir en la guerra que sosté el rei amb el sarraïns de Granada.

[A]. Original perdut.

B. LPT, II, f. 134v-135v.

Quod paciarii possint constituere impositionem in Tarrega cum consensu domine regine.

Nos Elionor, Dei gracia regina Aragonum, attendentes qualiter fideles nostri Romeus Valerna et Guillelmus za Sala, sindici et procuratores universitatis ville Tarrege, nomine ipsius ville et Villegrasse, anelantes circa honorem corone domini regis, viri nostri karissimi, concesserunt eidem in auxilium guerrarum quas habet cum sarracenis regni Granate et cum ianuensibus, publicis hostibus suis, sexsaginta mille solidos monete Barchinone de terno, habendos infra duos annos proximo subsequentes, scilicet, quolibet anno triginta mille solidos, prout apparet per quoddam publicum instrumentum die et anno infrascriptis confectum per Petrum de Monte, notarium publicum per totam terram et dominacionem dicti domini regis, in quo ipsi sindici

locorum nostrorum noscitur redundare. Quare fuit nobis humiliter supplicatum super hiis decens remedium adhiberi. Qua supplicatione suscepta, vobis dicimus et mandamus quatenus, vobis constito per dictos prelatos, nobiles, milites seu personas alias suis hominibus fieri inhibitiones pretactas, quisque vestrum in districtu suo faciatis preconizari publice in locis nostris dictis vicarie et baiulie, sub certa pena nostro errario imponenda, ne aliquis vadat ad mercata locorum ipsorum prelatorum, nobilium, militum seu aliarum eciam personarum, concessione eisdem prelati, nobilibus, militibus seu personis aliis per dictum dominum regem vel nos facta de mercatis predictis habendis in aliquo non obstante.

Datum in Monte Albo, XII° kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o XXX° tercio.

107

1336, Juliol, 9. Lleida

Pere III confirma la disposició del rei Alfons III, del 1330, segons la qual les viles i llocs de Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamon, Montroig, Bellver i l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia, formin part de la vegueria de Tàrrega.

A. Original: FMT, pergami 57

B. LPT, II: versió 'a' f. 217-220r (d'A) versió 'b' f. 220v-223r.

Super vicaria

Noverint universi quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, animadvertentes serenissimum¹ dominum Alfonsosum,² dive³ recordacionis regem Aragonum, patrem⁴ nostrum, vobis, probis hominibus ville Tarrege, subscriptam⁵ fecisse concessionem cum carta sua eiusque bulla plumbea pendenti munita, cuius tenor sequitur sub hac forma:⁶

«Noverint universi quod nos Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes nos⁷ ob preces ac contemplacione illustrissime domine Elienoris, regine Aragonum, consortis nostre karissime, et ut villa Tarrege proinde suscipiat incrementum, cum alia carta nostra, sigillo bulle nostre plumbee comunita, data Dertuse, sexto kalendas febroarii, anno subscripto,⁸ per nos et omnes et successores nostros concecisse⁹ ac eciam statuisset¹⁰ quod omnia et singula loca supradicta, videlicet, de Verduno, de Palacio Angularie, de Cidamon, de Monte Rubeo, de Bellveer,¹¹ de ç.Amenla, de Monte Tornesio et de Bondia, cum universis eorum terminis et hominibus et eorum bonis, presentibus et futuris, in perpetuum sint de vicaria et subvicaria dicte ville Tarrege, et foro ipsius vicarii et subvicarii remaneant subdita ac subiecta cum hominibus et aliis omnibus et singulis supradictis, prout hactenus

Et quia nobis pro parte vestri, proborum hominum ville predicte, extitit humiliter supplicatum ut cartam concessionis iam dicte et universa et singula in ea contenta ratificare et approbare de solita clemencia dignaremur, igitur nos, supplicacioni vestre faventes benigne, cartam concessionis regie supradicte et omnia et singula in eo contenta tenore presentis carte nostre laudamus, approbamus, ratificamus ac eciam confirmamus. Mandantes itaque per presentem procuratori nostro generali eiusque vices gerenti in Cathalonia ac vicariis, subvicariis, baiulis aliisque officialibus nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, quod confirmacionem nostram hanc firmam habeant et observent iuxta sui continenciam plenior¹⁸ faciantque ab aliis inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In quorum testimonium presentem cartam vobis fieri iussimus sigillo nostro appendicio roboratam.

Datum¹⁹ Ilerde, septimo idus iulii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo sexto.

Examinavit Raimundus.

Sig+num Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone.

Testes sunt: inclitus infans Iacobus, comes Urgelli et vicecomes Agerensis, dicti domini regis frater, reverendus Petrus, Cesarauguste archiepiscopus, domini regis cancellarius, venerabilis Ferrarius Columbi, Ilerdensis episcopus, Otho de Monte Catheno, Arnaldus de Capraria.

Sig+num mei, Iohannis Petri²⁰ de Aterreu, scriptoris domini regis predicti, qui de ipsius mandato hec scribi feci cum raso et correcto in septima linea ubi dicitur «et alia», et in XVII^a linea ubi scribitur «fieri iussimus», et in II^a linea testium ubi legitur «venerabilis», et in presenti mei scriptoris subscripcione in duobus locis, et primo ubi ponitur cum raso secundario ibi, ubi notatur XVII^a linea, ubi scribitur «fieri iussimus», et in II^a linea testium ubi legitur «et clausi».

1. serenissimum, a LPT I Ib excellentissimum.
2. Alfonsum, a LPT I Ib Alffonsum.
3. dive, a LPT I Ib felicitis.
4. patrem, a LPT I Ib genitorem.
5. subscriptam, a LPT I Ib infrascriptam.
6. tenor sequitur sub hac forma, a LPT I Ib series sic se habet.
7. attendentes nos manca a LPT I Ib.
8. cum alia carta nostra, sigillo bulle nostre plumbee comunita, data Dertuse, sexto kalendas febroarii, anno subscripto manca a LPT I Ib.
9. concecisse, a LPT I Ib concedimus.
10. statuisse, a LPT I Ib ducimus statuendum.
11. Bellveer, a LPT I Ib Bellvé.
12. prout hec et alia in dicta carta nostra lacius et plenius sunt expressa manca a LPT I Ib.
13. Segueix firmitatis repetit a LPT I Ib.
14. Segueix fieret ratillat a LPT I Ib.

nostros concedimus, statuimus ac eciam ordinamus quod in villa predicta Tarrege presideat decetero vicarius per se, qui in ipsa villa et aliis villis ac locis vicarie et subvicarie eiusdem ville subiectis ac hominibus in ipsis villis et eorum terminis residentibus ac eorum bonis utatur omnimoda iurisdiccione, prout quilibet vicarius iurisdiccioneibus eis commissis infra Catahaloniam eis utuntur ac uti consueti sunt atque debent, non obstante quod nunc unicus vicarius vicariam seu vicarias Cervarie et Tarrege exerceret, nec obstantibus eciam quibuscumque usu ac consuetudine hactenus observatis. Nos enim ipsam vicariam ex certa sciencia ducimus, ut premittitur, separandam a dicta vicaria Cervarie aut aliis quibuscumque et per se, ut dictum est, statuendam. Mandantes per presentem procuratori nostro generali vel eius vices gerenti in Cathalonia necnon vicariis, baiulis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod concessionem, statuta ac ordinacionem nostram huiusmodi firma habeant et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro pendenti sigillo munitam. Datum Dertuse, sexto kalendas febroarii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono. Signum + Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone. Testes sunt: Bernardus Iordani, dominus de Insula, Eximius Cornelii, Gondissalbus Garcie, Michael Petri Çapata, Guillelmus de Senesterra. Sig+num Clementis de Salaviridi, scriptoris illustrissimi domini regis predicti, qui de mandato eiusdem domini hec scribi fecit et clausit”.

Et nunc pro parte vestri, proborum hominum, extitit nobis humiliter supplicatum ut supradictum privilegium iuxta ipsius tenorem et seriem approbare et confirmare de benignitate regia dignaremur, nos itaque, supplicacioni vestre grato concurrentes affectu, volentes vos, ut convenit, gaudere privilegio antedicto, privilegium ipsum sive gratiam et universa et singula in eo contenta cum presenti carta nostra laudamus, approbamus, ratificamus et eciam confirmamus. Mandamus itaque procuratori nostro generali vel eius vices gerenti in Cathalonia, vicariis, baiulis aliisque officialibus nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatinus confirmacionem nostram huiusmodi firmam habeant et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In quorum testimonium presentem cartam inde vobis fieri sigilloque nostro pendenti iussimus roborari.

Datum Ilerde, septimo idus iulii, anno Domini millesimo trecentesimo XXX° sexto.

Examinavit Raimundus.

Signum + Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone.

privilegia per illustrissimum dominum dominum Petrum, nunc regem Aragonum, fuerunt confirmata cum carta sua, sigillo pendenti sigillata, data Dertuse, VII° idus iulii, anno Domini M^oCCC^oXXX^oVI^o, de quibus omnibus et singulis supradictis nos vobis facimus promptam fidem, verum cum "talis", presentium exhibitor, sit vicinus Tarrege et faciat ibi residentiam personalem [...] et quicquid alii vicini Tarrege faciunt et facere debent et tenentur, gaudeat et gaudere debeat omnibus privilegiis et franquitatibus predictis, quapropter discretionem vestram, de qua plene confidimus, ex parte dicti domii regis requirimus et monemus, et ex nostra attente rogamus quatenus supradictum vicinum nostrum, bona ac merces et mercaturas ipsius contra franquitatem et libertatem nostram huiusmodi non pignoretis nec gravetis, pignorari seu gravari ab aliquo permitatis,⁶ immo franquitatem et libertatem nostram predictam dicto "tali", vicino nostro, et nobis observetis et faciatis, si placet, ab omnibus inviolabiliter observari. Sumus enim parati facere pro vobis similia et maiora. In cuius rey testimonium presentem cartam, sigillo officii nostrorum, dictorum paciariorum, appenso munitam, prenominato vicino nostro duximus concedendum.

Datum Tarrege.⁷

1. passuum, *al ms.* passum.
2. *Segueix hono ratllat.*
3. *Segueix omi ratllat.*
4. *Segueix CCC^o ratllat.*
5. *Fragment il·legible, pel mal estat del manuscrit.*
6. *Segueix it al ms.*
7. *Nota al final: Poresseu l'onrat n'Antoni Muntalt, pahé e procurador d'en Badeg e d'en Belloch e d'en Ramon [...] les escriptures següents, e partí dimarts, a XXIX de juliol, any MCCCCXXI: Primo, la confirmació de levar bans feta per mosen Ramon Alamany, procurador general, en sa propria forma, e la executòria en paper de [...]. Item, la absoluta de [...]. Item, II letres reals, I^a de l'infant en Johan, primogènit [...] en que ns inserta I letra del rey en Pere, son pare. Item, altra letra del rey en Pere, en sa forma, escrita en paper gros de Xàtiva. Item, IIIes traslats autèntichs. Item, II treslats autèntichs en paper de letres faents per les emprius.*

110

1338, abril, 22. Barcelona

Pere III confirma el privilegi concedit pel rei Jaume II, l'any 1327, de no separar la vila de Tàrrega de la Corona reial.

- A. Original: FMT, pergami 60
- B. LPT, II, f. 200v-204r.

Privilegi que Tàrrega perpetuament sie de la corona reall.

Noverint universi quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, considerantes illustrissimum principem dominum Iacobum, comendabilis recordacionis regem Aragonum, avum nostrum, debita meditacione

successores nostri, qui erunt pro tempore reges Aragonum et comites Barchinone, et non alii, erunt semper, prout nunc sunt, immediati domini dicte ville. Et ut presens privilegium nostrum maiori gaudeat firmitate ac illibatum remaneat perpetuo et illesum, iuramus per Deum et eius sancta quatuor Euvangelia, manibus nostris corporaliter tacta, premissa omnia et singula firmiter attendere et complere, et in nullo contravenire. Mandamus itaque per presens privilegium nostro inclito infanti Alfonso, karissimo primogenito et generali procuratori nostro, comiti Urgellensis, et aliis quibuscumque qui heredes nostri fuerint et eciam successores, quod concessionem, statutum et promissionem nostram huiusmodi vobis, dictis probis hominibus et toti universitati ville predicte de Tarrega et habitantibus in eadem, presentibus et futuris, perpetuo et inviolabiliter teneant et observent, et non contraveiant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rey testimonium presens privilegium nostrum inde fieri et plumbea bulla nostra iussimus communiri. Datum Barchinone, quinto kalendas aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo septimo. Sig+num Iacobi, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone, qui hec concedimus et iuramus. Testes sunt: inclitus infans Petrus, dicti domini regis filius, Rippacurcie et Impuriarum comes, inclitus infans Raymundus Berengarii, eiusdem domini regis natus, comes Montanearum de Prades, Poncius, Barchinone episcopus, et nobilis Otho de Montecatheno. Sig+num Dominici de Biscarra, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis”.

Et nunc pro parte paciariorum, proborum hominum ac universitatis dicte ville Tarrege nobis fuerit cum instancia supplicatum ut dictum privilegium et contenta in eo firmare et de novo concedere de benignitate regia dignaremur, idcirco, huiusmodi supplicationi annuentes benigne, nec minus moti ex causis predictis que antefatum dominum regem ad concedendum premissa iuste ac rationabiliter induxerunt, tenore presentis carte nostre predictum privilegium et omnia ac singula in eo contenta laudamus, approbamus, ratificamus ac perpetuo confirmamus et de novo ex certa sciencia concedimus, prout melius et plenius in dicto privilegio continetur, non obstante quod sigillatum sive bullatum non fuerit, cum hoc propter incuriam seu negligenciam paciariorum dicte ville noscatur procul dubio evenisse, decernentes inane et irritum si quid a nobis vel successoribus nostris aut quovis alio qualitercumque fuit vel fuerit in contrarium atemptatum, promittentes per firmam stipulacionem vobis, universis ac singulis probis hominibus dicte ville, presentibus et futuris, ac iurantes per Dominum Deum et eius sancta quatuor Euvangelia, manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula tenere et teneri facere ac eciam observari et in aliquo non contrafacere vel venire aliqua ratione. Mandamus igitur per presentem cartam nostram quibuscumque, qui

dictum officium paciariæ seu universitatem dicte ville spectantia quoquomodo, restituitis infra tempus quindecim dierum ac etiam deliberetis presentis anni paciariis supradictis aut cui voluerint loco eorum. Alias mandamus per presentes baiulo ville predicte, cui super hoc vices nostras comitimus, quod vos per exactionem pene predicte et alias ad premissa debite vos compellat.

Datum Barchinone, sexto idus octobris, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono.

Examinavit Petrus.

1. aliisque, *al ms.* aliisque.

112

1340, març, 4. Saragossa

Pere III, a precs dels paers i prohoms de la vila de Tàrrega, confirma que les viles de Sidamon i del Palau d'Anglesola pertanyen a la vegueria de Tàrrega, segregant-les de la vegueria de Lleida, tal com ja va establir el rei Alfons III.

A. Original: FMT, pergami 67

B. LPT, II, f. [225v-228v.] (d'A)

Super vicaria.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, animadvertentes qualiter nos ad supplicacionem venerabilis et religiosi Vitalis de Villanova, comendatoris Montisalbi, ex causis aliquibus separavimus loca del Palau et de Cidamon ipsius comendarie a vicaria Tarrege et ipsa submisimus vicarie Ilerde, ita quod vicarius Ilerde, qui pro tempore existeret, exerceret in dictis locis omnimodam iurisdictionem, prout facere consueverat vicarius Tarrege, prout in privilegio inde per nos facto plenius continetur; attendentes inquam nobis supplicatum existere pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville Tarrege quod, cum submissio facta de locis iam dictis vicarie Ilerde facta existat contra privilegium per serenissimum dominum Alfonsum, alte recordacionis regem Aragonum, bone memorie patrem nostrum, concessum dicte ville Tarrege, in quo inter alia dictus dominus rex per se et suos concessit quod dicta loca de Palacio et de Cidamon, que iurisdictioni ac foro dicte vicarie aut subvicarie ville Tarrege subiecta erant, et homines ipsorum non separabit, dividet seu modo aliquo, racione seu causa segregabit ex aut de vicaria aut subvicaria Tarrege predictis, et si forte scienter vel ignoranter aut alias quovis modo seu causa contra hec vel aliqua eorum per se et suos factum esset decetero in totum vel in partem, careret omnino viribus et effectu, prout in dicto privilegio, bulla plumbea comunito, dato Dertuse, sexto kalendas febreuarii, anno Domini M^o trecentesimo vicesimo nono, quod per nos confirmatum extitit, predicta lacius

observent et in perpetuum ab hominibus dictorum locorum et terminorum suorum et aliis quibuscumque faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram inde fieri iussimus sigillo nostro pendenti munitam.

Datum Cesarauguste, quarto nonas marcii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono.

Sigillata.

Signum + Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone.

Testes sunt: Nicholaus de Imvilla, comes Terre Nove, Philipus de Castro, Iohannes Eximini d'Urrea, iunior, Artaldus de Capraria, Michael Petri Çapata.

Sig+num Bartholomei de Podio, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit, cum literis rasis et emendatis in linea nona ubi dicitur "curie et vicario Ilerde et Palliariensis", et in linea XI^a ubi legitur "non separabimus", et in linea XIII^a ubi continetur "ex tunc".

113

1340, març, 7. Saragossa

Pere III torna a la jurisdicció de la vegueria de Tàrrega els llocs d'Anglesola, Montargull, Bellpuig, Sant Martí de Maldà, Castellnou de Seana, Vilanova de Bellpuig, Fondarella, Golmés, el Mor, Montperler i Seana, els quals els havia separat de la dita vegueria, durant un temps, la reina Elionor, assignant-les a la vegueria de Montblanc.

A. Original: FMT, pergami 66

B. LPT, II, f. [228v-231v.] (d'A)

Super vicaria.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes illustrem dominam reginam Elienorem, serenissimi domini Alfonsi, alte recordacionis regis Aragonum, patris nostri, relictam, ad tollendum dissensionem et discordiam, instigante pacis emulo, suscitatum inter homines ville Tarrege et Villegrasse, ex una parte, et homines locorum Bellipodii, Sancti Martini, Castri Novi, Mori, Ville Nove, Alfandarelle, de Golmés, Montisperlesi et Seane, et aliorum locorum nobilis Raymundi de Angularia, et locorum de Angularia et de Monterguyl nobilis Berengarii de Angularia, ex altera, que quidem loca submissa erant vicarie Tarrege, submisisse dicta loca vicarie atque vicario Montisalbi, et homines ipsorum et eos a vicaria Tarrege et a iurisdiccione ipsius eximendo, ita quod vicarius Montisalbi, qui pro tempore existeret, per quinque annos et postea ad beneplacitum dicte domine regine excerceret in locis

subiecta cum eorum terminis ac hominibus in eis ac infra degentibus vel aliquos ex eis separabimus, dividemus seu modo aliquo, racione seu causa segregabimus ex aut de vicaria aut subvicaria Tarrege predictis. Et si forte scienter vel ignoranter aut alias quovis modo seu causa contra hec vel aliqua eorum per nos aut nostros fieret vel factum esset decetero, consentientibus aut non consentientibus paciariis, consiliariis et probis hominibus ac universitate dicte ville Tarrege, quicquid et quantum in contrarium fieret vel factum fuerit de facto, in totum vel in partem, careat omnino viribus et effectu, concessione nostra huiusmodi rata et firma remanente ac in suo robore ac valore. Nos enim per nos et nostros, ex nunc ut ex tunc, et ex tunc ut ex nunc, quicquid et quantum contra premissa vel aliqua premissorum factum fuerit vel decetero factum esset, tènore presentis revocamus, cassamus, irritamus ac eciam annullamus eaque vacua decernimus et omni carere effectu, quibuscumque cartis seu privilegiis a nostra curia vel dicti domini Alfonsi, genitoris nostri, in contrarium obtentis obsistentibus nullo modo. Iniungentes nichilominus huius serie procuratori nostro generali eiusque vices gerenti in Cathalonia necnon vicariis et subvicariis, baiulis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quatinus predictam reductionem et omnia et singula superius contenta firma habeant et observent, et in perpetuum ad hominibus dictorum locorum et terminorum suorum et aliis quibuscumque faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram inde fieri iussimus sigillo nostro pendenti munitam.

Datum² Cesarauguste, quarto nonas marcii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono.

Signavit Dominicus.

Signum + Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone.

Testes sunt: Nicholaus de Iamvilla, comes Terre Nove, Philipus de Castro, Artaldus de Capraria, Iohannes Eximini d'Urrea, iunior, Michael Petri Çapata.

Sig+num Bartholomei de Podio, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit, cum literis rasis et emendatis in linea quinta ubi dicitur "per dictum", et in linea XIII^a ubi continetur "nichilominus", et in linea XV^a ubi notatur "in".

1. *segueix* factam *repetit al ms.*

2. Datum, *al ms.* datam.

1340, juny, 1. València

Pere III mana al batlle de Tàrrega que cedeixi, anualment, un dels seus saigs als paers i prohoms de la vila.

et extimaciones bonorum continget fieri in eodem, quod super manifestatione bonorum mobilium credatur unicuique dicti loci suo simplici iuramento solum, et iuxta manifestationem que de dictis bonis mobilibus unusquisque vigore predicti fecerit iuramenti, exsolvat¹ in questiis antedictis. Verumtamen, si plura bona mobilia fuerint alicui adinventata quam manifestaverit, ut profertur, sine remissione aliqua perdat ea, tertiam partem nobis, tertiam universtati ville predictae et aliam tertiam partem illi qui dicta bona denunciaverit, acquirenda. Hanc autem provisionem durare volumus dum de nostre processerit beneplacito voluntatis. Mandantes vicario et baiulo dicte ville vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, quod provisionem predictam teneant firmiter et observent et faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem vobis fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Valentie, octavo idus iunii, anno Domini millesimo CCC^o quadragesimo.

Scrpsit Iohannes.

1. *Segueix et ratllat.*

116

1340, juny, 6. València

Pere III disposa que els batlles de la vegueria de Tàrrega, quan rebin llicència de penyorar del veguer o batlle de la dita vila contra els homes del seu lloc per raó del deute d'algun d'ells, puguin raonablement oposar-s'hi i, rebuda còpia de la llicència i procés, determinin sobre la legitimitat de les raons i actuïn en conseqüència.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 29r-v.

De licències.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, cum multum attendi debeat circa licencias pignorandi, ut iuste videlicet concedantur, ut unus non portet onus alterius sine causa, ad humilis supplicationis¹ instantiam paciariorum et proborum hominum ville Tarrege, sic, dum nobis placuerit, decetero super pignorandi licenciis concedendis ducimus providendum quod, cum vicarium seu baiulum dicte ville contigerit dare licentiam pignorandi contra homines alicuius loci vicarie predictae ratione debiti alicuius habitatoris dicte ville, quod baiulus dicti loci, contra quem data fuerit licentia, ut profertur, possit rationabiliter se opponere licentie antedicte, data sibi copia licencie et processus propterea subsequiti, eiusque rationes legitime super ipsa licencia admitantur per vicarium seu baiulum antedictos. Et si reperiatur iniusta licencia antedicta,

conditionis, legis aut status existat, audeat mitere vinum et vindemiam extranea in dicta villa, attamen aliqui motu proprio contra tenorem dicti privilegii et in preiudicium dicte universitatis ac contra usum in hiis hactenus observatum immitunt vinum et vindemiam in villa predicta. Quapropter pro parte universitatis predictae fuit nobis humiliter supplicatum ut privilegium supradictum et omnia et singula in eo contenta ac usum in premissis hactenus observatum mandaremus facere observari. Nos vero, ipsa supplicatione benigne suscepta, vobis dicimus et mandamus quatenus privilegium antefatum et omnia et singula in eo contenta necnon usum in premissis hactenus observatum dicte universitati et singularibus eiusdem observetis et faciatis ab omnibus inviolabiliter observari, nec contra formam dicti privilegii et usum ac consuetudinem premissa ratione hactenus introductam permitatis immiti vinum ac vindemiam in villa iam dicta, contrafactores quoscumque iuris remediis aut alias, prout in ipso cavetur privilegio, pena debita compescendo.

Datum Barchinone, septimo decimo kalendas octobris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo.

Examinavit Petrus

1. *Segueix Majoricarum ratllat.*

118

1340, setembre, 15. Barcelona

Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que garanteixin el cobrament de bans per part dels paers i prohoms de la vila, en el seu terme i termes veïns, tal i com es disposava en la carta reial datada a València el tretzè dia de juny d'aquell mateix any.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 38v-39r.

Carta com la universitat de Tàrrega pot levar bans en los lochs entorn vehins a Tàrrega e circumvehins.¹

²Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, fidelibus nostris vicario et baiulo Tarrege vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint, salutem et gratiam.

Pridem ad indemnitatem iurium nostrorum et universitatis hominum ville Tarrege, paciariis et probis hominibus et baiulo ville Tarrege subscriptum mandatum fecisse meminimus cum litera nostra tenoris sequentis:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidelibus suis baiulo et paciariis ac probis hominibus ville Tarrege, salutem *et cetera*. Ad nostrum noveritis pervenisse auditum quod, licet usitatum sit vos debere ponere, exhigere et levare banna in villa et termino Tarrege ac

119

1340, desembre, 13. Barcelona

Pere III disposa que cap cristià pugui ser empresonat per causa de deutes amb jueus.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 19v-20r.

Que christià no sie pres per deute de jueu.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, dilectis et fidelibus universis et singulis officialibus nostris, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Ex parte prelatorum, nobilium, militum ac sindicorum universitatum civitatum, villarum atque locorum Cathalonie fuit nobis gravi conquestione monstratum quod vos, licet iuxta constitutiones celebrium Cathalonie curiarum aliquis christianus capi non debeat in persona pro debito nisi ex privilegio aut constitutione scripta vel pro pura comanda acta, vos multociens capitis et captos detinetis christianos pro debitis iudeorum, ex quo debita ipsa confesata sint per christianos ipsos in libris curiarum vestrarum, quod in ipsorum christianorum preiudicium ac contra dictas constitutiones asseritur redundare. Quamobrem supplicatum fuit nobis super eo salubriter provideri. Nos vero, ipsa supplicatione admissa, volumus et vobis dicimus et mandamus quatenus pro debitis iudeorum christianos nullatenus captiatis seu captos detineatis, nisi consuetudo locorum scripta vel non scripta ad id obstaret. In quo etiam casu christiani pro debitis supradictis capti minime detineantur,¹ ex quo cedant bonis vel prestent fideiussoriam cautionem.

Datum Barchinone, idus decembris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo.

Iaspertus vidit.

1. detineantur, *al ms.* detine.

120

1340, desembre, 13. Barcelona

Pere III ordena als seus oficials que els presos que no estiguin condemnats a mort o a mutilació de membre, siguin capllevats i no se'ls retengui indegudament.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 20r-v.

Que los preses sien dats a manleuta, si donchs no ere que mort se'n degués seguir o mutilació de membre.

officiales tenent tabulam, attamen plerumque dicti scriptores curiarum tam de nostro mandato quam incliti infantis Iacobi, comitis Urgelli et vicecomitis Agerensis, carissimi fratris et generalis procuratoris nostri, et eius vices gerentis, compelluntur ad tradendum originalia dictarum inquissionum sic quod tempore quo dicti officiales tenent tabulam, non posunt ostendi inquissiones iam dicte ob quod nostri subditi dampna non modica patiuntur. Quocirca nos ad suplicationem inde nobis exhibitam, volentes nostrorum subditorum indemnitatibus precavere, tenore presentis providemus quod originalia dictarum inquissionum decetero remanere habeant in posse scriptorum dictarum curiarum, neque ad ea tradenda aliquatenus compellantur, nisi forsan quandoque ex aliquibus causis specialibus per nos vel dictum procuratorem aut eius vices gerentem contrarium fecerimus² mandamentum, in quo etiam casu originalia prostea reduci habeant in posse scriptorum superius contentorum. Mandantes tenore presentis dicto infanti, eius vices gerenti, quod provissionem nostram huiusmodi teneant et observent et contra ea non veniant sive faciant aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem inde fieri facimus nostro sigillo munitam.

Datum Barchinone, idus decembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quadragesimo.

Vidit Bernadus Natalis.

1. quam manca al ms.
2. fecerimus, al ms. facerimus.

122

1341, juliol, 19. Poblet

Pere III ordena que sigui cancel·lada la clàusula que obligava la universitat de Tàrrega a pagar als seus creditors dins l'espai de deu dies. També disposa que l'esmentada universitat dipositi en poder dels oficials reials del lloc la quantitat deguda i que els creditors estiguin obligats a renunciar a la clàusula i signar l'època de pagament, si volen cobrar-la.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 22r-v.

Que totes scriptures e X dies sien cancelats d'aquels a qui la universitat pagarà.¹

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, quia pro parte² paciariorum ville Tarrege fuit nobis supplicatum ut, cum paciarii ac universitas dicte ville ratione diversarum peccunie quantitatum obligati sint pluribus et diversis creditoribus, tam christianis quam iudeis, ad solvendum ipsas quantitates cum instrumento et decem diebus in dicta obligatione contentis³ et sint

solvendum ipsas quantitates cum instrumento et decem diebus in dicta obligatione contentis, et parati existatis exolvere quantitates in dictis decem diebus contentas vestris creditoribus, dignemur obligationem predictam dictorum decem dierum facere cancellari, necminus creditores vestros compelli facere ad faciendum apocham de soluto, cum iidem creditores contradicant dictam scripturam facere cancellari et apocham facere supradictam, ideo nos, dicta supplicatione admissa, super hiis sic ducimus providendum: quod, vobis ac universitate et singularibus supradictis solventibus vel offerentibus dictis creditoribus premissas quantitates peccunie, contentas in dictis decem diebus, vel, in casu quo creditores eas recipere noluerint, ipsas ponentibus in posse vicarii vel baiuli dicte ville vel alterius officialis nostri, si dicti creditores ipsas recipere recusaverint, quilibet ipsorum officialium dictam scripturam decem dierum cancellari faciant penitus et deleri, retenta pecunia oblata sub deposito officialis predicti. In quo casu volumus quod vos, universitas ac singulares iam dicti ratione predicta aliquam penam minime incurratis vel usuras aliquas propterea exsolvatis. Si vero dictas solutiones creditores receperint supradicti, eos compellatis iuris remediis ad faciendum debitoribus de eo quod solverint apocham de soluto. Mandantes eisdem vicario, baiulo et officialibus quod presentem provisionem observent et faciant observari, et non contraveniant vel aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem vobis inde fieri iussimus atque tradi.

Datum Valentie, III° nonas decembris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o XL° primo.

Subscripsit Arnaldus.

124

1342, juliol, 27. Barcelona

L'infant Jaume, procurador general, ordena al veguer de Cervera que no faci ús de la seva jurisdicció a la vegueria de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 24r-v.

Que lo veguer de Cervera no ús de juredicció en la vegueria de Tarrega.

Infans Iacobus, illustrissimi domini Alfonsi, bone memorie regis Aragonum, fratris nostri carissimi, in regnis Aragonum, Valentie et Cathalonia generalis procurator, dilecto suo vicario Cervarie vel eius locumtenenti, salutem et dilectionem.

Oblata nobis pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege suplex petitio continebat quod vos, quandocumque baiuli locorum infra vicariam Tarrege constitutorum vestris preceptis parere postponunt, contra eosdem loca, homines et bona ipsorum conceditis

et nostrarum exactionum regalium preiudicium atque dampnum, presertim cum ipse franquitates eo tunc facte fuerint propter affinitatem et debitum parentele, cum quibus aliqui de consilio dicte ville erant cum predictis franqueriis alligati, ideo ad suplicationem pro parte dictorum proborum hominum et universitatis humilem nobis exhibitam vobis dicimus, comitimus et mandamus quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, de predictis cognoscatis ac super eisdem decernatis et faciatis breviter, simpliciter, sumarie et de plano et absque lite, strepitu iudicii et figura, sola veritate attendita, quod de iure et ratione fuerit faciendum, maliciis et diffugiis procul pulsatis. Nos enim vobis in hiis vices nostras plenarie comitimus.

Datum Barchinone, VI° idus augusti, anno Domini millesimo CCC^o XL° secundo.

Arnaldus, vicecancellarius.

126

1342, agost, 21. Barcelona

Pere III regula alguns aspectes sobre la composició i el funcionament del consell de la vila de Tàrrrega.

- A. Original: FMT, pergamí 75.
- B. LPT, III, f. 54r-55r. (d'A)
- a. TURULL/RIBALTA, ap. 13, pàgs. 209-211. (de B)

Pateat universis quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes quod pro eo quia super ordinationem seu eleccionem paciariorum ville Tarrege preteritis temporibus comitebantur alicuotiens iniurie alique sive fraudes, eo quia certe et designate persone anno quolibet constituebantur in predicto officio et inequalitas sive diversitas in dicta eleccione alicuotiens servabatur, cuius rei occasione dampnum non modicum sequebatur universitati ville eiusdem, idcirco pro utilitate comuni et bono statu ville predictae et habitantium in eadem, necnon ad tollendam perpetuo omnem iniuriam sive fraudem et formam eleccionis antique, et ut de mediocribus et aliis fidedignis personis dicte ville deinceps ponantur seu constituentur anno quolibet in officio paciariae iamdicte, tenore presentis carte nostre statuimus sive etiam perpetuo ordinamus quod decetero anno quolibet quatuor paciarii tantum constituentur in predicto officio, qui quidem paciarii eligantur in die beati Michaelis mensis septembris instantis et deinde anno quolibet dicta die. Quam quidem eleccionem paciariorum in dicta villa sic volumus fieri: quod, facta divisione de dicta villa in quatuor partes, de qualibet quarta parte eligantur tres idonei et probi homines de melioribus, quorum nomina sigillatim seu divisim scripta includantur in singulis redolinis cere, que sint equalis forme, ut aliquis non possit

antedictam, residuum salarii supradicti. Insuper si dicta villa tenetur in aliquo alicui, dictus collector non habeat sive possit recipere in compoto dicte questie id quod ei debetur, imo colligat integre dictam questiam ut tacxata extiterit, set clavarii seu tenentes dictas claves caxie id solvant, prout iuxta rei veritatem invenerint faciendum. Concedimus etiam, ad evitandum omnem suspicionem et fraudem, quod id quod in consilio concordatum seu ordinatum fuerit, scribatur per scriptorem paciarię predictę et quod aliud super eo seorsum mutari non possit per dictos paciarios, nisi id quod voluntate dictorum consiliariorum seu maioris partis eorum fuerit inmutatum. Et quod paciarii non possint assignare per se quoadiutores sive sobrestans questiis seu comunibus vel aliis exaccionibus congregandis, nisi de voluntate dictorum consiliariorum fuerit ordinatum. Item volumus et ordinamus quod, si aliquis franquerius dicte ville fuerit electus in paciarium vel consiliarium ipsius ville et ipsum officium assumpserit, teneatur ire in exercitum et cavalcatam anno quo reget officium paciarię vel consiliarie predictę, non obstante privilegio franchitatis quam habeat super isto. Quod privilegium franchitatis per hoc nullatenus, nisi in hoc casu dumtaxat, interrumpi valeat sive etiam annullari. Quare per presentem mandamus baiulo nostro Tarrege, presenti et qui pro tempore fuerit, aliisque officialibus nostris et subditis, presentibus et futuris, vel eorum locatenentibus quod predictum statutum seu ordinationem nostras observent et observari faciant, ut superius continetur, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione, forma dicte electionis antique, quam serie huius nostri privilegii irritamus omni tempore ac etiam annullamus, minime obsistente. Si quis autem, aussu temerario ductus, contra predicta seu aliqua de predictis venire presumpserit, penam mille morabatinorum auri incurrere volumus ipso facto. Que quidem pena nostro thesaurario, presenti et qui pro tempore fuerit, pro parte nostre curie applicetur. Et nichilominus, dicta pena soluta vel non, presens statutum et ordinationes nostre in suo remaneat robore et vigore. Quod quidem statutum et ordinatio incipiat die festi beati Michaelis mensis septembris proxime instantis et deinde in eodem festo anno quolibet, ut preffertur. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram vobis inde fieri et sigillum nostrum appendicium iussimus apponendum.

Datum Barchinone, duodecimo kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o quadragesimo secundo.

Arnaldus, vicecancellarius.

Signum + Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone.

Testes sunt: inffans Petrus, Rippacurie et Montanearum de Padres comes, Nicholaus de Jamulla, comes Terre Nove, Petrus de Luna, Petrus Galserandi de Pinosio, Philipus de Castro.

rationes et deffensiones iustas et legitimas admitatis, permitendo baiulum et paciarios dicte ville possessione et iurisdictione, qua eos esse inveneritis, franche et libere uti ac etiam exercere, ipsis paratis existentibus cum effectu stare iuri super predictis cuicumque de eisdem querimoniam proponenti.

Datum Barchinone, septimo kalendas madii, anno Domini millesimo CCC° XL° tertio.

Petrus

Papirea sigillo assueto dicti domini regis sigillata et correcto

1. *Segueix del Mor ratllat a LPT IIIa.*
2. *Rúbrica de LPT IIIa.*
3. *Rúbrica de LPT IIIb.*
4. *Segueix uque ratllat a LPT IIIb.*
5. *Al marge esquerre el dibuix d'una mà assenyalant el text.*

128

1343, setembre, 11. Barcelona

Pere III concedeix que a la vila i a la vegueria de Tàrrega les causes només siguin tractades pels ordinaris de les corts del veguer i del batlle, segons pertoqui, i que no hi puguin intervenir comissaris ni del mateix monarca ni del procurador general ni del vicegerent del procurador general a Catalunya.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 104v-105r.

Comissaris ne inquisidors no sien ne puxen usar en la vila e vegeria de Tàrrega.

Hoc est traslatum bene et fideliter factum sextodecimo kalendas decembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quadragessimo septimo, sumptum a quadam carta illustrissimi domini regis Petri, nunc regnantis, pergamenea eiusque sigilli pendentis munimine roborata, tenoris sequentis:

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, considerantes, sicut ex plurium frequenti insinuacione clamossa nostris auribus est perlatum, qualiter universitas et singulares ville Tarrege, inter ceteros subditos nostros, a quodam citra tempore per comissarios et inquisitores varias oppresiones, gravamina ac molestias seu offensas plurimas susceperunt, ideo ex quibusdam causis iustis propositis coram nobis et nostro consilio ut ab huiusmodi, gravaminibus seu offensis dicta universitas et singulares ex ea decetero penitus eximantur, sic tenore presentium providimus: quod in ipsa villa et vicaria Tarrege non sit aliquis comissarius noster vel incliti infantis Iacobi, carissimi fratris et generalis procuratoris nostri aut vices gerentis procuratoris in Cathalonia

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, cum deceat regiam magestatem a tediis et opportunitatibus inhonestis preservare subiectos per syndicos et procuratores totius generalis civitatum, villarum et locorum nostrorum regalium Cathalonie, querelam ratione subscripta nobis expositam libenter audivimus et super ea subiunctum remedium adhibemus. Concedimus itaque et presentium serie firmiter prohibemus ne¹ familiares aut domestici nostri seu incliti infantis Iacobi, carissimi fratris et generalis procuratoris nostri, vel eius vices gerentis, cum nos vel eos ad aliquam ex dictis civitatibus, villis seu locis regalibus declinare contigerit, violenter hospitia causa hospitandi recipiant nec honeste persone, mulieres videlicet coniugate, domicelle aut vidue, potissime iuvenes, ad recipiendum hospites compellantur, cum ex hoc inter familiam nostram et eorum ac degentes in locis ipsis frequenter rixarum contentio suscitari et inferri possent percussiones et etiam vulnera et alia dispendia graviora, set in hospiciis ad hoc statutis publice hospitentur. Quod si domus stabulariorum non sufficiant genti nostre aut ipsius infantis eiusque vices gerentis, tunc per baiulum aut vicarium cuiuslibet ex civitatibus, villis aut locis predictis, cum consilio unius vel duorum consiliariorum, paciariorum, iuratorum aut consulum loci ubi fuerimus sive fuerint, hospicia eis dentur ydonea, defferendo illis quibus honor debet propensior exhiberi. Quocirca volumus dictoque infanti eiusque vices gerenti ipsorumque domesticis et familie districte precipimus quatenus presentem provisionem et prohibitionem nostram firmam habeant et observent et contra eam non veniant aliqua ratione.

Datum Barchinone, pridie idus aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo quarto.

Sigillata.

1. *Segueix famiales raillat.*

130

1345, gener, 30. Barcelona

Pere III determina la forma com s'escolliran anualment els mostassafs de la Paeria de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 56r.

Nos¹ Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege fuisse nobis humiliter intimatium quod, licet ipsi privilegio per nos eis indulto eligere possint et eligant anno quolibet, videlicet in festo Sancti Michaelis mensis septembris, paciarios et consiliarios qui regant²

hagi de rebre còpia del procés, amb les legítimes raons de la dita llicència.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 28v-29r.

Que aquels contra los quals sirà atorgada llicència de penyorar se puxen oposar a la dita llicència.

Nos, Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ad supplicationem humilem paciariorum et proborum hominum ville Tarrege super pignorandi¹ licenciis decetero concedendis ut unus non sustineat² onus alterius sine causa, cum multum attendi debeat circa licencias pignerandi³ ut iuste concedantur, sic, dum nobis placuerit, ducimus providendum quod, cum vicarium⁴ seu subvicarium dicte ville contigerit dare licentiam pignorandi contra homines alicuius loci vicarie predictae ratione debiti alicuius, quod⁵ baiulus dicti loci, contra quem data fuerit licencia, ut profertur, possit racionabiliter se opponere licencie antedictae, data sibi copia licencie⁶ et processus propterea subsequiti, eiusque rationes legitime super ipsam licentiam, quas infra decem dies continue sequentes offerri seu proponi volumus, admitantur per vicarium seu baiulum antedictos, purgatione contumacie inde seque prius facta. Et creditor vel ille cui vel quibus concessa fuerit pignorandi licencia infra alios decem dies continue sequentes dictas confirmet aut revocet licencias absque lite, omnibus maliciis et diffugiis quiescentibus dictas licencias, si et que confirmari contingat, ex tunc exequatur, diffugiis aliquibus nullatenus admissis. Quam provisionem, prout superius delcaratum est, dum nobis placuerit, ut est dictum, volumus observari, in qua licencias concessas aut concedendas, que concesse fuerint aut concedentur, pro debitis confessatis dumtaxat comprehendere volumus et iubemus. In cuius rey testimonium presentem nobis fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Perpiniani, septimo idus septembris, anno Domini millesimo CCC^o XL° quinto.

Hugo, cancellarius.

1. pignorandi, *al ms.* pinorandi.
2. sustineat, *al ms.* sustinat.
3. *Segueix* contra homines alicuius *ratllat*.
4. *Segueix* vel *ratllat*.
5. quod, *al ms.* quam.
6. *Segueix* antedictae *ratllat*.

Quod procurator et baiulus defendant iurisdictionem domini regis.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus suis baiulo et procuratori fiscali ville Tarrege, salutem et gratiam.

In petitione nobis querelose oblata pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville vidimus contineri quod, pro eo quia vos in causa que inter syndicum monasterii Populeti et maiorem, baiulum ac homines de Verduno agentes, ex una parte, et vos ac ipsos paciarios, ex altera, defendentes, non curatis ius et iurisdictionem nostram defendere, ut debetis, idem ius remanet indeffensum et iurisdiccio ipsa minus provide noscitur deperire, ob quod pro parte ipsorum paciariorum fuit nobis humiliter supplicatum ut vobis mandare dignaremur quod iura nostra defenderetis coram iudice assignato vel assignando in causa predicta inter ipsas partes de iuribus nostris pervenientibus ex bannis ad nos pertinentibus et etiam ex iuribus, exitibus et proventibus curiarum baiulie et vicarie dicte ville, ut ius et iurisdiccio supradicta defensionis defectu in aliquo non ledantur nec etiam valeant deperire. Idcirco nos, considerantes quod in hoc multum nostrum vertitur interesse, vobis dicimus et expresse mandamus quatenus ius nostrum regium sic sollicite et viriliter defendere curetis, quod ledi per quospiam non valeat ac etiam deperire. Alias, si in premissis secus fieret, quod non credimus, id ascribetur vobis et imputaretur procul dubio culpe vestre. Mandantes iudici assignato et assignando in dicta causa seu questione bannorum, ut premittitur, quod vos et dictos paciarios defendentes in nostro et eorum iure audiatur, vestras et eorum debitas excepciones et probationes penitus admittendo, quodque, huiusmodi cognitione pendente, nil innovet in preiudicium iuris nostri et dictorum paciariorum, ac non permittat super hoc indebitas fieri novitates, cum de iure, lite pendente, non debeat aliquid innovari nec probationis copia auferri ac etiam angustari.

Datum in monasterio Populeti, kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o XL° sexto.

Vidit Iaspertus.

134

1346, setembre, 16. Lleida

Pere III ordena al veguer de Cervera, al batlle i veguer de Tàrrega, i als altres oficials reials que facin observar l'ús i el costum dels paers i prohoms de Tàrrega de cobrar bans i delmes en les possessions dels seus veïns al terme de la Granyanella.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 55v. (d'A)

a. TURULL/RIBALTA, ap. 15, pàgs. 215-216. (de B)

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Cerritanie, attendentes cum quadam carta nostro sigillo pendenti munita, data Barchinone, XII° kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o XL° secundo, statuisset, ordinasset et concessisset vobis universitati et probis hominibus ville Tarrege quod aliquis sive aliqui,¹ in paciarios sive consiliarios² in die sancti Michaelis mensis septembris in eadem villa electi, infra quatuor annos ad ipsorum paciariorum et consiliariorum officia non possint reassumi sive admitti, prout hec et alia³ in dicta carta laciis continentur et postea in quadam alia carta nostra sigillo nostro pendente munita, data Barchinone, V^o idus madii,⁴ anno⁵ Domini millesimo CCC^o XL° III°, ipsi universitati per nos concessa, ipsum statutum sive ordinacionem predictam ex causa moderari volentes, dictum tempus quoad consiliarios restrinxerimus ad bienium; et nunc pro parte dicte universitatis sit expositum coram nobis quod propter interpositionem tanti temporis ad reassumendum sive admittendum iterum in suis officiis⁶ paciarios et consiliarios, qui electi fuerint tempore retroacto, aliquale dispendium in eligendo eos multotiens et difficultas emergit et ob hoc aliquos minus sufficientes in paciarios et consiliarios inibi contingit in dictis officiis⁷ eligi et admitti, idcirco, ad humilem instantiam et supplicationem ipsius universitatis propterea nobis factam, dictum statutum sive ordinacionem per nos, ut predicatur, factam ad utilitatem regiminis dicte ville moderari et obtemperari volentes, plenum posse et licenciam damus et concedimus vobis probis hominibus et universitati ville prelibate, presentibus et futuris, quod, cum et quotiens paciarios et consiliarios in dicto loco eligi⁸ contigerit, servata forma eligendi ipsos⁹ paciarios et consiliarios in dicta carta contenta,¹⁰ ille sive illi qui fuerint paciarii anno inmediate precedenti¹¹ possint eligi et admitti in consiliarios in anno inmediate¹² sequenti et consilarii in paciarios modo pari; et etiam quod illi qui ad officia consiliariorum admissi¹³ fuerint seu electi uno anno, in alio anno inmediate sequenti ad dictum officium consiliariorum eligi non valeat seu admitti, verumtamen in alio subsequenti huic¹⁴ anno ad dictum officium eligi valeat et admitti,¹⁵ quibuscumque clausulis, clausula sive verbis in dictis cartis nostris ipsi universitati per nos, ut premititur, dudum concessis quomodolibet et quibuscumque verbis expresatis sive ordinationis obsistentibus nullo modo. Vobis tamen et mandamus quod omnia alia et singula, in dictis cartis contenta, sint et remaneant in sua roboris firmitate.

Datum Ilerde, quarto kalendas octobris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragessimo sexto.

Vidit Iaspertus.

multi teneant quod de causa ipsorum, que tangit crimen lese magestatis, possit cognosci extra vicariam, tamen ex causa placet nobis et volumus quod de causa eadem intus civitatem Barchinone cognoscatur et quod persone² apte in Villaffrancha ea de causa incontinenti ad civitatem reducantur eandem. Verumtamen an dicta causa vel similis tangentes crimen lese megestatis possint dici³ vicarie vel non, huiusmodi decesio reservetur prime generali curie in Cathalonie celebrande. Mandantes universis et singulis officialibus nostris quod premisa teneant et observent et non contraveniant aliqua ratione.

Datum Barchinone, XIII° kalendas augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o XL° septimo.

Subscripsit Guillelmus.

1. capitula, *al ms.* capitulo.
2. *Segueix empte ratllat.*
3. *Segueix un espai en blanc d'un centímetre.*

137

1347, juliol, 20. Barcelona

Pere III ordena al veguer de Lleida que, de manera sumària, investigui i castigui les injúries i injustícies comeses per l'assessor del governador de Catalunya, el procurador reial, llurs substituïts i els comissaris d'usures en aquella vegueria.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 15v.

Comissió feyta al veger de Leyda contra l'assessor del governador de Catalunya e procurador reall de la dita governació e los comissaris de les usures.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilecto suo curie et vicario Illerde et Pallerensis vel eius locumtenenti, salutem et dilectionem.

Cum ad suplicationem universitatum civitatum et villarum Cathalonie revocaverimus noviter cum specialibus cartis nostris officia gubernatorum Cathalonie et procuratorum regionum in ipsis ordinatorum et substitutorum suorum necnon comissarios usurarum per nos deputatos, et expediat ut, si per ipsos procuratores et eorum substitutos, assessores gubernatoris¹ et comissarios usurarum vel eorum aliquem iniurie seu iniustitie facte existunt, pro eisdem debite corrigantur, propterea volumus ac vobis comitimus et mandamus quatenus contra assessorem dicti gubernatoris ac procuratorem regium dicte gubernationis et substitutos suos et contra etiam comissarios dictarum usurarum, in dicta civitate Illerde et vicaria predicta deputatos, ad instantiam partis et parte prosequente super iniuriis et iniustitiis per

in hac parte misereri potius quam ulcisci, prospicientes quod, si culpa non esset, locum venia non haberet, volentes nos erga vos, dictos Franciscum Aquilonis, nunc baiulum, paciarios ac probos homines dicte ville et singulares ipsius misericorditer nos habere, presentis carte nostre perpetuo valiture serie absolvimus, diffinimus, remittimus et relaxamus vobis, dictis Francisco Aquilonis et paciariis, probis hominibus ac toti universitati ville predictae et eius singularibus, presentibus et futuris, omnem actionem, questionem, petitionem et demandam et omnem etiam penam, civilem et criminalem, et aliam quamlibet, quam contra vos, dictum Franciscum, paciarios et dictam universitatem seu eius singulares aut ipsorum bona nos seu officiales nostri possemus facere, proponere seu movere aut vobis seu illis seu cuilibet ipsorum infligere, rationibus predictis seu quibusvis de causis quovis modo dependentibus seu emergentibus ex eisdem, ita quod sive vos, dictus Franciscus, et dicti paciarii aut aliqui vestrum aut dicta universitas seu eius singulares, in predictis vel aliquo eorumdem fueritis culpabiles sive non, pro eisdem aut aliquibus ex ipsis, per nos seu officiales nostros nequeat amodo in iudicio vel extra iudicium contra vos, dictum Franciscum, seu vestrum aliquem aut contra dictam universitatem seu eius singulares questio aliqua fieri, petitio vel demanda. Quinymo vos, dictus Franciscus, et paciarii et vestrum quilibet et dicta universitas et eius singulares sitis cum omnibus bonis vestris et ipsorum a predictis et quibuslibet ex ipsis quitii, liberi et immunes et perpetuo absoluti. Et nichilominus abolentes, tollentes et annullantes ac ad nichilum reducetes quosvis processus, banimenta aut scripturas, factos seu factas sub quacumque expressione verborum contra vos, dictum Franciscum, aut paciarios seu quemlibet vestrum aut adversus dictam universitatem seu eius singulares, omnes manuleutas seu fideiussiones factas de personis seu bonis vestris seu cuiuslibet vestrum aut dicte universitatis seu singularium ipsius, iniungimus quibusvis scriptoribus seu notariis, penes quos dicti processus, scripture, manuleute aut fideiussiones existunt, quatinus ipsos et ipsas ex sola presentis ostentione deleant² protinus et cancellent, nullo³ a nobis seu quibusvis officialibus, iudicibus aut commissariis nostris super hiis expectato alio mandamento. Quoniam nos cum presenti omnes et singulos manulevatores seu fideiussores datos per vos, dictum Franciscum, et paciarios seu quoscumque ex vobis aut per dictam universitatem seu eius singulares, cum omnibus bonis ipsorum et cuiuslibet ipsorum, a dictis manuleutis seu fideiussionibus absolutos, quitios et immunes perpetuo appellamus et pro absolutis haberi volumus de certa sciencia et expresse. Mandamus nichilominus universis et singulis officialibus, iudicibus et commissariis supradictis quod absolvendo vos, dictum Franciscum, et paciarios et quosvis ex vobis seu singulares dicte universitatis captos rationibus antedictis vel aliquibus ex eis a capcione quacumque, necnon manulevatores et fideiussores ab eisdem

parte ipsius ville, versus tamen locum vocatum la Font, possitis facere et construere seu construi facere calle iudaycum cum muris et turribus, prout vobis melius visum fuerit expedire et prout per vo. iam inceptum est seu eciam consignatum. In quo quidem calle iudayco iudey dicte ville, qui nunc sunt vel pro tempore fuerint, habere valeant eorum hospicia competencia et ibi morari valeant separate. Mandantes per presentem vicario et baiulo dicte ville ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris vel dictorum officialium locatenentibus quod concessionem nostram huiusmodi firmam habeant et observent, et contra eam non veniant seu aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram fieri et sigillo nostro pendenti iussimus communiri.

Datum Cesarauguste, quintodecimo kalendas madii, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo.

Examinavit Raimundus.

1. *Segueix paci al ms.*

140

1350, abril, 17. Saragossa

Pere III concedeix al paers i prohoms de Tàrrega que puguin escollir 6 prohoms que facin una talla entre els habitants del lloc, per a pagar les manlleutes i altres despeses derivades del pagament dels danys provocats per la invasió del call de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 21r-v.

Que puxe ésser tatxat per VI pròmens ço que la vila devie per ocasió dels jueus.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, considerantes vos, fideles nostros paciarios et probos homines ville de Tarrega, occasione invasionis per nonnullos et diverssos ex habitatoribus dicte ville dudum facte contra aliamam iudeorum dicte ville, plura et diversa dampna ac sumptus et missiones varias fecisse ac sustinuisse, propter quas oportuit vos tam a christianis quam a iudeis mutua et usuras recipere, ad quas solvendas minime sufficere potestis ullo modo nisi per modum tallie sive tatxacionis inter vos faciende ad vestri bonum arbitrium iuxta vestri ac cuiuslibet ex vobis facultates et prout vobis melius videatur expedire, idcirco ad humilem instantiam et suplicationem pro parte nuntiorum vestrorum, ad nostram presentiam hac de causa in parte destinatorum, super hiis debite providere volentes, et ut expensas facilius valeatis¹ vestris creditoribus tradere atque solvere, tenore presentis carte nostre vobis, dictis paciariis et probis hominibus ville predictae, ducimus concedendum quos vos, dicti paciarii et probi

actores et procuratores ad hec specialiter reputati ab universitate Villegrasse iamdicte cum publico instrumento facto auctoritate Poncii Seva, notarii Villegrasse publici et auctoritate regia per totam terram et dominacionem regia, die lune, intititata septis idus iunii, anno infrascripto. Attendentes serenissimum principem et dominum dominum Petrum, Dei gratia regem Aragonum, prefatis universitatibus et earum utrique quandam literam misisse nobis competenter mutatis altera tenore sequitur in hunc modum:

“Petrus, Dei gratia, rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ac universitati singularibusque ville Tarrege, salutem et gratiam. Ad nostrum sepius pervenit auditumque quod¹ inter vos et universitatem et singulares Villegrasse quod displicenter referimus guerra fuit. Nos autem considerantes quod omnia in pace concrescunt et dum inter populum a Deo nobis comissum habundancia pacis viget minores ipsius habundancie participes quietis non reliquuntur ex partes sed et illud nobis non ignoratur quod per incursus discriminum que de discordiarum et guerrarum tempestate prodeunt subiciuntur omnia vastitati corpori qui es substrahitur mens iniquis sollicitudinibus occupatur et quo magis adversantium consideratio iugerit eo plus leditur caritas crescunt rancores nutriuntur odia inteditur insidiis et anime periculis exponuntur et ideo predictis eminentibus periculis obviare volentes necnon paci volentes ut minores a maioribus nec econverso potissime in uno et eodem convicinio populati et degentes aliquatenus oprimatur circa et rationabilia capitula nostro examini per regentem officium procurationis Cathalonie generalis remissa ac in nostro pleno consilio conrrecta, discussa et postea per nos in eodem provisa transumptum seu quorum copiam sub dilecti consilarii et vicecancellarii nostri Roderici Didaci, militis, legum doctoris, sigilli munimine interclusa una cum forma sindicatus per nos ad predicta fine debito terminandi, firmandi per presentem latorem ducimus transmitenda. Quare nobis expresse ducimus et mandamus quatenus incontinenti visis presentibus nostros iuxta formam predictam procuratores et syndicos constituatis qui die XV^a presentis mensis iunii parati firmare pacem et capitula supradicta et alia per nos super eundem oridinanda coram nobis ubicumque fuerimus infallibiliter comparatis hocque minime inmutetis sive etiam differatis si iram et indignationem nostram ac penam de vingentorum aureorum nostro erario absque remedio aliquo applicandorum cupitis evitare, iniungentes nichilominus per hanc eadem baiulo dicte ville quod in casu quo predicta adimplere neclixeritis quod non credimus vos et vestrum quemlibet in personis atque bonis ad complendum omnia et singula supradicta forciet rigide et compellat.

Data Ilerde, kalendas iunii, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo.

en les penes en lo primer capítol contengudes. Fuit declaratum per consilium, prout in secundo capítol continetur.

Item,⁵ que si alguns de la una universitat eren bandeyats del loch per no fer pau entre els matexes o per qualque altra manera, que la altra universitat ne neguns d'aquela no gossassen sostenir aquels, despuys que per los paers de la universitat e per lo bayle del loch de la qual sirien los bandeyats, fos denunciat als paers de la altra universitat.

Item,⁶ que si algun de les dites universitats contrastave a la pau present, no volent fer pau, si era dels principals o dels parens, o si era dels altres, no volia fermar los damunt dits capítols o en lo sindicat, que no fos sostengut en los lochs de les dites universitats ni per nengun d'aquells.

Item,⁷ si en lo loch de les universitats eren sostenguts neguns dampnificats, ço és a saber, que en la una universitat fossen sostenguts los dampnificants de la altra, o si en la una universitat eren sostenguts los bandeyats de la altra, o si eren sostenguts los volents contrastar a la present pau e açò contra la forma dels capítols damunt scrits, que en cadascun d'aquets cases lo sostinent negun dels damunt dits caigués en pena de doens morabetins, e que cascú que u sabés que negú sostingués alcuns del damunt dits, si no u denunciava als paers, incontinent caigués en pena de cent morabetins. E que si los paers pus per negun los fos danunciat, no fahien pendre tots aquells qui contra açò farien o no y fahien lur poder, que fossen presos e que caygués cascun dels dits presos en pena de cin-cens morabetins. E si aquells pagar no pot, en aquest cas ne pach la universitat doens morabetins.

Item,⁸ que si lo bayle, request per los paers de pendre los damunt dits, recusava de pendre aquells, o per culpa sua aquells scapaven, que'l bayle caigués en pena de doens morabetins, encare lo dit bayle e sos béns fossen a mercè del seynor rey.

Item,⁹ que lo bayle haya a iurar aquest darrer capítol e s'oblich en la pena damunt escrita el començament de la baylia, és a saber, lo bayle qui ara és o per temps serà. Encara enten lo seynor rey que a maior fermetat de la dita pau e per bé e concòrdia dels habitans en les dites viles, e en axí que aquells que per lo enteniment no volrien la dita pau conservar per temor de les penes, se abstraguen e retrahen de les coses damunt dites, que y sien aiustats los capítols següents:

Primerament,¹⁰ que el seynor rey fassa una provisió que nuyl hom de Tàrrega no faça ne fer faça mal ne dampnatge, mort ne nafres ne neguna offensa a nuyl hom de Vilagrassa, sots pena de cors e d'haver. E axí matex nuyl hom de Vilagrassa a nuyl hom de Tàrrega, e qui contrafarà, que sia aüt fals, bare e traydor e per tal sia squivat. E, part açò, encontinent los béns sien confescats al seynor rey. Et versa vice sub dicta pena.

solum autem per guerram divitie perduntur sed etiam amor Dei et padisus et vita presens et amici ac noti per adverse guerre fortunam totaliter amituntur. Et cum guerra sit pluribus rationibus evitanda: primo, quia guerra Deo displicet; secundo, quare non solum homines singulariter set etiam populus deviat ut Salamon hoc testari videtur; terio, quare scriptum est per sapientem beatus est qui guerram et pacem timent et alibi scriptum est si pacem diligis guerre nunquam debes facere mentione; quarto, guerram dicitur aborrenda quia vanus et dubius est guerre eventus nec per multitudinem hominum nec alia ratione visibili potest esse certus, unde quidam sapiens dixit non in multitudine exercitus victoria est, sed de celo est virtus; quinto, guerra est evitanda quare est periculosa de quo exemplo non indigemus; et sexto, autem est guerram evitanda quare in hiis mors ab hominibus expectatur. Nam ut ait quidam sapiens iterum est in quo loco mors te expectat cum autem eum in omni loco expectare debes maxime in guerra. Prospicientes insuper quod homo in pace constitutus ad hec virtutibus et fugat vicia quod non est minimum, scilicet suo complacere creatori fugando vicia et virtutibus adsendo tomo enim in pace constitutus securus est in persona et nulla indiget municione. Animadvertentes insuper quod inter universitatem dicte ville de Villagrassa et eius singulares, ex parte una, et universitatem dicte ville Tarrege et eius singulares ex parte altera est inimico humani generis instigante iurgiorum materia suscitata ex qua vulnera percusiones et etiam mortes et alia dampna gravia tam in personis quam in bonis sunt inde subsequata. Volentesque inter vos, universitates predictas, et earum utramque ad invicem pacem veram et concordiam reformare necnon futuris periculis obviare.

Idcirco nos, sindici et procuratores dicte ville Tarrege, laudantes, approbantes, ratificantes omnia et singula capitula alia supradicta in eis contenta non vi vel metu compulsi nec errore lapsi sed bono animo et spontanea voluntate ex certa sciencia et bona fide ac sine dolo et fraude et amore domini nostre Ihesuchristi ut ipse parcat nostra peccata iuxta dominicam orationem per vos et omnes amicos, consanguineos affines et valitores vestros et dicte universitatis et eorum singularium quecumque quilibet nostrum insolidum absolvimus, difinimus, remittimus et relaxamus quibus supra nominibus vobis, dictis sindicis, procuratoribus et actoribus dicte universitatis Villegrasse et eius singularium presentibus, et eidem etiam universitati absentem necnon et vobis, notario infrascripto, tanquam publice persone per eis et per aliis etiam personis quarum interest et intererit recipienti et paciscenti in perpetuum, omnem rancorem, odium et malam voluntatem quem, quas et quam conceperimus, habuimus et etiam habemus seu supradicta universitas et eius singulares conceperint, habuerunt et etiam habent contra vos et vestros rationibus supradictis seu occasione vulnerum necium percussionum offenssarum aliquarum iniuriarum gravaminum

et pro delato etiam volumus id haberi nullo alio probationum genere requisito. Et pro predictis omnibus et singulis complendis et attendendis, tenendis et etiam observandis quibus supra nominibus obligamus nobis et vestris nominibus iamdictis omnia bona nostra et dicta universitatis et eius singularium mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte, iuramus quibus supra nominibus in animas nostras et dicte universitatis et eius singularium per dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia manibus nostris corporaliter tacta predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire iure aliquo, causa vel etiam ratione. Et nichilominus nos, dicti sindici et procuratores quibus supra nominibus, per predictis omnibus et singulis complendis et attendendis, tenendis et observandis et pro non contravenire facimus vobis, honorabili viro Bernardo de Ulzinellis, legum doctori, consiliario et thesaurario prefatis domini regis per eundem dominum regem ad hec specialiter deputato et assignato mandato suo, vobis oretenus facto nomine dicti domini regis in presentia notarii et testium subscriptorum, homagium ore et manibus comentadum. Et si fors quod dominus Deus avertat predicta omnia nos vel dicta universitas et eius singulares non fecerimus et compleverimus ut sunt dicta et in dictis capitulis expressata aut contra predicta vel aliqua de predictis fecerimus vel venerimus aliquo modo illi qui contrafecerint seu venerint sint et remaneant falsi et periuri iuxta forma dictorum capitulorum ac etiam preditores secundum forum Aragonum et bausatores secundum consuetudine Cathalonie et usaticos Barchinone dicti domni regis et vestri dictorum sindicorum et procuratorum ac universitatis predictae et eius singularium sic quod si premissis vel aliqua predictorum nos iamdictis nominibus vel dicta universitas loco illorum qui sit contrafecerint seu etiam idem non possint se excusare seu excindire in iudicio vel extra curiam per parem vel consimilem per batalliam vel alio modo vel eos defendere cum aliquo genere armorum vel sine. Sed hoc presens instrumentum convitant et hostendant illos tales convictos super predictis et pro talibus etiam habeantur apud dominum regem prelatos, nobiles, divites, milites, civitantenses et homines villarum et alios quoscumque renunciantes quantum ad hec gratis et ex certa scientia usui et consuetudini Cathalonie siquis vel siqua est quo vel qual habeatur quod prodicio seu bausia non possit probari per instrumentum nisi solum modo per batalliam et cuilibet etiam foro Aragoni quo possemus adversus predicta in aliquo adiuvari et omni alii iure, rationi et consuetudini obviam venientibus.

Et versa vice nos, Bernardus de Tarrega, iurisperitus, et Petrus de Apiaria, sindici et procutatoris dicti loci de Vilagrassa inspectis omnibus et singulis supradictis non dolo inducti nec vi vel metu compulsi ne errore lapsi sed bono animo et spontanea voluntate ex

dapnum, iniuriam vel gravamen, illud quam citius potuerimus seu potuerint significabimus sive significabunt nobis bono modo ut vos possitis evitare malum, dampnum, iniuriam vel gravamen quod vobis vel universitati predite aut eius singularibus inferri pararetur. Promittimus insuper quibus supra nominibus nobis, prefatis nominibus, quod nos et dicta universitas et eius singulares supradictam absolutionem, difinitionem et remissionem ac perdonamentum sive pacem tenebimus et observabimus in perpetuum et in aliquo non contraveniemus aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et quod restituemus, solvemus vobis et vestris iamdictis nominibus ad vestram voluntatem et dicte universitatis et eius singularium si quas missiones, dampna et interesse faceritis et sustineritis quoquomodo pro premissis omnibus et singulis adimplendis et observandis. Et credatur vobis et vestris et dicte universitati et eius singularibus super ipsis missionibus, dampnis et interesse solo simplici sacramento quod nunc ut extunc et tunc ut exnunc vobis deferimus et pro delato etiam volumus id feci nullo alio probationum genere requisito. Et pro predictis omnibus et singulis complendis et attendendis, tenendis et etiam observandis quibus supra nominibus obligamus vobis et vestris, nominibus iamdictis, omnia bona nostra et dicta universitatis et eius singularium mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte, iuramus quibus supra nominibus in animas nostras et dicte universitatis et eius singularium per dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia manibus corporaliter tacta predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire iure aliquo, causa vel etiam ratione. Et nichilominus nos, dicti syndici et procuratores quibus supra nominibus, pro predictis omnibus et singulis complendis et attendendis et observandis et pro non contravenire facimus vobis, honorabili viro Bernardo de Ulzinellis, legum doctori, consiliario et tesarario prefati domini regis per eundem dominum regem ad hec specialiter deputato et assignato mandato suo, vobis oretemus facto nomine dicti domini regis in presentia notarii et testium subscriptorum, homagium ore et manibus comentadum. Et si forsan quod dominus Deus avertat predicta omnia nos vel dictam universitatem et eius singulares non fecerimus et compleverimus ut sunt dicta et in dictis capitulis expressata aut contra predicta vel aliqua de predictis fecerimus vel venerimus aliquo modo illi qui contrafecerint seu venerint sint et remaneant falsi et peiuri iuxta formam dictorum capitulorum ac etiam preditores secundum forum Aragonum et basatores secundum consuetudinem Cathalonie et usaticos Barchinone dicti domini regis et vestri dictorum syndicorum et procuratorum universitatis predictae et eius singularium sic quod si premissis vel aliquo predictorum nos iamdictis nominibus vel dicta universitas loco illorum qui sic contrafecerint seu etiam idem met non possint se excussare seu excindire in iudicio vel extra iudicium in curiam vel extra curiam per

5. III° *al marge*.
6. V^o *al marge*.
7. VI° *al marge*.
8. VII° *al marge*.
9. VIII° *al marge*.
10. IX° *al marge*.
11. X^o *al marge*.
12. XI° *al marge*.
13. XII° *al marge*.
14. *segueix etiam repetit*.
15. *demadam al manuscrit*.
16. *quod interlineat*.

142

1351, juliol, 24. Barcelona

Pere III concedeix als paers i consell de Tàrrega, de manera excepcional, pròrroga d'un any per retornar dos préstecs, tot i el privilegi existent que els obligava a retornar-los en el termini d'un any.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 25v.

Que fos prolongat I an de tornar¹ I prèstech en sou e lliura² e pasat l'an lo priviletge romangués en sa força.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus suis paciariis et consilio ville Tarrege, salutem et gratiam.

Licet iuxta tenorem eiusdem privilegii paciarii et consilium dicte ville teneantur in mutuis per eos recipiendis infra annum ipsa mutua restituere seu tornare per solidum et libram, attamen, aliquibus causis intervenientibus, vos super duobus mutuis per vos receptis computare et solvere per solidum et libram minime potuistis, ob quod supplicatum nobis fuit pro parte sindicorum dicte ville ut tempus computandi ratione mutuorum³ predictorum per solidum et libram usque ad annum primo venturum prolongare de nostra clemencia dignaremur. Nos vero, dicta supplicatione admissa, tempus predictum ad computandum et faciendum solidum et libram usque per unum annum primo venturum ex causa cessante omni fraude et absque lesione dicti privilegii, ducimus prolongandum. Preterea volumus quod dictum privilegium remaneat in suo robore et valore, presenti prorogatione in aliquo non obstante.

Datum Barchinone, nono kalendas augusti, anno Domini millesimo CCC^o quinquagesimo.

Examinavit Raimundus.

1. tornar *interlineat* *damunt comtar ratllat*.
2. sou e lliura *interlineat*.
3. mutuorum, *al ms.* mutorum.

Suplicationem nobis reverenter exhibitam pro parte paciariorum, proborum hominum ac universsatis ipsius ville et singularium eiusdem suscepimus continentem quod ipsi, de vestra sufficientia et industria merito confidentes, in omnibus et singulis negociis atque causis, universsitem eandem ac bona ipsorum tangentibus quoquomodo, in eorum advocatum constituerunt seu etiam eligerunt, certa inde provisione seu pensione assignata vobis per eosdem annua tribuenda, ut in ipsis negociis atque causis eisdem advocacionis patrocinium prestaretis. Vosque, cum contingit procuratorem nostrum ac alios iudices seu officiales nostros quoscumque ad ipsam villam aliquatenus declinare, hesitatis eidem universsitati et singularibus ipsius prebere advocacionis patrocinium in eisdem, nisi prius vobis facultas super ipsis per eosdem extiterit atributa. Quocirca nobis super hoc remedio iustitie implorato, vobis dicimus et mandamus quatenus, si est ita, memorate universsitati et singularibus ipsius in quibuscumque eorum negociis atque causis coram quibusvis oficialibus nostris advocacionis patrocinium impendatis.

Datum Barchinone, nonadecima die ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo secundo.

Visa Roma.

Papirea sigillo eiusdem domini regis assueto sigillato correcta

145

1352, gener, 25. Barcelona

Pere III ordena que sigui observada la concessió feta a la universitat de Tàrrega l'any 1347 per la qual l'eximia de la pena de terç i altres penes en què pogués caure per raó dels censals i violaris que havia venut per pagar els serveis reials.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 25v-26r.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilectis nostris procuratori Cathalonie generali, vicariis et baiulis aliisque officialibus nostris, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Oblata nobis pro parte¹ paciariorum et proborum hominum universsatis ville Tarrege suplex petitio continebat quod, licet nos dudum com carta nostro sigillo² pendenti munita, que data fuit Barchinone, idus decembris, anno Domini millesimo CCC^o XL° septimo, concessisemus universitati dicte ville quod ipsa universitas nec alii pro ea principaliter vel fideiussorio nomine obligate non possent incurrere penas tercii aut alias penas, que nostre curie essent acquirende, pre-textu seu occasione quarumcumque obligationum per eam vel pro ea

Penitensis, die iovis, septima die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo tercio, in presentia mei, scriptoris et notarii, ac testium infrascriptorum, cum in capitulo dicti monasterii ante presentiam nobilis Raymundi de Rivosico, maiordomi,² et venerabilis Iasperti de Tragurano, regentis³ officium cancellerie, consiliariorum super infrascriptis audiendis et terminandis pro parte regia specialiter assignatorum, et quorundam aliorum de consilio dicti domini regis, esset questio inter syndicos universsatis ville Tarrege, ex parte una, et syndicos universsatis Villegrasse, ex alia, super eo videlicet quod syndici Tarrege aserebant quod syndici Villegrasse non debebant admitti in curiis nec in parlamentis generalibus per dominum regem indictis vel indicendis, immo in hoc contradicebant et de eo protestabantur, sindicis Villegrasse contrarium asserentibus, tandem ibidem, eadem die, auditis partibus predictis, fuit provisum et ordinatum per predictos nobilem Raymundum de Rivosico, Iaspertum de Tragurano et alios de consilio dicti domini regis, qui ibi erant presentes, quod ista vice, sine preiudicio tamen universsatis Tarrege, si quot essent syndici Villegrasse, admittantur in presenti parlamento, quod de presenti tenetur per dictum dominum regem, sub tali causa et condicione: quod nil possint dare aut concedere nisi simul sindicis predictis ville Tarrege. Et nichilominus quod hinc ad primam curiam vel parlamentum generale per dominum regem indicendum vel indicendam, dicti syndici Villegrasse teneantur facere declarare per dictum dominum regem seu eius iudicem, quem dictus rex de presenti est paratus assignare, si tamen petierint dicti syndici Villegrasse, alias quod currat tempus ob necligentiam eorum, an ipsi syndici Villegrasse debeant admitti in dictis curiis sive parlamentis, necne. Alioquin, nisi fecerint, quod deinde in dictis curiis sive⁴ parlamentis non admittantur nec recipiantur. Immo isto casu super dicta receptione consilarii superius nominati nomine domini regis impossuerunt⁵ scilientium sempiternum. Quibus sic peractis, incontinenti syndici ville Tarrege predictae petierunt eis fieri et tradi de predictis per me, scriptorem et notarium infrascriptum, publicum instrumentum in testimonium premissorum. Quod fuit eis concessum per consilarios predictos.

Que acta fuerut die et anno et loco predictis, presentibus testibus nobili Arnaldo de Paylars, Vitali de Blanes, abbate Sancti Felicis, Rogerio de Rahonato, milite, consilariis, Bartholomeo de Lauro et Bertrando de Pinos, scriptoribus domini regis, ac pluribus aliis.

Sig+num mei Iaufredi de Ortigues, scriptoris audientie dicti domini regis et eiusdem auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui predictis interfui et hec, cum supraposito in tertia linea mea propria manu ubi dicitur «officium», scribi feci et clausi.

1. *Al marge esquerre* traditum transumptum authenticum Raimundo [...] procuratori.
2. maiordomi, *al ms.* maiordomus.

1353, març, 28. Barcelona

Pere III ordena al seus majordoms, presents i futurs, que prohibeixin a l'atzempler o al seu lloctinent prendre en lloguer per la força animals en les ciutats, viles o llocs reials als síndics, missatgers, mercaders o altres persones que tinguin els animals per a negoci i ús propi.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 6v.

Que lo maiordom del senyor rey ne l'atzempler o sotsatzempler no gosen penre bísties de síndichs o misatgers ne d'altres qui les bèsties tinguen a lurs propriis usos.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, nobili et dilectis maiordomis nostris et consiliariis Raymundo de Rivosico et Rogerio de Rahonato ac alii vel aliis qui pro tempore dicte maiordomie preerit vel preerunt officio, salutem et dilectionem.

Per syndicos universsitarum Cathalonie, apud Villam Francham Penitensis noviter congregatos, percepimus querelantes quod, cum contingit super azemilarium nostrum vel eius locumtenentem capere animalia conductitia ratione recessus nostri in aliqua civitate, villa vel loco, dictus azemilarius vel eius locumtenens capiunt per vim animalia que sunt sindicorum vel nunciorum ad nos missorum, et mercatorum et personarum in nostra terra eorum negotia procurantium, necnon multorum qui propria ad eorum usus tenent animalia antedicta, cuius rei occasione sequuntur dampna illis quorum sunt ipsa animalia et gravia dispendia atque dampna. Quocirca, supplicato nobis per dictos syndicos nomine et pro parte universitarum predictarum eis super hoc provideri de remedio condecanti, volumus vobisque et cuilibet vestrum dicimus et expresse mandamus firmiter iniungentes quatenus caveatis decetero ac inhibeatis dicto nostro azemilario et eius locumtenenti et quibusvis aliis ad capiendum animalia deputandis decetero fortiter et districte ne talia animalia amodo capiant vel ad manus suas accipiant ullo modo. Scientes pro certo quod, si fuerit contrafactum et aliquem vel aliquos de predictis audiverimus querelantes¹ capientes animalia supra tacta, taliter punire curabimus quod dolebunt merito nostra mandata huiusmodi² excessisse.

Datum Barchinone, XXVIII^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o tercio, sub nostro sigillo secreto sigillata.

1. querelantes *al ms.* queralantetes.

2. *Segueix una paraula ratllada il·legible.*

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, universsis et singulis vicariis, baiulis et locatenentibus eorumdem, presentium seriem inspecturis, salutem et dilectionem.

Ad supplicationem humilem nobis exhibitam per syndicos universsitarum Cathalonie, apud Villam Francham Penitensis noviter congregatos, vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus quatenus provissionem seu ordinationem, dudum per nos factam et vobis literatorie per nos missam, super non relexando per vos de bannis, penis terciorum et emparis fractis nisi terciam partem dumtaxat, in quas aliqui incidissent vel inciderint in futurum, quam ex causa pro revocata et nulla huius serie haberi volumus ex certa scientia et iubemus, minime observetis.

Datum Barchinone, sub nostro sigillo secreto, die XXVIII^a marcii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o quinquagesimo tercio. Iaspertus vidit.

151

1353, març, 28. Barcelona

El rei Pere ordena al veguer de Tàrrega o llur lloctinent que faci recaptar les imposicions i ajut concedits al Parlament de Vilafranca del Penedès, en tots els llocs de la seva vegueria.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 7r-v.

Manament del veguer de Tàrrega sobre les imposicions atorgades per lo general en lo parlament de Vilafrancha.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie, Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilecto nostro vicario Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Scire vos volumus quod in parlamento generali celebrato in Villa Francha Penitensis et continuato postea in civitate Barchinone fuerat nobis per syndicos civitatum et villarum Cathalonie noviter oblate² et concesse certe impositiones vel aiute in auxilium guerre quam habemus contra ianuenses pro Sardinie et Corsice regno. Verum cum alique universsitates nostre, infra vicariam vobis comissam degentes, liçet non interfuerint parlamento iam dicto, debeant et teneantur contribuere in inposicionibus seu aiutis prelibatis, ideo vobis ut private persone dicimus, comitimus et mandamus quatenus omnes et singulas universsitates nostras, consistentes infra dictam vicariam, ad colligendum et imponendum inposiciones ipsas, necnon et firmandum sindicatum, prout villa³ Tarrege ipsum firmabit, nec minus ad complendum ea omnia que ordinata fuerunt in dicto parlamento, cum exercitibus et alias fortiter compellatis, malicis et difugiis cessantibus quibuscumque.

primogenitum nostrum, in casu quo uteretur procuracione generali regnorum et terrarum nostrarum. Mandantes tenore presentis procuratori Cathalonie vel eius locumtenenti necnon scriptori vel scriptoribus suis quatenus, predicta omnia firmiter ac inviolabiliter observando, contra ea non veniant ullo modo, si de nostra confidunt gratia et mercede. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro secreto iussimus communiri.

Datum Barchinone, XXVIII^a die marci, anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o tertio.

Iaspertus vidit.

És duradora la present provisió per X ans.

1. extiterit, *al ms.* exteterit.

153

1353, març, 28. Barcelona

Pere III ordena als seus oficials que es prestin consell, auxili i ajut mútuament, quan siguin requerits per a executar alguna marca contra alguna ciutat, vila o lloc, i que no pretenguin determinar sobre el caràcter just o injust de l'esmentada marca, la qual cosa es reserva el monarca.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 8r.

Que tots los officials agen a ajudar los uns als altres com requests seran sobre exequcions de marques e donar conseyl e favor, et que no s'entrameten d'aqueles marques si iustes o no seran atorgades, com lo senyor rey s'o reserve.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus vicariis, baiulis ceterisque nostris officialibus infra Cathalonia constitutis et eorum locatenentibus, presentibus et qui pro tempore fuerint, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Suplicantibus nobis sindicis universsitatum Cathalonie, in Villa Francha Penitensis noviter congregatis,¹ vobis et cuilibet vestrum dicimus et expresse mandamus quatenus, quocienscumque aliquis ex vobis per aliquem vestrum extiterit requisitus super exequendis et complendis exequutionibus marcharum per vos seu aliquem ex vobis contra aliquam civitatem, villam vel locum Cathalonie concessarum, prestetis² unus vestrum alteri in bonis que infra districtum vobis comissum reperiri potuerunt, auxilium, consilium et iuvamen, quando et quociens inde alter ab altero extiteritis requisiti, nec vos intromitatis cognoscere utrum iuste vel iniuste concessa sit vel fuerit dicta marcha,

dicte ville aliisque officialibus nostris quod presentem ordinationem firmam habeant et observent et faciant observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione, immo ab illis qui contrafecerint dicta banna habeant indilate. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo secreto sigillatam.

Datum Barchinone, prima die aprilis, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio.

Iaspertus vidit.

Del pes de la farina

155

1353, maig, 15. València

Pere III ordena al batlle de Tàrrega que enderroqui les forques que el difunt Gilabert de Corbera, regent de la procuració de Catalunya, havia fet erigir al camp de Sant Joan, amb motiu de la invasió del call dels jueus.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, 27r-v.

Que les forques feytes per en Gilabert de Corbela per la invasió dels jueus sien derocades.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidei suo baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Ad suplicationem fidelis portarii nostri Petri Martini, habitatoris dicte ville, vobis ex certa scientia dicimus et mandamus quatenus, visis presentibus, diruatis et moveatis quasdam furchas, quas Guilabertus de Corbaria, quondam, regens procurationem Cathalonie, erigi et plantari fecit in campo vocato de Sancto¹ Iohanne dicte ville, non obstante quadam littera impetrata pro parte iudeorum dicte ville qua cavetur quod dicte furchè iterum in dicto campo erigantur et ab eo non amoveantur, precipue cum in terminis dicte ville sint iam furchè ordinarie constitute.

Datum Valencie, XV^a die madii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o quinquagesimo tertio.

Examinavit Raimundus.

1. sancto, *al ms.* santo.

156

1353, juny, 3. València

Pere III, a petició dels paers i prohoms de Tàrrega, ordena al veguer i al batlle de la vila que sigui observada la constitució general

possitis compelli ab aliquo ad asumendum onus paciarii dicte ville, verumtamen, attendentes quod ibidem est defectus personarum,² ad predicta ad que vos estis idoneus, prout inde fuistis in nostra presentia laudabiliter comendatus,³ ideo vobis dicimus et mandamus quatenus, dicta concessione in aliquo non obstante, assumatis hac vice onus et⁴ officium paciarii dicte ville, si ad illud electus fueritis isto anno. Alias cum presenti mandamus baiulo Tarrege quod ad predicta rigide vos compellat.

Datum Barchinone, prima die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo quarto.

Sigillata.

1. *Al marge esquerre [...] tihonalis fuit [...] vaccat hodie [...] in frustra occupat.*
2. *Segueix un espai en blanc de dos centímetres.*
3. *comendatus, al ms. comendamus.*
4. *Segueix o al ms.*

158

1354, febrer 1. Barcelona

Pere III dóna permís als paers i prohoms de la vila de Tàrrega per tal que enderroquin les forques que el difunt Gilabert de Corbera, procurador de Catalunya, va fer erigir i construir prop d'aquest lloc perquè s'hi castigués els culpables de la invasió que s'havia produït al call jueu.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 9r.

Que les forques que eren feytes prop de la vila per en Gilabert de Corbera per rahó de la invasió dels juheus sien derrochades.¹

Nos² Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ad humilem supplicationem nobis exhibitam per syndicos universsitate ville Tarrege, tenore presentis paciariis et probis hominibus dicte ville concedimus ac plenaria licencia elargimur quod huius vigore possint ac sit eis permissum impune diruere illa patibula que Guilabertus de Corbaria, quondam, Cathalonie procurator, erigi seu construi fecerat prope villam Tarrege memoratam occasione insultus et invasionis olim contra iudeos ipsius ville per aliquos temerarie subsequente, ut in eis culpabiles punirentur. Mandantes vicario et aliis officialibus nostris ville eiusdem quod predicta³ per eosdem nequaquam impediant vel perturbent, immo permitant per eos, cum dicti voluerint paciarii et probi homines, dirui dicta patibula, omni contradictione cessante. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Barchinone, prima die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo quarto.

Datum Barchinone, secunda die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo quarto.

Sigillata.

1. aliquid, *al ms.* aliqui.

160

1354, febrer, 2. Barcelona

Pere III redueix i fixa el salari diari dels porters del rei o del procurador de Catalunya, de 10 sous barcelonins a 6 sous de la mateixa moneda.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 9v.

Que negun porter del senyor rey ne del procurador de Cathalunya no puxe demanar per salari sinó VI sous per jorn.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes, prout tenetur asertio sindicorum brachii secularis¹ universsitarum civitatum et villarum atque locorum nostrorum omnium Cathalonie, congregatorum de nostro mandato in nostri presentia Barchinone parlamentum eisdem celebrantis, quod nostri portarii et procuratoris Cathalonie, cum in locis nostris intra Cathaloniam exequationem aliquam faciunt contra universsitarum vel personam aliquam singularem, ponant et habent pro qualibet die huiusmodi exequationis pretextu pro suo salario et labore decem solidos Barchinone contra debitum rationis; cumque quantitas ipsius salarii excedat frequenter, ut dicitur, summam eorum pro quibus per eos fit exequatio memorata, ideo, suplicantibus nobis sindicis antefatis ut salarium predictum moderare rationabiliter dignaremur, ipsum salarium ad sex solidos Barchinone moderamus atque reducimus cum presenti. Mandantes cum hac eadem dictis portariis, universsis et singulis, quod hanc nostram moderationem observent et contra non veniant ullo modo. Mandamus preterea universsis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod ipsos portarios amodo compellant, si fuerit necessarium, rigide ad predicta, super quibus eisdem nostris officialibus plenam, tenore presentis, conferimus potestatem necnon comittimus vices nostras.

Datum Barchinone, secunda die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo quarto.

Iaspertus vidit.

1. brachii secularis, *al ms.* brachi seculariis.

Infans¹ Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Montanearum de Prades ac pro serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac in regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, fidelibus suis, universsis et singulis, collectoribus terciorum que exiguntur et colliguntur in civitatibus, villis et locis regalibus Cathalonie, salutem et gratiam.

Per fideles nostros syndicos universsitarum civitatum, villarum et locorum regiorum Cathalonie, per nos nunc convocatos et congregatos ad parlamentum in civitate Barchinone, fuit nobis expositum cum querela quod, liçet vos iuxta constitutiones Cathalonie generales ius pertinens domino regi ratione terciorum accipere non debebatis, donech² parti querelanti fuerit integritè satisfactum, verumtamen vos contra ius et omnimodam rationem et contra dictas constitutiones, ut pretactum est, accipitis ius pertinens dicto domino regi, antequam parti querelanti aliquatenus satisfiat, in ipsius querelantis gravamen non modicum et preiudicium manifestum. Quapropter iidem syndici nobis humiliter supplicarunt³ ut super premissis dignaremur de opportuno remedio providere. Nos itaque, eorum supplicatione⁴ benigne admissa, vobis et cuilibet vestrum dicimus et precipiendo mandamus quatenus ius pertinens dicto domino regi non recipiatis, usquequo integritè fuerit satisfactum parti iuxta constitutiones prelibatas.

Datum Barchinone, XXIII^a die augusti, anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o quarto.

Expedita.

1. *Al marge esquerre* Infra [...] XXI [...] hic vel [...] vaccat.
2. donech, a *LPT IIIb* donec.
3. supplicarunt, *al ms.* supplicatum; a *LPT IIIb* suplicarunt.
4. supplicatione, a *LPT IIIb* suplicatione.

163

1354, agost, 23. Barcelona

L'infant Pere, lloctinent general, ordena que durant els propers tres anys, quan els veguers, batlles o d'altres oficials reials dirigeixin cartes als oficials d'un altre lloc, per reclamar algun deute o qualsevol altra cosa a algun dels seus súbdits, se n'informi prèviament els consellers, paers, jurats o cònsuls del lloc pertinent.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 10v.

Que licència no sie atorgada per I oficial contra altre¹ entrò sus que los cònsols, jurats o pahers de la ciutat e vila de l'official, en qui colpa serà atrobada, ne seran certifichats.²

1. *Segueix altre ratllat.*
2. *Al marge esquerre* Alia concessio est in folio 23, ideo hic vel ibi vaccat.
3. *Al marge esquerre* Triennalis fuit, sed de facto ante declarationem marcharum per iudices requirentes observatur ubique inconcusse.

164

1354, agost, 23. Barcelona

L'infant Pere, lloctinent general, ordena que durant els propers tres anys els seus oficials consultin prèviament els regidors municipals dels llocs respectius, abans de concedir llicències per imposar marques sobre els deutors.

- [A]. Original no localitzat.
B. LPT, III, f. 23v-24r.

Sobre llicències de marchar.¹

Nos infans Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Montanearum de Prades, ac pro serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, attendentes per fideles nostros syndicos universitatum civitatum, villarum et locorum regionum Cathalonie, per nos nunc convocatos et congregatos ad parlamentum in civitate Barchinone, fuisse nobis humiliter supplicatum ut, cum per aliquos officiales et iudices iniuste per ignorantiam aut necligentiam licencie pignerandi seu marche plerumque concedantur, et huiusmodi concessionones redundant plurimum in dampnum et gravamen subditorum officialium ipsas licencias seu marchas concedentium, pretextu remarche que sine culpa eorum interdum subsequntur, dignaremur super hiis, ad tollendum huiusmodi dampna et gravamina, de subscripto remedio providere, nos vero, huiusmodi supplicationi favorabiliter annuentes, tenore presentis providemus, ordinamus ac statuimus quod, antequam pignerandi licencia per officiales amodo concedatur, consulantur consiliarii, paciarii, iurati et consules civitatis vel ville cuius erit vicarius vel baiulus qui dictam pignerandi licentiam concedere voluerit, non tamen quod ex hoc dictus vicarius vel baiulus habeat sequi eorum consilium, nec quod possit dici vel allegari eis ex hoc aliqua iurisdictionis species fore atributa. Hanc autem provisionem et ordinationem nostram durare volumus per tres annos a data presentium inantea continue numerandos et non ultra. Mandantes per hanc eandem universis et singulis officialibus regiis vel eorum locatenentibus quod predictam provisionem et ordinationem nostram per dictum triennium teneant firmiter et observent et faciant ab omnibus observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire

dictum statutum dimittat procesus per eum accitatos vel incohatos et abinde secum portet accitatos seu factos per ordinarios dictarum civitatum, villarum aut locorum, asserendo quod procesus illorum ordinariorum non sunt comprehensi in dicto statuto, dignemur super hiis de opportuno remedio providere. Nos itaque, eorum supplicationi benignius inclinati et attendentes quod eadem ratio vel maior⁶ est de processibus⁷ ordinariorum quam dicti procuratoris, tenore presentis declaramus procesus,⁸ qui facti seu incohati fuerint per ordinarios supradictos, debere comprehendi et intelligi in ordinatione supradicta. Ideoque volumus et ordinamus quod amodo dictus procurator non audeat secum portare procesus factos seu incohatos per ordinarios⁹ memoratos, quinimo ipsos processus dimittere habeant scriptori curie civitatis, ville aut loci in posse cuius sint et debeant conservari; quodque ipsi ordinarii possint procedere super illis et sentencialiter difinire absque impedimento aut abiectione prefati procuratoris. Mandantes per hanc eandem eidem procuratori suisque scriptoribus ac aliis officialibus regis quod huiusmodi declarationem et ordinationem nostram per dictum decennium teneant et observent et¹⁰ faciant ab omnibus inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquam contravenire permitant¹¹ aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Barchinone, XXIII^a die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o quarto.

Expedita.

1. *Segueix regnis repetit al ms.*
2. *ac in manca al ms. El copista hi va deixar un espai en blanc per a aquestes paraules que no va escriure.*
3. *Segueix et ratllat.*
4. *Segueix s ratllat.*
5. *ordinarii, al ms. ordinari.*
6. *maior, al ms. maiori.*
7. *processibus, al ms. processus.*
8. *processus, interlineat.*
9. *Segueix memo ratllat.*
10. *Segueix ffaciatis ratllat.*
11. *permitant, al ms. permitat.*

166

1354, novembre, 13. Montblanc

L'infant Pere, lloctinent general, modifica una carta per ell concedida a la noble Beatriu d'Anglesola en la qual es disposava que els terratinents del terme del Mor havien de pagar-li el delme dins un termini de deu dies després que el batlle de Tàrrega n'hagués fet una crida, sota pena de deu morabatins d'or, i amplia el termini de pagament a deu dies després que l'esmentada noble o el seu

més, car seria en detriment de les fires de Tàrrega, tal com ja estableixen d'altres disposicions reials anteriors.

- A. Original: FMT, pergami 105
 B. LPT, II, f. 243r-245r. (d'A)

Super nundinis.

Nos infans Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Montanearum de Prades ac pro serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gracia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac in regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, attendentes quod ad populorum regimen et tutelam constitute sunt in orbe terrarum ab Eo per quem reges regnant et principes imperant, regum et principum potestates, ut in virga equitatis et iusticie populos ipsos regant, omnem dissensionis materiam extirpando, et in tranquillitate pacis custodiant sibi subditas naciones; attendentes eciam inter paciarios et probos homines ville Tarrege, ex una parte, et paciarios et probos homines Villegrasse, ex altera, materiam contencionis, controversie¹ et questionis fuisse subortam super celebracione nundinarum dicti loci de Vilagrassa, quas quidem nundinas dicti homines Villegrasse pretendebant et sollempnizabant ultra tempus eis concessum per provisiones regias seu indultum, quam pretensionem et sollempnizacionem nundinarum huiusmodi dicti homines ville Tarrege in preiudicium, turbacionem et deteriorationem nundinarum eis concessarum fieri asserebant; attendentes insuper nuncios utriusque universitatis dictarum villarum, in nostra presencia constitutos, proposuisse semel et pluries suas causas et rationes, ac hostendisse et exhibuisse literas et provisiones regias, multiples et diversas, factas super celebracione et sollempnizacione huiusmodi nundinarum, unam videlicet domini Ildefonsi,² regis Aragonum, datam apud Ilerdam, mense aprilis, anno Domini M^o C^o LXXX° V^o; et aliam domini Iacobi, regis Aragonum, patris nostri recordacionis eximie, datam Barchinone, XII° kalendas ianuarii, anno Domini M^o CCC^o XX° tercio; et aliam datam Ilerde, IX° kalendas novembris, anno Domini M^o CCC^o XX° quarto; et aliam domini Alfonsi, regis Aragonum, bone memorie fratris nostri, datam Valencie, XV° kalendas madii, anno Domini M^o CCC^o XX° IX°; et aliam dicti domini regis nunc regnantis, datam Valencie, pridie kalendas novembris, anno Domini M^o CCC^o XL° primo; et aliam eiusdem domini regis, datam Valencie, XV° kalendas decembris, eodem anno; et aliam datam Barchinone, XIII° kalendas ianuarii, anno Domini M^o CCC^o XL° septimo, in quibus diverse provisiones, declaraciones et mandata super negocio huiusmodi continentur, igitur, volentes finem imponere contencioni, controversie et questioni predictis, sequendo viam universi Domini, qui iusticiam diligit et vultus eius inspicit equitatem, dicto negocio per nos et in nostro

Iniungentes nichilominus dictis vicario et baiulo Tarrege et baiulo Villegrasse aliisque officialibus regiis, qui nunc sunt vel erunt, quod ad requisicionem paciariorum et proborum hominum Tarrege huiusmodi nostram provisionem iuxta ipsius seriem, tenorem et mentem publicari faciant voce preconis annis singulis, scilicet, quisque ipsorum in locis sui districtus, ut clare omnibus patefiat et nemo inde ignoranciam causari valeat seu pretendere quovis modo. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram inde fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Terrachone, vicesima nona die novembris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o quinquagesimo quarto.

Expedita correcta.

1. *Segueix onis ratllat.*
2. *domini escrit al marge dret.*
3. *vel speciei escrit al marge dret.*

168

1355, març, 20, Lleida

L'infant Pere, lloctinent general, ordena al veguer i sots-veguer de Tàrrega que redueixin l'excessiu acompanyament i despeses derivades de les execucions i empires de béns de deutors, i que des d'aquest moment, només facin ús dels saigs de la cort, i amb les menors despeses possibles.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 11v.

Que lo veguer e lo sotsveguer qui en exequcions feedores per rahó d'empares van ab grans companyes, de què-s seguexen grans i inmoderades messions, que d'aquí a avant fer no-u dege, ans aqueles que ab saitgs fer se puxen fer e ab menys messions, que-u face.

Infans Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Motanearum de Prades ac pro serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac in regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, dilecto et fidelibus vicario et subvicario Tarrege, qui nunc sunt eruntque pro tempore, salutem et dilectionem.

Nuncii dicte ville Tarrege in nostra constituti presentia duxerunt humiliter exponendum quod pluries, cum contingit emparas bladorum sue aliorum bonorum et execuciones in eis fieri ad instanciam creditorum, vos cum comitiva equitum et peditum ad loca, ubi dicte fiunt execuciones, acceditis, licet sint loca ordinum, in quibus nullam resistentiam fieri esperatis. Qui modus accedendi cum talibus comitivis

spectantibus et officiales regios in iurisdictionis eis directe exercicio per monitiones et excommunicationes et aliter perturbando, quod in ipsius iurisdictionis regie lesionem et subditorum ipsius domini regis preiudicium, si est ita, noscitur redundare. Quocirca super hiis, ut convenit, providere volentes, vos instantanter requirimus quatenus, dictam regiam provisionem in omnibus et per omnia observando, contra ipsam nullatenus faciatis. Si vero aliquas iustas causas habere pretenditis, quibus non teneamini ad observationem eiusdem, confestim certificetis nos de eisdem, ut, ipsis auditis, valeamus super predictis, prout iustum fuerit, providere.

Datum Illerde, XX^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o quinquagesimo quinto.

Iaspertus vidit.

170

1355, març, 20. Lleida

L'infant Pere, lloctinent general, ordena als batlles i als homes de Vilagrassa i d'Anglesola que no destrueixin les peixeres dels habitants de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 12r-v.

Que com frau sie entre Tàrrega e Vilagrassa e los de Vilagrassa trenquen tot dia les pexeres a aquels de Tàrrega, que'l senyor rey mane al batle de Vilagrassa e als hòmens de aquela vila que alò d'aquí avant no facen. E axí matex als de Anglesola.

Infans Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Montanearum de Prades ac pro serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac in regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, fidelibus nostris baiulo et hominibus loci de Vilagrassa, salutem et gratiam.

In supplicatione nobis reverenter oblata per nuncios ville Tarrege propter rancores et odia, neces et vulnera, que inter vos et ipsos erant adinvicem occasione subscriptorum, instigante diabolo, subsequata, pax firmata extiterit, provisione regia mediante, tamen vos et homines de Angularia de nocte opportunitate captata diruitis seu dirui et rumpi facitis pexerias, quas in termino dicte ville habent et consueverunt habere ad rigandum possessiones et predia eorundem, dampnificando in hoc habitatores dicte ville in non valendo rigare nec molere blada sua. Unde, cum talia rancoris et morbi antiqui generent recidivam, a quibus, si sana mente bonoque intellectu regeremini, esset cum summa diligentia precavendum, propterea, si predicta vera sunt, vos inde

materiam contentionis, controversie et questionis fuisse subortam super celebracione nundinarum dicti loci de Vilagrassa, quas quidem nundinas dicti homines Villegrasse pretendeban, et sollempnizabant ultra tempus eis concessum per provisiones regias seu indultum, quam pretensionem et sollempnizacionem nundinarum huiusmodi dicti homines ville Tarrege in preiudicium, turbationem et deteriorationem nundinarum eis concessarum fieri aserebant; attendentes insuper nuncios utriusque universitatis dictarum villarum, in nostri presentia constitutos, proposuisse semel et pluries suas causas et rationes, ac hostendisse et exhibuisse literas et provisiones regias, multiplices et diversas, factas super celebratione et sollempnizacione huiusmodi nundinarum, unam vilelicet domini Ildefonsi, regis Aragonum, datam apud Ilerdam, mense aprilis, anno Domini M^o C^o LXXX° V^o; et aliam domini Iacobi, regis Aragonum, patris nostri recordacionis eximie, datam Barchinone, duodecimo kalendas ianuarii, anno Domini M^o CCC^o vicesimo tercio; et aliam datam Ilerde, nono kalendas novembris, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo quarto; et aliam domini Alfonsi, regis Aragonum, bone memorie fratris nostri, datam Valencie, XV° kalendas madii, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono; et aliam dicti domini regis nunc regnantis, datam Valencie, pridie kalendas novembris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo primo; et aliam eiusdem domini regis, datam Valencie, quintodecimo kalendas decembris, eodem anno; et aliam datam Barchinone, tertiodecimo kalendas ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo septimo, in quibus diverse provisiones, declarationes et mandata super negocio huiusmodi continentur, igitur, volentes finem imponere contencioni, controversie et questioni predictis, sequendo viam universi Domini, qui iusticiam diligit et vultus eius inspicit equitatem, dicto negocio per nos et in nostro consilio plene discusso et diligenter examinato partiumque predictarum ad plenum auditis racionibus et discussis, ac dictis privilegiis, provisionibus et mandatis regiis diligenter examinatis, sic duximus huius serie providendum, decernendum ac eciam declarandum: quod nundine dicti loci de Vilagrassa incipiant in festo Omnium Sanctorum quolibet anno, durature per decem dies continue sequentes, intra quod quidem tempus seu dies omnes et singuli venientes ad dictas nundinas iam dicti loci de Villagrassa et in ipsis nundinis stantes et inde redeuntes, gaudeant omnibus et singulis privilegiis et immunitatibus per dominos reges Aragonum in favorem dictarum nundinarum concessis pariter et indultis. Lapsis vero dictis decem diebus, non sint nundine in dicto loco de Villagrassa, imo ex tunc dicte nundine sint finite et mercatores seu alii quicumque in dicto loco remanentes seu comercia peragentes non gaudeant nec gaudere possint post dictos decem dies aliquibus privilegiis, immunitatibus vel libertatibus in favorem dictarum nundinarum concessis seu eciam concedendis. Et ut tollatur omnis

consiliario nostro, Geraldo de Palaciolo, in legibus aprobato, coram quo ex parte dictorum paciariorum Tarrege extitit propositum dictos paciarios Villegrasse seu eorum syndicos esse nullatenus audiendos, eo quia de dicta sententia et declaratione lata per dictum infantem Petrum iam per eos sibi extitit supplicatum, que supplicatio fuit admissa et super ea cum sollempni consilio audiencia data, et eis prestito avvocato et postmodum non obstantibus supplicatis et in ea propositis, fuit dicta sententia et declaracio sollempniter et cum maturo consilio confirmata per dictum infantem Petrum, et de iure semel tantum principi super eadem re est licitum supplicare, ut sit litium finis; attendentes ulterius dictum Geraldum de Palaciolo negocium ipsum et rationes ac iura partium, quas et que scripto vel verbo proponere voluerunt, collegisse et inde relacionem fecisse in presencia partium in nostro sollempni consilio, in quo, discusso et examinato cum maturitate prefato negocio et auditis advocatis partis utriusque, repertum fuit non esse de dicto negocio inter dictas partes ulterius disceptandum, attentis propositis pro parte dictorum paciariorum ville Tarrege ut veris existentibus, informacione veridica per dictum Geraldum recepta tam a dicto infante Petro quam aliis pluribus, qui in dictis consiliis interfuerunt, tenore presentis carte nostre perpetuo valiture dicimus et ex debito iusticie declaramus prefatos paciarios et probos homines Villegrasse seu eorum syndicos super predictis non esse amodo aliquatenus audiendos, quinyimo eisdem super premissis imponimus silencium sempiternum. Retinemus tamen nobis quod, si aliquod interesse nostrum lesionis super celebracione dictarum nundinarum et aliis pretactis versatur, nos super eo providere valeamus secundum iusticiam, presenti carta in aliquo non obstante. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Perpiniàni, sextadecima die novembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto.

Hugo, cancellarius.

1. *Segueix gentes ratllat.*
2. *Segueix Tarrege ratllat.*

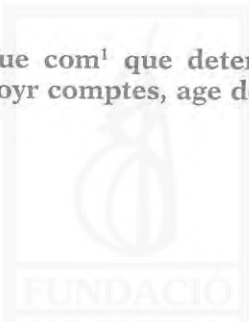
172

1355, desembre, 12. Perpinyà

Pere III mana al batlle de la vila de Tàrrega, a petició dels seus paers i prohoms, que forci als administradors de diners de la universitat a satisfer els deutes que, segons els oïdors de comptes, tenen.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, IIIa, f. 12v-13r.
 C. LPT, IIIb, f. 14r

Manament al batle que com¹ que determenat serà per los diputats per lo consseyl² a oyr comptes, age de continent a forzar³

3. forzar, a *LPT IIIb* forza.
4. frívoles apel lacions, malícies o difuytes no reebudes, a *LPT IIIb* tota frevoll
apel lació, malícies o difúgies no reebudes.
5. ydonee, a *LPT IIIb* idonee.
6. aseritur, a *LPT IIIb* asseritur.
7. refundere, a *LPT IIIb* reffundere.
8. maliciosse, a *LPT IIIb* maliciose.
9. universsitatís, a *LPT IIIb* universitatís.
10. apellant, a *LPT IIIb* appellat.
11. supplicatum, a *LPT IIIb* suplicatum.
12. refundere, a *LPT IIIb* reffundere.
13. maliciis et difugiis, a *LPT IIIb* maliciosis diffugiis.
14. adverse, a *LPT IIIb* adverso.
15. *Segueix qui ci és damunt a LPT IIIb.*

173

1356, gener, 18. Perpinyà

Pere III confirma la disposició de l'infant Pere, per la qual es mana que la fira de Vilagrassa comenci per la diada de Tots Sants, i que no s'allargui més de deu dies, car seria en detriment de les fires de Tàrrega.

A. Original: FMT, pergami 108

B. LPT, II.f. 245r-252v. (d'A)

Super nundinis.

In Christi nomine. Noverint universi quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, propicientes inclitum infantem Petrum, comitem Rippacurcie et Montanearum de Prades, karissimum patrum et tunc locumtenentem generalem nostrum, in questione subscripta provisionem et declaracionem fecisse sentenciamque tulisse cum carta sua continencie subsequenteris:

«Nos, infans Petrus, illustrissimi domini Iacobi, bone memorie regis Aragonum, filius, comes Rippacurcie et Montanearum de Prades ac pro serenissimo et magnifico principe et domino Petro, Dei gracia rege Aragonum, nepote nostro carissimo, in cismarinis regnis et terris suis ac in regno Maioricarum et insulis eidem adiacentibus generalis locumtenens, attendentes quod ad populorum regimen et tutelam constitute sunt in orbe terrarum ab Eo per quem reges regnant et principes imperant, regum et principum potestates, ut in virga equitatis et iusticie populos ipsos regant, omnem dissensionis materiam extirpando, et in tranquillitate pacis custodiant sibi subditas naciones; attendentes eciam inter paciarios et probos homines ville Tarrege, ex una parte, et paciarios et probos homines Villegrasse, ex altera, materiam contencionis, controversie et questionis fuisse subortam super celebracione nundinarum dicti loci de Vilagrassa, quas quidem

extraneus seu privatus aut quicumque alius in dicto loco de Villagrasse audeat vel presumat post dictos decem dies superius declaratos sollempnitatem nundinarum et operatoria, tabulas seu alias mercaturas, cuiuscumque generis vel speciei existant, in publicum tenere ibidem, videlicet, in illis locis et aliis emendo et vendendo seu alias contrahendo publice, eo modo eaque sollempnitate in quibus emitur, venditur et alias contrahitur, dum dicte nundine celebrantur; set ubi aliqui mercatores seu quicumque alii voluerint remanere in dicto loco, et sua mercimonia emere et vendere, et alias contrahere intus domos et alias, prout venditur, emitur et contrahitur tempore quo non celebrantur dicte nundine, hoc sit eis licitum, et alias non, sub incursu pene centum morabatorum auri, quos a quibuscumque contrafacientibus, tam habitatoribus dicte Villegrasse quam extraneis, tam ementibus quam vendentibus, ultra, preter seu contra formam predictam, pro qualibet vice exigi et haberi volumus et fisco regio applicari. Hanc igitur nostram provisionem et declaracionem, aliis omnibus provisionibus visis et recognitis et matura deliberacione discussis dictisque partibus et earum rationibus plenarie auditis, ut predicatur, valere et tenere et efficaciam habere ex iusticie debito volumus ac eciam providemus. Mandantes firmiter sub indignacione regia atque nostra vicario et baiulo Tarrege et baiulo Villegrasse ceterisque universis et singulis officialibus ac subditis dicti domini regis, presentibus et futuris, quatinus presentem declaracionem et provisionem nostram firmam habeant, teneant et observent perpetuo et teneri et servari faciant inconcusse, et non contraveniant aliqua racione, ut superius continetur, sub pena predicta. Iniungentes nichilominus dictis vicario et baiulo Tarrege et baiulo Villegrasse aliisque officialibus regiis, qui nunc sunt vel erunt, quod ad requisicionem paciariorum et proborum hominum Tarrege huiusmodi nostram provisionem iuxta ipsius seriem, tenorem et mentem publicari faciant voce preconis annis singulis, scilicet, quisque ipsorum in locis sui districtus, ut clare omnibus patefiat et nemo inde ignoranciam causari valeat seu pretendere quovis modo. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram inde fieri iussimus nostro sigillo pendentem munitam. Datum² Tarracone, XXIX^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o quarto.»

Attendentes insuper ad instanciam paciariorum et proborum hominum Villegrasse, qui pretendebant declaracionem et sentenciam preinsertam fuisse contra iusticiam promulgatam, quique proinde ad nos habuerunt recursum et fecerunt provide dictos paciarios et probos homines Tarrege ad nostram audienciam evocari, nos comisisse ipsum negocium audiendum et colligendum dilecto consiliario et promotori curie nostre, Garaldo de Palaciolo, in legibus approbato, coram quo pro parte dictorum paciariorum Tarrege extitit propositum dictos paciarios Villegrasse seu eorum syndicos esse nullatenus audiendos, eo quia de dicta sententia et declaracione, lata per dictum infantem

dicentibus, dictam pronunciacionem et ordinacionem seu declaracionem dicti infantis validam fore et habere roboris firmitatem, ad finem supradictum non procuratorem fiscalem ad eam in pugnadam debere admitti, maxime cum diceretur nullum nostrum in eo interesse versari, nos tandem, utriusque partis rationibus auditis et examinatis, post multas collaciones inde habitas in nostro consilio cum peritis, facta inde celebracione plenaria in ipso nostro consilio per dictum Geraldum de Palaciolo, pronunciamus et declaramus ordinacionem dicti infantis ex supradicto capite non posse aut potuisse aliquod preiudicium generare, quominus in dicto loco de Villagrassa posset post dictos decem dies emi, vendi et contrahi eo modo eaque sollempnitate qua poterat ante pronunciacionem predictam, cum esset lata, quantum ex productis coram nobis apparuit cum non legitimo contradictore quantum erat pro parte nostra, nunc vocato nostro procuratore prefato, ad quem premissorum defensio principaliter pertinebat; retinuimus tamen nobis quod, examinatis iuribus dicte ville de Tarrega et deffensionibus dicti procuratoris nostri auditis, super premissis tollendo inter dicta loca dissensionis materiam, providere intendebamus, prout iustum foret et videremus utilitati publice expedire, prout hec et alia in carta nostra inde facta nostroque pendenti comunita sigillo, datum Perpiniensi, IX^a die decembris, anno proximo dicto, lacius et plenius continentur; ulterius attendentes quod vos, Raymundus Folqueti et Petrus de Segarra, syndici et procuratores universitatis proborum hominum Tarrega, nomine dicte universitatis, preeuntibus diversis tractatibus, convenistis et composuistis nobiscum super dicto interesse nostro in hunc videlicet modum: quod dedistis nobis de presenti viginti mille solidos Barchinone, quos dilecto consiliario et thesaurario nostro, Bernardo de Ulzinellis, militi legumque doctori, pro parte nostre curie tradidistis; quodque promisistis, quo supra nomine, ut inferius continetur, dictam universitatem dare nobis seu baiulo nostro Catalonie generali vel alii per nos deputando trecentos solidos dicte monete censuales et rendales, videlicet, in primo venturo festo Nativitatis Domini et ex tunc eodem festo perpetuo annuatim, in satisfaccionem et esmendam dicti interesse allegati et cuiuscumque alterius interesse seu iuris, quod per nos seu nostros aut procuratorem fiscalem allegatum extitit et allegari posset in posterum ex causis superius declaratis; et quod nos teneamur confirmare, laudare et approbare, auctorizzare et corroborare declaracionem et sentenciam dicti infantis et alias perpetuum finem imponere cuicumque questioni seu controversie, que mota fuerit seu moveri posset ullo unquam tempore ex causis predictis vel aliqua earumdem; igitur, viso et diligenter perpenso, preeuntibus dictis tractatibus, quod longe utilius est nobis et nostro patrimonio dictos viginti mille solidos de presenti numeracione continua et subsequenter in perpetuum dictos trecentos solidos censuales, annuales et rendales, in dicto festo Nativitatis Domini percipere et habere, et ad maius

sentencie et declaracionis dicti infantis laudationem, confirmacionem, approbacionem et auctoritacionem, et omnia alia et singula supradicta, quatenus faciunt et facere possunt in favorem dicte universitatis ville Tarrege et nundinarum ipsius ville, rata, grata, firma et valida semper habere et inviolabiliter observare. Et mandamus primogenito nostro aliisque successoribus et officialibus nostris et ipsorum, presentibus et futuris, quod ea omnia, tanquam utilitatem nostri patrimonii concernencia, firma habeant et observen, et faciant ab aliis observari. Iniungimusque nichilominus vicario et baiulo Tarrege ac baiulo Villegrasse aliisque officialibus regiis antedictis quod, si dicti homines Villegrasse seu alii quicumque, extranei seu privati, contra dictam sentenciam et provisionem dicti infantis venire presumpserit, penam predictam a contrafacientibus exigant, qualibet vice qua fuerit contrafactum, totaliter atque levant. Hancque nostram transaccionem et confirmacionem, si et cum per partem dicte universitatis Tarrege requisiti fuerint, publicent voce preconis, ut inde universis et singulis pateat nemoque inde ignoranciam allegare valeat seu causari. Ad hec nos, dicti Raymundus Folqueti et Petrus de Segarra, syndici et procuratores predicti, de quo syndicatu et procuracione nostra, in quo seu qua est nobis atributa potestas subscripta et alia faciendi, constat per instrumentum publicum die lune, XI^a ianuarii, anno presenti confectum et clausum per Franciscum de Flovia, notarium publicum ville Tarrege et auctoritate regia per totam terram et dominacionem regiam, et de quo instrumento fuit facta fides notario infrascripto, facientes vobiscum, illustrissimo domino rege prefato, transaccionem et compositionem predictam, a vobisque dictam laudacionem, approbacionem et confirmacionem recipientes sub forma superius declarata, promittimus, nominibus quibus supra, vobis, dicto domino regi et successoribus vestris ac notario infrascripto, pro vobis et eis ac omnibus illis quorum interest ac intererit et interesse potest et poterit, hec a vobis stipulanti et recipienti. Et iuramus in animas principalium nostrorum per Dominum Deum et eius sancta quatuor Euvangelia, corporaliter nobis tacta, quod ultra dictos viginti mille solidos, quos ista vice et de presenti dicto vestro thesaurario, nomine vestro, exsolvimus et tradidimus, dicta universitas perpetuo solvet vobis et successoribus vestris seu baiulo generali Cathalonie, qui est et fuerit pro tempore, nomine vestro et successorum vestrorum, seu alii ad predicta deputando dictos trecentos solidos Barchinonensium in dicto festo Nativitatis Domini annuatim. Pro quibus attendendis et complendis, obligamus vobis dicto domino regi, et successoribus vestris omnia bona dicte universitatis et singularium eiusdem, presentium et futurorum, tam habita quam habenda, renunciantes beneficio nove constitutionis et dividende accionis et restitutioni in integrum, et omnibus aliis legibus et iuribus, constitutionibus et consuetudinibus quibus posset in hiis contradici vel fieri quovis modo.

fidelibus procuratori Cathalonie, vicario et baiulo Tarrege, baiulo Villegrasse aliisque universis et singulis officialibus et portariis nostris, dictorumque officialium locatenentibus, qui nunc sunt et erunt pro tempore, ad quos presentes pervenerint, salutem et dileccionem.

Quia nos cum carta nostra, sigillo pendenti magestatis nostre munita, data² ut infra, quandam sentenciam, declaracionem et provisionem per inclitum infantem Petrum, karissimum patrum et tunc locumtenentem nostrum generalem, latam in questione seu controversia que vertebatur inter paciarios et probos homines Tarrege, ex una parte, ac paciarios et probos homines Villegrasse, ex altera, super celebracione nundinarum Villegrasse, duximus confirmandam penasque in dicta sentencia appositas contra non observantes eandem, ab ipsis non observantibus exigi providimus et levare, ut in dicta carta, in qua est inserta dicta sentencia, lacius continetur, eapropter, cum velimus omnino dictam sentenciam ipsiusque nostram confirmacionem in omnibus et per omnia observari, vobis et vestrum singulis dicimus et mandamus expresse quatenus vos, dicti officiales, quocienscumque requisiti fueritis pro parte dictorum paciariorum et proborum hominum Tarrege, dictas sentenciam et confirmacionem publicari sollempniter faciatis, nec minus vos, dicti officiales et portarii, exigatis et levetis dictas penas a quibuscumque contrafacientibus nostro erario aplicandas.

Datum Perpiniani, sub nostro sigillo pendenti, XVIII^a die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto. Examinavit Raimundus.

1. et manca al ms.
2. data, al ms. datam,

175

1356, març, 13. Lleida

Pere III concedeix a la universitat de Tàrrega que les imposicions recaptades al dit lloc, amb motiu d'altres donatius fets al monarca, puguin continuar recaptant-se fins que la nova proferta que li havien feta, i les despeses derivades, siguin satisfetes.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 15v.

Que tingam les imposicions tant e tant longament fins que complidament nos sie satisfeyt de ço que la vila li à donat en lo do noveylament atorgat al senyor Rey.¹

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Rossilionis et Ceritanie, contemplatione doni sive proferte per universitatem Tarrege noviter nobis facte, tenore presentis concedimus vobis, probis hominibus universsittatis iamdicte, quod illas impositiones que de nostri assensu et voluntate in loco iam

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, 31v.

Quod omnes capti per procuratorem generalem Cathalonie, postquam per duos dies ipsos captos detinuerit, ad carcerem comunem dicte ville teneatur remittere.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, ad suplicationem universitatis proborum hominum ville Tarrege propterea nobis factam, tenore presentis statuimus ac etiam ordinamus quod omnes capti et capiendi in loco predicto per procuratorem nostrum Cathalonie ac alios officiales nostros seu de mandato eorum, postquam per duos dies ipsos captos in eorum captione tenuerint, ad carcerem comunem dicte ville teneatur remittere indilate. Mandantes eidem procuratori nostro Cathalonie ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quatenus ordinationem nostram huiusmodi, dum nobis placuerit, teneant fimiter et observent et observare inviolabiliter faciant, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem vobis fieri iussimus nostro sigillo secreto munitam.

Datum Illerde, XIII^a die marcii, anno a nativitate Domini M^oCCCL^o sexto.

Examinavit Raimundus.

178

1356, juliol, 1. Perpinyà

Pere III, davant la queixa dels síndics de la universitat de Tàrrega que el carceller es lucrava deixant els presoners genovesos a singulars i que, a més, demanava el corresponent salari per la custòdia, ordena al batlle de Tàrrega que obligui als singulars que disposen de presoners genovesos, a tornar-los al carceller, el qual cobrarà el salari corresponent per la dita custòdia.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, 30v-31r.

Super carcere.¹

Petrus, Dei gratie rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidei nostro baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Oblata nobis per syndicos universitatis ville predictae, ad nostram curiam noviter destinatos, suplex petitio continebat quod Bernardus Bort, carcellarius dicte ville, a nostra curia quandam literam duxit obtinendam, in qua inter alia continetur quod vos ad instantiam² ipsius Bernardi compellere debeatis paciarios et probos homines dicte ville

concedimus vobis, paciariis et probis hominibus ac universitati et singularibus antedictis ac omnibus habitatoribus ville predictae, quod possitis habere et habeatis decanum in perpetuum in dicta villa Tarrege, et quod idem decanus Tarrege semper in dicta villa et non alibi, legitimo tamen impedimento cessante, habeat residenciam personalem et domicilium tenere et fovere, quem quidem decanum seu decanos nos seu successores nostri ad dictum officium decanatus duxerimus vel duxerint eligendos, qui debite officium suum in dicta villa exequantur ac iurisdictionem ecclesiasticam, civilem et criminalem, possint et debeant exercere libere, et omnia alia facere que ad iurisdictionem nostram pertinere noscantur, prout in aliis decanatibus nostre diocesis fieri est assuetum et prout in constitutione seu constitutionibus sinodalibus ecclesie nostre Vicensis continetur, promittentes vobis et vestrum cuilibet quod predicta omnia et singula, in presenti concessione et gracia per nos vobis facta, attendemus, complebimus et observabimus et compleri et observari faciemus, ut prefertur. Iniungentes cum hac eadem in virtute sancte obediencie universis et singulis officialibus, vicariis et procuratoribus ac subditis nostris, tam presentibus quam futuris, quatinus presentem nostram concessionem vobis observent, et contra eam non veniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In quorum testimonium presentem vobis fieri et sigilli nostri appendicii munimine iussimus roborari.

Datum Vici, XIII^a die mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto.

Raimundus, episcopus.

180

1356, setembre, 12. Perpinyà

Pere III mana als paers de Tàrrega que cal el consentiment del Consell General de la vila quan el Consell particular vulgui fer donacions superiors a cent sous.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 13v.

a. TURULL/RIBALTA, ap. 16, pàgs. 216-217. (de B)

Que dels béns de la vila no sie feyta donació de C sous a amunt sens conssey general.

Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et consilio, qui nunc sunt¹ et pro tempore fuerint, ville Tarrege, salutem et gratiam.

Oblata nobis per syndicos universitatis dicte ville suplex peticio continebat quod temporibus retrolapsis paciarii et consilium, qui et quod fuerunt dicte ville, fecerunt plures et diversas donaciones et

attendentes nos indixisse noviter seu convocasse exercitus Cathalonie pro faciendis aliquibus enantamentis et processibus, quos facere intendebamus et intendimus personaliter et alias inter cetera loca et universitates Cathalonie, vos, fideles nostros paciarios et probos homines ville Tarrege, composuisse ac convenisse nobiscum super exercitus dicte ville, ita quod detis seu ex causa huiusmodi redempcionis quindecim mille quingentos sólidos barchinonenses, et quod non teneamini ire in dictum exercitum. Ista vice, attendentes etiam quod, pro eo quia nos in presenti oportunos et notabiles facimus opperatus tam equitum quam peditum, nedum ad¹ obviandum et resistendum inconsultis motibus regis Castelle, qui contra nos et gentes nostras movit guerram absque aliqua ratione, seu etiam ad dampnificandum eundem et gentes et terras ipsius qui temere et contra pacta et conventiones pacis inter nos et ipsum vigentis et iuramento et homagio roborate, nullo difidamento previo nec redditus seu restitutis pactis et conventionibus supradictis, invasit primitus regnum nostrum Valencie et postea Aragonum, et dampna quamplurima intulit in eisdem, ingeritur vobis dubitationis² materia ne pro tempore posset dici vel allegari quod dictos exercitus indixissemus ratione dicte guerre eosque ducere vellemus seu valeremus extra limites Cathalonie et quod pararetur vobis preiudicium pretextu redempcionis predicte, ideo ad suplicationem vestram super hoc nobis factam volumus, recognoscimus et concedimus, tenore presentis perpetuo valiture, vobis paciariis et probis hominibus supradictis quod dicta de causa non possit vobis aut universitati dicte ville aliquod preiudicium generari. Quinimo privilegia, franquitates et immunitates, si qua habetis de non exeundo aut non valendo compelli ad exeundum per modum exercitus extra limites Catalonie, remaneant vobis salva et salve pariter et illese. Retinemus tamen³ nobis et successoribus nostris quod, si ius nobis competit quomodocumque ad ducendum et ducere valendum exercitus Catalonie extra limites aut principatum Cathalonie, in tali casu vel simili aut alias ipsum ius remaneat⁴ nobis salvum, presenti concesione aut recognitione in aliquo non obstante. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo⁵ secreto munitam.

Datum in Montealbo, XVII^a die octobris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o sexto.

Vidit Bernardus.

1. ad *manca al ms.*
2. dubitationis, *al ms.* dubitatonis.
3. *segueix vobis ratllat.*
4. remaneat, *al ms.* remaneant.
5. *segueix sico ratllat.*

campsoni Barchinone, assecurastis¹ et certo termino solvere promisistis, ideo huius rey contemplatione volumus et concedimus vobis et universitati ac singularibus dicte ville quod hinc ad proximum instans festum Resurreccionis Domini non tenamini nec compelli, distringi² aut forciari positus per nos aut alium loco nostri aliquo casu seu aliqua ratione, cogitata vel inexcogitata, ad faciendum exercitum in aliquam seu aliquas partes nisi pro execucione iustitie, que fieret intra vicariam dicte ville. Et hanc concessionem facimus vobis simpliciter et absque aliqua alia condicione, postquam superius expressata. Similem quoque concessionem facimus vobis comtemplacione qua supra a dicto festo Resurrectionis Domini ad unum annum, nisi tamen exercitus indicerentur per nos seu de nostri mandato generaliter per omnes vicarias Cathalonie, quo casu faciatis et transeatis prout in eo modo quo alie universitates Cathalonie facient et transibunt, ita quod serventur in vobis ea forma et modus que et qui servabuntur³ in aliis locis et universitatibus supradictis. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo secreto munitam.

Datum in Montecalbo, XVII^a octobris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o sexto.

Vidit Bernardus.

1. assecuraastis, *al ms.* assecuratis.
2. *segueix et ratllat.*
3. servabuntur, *al ms.* servabunt.

184

1357, gener, 9. Saragossa

Pere III ordena a la universitat de Tàrraga que no pagui el salari al porter Pere Real per una execució de 100 lliures barceloneses, ordenada per l'infant Pere contra la vila, fins que Pere Roig, jurisperit de Lleida, hagi determinat sobre la qüestió.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 27v-28r.

Que en Pere Real, porter, no aye de la universitat lo salari que li demanave per I^a exequió de C lliures que-y feye, fins que sie conegut per en Pere Rotg, savi de Leyda.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum Petrus Reall, porterus noster, nitatur facere exequionem contra universitatem ville prefate ratione cuiusdam salarii quod asseritur sibi deberi per dictam universitatem pro certis diebus quibus asserit stetisse in villa pretacta vigore cuiusdam

ad dictam villam Tarrege vel ipsius terminum absque omni questione et contradiccione illius cuius est dictum castrum vel alicuius alterius pro eo, atamen ille qui colligit decimam pro illo cuius est dictum castrum, petendo ab ipsis probis hominibus decimam ipsorum prediorum et possessionum sibi dari, quam dare nullo consueverant tempore nisi secundum eorum bonam conscienciam, assistendoque ei nobili Raymundo de Angularia illiusque tractatu cuius est dictum castrum, cum equitum et peditum comitiva per vim et violentiam in termini dicti castri fecit decimari ipsa blada in ipso reperta termino ipsaque asportari ubicumque voluit ad sui libitum voluntatis in grave dicte ville preiudicium evidens et iacturam. Quare suplicarunt nobis super hiis de iustitia provideri. Ideo vobis dicimus et expresse mandamus quatenus ad evitandum bricam seu gerram, que inter dicum nobilem, ex una parte, et universitatem dicte ville, ex altera, posset evenire, humani generis prosequutore instigante, ipsum nobilem incontinenti compellatis ad redendum et tornandum blada et alias res per eum, ut dicitur,¹ indebite occupatas, previa ratione. Et hoc non mutetis aliqua ratione.

Datum Cesauguste, vicesima sexta die iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o quinquagesimo septimo.

Visa Raimundo.

1. *Segueix occupatas ratllat.*

186

1358, novembre, 9. Montsó

Pere III assigna a Bernat d'Olzinelles, conseller i tresorer reial, i doctor en lleis, a determinar en la qüestió que enfronta els paers i prohoms de Tàrrega amb els de Cervera, amb motiu de la darrera concessió de fires feta pel monarca a aquest últim lloc.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 22v-23r.

Carta que micer Bernat d'Olcineles conegué de la qüestió de la fira de Cervera ab Tarrega.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilecto consiliario et thesaurario nostro Bernardo de Ulzinellis, militi legumque doctori, salutem et dilectionem.

Ad humilem suplicationem paciariorum et proborum hominum ville Tarrege vobis dicimus et expresse mandamus quatenus in causa seu questione mota vel movenda inter dictos paciarios et probos homines Tarrege, ex parte una, et paciarios ac probos homines ville Cervarie, ex altera, pretextu nundinarum quas concessimus noviter dicte ville Cervarie, quam quidem causam seu questionem cum alia littera nostra vobis providimus comitendam, breviter mediante iusticia¹

per presentem universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatinus huiusmodi nostram concessionem et gratiam firmam habeant et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendentem munitam.

Datum in villa Calataiubii, tricesima die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono, regni que nostri vicesimo quarto.

Subscripsit Eximius.

1. et manca al ms.

188

1359, desembre, 11. Cervera

Pere III mana que no s'impedeixi que laics elevin recursos en corts eclesiàstiques en els casos en què concordi amb el dret o el costum.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 128r-v.

Com al senyor rey plau que en los casos de dret atorgats puxe hom aver recoriment al cort eclesiàstica, no contrastant la praumàtica sanció.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, nobili et dilecto consiliario nostro Berengario de Apilia, militi, gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, necnon vicariis, baiulis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, vel locatenentibus eorumdem, salutem et dileccionem.

Continebat humilis petició nobis pro gravamine pro parte totius curie generalis quam cathalanis in villa Cervarie celebravimus, oblata, quod nos seu curia nostra prohibuimus et prohibimus sub magnis et terribilibus penis corporum et bonorum ut aliquis nobilis, miles aut generosa persona aut alius tenens equum et arma, si de aliquo crimine acusetur vel deferatur, quantumcumque persona ipsa rite munita sit privilegio clericali et ipso privilegio gaudere possit et debeat, audeat vel presumat allegare vel se teneri privilegio supradicto. Et etiam prohibuimus per nostras pracmaticas sanciones et alias ordinationes ne aliquis laycus audeat ad curiam ecclesiasticam habere recursum ratione iuramenti vel alias in casu quo posit super hiis, pro quibus ad curiam ecclesiasticam recurritur, consequi iusticiam per iudicem secularem. Que omnia nedum in preiudicium libertatis ecclesiastice facta fore dicitur, sed etiam totius rei nostre publice, que leditur in libero arbitrio licito restringendo. Propter quod dicta curia nobis humiliter supplicavit ut predictum gravamen tollere et alias super predictis providere [...] debito dignaremur. Ideo, supplicationibus

nunquam decetero per nos seu officiales nostros eis fieri possit questio aliqua, peticio vel demanda, quinimo a predictis sint quitii totaliter et immunes ac perpetuo absoluti, ipsis tamen facientibus racione necium aut vulnerum, si que ex dictis bricis seu avalotis sequte fuerint, conquerentibus de eis, civiliter dumtaxat iusticie complementum. Mandantes per hanc eandem gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, vicario et baiulo dicte ville ceterisque officialibus nostris ac locatenentibus eorundem quatenus remissionem nostram huiusmodi dicte universitati et eius singularibus inviolabiliter observent et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Cesarauguste, XVIII^a die febroarii, anno a nativitate Domini, millesimo CCC^o sexagesimo, nostrique regni vicesimo quinto. Garcias Lupi.

1. *Segueix et eius singularibus omnes et singulas personas penas cancel·lat amb punts.*

190

1360, febrer, 18. Saragossa

Pere III concedeix el privilegi que a la vila de Tàrrega no s'imposin penes pecuniàries per raó de vendes de censals i violaris ni de deutes.

A. Original: FMT, pergami 123.

B. LPT, II, f. 196v-199v. (d'A)

Privilegi que aquesta vila pel nuyl temps puxe incórrer en pena de terç o de terços ni penes pecuniàries per raó de vendes de censals e violaris e deutes.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritaniae, recolimus dudum universitati ville Tarrege subscriptam concessionem fecisse cum carta nostra sigillo nostro munita tenoris sequentis:

«Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes qualiter universitas fidelium nostrorum proborum hominum ville Tarrege propter varia et diversa servicia sive dona, per ipsam universitatem multipliciter actenus concessa, tam nobis quam predecessoribus eciam nostris, vendidit ac vendere habuit diversis personis redditus seu sensualia atque eciam molaria magnarum peccunie quantitatam, ex eo ut illas quantitates peccunie previa racione per eandem universitatem nobis et dictis eciam predecessoribus nostris successive concessas possent dicta universitas et eius probi homines, nomine ipsius universitatis, nostre curie et dictorum predecessorum nostrorum exsolvere, et eciam ut utilius ac melius proinde et pro aliis negociis dicte universitatis peragendis atque expediendis possent

seu etiam alii qui cum ea aut pro ipsa principaliter aut fideiussorio nomine pro securitate vendicionum huiusmodi censualium et violariorum debitorum aut occasione eorumdem, ratione quarumcumque obligacionum factarum vel faciendarum vel alias, sunt seu quandocumque in futurum etiam fuerint obligati sub pena tercii vel sub quibuscumque aliis penis, nostre curie applicandis, possint seu valeant penas ipsas seu terciam predictam vel aliquas earum incurrere nullo modo, quantumcumque iam etiam sit factum aut inde decetero factum fuerit retroclamum sive secunda querela, que *reeclam* vulgariter appellatur; et quod dicta universitas vel aliqui cum ea aut pro ipsa pro predictis obligati vel quandocumque pro dictis censualibus seu violariis aut aliis ratione eorumdem in futurum etiam per dictam universitatem seu eius nomine vel pro parte fiendis extiterint obligati,¹ aliquam penam tercii vel alias penas, que nostre curie fuerint applicande, cogantur inantea² solvere nullo modo, cum velimus dictam universitatem et eos etiam qui sunt seu etiam qui quandocumque cum ad terciam predictam vel ad aliquas alias penas nostre curie applicata et applicanda extiterint obligati, ab eisdem³ omnibus et singulis terciis et penis premissis francham et franchos existere perpetuo ac immunes, sic quod contra ipsam universitatem vel illos aut bona eiusdem universitatis vel eorum non possint per aliquem nostrum officialem pro hiis procedi nec aliqua execussio fieri ullo modo. Mandantes gerenti vices procuratoris generalis in Cathalonia et vicario et baiulo aliisque officialibus nostris dicte ville, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint, quod predicta omnia et singula observando contra dictam universitatem vel alios qui cum ea seu pro ipsa, ut superius continetur, sint vel fuerint obligati quandocumque, sive contra bona eiusdem universitatis vel eorum pretextu dictorum terciorum et penarum, minime procedant vel execussionem aliquam faciant ullo modo, si iram et indignacionem nostram cupiunt evitare, cum predicta de gracia speciali et ex evidentibus, veris et iustis causis dicte universitati duxerimus concedenda. In cuius rey testimonium presentem cartam vobis fieri iussimus nostro pendenti sigillo munitam. Datum Barchinone, idus decembris, anno Domini millesimo CCC^o quadragesimo septimo».

Sane quia, ut pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville Tarrege est nobis expositum reverenter, vicarius Ilerde et Pallariensis et aliqui alii officiales Cathalonie predictam concessionem nostram observare recusant, pretendentes eandem concessionem nullam de ipsis facere mencionem, ob quod ad observandum contenta in ea minime sunt astricti, ideo, supplicantibus nobis humiliter sindicis dicte ville, super hiis vicarium Ilerde et alios quoscumque officiales Cathalonie, presentes et futuros, ad observacionem predictorum contentorum in preinserta concessione intelligi volumus et iubemus, eisdem et eorum cuilibet per hanc eandem mandantes districtius quatinus predicta omnia et singula in eiusdem concessionis carta contenta teneant

dictis locis in vicarias alias fecissemus, dictis comutationibus, quavis causa facte existant, obsistentibus nullomodo, dum tamen post dictam donacionem facte extiterint, ut prefertur. Inhibemus eciam vicariis Ilerde et Cervarie et eorum locatenentibus, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatinus amodo in dictis castris et locis seu eorum terminis aut delinquentibus in eisdem nulla uti presumant iurisdictione. Mandamus eciam hominibus dictorum locorum, que ad dictam vicariam Tarrege reducimus et tornamus, ut dicto vicario Tarrege et suis sagionibus obediant et non alii vicario, et illum tamen pro suo ordinario teneant prout ante. Mandamus insuper gerenti vices gubernatoris in Cathalonia ac dictis vicariis et aliis officialibus ac subditis nostris, presentibus et futuris, quatinus provisionem nostram huiusmodi perpetuo habeant, teneant et observent et aliis faciant observari, et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presens privilegium nostrum sigillo magestatis nostre inpendenti iussimus communiri.

Datum Cesarauguste, XVIII^a die febroarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo, nostrique regni vicesimo quinto.

Garcias Lupi.

Signum + Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt: Lupus, Cesarauguste archiepiscopus, frater Iohannes, Calleritani archiepiscopus, Iohannes Eximeni d'Urrea, miles, frater Iohannes Ferdinandi de Heredia, castellanus Emposte, Petrus de Luna, domicellus.

Sig+num Petri de Gostemps, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit.

192

1360, febrer, 21. Pedrola

Pere III declara anul·lades les anteriors disposicions, per les quals s'havia anul·lat la vegueria de Tàrrega, i cedides les viles i llocs de Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamon, Montroig, Bellver, l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia, a favor de les vegueries de Cervera, Montblanc i Lleida, i es reafirma en el privilegi del rei Alfons III de 1330, en què es confirma Tàrrega com a cap de vegueria.

A. Original: FMT, pergami 126

B. LPT, II, f. [234r-239v.] (d'A)

Super vicaria.

Pateat univrsis, presentem seriem inspecturis, quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, considerantes sereniss-

ex tunc, et ex tunc ut ex nunc, quicquid et quantum contra premissa vel aliqua premissorum decetero factum esset, tenore presentis revocamus, cassamus, irritamus ac eciam annullamus eaque vacua decernimus et omni carere effectu. Mandantes per presentem procuratori nostro generali vel eius vices gerenti in Cathalonia necnon vicariis, subvicariis, baiulis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quatinus concessionem nostram huiusmodi firmam habeant et observent in perpetuum et ab hominibus dictorum locorum et terminorum suorum et aliis quibuscumque faciant inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus sigillo bulle nostre plumbee comunitam. Datum¹ Dertuse, sexto kalendas febroarii, anno Domini millesimo trecentesimo nono. Sigillata. Signum + Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone. Testes sunt: Bernardus Iordani, dominus de Insula, Eximius Cornelii, Gandiçalbus Garcie, Michael Petri Çapata, Guillelmus de Senesterra. Sig+num Clementis de Salaviridi, scriptoris illustrissimi domini regis predicti, qui de mandato eiusdem domini hec scribi fecit et clausit».

Considerantes insuper quod postea, forsán inmemores predictorum, aut alia quavis causa, aliqua ex dictis locis, antequam de dicta villa Tarrege donacionem comiti Trastamere fecissemus, et alia eciam post dictam donacionem, a dicta vicaria et subvicaria Tarrege separavimus, eadem vicariis aliis adiungendo, immo eciam occasione dicte donacionis, quam dicto comiti de predicta villa feceramus, predictam vicariam Tarrege vicarie Cervarie iuncxeramus, que expresse contra dictam promissionem et concessionem dicti domini patris nostri conspicimus facta fore, sane cum ad predicta per dictum dominum genitorem nostrum promissa et concessa servanda inviolabiliter teneamur, nec nostram deceat magnificenciam contra predicta sic facta causis legitimis facere vel venire, immo iuxta tenorem et mentem preinserte carte quicquid postea factum sit in contrarium premissorum carere mereatur viribus et effectu, ideo, predictis et aliis actentis, que ad hec nostrum animum racionabiliter induxerunt, tenore presentis publici instrumenti perpetuo valituri promissionem et concessionem preinserta carta contentis ac privilegium dicti domini genitoris nostri, de quo in ipsa carta fit mencio, laudamus, aprobamus, ratificamus ac eciam confirmamus, nec minus decernimus irritum et inane quicquid contra tenorem eorumdem per nos, sive consentientibus vel dissentientibus paciariis, consiliariis ac probis hominibus dicte ville Tarrege, factum extitit quoquomodo. Et omnia et singula ex dictis locis superius nominatis, que de facto, cum de iure non possemus, per nos a dicta vicaria Tarrege fuerint separata, eidem vicarie de facto reducimus et reduci et haberi pro reductis volumus ipso facto, et adiungimus, unimus et eciam agregamus eadem loca, a dictis vicariis Ilerde et Cervarie et

inhibemus expresse vicariis et subvicariis Ilerde et Cervarie ac Montisalbi, presentibus et qui pro tempore fuerint, et eorum locatenentibus quantinus in locis superius declaratis seu eorum terminis aut in hominibus delinquentibus in eisdem, nulla iurisdiccione, civili vel criminali, uti audeant vel presumant. Preterea mandamus inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito nostro karissimo, duci Gerunde comitique Cervarie, aliisque successoribus nostris necnon gubernatori nostri generali eiusque vices gerenti in Cathalonia, vicariis, baiulis ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatinus predicta omnia et singula omni tempore firma habeant, teneant et observent, et contra non veniant seu aliquem contravenire permittant aliqua racione. In quorum omnium testimonium presens publicum instrumentum fieri et plumbea bulla nostra independenti iussimus comuniri.

Datum et actum in loco de Pedrola, vicesima prima die febroarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo, nostrique regni vicesimo quinto.

Garcias Lupi.

Signum + Petri, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, qui predicta laudamus, concedimus, firmamus et iuramus.

Testes huius rei sunt: Matheus Mercerii, camerlengus, Franciscus de Pulcro Castro, milites, consiliarii, et Bernardus de Bonastre, secretarius dicti domini regis.

Sig+num Petri de Gostemps, scriptoris dicti domini regis eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui predictis mandato dicti domini regis interfuit eaque scribi fecit et clausit. Corrigitur autem in lineis secunda «incre», et in XXV^a «facto», et in XXX^a «dicta villa Tarrage consistorium teneat, prout teneri consuevit, antequam dictam donacionem fecissemus locaque superius contenta», et in XXXII^a «vestri», et in XXXIII^a «homines», et in dicta XXXII^a «et eciam iuramus per Deum et eius sancta quatuor Euvangelia, manibus nostris corporaliter tacta, in manu».

1. Datum, *al ms.* datam.
2. *Segueix* contenta *ratllat*.
3. universitate, *al ms.* universitatis.

193

1360, febrer, 25. Magalló

Pere III concedeix a tots els bandejats de la vila de Tàrrega per raó de crims diversos que puguin continuar vivint a la vila, un cop aquesta ha tornat a dependre directament de la Corona reial.

- A. Original: FMT, pergami 128
- B. LPT II, f. 214r-215r. (d'A)

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, attendentes per universitatem proborum hominorum ville Tarrege fuisse nobis humiliter supplicatum ut, cum in dicta villa Tarrege super electione facienda de paciariis et probis hominibus eiusdem usque nunc servata fuerit sequens forma: videlicet, quod dicta universitas consuevit ex se facere quatuor partes, quarum quelibet se congregabat in ecclesiis¹ infrascriptis: una videlicet in ecclesia Sancti Anthonii, alia in domibus Sanctarum Crucum, tertia in capella Michaelis d'Ardèvol, quarta in ecclesia maiori dicte ville; et nunc due ex dictis partibus, ille videlicet que congregabantur in ecclesia Sancti Anthonii et domibus Sanctarum² Crucum, a tempore mortalitatis citra fuerint ita ad parum numerum reduce et bonis personis viduate, quod in nulla ipsarum reperitur aliqua persona sufficiens, que ad dicta officia³ paciariatus et consiliariatus admitti possit, dignaremur eidem universitati provisionem et concessionem infrascriptam de nostra solita clemencia regia impartiri, cuius universitatis supplicationibus annuentes benigne, tenore presentis providemus et ordinamus ac vobis dicte universitati et probis hominibus concedimus et facultatem plenariam elargimur quod decetero super facienda electione de paciariis et consiliariis⁴ predictis modus servetur infrascriptus: videlicet, quod degentes seu habitantes in vico maiori, prout limitatur a compito hospicii Anthonii Cabrera versus plateam Sancti Michaelis, et in vico vocato de Bello Loco in dicta ecclesia Sancti Anthonii, et degentes in parte vocata del Sola et in vico vocato Daguades in domibus Sanctarum Crucum, et non in aliis locis nec in pluribus partibus, anno quolibet congregentur nec valeant decetero congregarii sub pena mille morabatinorum auri nobis acquirenda pro qualibet vice qua in hiis fuerit contrafactum et habenda ac⁵ levanda a bonis illorum qui contrafecerint huic nostri provisioni, mandantes baiulo dicte ville, presenti et futuro, et eius locumtenenti quod hanc ordinationem et concessionem nostram, tanquam bonum et pacificum statum dicte ville concernentem vobis universitati et probis hominibus supradictis, teneat et observet et teneri ac observari faciat per quoscumque penamque a contrafacientibus pro qualibet vice qua fuerit contrafactum, exhigat atque levet et omnia alia faciat que ad observacionem presentis necessaria noverit et etiam opportuna. Hanc autem licenciam et gratiam nostras et facimus et concedimus vobis sepepredictis universitati et probis hominibus, quamdiu nobis placuerint et non ultra. In cuius rei testimonium⁶ presentem vobis fieri iussimus nostri sigilli secreti apositione munitam.

Datum Ilerde, XXIII^a die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o sexagesimo.

Exeminus Sancii.

1. ecclesiis, *al ms.* ecclesia.
2. sanctarum, *al ms.* sanctorum.

impartimur quod, prout ex serie dicti privilegii in dicto festo sancti Michaelis eis ad hec, ut pretenditur, incongruenti poterat eligere de paciariis et consiliariis supradictis, nunc et decetero in c. rstinum Pasce Resurreccionis Domini tanquam eis tempus conveniens, ut dicitur, licenciam plenissimam huius serie elargimur. Super qua eleccione in ipso crastino Resurreccionis Domini serventur modus et forma qui observabantur in dicto festo Sancti Michaelis, excepto quod ipsorum congregationes⁶ fiant per modum eis traditum in quadam alia nostra littera odierna die confecta. Electio vero que in proximo venturo festo Sancti Michaelis debebat fieri iuxta dictum privilegium de paciariis et consiliariis⁷ supradictis et remotio presencium usque in dictum crastinum in quo de paciariis et consiliariis⁸ fiet nova eleccio, ut preffertur, penitus suspendatur. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo secreto munitam.

Datum Ilerde, XXIII^a die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX°.

Exeminus Sancii.

1. sint, *al ms. sit.*
2. alia, *interlineat.*
3. aliud, *al ms. aliut.*
4. mittere, *al ms. mitare.*
5. ac, *al ms. hac.*
6. congregationes, *al ms. congregationis.*
7. consiliariis, *al ms. consiliaris.*
8. *id.*

196

1360, agost, 28. Poblet

Pere III mana al batlle de Tàrrega que, si la universitat del lloc, tal com afirma, disposa del dret de forçar i penyorar als franquers que es neguen a contribuir en les exaccions de la vila, faci efectiu aquest dret i doni suport a la universitat en el procés que per aquesta qüestió es tramita davant la seva cort.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 19 r.

Carta dels franquers.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Ex serie supplicationis nobis reverenter exhibite per syndicum universitatis dicte ville, nunc in nostra curia presentem, accepimus quod, liçet dicta universitas pinerare et forciare et forciari facere quoscumque franchos dicte ville, ipsorum franquesia non obstante, pro solvenda parte unumquemque ipsorum contingenti in questiis,

colliguntur in terminis dicte ville, nisi sub certa forma, verumtamen vos, nelecta forma super dicta decima colligenda, ut predicatur, antiquata, singulares dicte universitatis compulsistis et compellere nitimini ad solvendum dictam dicimam iuxta quandam aliam formam super hiis introductam per comitem supradictum per potentiam et alias in dicte universitatis et singularium predictorum preiudicium non modicum et iacturam. Sane, cum nemo absque causa cognitionis sit ab ipsius possessione privandus, idcirco, supplicato nobis super hiis dicte universitati de oportuno iusticie remedio provideri, vobis dicimus et mandamus quatenus, constito vobis de possessione qua prefata universitas dicitur esse super ipsa decima colligenda, eandem ipsi universitati et singularibus eiusdem observetis et observari faciatis, prout ea melius hactenus usi fuerunt, et alias super predictis omnibus ac dependentibus et incidentibus ex eisdem faciatis et procedatis breviter, simpliciter et de plano, prout de iure et ratione fuerit faciendum, maliciis et diffugiis cessantibus quibuscunque.

Datum Illerde, sub nostro sigillo secreto, XXVIII^a die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o sexagesimo.

Exeminus Sancii.

198

1360, setembre, 1. Lleida

Berenguer d'Abella, vicegovernador de Catalunya, ordena al batlle de Tàrrega que observi i faci observar la sentència donada per Jaume de Bianya, jutge assignat per determinar sobre la qüestió que havia enfrontat i novament enfrontava els paers, mostassafs, pesadors i col·lectors dels bans del lloc, segons la qual en els bans imposats pels oficials de la vila havien de declarar-se en els 8 dies següents, de penyorar en els dos dies següents i executar-los en el termini d'un any.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 29v-30r.

Quod banna declarentur infra VIII dies utrum inciderit vel ne et quod infra duos dies pignorentur ac infra annum exsequantur, alias quod amitantur.¹

Berengarius de Apilia, consiliarius domini regis gerensque vices gubernatoris in Cathalonia pro inclito infante Ferdinando, fratre et generali gubernatore dicti domini regis in partibus cismarinis, dilectis baiullo Tarrege ceterisque officialibus regiis, presentibus et futuris, vel eorum locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Cum questiones sive controversie dudum mote fuerint adinvicem inter paciarios dicte ville et mostaçaffos seu ponderatores ac pondera

in dicto tempore est vobis² plurimum inutilis et dampnosa, pro eo quia ipso tempore habetis vacare et intendere circa vindemias colligendas, troceorum collectiones et sempra spargendum; et propterea supplicaveritis nobis humiliter ut, attento incomodo quod vobis sequitur in faciendo ipso tempore electionem et nominationem de mostaçaffis predictis, eandem ad aliud magis congruum tempus mutare de nostra benignitate solita dignaremur, igitur, supplicationibus vestris in hac parte annuere³ volentes et attento, prout nobis per vos relatam extitis reverenter, quod ex concessione nostra in crastinum Resurrectionis Domini potestis eligere et consuevistis paciarios et alios officiales in dicta villa, tenore presentis concedimus vobis et licentiam plenariam impartimur quod in dicto crastino Resurrectionis Domini, in quo paciarii dicte ville eliguntur, ut preffertur, mostaçaffos eisdem annis singulis eligere vobis liceat et possitis. Et ut melius huiusmodi concessio ab omnibus observetur, volumus quod ipso crastino anni presentis mostaçaffi, qui nunc sunt, ab ipso officio removeantur et alios ipso crastino eligere possitis et etiam nominare. Adicientes huiusmodi nostre concessioni quod aliquis habitator seu vicinus dicte ville non possit tenere seu exercere officium aliquod in dicta villa, puta paciarie, mostaçaffie seu consiliarii dicte ville, nisi domicilium suum per decennium foverit in eadem, nec vos⁴ ipsum talem eligere possitis sub pena centum morabatinorum auri a vobis exigenda et habenda et nostro erario aplicanda quociens super hiis per vos fuerit contrafactum. Mandantes per presentem cartam nostram baiulo dicte ville, presenti et qui pro tempore fuerit, ceterisque universis et singularibus⁵ officialibus nostris, presentibus et futuris, quatenus concessionem nostram huiusmodi observent et faciant inviolabiliter ab omnibus observari, et non contrafaciant nec per aliquem seu aliquos contraferi permitant aliqua ratione, penamque pro qualibet vice qua contraxeritis seu renueritis⁶ predicta observare, a vobis et bonis vestris exigant atque levant. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendentem munitam.

Datum Ilerde, XXII^a die marcii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo primo regni que nostri XX° sexto. Vidit Raimundus Nepotis.

1. attendentes, *al ms.* attendendis.
2. vobis, *al ms.* nobis.
3. annuere, *al ms.* annere.
4. vos, *al ms.* nos.
5. singularibus, *al ms.* singularis.
6. renueritis, *al ms.* nueritis.

villarum et eos, si necesse fuerit, compellendum tam per² impositiones et exacciones magnarum penarum pecuniariarum quam per captiones personarum ac inflicciones penarum corporalium, si necessarium fore videbitis vel opportunum, ad prestandum seu faciendum dicto comiti vel eius procuratori solitum corporale iuramentum et homagium tanquam suo domino naturali; necnon ad omnia alia et singula faciendum que ad premissa necessaria fuerint vel etiam oportuna et que nos facere possemus, si personaliter adessemus, etiam si talia essent que mandatum speciale requirent³ vel sine quibus predicta nequirent ad effectum produci. Promittentes nos habere perpetuo gratum et firmum quidquid per vos, dictum procuratorem nostrum, gestum vel actum fuerit in premissis et nullo tempore revocare sub bonorum nostrorum omnium ypotheca. In cuius rey testimonium presens publicum instrumentum fieri iussimus sigillo nostro appendicio comunitum. Datum in Montesono, XIX^a die decembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° II°, regnique nostri vicesimo septimo. Petrus cancellarius, Sig+num Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, qui predicta concedimus et firmamus. Rex Petrus. Testes fuerunt ad predicta: reverendus⁴ frater Petrus de Aragonia, patruus,⁵ nobilis Obsus de Proxida, miles, camerlencus, et Eximinus Consancii de Ribavellosa, licenciatus in decretis, consiliarii dicti domini regis. Sig+num mei Bernardi de Bonastre, dicti domini regis secretarii eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui premissis interffui et hec scribi feci cum raso et emendato in linea VIII^a «corporalium» et clausi.»

«Notum sit omnibus quod nos Alienora, Dei gratia regina Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitissaque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes quod iuxta pacta inter excellentissimum regem dominum et virum nostrum carissimum et egregium Enricum, comitem Trestamere, vel eius procuratorem, noviter inita, dictus dominus rex tenetur tradere vel restituere eidem comiti seu eius procuratori villas Montisalbi, Tarrege et Villegrasse, quas nos tenemus per cameram asignatas, ex quo sine nostro expresso assensu nequit⁶ fieri ipsa restitutio comiti memorato, et dictus dominus rex cum instantia et precibus nos requisiverit se circa restitutionem preffatam assensum nostrum prebere deberemus, ingenti necessitate urgente, idcirco, precibus et amore dicti domini regis inducte, gratis et de certa scientia constituimus et ordinamus certum et specialem procuratorem nostrum vos, fidelem Iacobum Conesa, dicti domini regis scretarium, presentem et hanc procuracionem sponte suscipientem, quemque idem dominus rex procuratorem suum ad ista constituit, videlicet, ad tradendum pro nobis et nomine nostro dicto comiti vel eius procuratori corporalem possessionem vel quasi dictarum villarum et cuiuslibet earum et universsorum iurium earundem; et ad absolvendum ac

liberandum homines et mulieres dictarum villarum et cuiuslibet earum, tam milites et generosos quam alios⁷ cuiuscumque legis ac condicionis existant, ab omni iuramento et homagio et alia obligatione quibus nobis tenentur quomodolibet pro predictis; et ad mandandum dictis hominibus et mulieribus dictarum villarum et eos, si necesse fuerint, compellendum tam per impositiones et exacciones magnarum penarum pecuniarum quam per captiones personarum ad prestandum seu faciendum dicto comiti vel eius procuratori solitum corporale iuramentum tanquam suo domino naturali; necnon ad omnia et singula faciendum que ad premissa necessaria fuerit vel etiam oportuna et que nos facere possemus, si personaliter adessemus, etiam si talia essent que mandatum speciale requirerent vel sine quibus predicta nequirent ad effectum produci. Promittentes nos habere perpetuo gratum et firmum quicquid per vos, dictum procuratorem nostrum, gestum vel actum fuerit in premissis et nullo tempore revocare sub bonorum nostrorum omnium ypotheca. In cuius rey testimonium presens publicum instrumentum fieri iussimus sigillo nostro appendicio comunitum. Quod fuit actum et datum in villa Montisoni, XIX^a die decembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° secundo. Sig+num Alienore, Dei gratia regine Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, predicte, qui hec concedimus et firmamus. Testes fuerunt ad predicta presentes: reverendus frater Petrus de Aragonia, nobilis Olfus de Proxida, miles, camerlengus, et Eximinus Sancii de Ribavellosa, licenciatus in decretis, consiliarii dicti domini regis predicti. Sig+num Bernardi de Bonastre, dicti domini regis secretarii⁸ eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui premissis interfui et hec scribi feci et clausi.»

Ideo nomine et potestate predictis quito, relaxo, difinio et remito atque delibero et absolvo vos, Arnaldum Morato et Bernardum Ferran, syndicos universitatis ville Tarrege, presentes, necnon omnes et singulos homines et feminas, cuiuscumque conditionis, legis et status existant, in nostra villa et eius terminis et territorio habitantibus, ab omni naturalitate, sacramento et homagio ac fidelitate quacumque, quibus dicto domino regi et domine regine tenerentur et⁹ essent quomodocumque obligati, sicut melius potest dici et intelligi, omni vestro bono intellectui et profectui et dicte universitatis et singularium de eadem. Mandans nomine et potestate predictis vobis, dictis sindicis et procuratoribus, quatenus sub ira et indignatione dicti domini regis, ut eidem comiti aut eius procuratori, dictum homagium et sacramentum nomine dicte universitatis et singularium eiusdem prestetis et faciatis, quandocumque ab ipso fueritis requisiti, cum alias, si contra¹⁰ mandatum huiusmodi per vos foret aliquid acceptatum, inspecta eiusdem domini regis et suorum regnorum urgenti necessitate, inde vos et vestros principales taliter puniret quod vobis et ipsis esset ad penam, et aliis, eius voluntati contradicentibus, in exemplum.

1. *Segueix domini ratllat.*
2. *per, al ms. quod.*
3. *requirerent, al ms. requirrent.*
4. *reverendus, al ms. reverendo.*
5. *patruus, al ms. pratuus.*
6. *per cameram assignatas ex quo sine nostro expresso assensu nequit, al ms. quod camera ex equo sine nostro expressu neguid.*
7. *Segueix cuius ratllat.*
8. *secretarii, al ms. secretari.*
9. *et, al ms. e.*
10. *contra, al ms. quatenus.*

201

1362, desembre, 20. Montsó

Pere III absol els paers, prohoms i veïns de la vila de Tàrrega de totes les qüestions pendents, tant en matèria civil com criminal.

- A. Original: FMT, pergami 131.
 B. LPT, II, f. 199v-200v. (d'A)

Remissió generall feta a la vila de Tàrrega.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ex certis et iustis causis et racionibus tenore presentis carte nostre firmiter valiture, motu nostro proprio absolvimus, diffinimus, remittimus et relaxamus ac perdonamus ex certa sciencia nostra vobis, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus universis et singulis ville nostre Tarrege et terminorum suorum, omnes et singulas accciones, questiones, petitiones et demandas, civiles et criminales, et alias quaslibet, quas nos seu officiales nostros possemus facere, proponere et movere contra vos et singulos vestrum ac bona vestra et cuiuslibet vestrum quacumque racione seu causa, volentes expresse et ex nostra certa sciencia quod pro aliquibus causis, civilibus et criminalibus, quecumque sint et quantecumque, negociorum quorumcumque et quovis nomine nuncupentur, que usque in hunc diem contigerint, ac si essent hic omnia declarata et specificata, nunquam possit contra vos seu aliquem vestrum et bona vestra seu alicuius vestrum in iudicio vel extra fieri questio, peticio vel demanda, quinymo sitis inde quitii et penitus absoluti, nobisque et nostris perpetuo super hiis inponimus silencium sempiternum, sicut melius potest dici et intelligi omni vestro bono intellectui et vestrorum, omni fraude et enganno sublatis, et absque aliqua excepcione et interpretacione quam nolumus fieri super eis. Et mandamus de certa sciencia primogenito nostro et officialibus nostris et suis, presentibus et futuris, quatinus huiusmodi absolucionem, diffinicionem, remissionem et graciã firmã habeant et observent, et contra non veniant aut faciant quavis causa. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum in Montesono, vicesima die decembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo, regnique nostri vicesimo septimo.

Rex Petrus.

202

1364, febrer, 5. Tamarit de Llitera

La població de Tarrega compra per 6.633 florins d'or d'Aragó diversos drets que sobre la vila posseïxen el comte de Trastàmara i la seva esposa Joana.

A. Original: FMT, pergami 136.

B. LPT, III, f. 87v-90v. (d'A)

Carta de la compra feyta del comte de Trestàmara ab ferma de la comtesa, muyler sua, e del senyor rey en nom seu e com a pare e legítim administrador del senyor duch.¹

In Christi nomine, amen. Notum sit cunctis quod nos Enricus, filius incliti et multum nobilis domini Alfonssi, clare recordacionis regis Castelle, comes Trastamere et dominus ville Montisalbi, Tarrege et Villegrase, et domina Iohanna, eius uxor carissima, attendentes quod propter varios et innumerabiles sumptus, quos nos facere oportet propter felicem intratam, quam nos, dictus comes, una cum illustrissimo principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum, et rege Navarre et aliis comitibus, nobilibus et baronibus, cum militum et peditum multitudine copiosa facturi sumus² intra regnum Castelle, occasione guerre vigentis inter dictum dominum regem Aragonum, dominum³ nostrum, et nos, ex una parte, et regem Castelle, inimicum dicti domini regis et nostrum adversantem, ex altera, oportet nos procurare pecunias undecumque, et quoad presens non habeamus de quo pecuniam procurare seu habere valeamus ita in promptu, nisi per vendicionem questiarum et reddituum infrascriptorum, ideo, revocantes et annullantes et irritum et inane decernentes omnes et singulas donaciones, impigneraciones et alienaciones factas de infrascriptis vel aliquo infrascriptorum, que infrascripte universitati vendimus, qualitercumque et quomodocumque, quibuslibet personis non seducti nec dempti aut in aliquo circumventi, nec vi sed gratis et spontanea voluntate et propter necessitatem predictam, ex qua totus honor et restauratio regnorum et terrarum eiusdem domini regis Aragonum et nostri dependet atque versatur, intervenientibus tamen ad hec assensu, laudacione et aprobacione et firma predicti domini regis Aragonum et illustrissime domine eius consortis, regine Aragonum, et incliti et magnifici domini Iohannis, primogeniti ac generalis gubernatoris predicti domini regis, vendimus et titulo pure et perfecte vendicionis tradimus seu quasi tradimus vobis, dilectis et fidelibus nostris Arnaldo

Morato, Petro Oldomari, Iohanni de Muntros, Raymundo Folqueti, minori dierum, Francischo Aquilonis, Andree Corbela, Michaeli Folqueti, Simoni Canut, Petro Aquilonis, iurisperito, Francischo Lorencii, Iacobo Laurencii, Petro Obach, Berengario Cirerols, drapario, Iacobo de Bulduno et Raymundo de Guardiola, sindicis et procuratoribus universsatis ville Tarrege, presentibus, necnon paciariis, iuratis et probis hominibus et universsis et singulis hominibus habitantibus in dicta villa et eius terminis, et toti universsitati ipsius, absentibus tamquam presentibus, et ut plus oferentibus et dantibus, et vestris aut cui sive quibus volueritis, perpetuo illos quatuor mille sexcentos sexaginta sex solidos barchinonenses et⁴ octo denarios, quos pro questia nobis et nostris dare et solvere tenebamini et debebatis anno quolibet certis terminis. Et etiam vendimus vobis et vestris, ut supra dicitur, illos quadringentos sexaginta sex solidos et octo denarios quos certis terminis pro cena nobis et nostris dare debebatis anno quolibet; et illos trecentos solidos quos pro fira dicte ville modo simili nobis et nostris anno quolibet solvere tenebamini certo termino. Et etiam vendimus vobis omnes redditus et iura vocata *de la plaça* que comune extimacione valent, et venduntur anno quolibet et extimantur, mille ducentos solidos eiusdem monete, et iura ipsorum reddituum. Que siquidem quantitates, que nos vobis, ut supra dicitur, vendimus, ascendunt summam sex mille sexcentorum triginta trium solidorum et quatuor denariorum dicte monete. Et predictas quantitates pecunie et redditus vendimus vobis et vestris perpetuo, prout asuete et asueti sunt recipi et vendi per procuratores nostros anno quolibet usque modo, cum iuribus marchi et aliis quibusvis iuribus nobis in predictis competentibus et competituris. Predictam siquidem venditionem facimus vobis et vestris perpetuo, pure, libere et absolute et absque omni retentu, quod in predictis seu aliquo predictorum non facimus, et prout melius, sanius et utilius dici potest et intelligi ac etiam cogitari, ad vestrum et principalium vestrorum et suorum successorum sanum et sincerum ac bonum intellectum, et ad omnes vestras et vestrorum principalium et ipsius universsatis et vestrorum voluntates inde perpetuo faciendas. Extrahentes omnia et singula supradicta, que vobis et ipsis paciariis et iuratis et universsitati vendimus, de iure, posse et dominio nostri et nostrorum, et ea omnia et singula in vestrum et ipsius universsatis ius, posse et dominium mitimus, ponimus ac transferimus irrevocabiliter pleno iure. Inducentes vos et ipsam universsitem et eius singulares de hiis omnibus, que vobis et ipsis vendimus, in corporalem possessionem seu quasi cum hoc⁵ publico instrumento perpetuo valituro, ad habendum, tenendum et in sana pace possidendum tanquam rem vestram propriam, et ad omnes vestras et vestrorum et ipsius universsatis voluntates inde libere perpetuo faciendas. Confitentes interim predicta omnia et singula, que vobis vendimus, vestro nomine ac precario possidere, donec corporalem possessionem inde fueritis

adepti, quam adipiscendi et aprehensam retinendi vobis et vestris, quomodocumque volueritis, plenum posse damus, nostri vel nostrorum permissu vel mandato minime spectatis,⁶ ita videlicet quod vos seu dicta universsitas, aut quos iurati et probi homines volueritis, perpetuo habeatis, possideatis, percipiatis aut penes vos retineatis aut quitquid inde volueritis et vobis placuerit faciatis de sex mille sexcentis triginta tribus solidis et quatuor denariis supradictis; aut si vobis et ipsi universsitati et eius successoribus expediens et utile videatur, vendere seu alienare perpetuo vel ad tempus valeatis et possitis in totum vel in parte, prout nos hucusque facere poteramus ante presentem vendicionem, illi seu illis persone vel personis eiusdem ville vel extraneis, generosis vel non generosis et pro illis precio seu preciiis quibus vobis visum fuerit faciendum, cum illis clausulis, securitatibus, obligacionibus, renunciacionibus et cautellis et sentenciis condempnacionum vel aliis ad predictam neccessariis vel opportuniis, prout vobis et vestris visum fuerit expedire. Et ex causa huiusmodi vendicionis seu alienacionis cedimus vobis et ipsi universsitati et eius singularibus et successoribus vestris et suis totum locum et omnia iura nostra, omnes voces, acciones et rationes nostras, reales et personales, mixtas, utiles et directas et quaslibet alias nobis et nostris in dictis questia et redditibus pertinentes et pertinentia aut pertinere debentia quoquomodo, cum illis coaccionibus, forciis et districtu quibus nos et nostri facere poteramus in levandis questiis et⁷ redditibus supradictis et quibus nos vel nostri usi fuimus et consuevimus et uti poteramus ante huiusmodi vendicionem, quibus vos et vestri et habentes causam a nobis uti perpetuo valeatis. Quibus siquidem loco, iuribus, vocibus, rationibus et accionibus et aliis supradictis possitis vos et ipsa universsitas et eius singulares et suorum perpetuo succesores uti, agere et experiri,⁸ excipere, replicare, consequi et tueri in iudicio et extra tamquam de re vestra propria, ad faciendum inde vestras et suorum et vestrorum libere voluntates. Constituentes vos et ipsam universsitatem et singulares ipsius et vestrorum et ipsorum succesores in dictis questiis et redditibus dominos et procuratores velut in rem vestram⁹ et ipsorum propriam, ad¹⁰ faciendum quitquid volueritis et vobis placuerit perpetuo de predictis. Mandantes testimonio huiusmodi publici instrumenti, quod¹¹ vicem epistole gerere in hoc casu volumus, omnibus et singulis officialibus et subditis nostris et specialiter habitantibus et habitaturis in ipsa villa et termino eiusdem, quatenus amodo vobis, dictis sindiciis, paciariis et iuratis ipsius universsitis, et ipsi universsitati et in ea perpetuo habitantibus eius pro successoribus, et quibus volueritis, respondeant, pareant et obediant, parere et obedire faciant, prout nobis et nostris usque modo parere et obedire tenebantur ante huiusmodi vendicionem et iurium cessionem. Nos enim testimonio presentis publici instrumenti absolvimus et franchos et quitios facimus atque reddimus et esse amodo volumus et iubemus vos et ipsam

universsitate[m] et eius singulares perpetuo ab omni securitate et obligatione, quibus nobis et¹² nostris ex causis predictis sitis aut fueritis unquam astricti seu modo aliquo obligati. Promittentes ac convenientes vobis et ipsi universsitati et eius singularibus et vestris et suorum successoribus quod nos et nostri perpetuo faciemus vos et ipsam universsitate[m] et suorum successores habere, tenere pacifice et in sana pace possidere et percipere omnia et singula per nos supra vobis et ipsi universsitati et vestris vendita, prout superius continetur. Et guirentes et defensores de predictis omnibus et singulis supra, ut predictur, vobis et vestris venditis esse promittimus ante causam, in causa et post causam, in iudicio et extra, contra quascumque personas, cuiuscumque legis, status et condiciones existant. Et nostri post nos heredes et successores erunt vobis et ipsi universsitati perpetuo guirentes et legitimi deffensores. Et si aliqua persona vel persone vobis et ipsi universsitati et vestris unquam moverent, facerent seu intemptarent questionem, petitionem seu demandam super predictis per nos vobis venditis seu aliquo aut aliquibus premissorum in totum vel in parte, promittimus vobis et ipsi universsitati et vestris, querelanti seu querelantibus, satisfacere aut nos opponere et totum honus litigii in nos suscipere, et respondere et tractare, ducendo causam seu causas nostris propriis sumptibus et expenssis, a principio usque ad finem, et usquequo ipsa causa seu cause fuerint terminate per sententiam que in rem transierit iudicatam. Et si vos et ipsa universsitas aut singulares eius elegeritis causam seu causas ducere et tractare in propria persona seu interpositas, vobis et vestris licitum existat. Nos enim per nos et heredes et successores nostros promittimus vobis et ipsis restituere et emendare, incontinenti postquam nobis aut nostris per vos aut aliquem loco ipsius universsitate[m] denunciatum fuerit, quicquid nobis aut nostris aut vobis et vestris aut altero nostrum evictum fuerit pro predictis, et inde omnes missiones et expenssas, et tota alia interesse litis et extra, quas feceritis pro predictis seu aliquo predictorum, vobis et ipsis restituere et emendare, sive in causa vel causis obtineatis sive etiam subcumbatis. De quibus omnibus et singulis credatur vobis et vestris de pacto speciali, legitima stipulacione vallato, solo simplici verbo sine testibus et iuramento. Remittentes vobis et vestris ex pacto speciali necessitate[m] denunciandi et honus etiam seu necessitate[m] apellandi, casu quo subcumberitis in predictis, quod Deus avertat. Et nichilominus ex pacto stipulacione vallato per nos et nostros promittimus vobis et vestris quod non excipiemus de errore,¹³ inpericia aut inprudencia iudicis, nec aliquam aliam excepcionem iuris vel facti vobis aut vestris opponemus, per quam seu quos presens evictio poset inpediri aut etiam modo aliquo dilatari. Super quibus siquidem excepcionibus nobis et nostris de presenti silencium imponimus sempiternum. Et pro eviccione et legali guarentia ac securitate omnium predictorum per nos vobis et ipsi universsitati perpetuo venditorum, obligamus vobis dictis

sindicis presentibus et aliis paciariis, iuratis et probis hominibus et ipsi universsitati, absentibus tanquam presentibus, nos et omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Hanc autem vendicionem facimus vobis et ipsi universsitati,¹⁴ paciariis et iuratis et probis hominibus ipsius et vestris perpetuo precio sex millium sexcentorum triginta trium florenorum auri Aragonie boni et recti ponderis, quos a vobis dictis sindicis nomine dicte universsittatis confitemur nos habuisse et recepisse. Unde renunciamus omni excepcioni dicte peccunie non habite et non numerate, et doli et accioni mali et in factum. Et si predicta, que vobis et vestris, ut predicatur, vendimus, ut superius enarrantur, plus valent vel sint in posterum valitura precio supradicto, totum id, quantumcumque sit vel fuerit, vobis et vestris concedimus atque donamus donatione pura et irrevocabili inter vivos, ad omnes vestras et ipsius universsittatis et singularium eiusdem voluntates libere et absolute penitus faciendas. Et renunciamus gratis et ex certa sciencia iuri seu legi quo seu quibus subvenitur deceptis ultra dimidiam iusti precii, et accioni de dolo et accioni in factum, et omnibus aliis iuribus, generalibus et specialibus, et municipalibus statutis, consuetudinibus, constitutionibus et usanciis, ex quibus potest venditio revocari seu retractari, et omni alii iuris beneficio, tam canonico quam civili, et tam scripto quam non scripto, nobis competenti et competituro. Et specialiter nos, dicta Iohanna, cerciorata de iuribus nostris dotis et sponsaliorum et aliorum quorumcumque iurium nobis pertinencium vel pertinere debencium, et specialiter de privilegio Senatusconsulti Velleyani et Autenticarum quarum una incipit «Sive arre» et alia «Si qua mulier», predictis iuribus et privilegiis renunciamus specialer et expresse. Et iuramus per Deum et eius sanctam crucem et quatuor Evangelia, corporaliter a nobis tacta, predicta omnia et singula tenere et observare et contra predicta vel aliquod predictorum non facere vel contravenire iure aliquo sive causa. Promittentes vobis, dictis emptoribus, et vestris successoribus in pose notarii infrascripti¹⁵ hec a nobis pro vobis et illis quorum interest, intererit et interesse potest et poterit, legitime stipulantis, paciscentis et recipientis, omnia et singula supradicta attendere, tenere et inviolabiliter observare et teneri et observari facere, et nunquam contra predicta vel aliquod predictorum venire vel veniri facere aut permittere aliquo iure, causa seu etiam ratione. Obligantes vobis et vestris pro predictis omnibus et singulis firmiter tenendis et complendis nos et omnia bona nostra et utriusque nostrum insolidum, ubique habita et habenda. Renunciantes etiam novarum constitutionum et beneficio dividendarum ac cedendarum accionum et epistole divi Adriani et iuri dicenti quod emptor prius tenetur defendere rem sibi venditam antequam recursum habeat de eviccione contra venditorem, et quando quis tenetur ad factum prestando interesse liberatur, licet non adimpleat promissum. Et etiam renunciamus cuicumque consuetudini cuiuslibet loci, si qua est, de expensis non restituendis,

et etiam beneficio seu privilegio concessis seu concedendis comitibus, nobilibus et militibus et personis generosis, et omni alii iuri, tam canonico quam civili aut municipali, et cuicumque consuetudini, scripte et on scripte, qua seu quibus possemus circa predicta seu aliquid predictorum contravenire aliquo iure seu causa seu vos adiuvari aut etiam deffendi. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, iuramus per dictum Deum et eius sanctam crucem et quatuor Evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, in pose et manu notarii infrascripti, predictam vendicionem et omnia et singula in eo contenta rata et firma semper habere et in nullo contraffacere seu venire iure aliquo sive causa. Predicta omnia et singula nos dicti comes et comitissa vendimus, cedimus, concedimus, paciscimur et promitimus per nos et omnes nostros perpetuo successores in posse notarii infrascripti, hec a nobis pro vobis dictis sindicis presentibus et ipsis paciariis et iuratis et tota universsitate ville predicte Tarrege et eius singularibus, absentibus tanquam presentibus, et vestris et illis quorum interest aut potest seu poterit interesse, legitime stipulantis, pacistentis et recipientis. Et¹⁶ volumus ac etiam ex pacto speciali, stipulacione in pose notarii infrascripti vallato, vobis et dicte universsitati promitimus quod, si forte alique clausule, obligaciones, renunciaciones, securitates, cautele vel aliquid aliud huiusmodi vendicionis deest,¹⁷ habeant in huiusmodi instrumento pro enarratis et specificatis ac si de verbo ad verbum hic venerint descripte, vel quod de eis simus astricti et teneamur vobis et dicte universsitati facere et firmare unum et plura, tot quot volueritis, instrumenta, quando et quociens vobis et dicte universsitati visum fuerit faciendum.

Quod est actum in villa Tamariti Litarie, die lune, quinta febroarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o sexagesimo quarto.

Sig+num nostri Enrici, comitis supradicti. Sig+num Iohanne, eius uxoris, qui hec laudamus, aprobamus, firmamus, concedimus et iuramus.

Testes huius rey sunt: venerabiles Iacobus Mir et Bernardus de Canalibus, iurisperiti ville Tamariti, et Francischus Alayanni et Arnaldus Mallol, ville Montisalbi, et Gondisalvus Sancii, scriptor dicti domini comitis.

Signum + Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, qui, visis, attentis et intellectis ac cum deliberacione circumspectis plenarie omnibus et singulis in predicta vendicione contentis et expressis, vendicionem ipsam tanquam factam pro bono et utilitate ac restauracione terrarum nostrarum, necnon omnia et singula in eadem vendicione contenta,¹⁸ nomine nostro proprio et tanquam pater et legitimus administrator incliti et magnifici infantis Iohannis, primogeniti nostri carissimi, ducis Gerunde et comitis Cervarie, per nos et omnes nostros ac dicti primogeniti sucessores, de certa sciencia, laudamus, aprobamus,

ratificamus et confirmamus. Promittentes nominibus quibus supra in fide nostra regia premissa omnia et singula firma, rata et grata perpetuo nos habere et tenere ac nunquam contraffacere vel venire de iure vel de facto aut alias, per nos vel interpositam personam, aliqua ratione, modo et iure vel causa, expressis vel non expressis, et que exprimi vel allegari possent nunc vel etiam in futurum. Sic nos Deus adiuvet et hec sancta quatuor Evangelia coram nobis posita¹⁹ et manibus nostris corporaliter tacta. Dicteque vendicioni auctoritatem nostram interponimus pariter et decretum hic oppositum per manum fidelis secretarii²⁰ nostri Bernardi de Bonastre in loco Uniuscastri, XVIII^a die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o sexagesimo quarto, regni^{que} nostri vicesimo nono. Et ad maiorem predictorum omnium et singulorum corroboracionem et validacionem sigillum nostro instrumento huius apendicium iussimus opponendum. Rex Petrus.

Sig+num mei, Bertrandi Amenos, notarii publice Tarrege et etiam auctoritate regia per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, in cuius manu et posse predicta domina comitissa Trestamere predictam vendicionem et omnia et singula in presenti instrumento contenta et specificata, que per me, dictum notarium eiusdem, lecta et exposita fuerint seriatim, in castro loci de Tautavolo comitatus Rossilionis firmavit, laudavit, approbavit, concessit et iuravit, ut superius sunt scripta et narrata. Et puncta asueta, que nondum in eius signo erant apposita, mea propria manu apposui die intitulata quinta die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° quarto, presentibus pro testibus nobili dompno Iohanne²¹ Martini de Luna, venerabili et discreto Martino de Manso, in decretis bacallario, precentore Oscensi ac dicti domini regis consiliario, Gonçalvo Hianes et Martino Garcia, avio egregii domini Iohannis, dicti domini²² comitis filii, domesticis dicte domine comitisse, et Petro Vaquer, habitatore dicte ville Tarrege, cum literis rasis et correctis in linea III^a huius presentis mee subscripcionis ubi dicitur «sexa».

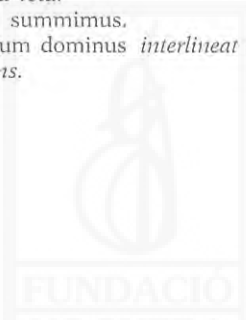
Sig+num mei²³ Michaelis de Burdello, scriptoris illustrissimi domini regis Aragonum et eius auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui predictis interfui eaque scribi²⁴ feci cum raso et emendato in prima linea ubi dicitur «nos», in XIII^a ubi «successoribus», et in XXV^a ubi «generalibus et specialibus», et in XXXIX^a ubi «dest», et in eadem ubi dicitur «et», et cum supraposito in XXIII^a ubi dicitur «ipsius», et cum raso et emendato in V^a linea firme dicti domini regis ubi dicitur «omnium et singulorum corroboracionem et validacionem sigillum nostrum et clausi».

1. *Al marge esquerre en lletra moderna* Redemptió de quísties e talles del compte de trastàmera per Tàrrega feta.

2. sumus, *al ms.* summimus.

3. regem Aragonum dominus *interlineat al ms.*

4. et manca *al ms.*

5. hoc *interlineat al ms.*
6. spectatis, *al ms. spectantis.*
7. et manca *al ms.*
8. *Segueix in iudicem ratllat.*
9. *Segueix propriam ratllat.*
10. ad, *al ms. ac.*
11. quod, *al ms. quot.*
12. et, *al ms. ex.*
13. errore, *al ms. erore.*
14. *Al marge esquerre Precium.*
15. *Segueix sp ratllat.*
16. *Segueix ne ratllat.*
17. deest, *al ms. dest.*
18. *Al marge esquerre una línia vertical ornamentada per ressaltar el text.*
19. posita *interlineat al ms.*
20. secretarii, *al ms. secretari.*
21. Iohanne, *al ms. Ihoanne.*
22. dicti domini *interlineat al ms.*
23. mei *interlineat al ms.*
24. scribi, *al ms. scripsi.*

203

1364, març, 1. Sos del Rei Catòlic

La reina Elionor aprova l'adquisició que la vila de Tàrrega ha fet al comte de Trastàmara de rendes que gravaven la vila.

[A]. Original perdut.

B. Còpia de 22 de març de 1364: FMT, pergamí 137. (d'A)

C. LPT, III, f. 90v-91r. (de B)

Confirmació feyta per la seynora reyna de la compra que la vila de Tàrrega féu del comte de Trestàmara de les rendes que prenie sobre la dita vila.

Hoc est translatum bene et fideliter factum sumptumque a quadam littera papirea illustrissime domine Elionoris, regine Aragonum, eiusque sigillo secreto in dorso sigillata, cuius tenor dicitur esse talis:

Nos Elionor, Dei gratia regina Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitissequae Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes egregium et nobilem virum Enricum, comitem Trestamere, pro servicio illustrissimi domini regis, viri nostri caríssimi, vendidisse universsitatibus villarum Montisalbi, Tarrege et Villagrasse omnes questias et redditus quos dictus comes habebat in et super dictis universsitatibus, precio decem et septem milium sexcentorum triginta trium florenorum auri, prout in instrumentis publicis inde factis auctoritate Michaelis de Burdello, notarii publici et scriptoris dicti domini regis, confectis in loco Tamariti, quinta die februarii, anno infrascripto, latius continentur; et in contractu dicte venditionis seu venditionum promississe ut¹ dictus dominus rex et nos dictas vendiciones

conffirmaremus, approbaremus et laudaremus, ideo, volentes dare locum servicio dicti domini regis, cuius pretextu idem comes fecit vendiciones predictas, ut de dicta peccunia sibi ipsi subveniat in expedicione intrate quam dictus dominus rex debet facere in Castellam, tenore presentis laudamus, approbamus et confirmamus vendiciones ipsas et quamlibet earundem. Promittentes in fide nostra regia quod nullo unquam tempore aliqua ratione, iure seu causa, cogitata seu non cogitata, expressa seu non expressa, non veniemus, faciemus aut permittemus nec consenciemus fieri contra vendiciones predictas vel aliquam earundem, de quibus et earum singulis et contentis in instrumentis dictarum vendicionum fuimus certifficate et certiorate ad plenum, immo nobis super predictis imponimus scilentium sempiternum. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo secreto munitam.

Datum in loco de Sos, prima die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° quarto.

Berengarius.

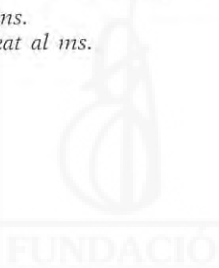
Sig+num Bernardi Serres, locumtenentis honorabilis Raymundi Folqueti, regentis vicariam Tarrege pro illustrissimo domino rege, qui huic translato, fideliter sumpto et cum suo vero originali in nostra presencia fideliter comprobato, non cancellato, non abolito nec in aliqua sui parte suspecto² aut viciato, immo omni vicio et suspicione carente, ut eidem translato in iudicio et extra fides plenarie ab omnibus impendatur, auctoritatem³ nostram interponimus pariterque decretum, quod hic apponi iussimus per manum Geraldi de Guanalons, notarii publici Tarrege, die XXIII^a marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° quarto, presentibus testibus discreto Bonanato Strade, notario, et Poncio de Hulugia.

Sig+num mei Geraldi de Guanalons, notarii publici Tarrege et auctoritate regia regentisque scribaniam vicarie Tarrege, qui decretum dicti venerabilis Bernardi Serres, locumtenentis predicti, in presenti translato de mandato ipsius locumtenentis mea manu propria scribssi die et anno predictis et coram testibus prenotatis.

Sig+num mei Michaelis de Burdello, scriptoris illustrissimi domini regis Aragonum et eius auctoritate notarii publici⁴ per totam terram et dominacionem suam, qui hoc⁵ translatum a suo originali fideliter sumptum et cum eodem de verbo ad verbum fideliter comprobatum auctorizatumque per venerabilem Bernardum Serres, locumtenentem venerabilis Raimundi Folqueti, regentis vicarie Tarrege, scribi feci cum supraposito in V^a linea ubi dicitur «dicti», et clausi XXII^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° quarto, in villa Tarrege.

Pergamenea correcta et comprobata.

1. ut *interlineat al ms.*
2. suspecto *interlineat al ms.*

3. *Segueix m ratllat.*
4. publici, *al ms. publiigi.*
5. *hoc interlineat i escrit damunt hec ratllat.*

204

1364, març, 8. Montsó

Enric, comte de Trastàmara i senyor de Tàrrega, reconeix haver rebut 6.633 florins d'or d'Aragó de la població a canvi de la cessió de diferents drets sobre la vila.

- A. Original: FMT, pergami 138.
- B. LPT, III, f. 91r-v. (d'A)

Apocha del preu de la compra que la vila de Tàrrega féu de n'Enrich, comte de Trastàmara.

Noverint universsi quod nos Enrichus, comes Trestamere et dominus ville Tarrege, confitemur et in vero recognoscimus vobis, paciariis et probis hominibus dicte ville Tarrege, licet absentibus tanquam presentibus, quod habuimus et recepimus a vobis numerando illos sex mille sexcentos triginta tres florenos auri Aragonie, quos nobis debebatis ratione vendicionis per nos vobis et universitati dicte ville facte de sex milibus sexcentis triginta tribus solidis et quatuor denariis Barchinone rendalibus et perpetualibus, quos nos habebamus et percipiebamus tam pro questiis quam aliis redditibus et iuribus in et super dicta villa Tarrege et eius termino, prout hec et alia in instrumento dicte vendicionis confecto in pose infrascripti notarii quinta die febroarii, anno infrascripto, latius continentur. Unde renunciando omni excepcioni predicte peccunie a nobis non habite et non numerate et doli, facimus vobis et dicte universsitati, licet absentibus tanquam presentibus, in pose notarii infrascripti hec a nobis pro vobis et illis quorum interest, intererit et interesse potest et poterit, ligitime stipulantis et paciscentis, de dictis sex mille sexcentis triginta tribus florenis presentem apocham de soluto et finem perpetuum de ulterius non petendo, imponentes nobis et nostris perpetuo succesoribus super eisdem silencium sempiternum.

Quod est actum in villa Montisoni,¹ octava die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX^a quarto.

Sig+num nostri Enrici, comitis predicti, qui hec concedimus et firmamus.

Testes huius rey sunt: Raymundus Garcia, procurator generalis, et Iohannes Muniz de Vilazan, algatzarius maior dicti domini comitis.

Sig+num mei Michaelis de Burdello, scriptoris illustrissimi domini regis Aragonum et eius auctoritate notarii publicii per tota terram et dominacionem suam, qui predictis interfui et ea scribi feci et clausi.

Pergamenea et correcta.

1. Montisoni, entre Monti- i -soni *hom* *escriví i ratllà* albi.

205

1366, abril, 23. Tàrrega

Ramon de Bellera, bisbe de Vic, notifica al degà de Tàrrega que, a petició dels paers i prohoms locals, assigna a l'obra dels murs la quarta part de tots els residus dels testaments que beneficien causes pietoses efectuades a la vila.

A. Original perdut.

B. LPT, III, f. 77r-v.

Com lo senyor bisbe assigna la quarta part del residuum de les ànimes a la obra dels murs.¹

Raymundus, miseracione divina Vicensis episcopus, venerabili et discreto decano nostro Tarrege vel eius locumtenenti, salutem in Domino.

Sua nobis venerabiles paciarii et probi homines ville Tarrege supplicacione mostrarunt quod, cum propter evidenciam ac urgentem necessitatem eis et aliis civitatibus et villis principatus Cathalonie pro ipsorum ac rerum et bonorum eorumdem defensionem intendant villam Tarrege muris, vallibus et turribus circumcludere, ut in eadem absque metu inimicorum, presertim gentium extranearum, que pridem intrarunt dictum Cathalonie principatum, valeant se et bona sua sub tuto defendere et tueri; et cum huiusmodi opus absque magnis et variis expensis nequeunt consumari et ad perfeccionem debitam deduci, nisi eis comode succurratur;² et supplicaverint nobis humiliter quod, cum in villa predicta sepius plures fuerint testatores qui bona ipsorum ad pios usus duxerint relinquenda, quod de residuis testamentorum, in villa Tarrege a tempore primarum mortalitatum citra confectorum,³ eis ad opus muri inibi costruendi aliquam partem eisdem assignare, dari et deliberari facere deberemus, nos vero, supplicacioni huiusmodi annuentes, considerantes dictos venerabiles paciarios, probos homines et alios habitatores dicte ville pro utilitate et deffensione rei publice cepisse procul dubio operari, idcirco ex causis huiusmodi quartam partem omnium residuorum testamentorum, que in villa Tarrege a dicto tempore citra potuerint reperiri, que ad nostram distributionem noscantur qualitercumque pertinere, eis duximus assignandam et per presentes etiam assignamus ad opus muri inibi contruendi et non alias, ita quod vos testamenta, in quibus huiusmodi residua fuerint apossita, ad requisicionem procuratoris⁴ vestri fiscalis ac dictorum paciariorum, execucioni debite demandetis et de quarta parte peccunie quantitatis, que ad manus vestras devenerit, de et pro⁵ residuis antedictis, preffatis paciariis, ac quibus voluerint loco ipsorum, respondeatis et reponderi

penitus faciatis, tradatis et deliberetis seu tradi et deliberari faciatis, provisso⁶ tamen et nobis etiam salvo et retento quod de omnibus et singulis peccunie quantitibus, que ad manus ipsorum venerint ratione predicta, nobis seu in pose nostro aut vestro, vel cuius nos voluerimus, comptum reddant et fidelem etiam rationem, ut nos videre possimus an dicte quantitates in utilitatem et usus dictorum murorum converse fuerint necne. Vos etiam omnes peccunie quantitates, que ad manus vestras venerint quoquomodo, deducta dicta quarta parte, predictis rationibus sive causis penes vos retineatis quasque etiam minime distribuatis, nobis inconsultis. Presentes tamen durare volumus dum de nostro proceserit beneplacito voluntatis et non ultra. In quorum testimonium presentes vobis et dictis paciariis ac probis hominibus fieri iusimus nostro sigillo pendenti comunitas.⁷

Data in dicta villa Tarege, vicessima tertia die menssis aprilis, anno⁸ a nativitate Domini M^o CCC^o LX° sexto.

Raimundus, episcopus.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. *Al marge esquerre, en lletra moderna, Per la obra dels murs.*
2. *Segueix atur ratllat.*
3. *Segueix et alios habitatores dicte ville quod utilitate deffensione ratllat.*
4. *procuratoris interlineat i escrit damunt procuris ratllat.*
5. *pro, al ms. per.*
6. *provisso, al ms. provissio.*
7. *comunitas, al ms. comitas.*
8. *anno, al ms. ano.*

206

1366, juny, 30. Saragossa

Pere III indica als paers de Tàrrega els drets que Felip de Castre posseeix sobre la vila.

[A]. Original perdut.

B. Còpia de 26 de juny de 1367: FMT, pergami 141. (d'A)

C. LPT, III, f. 68r-v. (d'A)

Que obeeschan al noble en Phelip de Castre e a sos officials.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Licet nos possessionem dicte ville per fidelem scriptorem nostrum Petrum de Benviure mandaverimus recipi, eo quod advenerat condicio sub qua dictam villam et quedam alia loca dedimus egregio Enricho, tunc Trestamerensi comiti, nunc regi Castelle illustri, nobis ut fratri carissimo, que quidem condicio erat quod, ipso perveniente ad dignitatem regalem, sicut pervenit, eo ipso loca per nos sibi donata ad nos reverterentur et haberentur penitus pro non datis, tamen quia

nos nuper de mense ianuarii proxime preterito, dum eramus in loco de Vallibus, concessimus et licenciam dedimus dicto tunch comiti, in nostra presencia constituto, quod poset se iuvare de locis per nos sibi datis ad opus intrate quam tunch facturus erat, sicut fecit, in Castellam, usque ad quantitatem septuaginta milium florenorum, cuius concessionis vigore dictus tunch comes fecit vendicionem nobili Philipo de Castro de dicta villa Tarrege precio triginta milium florenorum pro¹ dote constituta sibi cum nobili domina Iohanna, sorore dicti tunch comitis, uxore nobilis supradicti, ut constat per capitula firmata in posse Petri de Sancto Vicencio, notarii auctoritate regia generalis, die XII² mensis februarii proxime preteriti, pretextu cuius vendicionis dictus nobilis tenuit et possedit predictam villam cum suis iuribus et pertinenciis universis,³ ob quod dictus nobilis privari non debuit, absque cause cognicione, possessione predicta, propterea, reservato nobis iure nostro in proprietate, vobis dicimus et mandamus quatenus dicto nobili, quem⁴ in possessionem qua erat dicte ville et pertinenciarum eiusdem restituimus cum presenti, ac oficialibus suis⁵ pareatis et respondeatis de omnibus hiis de quibus nobis et dicto comiti erat solitum responderi, iniungentes oficialibus nostris et eorum locatentibus ibidem constitutis quod a regimine eorum oficiozum seu comisionum desistant penitus sive cesent et de hiis se minime intromitant, donec super dicta proprietate aliter fuerit terminatum.

Datum Cesarauguste, XXX^a die iunii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX° sexto.

Visa Roma.

Papirea sigillo assueto sigillata correcta.

1. pro, *al ms. per.*
2. XII^a *interlineat al ms.*
3. universis *interlineat al ms.*
4. quem *interlineat al ms.*
5. ius *interlineat al ms.*

207

1366, juliol, 5. Saragossa

Pere III, atès que tropes franceses han de transitar des de Castella vers el seu país, ordena al batlle, als paers i als prohoms de Tàrrega les mesures a prendre per a la protecció de la vila i la població de l'entorn.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 66r-v. (d'A)

a. Ed.: SARRET, pàgs. 249-250, doc. LXXVIII. (de B)

Per rahó de la obra dels murs e que aquels de la vegeria sien forzats a contribuir en la dita obra, e que s'agen a recuytir en la dita vila.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorca, de Cerdenya e de Còrcega, e comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya, als feels nostres lo batlle e pahers e prohòmens de Tàrraga, salut e gràcia.

Com segons que havem sabut de cert per letres a nós trameses per lo rey don Henric, les companyes de França qui eren ab ell se'n tornen per anar en lur terra, e la lur tornada sia perillosa d'ésser donat gran dampnatge en nostra terra, si no y era proveït i vaçosament, per ço deim-vos e manam espresament e de certa sciència que la obra del mur e del vall, la qual enguany avets començada, cuytets de dia e de nit e a digmenges e a festes, aytant com més cuytat se puga, forçan e costreyén tots los habitants de la dita vila e del terme a ésser personalment en la dita obra, e aquels qui ésser no y poran o no volran que contribuesquen en la mesió e despesa que s'í farà, segons que per vosaltres rahonablement serà tatxat. E nós per altra letra manam al veguer de Tàrraga o a son lochtinent que totes les viandes e béns mobles dels lochs vehins de la sua vegueria, que sien plans e tals que no puxen star de cara a tan gran poder com és aquell de les dites companyes, faça recuyllir en Tàrraga. E si les dites companyes se atañaven, que y faça recuyllir los hòmens dels dits lochs plans, los quals lochs faça desemperar, per ço que la dita vila esforçadament puxa star de cara e defendre's a les dites companyes. E no-res-menys li manam que entretant faça contribuir, axí com rahonablement li parrà, los dits hòmens dels dits lochs plans en les dites obres del mur e del val, com sia justa cosa que, pus en la dita vila se entenen o s'esperen a salvar, contribuesquen en les dites mesions ço que sia just e rahonable. E vosaltres cuytats de recuyllir les meses, axí com més pugats, e tots altres enfortimens e embarreramens que pugats, per los quals la dita vila sia enfortida e defensable al burz de les dites companyes, enderrocan tots hedificis per los quals la dita vila pogués ésser pus flaca e cloïn, alçan e enfortín ço de què puxa pendre enfortiment, segons que a vosaltes serà vist faedor, tota apel lació e excepció remoguda.

Dada en Saragoça, a V dies de julioll en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX VI.

Rex Petrus.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillato correcta.

208

1366, juliol, 5. Saragossa

Pere III mana al veguer que procedeixi en la imposició de les mesures per a la defensa de la vila i la recollida de la població veïna per raó de la vinguda de les tropes franceses, segons coetàniament ha indicat als paers i prohoms en la lletra que li és adjuntada en trasllat.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 66v-67r.

Que les obres dels murs sien cuytades e que los de la vegueria hi contribuesquen segons que seran tatxats e que-s agen a recuyllir en Tàrrega.¹

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorques, de Sardènyia, de Còrcega e comte de Barchinona, de Roseyló e de Cerdanya, al feel nostre lo veguer de Tàrrega o a son lochtinent, salut e gràcia.

Nós escrivim als fels nostres lo batle, pahers e prohòmens de Tàrrega sots aquesta forma:

«En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó *et cetera*, als feels nostres lo batle, pahers e prohòmens de Tàrrega, salut e gràcia. Com segons que havem sabut de cert per letres a nós trameses per lo rey don Henric, les companyes de França qui eren ab ell se'n tornen per anar en lur terra, e la lur tornada sia perillosa d'ésser donat gran dampnatge en nostra terra, si no y era proveït ivaçosament, per ço deim-vos e manam spressament e de certa sciència que la obra del mur e del vall, la qual enguany avets començada, cuytets de dia e de nit e a dicmenges e a festes, aytant com més cuytat se puga, forçan e costreyén tots los habitants de la dita vila e del terme a ésser personalment en la dita obra, e aquells qui ésser no y poran o no volran que contribuesquen en la messió e despesa que s'i farà, segons que per vosaltres raonablement serà taxat. E nós per altra letra manam al veguer de Tàrrega o a son lochtinent que totes les viandes e béns mobles dels lochs vehins de la sua vegueria, que sien plans e tals que no puxen estar de cara a tan gran poder com és aquell de les dites companyes, faça recoyllir en Tàrrega. E si les dites companyes se atañaven, que y faça recuyllir los hòmens dels dits lochs plans, los quals lochs faça desemparar, per ço que la dita vila esforçadament puxa estar de cara e defendre's a les dites companyes. E no-res-menys li manam que entretant faça contribuir, axí com rahonablement li parrà, los dits hòmens dels dits lochs plans en les dites obres del mur e del vall, com sia justa cosa que, pus en la dita vila s'entenen o s'esperen a salvar, contribuesquen en les dites mesions ço que sia just e rahonable. E vosaltres cuytats de recoyllir les messes, axí com més pugats, e tots altres enfortimens e embareramens que pugats, per los quals la dita vila sia enfortida e defensable al burç de les dites companyes, enderrocan tots hedificis per los qualls la dita vila pogués ésser pus flaca e cloïn, alçan e enfortín ço de què puxa pendre enfortiment, segons que a vosaltes serà vist faedor, tota apel lació e excepció remoguda. Dada» *ut infra*.

On vos deym e manam, aytan spresament com podem, que totes les dites coses façats metre en execució dins la jurisdicció a vós comanda

ab imposicions e execucions de penes peccuniàries e corporalls e remoguda tota apel·lació e excepció.

Dada en Saragoça, a V dies de julioll en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX VI.

Rex Petrus.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata correcta.

1. *Al marge esquerre en lletra moderna* Idem per los murs.

209

1366, juliol, 7. Saragossa

Pere III confirma el batlle de Tàrrega en les seves atribucions, malgrat els drets de Felip de Castre, en consonància amb la carta reial prèviament adreçada als paers i prohoms de la vila, la qual li és adjuntada en trasllat.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 67r-v.

Com lo senyor rey manà que obehissem a n'Andreu Corbela, batle seu, e no al noble en Phelip de Castre.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice, comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidei domestico nostro Andree Corbela, baiulo ville Tarrege, salutem et gratiam.

Quamvis nuper probis hominibus ville Tarrege literam nostram direxerimus sub hac forma:

«Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam. Lizet nos possessionem dicte ville per fidelem scriptorem nostrum Petrum de Benviure mandaverimus recipi,² eo quod advenerat condicio sub qua dictam villam et quedam alia loca dedimus egregio Enricho, tunc Trestamere comiti, nunc regi Castelle illustri, nobis ut fratri carisimo, que quidem condicio erat quod, ipso perveniente ad dignitatem regalem, sicut pervenit, eo³ ipso loca per nos sibi donata ad nos reverterentur et haberentur penitus pro non datis, tamen quia nos nuper de mensse ianuarii proxime preterito, dum eramus in loco de Vallibus⁴ concessimus et licenciam dedimus dicto tunch comiti, in nostra presencia constituto, quod poset se iuvare de locis per nos sibi datis ad opus intrate quam tunch facturus erat, sicut fecit, in Castellam, usque ad quantitatem LXX milium florenorum, cuius concessionis vigore dictus tunch comes fecit vendicionem nobili Philipo de Castro de dicta villa Tarrege precio triginta milium florenorum pro dote constituta sibi cum nobili domina Iohanna, sorore dicti tunch comitis, uxore nobilis supradicti, ut constat per capitula firmata in posse Petri de Sancto Vicencio, notarii auctoritate regia generalis, die XII^a mensis februarii proxime preteriti,

pretextu cuius vendicionis dictus nobilis tenuit et possedit predictam villam cum suis iuribus et pertinenciis universis, ob quod dictus nobilis privari non debuit, absque cause cognicione, possessione predicta, propterea, reservato nobis iure nostro in proprietate,⁵ vobis dicimus et mandamus quatenus dicto nobili, quem in possessionem qua erat dicte ville et pertinenciarum eiusdem restituimus cum presenti, ac officialibus suis pareatis et respondeatis de omnibus hiis de quibus nobis et⁶ dicto comiti erat solitum responderi, iniungentes officialibus nostris et eorum locatenentibus ibidem constitutis quod a regimine eorum officiorum seu comissionum desistant penitus sive⁷ cesent et de hiis se minime intromittant, donec super dicta proprietate aliter fuerit terminatum. Datum Cesarauguste, XXX die iunii, anno ut infra».

Tamen ex certis et iustis causis volumus vobisque dicimus et mandamus quatenus a regimine dicti officii baiulie per nos vobis comiso minime desistatis, quinimo ipsum regatis et exerceatis plenarie et potenter iuxta per nos vobis traditam potestatem. Mandantes per hanc eandem paciariis et probis hominibus dicte ville, sub debito naturalitatis et fidelitatis quo nobis tenentur, quod vobis, ut baiulo nostro, in omnibus et per omnia pareant et obediant sicut nobis. Intendimus tamen quod de redditibus dicte ville respondeatur dicto nobili Philippo de Castro vel procuratori suo, donec aliter super hoc duxerimus ordinandum.

Datum Cesarauguste VII^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX° VI^a.

Rex Petrus.

Papírea sigillo assueto sigillata correcta.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.
2. recipi *interlineat al ms.*
3. que quidem condicio erat quod, ipso perveniente ad dignitatem regalem, sicut pervenit, eo *subratllat al ms.*
4. Vallibus *interlineat al ms.*
5. ob quod dictus nobilis privati non debuit absque cause cognicione possessione predicta propterea reservato nobis iure nostro in proprietate *interlineat al ms.*
6. et *amb abbreviatura supèrflua al ms.*
7. *Segueix se ratllat.*

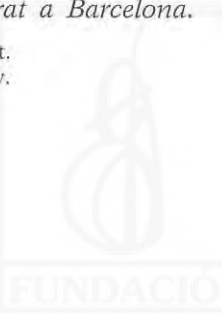
210

1367, març, 11. Lleida

Pere III garanteix que la vila de Tàrrega, atès que contribueix juntament amb les poblacions reials en la campanya de Sardenya, es beneficiarà de totes les concessions ofertes a aquestes pel monarca en el darrer Parlament celebrat a Barcelona.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 65v.

Que la vila de Tàrrega sie entesa en totes gràcies e remissions per lo senyor rey¹ feytes a les universsitats e viles en lo parlament celebrat en Barchinona.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, universis et singulis oficialibus nostris et eorum locatenentibus, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Cum iuxta capitula in parlamento novissime celebrato in civitate Barchinone, in quo nobis in subsidium regni Sardinie fuerunt concesse mille libre Barchinone, sit in pactis initum quod universitas ville Tarrege in dicto subsidio solvere teneatur, et sit rationi consonum quod qui onus subiit partem comodi debeat reportare, propterea vobis et cuilibet dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus eidem universitati ville Tarrege et eius singularibus omnes remissiones, gratias, libertates et immunitates per nos in dicto parlamento universitatibus regalibus Cathalonie concesas et indultas teneatis et observetis² iuxta eorum series pleniores.

Datum Ilerde, XI^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o sexagesimo septimo.

Visa Roma.

1. rey manca al ms.
2. observatis, al ms observeatis.

211

1367, abril, 7. Saragossa

Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega que, superant els temors per la salubritat i els diferents perills existents al Principat, trametin representants a les corts que s'han de celebrar a Lleida.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 65v.

Que trametan síndichs a les corts celebradores a la ciutat de Leyda.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosillionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Quoniam ut ab instantibus variis periculis, quibus, presencium temporum et agendorum qualitate et condicione penssatis, principatus Cathalonie timetur verisimiliter agitari, principatus ipse, dirigente Altissimo, salubriter preservetur, cum subsidia prestita vel concessa in aliis celebratis curiis tuicioni et necessitatibus dicti principatus nequaquam suficere videantur, curias generales Cathalanis in civitate Ilerde, XXV^a die presentis mensis aprilis, necessitate urgente, providimus

celebrare, propterea vobis dicimus et mandamus quatenus die et loco prefixis, quibus nos, dante Deo, erimus, faciatis syndicos et procuratores vestros, plena potestate suficientes, celebrationi curiarum predictarum infallibiliter interesse.

Datum Serauguste, VII^a die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° septimo.

Episcopus Oscensis.

212

1367, juliol, 21. Saragossa

Pere III mana al veguer de Barcelona que les penes derivades dels deutes d'altres llocs de Felip de Castre, com és el cas de Guimerà, no afectin la vila de Tàrrega, que és de regalia.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 71v.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 251-252, doc. LXXIX. (de B)

Que Tàrrega, jassie que sie del noble en Phelip de Castre, no sie marcada ni penyorada per los deutes de Guimerà.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorques, de Cerdenya e de Còrcega, comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya, als amats e feels nostres lo veguer de Barchinona e de Cervera e a tots altres oficials nostres o a lurs lochstinents, als quals les presens pervendran, salut e dilecció.

Com per part de la universitat de la nostra vila de Tàrrega sie a nós humilment suplicat que'l loch de Guimerà, qui és del noble en Phelip de Castre, cavaler, sie tengut e obligat a molts e diversos creadors en grans quantitats de moneda, e per rahó dels dits deutes alguns creadors de la dita ciutat de Barchinona agen fedigat e en fadigua de dret possat lo procurador del dit noble, per la qual fadigua de dret, segons que a nós és¹ estat suplicat, lo dit veguer de Barchinona ha atorgada licència de penyorar contra totes les viles e lochs del dit noble e, per consegüent, mercadés de la dita vila de Tàrrega ne² sien ja dins Barchinona marchats e penyorats en alguna quantitat de moneda, e com als deutes que lo dit noble ne los seus lochs deuen, la dita nostra vila de Tàrrega, qui és de regalia nostra e la propietat d'aquela s'esper es pertangue a nós, en aquels deutes en neguna manera obligada o tenguda no sie, per ço ab les presents a vós e a cascú de vós de nostra certa sciència deim e spresament manam, sots pena de la ira e indignació nostra, que d'aquí avant en neguna manera los habitants de la dita vila de Tàrrega, per rahó dels dits³ deutes, no marquets ni penyorets, ans ço en què marchats o penyorats avets, decontinent sens tota triga, mesions e dapnatges, los tornets e la dita licència o marcha, en tant com contra la dita universitat toque o toquar és vista, revoquets

e per revocada haiats, si la dita nostra ira e indignació no cobeejats haver.

Dada en Saragoça, ha XXI dia del mes de juliol, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX VII.

Rex Petrus.

1. *Segueix és repetit al ms.*
2. *ne, al ms. no.*
3. *dits, al ms. dit.*

213

1367, juliol, 27. Saragossa

Pere III indica als administradors de l'ajuda recaptada per la campanya de Sardenya, que la vila de Tàrrega ha de ser tractada com a lloc de baró i no pas reial mentre pertanyi a Felip de Castre i no sigui reintegrada a la Corona reial.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 68v-69r.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 252-253, doc. LXXX. (de B)

Que en lo do de les XX^M lliures qui Tàrrega és estada t̄txada com a loch reall, no pach sinó com a loch de cavaller.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorca, de Serdenya e de Còrcega e comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya, als amats nostres los aministradors del do de les XX^M lliures a nós novelament per les ciutats e viles reials de Cathalunya fet en ajuda del regne de Cerdenya, salut e dilecció.

Per part de la universitat de la vila de Tàrrega devant nós és stat humilment proposat que, com la dita vila a present poseesca lo noble en Phelip de Castre e vosaltres en lo dit do los haiats tatxats axí com a loch reyal, la qual cosa torne a éls en gran dan e perjudici, deguésem a éls sobre açò proveir de remey de justícia conivent, e nós açò haiam fet veure e regonèixer en nostre conseyll e ayam trobat que nós per justícia devem tractar e fer tractar la dita vila axí com I dels lochs dels nobles e dels cavallers de Cathalunya, entrò que la dita vila a nós e a la nostra corona haiam reintegrada. Per ço volem e a vós deim e manam spresament e de certa sciència que a la dita vila de Tàrrega ni als singulars d'aquela no demanets en lo dit do sinó axí com pagarien I dels altres lochs dels rics hòmens de Cathalunya qui aguesen atorgat contribuir en lo dit do. E en açò dupte o alguna dificultat no metats, car nós ço que de la dita vila de Tàrrega defalcats serà o disminuït en lo dit do, volem e manam que sia pres en nostre compte e abatut als altres lochs reials, sens que alguna qüestió non sia feta.

Dada en Seragoça, ha XXVII dies de julioll, en l'an de la nativitat del nostre Senyor M CCC LX VII.

Petrus Iohannis examinavit.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata correcta.

214

1367, juliol, 27. Saragossa

Pere III prega als diputats que la vila de Tàrrega, atenent les diverses adversitats que ha patit, no sigui carregada amb mogubells per raó de l'ajornament en els fogatges.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 69r-v.

Com lo senyor rey prega als diputats que s'agen per escusats del mogubell que és demanat.

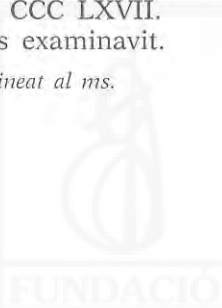
En Pere per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorca, de Serdenya e de Còrcega e comte de Barchinona, de Rosseyló¹ e de Cerdanya, als amats e feels nostres los deputedats de Cathalunya, salut e dilecció.

Per part² dels paers e prohòmens de la vila de Tàrrega havem entés que de part vostra lus són demanats mogubels per la triga dels fogatges, e dien que la triga, la qual de part lur és entervenguda en fer paga dels dits fogatges, és stada primerament per ocasió dels castellans qui eren ladonchs en la dita vila e en après per lo pasatge de les companyes de França qui vengueren en servey nostre, après del qual passatge lo rey don Enrich, ladonchs comte, qui era senyor de la dita vila, hi amenà molts dels capitans, los quals hi stigueren entorn VI setmanes. E per totes aquestes rahons a éls no era legut ni avinent de pleguar ni podien cuylir ne levar fogatges, ni eren senyors³ de ço del lur stant-hi los castellans. E puy los dits capitans e durant lo dit pasatge avien prou quefer de guardar de dia e de nit la vila. E fon ben meravella com se pogueren tenir. Perquè par que a totes aquestes cosas deiats aver esguardat, axí com de dret alcú qui⁴ havia promès o qui.s sia obligat a complir alguna cosa a cert temps o a cert dia, si per empatxament raonable està que no ho complexca e és escusat de dret, axí parria de bona rahó que per les ditas cosas, les quals entenen que estiguen en fet, los de Tàrrega degen ésser escusats de pagar mogubells per la dita triga, com algú no sia obligat a imposible. Perquè us pregam que y ayats vostre bon esguart de guisa que a éls, qui per les dites rahons e per altres opressions moltes que soferiren per la donació que fo feta de la dita vila al dit comte foren masa afligits, no.ls sia donada aflicció.

Dada en Saragoça, ha XXVII dies de julioll, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXVII.

Petrus Iohannis examinavit.

1. Rosseyló, *interlineat al ms.*

2. *Segueix s ratllat.*
3. *Segueix res ratllat.*
4. *Segueix hi ratllat.*

215

1367, juliol, 27. Saragossa

Pere III adverteix als seus oficials que els habitants de Tàrrega no s'han de veure afectats per les marques imposades sobre la resta de la vegueria, per raó de pertànyer jurisdiccionalment al batlle i no pas al veguer.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, III, f. 69v-70r.

Que per marcha atorgada contra los sotmesos del veguer de Tàrrega, Tàrrega no sie marchada.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie, Corsice, comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, universis et singulis oficialibus nostris et ipsorum locatenentibus, ad quem seu quos presentes pervenerint, salutem et gratiam.

Pro parte universitatis ville Tarrege fuit nobis humiliter suplicatum quod, cum iurisdicciones vicarii et baiuli Tarrege distincte sint et etiam sepe et vos seu aliqui vestrum, cum contingit marchas seu represalias contra submisos vicarii predicti concedere, indifferenter ita homines dicte ville sicut alios locorum dicte vicarie submisos marchetis et pignoretis in eorum preiudicium atque dampnum, dignaremur eis congruum iusticie remedium adhibere, propterea, ipsorum suplicatione admissa benigne, vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus, si ad cuiusquam instanciam per nos seu nostrum aliquem contra submissos vicarii Tarrege concessa fuerit marcha seu represalia, homines dicte ville Tarrege seu eorum bona, nisi ipsi in hoc principales fuerint aut ipsa marcha culpa eorum evenerit, minime pigneretis aut quomodolibet molestetis. Scituri quod, si secus feceritis, quod non credimus, omnes sumptus et dampna, que eis culpa vestri evenerint, eisdem de bonis vestris faciemus integre resarciri.

Datum Sesarauguste, XXVII die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° septimo.

Petrus Iohannis examinavit.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata correcta.

1. *Al marge esquerre en lletra moderna Tàrrega no pot ésser marchada.*

216

1367, juliol, 28. Saragossa

Pere III mana al jurista i conseller reial Bertran de Vall que verifiqui la legalitat de les marques abans de ser aplicades, atenent així les queixes de la vila de Tàrraga.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 70r-v.

Comissió feyta a l'honrat micer Bertran dez Vall sobre totes marques atorgades e atorgadores.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fideli consiliario nostro Bertrando de Vallo, legum doctori civitatis Illeide, salutem et gratiam.

Sicut pro parte universitatis ville Tarrege fuit coram nobis expositum reverenter, cum contingit fieri seu concedi inter vicarios et baiulos ville Cervarie vel alios civitatum et villarum Cathalonie et vicarium et baiulum ville Tarrege marchas seu represalias, non attento an dicte marche seu represalie fuerint iuste et secundum iusticiam concessa necne, procedunt ad pignorandum submissos dicti vicarii¹ et baiuli Tarrege, non expectatis aliquibus colloquis inter aliquos probos homines submissorum vicariorum seu baiulorum, inter quos ipse marche concessa existunt, ob quod scandala et pericula inter ipsas universitates² cotidie subsecuntur hocque vergere et ipsarum universitatum, procul dubio, aserunt preiudicium adque dampnum. Eapropter, volentes, sicut tenemur, nostrorum subditorum quantum comodum possimus scandalis et periculis obviare, vobis dicimus, comitimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus ad requisicionem alicuius ex dictis universitatibus, antequam ad pignerandum vigore dictarum marcharum seu represaliarum concessarum vel concedendarum per aliquem ex dictis nostris oficialibus procedatur, cognoscatis, vocatis qui fuerint evocandi, an dicte marche seu represalie facte fuerint legitime et iuste necne, et super eis decernatis et faciatis breviter et absque lite et scriptis solempnibus, sola facti veritate attenda, quod de iure et racione fuerit faciendum, procul pulsus dilatoriis excepcionibus ac frustratoris apellationibus quibuscumque. Et volumus vobisque cum eadem plenam conferimus potestatem quod illum seu illos iudicem seu assessores, ob cuius culpam dicte represalie iniuste facte fuerint, possitis compellere et compelli facere ad solvendum expensas parti contra quam concessa fuerint iniuste marche seu represalie antedicte. Mandantes quibuscumque vicariis, baiulis ceterisque universis et singulis oficialibus nostris ipsorumque locatenentibus quatenus ad exerquendum dictas marchas seu represalias non procedant, donec per vos cognitum fuerit de eisdem,

et quod super hiis vobis asistant auxilio, consilio et favore, si, quando et prout a nobis inde fuerint requisiti. Nos enim vobis de et super predictis³ cum dependentibus et connexis eisdem comitimus plenarie vices nostras.

Datum Cesarauguste, XXVIII die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° septimo.

Petrus Iohannis examinavit.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata correcta.

1. vicarii, *al ms.* vicari.
2. universitates, *al ms.* universitas.
3. predictis, *al ms.* predictos.

217

1367, juliol, 30. Saragossa

Pere III mana al veguer de Tàrrega que deixi d'aplicar-se l'empara sobre els cereals de la vila que havia estat instada pels diputats de Catalunya per causa dels deutes i mogubells derivats del retard en la contribució per la campanya de Sardenya.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 71r.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 254-255, doc. LXXXI. (de B)

Sobre la empara dels blats feyta perquè ere degut del do de Cerdenya e de mogubells.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorca, de Cerdenya e de Còrcega, e comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya, al feel nostre lo veguer de Tàrrega o a son lochtinent, salut e gràcia.

Segons que per part de la universitat de la dita vila nos és stat reverentment demostrat, vós tenits emparats los blats dels hòmens de la dita vila a instància de II porters nostres, qui són aquí per part dels diputats de Cathalunya per ço que pertany a pagar a la dita universitat en lo do de les XX^m lliures a nós fet en ajuda de Cerdenya e per los mogubells deguts per triga de les pagues dels fogatges. E ja sia que la dita universitat fos stada tatxada en lo dit do axí com a loch reyall, però nós per justícia avem ordonat e manat, segons que appar per altres letres nostres, que sien tractats axí com a loch de baró, entrò que.l dit loch sia a nós reintegrat. E d'açò screvim per les dites altres letres nostres als diputats de Cathalunya qui deuen reebre lo dit do. E com açò fos una de les principals rahons, per les quals los prohòmens de Tàrrega contrastaven de pagar ço per què los dits portés eren e són aquí, e vullam que per tal que.ls dits blats no-s perden ni.s consumen, la qual pèrdea seria a éls dampnosa e als dits diputats no profitaria res, que ells assegurant que dins alguns breus dies trametran a la ciutat

de Barchinona per fer lo compte ab los dits deputats e per avenir-se ab éls de les dites coses, que ls dits blats los sien desemperats de guisa que ls puxen batre e recullir en lurs cases, per ço a vós deim e manam espresament que ls dits prohòmens, faents la dita seguretat per la forma damunt dita, façats sobre, axí com nós ab la present avem, persoltes totes les emparers dels dits blats e de totes altres coses, les quals a instància dels dits portés haiats fetes axí per lo dit do de Cerdenya com per los dits mogubells. E açò per res no mudets.

Dada en Saragoça, a XXX dies de julioll, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX VII.

218

1367, setembre, 20. Saragossa

Pere III mana als paers i prohoms de la vila de Tàrrega que trametin representants amb plens poders a les Corts Generals convocades a Vilafranca del Penedès.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 72r.

Que trametan síndichs a Vilafranca per tenir corts generals.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Quia ex quibusdam causis, defensionem ac bonum statum principatus Cathalonie ceterorumque regnorum et terrarum nostrarum tangentibus, generalem curiam cathalanis in villa Ville Franche Penitensis, XV die proxime venturi mensis octobris, providimus celebrandam, propterea vobis dicimus et mandamus quatenus die et loco preffixis, quibus nos, dante Deo, erimus, faciatis syndicos et procuratores vestros plena potestate sufultos celebracioni dicte curie inffallibiliter interesse.

Datum Cesarauguste, XX^a die septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° VII°.

Petrus Iohannis examinavit.

219

1369, febrer, 28, Barcelona

Pere III emet sentència a favor de la reina Elionor i contrària a Felip de Castre, en el plet per la possessió de la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 72r-73v.

Sentència contra en Phelip de Castre, en la qual és declarat que la senyora reyna sie restituïda en la possessió de Tàrrega

In Dei nomine. Pateat universis quod nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, super restitutione domini¹ et possessionis per illustrem Alienorem, reginam Aragonie, carissimam consortem nostram, petita de villa Tarrege et eius redditibus et iuribus universis, a quibus per nos fuit absque cause cognicione spolita et quorum possessio hodie detinetur per nobiles Philipum de Castre et Iohannam,² eius coniugem, comissionem fecimus fideli consiliario nostro Bertrando de Vallo, legum doctori, cum litera nostra data Barchinone, secunda die madii, anno proxime preterito, ut de negotio ipso, vocatis evocandis, cognosceret ipsum negocium, colligendo et inde in nostra audiencia referendo et definiendo ut iuris ac etiam rationis. Et, facta dicta comissione, cum alia littera nostra data Barchinone, sexta die madii, anno predicto, instante dicta regina, mandamus citari sive citavimus predictos nobiles eisque diem certam assignamus, qua per eos vel institutos procuratores in nostra audiencia in civitate Barchinone vel in quovis alio loco infra Cathaloniam, ubi nos dicta die assignata adesse contingeret, ad prosequendum causam predictam temperantem coram dicto Bertrando de Vallo usque ad diffinitivam sententiam inclusive, alias quod in dicto negotio seu causa prederetur, illorum contumacia vel absentia in aliquo non obstante. Coram quo siquidem comissario comparuit Arnaldus Belestarii, de treseuraria dicte regine, et nomine procuratorio eiusdem obtulit coram eo loco petitionis quedam capitula, ex quibus, declarando et exprimendo iura que in predictis habebat, dicta regina fecit declarari et pronunciari dictam villam cum universis redditibus et iuribus suis, expulso inde inlegitimo detentore, fore tradendam ipsi regine tanquam reintegrandam in sua possessione, partem adversam in hiis legitime codempnando. Et post aliquas assignaciones dicto nobili Philipo seu eius procuratori factas ad respondendum dictis capitulis ex parte dicte regine oblatis et alias ad comperendum et procedendum in predictis, ut iuris esset, fuerunt per Iacobum Ferran, nomine procuratorio dicti nobilis, facte alique responssiones in fine dictorum capitulorum. Et nichilominus pro deffensione sue partis clarius fundanda fuerunt per eundem facte et oblate quedam possiciones coram comissario antedicto, fueruntque per utramque partem producta³ et oblata instrumenta seu scripture, testes et alia que super predictis tam verbo quam scriptis utraque dictarum partium coram dicto comissario usque in hanch diem dicere, proponere et allegare voluerunt. Et ea ipse comissarius digeste in mature ad plenum audivit et colligit et, eis sic auditis et collectis, discussit et recognovit diligenter, prout in processu inde habito coram eo lacius est contentum. Postquam aliquas vero habitas collaciones cum peritis super huiusmodi

negocio, facta relatione per dictum nostrum commissarium de toto vestro processu in nostra audientia et coram nobis in pleno consilio, ubi erat multitudo doctorum peritorum in iure et aliarum sollempnium⁴ personarum, ipsaque cognita et maturo consilio ac condigno examine⁵ discussa et examinato⁶ nedum semel set etiam pluries, presenti die dictis partibus ad audiendam⁷ super hiis sententiam assignata ipsamque sententiam, Romeo de Casesnoves nomine procuratorio dicte regine presente, cum instancia postulante, et presente etiam Petro Ferrarii, procuratoris dicti nobilis, ad ferendum sententiam super premissis processibus sub hac forma:

«In Dei nomine, nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Mayoricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, vissa suplicatione pro parte illustris Alienore, regine Aragonie, consortis nostre carissime, coram nobis exhibita, ac partitione nomine eiusdem contra nobiles Philipum de Castre et dominam Iohannam,⁸ eius coniugem, in nostra audientia coram nostro commissario oblata,⁹ et responsione per partem dicti nobilis secuta, visis posicionibus hinc inde oblatis, responsionibus subsecutis, recognitis testium, instrumentorum et aliarum scripturarum produccionibus ac aliis omnibus que partes predictae dicere, allegare et proponere voluerunt, diligenter auditis et utriusque partis meritis equa lance iusticie discusis, deliberatione habita in nostro consilio diligenti, sacrosanctis Euvangelis prepositis coram nobis, ut de vultu Dei nostrum prodeat iudicium et oculi nostri videant equitatem, pro tribunali sedentes, cum nobis constet¹⁰ dictam reginam, coniugem nostram, legitime probasse se spolitam fuisse possessione seu quasi reddituum,¹¹ questiarum, fructuum, sdevenimentorum, proventuum, explorerum, exituum, lezdorum, pedagiorum, redempcionum, excituum, emolumentorum et aliorum iurium¹² que possidebat in villa Tarrege et eius terminis universsis, et predicta omnia nunch esse possessa seu quasi per nobilem Philipum de Castre, idcirco pronunciamus et declaramus ipsam fore restituendam in possessionem seu quasi omnium iurium predictorum et dictum nobilem Philipum et eius procuratorem presentem fore a possessione, quam habet, admovendum et in predictis, quatenus condemnationem sapiunt, dictum Philipum absentem in hiis scriptis sentencialiter condemnamus et ea parti dicte regine presenti adiudicamus.»

Lata fuit hec sententia per dictum dominum regem sedentem pro tribunali et de mandato ac in personam ipsius lecta per Bertrandum de Valle, commissarium predictum, Barchinone, videlicet intus quandam logiam que est iuxta ortum seu viridarium¹³ palacii dicte domine regine, vicessima octava die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX^a nono, dictique domini regis XXX° quarto, presentibus me scriptore ac notario infrascripto et dictis Romeo de Cassesnoves et Petro Ferrarii, procuratoribus partium predictarum, et presentibus etiam pro testibus reverendis dominis Petro, Terrachonensi archiepiscopo, Guillylmo

Barchinonensi episcopo, necnon Petro ça Costa, baiulo Cathalonie generali, Geraldo de Palaciolo, promotore negociorum curie, Iacobo¹⁴ Conesa, prothonotario, consiliariis domini regis, Bernardo¹⁵ Michaelis Straderio, Guiyllelmo¹⁶ de Podio, Petro Comitiss, legum doctoribus, et pluribus aliis in multitudine copiosa.

Petrus, cancellarius.

Signum Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, qui hanc sententiam tulimus eique nostrum sigillum appendicium apponi iuramus in evidens testimonium premissorum. Petrus, cancellarius.

Signum mei, Guyllelmi Oliverii, dicti domini regis scriptoris eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui prolacioni dicte sentencie interfui et hec scribi feci et clausi cum raso et emendato in prima¹⁷ linea huius clausule ubi dicitur «sua qui».

1. domini, *al ms.* domini.
2. Iohannam, *al ms.* Iohannem.
3. producta, *al ms.* producto.
4. sollempnium, *al ms.* sollempnum.
5. examine, *al ms.* examen.
6. examinato, *al ms.* raminato.
7. audiendam, *al ms.* audienciam.
8. Iohannam, *al ms.* Iohannem.
9. oblata, *al ms.* oblato.
10. constet, *al ms.* costet.
11. reddituum, *al ms.* redditu.
12. iurium, *al ms.* iuriorum.
13. viridarium, *al ms.* viridaridarium.
14. Iacobo, *al ms.* Iacobus.
15. Bernardo, *al ms.* Bernardus.
16. Guiyllelmo, *al ms.* Guiyllelmus.
17. prima, *al ms.* prime.

220

1369, febrer 28, Barcelona

Pere III mana a Ramon Berenguer de Montoliu, camarlenc de la reina Elionor, que apliqui la sentència reial emesa el mateix dia per la qual ella ha de ser restituïda en tot el seu domini i rendes sobre la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 74r-v.

Restituïció feyta de Tàrrega a la reyna.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Mayoricarum, Sardinie et Corssice comesque Barchinone, Rosilionis, Ceritanie, dilecto consiliario nostro Raymundo Berengarii de Monteolivo, militi, camerlengo

illustris Alienore, regine Aragonum, carissime consortis nostre, salutem et dilectionem.

Ecce quod nos per nostram sentenciam, maturata et digesta deliberacione prehabita, pronunciamus et declaramus dictam reginam, que absque aliqua cognicione cause per nos spoliata fuit a possessione seu quasi reddituum, questiarum, fructuum, sdevenimentorum et aliorum iurium que posidebat in villa Tarrega et eius terminis, et que nunc posidentur seu quasi per nobilem Phelipum¹ de Castre, fore restituendam in dicta possessione et dictum Phelipum in dicta possessione fore amovendum, prout hec et alia in nostra sentenciam seu pronunciacione, que lata fuit die et anno subscriptis, latius est videre. Verumtamen parum prodesset sentencias ferri, nisi ad execucionem debitam mandarentur. Idcirco ad humilem suplicacionem dicte regine propterea nobis factam, volumus vobisque dicimus, comitimus et mandamus quatenus, accedendo personaliter ad villam predictam, ammoto dicto Phelipo a possessione quam habet de predictis, dictam reginam vel eius procuratorem in posesionem eorum omnium et singulariorum iuxta dicte² sentencie seriem pleniorum nomine et ex parte nostris ilico restituatis et introducatis, prout causa posidebat, antequam ab eis fuisset spoliata. Nos enim introducendi et restituendi eandem reginam³ seu eius dictum procuratorem in possessionem predictam, eidem instrumenta necessaria faciendi et fieri faciendi plenam tenore⁴ huius vobis conferimus potestatem. Mandantes firmiter et expresse per hanc eandem universis et singulis habitatoribus dicte ville et terminorum suorum quod, amovendo dictum Philipum a sua possessione iuxta tenorem sentencie et in restituendo et introducendo dictam reginam vel eius procuratorem in eius possessionem, prout erat, antequam ab ipsa fuisset spoliata, pareant vobis et obediant sicut nobis, et quod abinde ei⁵ pareant,⁶ obediant et attendant ac respondeant de omnibus et singulis de quibus eidem parere, obedire, atendere et respondere debebant et tenebantur ante spoliacionem premissam iuxta tamen tenorem sentencie supradicte, eos deindeque⁷ compellatis, si neccesse fuerit, ac etiam distringentes, et si distringere ac compellere positus, tam per impositiones et exaciones penarum et capciones personarum quam alia iuris remedia, ad prestandum dicte regine, si voluerit, ad cautelam et in signum restitute possessionis iuramentum et homagium ac fidelitatem, ad que dicte regine tenebantur ante spoliacionem premissam, quoniam vobis super predictis omnibus et singulis et ex eis dependentibus seu emergentibus ac eis adherentibus et connexis comitimus vices nostras plenarie cum presenti, per quam mandamus universis et singulis officialibus nostris quod super predictis omnibus et singulis vobis prestant auxilium, consilium et favorem, si, quando, quociens inde fuerint requisiti.

Datum Barchinone, XXVIII die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o sexagesimo nono.

Petrus, cancellarius.

1. *Segueix in dicte possessione ratllat.*
2. dicte *interlineat al ms.*
3. reginam, *al ms. regina.*
4. tenore, *al ms. tenorem.*
5. ei *interlineat al ms.*
6. pareant, *al ms. parrent.*
7. *Segueix compellantis ratllat.*

221

1369, febrer, 28. Barcelona

La reina Elionor designa el seu camarlenc Ramon Berenguer de Montoliu perquè, d'acord amb la sentència reial emesa el mateix dia, rebí en nom seu la vila de Tàrrega amb tots els drets corresponents.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, fol. 74v-75r.

Procura per la senyora reyna feta per acceptar la reintegració de Tàrrega.

Alianora, Dei gratia regina Aragonum, Valencie, Mayoricarum, Sardinie et Corsice comitissaque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidei de¹ tesseraria nostra Arnaldo Ballistarii, salutem et gratiam.

Ecce quod illustrissimus dominus rex, vir et dominus noster carissimus, per suam sententiam pronunciavit et declaravit in dominio et possessione² quam habemus de villa Tarrege et eius redditibus, proventibus, emolumentis et aliis iuribus universis, de quibus absque cause cognitione aliqua fuimus spoliati, fore restituenda et a possessione, quam nobilis Philipus de Castro habet, de predictis ipsum nobilem fore amovendum, prout hec et alia in dicta sententia regia latius est videre. Et cum dictus dominus rex cum litera sua fecerit comissionem docto camerlengo nostro Raymundo Berengarii de Monteolivo, militi, amoto³ dicto Philipo a sua posesione, ad restituendum et introducendum nos vel procuratorem nostrum in posesionem predictorum, prout ea habebamus ante spoliacionem predictam, velimusque possessionem ipsam habere, propterea, constituentes vos huius serie procuratorem nostrum certum et specialitem ad ipsam possessionem, concedimus vobis et plenariam facultatem in perpetuum dictam possessionem recipiendi et concessiones, privilegia, immunitates ac franquitates universitati dicte ville et eius singularibus per dictum dominum regem ac nos indultas, prout eis melius usi sunt, nostro nomine confirmandi, laudandi et approbandi; quoscumque officiales dicte ville ab eorum officii deponendi et eos, si nobis videbitur, ad singula eorum officia restituendi, et alios quos volueritis noviter ponendi et constituendi in eisdem officii; et omnia instrumenta ad predicta necessaria faciendi et fieri faciendi; redditus, proventus et alia iura nobis competentia in

dicta villa petendi et recipiendi et quoscumque qui ad dictos redditus et iura solvenda vobis teneantur ad ipsa nobis restituenda et solvenda fortiter compellendi, quibus possitis facere apochas de soluto; et redditus et iura predicta, si vobis videbitur, ad certum tempus arendandi vel ipsos per nuntium coligi faciendi per idoneas personas, et de toto eo quod receperitis nomine nostro ratione predicta teneamini nostro thesaurario; et omnia alia et singula faciendi et exercendi que in predictis et circa predicta fuerint nescesaria ac etiam opportuna et que nos facere posemus personaliter constitute. Nos enim vobis super premissis omnibus et singulis aliis inde dependentibus ac eis adherentibus et connexis cum presenti plenarie comitimus viçes nostras.

Datum Barchinone, XXVIII die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a LX° nono.

Berengarius de Relato.

1. *Segueix thesauraria ratllat.*
2. *possessione, al ms. possessionem.*
3. *amoto, al ms. amato.*

222

1369, març, 17. Barcelona

Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega que, segons els termes de les anteriors cessions de la vila i d'acord amb la sentència emesa, han de prestar fidelitat a la reina Elionor, restant deslliurats dels anteriors deures amb el comte de Trastàmara o amb Felip de Castre.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 75r-76r.

Facit pro vendicione cene, quia dominus rex concessit comiti Trestamerie quod posset vendere de iuribus pro intrata Castelle. Concordat cum vendicione facta Tarrege.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone,¹ Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Dudum cum litera nostra data Cessaraguste, III^a die iunii,² anno a nativitate Domini millesimo CCC LX° sexto, ad noticiam nostram deducto tam per literas illustri Enrici, regis Castelle, quam alias, quod³ ipse rex, qui antea comes Trestamere dicebatur, ad regalem pervenerat dignitatem, addictis precibus in literis ipsius regis nobis⁴ directis ut loca per nos sibi donata vellemus dimittere domine Ihoanne, regine, uxori sue, et⁵ infanti Iohanni, filio suo, quousque dictus⁶ rex ad se duceret evocandos, cuius precibus nos duximus⁷ annuendum, nos, dictis regina et infante in procinctu itineris Castelle⁸ et iam exeuntibus seu exire volentibus regnum nostrum, vobis scripssimus et mandavimus ut, cum bona subscripta ad nos reducta essent vigore condicionis apposite

in donacione per nos facta dicto olim comiti Trestamere de dicta villa Tarrege et aliis locis per nos sibi donatis, videlicet, quod, ipso⁹ perveniente ad regiam dignitatem, eo ipso ad nos dicta loca reducerentur et reintegrarentur confestim et omnia bona per nos sibi donata haberentur pro non datis virtute legis commissorie seu pacti in ipsa donacione adiuncti, nobis ut vestro immediato regi, principi et domino et officialibus nostris decetero pareretis, obediretis et responderetis, prout ante donacionem per nos factam dicto tunc comiti tenebamini parere, obedire ac etiam respondere. Et constituimus in ipsa villa baiulum nostrum, scilicet, Andream Corblam, qui inibi omnimoda iuradichione nostro nomine uteretur. Consequenter, quia ex parte nobilis Philipi de Castro, militis, fuit pretensum eundem nobilem tenere et possidere dictam villam titulo vendicionis inde sibi facte per dictum olim comitem precio triginta mille florenorum et non debere privari absque cause cognicione a possessione ipsa, nos mandamus reduci ipsum Philipum in¹⁰ possessionem dicte ville, reservato nobis iure super proprietate ipsius. Et pretendebatur ex parte ipsius nobilis preffatum olim comitem potuisse facere dictam vendicionem predictis triginta mille florenis, cum nos ipsi comiti licenciam dedissemus vendendi de bonis per nos sibi donatis usque ad quantitatem LXX¹¹ mille florenorum. Verum quia, vassis per nos et diligenter recognitis tenoribus dicte pretense licencie et quorundam capitulorum super dicta vendicione factorum XII^a die februarii,¹¹ anno predicto, in posse Petri de Sancto Vincentio, notario, constet liquide dictam licenciam fuisse per nos collatam dicto comiti in favorem¹² intrate quam dictus comes facturus erat, ut fecit, in Castella, et ex ipsa causa et non alia dictam licenciam sibi fuisse datam dictamque vendicionem factam fore in solutum per ipsum comitem constitute nobili domine Ihoanne, sorori dicti comitis, ex causa¹³ matrimonii contracti inter ipsam et dictum Philipum, in quibus etiam capitulis inter alia continetur quod firme nostri et nostri primogeniti haberent super dicta vendicione¹⁴ per dictum comitem optineri. Que tamen firme nullo tempore fuerunt obtente, unde maniffeste coligitur dictam vendicionem fore nullius valoris, efficacie vel momenti, cum causa ob quam fuit facta ipsa vendicio omnino sit diversa ab ea ob quam nos dicto comiti contulimus licenciam supradictam, nec potuit aut debuit dictus comes voluntatem aut licenciam nostram mutare nec diversificare in aliquo, et si secus factum fuit, debet censi et haberi penitus pro infecto. Igitur, quia sumus sertificati et cerciorati ad plenum de predictis, que in re veritatis consistent et de quibus tam dicto Philipo quam cuique alteri cuius intersit parati sumus in curia nostra facere promptam fidem, nolimusque nec debemus iura nostra negligere, ad quorum conservacionem astricti sumus, corporali per nos prestito iuramento die qua in regem coronati sumus, sed potius velimus dictam villam et proprietatem eius ad coronam regiam integrare, vobis dicimus et mandamus expresse ac de

certa sciencia, vosque ac vestrum singulos requirimus ex debito fidelitatis et naturalitatis, quibus nobis tenemini et astricti estis, sicut tenebamini antequam dicte ville¹⁵ donacionem dicto comiti fecisemus, quod amodo pareatis et obediatis nobis et officialibus nostris in omnibus et per omnia, sicut fideles et naturales vasalli et subditi suo domino naturali parere et obedire tenentur, reducentes vobis ad memoriam quod iam tunc temporis quo dictam villam corone regie reintegravimus, adveniente condicione predicta, videlicet, quando dictus comes pervenit ad regiam dignitatem, missimus vobis transumptum auctenticum de condicione predicta. Non credimus, ymo scimus, aliter non potuisse contingere quod vobis fuerit facta fides per dictum comitem aut quemvis alium de aliqua facultate qua sibi licuerit dictam villam in alium transportare.¹⁶ Et sicut de facto commissariam contrarium factum fuit, nos de facto et de iure et de virtute dicti pacti et legis comisorie dictam villam, velut rem nostram et corone regie pertinentem, ad nos et ipsam coronam vendicamus et reintegramus, prout vendicare et reintegrare posumus et debemus, et ad nostri superabundantem cautelam ex plenitudine nostre regie potestatis absolvimus cum presenti et absolutos decernimus vos et singulos vestrorum ab omni iuramento et homagio et quavis alia obligacione per vos prestitis tam dicto tunc comiti quam dicto Philipo seu eorum nomine alii cuicumque, licet re vera in nullo tenamini nec posit dici vos teneri dicto comiti vel dicto Philipo a die citra qua idem comes fuit ad regiam dignitatem asumptus. Verum quia illustris Alianora, regina Aragonum, consors nostra carissima, iam ante donacionem per nos factam dicto comiti habebat donacionem a nobis de dicta villa et iuribus eiusdem, volumus et vobis mandamus de certa sciencia quod donacionem inde per nos factam ipsi regine, quam huius serie confirmamus, laudamus et aprobamus, observetis eisdem iuxta donacionis seu donacionum predictarum et cartarum, quas inde a nobis habet, series et tenores, eidemque regine vel officialibus suis de dictis iuribus per nos sibi donatis respondeatis et obediatis, prout, antequam nos dictam donacionem fecissemus dicto comiti, tenebamini respondere.

Datum Barchinone, XVII^a marcii, anno a nativitate Domini¹⁷ millesimo CCC^o LX° nono.

Rex Petrus.

1. *Segueix Rossillionis ratllat.*
2. *iunii, al ms. iuni.*
3. *quod, al ms. quam.*
4. *Segueix directis ratllat.*
5. *et manca al ms.*
6. *Segueix dictus repetit al ms.*
7. *Segueix anvendum ratllat.*
8. *Segueix un espai en blanc per a una paraula.*
9. *ipso, al ms. ipsos.*
10. *in, al ms. im.*

11. february, *al ms.* february.
12. *Al marge esquerre* Non facit pro vendicione cene que concordat cum eo, ideo valet non alter vendicio cene.
13. *Segueix* vendicionis *rallat*.
14. vendicione, *al ms.* vendicionem.
15. dicte ville, *al ms.* dicta villa.
16. transportare, *al ms.* transportare.
17. Domini manca *al ms.*

223

1369, març, 23. Barcelona

Pere III, atenent que el procurador de la reina ha manat al veguer de Tàrrega que rebí, en nom d'ella, els homenatges dels homes de la vila, ordena al mateix veguer que doni per vàlids els homenatges en cas d'haver tingut lloc però que, si no és així, no els exigeixi fins a rebre noves indicacions del monarca.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 76v.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 259-260, doc. LXXXIII. (de B)

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Maylorques, de Cerdanya, de Còrçega, e comte de Barchalona, de Rosseylló e de Cerdanya, al fel nostre en Francesch de Palmerola, veguer de Tàrrega, o a son lochtinent, salut e gràcia.

Ja sie que'l fel de la trasoreria de la nostra cara copayona la reina¹ n'Arnau Balester, axí com a procurador e comissari seu, haja comanat e manat a vós que reebats homanatge en nom de la dita senyora reina dels homes de la vil·la de son terme per lo dret per lo qual ella ha en aquella, emperhò après per algunes rahons havem axí proveyt e ordenat que, en cars que'l dit homanatge hajats reebut, vaga per fet; e si reebut no l'havets, que en rebre e forçar los dits homes a fer aquel sobreestats, tro que de nós hajats altra manament. Perquè volem e a vós dihim e² expresament manam que la present nostra provesió e ordenació tengats e observets e contra aquela en alcuna cosa no façats e vingats per alcuna rahó. E trametet-nos translat sagellat ab lo vostre sagell de vostre offici, per ço que puxe ésser dada fe del procés³ o enantament fet per l'amat conseyller nostre e chamarlench de la dita reina mossèn Berenguer de Montoliu, axí com a comissari nostre, sobre'l liurament o restitució de la posesió de la dita vila de Tàrrega feta al dit Arnau Ballester en nom de la dita reyna.

Dada en Barchalona, a XXIII dies de març, en l'an de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXIX.

Visa Roma.

1. *Segueix nar al ms.*
2. *e manca al ms.*
3. *procés, al ms. ponces.*

224

1369, març, 23. Barcelona

La reina Elionor mana al veguer de Tàrrega que si ha rebut els homenatges de la vila segons l'exigència feta en nom d'ella per Arnau Ballester, que els doni per vàlids, però, si encara no han tingut lloc, que no els eixigexi fins a rebre nous manaments seus.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 76v-77r.

Manament feyt a n'Arnau Balester, procurador e comissari de la senyora reyna, que sobreschís en levantament que fahie contra la vila per los homenatges que demanave.

Alienor, per la gràcia Déu reyna d'Aragó, de València, de Maylorques, de Cerdanya e de Còrçega e comtessa de Barchalona, de Roseyló e de Cerdanya, al fel nostre en Francesch de Palmerola, veguer de Tàrrega, o a son lochtinent, salut e gràcia.

Ja sie que'l fel de la nostra tresoreria¹ n'Arnau Ballester, axí com a procurador e comisari nostre, haje comanat e manat a vós que reebats homanatge en nom nostre dels hòmens de la dita vila e de son terme per lo dret lo qual nós havem en aquella, enpehrò après per algunes rahons havem axí² provehit e ordenat que, en cars que'l dit homanatge ajats rehebut, vaja per fet; e si reebut no-l avets, que en rebre e en forçar los dits hòmens a fer aquella sobreschats,³ tro que de nós hajats altre manament. Perquè volem e a vós dehim e espresament manam que la present nostra provesió e ordenació tingats e observets e contra aquella en alguna cosa no façats o vingats per alguna rahó. E trametet-nos translat sagellat ab lo sagell del vostre offici, per ço que hi puxa ésser dada fe del proçés o enantament fet per l'amat conseler e camerlench nostre mossèn Ramon Berenguer de Muntoliu, axí com a comisari del senyor rey, sobre liurament o restitució de la posesió de la dita vila de Tàrrega feta al dit Arnau Balester en nom nostre.

Datum en Barchelona, a XXIII dies de març, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX IX.

Berengarius de Rellato.

1. *Segueix nar al ms.*

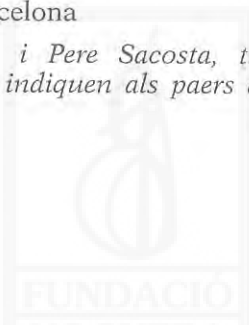
2. *axí interlineat al ms.*

3. *sobreschats, al ms. sobrsceschats.*

225

1369, març, 30. Barcelona

Ramon de Vilanova i Pere Sacosta, tresorer reial i batlle general respectivament, indiquen als paers de Tàrrega que en un termini

de vuit dies després de la recepció d'aquesta lletra han de retre comptes de la despesa efectuada en l'aportació de servents a l'host reial contra el castell de Montsoriu.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 79v.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 260-261, doc. LXXXIV. (de B)

Que dins cert temps ayam mostrat quant avem pagat als servents que foren trameses a Muntsoriu.

Als pahers de Tàrrega de part d'en Ramon de Vilanova, tresorer del senyor rey, e d'en Pere ça Costa, batle general de Cathalunya, conseylor del dit senyor.

Bé creiem que sabets que en la darrera cort general celebrada en la ciutat de Barchelona per lo dit senyor rey és stada feyta gràcia e remissió a totes universitats de ciutats, viles e lochs reials de Cathalunya de les faltes que'l dit senyor demanava per la host del setge de Montsoriu. Emperhò les dites universitats promeseren de donar a mi, dit batle general, per esguart de les messions que a mi havia convengudes fer per lo dit setge e convendria a fer en la guarda del dit castell de Monsoriu, mil florins d'or, los quals les dites universitats pagassen prorata cascuna ciutat e loch, segons que serien tenguts en les faltes damunt dites. E per fer e finir aquestes comptes, fom elets per lo senyor rey nosaltres, dits tresorer e batle general, e per les ciutats e^l viles reials en Pere Bussot, ciutadà de Barchelona, e en Pere Fabra, de Perpenyà. E com nosaltres siam appereylats e haiam haver e reebre lo dit compte e fer lo dit compartiment, segons que és ordenat, per ço ab la present de part del senyor rey vos requerim e de la nostra vos pregam que al VIIIe dia après que la present haurets reebuda, siats devant nós vós o vostre procurador ab los comptes e àpochas e albarans de ço que aurets pagat per rahó dels servents que deviets tenir en la host del castell de Muntsoriu. En altra manera, no contrastant la absència vostra, nosaltres ab los comptes d'escrivà de ració e en altra manera anentariem en fer lo dit compartiment.

Scrit en Barchelona e sagelada ab nostres segells, a XXX de matg, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX nou.

Papirea cum duobus sigillis sigillata correcta.

1. e manca al ms.

226

1369, abril, 27. Tàrrega

El consell general de Tàrrega destina a l'obra dels murs el delme de totes les deixes pietoses efectuades pels habitants de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 80r-81r.

a. Ed.: TURULL/RIBALTA, ap. 19, pàgs. 219-221. (de B)

Ordinació feyta en consell general que sie donat a la obra dels murs e valls lo delme de ço que cascú se penrà per sa ànima.

Hoc est translatum bene et fideliter factum undecima die iunii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° nono, sumptum a quodam statuto sive ordinacione in consilio generali ville Tarrege facta, scripta in libro paciarie dicte ville, tenor cuius sequitur sub hac forma:

Los honrats en Ramon Folquet, batle de la vila de Tàrrega per lo molt alt senyor rey, en Simon Canut, Bernat Ferran e en Ramon Basset, pahers de la dita vila; en Bernat Serres, Miquel Martel, Ramon de Flovià, Pere Carnicer, Pere Maçana, Guillem de Muntrós, Guillem Steve, Bernat Amenós, Francesch de Lorenz, Simon de Camarasa, Pere Balaguer, Ramon Meda, Guillem Roytg, notari, e en Thomàs de Déu, savi en dret, conseylers de la damunt dita vila; Pere Company, Guillem Spoyla, Guillem Ponz, Ferrer Guillem de Buldú, çabater, Ponz Falquó, Berenguer Verdú, fuster, Jacme Cases, Francesch Badia, Berenguer Chodó, Anthoni Fonoyll, fuster, Ramon Ortigues, laurador, Guillem Campceylós, Pere dez Perer, Guillem Codina, Jacme Porta, Bort Spanyoll, Ramon Calcines, Anthoni Lorenz, Ramon Cuberes, Ramon Partcases, Pere Payllerès, Pere de la Pena, Jacme Comeles, Salvador Rocha, Jacme¹ Calderó, Anthoni Fonoyll, Anthoni Avinyó, Pere Segrera, laurador, Ramon Spona, Balaguer Campceylós, Ponz Calderó, Joffre Gilabert, Ramon Putgraulat, Lorenz Fraumir, Ramon Meda, laurador, Francesch Fuster, Simon Solsona, Ramon Starer, Ramon Ramon, ferrer del carer de Belloch, Guillem Pomet, Anthoni de Nargó, Anthoni Steve, Guillem Aragó, Ramon Castel, çabater, Berenguer Gerau, Veyà Oliba, Jacme Figerós, Guillem Peols, Pere ça Font, Miquel de Flovià, Ramon Miró, Berenguer Vilar, Francesch Bovet, Bernat Birlanda, Pere Sexons, Ramon Fornells, Guillem Porta, Jacme de Sent Johan, Anthoni Spigol, Jacme de Soldevila, Berenguer Spuny, notari, Jacme Aguiló, Ramon Peyró, Bernat Mulner, Anthoni Moxó, Anthoni Gras, Pere Busquets, Pere de Crebay, Bernat Cerveró, Berenguer Guarrabou, Pere Amenós, Arnau Canet, Berenguer Oromir, Berenguer Gomar, Berenguer Vicent, Pere Corbela, Pere Soler, Guillem Sisteró, Guillem Carneçó, Pere Busquets, fiyll d'en Pere, Pere Ribó, Jacme Mostós, Johan de Pinya, Pere Mager, Berenguer Gerau, mayor de dies, Ramon Ribó, Bernat Martí, Arnau ça Torre, Berenguer Rocha, Guillem Mas, Pere Calcines, Bernat Mora, Pere de Bagà, Guillem dez Putgdemàger, Francesch Putg, Pere Mariner, Pere Vidal, fuster, Arnau Jordi, Ramon Metge, Domingo Verdú, Guillem d'Odeyn, Bernat de Barbaroya, Bernat de Cruylops, Pericó Calcines, fiyll d'en Bonanat, Ramon Martina, Berenguer Guiner, Bernat Cercós, Pere Vilet, Jacme Serra, Pere Çabater, Lorenç Spayol, Berant Serra, Miquel dez Prat, Guillem Martorell, Jacme de Lorenz, Bonanat de Cleriana, Johan Canet, Francesch Ripol, Ponz d'Ofegat,

Ramon Ortigues, corredor, Bonanat Calcines, Francesc Cenglada, Ramon Salvador, Pere Cervera, Berenguer Julià, Bernat de Muntler, Bernat Calderó, Johan de Leó, Guillem de Cirerols, Ramon de Bagà, specier, Born Meda, candeler, Jacmet Bonjoch, Johan Lobet, notari, Ramon Viver, Vicent Buldrot, Bernat Oler, çabater, Berenguer de Cirerols, Berenguer Térmens, Anthoni Tordera, Galceran Aguiló, Guillem Pastor, Francesch Cervera, Guillem Andreu de Belloch, Ramon Cervera, Jacme de Guimerà, çabater, Ramon ça Sala, Bernat Pastor, barber, Berenguer Canut, Francesch Romeu, Anthoni de Besora, Ramon Calva, Ramon Pomar, Bernat Ponz, Pere Fonoyll, Bertran Amenós, fiyll d'en Bernat, quondam, Pere de Menresa, notari, Guillem de Segarra, Francesch Camps, Bernat Vidal, Ramon de Segarra, Francesch Tordera, Ramon Çabater, Matheu de Seguerra, Simon de Lorenz, Ferrer Jorba, Johan Jorba, Arnau de Flovià, Romeu Fuster, Bernat de Clera, Pere de Claret, notari, Berenguer Balaynà, texidor, Jacme Codina, ferrer, Guillem Novel, Fferrer Soler, Pere Selva, Pere Seger, Jacme Sexons, Ramon Perpunter, Ramon de Selers, Bernat Oler, Aperici de Selers, notari, Ramon Amenós, Francesch Calcines, Bernat de Guanalons, Andreu Canuyla, Francesch dez Pi, Berenguer Serra, Bernat Riba, çabater, Jacme Alteyló, Pere Jover, Bernat Rovira, Jacme Aperici, Johan Aguiló, Guillem Astelar, Johan de Belloch, Jacme de Flovià, Jacme Moreyll, Guillem Canet, Pere de Nom de Déu, Berenguer Porta, Guillem Ponz, Anthoni Porta, Anthoni Canet, Guillem Ramon Fonoyll, Bernat Rocha, Guillem Porta, Guillem Rocha, Jacme de Buldú, mercader, Pere Moreyll, Pere Obach, Ramon Ferrer, del carer d'Urgelet, Pere Buldret, Ramon Mut, Pere dez Clergue, Berenguer Cardó, Guillem Verdú, Matheu de Muntlé, Francesch Tayladel, Pere de Tàrrega, Matheu Pelicer, Pericó Lobet, Johan ça Sala, Jacme Cespluga, Francesch Aguiló, Pere Barberí, Pere de Muntlé, Ramonet Folch, Bernat Cabrer, Bonanat Nicholau, Jacme Cardona, Pere Nicholau, Anthoni Meda, Bernat Bort, Matheu Balester, notari, Bernadó Pastor, Romeu Gerou, Bonanat Strader, notari, Gerou de Guanalons, notari major de dies, Guillem Lobet, Simon de Muntrós, Bernat Ferran, fiyll de n'Andreu, Miquel de Monandres, Bernat Moreyll, Bernat Carnicer, Born Oldomar, Ramon Puyol, Bertran Amenós, notari, Ramon de Guardiola, Berenguer de Guardiola, Ramon Nadal, Guillem Rociner, notari, e Arnau Morató, habitadós de la damunt dita vila de Tàrregua, la major partida ajustats en la església mayor de la vila de Tàrrega, de manament del dit batle feyt ab veu de crida per en Pere ça Sala, cridador públich de la dita vila, e ab so de nàfil e tocament de seyn, en lo qual loch la universsitat de la dita vila és acostumada d'ajustar per negocis comuns de la dita universsitat, ordenaren e establiren per si e per tots los altres de la desús dita vila, presens e sdevenidors, per deffensió e salvetat de la dita vila, que lo delme de les lexes de les ànimes, que.s deuran o.s penran per sa ànima los singulars de la dita vila, sie donat e aplicat a la obra

dels murs e vals de la vila desús dita, vuyles les dites lexes sien feytes per via d'eretat o de lexa o fideycomís general, universsal o singular, e que l'ereu o marmesós agen a pagar lo dit delme al pleguador qui per lo conseyll hi serà elet.

Que fuerunt acta XXVII die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° nono, presentibus testibus Raymundo Mulner, notario, Poncio de Guanalons, scriptore, Anthonio de Socors et Petro Melos sagionibus, et pluribus aliis.

A les quals coses lo dit batle posa sa actoritat e decret en quant lo dit stabliment e coses en aquel contengudes proceex de dret e a la dita universsitat és cosa leguda fer lo dit stabliment, la qual mana ací ésser possada per mà de mi, notari d'aval scrit, XI^a die iunii, anno predicto, presentibus testibus venerabili Bernardo de Tarrega, iurisperito, et Guillelmo Riber.

Raimundus Nepotis.

1. *Segueix Cald ratllat.*

227

1369, juny, 25. València

Pere III aprova l'ordinació del consell general de Tàrrega emesa el 29 d'abril del mateix any en la qual es destina a l'obra del mur el delme de cadascuna de les deixes pietoses establertes a la vila.

A. Original: FMT, pergami 142.

B. LPT, III, f. 81v. (d'A)

Confirmació del sényer rey de la ordinació feyta en consseyl general que lo delme de ço que cascú se penrà per sa ànima sie donat a la obra dels murs e valls.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, quia pro parte vestri, proborum hominum universitatis ville Tarrege, fuit nobis humiliter suplicatum ut quandam ordinationem sive statutum, quod pro conservacione menium et vallorum, que fuerunt in ambitu dicte ville, fecistis, quo cavetur ut omnes vicini et habitatores dicte ville habeant solvere et tradere operi dictorum menium et vallorum decimam partem omnium bonorum que dimiti aut legari contigerit cuicumque persone per quempiam in ipsa villa cum testamento vel alias morientem, ut in dicto statuto, de quo nobis fecistis fidem promptam cum instrumento publico confecto XI^a die mensis presentis auctoritate Francisci Floviano, publici notarii dicte ville, lacius continetur, confirmare et laudare de nostra solita clemencia dignaremur, propterea, vestris in hac parte suplicacionibus inclinati, dictam ordinationem et statutum laudamus, aprobamus, ratificamus et huius serie de certa sciencia confirmamus. Mandantes per presentem baiulo dicte ville necnon

quibuscumque aliis officialibus nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, et ipsorum locatentibus quatenus dictum statutum et ordinacionem teneri et observari inviolabiliter faciant et non contraveniant quavis causa. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Valencie, XXV^a die iunii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a LX^a nono, regnique nostro tricesimo quarto.

Raimundus Nepotis.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.

228

1369, juny, 26. València

Pere III nomena Joan de Muntrós, administrador de les obres dels valls i murs de la vila de Tàrrega, per tal de controlar, incentivar, apressar, veïllar i coordinar la construcció de les defenses de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 78v-79r.

Comissió feyta a l'honrat en Johan de Muntrós per los murs e valls.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, volentes dare locum ut opera menium vallorum et aliorum fortalicionum, que continuantur et fiunt ac fieri debent in castro et ambitu ville Tarrege, celerius compleantur, ut ipsa villa et habitantes et habitaturi in ea a quibuscumque inimicorum insolentibus successivis temporibus valeant preservari, tenore presentis de industria et suficiencia vestri, fidelis nostri Iohannis de Muntros, eiusdem ville vicini, plenare confidentes, comitimus sive comendamus vobis administracionem et regimen dictorum operum, sic quod vos sitis operarius et administrator operum predictorum et circa ea vigilanter et continue intendatis et ordinatis et faciatis et fieri faciatis et perfici, tam in dicto castro quam in circuitu dicte ville, ipsa menia, valla et turres et alia fortalicia, ipsis castro et ville necessaria, et prout iam incepta sunt, taliter quod ipsa villa et degentes nunch et in futurum in ea possint necessitatis tempore a quorumcumque inimicorum aggressionibus se defendere et tueri; necnon diruatis et dirui facere valeatis, tam intus dictam villam quam extra ipsam, pro maiori ipsius fortificacione et tuicione potiori omnia illa hospicia et alia quecumque hedificia dictis menibus ac vallis contigua vel convicina que fore noveritis diruenda; possitis inquam compellere et compellere facere, tam per impositionem penarum per vos imponendarum quam per nos aut quosvis officiales et comissarios nostros iam inpositarum, omnes et singulas personas que ad solvendum

et contribuendum id quod rationabiliter taxati fuerint in eisdem; ipsasque penas, videlicet, tam commissas usquequaque quam decetero comitendas, exligere, habere ac levare facere seu etiam illas et quamlibet earum relaxare et remittere, prout vobis melius videbitur¹ faciendum; possitisque quascumque alias ordinationes pro ipsis complendis operibus facere et ordinare, illasque et earum quamlibet exequi et compleri facere, prout vobis videbitur opportunum. Et volumus ac vobis cum presenti concedimus quod pro relevamine vestri laboris possitis unam vel duas personas suficientes et ydoneas ad administrandum ipsa opera deputare et substituere, illasque, quociens vobis videbitur, remove et alias earum loco ponere, prout vobis id videbitur expedire. Quoniam nos de et super predictis omnibus et singulis dependentibus, incidentibus et emergentibus ac connexis eisdem vobis et substituendo seu substituendis a vobis vices nostras comitimus plenarie cum presenti, per quam districte mandamus universis et singulis officialibus nostris ac aliis personis quibuscumque, qui in aliquo dictis operibus teneantur et astricti existant, quod super predictis omnibus et singulis prestant vobis et dictis vestris substituendis auxilium, consilium et favorem, si, quando et quociens ac prout inde fuerint requisiti, necnon dictis vestris provisionibus, ordinationibus ac mandatis, ipsas et ipsam exequendo complendo, et observando, pareant, obediant et attendant sicut nostris, et contra predictam non veniant aut aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Valencie, XXVI^a die iunii, anno a nativitate Domini millesimo XXX° LX° nono.

Raimundus Nepotis examinavit.

Papirea sigillo assueto correcto.

1. comitendas, exligere, habere ac levare facere seu etiam illas et qualibet earum relaxare et remittere prout vobis melius videbitur *interlineat*.

229

1369, juny, 27. Tàrrega

Ramon de Bellera, bisbe de Vic, mana que, exceptuades les causes reservades al bisbe i les apel·lacions, els afers pecuniaris siguin completament tractats en la cort del deganat de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 77v-78v.

Que negú no puxe ésser treyt fora lo deganat sinó per certs actes daval scrits.

Raymundus, miseracione divina Vicensis episcopus, venerabilibus et providis viris paciariis et probis hominibus ville Tarrege ceterisque personis quas infrascriptum tangat negocium seu tangere valeat in

futurum, quocumque nomine censeantur, in villa Tarrege constitutis, salutem in Domino sempiternam.

Querela nobis per vos insinuata ad nostras aures atente propulsavit quod, cum¹ propter insignitatem ville predictae burgencium et habitatorum eiusdem nos et predecesores nostri consueverimus in eadem constituere decanum et tenere ad iura reddendum personis, nostre dictioni subiectis, et sepe contingat vicarios et alios nostros officiales Vicenses, tam ad partium instantiam quam alias, pro causis peccuniariis ad civitatem Vicensem vel ad alia loca infra nostram diocesim consistencia, vos tam generaliter quam singulariter facere conveniri et missionibus et expensis penitus vexari in magnum et notorium detrimentum vestri et dicte ville habitatorum, unde nobis humiliter supplicastis quod, cum iam propter hoc fuerit per predecesores nostros edita constitutio sinodalis, per quam prohibetur vicariis et officialibus nostris quod personas laycas extra decanatum, in quo sunt constitute, pro causis peccuniariis, scilicet, pro debitis atque partibus, teneantur virtute iuramenti vel alias negante ad partium instantiam convenire vel alias vexare, interdicere vel excommunicare, ut pro vobis constitutionem huiusmodi facere servari deberemus, ita quod nullus vicarius, comisarius aut alius noster officialis vos compellere valeant hac de causa extra decanatum Tarrege predictum exire pro causis peccuniariis antedictis. Nos vero, supplicacioni huiusmodi annuentes, volentes, quantum possimus, vos in hac parte favore prosequi gratiose, idcirco in villa predicta Tarrege et etiam in curia decani nostri predicti Tarrege presenti statuimus edicto quod vos vel alter vestrum, generaliter vel singulariter, per vos vel procuratorem vestrum aut aliam interpositam personam Vici vel alibi, licet per vicarios vel officiales ac commissarios nostros quoscumque fueritis moniti et citati ad cuiusvis partis instantiam, non teneamini comparere nec causam aut causas ducere occasione causarum peccuniarum predictarum nec etiam sententiam excommunicationis, si qua in vos proferetur, possitis aliquatenus ligari, excommunicari, vel interdicti nec sententia² ipsa in vos locum habeat hac de causa nisi coram decano nostro Tarrege, qui est et fuerit, vel ipsius locumtenente, quoniam nos tales causas et decisionem ac determinationem earumdem ad decanum nostrum Tarrege et ad eius exhamen decernimus totaliter pertinere et non ad vicarios, commissarios vel alios officiales nostros. Salvo tamen et retento nobis et successoribus nostris et nostris vicariis et officialibus et scriptoribus quod nos et ipsi possimus per nos vel nostros et eorum officiales convenire, citari facere et moveri quascumque personas infra dictam villam degentes de et pro omnibus et singulis causis peccuniariis in quibus nobis et nostre mense episcopali aut fisco nostro et ipsis teneantur, tam ratione iuris nostri proprii et eorum quam fisci, quam etiam Christi pauperum et piarum causarum, quam etiam alias qualitercumque. Nec minus etiam salvamus et retinemus nobis omnes appellaciones ad nos quomodocumque emissas a decanis vel

comissariis nostris in villa predicta constitutis, et omnia negocia criminalia et civilia ad nos seu ad nostros oficiales spectantia quovis modo, dictis causis pecuniariis dumtaxat exceptis per modum superius declaratum. Mandantes tenore presencium universsis et singulis vicariis, procuratoribus, comissariis et aliis personis nostram iurisdictionem exercentibus, quatenus presens edictum et omnia superius expressa et declarata teneant et observent et contra premissa vel aliquod primissorum non veniant nec aliquem contravenire permitant aliquo iure, causa vel ratione. Nos enim, nunch ut ex tunch, quitquid et quantum per ipsos vicarios et comissarios vel alios oficiales nostros seu aliquem eorum factum fuerit sive gestum contra premissa vel aliquod eorumdem, totum irritum decernimus et inane et nullius esse eficacie³ vel momenti. In quorum omnium testimonium presentes vobis iussimus fieri nostri sigilli appendicii munimine roboratos.

Datum in villa predicta Tarrege, vicesima septima die menssis⁴ iunii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX° nono.

Raimundus, episcopus.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. cum *interlineat al ms.*
2. sententia *interlineat al ms.*
3. eficacie *interlineat al ms.*
4. menssis *interlineat al ms.*

230

1369, juliol, 12. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i governador general, davant del perill d'invasió per les campanyes de Bertrand du Guesclin, esperona els paers i prohoms de Tàrrega a culminar les obres de les muralles, i mana al veguer que faci complir aquesta ordre.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 81v-82r.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 263-264, doc. LXXXVII. (de B)

Que la obra dels murs e valls sie cuydada e espatxada.

Inffant don Johan, del molt alt senyor rey primogènit e de sos regnes e terres general¹ governador, als fels nostres los pahers e prohòmens de la vila de Tàrrega, salut e gràcia.

Com lo senyor rey haia scrit que ell ha çerts ardots que mossèn Bertran de Claqui ab grans companyes se appereyla de entrar en sa terra, e per ço haia manat a nosaltres que façam cuytar ab sobirana diligència que les obres² dels murs e dels vals de les ciutats e viles reyls de Cathalunya se acaben per ço que.s puxen deffenre, e que açò sia feyt iversosament, especialment manam que les obres dels murs e vals de Leyda, de Menresa³ e de les viles de Cervera, de Muntblanch e de

Vilaffrancha, de Tàrrega e de Berga, sien iversosament acabades. Per çò a vosaltres dehim e expressament manam, sots pena de mil marchs d'argent, que al pus tost e com pus iversosament fer se puxe, façats acabar la obra dels murs e valls de la dita vila de Tàrrega. E n açò haiats sobirana cura e diligència. Axí que tots los mestres que aver puyats, façats⁴ obrar en los dits murs e vals e aytans manobres com los dits mestres mester auran. En altre manera manam, sots pena de mil morabatins d'or, als deputats de les dites obres, per lo dit senyor rey e universitat o altres qualssevol assignats, que les dites obres facen fer o acabar iversosament o fforsen vosaltres a bestrer diners en les dites obres necessàries. E encara manam que per aquesta matexa al veguer de la dita vila de Tàrrega, sots pena d'altres mil morabatins d'or, que vosaltres, dits prohòmens, constrenga açò fer, en altra manera que en les dites penes la meytat de les quals sie convertida en les dites obres e la altra sia confiscada als cofres del senyor rey, sabents que, si en açò lo dit veguer serà negligent o remès, açò serà imputat a culpa sua e de les dites coses se ffarà execució en sos béns.

Data en Barchelona, XII dies de juliol, de l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LX IX.

Iaspertus, cancellarius.

1. general *al ms.* generals
2. que les obres *repetit al ms.*
3. Menresa *al ms.* Meresa
4. façats, *al ms.* facats

231

1369, juliol, 16. València

Pere III ofereix una remissió general a Tàrrega per compensar els mals patits per la vila i, alhora, per incentivar l'obra dels murs.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, fols. 82v-83r.

Remissió de terçes e de penes e de tot feyt civil e criminal.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, quia vos, fideles nostri paciarii et probi homines ac singulares universsitatibus ville Tarrege, nobis humiliter supplicastis ut, habito respectu ad innumerabilia et diversa dampna que tam ex transportacione de dicta villa per nos facta in comitem tunch Trestamere, nunc regem Castelle, quam alias pro nobis et regie corone honore et tocius rei publice terre nostre perperssi fuistis, dignaremur vobis gratiam facere infrascriptam, propterea, ex hiis moti ac volentes vestris indempnitatibus, quantum comode possimus, dare locum, tenore presentis cartę nostre firmiter valiture remittimus et relaxamus, absolvimus et etiam perdonamus

vobis et cuilibet vestrum ac singularibus ex vobis omnes penas terciorum et quasvis alias, civiles et criminales, in quas usque in presentem diem incidistis et dici posset vos incidisse et quas nos seu noster primogenitus aut officiales nostri quicumque possemus petere, exhigere seu habere a vobis seu bonis vestris pro terciis commissis vel quavis alia racione, civili aut criminali, que dici vel excogitari possit usque in hunc diem, sic tamen² quod dicte pene aut peccunia inde proventura converti habeant in operibus murorum et vallorum que fiunt in ambitu ville predicte et non in alios quoscumque usus, cum ipsam peccuniam ipsis operibus graciose huius serie duxerimus assignandam. Mandantes cum presenti dicto nostro primogenito eiusque vices gerentibus et universis et singulis officialibus nostris,³ presentibus et futuris, et locatenentibus eorumdem quod hanc nostram remissionem et gratiam firmam habeant teneant et observent et non⁴ contraveniant quavis causa. Iniungimus nichilominus cum hac eadem Ihoanni de Monterosso, administratori ad dicta opera per nos deputato, cui super hoc nos cum presenti comitimus plenarie vices nostras, quod peccuniam inde proventuram, quam ad manus ipsius volumus pervenire, convertat in operibus antedictis. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Valencie, XVI^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono, regnique nostri tricesimo quarto.

Guillelmus de Palou.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. Sardinie *al ms.* Sardine.
2. tamen *interlineat.*
3. *Segueix p ratllat*
4. non *interlineat.*

232

1369, juliol, 18. València

Pere III confirma tots els privilegis de Tàrrega en haver retornat la vila a la Corona reial després dels dominis exercits pel comte de Trastàmara i Felip de Castre.

- A. Original: FMT, pergami 144.
- B. LPT, III, f. 83r-v. (d'A)

Confirmació de privilegis, libertats e franqueses e immunitats, bons usus e custums.

Nos, Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, quia pro parte vestri, paciariorum, iuratorum et proborum hominum ville Tarrege fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum nos et progenitores nostri, reges Aragonum illustres, per plura privilegia vos comuniverimus

immunitatibus et libertatibus et dotaverimus temporibus retrolapsis, nos eadem privilegia, immunitates ac libertates, bonos usus et consuetudines ipsius ville, que ad nostrum immediate dominium, ius et proprietatem noviter extitit exstituta et reintegrata de manu comitis tunc Trestamere, nunc regis Castelle, seu nobilis Philipi de Castro, qui eandem villam certo tempore tenuit, nostre confirmacionis munimine roborare ex solita regie largitatis munificencia dignaremur, idcirco, vestris in hac parte supplicacionibus annuentes et vos, dictos paciarios, iuratos et probos homines ac universitatem ipsius ville, presentes et posteros, volentes nostris graciis prosequi et favoribus opportunis, cum presenti carta nostra firmiter et cunctis temporibus valitura gratis et ex certa sciencia et spontanea voluntate, per nos et omnes successores nostros, omnia et singula privilegia, libertates, franquitates et immunitates, bonos usus et consuetudines dicte ville laudamus, aprobamus ac presentis serie in omnibus et per omnia confirmamus, prout continentur in ipsis cartis seu privilegiis et prout temporibus preteritis vobis data, concessa et observata fuerunt et eis melius et plenius hactenus usi estis, non obstante quod propter donacionem predictam per nos factam dicto tunc comiti et per eundem Philipo de Castro dicta privilegia dicantur forsán interrupta, quam interrupcionem ad statum primevum reducimus et interrupcionem ipsam haberi volumus et decernimus pro non facta ex plenitudine nostre regie potestatis, cum de facto id factum fuerit necessitate intollerabili causam dante. Mandantes cum hac eadem inclito ac magnifico infanti Iohani, primogenito nostro carissimo, duci Gerunde et comiti Cervarie, ac in universsis regnis et terris nostris generali gubernatori eiusque vices gerentibus et universsis et singulis aliis officialibus nostris, presentibus et futuris, ipsorum locatenentibus et cuilibet ipsorum quatenus hanc nostram confirmacionem et graciam, necnon predicta privilegia, immunitates, libertates et bonos usus et consuetudines vobis teneant et observent et faciant observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem vobis iussimus fieri nostre magistastis sigillo impendenti munitam.

Datum Valencie, XVIII^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono, regnique nostri tricesimo quarto.

Guillelmus de Palou.

Signum + Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt: Iacobus, episcopus Valentinus, frater Petrus de Tous, ordinis milicie beate Marie de Montesia, Dalmatius, vicecomes de Rochabertino, Petrus Galcerandi de Pinosio et Bernardus de Sono, milites.

Sig+num mei Michaelis de Bordello, dicti domini regis scriptoris, qui de ipsius domini mandato hec scribi feci et clausi. Constat autem

de raso et emendato in IX^a linea ubi dicitur «necesitate intollerabili causam dante» et in linea «firme domini regis comitisque».

233

1369, agost, 8. València

Pere III mana al veguer que obligui a contribuir en les obres de fortificació de Tàrrega la població resident en llocs de la vegueria no defensables, perquè, en cas d'agressió externa, s'han de refugiar, amb les seves famílies i béns, dins del recinte murat de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 84v-85v.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 266-268, doc. LXXXIX. (de B)

Com lo senyor rey vol e mana que los lochs de la vegueria que no sien forts, ajuden a fer los murs e valls de Tàrrega.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorques, de Sardènia e de Còrcega e compte de Barchalona, de Rosselló e de Cerdenya, al feel nostre lo veguer de Tàrrega o a son lochtinent, salut e gràcia.

Com nós aiam molt a cor que la vila de Tàrrega sie enffortida e ben murada e vallejada, per ço que a tot esforç de gens stranyes puxe ésser defesa, e ja segons que avem entés per major partida sie closa de mur de IIII cerques en tant que si porien bé deffendre los qui en aquella serien, e per ço que mellor acabament sia donat als dits murs e als valls qui.s fan en aquella vila, haiam ordonat e vullam que tots los lochs plans e los quals no són murats, ni han castell on los abitans en aquells se poguesen deffendre, hans se haurien a metre en la dita vila en temps que grans companyes vinguesen en Cathalunya, ajuden, paguen e contribuïsquen en les obres dels dits¹ murs e dels vals, per ço a vós dehim e manam, sots pena de mill morabatins d'or de vós e de vostres béns avedors e a nós aplicadors, que a instància e a requesta dels pahers e prohòmens de la dita vila o de l'obrer de la dita obra, forcets e destrengats tots e sengles lochs plans, dins la dita vegueria constituïts, los quals no són murats ni valyats, ni han castell en lo qual se poguesen restaurar, a contribuir e pagar en les obres dels murs e vals que.s fan en la dita vila de Tàrrega, segons que los lochs de la vegueria de Vilaffranca de Penedès ne són stats forçats per ordinació nostra e.s són avenguts per semblant rahó ab los prohòmens de Vilaffranca. E per tal que miylls siats avisats quals lochs² són aquells qui són plans e no han castell on se puxen deffendre, volem e us manam sots la dita pena que façats cercar en los registres de la cort de la dita vegueria una infformació la qual nós ne fem pendre per vostre predecessor en lo dit offici, e que procehisquats segons aquella en la qual trobarets clarament e distincta quals són los lochs que.s

porien defendre a grans gens, si donchs aquels lochs après no són³ stats enfortits. E axí volem e us manam, sots les dites penes, que les coses damunt dites sien per vós complides e exeguides, totes excusacions, deffugis e excepcions e appellacions remogudes, no contrastant en alguna manera qualssevol manaments en contrari d'açò fets o faedors, si donchs de nostra mà no eren signats e tota la present no y era inserta. E car poria ésser que vós faent en alguns hòmens d'alguns lochs de la dita vegeria forces e contrestes segons la fforma desús dita, aquels s'excusarien e s'esforçarien excusar de la dita contribució, dients los senyors d'aquels haver altres lochs o castells deffenssables, en los quals porien deffendre les lurs persones de totes gents stranyes, e que per consegüent no serien tenguts a contribució dels dits murs e vals, jasia que en lo castell o lochs de lurs senyors no poguesen o no porien tots los lurs béns mobles restaurar e deffendre, nós, volens provehir a la indemnitat dels dits hòmens, mullers, fiylls e béns mobles, sabents que pus la dita vila de Tàrrega és notablement feta deffensable e apta no tan solament a receptor e deffendre los hòmens dels dits lochs mas encara lurs mullers, fills e béns mobles, e no haja més lochs en la dita vegeria de Tàrrega aptes a tot açò receptor e deffendre, e profitaria poch les persones dels hòmens posar en segur si les mullers, fills e béns lurs mobles no y eren posats, per çò, declarans nostra intenció axí com per justícia e rahó per bé de la cosa nostra pública podem e devem fer, a vós dehim, comanam e manam que tots los hòmens dels lochs de la vegueria a vós comanada, qui si mateys e lurs mullers e fills e béns mobles o simovents en castells o lochs de lurs senyor situats dins la dita vegeria no.s poran deffendre e restaurar, forcets e destrengats a contribuir en les dites obres segons la forma desús declarada, faén per tal manera e ab tan gran diligència e cura sobre açò attenant, que aquest fet per vostra negligència e no cura no sia perlongat, car a vós, no axí com a veguer mas axí com a comissari e delegat nostre e mer executor e que per açò no hajats a tenir taula, comanam plenerament nostres veus.

Dada en València, a VII dies d'agost, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXIX.

Guillelmus de Palou.

Papirea sigillo assueto dominus regis, sigillata et correcta.

1. dits, *interlineat*.
2. Quals lochs, *repetit al ms*.
3. són, *interlineat damunt són, ratllat*.

1369, agost, 11. València

Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que respectin la remissió general atorgada a la vila el passat 16 de juliol i els notifica

com han de revertir les quantitats econòmiques en les obres del mur.

A. Original: FMT, pergamí 145.

B. LPT, III, f. 84r-v. (d'A)

Confirmació de la remissió de terçes e de penes e de tot feyt civil e criminall feyta per lo senyor rey.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus vicario et baiulo ville Tarrege aliisque universsis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Hiis diebus cum carta nostra data Valencie, XVI^a die iulii, anno subscripto, remissionem et gratiam fecimus universsitati proborum hominum ville Tarrege et singularibus eorumdem de universsis et singulis penis, civilibus et criminalibus, usque in illum diem per eos commissis, adiecto quod dicte pene aut peccunie inde proventure converti haberent in operibus murorum et vallorum dicte ville, ut in carta ipsa latius continetur. Verum, cum constet dictam universsitate[m] convertisse a modico citra tempore et continue etiam convertere plures et diverssas peccunie summas in dictis operibus, et pro eis perficiendis subire et subisse onera valde magna, ob quod nobis extitit humiliter suplicatum ut dictam condicionem a dicta remissione tollere de benignitate regia dignaremur, igitur, dicta suplicacione benigne admissa, quia certum est nobis, quia nuper iddad oculum vidimus dictam universsitate[m] opera menium ipsorum fecisse sumptuosa non parum et continue intendere ad ipsam menia et valla perfficiendum, quod non fuit factum nec fit absque pluribus sumptibus et expensis, volumus vobisque et vestrum singulis dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus ratione condicionis in dicta remissione aposite de convertendo dictas pennas seu pecuniam inde proventuram in dictis operibus, nullatenus faciatis dicte universsitati vel alicui seu aliquibus ex eis questionem, petitionem quomodolibet vel demandam, ac si dicta condicio in dicta remissione non fuisset posita seu adiuncta, quin potius dictam remissionem penarum civilium et criminalium absque aliqua condicione et retencione servetis dicte universitati et singularibus eiusdem, omni difficultate sublata, cum nos, attentis rationibus in dicta carta remissionis et in presenti contentis, dictas penas eis graciose remiserimus et remitimus huius serie de gratia speciali.

Datum Valencie, sub nostro sigillo pendenti, XI^a die augusti, anno a nativitate Domini millesimo trescentesimo sexagesimo nono, regnique nostri tricesimo quarto.

Guillemus de Palou.

235

1369, octubre, 6. València

Pere III reforma el consell general de Tàrrega, fixant-lo en cinquanta-quatre membres i establint el sistema d'elecció i funcionament.

A. Original: FMT, pergami 146.

B. LPT, III, f. 116r-117v. (d'A)

a. Ed.: TURULL/RIBALTA, ap. 20, pàgs. 221-223. (de B)

Privilegi que lurs persones per la forma d'aval escrita elegidores, o la major partida, facen conseyll general.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone et Rossilionis et Ceritanie.

Regalis culminis incumbit officio ut circa subditorum suorum tranquillum et pacificum statum ac regimen salubre suas solícite dirigat acciones, quodque illa submoveat et tollat penitus per que scandala oriri verisimiliter presumantur. Cum itaque ad nostras aures, relatione ex parte proborum hominum ville Tarrege nobis facta, noviter pervenerit quod in villa ipsa Tarrege, dum in ea pro tractandis negociis universitatem ipsius concernentibus generale consilium celebratur, ad ipsum conveniunt universi et singuli pro libito voluntatis, ita quod quandoque in ipso intersunt trecente aut quadringente persone et quod, dum tractatur de dictis negociis, tractatus ipsi tam tumultuose et tam inpetuose aguntur quod, dimissis ipsis tractatibus, minime intenditur ad id pro quo dictum consilium fuerat evocatum, set, quod peius est, contingit quod ipsi tractatus in seditionem convertuntur et bricham. Et hoc indubie contigere creditur ob multitudinem confluentium ad ipsum consilium, iuxta illud quod scribitur «ubi est multitudo, ibi¹ confusio», quod nequaquam eveniret, si dictum consilium debito modo et regulariter teneretur. Igitur, talibus insolentiis et scandalis obviare volentes inordinacionemque ad ordinem debitum et formam regulatam reducere cupientes, sic ducimus ex certa sciencia, matura deliberacione previa, statuendum quod ammodo in celebrandis consiliis in dicta villa modus subsequens perpetuo observetur: videlicet, quod celebrationem dicti consilii faciant quinquaginta quatuor persone ex tribus manibus seu conditionibus dicte ville, hoc est, de manu maiori,² mediocri et minori, eligende per modum inferius designatum: scilicet, quod quatuor paciarii et viginti consiliarii qui annis singulis eliguntur in dicta villa in festo Resurreccionis Dominice vel in crastino, intra duos et tres dies, postquam ipsi quatuor paciarii et viginti consiliarii electi fuerint, in forma hactenus assueta, prestito per eos ad santa Dei Evangelia iuramento in posse scriptoris paciarie dicte ville de bene, fideliter et legaliter se habendo in eleccione huiusmodi facienda, ad bonum publicum et salubre regimen dicte ville, omni affectione deposita, eligant triginta personas de gremio universitatis eiusdem, de hiis quas magis aptas et sufficientiores et maturitate ac gravitate vigentes noverint

iuxta conscientias earumdem, scilicet X^{m3} de manu maiori et decem de manu mediocri et decem de manu⁴ minori. Et sic fiet complementum ad dictas LIII^{or} personas. Que omnes in posse dicti scriptoris teneantur iurare super sancta Dei Evangelia quod durante eorum officio vaccabunt seu intendent pro posse ad bonum regimen dicte ville et ad ea que utilitatem ipsius et habitantium in ea concernent, quodque venient ad consilium cum ad illud vocabuntur, nisi causa evidenti et rationabili excusentur. Et dicta electio annis singulis per dictum modum habeat renovari, non tamen in tantum quin de triginta electis uno anno in sequenti valeant remanere, quoniam si dictis quatuor⁵ paciariis et XXⁱⁱ consiliariis electoribus videbitur quod illi ex dicto consilio, qui fuerint preterito tempore, sint utiles et sufficientes ad ipsum consilium excercedum, possint eos confirmare in sequenti anno vel mutare in totum vel in partem, prout eis fuerit bene visum. Et dicte quinquaginte quatuor persone vel ipsarum maior et⁶ sanior pars, ex quo omnes fuerint evocati, possint tractare et ordinare, facere et expedire ea omnia et singula que antea in⁷ generali consilio fiebant ac erant fieri assueta, illaque talem et tantam efficaciam et roboris firmitatem habeant et habere disponimus qualem et quantam haberent si in generali consilio essent facta. Hec itaque fieri et servari volumus, decernimus et mandamus perpetuo pro bono publico et salubri regimine dicte ville ex certa⁸ nostra sciencia et ex plenitudine nostre regie potestatis et sub pena mille morabatinorum auri, a contrafacientibus irremessibiliter habendorum, sub qua siquidem pena nullus alius quam ex dictis LIII^{or} electis ad consilium venire presumat, nisi forsitan ex aliqua iusta causa et rationally expresse et nominatim fuerit evocatus. Volumus etiam quod hinc ad dictum festum paciarii et consilarii qui nunch sunt, si casus occurrerit, exposcentes generale consilium celebrari loco ipsius generalis consilii evocent triginta personas ex dictis condicionibus, que vel ipsarum maior pars simul cum dictis paciariis et consiliariis vel maiori parte ipsorum⁹ expediant id quod per generale consilium expediendum existeret et eandem firmitatem obtineat quam obtineret si in generali consilio factum esset, declarantes ac mandantes expressius quod ad omnia et singula consilia generalia ibi celebranda baiulus noster dicte ville vel eius locumtenens semper habeat interesse. Mandantes per presentem carissimo nostro primogenito universisque et singulis officialibus et subditis nostris tam dicte ville quam aliis, presentibus et futuris, quatenus huiusmodi ordinacionem firmam habeant et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostre magestatis sigillo inpendenti munitam.

Datum Valencie, sexta die octobris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX° nono, regnique nostro tricesimo quarto.

Guillelmus de Palou.

Signum + Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt: Iacobus, episcopus Valentinus, Petrus, comes Urgelli, domicellus, Hugo vicecomes Cardone, Rogerius Bernardi de Fuxio, vicecomes Castriboni, Hugo de Santa Pace, milites.

Sig+num mei, Iacobi Conesa, prothonotarii dicti domini regis, qui de ipsius mandato hec¹⁰ scribi feci et clausi. Et corrigitur in XIII^a linea «triginta» et XVIII^a quinta «IIII^{or}».

1. *Segueix est ratllat.*
2. *maiori interlineat.*
3. *Xm, interlineat.*
4. *manu, -nu intelineat.*
5. *quatuor, interlineat.*
6. *Segueix est ratllat.*
7. *Al marge dret s'inicia una ratlla vertical que destaca el text fins servari volumus.*
8. *Segueix scientia, ratllat.*
9. *Segueix X ratllat.*
10. *Segueix srib ratllat.*

236

1369, octubre, 8. València

Pere III guia i assegura tothom qui dugui queviures a la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.
B: LPT, III, fol. 86r.

Com lo senyor rey guie totes persones vinents a la vila de Tàrrega ab vituayles de totes marques o represàlies.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, universis et singulis officialibus nostris et ipsorum locatenentibus, ad quem seu quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Ecce quod nos, ut villa nostra Tarrege copia victualium uberius valeat abundare, ad humilem supplicationem pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville cum presenti guidavimus et assecuravimus quascumque personas ad dictam villam cum animalibus et alias victualia deportantes et deportari facientes sic quod ratione quarumvis marcharum vel represaliarum non posint capi, detineri, marchari vel modo aliquo impediri in persona vel bonis, nisi dicte persone pro debitis, pro quibus dicte marche fuerint concesse, principaliter aut fideiussorio nomine fuerint obligate. Quocirca vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus provisionem, guidaticum et assecuramentum norma huiusmodi teneatis et observetis tenerique et observari inviolabiliter faciatis, dum nobis placuerit et ipsum guidaticum revocandum literatorie duxerimus, que littera vobis

officialibus et paciariis dicte ville habeat presentari, si iram et indignacionem nostram cupitis evitare.

Datum Valencie, VIII^a die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono.

Guillem de Palou.

Papirea sigillo asueto domini regis sigillata et correcta.

237

1369, octubre, 8. València

Pere III mana sobreseure durant dos anys els plets oberts per raó dels enderrocaments derivats de la construcció del mur de la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 105v-106r.

Sobresehiment a II anys de zo qu-és estat derochat per la obra del mur.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, universis et singulis officialibus nostris, ad quem seu quos presentes pervenerint, et ipsorum¹ locatenentibus, salutem et dileccionem.

Cum nos, habentes respectum ad innumerabiles sumptus, quos universitatem ville Tarrege subire oportuit pro operibus murorum et vallorum, que ex nostri ordinacione et mandato fiunt in ambitu dicte ville, pro quibus ipsa universitas et eius singulares sunt valde opressi, et omnibus et singulis causis et questionibus, tam motis quam movendis, ratione dampnorum illatorum aliquibus personis pro hospiciis seu aliis edificiis² pro constructione dictorum murorum et vallorum dirutis, et etiam pro censualibus que in dictis hospiciis³ seu corralibus recipiuntur et distructa ipsorum occasione fuerunt, et illi, quorum sunt, emendam nituntur habere ab ipsa universitate, supersederi a data presentis ad duos annos cum presenti providerimus et velimus, propterea vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus super sedimentum nostrum huiusmodi teneatis et observetis et teneri et observari faciatis, quibusvis provissionibus in contrarium factis, quas huius serie revocamus, obsistentibus nullo modo.

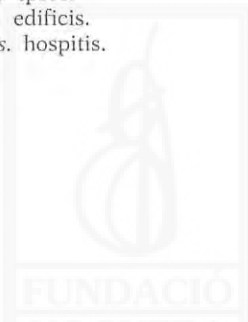
Datum Valencie, VIII die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono.

Guillelmus de Palou.

1. ipsorum, *al ms.* ipsos.

2. edificiis, *al ms.* edificis.

3. hospiciis, *al ms.* hospitis.

238

1370, febrer, 18. Saragossa

Pere III confirma el privilegi que impedeix que actuïn comissaris a la vila i la vegueria de Tàrrega atorgat per ell mateix l'11 de setembre de 1343.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 105r.

Confirmació del privilegi de no aver comissari ne inquiridors.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie,² nobili et dilectis ac fidelibus nostris gerenti vices gubernatoris in Chatalonia, vicariis, baiulis ceterisque officialibus et comisariis nostris, salutem et dillectionem.

Cum per partem universsatis ville Tarrege nobis fuerit humiliter demonstratum quod, licet ex privilegio nostro nullus inquisitor seu comissarius noster possit vel audeat uti aliqua iurediccionem vel cognicione in dicta villa seu eius vicaria, aliqui tamen inquissitores seu comisarii, non verentes dictum infringere privilegium, eorum comissionibus in dicta villa usi ffuerunt, pretendentes quod iam alii comissarii³ ibidem usi fuerant post concessionem privilegii⁴ supradicti, ideo, suplicato nobis super hiis debite provideri, vobis dicimus et mandamus quatenus quibuscumque abusibus cesantibus, permittatis dictam universitatem uti privilegio supradicto, quoniam illud servari iubemus iuxta sui continentiam et tenorem. Huiusmodi vero cartam nostram sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Cessaruguste, XVIII^a die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o sexagesimo, nostrique regni vicesimo quinto.

Garcias Lupi.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.
2. Ceritanie, *al ms.* Ceritane.
3. comisarii, *al ms.* comisari.
4. privilegii, *al ms.* privilegi.

239

1370, març, 22. Tarragona

Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que no posin dificultats en admetre les actuacions de l'advocat de la vila.

[A]. Original perdut.
B. LPT, IIE, f. 86v-87r.

Que l'advocat penssionat del consell puxe advocar la vila jassie contra lo fisch sens licència.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis, Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo Tarrege et aliis nostris oficialibus universis vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Oblata nobis pro parte universitatis ville ipsius humilis supplicatio continebat quod vos frequenter inibicionem facitis advocato pensionato per eandem universitatem pro iuribus dicte ville petendis et defendendis, ne in questionibus et controversiis que inter ipsam universitatem, ex parte una, et procuratorem fiscalem aut quasvis alias personas, ex altera, ventilantur coram vobis, promptuum prestat, ob quod iura ipsius universitatis sepiissime defraudantur ipsiusque privilegia violanter¹ et etiam libertates. Quocirca² supplicato nobis super hiis de salubris remedio provideri, cum defensionis materia sit nemini auferrenda, vobis et cuilibet vestrum dicimus et expresse mandamus quatenus advocato salariato, qui nunc est, fuerit³ aut fuerit, dicte ville inibicionem aliquam de non prestando patrociniū in questionibus seu causis motis vel movendis, tam in agendo quam defendendo, coram vobis inter universitatem predictam et alias quascumque personas decetero nullatenus faciatis, quinimo permitatis eum libere patrocinari et ius dicte ville defendere et tueri. Volumus tamen vobisque mandamus quod, casu quo defensio habebat fieri contra procuratorem fiscalem pro iure nostro, licenciam advocandi dicto impendatis advocato et in ea concedenda difficultatem aliquam illo non adhibeatis modo. Scituri quod, si contrarium egeritis, imputabiliter merito culpe vestre et contrafacientem ex vobis in demerito puniemus.

Datum Tarracone, XXII^a die marcii, anno a nativitate Domini millesimno CCC^o septuagesimo.

Petrus, cancellarius.

1. violanter *sic al ms.*
2. Quocirca, *al ms.* Que circa
3. fuerit *internlineat*

240

1370, abril, 6, Tarragona

Pere III insta els paers i prohoms de Tàrrega a no efectuar els pagaments corresponents al censal contret amb el difunt Ramon de Portapà fins que no s'escateixi, davant la cort reial, qui n'és l'hereu.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 86v.

Que no responen a n Pere de Menresa ne a negun altre del censal que comprà de l'hereu de Ramon de Portapà.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fide-

libus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Ad instanciam Raymundi Alamanni, filii et heredi Raymundi de Portapa, quondam, ville Tarrege, asserentis se fuisse lesum in quadam execucione que facta fuit ad instanciam Raimundi Folqueti, vicini eiusdem ville, dicentis se patrem et legitimum administratorem¹ Francisci Folqueti, filii sui ac tunc cognati sive sorori dicti Raimundi Alamanni, de septingentis solidis censalibus ex illis mille solidis censualibus quos universitas dicte ville anno quolibet certo termino eidem Raymundo Alamanni facere tenetur, quique traditi sive venditi² tunc fuerunt per regentem baiuliam ipsius ville Petro de Minorisa, notario dicte ville, precio quinque mille centum viginti solidorum, licet sors seu proprietas eiusdem esset novem mille³ octingentorum solidorum, vobis dicimus et mandamus ac huius serie inhibemus ne aliquid de dicto censuali vel parte eiusdem dicto Petro de Minorisa seu alicui eius loco exsolvatis, donec per nos, qui processum inde factum ad nos mitti providimus, cognitum fuerit de lesione predicta. Alias, si secus per vos factum fuerit, pro non soluto penitus haberetur et nichilominus omne dampnum, quod inde dicto Raymundo Alamanni eveniret, faceremus de bonis dicte universitatis sibi integre resarciri.

Datum Tarracone, VI^a die aprilis, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LXX°.

Petrus, cancellarius.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata correcta.

1. que factam fuit ad instanciam Raimundi Folqueti, vicini eiusdem ville dicentis scriptorem et legitimum administratorem, *interlineat*.

2. venditi *interlineat*.

3. mille escrit amb abreviatura supèrflua al ms.

241

1370, maig, 8. Tarragona

Pere III cita el frare hospitaler Guillem de Guimerà, vicegerent del governador general a Catalunya, per tal que respongui de les acusacions de parcialitat en l'exercici del seu ofici efectuades per la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 85v-86r.

Com lo senyor rey cite l'onrat Frare Guillem de Guimerà, portantveus de governador a instància dels prohòmens de Tàrrega e que en l'endemitg no age a venir en la universitat de la dita vila e singulars d'aquela.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, religioso et

dilecto consiliario nostro fratri Guillelmo de Guimerano, gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, salutem et dilectionem.

Cum pro parte universitatis ville Tarrege sint coram nobis oblata contra vos certa gravamina que, ut fertur, vos in favorem aliquorum locorum vestre comendarie et ordonis Hospitalis, que habetis circumvicina eidem, et alias facitis et fecistis eidem universitati et singularibus eiusdem ut gerensvices predictus sub colore officii gubernacionis predicte, que, si vera sunt, in dampnum et evidens nocumentum ipsius universitatis et iurium suorum ac singularium de eadem ac, in parte, diminucionem et derogacionem nostrorum iurium et regaliarum cernere dinoscuntur, velimusque super ipsis per iustitiam providere, idcirco tenore presentium vos citamus vobisque dicimus et mandamus quatenus, sexta die a presentatione presentis inantea computanda, compareatis coram nobis per vos vel idoneum responsalem paratus ostendere an iuste feceritis vel facere potueritis ea que adversus vos, ut predictur, fuerunt proposita coram nobis. Alias, nisi comparueritis die predicta, ad eximendum dictam universitatem et singulares eiusdem a vobis et vestri cognicione ac examine procedemus. Mandantes vobis ac expressius iniungentes quod interim adversus dictam universitatem vel singulares eiusdem aut in eorum iuribus aliquid per vos nullatenus innovetur.

Datum Terracone, octava die madii, anno a nativitate Domini trecentesimo septuagesimo.

Visa Roma.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata et correcta.

1. si *interlineat*.

242

1370, maig, 14. Tarragona

Pere III, per tal d'afavorir les obres de fortificació de Tàrrega, autoritza els paers i prohoms, juntament amb el veguer, a taxar i pagar talles per les rendes i altres béns immobles posseïts a la vila per forasters.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 87r.

Comissió feyta als pahers que puxen tatxar ab lo veguer ensemps totes persones estraynes que agen béns seens en la vila e terme de Tàrrega.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ut menia et valla ville Tarrege valeant citius perfici et compleri, tenore presentis concedimus vobis, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus eiusdem ville, presentibus et futuris, ac licenciam et facultatem plenariam elargimur, ex quamdiu opera dictorum menium et vallorum

durare contigerit, vos una cum vicario dicte ville positis anno quolibet, iuxta vestri et ipsius vicarii bonas constentias, talliare et taxare omnes et singulas extraneas personas, cuiusvis condicionis aut status existant, ad persolvendum et contribuendum in operibus menium et vallorum predictorum pro ospiciis, terris et posesionibus, censualibus perpetuis et redditibus, quos habent, possident et recipiunt in dicta villa et terminis eiusdem iuxta valorem hospiciorum, terrarum, posesionum, censualium perpetuorum et reddituum predictorum, violariis et censualibus mortuis,¹ que in hiis nullatenus intelligi volumus seu comprehendere, dumtaxat exceptis. Mandantes per eandem dicto vicario et aliis nostris officialibus universis vel eorum locatentibus, presentibus et futuris, quatenus hanc nostram concessionem ratam et firmam habentes et observantes, vobis supra predictis presentent consillium, auxillium et favorem, quociens inde fuerint requisiti, et non contraveniant nec alliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rex testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo munitam.

Datum Tarracone, XIII^a die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo.

Petrus, cancellarius.

1. mortuis, *al ms.*

243

1370, maig, 30. Barcelona

Pere III mana al veguer de Tàrrega que, degudament assistit pel seu assessor, assumeixi ell, i no pas el vicegerent del governador, les causes que enfronten els representants de Tàrrega i els de l'orde de l'Hospital per raó dels llocs que aquest té dins de la vegueria.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 95v-96r.

Recusació feyta de frare Guillem de Guimerà, portantveus de governador, de totes qüestions que fossen o sien entre Tàrrega e los lochs de l'Espitall, faent-ne comissió al veguer de Tàrrega.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro vicario Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Cum nos ex certis et iustis causis coram nobis propositis et ostensis, quas ob¹ earum prolixitate hic inserere omitimus, religiosum et dilectum nostrum fratrem Guillelmum de Guimerano, vices gerentem gubernatoris in Cathalonia, a quacumque cognicione quarumcumque questionum, civilium et criminalium, que suscitare usquequaque fuerint et quas amodo suscitare continget inter paciarios et probos homines ac universitatem ville Tarrege et eius singulares, ex una parte, et homines ac universitates et² singulares locorum que ordo Hospitalis

habet inffra vicariam Tarrege et in vicinatu eiusdem ville, ex altera, huius serie, exigente iusticia, duxerimus eximendum et ipsas questiones et quamlibet earum per vos in nostro pleno consilio providerimus terminandas, et propterea vobis dicimus, comitimus et mandamus quatenus de quibuscumque questionibus, causis et litibus vel contraversiis descendentibus seu emergentibus ex quibuscumque contractibus, factis, causis seu negociis vel excessibus seu delictis aut criminibus, maioribus vel minoribus, criminaliter vel civiliter intemptatis vel intemptandis per fiscum nostrum vel alium quemcumque nunc³ vel in futurum inter partes predictas universaliter vel singulariter vos et non dictus frater Guillelmus, gerens vices, intromittatis easque fine debito terminetis, prout de iure et ratione et de consilio vestri assessoris inveneritis faciendum. Quoniam nos cum hac eadem, habito super hoc maturo et digesto consilio, ut profertur, iniungimus dicto fratri Guillelmo, vel cuicumque eius locum in dicto officio tenenti, quatenus de aliquibus questionibus vel aliqua ex eis, que supra tanguntur, se nullatenus intromitat, nam faciendi contrarium omnem sibi potestatem penitus abdicamus, et cum presenti de et super predictis cum incidentibus, emergentibus et connexis eisdem vobis comittimus plenarie vices nostras.

Datum Barchinone, XXX^a die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX°.

Visa Roma.

1. ob, *al ms.* ab.
2. ex una parte et homines ac universitates et, *manca al ms.*
3. nunc, *manca al ms.* Al seu lloc hom deixà un espai en blanc.

244

1370, juny, 10. Barcelona

Pere III mana al veguer de Tàrrega que trameti a Ramon Nebot, promotor a la cort reial, el procés efectuat al Mas de Bondia en relació amb la controvèrsia entre la vila de Tàrrega i el vicegerent del governador general, Guillem de Guimerà, que és tractada en l'Audiència Reial.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 91v.

Com lo senyor rey mana al veguer de Tàrrega que tramete treslat d'una inquisició per él feyta contra Bondia per la recusació feyta de l'honrat frare Guillem de Guimerà.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro vicario Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Cum super informacione recipienda ex comissione nostra per fidelem curie nostre promotorem Raimundum Nepotis in causa que

in nostri audientia vertitur inter dilectum nostrum fratrem Guyllelmum de Guimerano, militem ordinis Sancti Iohannis Iherosolomitani, vices gerentem gubernatoris in Cathalonia, ex una parte, et universitatem hominum ville Tarrege, ex altera, pro parte dicte universitatis fuit nominando producta inquisitio per vos facta contra baiulum, locum et homines manssi de Bondia, vicarie vestre, ratione capcionis per vos, ut dicitur, facte de quibusdam nunciis Arnaldi Moratonis, dicte ville, et ipsius inquisitionis processus pro habenda informatione predicta necessarius videatur, idcirco vobis dicimus et mandamus quatenus processum predictum clausum et sigillatum dicto Raimundo transmitatis, ut nobis veridicam relacionem possit facere de predictis.

Datum Barchinone, decima die iunii, anno a nativitate Domini M CCC LXX°.

Visa Roma.

Papirea sigillo dictus dominis regis assueto sigillata et correcta.

245

1370, juny, 19. Barcelona

Pere III mana al batlle de Tàrrega, a petició dels paers i prohoms de la vila, que la percepció del delme, pertanyent als castllans, es torni a efectuar segons es practicava abans de les modificacions introduïdes pel comte de Trastàmara i mantingudes posteriorment sota la senyoria de la reina Elionor.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 92r.

C. LPT, III, f. 93v.

Comissió¹ feyta al batle per qual manera los singulars de Tàrrega deuen delmar.²

Super castlanis per comitem Trastamere usurpatis hoc in decimo istis.³

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege, presenti et qui pro tempore fuerit, vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville fuit nobis expositum reverenter quod dudum illustris rex Enricus⁴ erat comes Trestamere et dictam villam ex donacione nostra possidebat per potentiam⁵ et ad sinistras inducciones cepit et occupavit ad manus suas castlanias et feuda castlanorum preffate ville et etiam totum decimum eiusdem ville, quod dicti castlani pro dictis castlaniis et feudis percipiunt seu percipere debent in dicta villa et eius territorio. Et contra formam in hiis semper asuetam ipse seu officiales sui voce preconis mandarunt ut nullus auderent levare sua expleta a campis seu ab area

usquequo dedisset decimum pro eisdem. Et plures alias novitates dictus comes et sui officiales fecerunt in ipsa villa, dum possidebatur per eundem. Et postmodum, devoluta ipsa villa ad illustrem Elionorem, reginam Aragonum, consortem nostram carissimam, seu ad dominium eiusdem, ipsa illustris regina seu sui officiales fecerunt similes compulsiones⁶ in recipiendo et levando decimum supradictum. Quodque a modico tempore citra restititis per eandem illustrem reginam predictis castlaniis et feudis castlanis memoratis, iidem castlani nituntur facere compelli dictos habitatores preffate ville ad dandum eis decimas per modum per quem dicta illustris regina et dictus comes recipere consueverunt, quamquam temporibus preteritis ipsi non asueverint recipere ipsas decimas nisi per formam que semper in ipsa villa super talibus extitit usitata. Quapropter, suplicato⁷ nobis pro parte ipsorum paciariorum et proborum hominum per nos eis super premissis de iusticie remedio provideri, vobis dicimus et precipiendo mandamus quatenus, vocatis dictis castlanis et aliis que fuerint evocandi, de predictis vos infformare curetis. Et si vobis constiterit dictam universitatem seu eius singulares esse in posesione pretensa seu preallegata, ipsam universitatem et eius singulares manuteneatis⁸ et deffendatis in eadem. Et si inveneritis in preiudicium dicte possessionis aliqne fuisse acceptata, ea ad statum pristinum⁹ reducatis, quibuscumque preconizacionibus in contrarium factis obsistentibus nullo modo, salvo tamen iure utrique parti quoad proprietatem, procedendo in premissis breviter, sumarie, simpliciter et de plano, maliciis cessantibus quibuscumque.

Datum Barchinone, XIX^a die iunii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo.

Visa Roma.

1. *Al marge esquerre a LPT IIIa en lletra moderna delme.*
2. *Rúbrica de LPT IIIa.*
3. *Rúbrica de LPT IIIa.*
4. *Segueix rex ratllat a LPT IIIa.*
5. *Potentiam interlineat a LPT IIIa.*
6. *compulsiones, a LPT IIIa compulsiones.*
7. *suplicato, a LPT IIIa supplicato.*
8. *manteneatis, a LPT IIIb mannteneatis.*
9. *pristinum, a LPT IIIa prestinum.*

1370, juny, 19. Barcelona

Pere III, atenent l'actual enfrontament entre Ramon d'Anglesola, senyor de Bellpuig, i Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, i a prec dels paers i prohoms de Tàrrega, mana al veguer i al batlle d'aquesta vila que facin complir les ordinacions locals que impedeixen als habitants prendre part en guerres de barons.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, III, f. 95r-v.

Manament al batle e al veguer que les ordinacions feytes, que negú no-s gos metre en guerra de cavalers, sien servades e que degen forzar cascú de la universitat ab imposament de penes.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege, qui nunch sunt et pro tempore fuerint, vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville fuit nobis expositum reverenter quod nuper, incepta seu mota guerra inter nobilem Raymundum de Angularia, cuius est locus de Pulcropodio, ex una parte, et nobilem Berengarium de Angularia, cuius est locus de Angularia, ex altera, uterque ipsorum nobilium rogavit universitatem hominum dicte ville et nonnullos singulares eiusdem ut eum in ipsa guerra adiuvare deberent et suam partem favere, cuius pretextu ipsi exponentes, volentes evitare pericula et scandala que ipsi universitati et singularibus eiusdem ex ipsa valentia poterant evenire,¹ statuerunt et ordinarunt quod aliquis habitator dicte ville non auderet iuvare aliquem ex dictis nobilibus nec esse cum² eisdem nec aliis nobilibus aut militibus ratione cuiusvis guerre, mote seu movende. Quodque, ipsa ordinacione non obstante, sunt aliqui singulares eiusdem ville qui volunt seu intendunt iuvare ipsos nobiles seu alterum eorumdem, cuius pretextu posset subsequi dissensio, scandaum ac maximum dampnum in ipsa villa. Quocirca, supplicato nobis pro parte ipsorum paciariorum et proborum hominum eis per nos super premissis de opportuno remedio provideri, vobis et cuilibet vestrum dicimus et precipiendo mandamus quatenus ordinaciones factas per dictam universitatem super predictis, in quantum comodum dicte universitatis et iusticiam Tarrege dinoscuntur, faciatis per dictos singulares, qui eas servare recusant seu recusaverint, per impositionem penarum et alia iuris remedia teneri et inviolabiliter observari.

Datum Barchinone, XIX^a die iunii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo.

Visa Roma.

1. evenire, *al ms.* evinire.
2. cum, *interlineat* damunt ex ratllat.

1370, juliol, 4. Barcelona

Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els castlans a complir els seus deures militars, podent requisar-los els drets i castlanies posseïts en cas d'incompliment.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 92r-v.

Que los castlans facen a la vila lo servei que deuen per los lurs feus en defeniment de les gens estranyes que.s diu que deuen entrar.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilecto nostro capitaneo per nos deputato seu deputando in villa Tarrege, salutem et dileccionem.

Cum intellexerimus et e certo sciverimus quod extranee gentes armigere in multitudine copiosa conantur intrare principatum Cathalonie, nosque pro deffensione et tutamento ville predictae ordinaverimus et velimus quod per castlanos ipsius ville prestetur illud servicium quod prestare tenentur pro feudis que a nobis tenent, ut deffensio ipsius ville per ipsorum presenciam prestantior habeatur, ideo vobis dicimus et mandamus quatenus castlanos ipsos ad parandum se equis et armis et aliis apparatus, et ad habendum illos equites quos pro dictis feudis tenere debent, rigide compellatis. Et si mandatum vestrum, ymmo verius nostrum, recusaverint adimplere, volumus quod incontinenti, qualibet dilacione reiecta, feuda predicta ad manus vestras accipiatis et occupetis et de iuribus ipsorum feudorum, vocatis ad id et interesentibus vicario et paciariis dicte ville, complere fieri faciatis servicium, quod dicti castlani tali casu nobis facere sunt astricti, quoniam nos vobis super hiis omnibus et singulis comittimus vices nostras plenarie cum presenti, per quam mandamus firmiter et exprese vicario et baiulo ville predictae eorumque locatenentibus ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod super premissis peragendis prestent vobis auxilium, consilium et favorem tociens quociens a nobis inde fuerint requisiti.

Datum Barchinone, quarta die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo.

Visa Roma.

248

1370, juliol, 4. Barcelona

Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els preveres de la vila a complir la seva part de responsabilitat en la refacció dels murs de Tàrrega, segons l'acord que tenen assumit amb els paers i prohoms.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 92v-93r.
C. LPT, III, f. 111v.

Que los preveres facen e adoben lur part dels murs segons que és estat convengut.¹

Que los preveres sien forçats a refer e reperar lo mur per els feyt.²

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie³ et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilecto nostro capitaneo per nos deputato in villa Tarrege, salutem et dilectionem.

Intimantibus nobis paciariis et probis hominibus universsatis ville predicte percepimus quod, licet presbiteri degentes in dicta villa pro curamine et deffensione eiusdem ville teneantur infra certum tempus eorum propriis sumptibus et expensis⁴ certam partem murorum, que fiunt in ambitu dicte ville, facere construi iuxta conventionem inter ipsos, ex una parte, et paciarios ac probos homines universsatis predicte nomine eiusdem universsatis, ex altera, factam, attamen ipsi presbiteri predictam adimplere non curant, ex quo posset, quod abssit, dicte ville periculum⁵ imminere.⁶ Propter quod fuit pro parte paciariorum et proborum hominum predictorum nobis humiliter supplicatum⁷ quod tam super predictis quam super refeccione⁸ et reparacione operum, iam per ipsos⁹ vigore dicte convencionis inceptorum, dignaremur de benignitate solita providere. Idcirco, supplicacione ipsa benigne admissa, vobis dicimus, comittimus et mandamus quatenus tam super continuacione et perfeccione¹⁰ murorum predictorum quam refeccione¹¹ et reparacione iam factorum et per dictos presbiteros inceptorum, eosdem presbiteros, in quantum eos tangit, pro eorum parte iuxta convencionem predictam iuris remediis et secundum convencionem ipsam fortiter compellatis. Quoniam nos vobis super hiis plenarie vices nostras comittimus per presentem, per quam mandamus vicario et baiulo ville predicte eorumque locatenentibus quod super premissis prestant vobis auxilium, consilium¹² et favorem cum inde a vobis fuerint requisiti.

Datum Barchinone, IIII^a die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a seotuagesimo.

Visa Roma.

Papirea sigillo assueto¹³ domini regis sigillata correcta.

1. *Rùbrica de LPT IIIa.*
2. *Rùbrica de LPT IIIb.*
3. *Sardinie, a LPT IIIb, Sardine.*
4. *expensis, a LPTa, expensis.*
5. *periculum, interlineat a LPT IIIa.*
6. *imminere, en ambdues versions iminere*
7. *supplicatum, a LPT IIIb supplicatum.*
8. *refeccione, a LPT IIIa refeccione.*
9. *Segueix vigog ratllat a LPT IIIa.*
10. *perfeccione, a LPT IIIa perfeccione.*
11. *refeccione, a LPT IIIa refeccione.*
12. *consilium, a LPT IIIa consilium.*
13. *Segueix dicti a LPT IIIb.*

249

1370, juliol, 4. Barcelona

Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els clergues i els homes de paratge a contribuir en la construcció de les muralles en funció dels diferents béns que posseeixin en el terme de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 93r.

Que les persones eclesiàstiques e de peratge sien forçades a pagar en les obres dels murs e de les valls.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilecto nostro capitaneo per nos deputato seu deputando in villa Tarrege, salutem et dilectionem.

Pro parte paciariorum et proborum hominum universsatis ville predictae, fuit coram nobis expositum reverenter quod nonnullae persone ecclesiasticae et de peratico, habentes in dicta villa et eius terminis bona et possessiones, pro ipsis bonis partem eos contingentem in operibus murorum et vallorum, que fiunt in circuitu dicte ville, recusant solvere minus debitis ac iniuste et in dampnum et preiudicium manifestum universsatis eiusdem ville. Quapropter, a nobis super hiis iusticie remedio postulato, vobis dicimus, comittimus et mandamus quatenus caffestim, visis presentibus, personas predictas compellatis et distringatis fortiter, iuris remediis quibus decet, ad solvendum et contribuendum pro bonis et possessionibus, redditibus et iuribus que habent in dicta villa et eius terminis, partem eas solvere contingentem in operibus murorum et vallorum predictorum. Quoniam nos vobis super hiis omnibus et singulis plenarie vices nostras comittimus cum presenti, per quam² mandamus firmiter et expresse vicario et baiulo ville predictae eorumque locatenentibus quod super premissis exequendis prestent vobis consilium, auxilium et favorem tociens quociens inde fuerint requisiti.

Datum Barchinone, IIII^a die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a septuagesimo.

Visa Roma.

Papirea dicti domini regis assueto sigillata correcta.

1. *Al marge esquerre en lletra moderna per los murs.*
2. *per quam, interlineat i escrit damunt per quam.*

250

1370, juliol, 4. Barcelona

Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que, per tal de poder redimir alguns censals i violaris que constrenyen la vila, forcin la minoria

resistent a assumir les obligacions econòmiques aprovades i acceptades per la majoria de la població.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 94v-95r.

Que tots aquells que recusen fermar en lo contracte d'en Lambart sien forzats de fermar.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum ipsi pro redimendo aliqua censualia et violaria, que ipsi seu universitas dicte ville annis singulis certis personis prestabant seu prestare tenebantur, vendiderint imposiciones que levantur in ipsa villa et viginti mille solidos de comuni anuales ad certum tempus cum firma nostra sub certis condicionibus et pactis in instrumento inde confecto enarratis, et aliqui singulares ipsius ville maliciose contradicant firmare obligaciones contentas in ipso instrumento, prout alii singulares eiusdem ville, duplo maiorem partem facientes, eas iam firmarunt, et vos ob favorem que eis in hiis,¹ ut dicitur, prebetis, ipsos non curetis ad hec compellere, quamvis inde fueritis pluries requisiti, hocque cedat in evidens dampnum ipsius universitatis, que absque firma predictorum singularium nequit dare dicto contractui complementum, dignaremur eis super hiis de opportuno remedio providere. Nos itaque, eorum supplicacione benigne admissa, vobis dicimus et mandamus quatenus compellatis dictos singulares ad firmandum dictum contractum, qui per maiorem partem dicte universitatis est iam firmatus, cum turpis sit pars que suo non congruit universo, et hoc per imposicionem penarum et exaccionem earum et alia iuris remedia, procedendo in hiis breviter, maliciis et difugiis cessantibus quibuscumque.

Datum Barchinone, III^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo.

Visa Roma.

1. In hiis *interlineat*.

251

1370, juliol, 9. Barcelona

La reina Elionor, atenent la lletra reial de 19 de juny del mateix any, mana al batlle de Tàrrega que indagui la forma en què els castllans percebien el delme de les collites abans dels canvis introduïts pel comte de Trastàmara, per tal de retornar a les formes tradicionals.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 94r-v.

Com la senyora reyna mana al batle que presa informació com los singulars de Tàrrega acustumaven de delmar e que.s mantingue en la possessió que solien ésser ans que la vila fos del comte de Trestàmera.¹

Alienora, Dei gratia regina Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitissaque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli baiulo nostro ville Tarrege eiusque locumtenenti, salutem et gratiam.

Ecce quod serenissimus dominus rex, vir et dominus noster carissimus, per quamdam suam litteram datam Barchinone, XIX die iunii anni presentis, ad instanciam paciariorum et proborum hominum dicte ville Tarrege, scribit nobis de subscriptis ac mandat ut, vocatis evocandis, informetis vos de modo et forma quibus asueti erant solvi decimi fructuum seu expletorum castlanis dicte ville ab incolis et habitatoribus ipsius, antequam per eum concessa fuisset illustri Enrico, regi² Castelle, tunch comiti Trestamere, manutenendo et defendendo dictam villam et eius habitatores in ea possessione qua ipsos fore antiquitus repereritis, ut in dicta litera regia lacius expressatur. Quare, habentes gratam provissionem regiam supradictam, ad ipsorum paciariorum et proborum hominum dicte ville [...] dicimus et mandamus vobis quatenus, habita informacione veridica de modo et forma quibus solvebantur decimi supradicti, antequam per dominum regem concessa extitisset villa ipsa dicto tunch comiti, si repereritis formam solucionis dictorum decimorum illius primi temporis discrepare a forma et modo quibus dictus comes postmodum usus fuit, dum dictam villam tenuit, et nos post ipsum use fuimus, que in locum dicti comitis succedimus in villa predicta, ipso iure manuteneatis et defendatis paciarios et probos homines dicte ville et alios qui ad solvendum dictos decimos quomodolibet teneantur, in illis usu et forma ac modo solvendi dictos decimos quibus eos fore in possessionem reperitis, reducendo hec que contra acceptata existunt voce preconis et alias ad statum debitum et primevum breviter sine lite et scriptis solemnibus, malicis quibuslibet non admissis.

Datum Barchinone, nona die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a septuagesimo.

Elionora, regina.

Papirea sigillo assueto dicta domina regina sigillata et correcta

1. *Al marge superior, delme.*

2. *Segueix ca ratllat.*

3. *Al ms. Manca una paraula. Podria ser suplicationem o un sinònim.*

1370, juliol, 12. Barcelona

Pere III, ampliant les anteriors disposicions emeses el 30 de maig del mateix any, notifica al veguer i al batlle de Tàrrega que el portantveu del governador general, Guillem de Guimerà, no pot tractar cap cas que afecti targarins, atesa la tensió oberta entre la vila i ell.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 96v-97v.

Que l'onrat frare Guillem de Guimerà, portantveus de governador ne lochtinent seu, no age en res a veure en la uiverssitat de Tàrrega ne singlaris d'aquela.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Nuper nobis dicto vicario super infrascriptis comissionem fecimus cum nostra littera continentie subsequentis:

"Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fideli nostro vicario ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam. Cum nos ex certis et iustis causis, coram nobis propositis et ostensis, quas ob earum prolixitate hic inserere omitimus, religiosum et dilectum nostrum fratrem Guiyllelmum de Guimerano, vices gerentem gubernatoris in Cathalonia, a quacumque cognicione quarumcumque questionum, civilium et criminalium, que suscitata usquequaque fuerint et quas amodo suscitari continget inter paciarios et probos homines ac universitatem ville Tarrege et eius singulares, ex una parte, et homines ac universitates et singulares locorum que ordo Hospitalis habet infra vicariam Tarrege et in vicinatu eiusdem ville, ex altera, huius serie, exigente iusticia, duxerimus eximendum et ipsas questiones et quamlibet earum per vos in nostro pleno consilio providerimus terminandas. Propterea vobis dicimus, comitimus et mandamus quatenus de quibuscumque questionibus, causis et litibus vel controversiis descendentibus seu emergentibus ex quibuscumque contractibus, factis, causis seu negociis vel excessibus seu delictis aut criminibus, maioribus vel minoribus, criminaliter vel civiler intemptatis vel intemptandis, per fiscum nostrum vel alium quemcumque nunc vel in futurum inter partes predictas universaliter vel singulariter, vos et non dictus frater Guillelmus, gerens vices, intromitatis easque fine debito terminetis, prout de iure et ratione et de consilio vestri assessoris inveneritis faciendum. Quoniam nos cum hac eadem, habito super hoc maturo et digesto consilio, ut profertur, iniungimus dicto fratri Guillelmo vel cuicumque eius locum in dicto officio tenenti quatenus de aliquibus questionibus vel aliqua ex eis, que supra tanguntur, se nullatenus intromitat, nam faciendi contrarium omnem sibi potestatem

penitus abdicamus, et cum presenti de et super predictis cum incidentibus, emergentibus et connexis eisdem vobis comittimus plenare vices nostras. Datum Barchinone, XXX^a die madii, anno subscripto”.

Nunc autem, supplicato nobis humiliter pro² parte dicte universsittatis et eius singularium quod, cum dicta provisio non esset eis suficiens, cum non se extendat nisi ad causas et questiones que sunt seu esse sperantur qualitercumque inter ipsos, ex una parte, et universsittates hominum locorum que dictus ordo habet in dicta vicaria Tarrege et in suo vicinatu et earum singulares, ex altera, ut in dicta littera continetur, dignaremur ipsam provisionem ex benignitate regia ampliare, cum dictus frater Guiyllelmus sit plurimum eis suspectus, nedum in causis, questionibus et negociis dictas universitates et singulares earum tangentibus, sed etiam in omnibus causis, questionibus et negociis predictam universsittatem Tarrege tangentibus quoquomodo, fecimus informacionem recipi super istis et reperimus ex ipsa informacione quod dictus frater Guiyllelmus, ut vices gerens predictus, est ipsis supplicantibus plurimum suspectus nonnullis rationibus sive causis. Propterea eximentes huius serie universsittatem dicte ville Tarrege et singulares eius et bona eorumdem a foro et iurediccionem dicti fratris Guillelmi ratione dicti officii, et submitentes eos cum eorum bonis, foris et iurediccionibus vestris, vobis et utrique vestrum dicimus, comittimus et mandamus quatenus uterque vestrum in suo officio cognoscat de causis, questionibus et negociis, tam civilibus quam criminalibus, dictam universsittatem ville Tarrege et singulares eius tangentibus quoquomodo, et ipsas fine debito determinet, prout de iure et ratione extiterit faciendum, cum nos ex causis pretactis et alias ex causa a cognicione premissorum ipsum fratrem Guiyllelmum duxerimus ex debito iusticie omnino amovendum. Nos enim mandamus expresse per presentem eidem fratri Guiyllelmo ut de predictis causis, questionibus et negociis, dictam universsittatem et eius singulares tangentibus, non se intromitat ullo modo, quinimo vos et utrumque vestrum in suo officio permitat de eis cognoscere ipsasque fine debito terminare. Et si forsan contrarium attemptaret, ei³ super premissis omnem potestatem tollimus et penitus abdicamus. Nos enim vobis, videlicet, utrique vestrum, in hiis que ad sum officium spectent super predictis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem ac eis connexis comittimus plenare vices nostras.

Datum Barchinone, XII^a die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo.

Visa Roma.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata⁴ correcta.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.
2. Pro *interlineat*.

3. *Ei interlineat i escrit damunt ea ratllat.*
 4. *sigillata, al ms. sillata.*

253

1370, juliol, 30. Barcelona

Pere III aprova el contracte establert per la vila de Tàrrega amb Bernat Lambart i Ponç Millàs, pel qual aquests assumeixen part del deute de la vila durant els nou anys propers en què gaudiran de la concessió de les imposicions.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, III, f. 96r-v.

Confirmació feyta per lo senyor rey sobre lo contracte feyt entre la universsitat e en Bernat Lambart e en Ponz Miylaz.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, quia, sicut pro parte vestri, fidelium nostrorum paciariorum et proborum hominum universsitis ville Tarrege, nobis fuit reverenter expositum, vos pro exhoneracione importabilium onerum censualium et violariorum, quibus non parum gravamini, inivistis certum contractum sub spe ratihabicionis nostre cum Bernardo Lambardi et Poncio Miyllaz,² in quo inter alia continetur quod ipsi³ Bernardus et Poncius⁴ recipiant per novem annos continue subsequentes impositiones que in dicta villa colliguntur et colligi possunt ex concessione nostra vobis facta in curiis generalibus aut parlamentis seu alias, et quoddam censuale seu violarium cuius precium ascendit ad viginti quatuor mille solidos, et quod ipse Bernardus et Poncius⁵ inter dictum tempus novem annorum teneantur⁶ desobligare dictam universsitatem ab onere suorum debitorum usque ad certam magnam peccunie quantitatem, ut in capitulis inde factis inter vos et dictos Bernardum et Poncium⁷ laciis continetur; fueritque nobis ex vestri parte humiliter suplicatum ut contractum ipsum laudare et aprobare ac nostri consensus et firme patrocinio roborare ex nostra benignitate solita dignaremur, igitur, suplicacioni vestre condescendentes benigne ac prospicientes ipsum contractum utilitatem vestram et dicte universsitis et per consequens nostram concernere evidenter, cum nostra interesit vestris indempnitatibus et debitorum exoneracionibus dare locum, tenore presentis carte nostre firmiter valiture dictum contractum et omnia et singula in eo contenta laudamus et approbamus et huius rescripti nostri patrocinio confirmamus eidemque huius serie interponimus auctoritatem nostram pariter et decretum. Mandantes per hanc eandem universis et singulis oficialibus nostris, presentibus et futuris, eorumque locatenentibus quatenus huiusmodi laudacionem, aprobacionem et confirmacionem ac decreti et auctoritatis nostre interposicionem firmas

habeant et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostri sigilli pendentis munimine roboratam.

Datum Barchinone, tricesima die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° regnique nostri XXXV°.

Guillelmus de Palou.

Pergamenea sigillo pendenti sigillata correcta.

1. Sardinie, *al ms. Sardine.*
2. et Poncius Miyllaz, *interlineat i escrit damunt mercatore Barchinone ratllat.*
3. ipsi, *interlineat i escrit damunt dictus ratllat.*
4. et Poncius, *interlineat.*
5. et Poncius, *interlineat.*
6. teneantur, *al ms. teneatur.*
7. et Poncius, *interlineat.*

254

1370, setembre, 1. Granyena

Acta notarial per a testimoniar l'ús tradicional de l'empriu de la vall de Granyena per a pasturar bestiar de targarins tot i la recent oposició dels granyenencs.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, fols. 97v-98r.

Carta com som en possessió da erbar e tenir bestiar al terme de Granyena.

Noverint universi quod in presencia mei notarii et testium infrascriptorum, die dominica que computebatur prima die menssis septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo, cum universitas ville Tarrege constituta per modum aciechi in valle vocata de Granyena, termini loci de Granyena, in quo termino dicta universitas et eius singulares habent, ut aserunt, adimprivium pascendi et erbandi eorum peccora et bestiare, quod adinprivium honorabilis comendator et homines de Granyena conantur auferre hominibus ville Tarrege, ut ab eis asseritur, ideo discretus Petrus de Segara, notarius et paciarius dicte ville, dicta die asseruit in presencia mei notarii et testium infrascriptorum quod aliqui homines de Granyena, tam equites quam¹ pedites, die sabati proxime preterita sumo mane secum duxerunt ad dictum locum de Granyena quamdam quantitatem bestiaris minuti, et nichilominus, de dicto bestiari, utendo dicti homines Tarrege de dicto adinprivio, dicti homines de Granyena interffecerunt quinque arietes in loco ubi ipsum bestiarium invenerunt. Et quod ea ratione dicta die sabati proxime preterita venerabilis Francischus de Palmerola, vicarius Tarrege pro domino rege, ut asseruit idem paciarius, accerserat personaliter una cum eius assessore et notario ad dictum locum de Granyena causa requirendi dictum bestiare, ut eum tornarent hominibus

ville Tarrege. Et cum dictus vicarius fuit prope dictum locum de Granyena, illi qui in dicto loco erant repiquarunt et fecerunt *fumades* e magnas voces et *alengia* movebant. in quantum quod dictum vicarium Tarrege audire in requisicionibus quas facere intendebat minime audire voluerunt. Et hoc idem asseruit discretus Guillelmus Romeus, notarius, qui cum dicto vicario Tarrege erat, et verbotenus michi notario inffrascripto dixit. Quapropter die prima mensis septembris in presencia mei notarii et testium inffrascriptorum dicta universitas ville Tarrege, volendo, ut asserebat, eorum ius et adinprivium defendere et manutenere et possessionem eiusdem adinprivii perseverare² et remanere, congreata per modum aciechi, ut est dictum, presente me notario, missit seu addicxit quandam quantitatem bestiaris minuti intus dictam vallem de Granyena, pascendo dictum bestiare, presente me notario et vidente intus dictam vallem hinc inde, de quibus discretus Petrus de Segarra, notarius et paciarius hoc anno dicte ville, nomine dicte universitatis requisivit me notarium inffrascriptum quod de predictis, videlizet, quomodo ipsi pascebant dictum bestiare in valle de Granyena utendo dicto eorum adinprivio, facerem promptam fidem et publicum etiam instrumentum in testimonium premissorum.

Que fuerunt acta die et loco predictis, presentibus pro testibus vocatis et rogatis discretis Francischo Moratoni et Petro Zassala, presbiteris dicte ville Tarrege, et Petro Rubey, filio Petri Rubey, loci de Muntoliu.

Sig+num mei Iohannis Ferrari, notarii publici regia auctoritate per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum, qui predictis, ut supra continetur, interfui scripsique et clausi.

Pergamenea correcta.

1. Quam, *interlineat i escrit damunt tam ratllat.*
2. perseverare, *al ms. pereseverare*

255

1370, setembre, 24. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i governador general, mana al veguer de Tàrrega que trameti al seu canceller el procés endegat sobre el sometent efectuat contra els llocs de Granyena i el Mas de Bondia.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 98r-98v.

Que lo procés de sometent feyt contra Granyena per lo bestiar que fo pres d'en Guillem Sciu ensemps ab algunes scriptures sie tramès¹ a Barchelona al canceller del senyor duch.

Inffans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, fideli suo vicario ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Cum nos processum soni emissi nuper per vos factum contra universsitates loci de Granyena et Mansi de Bondia ratione cuiusdam prede per aliquos homines dictarum universsitarum facte quibusdam hominibus dicte ville Tarrege de certa bestiarum quantitate et aliis decannis in dicto processu contentis et expressis, necnon quasvis alias scripturas factas ratione dicti procesus per nostrum cancellarium, qui est in civitate Barchinone, velimus ex causa facere recognosci, idcirco vobis dicimus et mandamus quatenus procesum et scripturas predictas vel eorum transumptum cum suo originali fideliter comprobatum, clausum et sigillatum dicto nostro cancellario, qui est in civitate predicta, ilico transmitatis, ut, ipso viso et recognito, valeamus in et super predictis providere quod iuris fuerit et rationis, hocque nullatenus immutetis seu etiam differatis.

Datum Barchinone,² XXIII^a die septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX^a.

Iaspertus, cancellarius.

1. tramès, *repetit al ms.*

2. Barchinone, *interlineat i escrit damunt Valencie ratllat.*

256

1370, octubre, 16. Tàrrega

L'infant Joan, primogènit i governador general, mana als jurats i prohoms de Granyena que tornin el bestiar que han segrestat a habitants de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 103v.

Manament feyt als jurats de Granyena que tornen lo bestiar que avien pres d'alguns de Tàrrega.

Infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, dux Gerunde et comes Cervarie, fidelibus suis iuratis et probis hominibus loci de Granyena,¹ salutem et gratiam.

Sicut percepimus, vos pridie nonaginta tria capita bestiarum minuti quorundam hominum ville Tarrege pascentis cum maiori quantitate bestiarum in villa de Granyena iuxta ademprivium quod homines ville Tarrege habent in terminis dicti loci, vobiscum ad dictum locum de Granyena capta adduxistis, et nunc fuerit nobis humiliter supplicatum pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville ut dicta nonaginta tria capita bestiarum per vos capta contra formam dicti ademprivii eis per vos tornari faceremus, ne ipsis in possessione dicti ademprivii possit aliquod preiudicium generari, eapropter, nolentes dictis hominibus ville Tarrege in eorum possessione dicti ademprivii per vos vel alios preiudicari, vobis dicimus et mandamus expresse

quatenus dicta nonaginta tria capita bestiarum predicti nobis illico transmitatis et hoc nullatenus differatis. Et si super capcione predicta aliquas proponere intenditis rationes, compareatis coram nobis secunda die a presentacione presentis inantea computanda, precauentes vos quod in transmitendo nobis dictum bestiarie nullam dilacionem seu excusacionem proponatis, nam nos ad manus nostras ex debito iustitie ipsum bestiari adduci volumus, ut de eo possimus disponere quod iuris fuerit et rationis.

Datum Tarrege, XVI^a die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^a LXX^a.

Visa de Ponte.

Papirea sigillo assueto dicti domino infantis sigillata correcta.

1. Granyena, *al ms.* Ganyena.

257

1370, octubre, 17. Tàrrega

L'infant Joan, primogènit i governador general, condemna amb l'exili a Sardenya el batlle del Mas de Bondia i quatre veïns del mateix lloc, per haver detingut i retingut indegudament dos targarins, arran del conflicte en l'ús de l'aigua.

A. Original: FMT, pergami 152.

B. LPT, III, f. 101v-102v. (d'A)

Remissio facta baiulo et hominibus Manssi de Bondia ex eo quia ceperunt duos iuvenes Tarrege qui ducebant aquas rigarii dicti Manssi ad possessiones habitantium Tarrege.

In Christi nomine. Noverint universi quod, cum coram nobis, infante Iohanne, serenissimi domini regis primogenito eiusque regnorum et terrarum generali gubernatore, duce Gerunde et comite Cervarie, seu fideli nostro vicario Tarrege, vos, Petrus Vitalis, baiulus, Raimundus Sagarra, Arnaldus Fresch, Iacobus Morell et Berengarius Mir, habitatores loci de Manso de Bondia, delati fuissetis et denunciati quod, maligno ducti spiritu, in diminucionem et usurpacionem iurisdictionis dicti domini regis atque nostre, Anthonium Bertrandi et Petrum Bertrandi, eius filium, comorantes cum Arnaldo Moratoni, vicino dicti ville Tarrege, utentes possessione, qua sunt habitatores et vicini dicte ville Tarrege, ducendi aquam cequiarum ac pexiarum locorum de Bondia de Montornes et de Grenyena ad predia et possesssiones dicti Arnaldi Moratoni, sitas in termino dicte ville, et aquam ipsam ducentes per rigarium de Bondia, in ipso rigario, infra vicariam dicte ville, cepistis et captos extrahendo eosdem a dicta vicaria adduxistis ad dictum locum de Granyena, factaque inde contra vos et quemlibet vestrum per dictum vicarium Tarrege inquisitione diligenti, vos existentes capti in posse nostri algutzirii, nolentes iudicium expectare nec negocium huiusmodi

iudicialiter ducere cum nostro procuratore fiscali, submiseritis vos humiliter et supposueritis nostre gratie et mercedi, nobis supplicando reverenter quatenus erga vos ex solita nostri clemencia misericorditer et benigne gerere et lenimentum iustitie proponere ultioni totaliter deberemus, nos, attentis meritis dicte inquisicionis et aliis que in hac parte consideranda fuerunt ac etiam attendenda, volentes solitam nostram erga vos extendere clemenciam et ipsam gladio proponere ulciscenti, nostram in scriptis tulimus sentenciam in hunc modum:

Nos infans Iohannes et cetera, visa inquisicione facta contra baiulum loci Mansi de Bondia et probatorum meritis, visisque et auditis omnibus hiis que dicti delati dicere, proponere et allegare voluerunt, auditis eorum advocatis, Dominum Deum habentes pro oculis et eius sacrosanctis Dei Evangeliiis coram nobis positis, attendentes et considerantes dictum baiulum dicti loci et homines ipsum concomitantes graviter errasse ac delinxisse, tam in retinendo dictos homines captos quam in remittendo seu adducendo ipsos ad dictum locum de Granyena extra vicariam in qua capti fuerunt propter delictum, ut dicitur, commissum per eosdem, et propter hoc iurisdiccione nostram, prout in eis fuit, occupasse, attentis inquam aliis citra hoc attendendis, quia nobis constat dictos baiulum et alios ipsum concomitantes fore culpabiles de predictis, idcirco pronunciamus et declaramus dictum baiulum, pro premissis per ipsum perpere perpetratis, in insulam Sardinie stare debere per quindecim annos et per ipsum tempus quindecim annorum ab alia dominacione domini genitoris nostri et nostra sentencialiter exulem facimus cum presenti, ita quod, si infra dictos quindecim annos, post tamen decem dies a prolacione huius sentencie inantea computandos, infra iurisdiccione domini regis vel nostram inventus fuerit, dicta insula dumtaxat excepta, ipsum ad suspendium condempnamus taliter quod moriatur. Et quia dictus baiulus habet navem seu lembum procurare cum quo possit transfretare, pronunciamus quod ipse baiulus, donec navem seu lembum procuraverit, sit et esse debeat infra decem dies proxime sequentes extra dominationem dicte domini regis et nostram. Item, pronunciando¹ relegamus ad decem annos Raymundum Segarra, Arnaldum Fresch, Iacobum Moreyll et Bernardum Mir, dicti loci, qui dictos homines captos ad locum de Granyena de mandato baiuli adduxerunt, in dictam insulam Sardinie, ita quod, si infra dictum tempus decem annorum infra dicionem regiam et nostram, dicta insula dumtaxat excepta, post tamen decem dies a prolacione huius sentencie inantea computandos, reperi fuerint, ipsos ad dictum suspendium condempnamus, taliter quod moriantur. Et in predictis dictos delatos sentencialiter condempnamus.

Lata fuit hec sentencia per dictum dominum inffantem et lecta de eius mandato ac etiam publicata superius nominatis baiulo et hominibus loci de Bondia, existentibus captis in posse Iohannis

Ianuarii, regentis officium algutzirii domini infantis predicti, videlicet, in hospicio Arnaldi Moratoni, vicini et habitatoris ville Tarrege, ubi officium dicti algutzirii tenebatur per me, Berengarium Sarta, scriptorem et notarium inffrascriptum, die iovis, septimadecima octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo, presente Petro Ferrarii, procuratore fiscali, presentibus etiam pro testibus Iohanne Ianuarii, predicto, Francisco Oliverii, auditore curie, Iacobo Verdegerii et Domenico Cohanerii, de expensoria dicti domini infantis, et aliis pluribus in multitudine affluenti.

Visa de Ponte.

Sig+num Berengarii Sarta, scriptoris dicti domini infantis et auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui prolacioni dicte sentencie interfuit et hec scribi fecit et cum litteris rasis et emendatis in lineis prima «ville Tarrage vos», et in secunda «Petrus Vitalis, baiulus, Raimundus Segarra, Arnaldus Fresch, Iacobus Morell et Bernardus», et in quinta «factaque inde», sexta «aliter» et alibi in eadem «erga vos», et octava «visisque», nona² «del», decima «in qua», duodecima «alia», et alibi in eadem «finaliter exulem facimus cum presenti», et in quintadecima «in», et in penultima linia huiusmodi clausure signi dicti notarii ubi raditur et abtatur «sententialiter exulem facimus cum presenti», et clausit.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. *Segueix regi, ratllat.*
2. *En acabar aquí el text de la pàgina, hom afegí Pergamenea sigillo pendenti dicti domini infantis correcta.*

258

1370, octubre, 18. Tàrrega

L'infant Joan, primogènit i governador general, després de rebre 2.500 florins d'or d'Aragó, confirma tots els privilegis i llibertats de la vila de Tàrrega, i en especial els referents als pasturatges i herbatges en els termes veïns.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 101r.

Confirmació feyta per lo senyor infant en Johan¹ de privilegis, franqueses, immunitats e concessions de la vila de Tàrrega.

Nos infans Iohannes, serenissimi Domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, dux Gerunde et comes Cervarie, attendentes pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege fuisse nobis humiliter supplicatum ut, cum dictus dominus genitor noster carissimus et ipsius atque nostri predecessores reges Aragonum illustres eorum solita bonitate nonnulla ac diversa

privilegia, franquitates, immunitates et alias gratias et concessionones universitati dicte ville et eius singularibus et tam super adempriviis imitendi eorum bestiarum quam erbagiandi intus terminos castrorum et locorum dicte ville circumvicinorum quam alias indulserint et concesserint, quibus iidem universitas et eius singulares usi fuerunt ab antiquo queque iam² per eundem dominum regem, patrem nostrum, fuerunt confirmata, eadem confirmare ipsaque approbare ex nostri assueta clemencia dignemur, igitur nos, dicte supplicacioni anuentes benigne, omnia et singula privilegia, franquitates et immunitates, concessionones et confirmaciones predictas et contenta in eis, prout eis melius et plenius usi fuerunt usquequaque, huius serie laudamus, approbamus et ex certa sciencia confirmamus. Mandantes cum hac eadem gerenti vices nostras in Catalonia, vicariis et baiulis dicte ville Tarrege et ville Cervarie, aliisque universis et singulis officialibus dicti domini regis ac nostris, presentibus et futuris, alias eorum locatenentibus, quatenus confirmacionem nostram huiusmodi, quam nos tenere et servare promittimus, firmam habeant et observent et faciant ab aliis inviolabiliter observari et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione vel causa. Pro huius vero confirmacione dedistis et solvistis nobis et confitemur nos habuisse a vobis et recepisse duos mille quingentos florenos auri Aragonie, quos nobis solvere promisistis quosque fideli consiliario et expensori nostro Petro Blanc, pro parte nostre curie, integre tradidistis. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Tarrege, octava decima die mensis octobris,³ anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo.

Visa de Ponte.

1. en Johan, *interlineat*.
2. iam, *al ms.* tam
3. mensis octubris *manca al ms.*

259

1370, octubre, 18. Tàrrega

L'infant Joan, primogènit i governador general, redimeix la vila de Tàrrega de les penes que es poguessin derivar per la invasió efectuada contra el lloc de Granyena.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 102v-103r.

Remissió facta per dictum infantem Iohannem pro facto de Granyena.

Nos infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum terrarum generalis gubernator, dux Gerunde et comes Cervarie, prospicientes vos, fideles nostros paciaros et probos

homines ville Tarrege, fuisse coram nobis denunciatos et inculpato, quod consilio habito ac pulsata campana cum sono tube et vexillo extenso, manu armata venistis hostiliter versus locum de Granyena,¹ invadendo eius terminos et talando plurimas vineas et arbores fructiferos et infructiferos possessionum hominum dicti loci cum ensibus, gladiis, baculis, securibus et aliis armorum generibus, quantum in vos fuit, in ipsis malum inferendo et dicendo ac clamando alta voce «a tala, a tala», fuisseque nunc nostro culmini pro vestri parte humiliter supplicatum ut, cum vos fueritis et sitis in possessionem erbagiandi, pasturandi et habendi ademprivium in terminis dicti loci, et ratione processus soni emissi facti per vicarium dicte ville Tarrege contra universitatem dicti loci de Granyena accesis ad dictum locum, affirmantes fuisse et esse in possessionem talandi et dampnificandi quoscumque, contradicentes nobis in predictis, et propterea intellexeritis et intendatis iuste, rite et legitime potuisse accedere ad dictum locum de Granyena et predicta fecisse, penam si quam propterea incurristis, quod tamen vos minime creditis, vobis graciosse remittere et relexare de nostri solita clementia dignaremur, igitur nos, dicte supplicacioni benigne inclinati, visis privilegiis predictis per illustres antecessores nostros reges Aragonum vobis factis et concessis super erbagiando et de pascendo in dictis terminis, visa etiam infformacione recepta per vicarium Tarrege super usu et possessione vestris de erbagiando et de pascendo in terminis prenarratis, ulterius viso processu soni emissi et aliis videndis et attendendis visis et attentis, quia satis nobis clare liquet de innocencia vestri, paciariorum et proborum hominum predictorum, tenore presentis absolvimus, definimus, remittimus, perdonamus ac etiam relexamus perpetuo gratiose vobis, dictis paciariis et probis hominibus et universitati dicte ville Tarrege, et bonis vestris et cuiuslibet vestrum perpetuo omnem accionem, questionem, petitionem et demandam, civilem et criminalem, et aliam quamlibet quam dictus dominus rex seu nos et officiales ipsius seu nostri contra vos et dictam universitatem et bona vestra et dicte universitatis possint seu possimus facere, proponere, infligere seu movere ratione pretensa, ita quod, sive in predictis culpabiles fueritis sive non, numquam possit contra vos, dictos singulares vel universitatem predictam, aut singulares vestrum seu bona vestra, predicta de causa, questio aliqua fieri, petitio vel demanda aut pena aliqua infligi seu imponi, immo sitis a predictis omnibus et singulis quitii et immunes ac penitus liberati, vobis tamen facientibus querelantibus de vobis civiliter dumtaxat iusticie complementum et solventibus expensas quas officiales regiois et nostros oportuit facere hac de causa. Mandantes cum hac eadem gerenti vices nostras in Cathalonia, vicario et baiulo ville Tarrege, aliisque universis et singulis officalibus dicti domini regis ac nostris vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus remissionem et diffinicionem nostras huiusmodi firmas habeant et observent² et faciant

ab aliis observari et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Tarrege, octava decima die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo.

Visa de Ponte.

Pergamenea sigillo pendenti correcta.

1. Granyena, *al ms.* Ganyena.
2. Observent, *al ms.* observerit.

260

1370, novembre, 4. Montblanc

Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega com han de procedir per tal d'assegurar i fer efectiva la quantitat de diners que li és manllevada.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 98v-99r.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 280-282, doc. XCVIII. (de B)

Carta com lo senyor Rey mana que façan síndich per assegurar a aqueles persones aquela quantitat que ere stat composat ab lo senyor duch.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorca, de Sardenya e de Còrsega e comte de Barchelona, de Rosseylló e de Cerdanya, als feels nostres los pahers e prohòmens de la vila de Tàrrega, salut e gràcia.

Com nós per evident necessitat haiam a manlevar ací en Muntblanch certa quantitat de moneda, la qual no podem aver bonament sens que vosaltres no entrets tenguts a aquells de qui-s manlevarà la dita quantitat de M DC LXVI florins VII sous IIII diners que-ns pertayen en la composició la qual faés d'aquests dies a II^m D florins d'or ab lo duch, car primogènit nostre, e per aquesta rahó sie necessari que vosaltres façats sindicat bastant a-n Simon Canut, de Tàrrega, qui és ací per les corts, per tal que puxa obligar a aqueles persones que nostre tresorer li dirà de pagar los dits M DC LXVI florins VII sous IIII diners a Carnestoltes, segons que sots obligats al dit nostre promogènit, per ço a vós dehim e manam espressament et de certa sciència que encontinent trametats al dit Simon lo dit sindicat per lo feel porter nostre Pere Lópiz de Pies, lo qual vos trametem per aquesta rahó, o trametats ací altre ab poder bastant de obligar a aqueles persones de qui-s farà la dita manleuta de pagar los dits M DC LXVI florins VII sous IIII diners al dit terme de Carnestoltes, sots aqueles penes, obligacions e altres vincles que hom se porà convenir ab los prestadors. E açò volem de certa sciència que façats encontinent, no

contrastant la obligació que d'aquí havets feyta al dit promogènit nostre, car nós, quant és a aquesta quantitat, ab la present vos fem quitis de totes penes et altres obligacions en què fosets obligats al dit promogènit nostre o altre en nom seu, e manam a él e a tots altres officials e portés, axí nostres com seus, que per rahó de la dita quantitat no us facen alguna exequció ne us agreugen en alguna manera, ans vos reeben en compte la dita quantitat, axí com si aquella era per part del dit duch rebuda. En altra manera, si açò fer no valets, ço que no creem, manam e comanam al dit porter que açò fer e complir vos forç fortment e destreta, axí per recepció de penyores com per venda d'aquellas, com encara en altra manera, segons que la qualitat d'aquest fet requer, comanans al dit porter sobre la dita exequció e les coses dependens d'aquella plenerament nostres veus ab la present, per la qual manera al veguer e al batle e altres officials de Tàrrega e a lurs lochatinents que, com requests seran per lo dit porter, donen favorablement a ell aytantes vegades com mester serà conseyll, favor e ajuda, si la ira nostra cobeien esquivar.

Data en Muntblanch, a IIII dies de noembre, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXX.

Rex Petrus.

Papirea sigillo dicti domini regis assueto sigillata correcta.

261

1370, novembre, 11. Montblanc

Pere III confirma al veguer i al batlle de Tàrrega l'exclusió de jurisdicció a la vila i sobre els seus habitants imposada al portantveu del governador general, fra Guillem de Guimerà, amb l'única excepció de la conducció de l'host militar.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 99r-v.

Que ffrare Guillem de Guimerà portantveus de governador no age a conèxer civilment ne criminal en la vila de Tàrrega ne singulars d'aquela.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Recolimus nos cum alia nostra litera data Barchinone, XII^a die iulii proxime preteriti, exemisse universsitate dicte ville et singulares ipsius ac bona eorum a foro et iurisdiccione fratris Guiyllelmo de Guimerano, gerentis vices gubernatoris in Cathalonia, et eos submississe foro et iurisdiccioni vestre, ut in ipsa litera serius explicatur. Et hiis diebus cum alia nostra litera data in Montealbo, XXVI^a die preteriti

menssis octobris, mandavimus vobis, vicario supradicto et probis hominibus ville predictae, ut supradicto fratri Guiyllelmo, velut gerenti vices gubernatoris, pareretis et obediretis cum effectu in omnibus hiis in quibus gerenti vices gubernatoris parere et obedire consuevistis, tenemini et debetis, exceptis tamen questionibus et littibus que ducerentur inter ipsos probos homines et ordinem Hospitalis, quibusvis literis aut provisionibus a curia nostra in contrarium emanatis obsistentibus ullo modo. Sane cum nos predictam exemptionem fecerimus causa cognita et informacione recepta, que in nostro fuit consilio recognita ad plenum et qua reperimus eundem fratrem Guiyllelmo, ut gerentem vices gubernatoris, dicte universsitati et singularibus eiusdem plurimum esse suspectum ex certis rationibus sive causis in dicta informacione contentis, nosque velimus, sicut congruit equitati, predictam executionem ex iusticie debito factam valere et obtinere roboris firmitatem, nisi in casu quo dictus frater Guiyllelmo, ut gerens vices gubernatoris, duceret exercitus dicte ville, quo casu, tam in indicendo seu convocando exercitus quam eos ducendo, volumus ipsam universsitatem et eius singulares ipsius fratris Guiyllelmi foro et iurisdictioni subesse. Propterea vobis et utrique vestrum dicimus et mandamus quatenus de omnibus et singulis questionibus et negociis, tam civilibus quam criminalibus, dictam universsitatem et singulares ipsius tangentibus quovis modo, cognoscatis et eas, prout de iure et ratione faciendum inveneritis, fine debito terminetis iuxta comissionis per nos inde vobis facte seriem et tenorem littera nostra pretacta, qua vobis et probis hominibus antedictis duximus iniungendum ut eidem fratri Guiyllelmo in officio sibi comisso pareretis et obediretis, quamque litteram nisi quoad sequendum ipsum hostiliter, ut prefertur, presentis serie de certa sciencia revocamus in aliquo non obstante. Mandamus per eandem ipsi fratri Guiyllelmo firmiter et expresse ut de questionibus et negociis antedictis se decetero nullatenus intromittat, sed potius dictam exemptionem servet, omni obstaculo quiescente, abdicantes sibi potestatem contrarium faciendi.

Datum in Montealbo, XI^a die novembris, anno a nativitate Domini millesimo trescentesimo septuagesimo.

Decanus Urgelli.

Papirea sigillo assueto dicti domini regis sigillata correcta.

1. *Al marge esquerre en lletra moderna* Que lo governador no pusque conèixer criminalment per los de Tàrrega.

262

1370, novembre, 15. Montblanc

Pere III, atesa la darrera agressió dels homes de Tàrrega contra Verdú, mana que cap de les dues poblacions no envaeixi el terme de l'altra.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, III, f. 107r-v.

Que los de Tàrrega no entren ab armes ne aquels de Verdú el terme de Tàrrega sots pena de M morabatins.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis fidelibus nostris vicario et baiulo, hominibus ville Tarrege² vel dictorum officialium locatenentibus, salutem et dilectionem.

Sicut nobis fuit expositum, abbas Populeti et sui homines de Verduno hesitant ut vos ratione adempriviorum, que habere asseritis in terminis de Verduno, manu armata seu alias violenter,³ prout iam aliis fecistis temporibus, atemptetis intrare ac invadere dicti loci de Verduno terminos pro inferendo in eisdem et hominibus dicti loci dampna aliqua sine causa, propter quod vos, dicti homines ville Tarrege, et ipsi homines de Verduno, possetis ad irreperabile scandalum devenire. Quare volentes, prout regie congruit magestati, nostros subditos ab omni materia scandali precavere, vobis, officialibus et hominibus ville Tarrege, necnon et hominibus de Verduno et singularibus dictorum locorum, ut utriusque equalitas observetur, tenore presentium inhibemus et sub pena mille morabatinorum, curie⁴ nostre quociens contrafactum fuerit adquirenda et de bonis contrafacientium exigenda, precipimus et districte precipiendo mandamus quatenus vos, officiales et homines ville Tarrege, adversus homines de Verduno vel eorum terminos seu bona ipsorum, et ipsi homines adversus vos seu terminos vestros aut bona vestra, dampnum seu molestiam alii⁵ contra alios minime inferatis nec ingredi aliorum terminos manu armata, seu causa dandi dampnum modo aliquo presumatis. Si vos vero, dicti officiales et homines ville Tarrege, causas habetis aliquas, que premisis obsistant, octava die post receptionem presencium coram iudice per nos super hoc dato compareatis per vestros sufficientes syndicos seu nuncios, ad proponendum easdem et de vestro iure docendum, quoniam nos, negocio per eundem iudicem collecto et auditis rationibus partium usque ad plenum, super premissis intendimus mediante iusticia providere.

Datum in Montealbo, XV^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX, sub nostro sigillo secreto.

Petrus, cancellarius.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.
2. dilectis fidelibus nostris vicario et baiulo hominibus ville. Tarrege *subratllat al ms.*
3. violenter, *al ms.* violuntur.
4. curie *manca al ms.* Al seu lloc hom deixà un espai en blanc.
5. alii, *manca al ms.*

1370, novembre, 15. Montblanc

Pere III, atenant els conflictes derivats dels pasturatges efectuats per targarins dins de Verdú, mana al batlle de Tàrrega que des d'aquesta vila es respectin tant els béns i les persones com la jurisdicció dels habitants de Verdú, i que cadascuna de les dues parts enfrontades presenti les respectives argumentacions davant del jutge especial designat pel rei.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 108r-v.

Que los de Verdú no sien perturbats en jutyar tales e bans e en fer exequció d'aquelles dels hòmens de Tàrrega qui fan tales o bans el lur terme.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo Tarrege, presenti et qui pro tempore¹ fuerit, vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

In petitione nobis pro parte maioralis et hominum de Verduno reverenter oblata vidimus contineri quod homines ville Tarrege cum eorum animalibus et² bestiariis intrant sepe terminos dicti loci de Verduno ac pasturant seu depascunt erbas terminorum ipsorum. Sed, cum dampnum seu talam in vineis, saffranis, arboribus vel bladibus inferunt, iurati et probi homines de Verduno extimant per eos dampna illata, bonis dampnificatis retinent penes se ex animalibus et bestiariis ipsis que sufficiunt ad satisfaccionem dampni predicti, ut predicatur, extimati et pene super non inferendis ipsis dampnis apposite et adiecte. Vosque a modico citra tempore cum paciariis dicte ville ratione iam dicta repignoratis homines de Verduno, affirmando ipsos homines non posse iudicare seu extimare talam et banna predicta sine mustaçafio, nam alias, excrescendo modum debitum in extimacione huiusmodi, prefati homines de Verduno possent ipsos homines ville Tarrege privare seu expoliare ab emprivio supradicto. Quare, cum aseratur pro parte dictorum maioralis et hominum de Verduno quod vos propter repignoracionem predictam perturbatis ipsos homines in iudicando talas et bana predicta et in faciendo dicta pignora indebite et iniuste, idcirco, a nobis super³ hiis iusticie remedio postulato, vobis dicimus et mandamus quatenus decetero per modum iam dictum super premissis dictos homines de Verduno minime perturbetis nec perturbari per homines dicte ville Tarrege modo aliquo permitatis. Set, si rationes aliquas ipsi se habere dixerint, quibus monstrare valeant quod premissa non debeant fieri per ipsos homines de Verduno per modum superius designatum, assignetis eisdem certum et competentem terminum ad producendum et allegandum easdem coram iudice per nos super hoc

dato per eorum idoneum syndicum seu nuncium specialem, quoniam nos parati sumus super eo, collecto dicto negocio per dictum iudicem et ad plenum auditis partium rationibus, facere iustitiam expeditam.

Datum in Montealbo, XV^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo, sub nostro sigillo secreto.

Petrus, cancellarius.

1. fideli nostro baiulo Tarrege presenti et qui pro tempore *subratllat al ms.*
2. et *manca al ms.*
3. *Segueix is al ms.*

264

1370, novembre, 20. Montblanc

Pere III i la reina Elionor concedeixen al primogènit i governador general la part restant dels 2.500 florins d'or d'Aragó procedents de la remissió imposada a la vila de Tàrrega pels fets de Granyena, malgrat haver-los reclamat per a la cambra de la reina.

- [A]. Original perdut.
 B. LPT, III, f. 99v-100r.
 C. LPT, III, f. 104r-v.

Carta de la desempera feyta per lo senyor rey e la senyora reyna dels M M D florins que la vila devie o avie a donar¹ al senyor duch.

Petrus et Alienora, Dei gratia rex et regina Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone et comitissa Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus paciariis² et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Quamvis verbo et literis nos et alter nostrum emperaverimus penes vos omnes illos florenos per vos ad solvendum restantes inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito nostro carissimo, duci Gerunde et comiti³ Cervarie, ex illis duobus mille quingentis florenis auri pro quibus secum composuistis ratione criminis seu delicti per vos, ut asserebantur,⁴ comissi in conflictu nuper habito cum hominibus loci de Grenyena, siti intra vicariam Cervarie, vobisque mandaverimus ut de dictis restantibus florenis eidem infanti, vel alii sui pro parte, nullo modo rependeretis seu satisfaceritis, sed potius nobis, dicte regine, cui iure asignacionis camere nostre competunt et spectant, ut de ipsis litteris et verbis plenare recordamur, tamen, quia ad dicti nostri primogeniti intercessionem omnes dictos duos mille quingentos florenos auri compositionis predicte percipiendos per eum providimus pro suis voluntatibus faciendis, et properea mandamus vobis quatenus, dictis empera, literis et mandatis nostris in contrarium factis nullo modo obstantibus, repondeatis et satisfaciatis dicto nostro primogenito, seu cui voluerit loco⁵ sui, de omnibus dictis florenis ad solvendum

restantibus ex compositione predicta, aliis literis seu provisionibus nostris minime requisitis.

Datum in villa Montisalbi, XX^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo.

Rex Petrus.

1. devie o avie a donar, a LP IIIa avie a dar.
2. paciariis, a LP IIIa paciariis.
3. comiti, a LPT IIIa comite.
4. asserebantur, a LP IIIb asserebatur.
5. loco, a LP IIIb locho.

265

1370, desembre, 8. Poblet

Pere III encomana al jurista Bertran de Vall que resolgui la controvèrsia entre Tàrrega i llocs veïns, com Granyena i Verdú, sobre els drets de pasturatge i herbatge.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 100r-v.

Comissió feyta a l'honrat micer Bertran dez Val per rahó dels aemprius.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli consiliario nostro Bertrando de Vallo, legum doctori, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege fuit nobis expositum reverenter quod, licet ipsi ex possessione antiqua et a tanto tempore citra quod hominum memoria in contrarium non existit, sint et fuerint in possessione depascendi eorum bestiarum et utendi erbagiis in terminis locorum de Granyena, de Granyenella, de Calaçañç, de Montornes et Mansi de Bondia, de Talladello, de la Corbela, de Offegato,¹ de Luça, de Alteto, de Clarisvallibus, del Mor, de Monteperlerio, de Prixana, de Montealbano et in termino de Valerna et de Sarratex ac etiam in termino de Verduno; et ulterius habeant ademprivium lignandi et etiam in aquis constitutis in dictis locis et terminis adaquiendi² ac etiam imponendi banna inpossessionibus et terris quas homines dicte ville Tarrege habent in quolibet terminorum predictorum; mostaçafique dicte ville debeant vocari in iudicandis talis que fiunt per dictum bestiare in dictis terminis; et, si secus fiat et inde fiant pignera per homines dictorum locorum, homines dicte ville consueverunt repignorare, ut sic eorum ius illesum remaneat et intactum, tamen a modico citra tempore, vigore quarumdam litterarum a nostra curia impetretarum, tam ad instanciam prioris Catalonie seu comendatoris vel baiuli seu iuratorum dicti loci de Granyena ac

Iohannis Messeguerii, quam etiam abbatis Populeti³ vel maioralis et proborum hominum dicti loci de Verduno, homines ipsorum locorum nituntur supplicantes eisdem in possessione et usu predictis minus debite, ut asseritur, impedire. Unde, cum ipse litere fuerint veritate tacita impetratae, sindico seu procuratore dicte universitatis dicte ville Tarrege in curia existente minime vocato nec audito, non attento quod iam super predictis vel aliquibus ex eis lis pendeat, nullusque sit sua possessione absque cause cognitione nec litte pendente privandus iuxta constitutiones Catalonie generales; fueritque nobis propterea humiliter supplicatum eis super predictis provideri de remedio opportuno, idcirco nos, supplicatione ipsa suscepta benigne, revocantes et annullantes provisiones seu literas ad instanciam supra nominatorum seu alicuius eorum a nostra curia obtentas et quicquid vigore ipsarum secutum extitit, vobis dicimus, comitimus et mandamus quatenus, vocatis partibus ac resumtis processibus inde habitis in eo puncto quo sunt, quos per quoscumque detentores vobis tradi iubemus, de premissis omnibus cognoscatis et super eisdem faciatis et decernatis quod de iure et ratione ac consuetudinibus generalibus Catalonie fuerit faciendum. Nos enim vobis super eisdem omnibus et singulis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem vices nostras committimus cum presenti, per quam iubemus et mandamus vicario et baiulo Tarrege ceterisque officialibus nostris vel eorum locatenentibus necnon baiulis ac⁴ hominibus dictorum locorum, sub⁵ pena quingentorum morabatinorum auri nostro erario applicandorum, quod de premissis seu⁶ vigore dictarum litterarum seu provisionum, quas, ut est dictum, revocavimus, nullatenus intromittant seu eis uti indebite aliquatenus non presumant.

Datum in monasterio Populeti, sub nostro sigillo secreto, octava die decembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo.

Guillemus de Palou.

Papirea sigillo secreto sigillata correcta.

1. Offegato, *al ms.* Olfegato.
2. adaqiendi manca *al ms.*
3. Populeti, *al ms.* Populetum.
4. ac, *al ms.* hac.
5. sub, *al ms.* sup.
6. seu, *al ms.* se.

266

1371, gener, 11. Tortosa

Pere III, ateses les reclamacions sorgides entorn de les lletres reials sobre el conflicte per les pastures entre Tàrrega i Verdú, manté les dues disposicions de 15 de novembre de 1370, on es mana al batlle de Tàrrega el respecte pels drets dels homes de Verdú, s'imposa a

ambdues parts que no envaeixin el terme contrari, i deroga la comissió feta a Bertran de Vall el 8 de desembre de 1370, tot imposant ara la del mateix Bertran de Vall i Amorós Roboll.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 108v-110v.

Carta revocatòria obtinguda per lo majoral e homens de Verdú contra los aemprius dels homens de Tàrrega.

Petrus, Dei gratia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege et ipsorum lochatenentibus,¹ salutem et gratiam.

Recolimus pridem provisiones super infrascripto negocio fecisse cum duabus nostris litteris, quarum tenores secuntur in hunc modum:
 "Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidei nostro baiulo Tarrege, presenti et qui pro tempore ffuerit, vel eius locumtenenti, salutem et gratiam. In petitione nobis pro parte maioralis et hominum de Verduno reverenter oblata vidimus contineri quod homines ville Tarrege cum eorum² animalibus et bestiariis intrant sepe terminos dicti loci de Verduno et pasturant seu depascunt erbas terminorum ipsorum. Set, cum dampnum seu talam in vineis,³ saffranis, arboribus vel bladis infferunt, iurati et probi homines de Verduno extimant per eos dampna illata, bonis dampnificatis retinent penes se ex animalibus et bestiariis⁴ ipsis que sufficiunt ad satisfaccionem dampni predicti, ut predictitur, extimati et pene super non inferendis ipsis dampnis aposite et adiecte. Vosque a modico citra tempore cum paciariis dicte ville ratione iam dicta repignoratis homines de Verduno, affirmando ipsos homines non posse iudicare seu extimare talam et banna predicta sine mustaçafo, nam alias, excedendo modum debitum in extimacione huiusmodi, preffati homines de Verduno possent ipsos homines ville Tarrege privare seu expoliare ab emprivio supradicto. Quare, cum asseratur pro parte dictorum maioralis et hominum de Verduno quod vos propter repignoracionem predictam perturbatis ipsos homines in iudicando talas et bana predicta et in faciendo dicta pignora indebite et iniuste, idcirco, a nobis super hiis iusticie remedio postulato, vobis dicimus et mandamus quatenus⁵ decetero per modum iam dictum super premissis dictos homines de Verduno minime perturbetis nec perturbari per homines dicte ville Tarrege modo aliquo permitatis. Set, si rationes aliquas ipsi se habere dixerint, quibus mostrare valeant quod premissa non debeant fieri per ipsos homines de Verduno per modum superius designatum, asignetis eisdem certum et competentem terminum ad producendum et allegandum easdem coram iudice per nos super hoc dato per eorum idoneum sindicum seu nuncium specialem, quoniam nos parati sumus super eo, collecto dicto negocio per dictum iudicem et ad plenum auditis partium rationibus, facere iustitiam expeditam.

Datum in Montealbo, XV^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo, sub nostro sigillo secreto. Petrus, cancellarius”.

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, dilectis⁶ et fidelibus nostris vicario et baiulo ac hominibus ville Tarrege vel dictorum officialium locatenentibus, salutem et dilectionem. Sicut nobis fuit expositum, abbas monesterii Populeti et sui homines de Verduno hesitant ne vos ratione ademprviorum, que habere asseritis in terminis de Verduno, manu armata seu alias violenter, prout iam aliis fecistis temporibus, atemptetis intrare et invadere dicti loci de Verduno terminos pro inferendo in eisdem et hominibus dicti loci dampna aliqua sine causa, propter quod vos, dicti homines ville Tarrege, et ipsi homines de Verduno, posetis ad irreparabile scandalum devenire. Quare volentes, prout regie congruit magestati, nostros subditos ab omni materia scandali precavere, vobis, officialibus et hominibus ville Tarrege, necnon et hominibus de Verduno et singularibus dictorum locorum, ut utrique equitas observetur, tenore presentium iubemus et sub pena mille morabatorum, curie nostre quociens contrafactum fuerit acquirenda et de bonis contrafacientium exhigenda, precipimus et districte precipiendo mandamus quatenus vos, officiales et homines ville Tarrege, adversus homines de Verduno vel eorum terminos seu bona ipsorum, et ipsi homines adversus vos seu terminos vestros aut bona vestra, dampnum seu molestiam alii contra alios minime infferatis nec ingredi aliorum terminos manu armata, seu causa dandi dampnum modo aliquo presumatis. Si vos vero, dicti officiales et homines ville Tarrege, causas habetis aliquas, que premisis obsistant, octava die post receptionem presencium coram iudice per nos super hoc dato compareatis per vestros sufficientes syndicos seu nuncios, ad proponendum easdem et de vestro iure docendum, quoniam nos negocio, per eundem iudicem collecto et auditis rationibus partium⁷ usque ad plenum, super premissis intendimus mediante iusticia providere. Datum in Montealbo, XV^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX, sub nostro sigillo secreto. Petrus, cancellarius”.

Subsequenter, ad inoportunitatem proborum hominum ville Tarrege, aliam fecimus provisionem, predictis contrariam, continencie subsequentis:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fideli consiliario nostro Bertrando de Vallo, legum doctori, salutem et gratiam. Pro parte paciariorum⁸ et proborum hominum ville Tarrege fuit nobis expositum reverenter quod, licet ipsi ex possessione antica et a tanto tempore citra quod hominum memoria in contrarium non existit, sint et fuerint in possessione depascendi eorum bestiarum et utendi⁹ erbaggiis in terminis locorum de Granyena, de Granyenela, de Calaçaç, de Montornes et Manssi de Bondia, de Talladello, de la Corbela, de Ofegato, de Luça, de Alteto, de Clarisvallibus, del Mor, de Monteperlerio, de Prexana, de Montealbano et in termino de Valerna et de Saratex ac etiam in termino

de Verduno; et ulterius¹⁰ habeant ademprivium lignandi et etiam in aquis constitutis in dictis locis et terminis adaquiendi ac etiam imponendi banna in possessionibus et terris quas homines dicte ville Tarrege habent in quolibet terminorum predictorum; mostaçaffique dicte ville debeant vocari in iudicandis talis que fiunt per dictum bestiare in dictis terminis; et, si secus fiat et inde fiant pignera per homines dictorum locorum, homines dicte ville consueverunt repignorare, ut sic eorum ius illesum remaneat et intactum, tamen a modico citra tempore, vigore quarumdam litterarum a nostra curia impetratarum, tam ad instanciam prioris Catalonie seu comendatoris vel baiuli seu iuratorum dicti loci de Granyena ac Iohannis Messeguerii, quam etiam abbatis Populeti vel maioralis et proborum hominum dicti loci de Verduno, homines ipsorum locorum nituntur¹¹ suplicantes eosdem in possessione et usu predictis minus debite, ut asseritur,¹² impedire. Unde, cum ipse litere fuerint veritate tacita impetratae, sindico seu procuratore dicte universitatis¹³ dicte ville Tarrege in curia existente minime vocato nec audito, non attento quod iam super predictis vel aliquibus ex eis lis pendeat, nullusque sit sua possessione absque cause cognicione nec lite pendente privandus iuxta constitutiones Cathalonie generales; fueritque nobis propterea humiliter suplicatum eis super predictis provideri de remedio opportuno, idcirco nos, supplicatione ipsa suscepta benigne, revocantes et annullantes provisiones seu literas ad instanciam supra nominatorum seu alicuius eorum a nostra curia obtentas et quicquid vigore ipsarum secutum extitit, vobis dicimus, comitimus et mandamus quatenus, vocatis partibus ac resumptis processibus inde habitis in eo puncto quo sunt, quos per quoscumque detentores vobis tradi iubemus, de premissis omnibus cognoscatis et super eisdem faciatis et decernatis quod de iure et ratione ac consuetudinibus generalibus Cathalonie fuerit faciendum. Nos enim vobis super eisdem omnibus et singulis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem vices nostras committimus cum presenti, per quam inhibemus et mandamus vicario et baiulo Tarrege ceterisque officialibus nostris vel eorum locatenentibus necnon baiulis ac¹⁴ hominibus dictorum locorum, sub pena quingentorum morabatinorum auri nostro erario applicandorum, quod de premissis seu vigore dictarum litterarum seu provisionum, quas, ut est dictum, revocavimus, nullatenus intromittant seu eis uti indebite aliquatenus non presumant. Datum in monasterio Populeti, sub nostro sigillo secreto, octava die decembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX°. Guillemus de Palou".

Verum cum ultima littera supra inserta sit suprepticie et suggesta falsitate et tacita veritate impetrata, eo quia non solum citati dicti probi homines Tarrege fuerunt, set etiam semel et pluries in nostra audientia, ubi diversas delaciones maliciosas et difugia proposuerunt, pluribus vicibus auditi, et in ipso negotio,¹⁵ ipsis sindicis presentibus, fuit processa, et propterea suplicatum fuerit nobis pro parte maioralis et

proborum hominum loci de Verduno eis super predictis provideri de iusticie remedio congruenti, vobis dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus primas duas insertas provisiones tanquam iuste et legitime impetratas¹⁶ in omnibus et per omnia observetis inviolabiliter et observari per quosquam faciatis, litera ultima, pro parte proborum hominum ville Tarrege impetrata, quam ex iusticie debito revocamus, nullatenus obsistente. Et nichilominus huius serie reducentes dictum negocium Bertrando de Vallo, predicto, et Amariosio Robolli, iurisperito, et cuilibet eorum insolidum, eisdem Bertrando et Amariosio et cuilibet eorum eadem serie dicimus, comitimus et mandamus quatenus, vocatis qui in predictis fuerint evocandi et traditis eorum rationibus, negocium contentum in predictis primis duabus literis ad plenum colligant et alias procedant, prout in ipsis continetur, iuxta ipsarum series pleniores. Volumus tamen quod dictis partibus terminus decem dierum¹⁷ prefigatur, infra quem coram dictis iudicibus vel altero eorum suas rationes proponant. Quem terminum eisdem tenore presentis post presentationem¹⁸ huius eis fiendam¹⁹ peremptorie²⁰ ducimus etiam assignandum.

Datum Dertuse, XI^a die ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a LXX° primo.

Decanus Urgelli.

1. fidelibus nostris vicarie et baiulo ville Tarrege et ipsorum lochatenentibus *subratllat al ms.*

2. eorum, *al ms.* et
3. vineis, *al ms.* vinis.
4. bestiariis, *al ms.* bestiariis.
5. quatenus, *interlineat.*
6. dilectis, *al ms.* dilecto.
7. *Des de quoniam fins a partium, enclosos, interlineat.*
8. paciariorum, *al ms.* paciarios.
9. utendi, *al ms.* utenti.
10. ulterius, *al ms.* ultimos.
11. nituntur, *al ms.* nitentur.
12. asseritur, *al ms.* asserit.
13. dicte universitatis, *al ms.* dicto universitate.
14. ac, *al ms.* ah.
15. negocio, *al ms.* negotus.
16. impetratas, *al ms.* impetratis.
17. dierum, *al ms.* dies.
18. *Segueix cum al ms.*
19. fidendam, *al ms.* fienda.
20. peremptorie, *al ms.* per emptorem.

1371, febrer, 13. Tortosa

Pere III, ateses les discrepàncies entre la vila de Tàrrega i els mercaders Bernat Lambart i Ponç Millar entorn de la cessió temporal a aquests

de les imposicions i la quèstia, mana al batlle que vetlli per l'entesa i que si cal proposi i faci acceptar a ambdues parts l'arbitri d'un nou jurista, que substitueixi l'anterior, mort sense haver aclarit el cas.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 103v-104r.

Comissió feyta al batle de Tàrrega per rahó del contracte d'en Bernat Lambart e d'en Ponç Miylar.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Cerritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Suplicationem nobis oblatam pro parte universitatis proborum hominum ville ipsius vidimus continentem quod dicta universitas vendidit Poncio Millaz et Bernardo Lambart, mercatoribus, impositio- nes et questiam mille librarum ville eiusdem ad certum tempus pro certo precio, super quibus inter ipsas partes fuerunt firmata quedam capitula, que tamen corrigenda remanserunt ad cognitionem Bernardi de Tarrega, iurisperiti, in quem super eo dicte partes amicabiliter concordarunt. Et quia idem iurisperitus diem suum clausit extremum, predictis capitulis non correctis, emptores iamdicti precium antedictum eidem universitati solvere recusant. Et ut dictam solutionem facere non habeant, ad dictam correccionem faciendam aliquem idoneum iurisperitum eligere contradicunt. Quare, supplicato nobis super hiis de iusticie remedio provideri, vobis dicimus et mandamus quatenus, si, vocatis vocandis, vobis constiterit dictos emptores debere compelli ad complendum contractum iamdictum, ad hoc eos compulsionibus debitis compellatis, providendo quod comuni consensu partium iam dictarum eligatur alius iurisperitus, qui subrogetur in locum dicti defuncti ad dictam capitula corrigenda. Super quibus procedatis breviter, simpliciter et de plano, maliciis et defugiis omnibus pretermissis.

Datum Dertuse, XIII^a die februarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo primo.

Guillelmus de Palou.

Papirea sigillo assueto dicti domini regis sigillata correcta.

1. *etinterlinat al ms.*

1371, març, 29. Tortosa

Pere III revoca la requisició del batlle i els paers de Tàrrega reclamant al senyor d'Anglesola que respecti i permeti extreure els béns dels qui han abandonat la seva jurisdicció i han estat acceptats com a vilatans de Tàrrega.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 105v.

Que no sie procehit contra lo noble en Berenguer d'Anglesola per I^a requesta a él feyta que faés tornar a aquels que s'eren feyts vehins de Tàrrega, ço que avien dins jurisdicció del dit noble.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsicæ comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris baiulo et paciariis ville Tarrege, salutem et gratiam.

Vidimus quendam vestram literam, datam Tarrege, XIX^a die mensis presentis, in effectu continentem quod requirebatis nobilem Berengarium de Angularia, cuius est locus de Angularia, ut non procederet contra illos homines qui noviter de loco eodem ad villam ipsam sua domicilia transtulerunt, uxores, filios et bona ipsorum huius translacionis ex causa nec etiam aliqua alia ratione, quinimmo bona que habebant in dominio ipsius nobilis secum asportare permetteret, et, si que ceperat, ea restitueret eisdem, alioquin si¹ secus attemptaret, prederetis contra eum et submissos sue iurisdictioni, prout in ipsis litteris hec latius contineri videntur. Cumque in nostra audiencia cognitum fuerit dictam literam in preiudicium et enervacionem libertatis et iurium nobilis antedicti et contra ius et rationem, Usaticos Barchinone et consuetudines Cathalonie generales, a vobis et vestra curia emanasse et alias de se inventa fuerit iusta, in tantum quod per iustitiam est revocando, sicque nos, attento quod ea que contra ius fiunt debent pro infectis haberi, nec pati debemus quod unde iura nasci debent iniurie oriantur, ideo ex hiis et aliis, que vestrum animum rationabiliter movere debuerunt, moti, dictam literam et contenta in ea decernentes iniusta et ab omni prorsus equitatis et rationis via exclusa, de certa sciencia ex evidenti iusticie debito, requirente parte dicti nobilis, cui in iure suo deficere nequimus nec debemus, huius serie revocamus. Quam quidem revocacionem per hanc eandem vobis duximus intimandam, ut vigore predictarum literarum contra eundem nobilem hac accione procedere minime presumatis.

Datum Dertuse, XXIX^a die marcii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo.

Petrus, cancellarius.

1. se, *al ms.* si

1371, març, 30. Tortosa

Pere III adverteix al veguer i al batlle de Tàrrega que, en les aparentment contraposades disposicions reials en el conflicte entre la vila de Tàrrega i els llocs veïns per raó de les pastures, estiguin atents a la comissió especial comanada al jurista Bertran de Vall i que,

conseqüentment, s'abstinguin de procedir contra els targarins que pasturin a Ofegat, malgrat allò que el mateix monarca havia manat prèviament.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 106r-107r.

Letra impetrada per en Johan Messeguer contra los aemprius que Tàrrega ha en los termes vehinals.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie¹ et Corsice, fideli nostro vicario Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Pridem vobis per aliam literam scripsisse recolimus sub hac forma:

“Petrus, Dei gratia Rex Aragonum *et cetera*, fideli nostro vicario Tarrege vel eius locumtenenti,² salutem et gratiam. Cum Iohannes Messegerii, cuius est castrum de Offegato, asseruerit in audiencia nostra querelose quod homines ville Tarrege iniuste nituntur mittere ac depascere bestiarum in termino dicti castri, et quod est ius comune pro eo quo cavetur etiam quod omnis res presumitur libera nisi probetur servituti subiecta, supplicaveritque nobis humiliter sibi super hiis de iusticia provideri, propterea vobis dicimus et mandamus quatenus dictos homines mittere seu depascere dicta bestiarum in dicto termino minime permitatis. Si vero dicti homines pretenderint ex privilegiis, pacto vel consuetudine seu alias eisdem ius competere de inmitendo vel depascendo ipsa bestiarum in dicto termino, intimetis vel³ preffigatis eisdem⁴ quod convenient ipsum Iohannem proinde in audiencia nostra vel coram iudice competenti et fiet ipsis iusticia in predictis. Datum in villa Montisalbi, XXVI^a die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo. Decanus Urgelli”.

Subsequenter ad importunitatem proborum hominum dicte ville Tarrege aliam fecimus provisionem, predictis contrariam, continentie subsequentis:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fideli nostro Bertrando de Valle, legum doctori, salutem et gratiam. Pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege fuit nobis expositum quod, licet ipsi ex possessione antiqua et a tanto tempore citra quod hominum memoria in contrarium non existit, sint et fuerint in possessione depascendi eorum bestiarum et utendi erbaggiis in terminis locorum de Granyena, de Granyenella, de Calaçañç, de Muntornes et Mansi de Bondia, de Talladello, de la Corbela, de Offegato, de Luça, de Alteto, de Clarisvallibus, del Mor, de Monteperlerio, de Prixana, de Montealbano et in termino de Valerna et de Saratex ac etiam in termino de Verduno; et ulterius habeant ademprivium lignandi et etiam in aquis constitutis in dictis locis et terminis adaquiendi ac etiam imponendi banna in possessionibus et terris quas homines dicte ville Tarrege habent in

quolibet terminorum predictorum; mostaçafique dicte ville debeant vocari in iudicandis talis que fiunt per dictum bestiare in dictis terminis; et, si secus fiat et inde fiant pignora hominibus dictorum locorum, homines dicte ville consueverunt repignerare, ut sic eorum ius illesum removeat et intactum,⁵ tamen a modico citra tempore, vigore quarumdam litterarum a nostra curia impetratarum, tam ad instanciam prioris Catalonie seu comendatoris vel baiuli seu iuratorum dicti loci de Granyena ac Iohannis Messeguerii quam etiam abbatibus Populeti vel maioralis et proborum hominum dicti loci de Verduno, homines ipsorum locorum nituntur supplicantes eosdem in possessione et usu predictis minus debite, ut asseritur, impedire. Unde, cum ipse litere fuerint veritate tacita impetrata, sindico seu procuratore dicte universitates dicte ville Tarrege in curia existente minime vocato nec audito, non attento quod iam super predictis vel aliquibus ex eis lis pendeat, nullusque sit sua possessione absque cause cognitione nec litte⁶ pendente privandus iuxta constitutiones Catalonie generales; fueritque nobis propterea humiliter supplicatum eis super predictis provideri de remedio opportuno, idcirco, supplicacione ipsa suscepta benigne, revocantes et annullantes provisiones seu litteras ad instanciam supra nominatorum seu alicuius eorum a nostra curia obtentas et quicquid vigore ipsarum secutum extitit, vobis dicimus, comitimus⁷ et mandamus quatenus, vocatis partibus ac resumptis⁸ processibus⁹ inde habitis in eo puncto quo sunt, quos per quoscumque detentores vobis tradi iubemus, de premissis omnibus cognoscatis et super eisdem faciatis et decernatis quod de iure et ratione ac consuetudinibus generalibus Catalonie fuerit faciendum. Nos enim vobis super eiusdem omnibus et singulis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem vices nostras commitimus cum presenti, per quam inhibemus et mandamus vicario et baiulo Tarrege ceterisque officialibus nostris vel eorum locatenentibus necnon baiulis ac hominibus dictorum locorum, sup pena quingentorum morabatinorum auri nostro erario applicadorum, quod de premissis seu vigore dictarum litterarum seu provisionum, quas, ut est dictum, revocamus, nullatenus se intromittant seu eis uti indebite aliquatenus non presumant. Datum in monasterio Populeti, sub nostro sigillo secreto,¹⁰ VIII^a die decembris, anno predicto”.

Verum, cum dicta proxime inserta littera fuerit pro parte dictorum proborum hominum surrepticie et sub gesta falsitate ac tanta veritate impretata, parte ipsius Iohannis Messegerii non vocata et minus audita et propterea supplicata, cuius fuerit nobis humiliter pro parte dicti Iohannis sibi super hiis de iusticie remedio provideri, vobis dicimus et mandamus quatenus per nostram preinsertam litteram, tanquam iuste¹¹ et legitime impetratam, in omnibus et per omnia observetis inviolabiliter et observari per quospiam faciatis, littera comissionis prefacte, quam quoad dictum Iohannem Messegerii, ex debito iusticie

et ex certis et iustis causis coram nobis propositis huius serie revocamus, nullatemus obsistente.

Datum Dertuse, tricesima die marcii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo primo.

Narcisus de Sancto Dyonisio.

1. Sardinie, *al ms.* Sardine.
2. fideli nostro vicario Tarrege vel eius locumtenti *subratllat al ms.*
3. et *interlineat.*
4. eisdem, *al ms.* esdem.
5. intactum, *al ms.* in tantum.
6. litte, *al ms.* litere.
7. *Segueix* comitimus *repetit al ms.*
8. resumptis, *al ms.* resuptibus.
9. processibus, *al ms.* precessibus.
10. in monasterio Populeti sub nostro sigillo secreto *interlineat.*
11. iuste *interlineat.*

270

1371, agost, 4. València

Pere III mana al veguer de Tàrrega que recolzi els drets realment posseïts per la vila sobre els herbatges i pasturatges dels indrets veïns.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 112r.

Que sian mantenguts en los térmens vehinals dels lochs daval scrits en aerbar e altres servituts deiús escrites.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus vicario et baiulo ville¹ Tarrege, ceterisque officialibus nostris, ad quos subscripta pertinere noscantur, vel eorum locatenentibus, salutem et dilectionem.

Pro parte universitatis proborum hominum dicte ville fuit nobis humiliter supplicatum ut,² cum aliqui nitantur perturbare ipsam universitatem et eius singulares super possessione et usu, in quibus sunt, lignandi, erbandi et aliquarum aliarum servitutum in terminis de Verduno, de Bondia, de Montetornesio, de Granyena, de Granyenella, del Taylladell, d'Ofegat, de la Corbela, d'Altet, de Luça, de Claravalls, del Mor, de Muntalba, de Sarrateix et de Vallerna, dignaremur ipsis supplicatibus super eo de iusticie remedio providere. Qua supplicacione benigne admissa, vobis dicimus et mandamus quatenus, si vobis constiterit supplicantes iam dictos esse in possessione et usu dictarum servitutum in dicta possessione, quousque sit terminatum an dicte servitutes ad eos pertinere debeant vel non, manuteneatis et etiam defendatis, quibuscumque provisionibus in contrarium emanatis obsistentibus nullo modo.

Datum Valencie, quarta die augusti, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo.

Petrus Iohannis examinavit.

Papirea sigillo assueto domini regis sigillata et correcta.

1. dilectis et fidelibus vicario et baiulo ville, *al ms. subratllat.*
2. ut, *al ms. et*

271

1371, octubre, 27. Casp

Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que observin la carta reial de 4 d'agost del mateix any, en què mana protegir els béns i drets de la vila realment existents sobre el veïnatge, fent cas omís a l'anterior revocació d'1 de setembre efectuada pel mateix monarca a instàncies dels homes de Verdú.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 114v-115r.

Que sien defeses e mantenguts en la possessió dels aemprius dels térmens dels malls.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege¹ ceterisque officialibus nostris vel eorum locatenentibus, ad quos subscripta noscantur quomodolibet pertinere, salutem et gratiam.

Pridem nobis scripsisse recolimus cum alia littera nostra huiusmodi seriei:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege ceterisque officialibus nostris vel eorum locatenentibus, ad quos subscripta pertinere quomodolibet dinoscantur, salutem et gratiam. Quamvis ad ingentem importunitatem universitatis dicte ville litteram vobis direxerimus subsequenter:

“Petrus, Dei gratia, rex Aragonum *et cetera*, dilectis et fidelibus vicario et baiulo ville Tarrege ceterisque officialibus nostris, ad quos subscripta pertinere noscantur, vel eorum locatenentibus, salutem et dilectionem. Pro parte universitatis proborum hominum dicte ville fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum aliqui nitantur perturbare ipsam universitatem et eius singulares super possessione et usu, in quibus sunt, lignandi, erbagiandi et aliquarum aliarum servitutum in terminis de Verduno, de Bondia, de Montetornesio, de Granyena, de Granyenella, del Talladell, d'Offegat, de la Corbela, d'Altet, de Luça, de Claravalls, del Mor, de Muntalba, de Serateix e de Valerna, dignaremur ipsis supplicantibus super eo de iusticie remedio providere. Qua supplicacione benigne admissa, vobis dicimus et mandamus quatenus, si vobis constiterit supplicantes iam dictos esse in possessione et usu dictarum servitutum in dicta possessione, quousque sit terminatum an dicte servitutes ad eos pertinere

debeant vel non, manuteneatis et etiam defendatis, quibuscumque provisionibus in contrarium emanatis obsistentibus nullo modo. Datum Valencie, IIII^a die augusti, anno subscripto”.

Verumtamen, quia dicta litera fuit impetrata non certificatis nobis de comissione pridem per nos facta Bertrando de Vallo, legum professori, et Amorosio Roboll, iurisperito, quibus cognicio et decisio premissorum per nos extitit comissa, idcirco, revocantes, cassantes et annullantes dictam preinsertam literam, vobis dicimus et mandamus quatenus vos de premissis vigore dicte litere minime intromittatis, cum velimus quod predicta comissio facta dictis Bertrando de Vallo et Amorosio Roboll in sua remaneat roboris firmitate. Datum Valencie, prima die septembris, anno subscripto”.

Nunc autem per nuncios universitatis dicte ville Tarrege fuit nobis humiliter supplicatum quod, cum litera preinserta revocatoria dicte litere pro parte eorum primo impetrata fuit obtenta tacita veritate et in maximum preiudicium universitatis dicte ville Tarrege, dignaremur ipsam revocare et predictam literam iam per eos obtentam de benignitate regia facere observari. Nos igitur, eorum supplicatione benigne suscepta, revocantes, cassantes et annullantes literam preinsertam pro parte hominum de Verduno ultimo impetratam, vobis dicimus et mandamus de certa sciencia et expresse quatenus literam predictam pro parte universitatis dicte ville Tarrege primo obtentam teneatis firmiter et observetis iuxta sui seriem et tenorem, tenerique et observari faciatis per quoscumque, et non contraveniatis seu aliquem contravenire permitatis aliqua ratione, dicta alia litera ultimo impetrata pro parte dictorum hominum de Verduno nullatenus obsistente. Bene tamen placet nobis et volumus quod comissio per nos supra predictis facta fideli nostro Bertrando de Vallo, legum professori, in suo remaneat robore et valore, cui per hanc nolumus preiudicium aliquod generari.

Datum in loco de Casp, XXVII^a die octobris, anno a nativitate Domini M CCC LXX primo.

Bernardus Guillelmus Cabboti.

Papirea sigillo assueto dicti domini regis sigillato correcto.

1. ffidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege *subratllat al ms.*

272

1372, febrer, 24. Saragossa

El jurista Bernat Guillem Calbet, com a àrbitre entre la vila de Tàrrega i Marc de Fanlo, condemna la primera a indemnitzar el segon amb 160 lliures barceloneses i a assumir els 6.000 sous de costos per haver-li pres 212 caps de bestiar oví.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 112r-114r.

Com fom condempnats a pagar e donar a-n Marcho, museu del senyor rey, IX mille DCCC sous.

Noverint universi quod, cum compromissum esset factum et firmatum inter venerabilem Marchum de Fanlo, de domo dominis regis, ex parte una, et venerabiles Raymundum Folqueti et Bernardum Ferran, habitatores ville Tarrege et nuncios, ut feretur, eiusdem ville, ex parte altera, in honorabilem et discretum virum Bernardum Guillelmi Calbeti, in legibus licenciatum, tanquam in arbitrum super omnibus questionibus et demandis que essent inter dictum Marchum, ex parte una, et universitatem ville Tarrege et quosdam eius singulares, ex parte altera, causis et rationibus in compromiso inde recepto per venerabilem et discretum Bernardum de Biscarra, domini regis petitionarium, die mercurii,¹ quinta novembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo, lacius expressatis, et dictus arbiter super predictis negotium collexisset et partes ipsas ad plenum audivisset et esset per easdem super eisdem renunciatum et conclusum, tandem, die presenti ipsis partibus ad audiendum sententiam assignata, dictus honorabilis arbiter suam super hiis in scriptis protulit sententiam continentie sequentis:

“Unde ego, Bernardus Guillelmi Calbet, in legibus licenciatus, arbiter in dicta causa per dictas partes electus, viso compromisso et potestate michi per dictas partes atributa; visa insuper quadam litera serenissimi domini nostri regis vicario et baiulo ville Tarrege directa, que data fuit Barchinone, vicesima quarta die septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo, in qua in suma continetur quod paciarii et probi homines ville Tarrege et Raymundus Folquet et Petrus Segarra, notarii dicte ville, infringendo et violando iurisdictionem regiam et regalias et usancias Barchinone, ceperant et occupaverant vi et violenter a pastore Marchi de Fanlo, existente in servicio domini regis et in curia presente et postea ipso recedente licenciato, ducentos et duodecim mutones, valentes comuni extimacione quilibet ipsorum decem et octo solidos, quare mandabatur dicto vicario et baiulo quod compellerent in personis et bonis dictos paciarios et universitatem et alios antedictos ad restituendum et solvendum dicto Marcho duas mille ducentas libras inter simplum et undeclupum, ad quas ascendit esmenda Usaticorum, pro mutonibus et dampnis eidem Marcho et bonis suis, ut predicatur, illatis; visis insuper rationibus pro parte Tarrege contra dictam literam propositis; visis insuper replicationibus factis per dictum Marchum et aliis replicationibus et triplicationibus hinc inde propositis atque² in presenti processu datis; visis insuper probacionibus per dictas partes oblatis; viso etiam quodam processu in quo dicta quorundam testium continentur, michi dicto arbitro per honorabilem dominum Petrum ça Calm, legum doctorem, misso et diligenter examinato toto presenti processu et omnia que in eo sunt equo libramine recensita et discussa, et super eo virorum prudentissimorum non solum doctrina legum set etiam rerum experientia insignitorum habito digesto consilio; visoque paciarii, mudaçaffii et probi homines Raymundus Folqueti, Petrus Segarra, notarii, exercendo suorum officia et iurisdictionem, ceperunt dictum bestiare vel arietes et propter hoc, loquendo cum debita reverencia regie

serenitatis, non videatur contra eos habere locum usaticum *Auctoritate et rogatu* neque alia usatica de hac materia loquencia, propterea, sacrosanctis Evangeliiis coram me positis, ut de vultu³ Dei iudicium meum prodeat et oculi mei videant equitatem, pronuncio et declaro penam undeclupi Usaticorum non habere locum in casu presenti, si⁴ mens ipsorum Usaticorum recte pensetur. Quare universitatem, paciarios, mudaçaffos et Raymundum Folquet et Petrum Segarra a penis dictorum Usaticorum per hanc meam arbitralem sententiam absolvo. Tamen, quia pars Tarrege dixit quod de illo ordinamento municipali fuerunt usi et sunt in pacifica possessione utendi, a tanto tempore citra quod hominum memoria in contrarium non existit, et hoc non probatur, immo Petrus Oldomar et Bernardus Ferran, habitatores Tarrege, dixerint in eorum deposicionibus contrarium, propterea ex hiis et aliis que movere possunt animum recte iudicantis et arbitri et per processum coligi possunt, dictis sacrosanctis Evangeliiis, ut supradictum est, coram me positis, pronuncio et declaro et sententia mea in hiis scriptis condempno paciarios et probos homines, mudaçaffos et universitatem ville Tarrege, Raymundum Folqueti, Petrum Segarra, notarium dicte ville, ad prestandum et dandum realiter et de facto estimatione dictorum ducentorum duodecim mutonum seu arietum et pro unoquoque eorum decem et octo solidos, qui ascendunt ad quantitatem centum nonaginta librarum Barchinone, una cum expensis iustis huiusmodi occasione factis, quas stimo iustas ascendere ad quantitatem sex milium solidorum, ita tamen quod, uno dictorum condempnatorum solvente precium, ceteri liberentur. Marchum autem predictum, quamvis fuerit per me declaratum usaticum locum non habere in expensis pro parte Tarrege factis, non condempno, cum habuerit iustam causam litigandi propter literas domini regis. Immo ipsum a petitis contra eum absolvo, et in omnibus predictis unamquamque dictarum partium, in quantum sapiunt condempnacionem, condempno et, quantum sapiunt absolucionem, absolvo. Mandando dictis partibus quod presentem sententiam meam ilico amoligent et aprobent et nullatenus contraveniant, hocque sub pena in compromisso aposita. Et si qua sint ambigua vel obscura, retineo michi quod per me ipsum vel ad postulacionem ipsarum partium vel alterius earum possim ea interpretari ex meo proprio motu vel ex postulacione dictarum partium vel alterius earum fuero requisitus. Et hanc retentionem facio, si per compromissum fuerit michi atributa potestas”.

Latta et lecta fuit hec sententia in Aljaffaria regia civitatis Cesarauguste per dictum honorabilem Bernardum Guillelmi Calbeti, arbitrum, die XXIII^a februarii, post oram vesperorum, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo secundo, presentibus dicto Marcho, ex parte una, et venerabili et discreto Berengario Solsona, pro parte altera, et presentibus testibus Iacobo Daura, ville Montissoni, Iacobo de Torres, civitatis Ilerde, et Petro Corrego, Dertuse”.

Et incontinenti, lata dicta sententia, dictus Marchus aprobavit et emologavit dictam sententiam iuxta eius seriem et tenorem, et dictus Berengarius Solsona aprobavit et emologavit predictam sententiam,

si et in quantum de iure et secundum formam compromissi lata sit et non in plus, presentibus testibus supradictis.

Postea vero, die tertia marcii, anno proxime dicto, dictus honorabilis Bernardus Guillelmi Calbet, ad instanciam et requisicionem dicti venerabilis Berengarii Solsona, fecit supra dicta sententia quandam declarationem quam in fine dicte sentencie inseri voluit, presente ad hec dicto Berengario et altera parte absente, et presentibus pro testibus venerabilibus Bartholomeo Calbeti, cive Ilerde, et discreto Berthomeo dez Corral,⁵ presbitero civitatis Cesarauguste. Cuius siquidem declaracionis tenor sequitur sub hiis verbis:⁶

"Interpetrando sentenciam meam, cum pro parte sindici Tarrege fuerim requisitus, declaro⁷ sentenciam meam: quod dentur⁸ eidem sex mille solidi ratione expensarum dicto Marcho, si ipse Marchus iuramento averaverit⁹ in posse mei, arbitri, expensas per ipsum factas usque ad illam quantitatem ascendere. Alias, quod ei non solvantur pro parte hominum Tarrege nisi solum ille expense que per ipsum Marchum cum iuramento infra dictam quantitatem fuerint averate. Et quod in quantitate arietum sibi taxata recipiat et teneatur recipere in compoto duodecim arietes, quos ipse¹⁰ Marchus fuit confessus recepisse. Et etiam omnia alia que vere apparuerint ipsum Marchum a dicta universitate vel ab illis contra quos egit recepisse".

Sig+num mei, Iacobi de Podio, scriptoris et peticionarii illustrissimi domini regis Aragonum, eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui predictis interfui hecque scribi feci et clausi. Et corrigitur in vicesima linea «presentibus» e in tricensima «Berengarii».

Pergamenea correcta.

1. mercurii, *al ms.*, mercuri.
2. atque, *al ms.* adque.
3. vultu, *al ms.* vulti.
4. si, *al ms.* et.
5. Corral *interlineada la primera r.*
6. verbis *interlineat danunt formis, ratllat.*
7. declaro, *sobre declarato, vocable escrit i corregit mitjançant ratllar la darrera síl·laba i arrodonir la darrera lletra de la penúltima síl·laba.*
8. dentur, *escrit sobre deius.*
9. *Segueix ur ratllat.*
10. *Segueix s ratllat.*

273

1372, abril 1. Barcelona

Bernat Bussot, regent de la Diputació del General de Catalunya, mana al sotsveguer de Montblanc que aixequi les penes imposades a la vila de Tàrrega arran d'un manament reial recolzant les reclamacions de dietes exigides per Bernat Pometa, com antic comissari de la Diputació a la vegueria de Tàrrega, en no tenir raó de ser aquesta reclamació econòmica.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 111r.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 285-286, doc. CI. (de B)

Que les penyores venudes a instància d'en Bernat Pometa, de Muntblanch sien restituhides.

A l'honrat lo sots-veguer de Muntblanch o a son lochtinent, en Bernat Buçot, regent la deputació de Cathalunya, saluts e honor.

Entès havem que vós per vigor de I manament per lo senyor rey a vós fet ab letra sua fets execució contra la universitat de la vila de Tàrrega e los singulars d'aquella e açò a instància d'en Bernat Pometa, de la vila de Muntblanch, per rahó de alguna quantitat de diners, la qual lo dit Bernat afferma a ell ésser deguda per la dita universitat per rahó de salari a ell pertanyent, per ço com en temps que-l dit Bernat Pometa era comissari per lo General en la vegueria de Tàrrega, ell hac anar a la dita vila per demanar e haver certa quantitat que la dita vila pagar devia al dit General. On com la dita letra sie stada per lo dit Bernat Pometa empetrada callada veritat, car si lo dit senyor rey fos del dit fet vertaderament informat, la dita letra no agre atorgada, e açò per tal com lo dit Bernat Pometa, qui era comissari en la dita vegueria, no devia anar personalment a la dita vila, ans hi devia trametre porters per haver la dita quantitat, axí com tots los altres comissaris de Cathalunya ho acostumaven de fer maiorment, car segons que són stat certifficat per los honrats oydors dels comptes de la dita Deputació, al dit Bernat Pometa és stat satisffeyt en son salari del temps de què fa questió a la dita vila, perquè no és rahonable que haia dos salaris. Per ço, per autoritat de l'offici a mi comanat, vós spressament requir per virtut del sagrament e homenatge que fet havets o fer devets d'exequir més requestes, que en la dita execució sobrehiscats e en res no hi enantets. Ans si en res enantat hi havets, tot allò tornats al primer stament. Certifficant-vos que-lls dits oydors e jo farem ab acabament que-l dit senyor rey, qui ara de present deu ésser ací, revocarà de fet la dita sua letra axí com empetrada callada veritat, per les rahons desús dites. Però volen los dits oydors dels comptes de la dita Deputació e jo, dit Bernat Bussot, als quals se sguarda la conexença dels dits affers, que si lo dit Bernat Pometa ha algunes rahons per les quals entena la dita vila a ell ésser tenguda en la dita quantitat, que dins X dies del dia que la present vos serà presentada a¹ enllà comptadors, sia comperegut devant nós en Barchelona, com semblant terme haiam assignat a la altra part, per ço que, oydes les rahons de cascuna part, puxan fer en e sobre les dites coses ço que requiren iustície e egualtat.

Data en Barchelona, primer dia d'abril, en l'any de la nativitat de nostre Senyor mil CCC LXXII.

Visa Raimundus Ianuarii.

Papirea et sigillo dicte deputationis sigillata correcta.

1. *Segueix ell ratllat.*

1373, abril, 8. Barcelona

Pere III mana al batlle de Tàrrega, sota pena de 200 morabatins d'or, que faci ràpida execució dels bans acumulats a la vila i al seu terme, deixant l'esmentada potestat en mans del veguer en cas de negligència del batlle.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 52r.

Manament al batlle que face exequió sots certa pena en tots aquells qui en ban són o seran cayguts o tatxats e que de neguna conexença no s'entramete. E si contrafarà que lo veguer execute la pena.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege, presenti et qui pro tempore fuerit, vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Pro parte paciariorum et mostaçafforum ac collectoris partis bannorum nobis pertinentium in dicta villa Tarrege et terminorum vicinalium eiusdem fuit nobis expositum reverenter quod, licet paciarii, presentibus ad hec dicto baiulo et mostaçafis et duobus probis hominibus de consilio dicte ville, consueverunt, a tanto citra tempore quod hominum memoria in contrarium non existit, adiudicare banna in quibus aliqui in ipsa villa et terminis eiusdem locorum vicinalium ipsius inciderint, et, ipsa adiudicatione facta, vos vel vestrum locumtenens, tanquam merus executor, habetis et tenemini exsequi id quod super ipsis bannis per ipsos paciarios adiudicatum extitit per modum predictum, et vos de ipsis bannis non positis iudicare nec cognoscere, attamen vos a pauco citra tempore, veniendo contra vestrum proprium iuramentum, quod in principio regiminis dicti officii fecistis de servando usancias et privilegia dicte ville, non vultis exsequi dictas adiudicationes, ymo vultis et nitimini cognoscere de dictis bannis contra usum antiquitus observatum in magnum dampnum ipsius universitatis et preiudicium regaliarum nostrarum. Unde, a nobis iustitie remedio supplicato, vobis dicimus et mandamus expresse sub pena ducentorum morabatinorum auri a bonis vestris habendorum, si contrafactum per vos fuerit, et nostro erario aplicandorum, quod, exequendo adiudicationes per dictos paciarios per modum iam dictum factas et fiendas, illas, prout asuetum est fieri, absque ipsarum cognitione, si est ita, exequamini, prout adiudicate fuerint per paciarios antedictos, forciando et distringendo omnes et singulas personas, que ad ipsa banna teneantur, breviter et sine lite, mora qualibet ultroiecta. Alias cum hac eadem vicario dicte ville tradimus firmiter in mandatis quod, si predicta veritate nitantur et vos in predictis negligentem

invenerit, ad levandum dictas penas procedat, taliter quod usus et consuetudo in hiis obsservata antiquitus amodo totaliter obsserventur.

Datum Barchinone, VIII^a die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° tertio.

Visa Roma.

Papirea correcta sigillo domini regis assueto sigillata.

275

1372, abril, 27. Barcelona

Bernat Bussot, regent de la Diputació del General de Catalunya, exhorta el veguer i el sotsveguer de Montblanc a complir els seus anteriors manaments respecte al sobreseïment de les causes presentades contra la vila de Tàrrega per l'antic comissari de la Diputació a la vegueria targarina, Bernat Pometa, i sobre la detenció d'aquest i el seu trasllat a Barcelona.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 115r-116r.¹

a. Ed.: SARRET, pàgs. 287-288, doc. CII. (de B)

Contra en Bernat Pometa.

Als honrats los veguer, sots-veguer e batle de Muntblanch e a lurs lochtinents, als quals les presents pervendran, en Bernat Buçot, regent la Deputació de Cathalunya, salut e honor.

Jassie l'altre dia en Ramon Ferrelló, porter del senyor rey, requerís de part mia vosaltres e alguns de vós que deguéssets fer pendre en Bernat Pometa, de la vila de Muntblanch, e aquell deguéssets remetre als honrats oydors de comptes e a mi en Barchinona sots feel custòdia, e açò per rahó d'alguna quantitat de diners que·l dit Bernat Pometa és tengut de refundre e tornar a la dita Deputació d'açò que reebé e administrà per la administració de Cathalunya. Emperò vosaltres açò no avets exseguit, ans, perlant ab vostra honor, avets dades al dit Bernat Pometa favós, tinent en açò maneres colorades, a fi que·l dit Bernat² no vengués ací ne agués a retre rahó d'açò en què és tengut a la dita Deputació, la qual cosa torna en manifest dapnatge e interès del dit General. Per ço, altra vegada, a major càrrech vostre e a scusació mia, vós e cascú de vós spressament requir per auctoritat de l'offici a mi comanat, per virtut del sagrament e homenatge que fet havets de exequir més requestes, que encontinent, a requesta del dit Ramon Ferrelló, porter, e d'en Miquel Canut e Pere de Menresa,³ síndichs de la vila de Tàrrega, lo dit Bernat Pometa prenats e pendre façats e aquell sots fell custòdia remetats als dits oydors e mi decontinent, per çò que·l dit General puxe cobrar e aver d'ell la resta que tengut és de tornar de la dita sua administració. Part açò, vós, dit sots-veguer, spressament requir que sobresehiscats en la exsequió que per vigor de I manament

per lo senyor Rey a vós fet ab letra sua fets contra la universitat de la vila de Tàrrega e dells singulars d'aquella. E açò a instància del dit Bernat Pometa per rahó d'alguna quantitat de diners que·l dit Bernat affermave a ell ésser deguda per la universitat de la dita vila de Tàrrega per rahó de son salari, per çò com en temps que·l dit Bernat Pometa ere comissari per lo General en la vila de Tàrrega hac anar, segons que diu, a la dita vila per demanar e aver certa quantitat que lla dita vila ladonchs pagar devia al dit General. Axí que d'aquí avant no hi enantets en res, ans si algunes penyores per vós són stades fetes, aquelles restituats encontinent a aquells de qui fetes les haurets, tornant lo fet al primer stament, com nós havem presa açí dels síndichs de la dita vila suficient seguretat que, en cas que·l dit Bernat Pometa haie justes rahons e per los dits hoydors e mi sia conegut la dita vila ésser tenguda a ell per la dita rahó, que tot allò, quant que sia, pagarà de pla en pla a mi, dit Bernat Buçot, o al dit Bernat Pometa. Certificcant-vos que·l senyor duch deu provehir en revocar la dita letra de manament per lo dit senyor rey a vós fet axí com a empetrada callada veritat per les rahons ja per mi en una letra per mi a vós sobre açò tramesa, largament explicades.

Dada en Barchelona, a XXVIII dies d'abril, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXXII.

Visa Raimundus Ianuarii.⁴

1. Al llibre de Privilegis III, fol. 113r es copia el mateix document sense rùbrica i des de l'inici fins a havets dades al dit Bernat Pometa favós, tinent en açò ma, essent interromput, coincidint amb el final de la pàgina, i essent cobert amb un tramata notarial de cancel·lació.

2. Segueix Pometa ratllat.

3. Segueix als dits oydors ratllat.

4. Sota la darrera ratlla examinata.

276

1373, maig, 20. Barcelona

Pere III mana que els habitants de Tàrrega que abandonen o volen abandonar la població contribueixin a les exaccions a tenor de llur riquesa, tant en béns mobles com immobles, fins el moment en què perdin la condició targarina.

[A]. Original: FMT, pergamí 156.

B. LPT, III, f. 118r-v. (d'A)

Carta del senyor Rey ab segell pendent en què·s conté que tothom que aurà mudat son domicili ni·l mudarà d'aquí avant pag e contrebuesque ab la universitat a sou e a lliura tro al jorn que de feyt ha mudat son domicili.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie,

regale fastigium, quo fulgere nos facit Ille a quo descendit omne datum optimum, splendide credimus decorari, cum sic in eo relucet exhibitio iusticie, quod ea subditorum dampna precaventur iusque non leditur alienum. Sane cum, sicut pro parte paciariorum et universitatis ville Tarrege nobis fuit querelose monstratum, nonnulli ex vicinis seu incolis dicte ville deserere proponant eorum incolatum et iam aliqui de facto deseruerint transferendo alibi domicilium eorum, ipsoque domicilio translato, pretendant se fore exceptos a contribucione debitorum et onerum ville ipsius, et iam se isto pretextu excusare nitantur in dicte ville, que nisi decens adhiberetur remedium, posset de facili vicinis seu incolis vel maiori parte ipsorum destitui, dampnum et evidens detrimentum, propterea, iusticie a nobis remedio implorato, indempnitatem dicte ville ac vicinorum suorum, prout decet, huius nostre provisionis presidio servare volentes, quia prorsus ab omni rationis et iuris exorbitaret tramite, si eos translatio domicilii a contribucione dictorum debitorum et onerum saltem ante dictam translacionem et usque ad diem qua dicte ville incolatui renunciaverint et eum cum effectu deseruerint, factorum, contractorum seu incumbentium excusaret, tenore presentis, sicut ius et ratio postulant, dicimus, volumus et providimus quod omnes et singuli habitatores et incole dicte ville, qui domicilium seu incolatum eisdem deseruerunt vel deserent, contribuant et teneantur contribuere ac solvere partem eos contingentem pro solido et libra iuxta facultates vel bona ipsorum, tam mobilium quam immobilium, ubicunque habeant ea, in debitis et oneribus universitatis predictae contractis seu factis et incumbentibus usque ad diem qua dicte ville resignaverint et cum effectu deseruerint incolatum. Pro qua quidem parte ipsos, ut pretangitur, contingente paciarii et probi homines eiusdem ville possint eos pro bonis predictis, scilicet tam mobilibus quam immobilibus, ubicunque sint, talliare debite ac prout in dicta villa tallie sunt fieri assuete et baiulus ac ceteri officiales ipsius ville, ad quos spectat, per capcionem pignorum ipsorumque distraccionem et alias preture iuribus eos compellant ad solvendum dictis paciariis, vel cui dicta universitas voluerit, quantitates in quibus extiterint, ut predicatur, talliati, appellatione remota et exceptionibus, dilationibus, maliciis et difugiis omnibus procul pulsus, quibuscumque litteris a curia nostra vel nostri carissimi promogeniti aut aliorum officialium nostrorum sub quavis expressione verborum emanatis vel emanandis, quas, in quantum huic provisioni et edicto contrariari videantur, revocamus et irritamus et carere viribus et effectu volumus et discernimus, obsistentibus nullo modo. Mandantes per eandem de certa sciencia et expresse gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, vicario, baiulo dicte ville ceterisque officialibus nostris, ad quos spectet, vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus provisionem et edictum nostra huiusmodi teneant et observent ac observari faciant et etiam exequantur confestim, quando et quotiens fuerint¹ requisiti, cum sic de dicta nostra certa sciencia et

consulte pro utilitate ac conservacione dicte ville et rei publice ipsius fieri providerimus et volumus. In cuius rei testimonium hanc fieri et nostro sigillo pendentis iussimus comuniri.

Datum Barchinone, vicesima die madii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuaginta tercio, regnique nostri tricesimo octavo.

Visa Roma.

1. fuerint *interlineat* *damunt* fuernt *ratllat*.

277

1373, octubre, 27, Barcelona

Pere III reconeix la capacitat de Tàrrega per a retenir el bestiar situat dins dels termes de la vila en virtut d'una ordinació local de 15 de novembre de 1301, raó per la qual anul·la l'anterior imposició, de 18 de març de 1373, d'indemnització a la Corona per violació de l'usatge «auctoritate et rogatu» en retenir, el 26 d'agost de 1368, el bestiar de Marc de Fanlo, domèstic del rei.

A. Original: FMT, pergami 157.

B. LPT, III, f. 118v-120r. (d'A)

Absolta a la universitat de Tàrrega recaptada per lo honrat en Ramon Folquet dels LXIII^m sous que lo senyor rey li demana ve per l'usatge «Auctoritate et rogatu» e confirmació de la ordinació de consell general que tot bestiar que sie atrobat en lo terme de Tàrrega sie perdut.¹

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Quamvis contra vos, paciarios et universitatem ville Tarrege eiusque singulares et specialiter inferius nominatos, litteras duxerimus que sequuntur:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fideli portario nostro Bartholomeo Bernes, salutem et gratiam. Dudum a nostra curia emanavit quedam littera tenoris sequentis:

“Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam. Bene scire vos credimus qualiter, fideli domestico nostro Marcho de Fanlo existente in nostro servicio et in curia presente, et postea vicesima sexta die augusti anni sexagesimi octavi vel cirtiter ipso revertente de nostra licencia a dicta curia, dirigendo gressus suos tramite retro ad domum suam, paciarii et probi homines ville Tarrege, qui tunc erant, et Raimundus Folqueti ac Petrus Seguerra, notarii dicte ville, non verentes infringere et violare nostras iurisdicciones et regalias ac usancias Barchinone, ceperunt et occuparunt vi et violenter ab eius pastore ducentos et duodecim mutones et eos secum duxerunt, valentes

comuni extimacione quilibet ipsorum decem et octo solidos Barchinone, non attento quod dicti paciarii et alii superius nominati essent cerciorati per dictum pastorem quod dicti mutones erant dicti Marchi, in nostra curia regia personaliter existentis. Et plura alia dampna sibi intulerunt in eius grave dampnum et preiudicium nostrarum regaliarum et lesionem dictorum usaticorum, et presertim illius usatici incipientis *Auctoritate et rogatu*. Nosque ad querelam dicti Marchi mandavimus per fidelem auditorem curie nostre Petrum Comitum, legum doctorem, et per Bernardum Petri Guiam, iurisperitum loci de Verduno, recipi certificationem et haberi in frascriptis de predictis dampnis eidem Marcho illatis, et etiam que erant dicta dampna et quot erant dicti mutones et ad quam quantitatem ascendebant; et quod ad dictam certificationem habendam procederent ex nostri preeminencia regia, dictis paciariis et aliis superius nominatis seu eorum parte minime evocatis. Sane, cum per dictam certificationem receptam, quam diligenter in nostro consilio recognosci et examinari fecimus, constet nobis dictos paciarios Raimundum Folqueti et Petrum Segerra et nonnullos dicte ville Tarrege nomine universitatis eiusdem predictos ducentos et duodecim mutones secum duxisse et occupasse et dampna eidem Marco intulisse contra usaticos supradictos, et eadem dampna² iuxta dictos usaticos debeant in undecuplum emendari, que in simplum ascendunt ad sumam centum nonaginta librarum et in undecuplum ad summam duarum mille ducentarum octuaginta librarum predicte monete, ideo vobis et unicuique vestrum dicimus et mandamus ex certa sciencia firmiter iniungentes quatenus incontinenti, visis presentibus, compellatis in bonis et personis dictos paciarios et universitatem ac alios antedictos ad restituendum et solvendum eidem Marcho duas mille ducentas octaginta libras supradictas pro dictis mutonibus et dampnis eidem Marcho et bonis suis, ut premititur, per eos illatis, ita quod, uno ipsorum restituente et solvente dampna predicta, ceteri liberentur exinde, vel quod per unum exsolutum fuerit, ab aliis minime exigatur. Nos enim mandamus firmiter et expresse vicariis et baiulis Ilerde, Montisalbi et Cervarie aliisque officialibus nostris et eorum locatentibus quod super predictis incontinenti absque mora et contradiccione aliqua, sub pena nostre gratie et mercedis, executionem in bonis predictorum paciariarum et universitatis iam dicte ac aliorum supra nominatorum pro predictis faciant sive sinant per vos fieri pro predictis et alias prestant consilium et iuvamen cum inde et quociens a vobis fuerint requisiti. Datum Barchinone, XXIII^a die septembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo. Visa Roma".

Verum, cum dicti paciarii, universitas et alii supra nominati de et super predictis amicabilem composuerint vel convenerint cum prefato Marcho, de qua compositione seu avinencia claruit satis nobis, et in predictis nil aliud restet nisi quod iuxta formam dicti usatici incipientis *Auctoritate et rogatu* nostro deshonorii inde satisfiat, nosque

dictum deshonorem extimaverimus et tatxaverimus ad quantitates subscriptas, videlicet, quod pro emenda dicti deshonoris prefata universitas det nobis triginta mille solidos Barchinone, et Andreas sa Corbella, Michael Canut et Michael de Flovia, paciarii dicte ville, scilicet, dictus Andreas decem mille solidos, dictus Michael Canut quatuor mille solidos, predictus Michael de Fluvia quinque mille solidos, dictus Raimundus Folqueti octo mille solidos et dictus Petro Segrera sex mille solidos, idcirco vobis dicimus, comittimus et mandamus quatenus, personaliter vos conferendo ad dictam villam Tarrege, ex parte nostra mandetis predicte universitati ut per suum syndicum, ad hoc speciale et suficiens mandatum habentem, et predictis Andree sa Corbella, Michaeli Canut, Michaeli de Flovia, Raimundo Folqueti et Petro Seguerra, ut personaliter infra spatium octo dierum post dictum mandatum per vos eis factum proxime venturorum compereant in nostra curia, parati manibus propriis cum sacramento iurare super altare³ sanctum, quod pro predicto deshonore amplius quam supra extimavimus et tatxavimus nobis emendare non debent, hoc tamen declarato: quod minus predictis quantitibus iurare nequeant, quodque dictas quantitates nobis seu nostro thesaurario, prout supra distinguntur, pro emenda dicti deshonoris exsolvant. Scituri quod, si dicta universitas per suum syndicum et prenominati personaliter in nostra curia comparere et dictam emendam per iusiurandum, ut prefertur, facere omiserint vel distulerint, contra eos et eorum bona cum iustitia rigide procedemus. Et eo casu in eorum contumacia in personis et bonis eorundem usque ad dictas quantitates non prestito etiam dicto iuramento, executionem tanquam pro debitis fiscalibus faciatis. Mandantes cum presenti vicario et baiulo dicte ville eorumque assessoribus ac ceteris officialibus nostris vel eorum locatentibus quod vobis supra predictis prestent consilium, auxilium et favorem, si, quando et quociens a vobis inde fuerint requisiti. Datum Barchinone, XVIII^a die marcii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio. Visa Roma”.

Quia tamen vigore dictarum litterarum comparuerunt in curia nostra syndici ac procuratores vestri, allegantes vos pro contentis in dictis litteris aliquatenus non teneri, cum bestiare predictum esset iuste ac licite pignorum, captum ac etiam occupatum inter cetera vigore cuiusdam statuti sive ordinationis in dicta villa ab antiquissimis citra temporibus observate, quam per translatum autenticum nobis ostenderunt et cuius serie sic se habet:⁴ “Dimecres, XVII kalendes de deembre en l’any de MCCC e hu, ordonaren en consell general los pahers e els prohòmens de la vila de Tàrrega que de la festa de Nadal primer vinent a enlà null temps null hom no gos tenir bestiar menut dins lo terme de Tàrrega. E qui contra farà, que perde lo bestiar”; et nobis humiliter supplicaverint ut, cum usaticus incipients *Auctoritate et rogatu* predictum locum vigore dicte pignorationis, capcionis sive occupationis

minime vendicasset, potissime quia nemini facit iniuriam qui utitur iure suo, dignaremur vos a predictis pro parte nostra vobis impetitis habere per iustitiam liberos et immunes ac de benignitate solita excusatos. Nosque, qui subditos nostros equo iusticie liberamine in suis iuribus cupimus confoveri negocium huiusmodi, vocatis et presentibus tesaurario et procuratore fiscali nostris ac aliis qui pro parte nostra vocati debebant, et auditis ad plenum rationibus eorumdem in consilio nostro plurimis ac diversis vicibus longo tractatu temporis, tam per vicecancellarium nostrum quam plures alios legum doctores ac sapientes antiquos recognosci, discuti et examirari fecimus diligenter. Idcirco, habito super predictis maturo et digesto consilio ac attentis que sunt sollicite attendendis, tenore presentis declaramus usaticum supradictum et alia predicta pro parte nostra contra vos impetita seu aliquod eorum locum aliquatenus non habere. Quinimo vos, dictos paciarios, probos homines, universitatem et singulares eius, tam superius nominatos quam alios quoscumque non nominatos, quos, licet hic singulariter non expressentur seu nominentur, tamen haberi volumus et decernimus pro expressis, presentes pariter et futuros, perpetuo ac bona vestra et illorum, queque sint vel fuerint et etiam ubicumque, fore absolvendos, liberandos et quitandos ab omnibus et singulis supra pro parte nostra vobis impetitis ac a penis usatici supradicti, vosque et bona vestra predicta ad uberiolem cautelam ab eisdem omnibus et singulis absolvimus, liberamus et quitamus, absolutosque liberos et quitios cum dictis bonis prorsus esse volumus, decernimus ac iubemus, revocantes, cassantes, irritantes ac penitus annullantes quoad hec litteras preinsertas et omnes et singulos processus, emperas, scriptiones ac provisiones in curia nostra seu alibi ubicumque et per quascumque personas contra vos vel aliquos vestrum ratione dicte pignorationis, capcionis seu occupationis pro exequcione dicti usatici factas quomodolibet atque factos, confirmantes insuper et laudantes statum seu ordinationem insertum superius seu insertam de certa sciencia et consulte. Mandamus itaque cum presenti ex certa sciencia firmiter et expresse inclito ac magnifico infanti Iohanni, primogenito nostro carissimo nostrorumque regnorum et terrarum generali gubernatori, eiusque vices gerentibus ac vicario et baiulo dicte ville Tarrege ceterisque universis et singulis officialibus nostris et eorum locatenentibus necnon iudicibus et comissariis quibuscumque, presentibus et futuris, quatenus huiusmodi nostram declarationem, absolutionem, liberationem et quitationem, confirmationem et laudamentum teneant firmiter et observent faciantque inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Barchinone, vicesima septima die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio, nostrique regni tricesimo octavo.

Visa Roma.

1. *Al marge esquerre* confirmació de la ordinació del consell general del bestiar.
2. *Segueix iuxta ratllat.*
3. *Segueix stm ratllat.*
4. *Al marge esquerre un ratllat vertical ornamentat destaca el text des d'aquí fins pro parte nostra vobis impetitis.*

278

1373, desembre, 7. Barcelona

Pere III exhorta fra Guillem de Guimerà, vicegerent del governador general a Catalunya, a complir amb l'exclusió completa de l'ús de la seva jurisdicció a la vila de Tàrrega, tal i com el mateix monarca li manà en la lletra de 12 de juliol de 1371 que ha desobeït segons les queixes dels paers i prohoms de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 120r-121r.

Que frare Guillem de Guimerà no puxe usar en Tàrrega ans si de res ha usat, que sie tornat al primer stament.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, religioso et dilecto consiliario nostro fratri Guillelmo de Guimerano, gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, salutem et gratiam.

Dudum a nostra emanavit curia littera sequens:

"Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam. Nuper vobis, dicto vicario, super infrascriptis comissionem fecimus cum nostra littera continentie subsequentis:

"Petrus, Dei gratia rex Aragonum *et cetera*, fideli nostro vicario ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam. Cum nos ex certis et iustis causis coram nobis propositis et ostensis, quas ab earum prolixitate hic inserere omittimus, religiosum et dilectum nostrum fratrem Guillelmum de Guimerano, vices gerentem gubernatoris in Cathalonia, a quacumque cognitione quarumcumque questionum, civilium et criminalium, que suscitare usquequaque fuerunt et quas amodo suscitare continget inter paciarios et probos homines ac universitatem ville Tarrege et eius singulares, ex una parte, et homines ac universitates et singulares locorum que ordo Hospitalis habet infra vicariam Tarrege et in vicinatu eiusdem ville, ex altera, huius serie exigente, iusticia duxerimus eximendum et ipsas questiones et quamlibet earum per vos in nostro pleno consilio providerimus terminandas, propterea vobis dicimus, comittimus et mandamus quatenus de quibuscumque questionibus, causis et littibus vel contraversiis, descendentibus seu emergentibus, ex quibuscumque contractibus, factis, causis seu negociis

vel excessibus seu delictis aut criminibus, maioribus vel minoribus, criminaliter vel civiliter intemptatis vel intemptandis per fiscum nostrum vel alium quecumque nunc vel in futurum inter partes predictas universaliter vel singulariter vos et non dictus frater Guillelmus, gerens vices, intromittatis easque fine debito terminetis, prout de iure et ratione et de consilio vestri assessoris inveneritis faciendum. Quoniam nos cum hac eadem, habito super hoc maturo et digesto consilio, ut profertur, iniungimus dicto fratri Guillelmo, vel cuicumque eius locum in dicto officio tenenti, quatenus de aliquibus questionibus vel aliqua ex eis, que supra tanguntur, se nullatenus intromitat, nam faciendi contrarium omnem sibi potestatem penitus abdicamus, et cum presenti de et super predictis cum incidentibus, emergentibus et connexis eisdem vobis comittimus plenare vices nostras. Datum Barchinone, XXX^a die madii anno subscripti”.

Nunc autem, supplicato nobis humiliter pro parte dicte universsatis et eius singularium quod, cum dicta provisio non esset eis suficiens, cum non se extendat nisi ad causas et questiones que sunt seu esse sperantur qualitercumque inter ipsos, ex una parte, et universitates hominum locorum que dictus ordo habet in dicta vicaria Tarrege et in suo vicinatu et earum singulares, ex altera, ut in dicta littera continetur, dignaremur ipsam provisionem ex benignitate regia ampliare, cum dictus frater Guiyllelmus sit plurimum eis suspectus nedum in causis, questionibus et negociis dictas universitates et singulares earum tangentibus sed etiam in omnibus causis, questionibus et negociis predictam universsitem Tarrege tangentibus quoquomodo, fecimus informacionem recipi super istis et reperimus ex ipsa informacione quod dictus frater Guiyllelmus, ut vices gerens predictus, est ipsis supplicantibus plurimum suspectus nonnullis rationibus sive causis. Propterea, eximentes huius serie universitatem dicte ville Tarrege et singulares eius et bona eorundem a foro et iurisdiccione dicti fratris Guillelmi ratione dicti officii, et submitentes eos cum eorum bonis foris et iurisdiccione vestris, vobis et utrique vestrum dicimus, comittimus et mandamus quatenus uterque vestrum in suo officio cognoscat de causis, questionibus et negociis, tam civilibus quam criminalibus, dictam universitatem ville Tarrege et singulares eius¹ tangentibus quoquomodo, et ipsas fine debito determinetis, prout de iure et ratione extiterit faciendum, cum nos ex causis pretactis et alias ex causa a cognicione premissorum ipsum fratrem Guillelmum duxerimus ex debito iusticie omnino amovendum. Nos enim mandamus expresse per presentem eidem fratri Guillelmo ut de predictis causis, questionibus et negociis, dictam universitatem et eius singulares tangentibus, non se intromitat ullo modo, quinimo vos et utrumque vestrum in suo officio permittat de eis cognoscere ipsasque fine debito terminare. Et si forsan contrarium attemptaret, ei super premissis omnem potestatem tollimus et penitus abdicamus. Nos enim vobis, videlicet utrique vestrum, in

hiis que ad suum officium spectent, super predictis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem ac eis connexis comittimus plenare vices nostras. Datum Barchinone, XII^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo. Visa Roma”.

Et licet preinserta littera vobis, ut noviter didicimus, extiterit presentata fueritisque instanter requisitus ut in ea contenta firmiter servaretis, vos tamen id facere non curastis, quinimo in dicti nostri mandati nocumentum nisus fuistis et nitimini in dicta villa Tarrege uti iurisdiccione predicti vobis comissi officii, non obstante etiam quod de hiis in preinserta littera vobis potestas fuerit abdicata. Quocirca, supplicato nobis humiliter pro parte paciariorum et proborum hominum dicte ville eis super hiis debite provideri, volumus vobisque mandamus expresse quatenus contenta in dicta littera, quatenus vos tangunt, ad litteram observetis, quibusvis litteris et provisionibus factis in contrarium, quas revocamus huius serie, obsistentibus nullo modo, decernentes etiam irritum et inane quicquid et quantum contra formam preinserte littere per vos extitit attentatum.

Datum Barchinone, septima die decembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio.

Visa Roma.

1. eius *interlineat*.

279

1374, setembre, 7. Barcelona

Pere III ordena al batlle de Tàrrega que obligui a pagar als deutors de la universitat per raó de talles i altres exaccions del comú de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 47v.

Que execució sie feyta contra aquells qui deuen a la vila per rahó de quèsties o altres contribucions.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidei nostro baiulo ville Tarrege vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Ad humilem suplicationem pro parte universitatis dicte ville nobis factam, vobis dicimus et mandamus de certa scientia et expresse quatenus omnes et singulas personas, que universitati predicte tenentur et tenebuntur ratione talliarum in villa ipsa factorum vel fiendarum vel aliarum exactionum comunium eiusdem ville, compellatis ad solvendum dicte universitati vel eius paciariis, seu deputatis vel deputandis ad recipiendum predicta, quicquid per ipsas personas deberi repereritis universitati predicte rationibus antedictis, procedendo in hiis breviter, simpliciter, sumarie et de plano sine lite et scriptis, sola facti veritate atenta, maliciis et¹ difugiis omnibus repulsis, prout de iure et

ratione fuerit faciendum, excepcionibus, apellationibus, maliciis et difugiis omnibus² procul³ pulsus ac quibusvis provisionibus seu litteris a curia nostra emanatis vel⁴ emanandis obsistentibus nullo modo.

Datum Barchinone, sub nostro sigillo secreto, VII^a die septembris, anno a Nativitate Domini M^o CCC LXX IIII.

Rex Petrus.

1. *Segueix defugis ratllat.*
2. repulsis prout de iure et ratione fuerit faciendum, excepcionibus, apellationibus, maliciis et difugiis omnibus *interlineat.*
3. *Segueix pul ratllat.*
4. *Segueix emandatis ratllat.*

280

1375, abril, 15. Lleida

Pere III deroga les limitacions imposades sobre el comerç del gra a la vila de Tàrrega.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 121v.

Carta del revocament feyt sobre lo cot lo qual lo senyor rey ha tolt del tot sobre los blats venedós.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege¹ ceterisque oficialibus nostris vel eorum locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et gratiam.

Ecce quod nos quotum seu aforamentum, quod generaliter in Cathalonia super bladis emendis et vendendis imposueramus, quodque in dicta villa Tarrege suspenderamus usque ad quintam decimam diem presentis mensis aprilis, nunc ex toto in ipsa villa tollimus, quousque ipsum generaliter in toto principatu Cathalonie providerimus observari. Quocirca vobis et singulis vestrum dicimus et mandamus quatenus ipsum quotum in dicta villa pro sublato habeatis quousque illud ut predicatur, observari providerimus in principatu predicto.

Datum Ilerde, XV^a die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXV, sub nostro sigillo secreto.

Decanus Urgelli.

1. fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege *subratllat al ms.*

281

1376, maig, 8. Montsó

Pere III accepta les explicacions de la vila de Tàrrega en els enfrontaments amb els Bords d'Anglesola i garanteix la seva protecció a la vila no només com a príncep, sinó també com a senyor de Tàrrega.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 127v.

Letra real tramesa a pahers e prohòmens de Tàrrega sobre la mort dels Borts d'Angleola

Lo rey. Vostra letra havem reebuda, part una altra que ja ns en haviets tramesa, sobre el cars qui s'és esdevengut aquí dels Borts d'Angleola. E, si axí és, com vosaltres nos fets saber, plau-nos ço que n havets fet. Si, emperò, lo fet anava per altra manera e que la colpa fos vostra o d'alcuns singulars de la vila, si som requests per en Berenguer d'Angleola o altres amichs dels dits Borts que hi façam justícia, haurem-la-hi a fer. Mas si ells asayen pendre-se'n venjança sens recórrer-ne a nós, nos sia que vosaltres hayts colpa en lo dit fet o no, vos entenem bé a defendre, no com a príncep qui ha a fer juhí e egualtat entre ls sotsmeses, mas sus axí com si solament érem senyor de Tàrrega.

Dada en Muntsó, sots nostre segell secret, a VIII dies de maig de l'any M CCC LXX VI.

Rex Petrus.

En lo sobrescrit de la dita letra ere aytal: Als feels nostres los pahers e prohòmens de la vila de Tàrrega.

Registrata.

282

1376, maig, 14. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i governador general, atorga un guiatge als habitants de Tàrrega arran dels darrers conflictes amb els Bords d'Anglesola.

[A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 124r-v.

Guiatge feyt per lo senyor duch.

Nos infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus ac in omnibus regnis et terris suis generalis locumtens, quia, ut percepimus, plures et diversi habitatores ville Tarrege ratione *brice* seu discensionis habite inter ipsos et universitatem dicte ville, ex parte una, et spurios sive burdos de Anglesola et eorum complices, ex altera, se ab eadem villa absentarunt et absentare intendunt, in tantum quod eorum pre-textu absencie dicitur et speratur ipsa villa pro maiori parte dispopulari et per consequens dampnificari, ideo, hiis attentis, tenore presentis

guidamus et asecuramus in fide regia atque nostra omnes et singulos habitantes domiciliatos et populos in dicta villa et eius termino de quibusvis necibus,¹ criminibus, excesibus et delictis per ipsum commissis et perpetratis in personis dictorum burdorum et eorum complicum predictorum et omnibus aliis criminibus et excesibus seu penis ex predictis dependentibus seu emergentibus quovis modo. Ita quod sive in predictis fuerint dicti habitatores² domiciliati et populati in dicta villa Tarrege et eius termino culpabiles sive non, et sive banniti aut citati ratione procesus pacis et treuge aut alio quovis enantamento extiterint sive non, posint dictam villam et eius terminum et alia loca regia atque nostra intrare et in eis stare et ab eis recedere et nostram presenciam adire salve pariter et secure, sicut poterant ante inculpacionem criminum predictorum. Mandantes cum eadem gerenti vices nostras in Cathalonia, vicario et baiulo ville Tarrege aliisque oficialibus dicti domini regis atque nostris, presentibus et futuris, vel eorum locatenentibus quatenus guidaticum et asecuramentum nostra huiusmodi, que durare et valere volumus donec fuerint revocata vocis preconia in eadem villa Tarrege vel per intimacionem factam in habitacionibus illorum, de quibus presens guidaticum voluerimus pro revocato haberi et per decem dies post dictam preconizacionem vel intimacionem inantea subsequentes, firma habeant et observent et faciant ab aliis omnibus tenaciter observari, et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione. Per huius vero guidaticum nolumus nec intendimus quod bonorum dictorum delatorum annotatio, si qua ex eis facta est, in aliquo ledi valeat vel anni tempus ullatenus interrumpi, quinimo ipsam remanere volumus et eius viribus et efectu. Durante vero presenti guidatico, super crimine vel bonis non posint in iudicio procedere vel se super eis iudicialiter aut alias defendere ullo modo, sed procesus quivis iudicialis et extra contra ipsos factus durante huius guidatico suspendatur, excepta bonorum suorum annotatione et eorum exequcione, que post annum posit licite fieri, presenti guidatico in aliquo non obstante. In cuius rei testimonium presentem fieri iusimus nostro sigillo munitam.

Datum Barchinone, XIII^a die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX sexto.

Primogenitus.

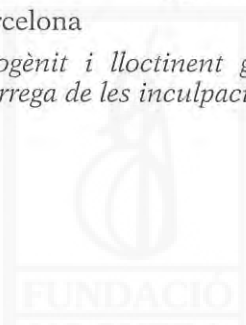
Papirea sigillo asueto domini ducis sigillata correcta

1. necibus, *al ms.* necesibus.

2. *Segueix* domicial *raillat*.

1376, maig, 14. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i lloctinent general, redimeix la vila i els habitants de Tàrrega de les inculpacions que es podrien seguir arran

de la greu agressió efectuada pel bàndol dels Bords d'Anglesola contra el degà en dia de mercat.

- A. Original: FMT, pergami 162.
 B. LPT, III, f. 125r-126r. (d'A)

Remesió o perdó feyt per lo senyor duch a la universitat e singulars de Tàrrega per la mort dels Borts d'Angleola.

Nos infans Iohannes, serenissimi domini regi primogenitus ac in omnibus regnis et terris suis generalis locumtenens, dux Gerunde et comes Cerverie, attendentes prima die presentis mensis madii Burdos de Anglesola nominatos cum quibusdam clientulis cum armis intrase villam Tarrege, in quo introitu decanum dicte ville pro episcopo Vicensi repertum in platea ipsius ville invasserunt, ipsum alias letaliter vulnerando, et cum tunc celebraretur¹ mercatum in dicta villa et baiulus, dictorum vulnerum illacionem senciens, hiis occurrere volens, fuit sibi per dictos Burdos et alios qui cum eis erant resistencia facta. in qua institerunt, et plura vulnera hominibus dicte ville illata fuerunt; attendentes etiam dictos Burdos et alios eorum complices, qui quatuordecim numero erant, tunc² per populum dicte ville fuise occisos, duobus exceptis, qui capti fuerunt, aliquos ex eis, qui se in quodam hospicio immitterunt, comburendo igne ipso hospicio immiso, cum curie dicte ville se reddere nollent, hec omnia pro malo habente, inquisitionem cum magna diligencia fecisse vices gerentem seu locumtenentem gubernatoris in Cathalonia, qua de causa citavit plures ex singularibus dicte ville; attendentes etiam nos de predictis omnibus qualiter gesta fuerunt certifiuacionem plenariam habuisse, visis procesibus hac de causa factis per dictum vices gerentem et per vicarium et baiulum dicte ville Tarrege, in quibus reperimus quod ipsi Burdi cum dictis clientulis, ipsa die qua fuerunt, ut predictitur, interfecti, intrarunt dictam villam animo malivolo dictum decanum et alios occidendi et frangendi immunitates et libertates in favorem dicti fori concesas per dominum regem ac suos predecesores, non obstante quod tunc eset dies fori, contra dictum³ decanum et quosdam clericos in sacris, qui cum ipso erant, fortiter irruerunt eosque letaliter vulnerarunt; hac de causa, quia ipse decanus ad eorum instanciam guidare contradicebat quendam tonsuratum a pace et treuga publice⁴ eiectum, pro quibus omnibus per dictos Burdos et alios comissis fuit sonus *de via fors* in dicta villa fugando ipsos emissus, ipsique Burdi et alii clientes eorum complices et rebellantes⁵ se cum dictis armis, ne caperentur, certa hospicia dicte ville intrarunt et inibi faciendo resistenciam curie regie dicte ville et iuratis et pluribus aliis qui cum eadem curia erant pro capiando ipsos se letaliter defenderunt, in tantum quod duos homines dicte ville cum armis interfecerunt et nonnullos alios acriter vulnerarunt; attendentes etiam pro parte vestri, paciariorum et proborum hominum dicte ville, fuise nobis humiliter supplicatum quod, cum,

atentis predictis et aliis ita nequiter et perperam per ipsos Burdos et complices eorumdem, ut predictur, commissis, vos, alii et etiam omnes dicte ville sint e sitis ab omni crimine innocentes penitus ac immunes, deberemus aduch de nostri solita clemencia ad tollendam vexacionem, quam pro hiis habere posetis, erga vos omnes misericorditer nos habere et dictam inquisitionem per dictos locumtenentem, vicarium et baiulum incohatam cessari facere dignaremur, idcirco, dictis supplicacionibus et aliis nostrum animum ad hec inducentibus benigniter inclinati, considerantes dictorum Burdorum et aliorum complicitum invasionem voluntarie factam, nulla causa legitima preheunte, et ipsam invasionem fuisse causam omnium predictorum, que postea sequuta fuerunt, et per consequens vos, alios ac etiam omnes dicte ville in fugando et⁶ capiendo eos rei illicite operam non dedise, propter quod reputamus vos omnes a predictis esse inculpabiles ac penitus innocentes, atamen tam ad relexandum et occurrendum potius vexacioni, quam pro predictis incurrere posetis, quam ad denotandum in vobis et aliis dicte ville fuisse aliquam nocenciam atque⁷ culpam, tenore presentis absolvimus, difinimus et remittimus, perdonamus ac etiam relaxamus vobis, dictis paciariis, probis hominibus ac toti universitati dicte ville Tarrege et singularibus eiusdem, et etiam vicario, baiulo ac aliis oficialibus dicte ville omnem accionem, questionem, petitionem et demandam et omnem etiam penam, civilem et criminalem, et aliam quamlibet, quam dictus dominus rex seu nos aut oficiales dicti domini regis atque nostri poset, posemus seu posent contra vos seu aliquem vestrum aut dictam universitatem vel aliquem singularium ipsius coniunctim vel divisim seu bona vestra vel ipsorum facere, proponere vel movere aut vobis vel eis infligere premisorum ratione seu occasione, ita quod sive in predictis seu aliquo predictorum vos seu aliqui vestrum et ipsorum aut etiam dicta universitas aut singulares eius seu aliquis ex eis seu dicti vicarius aut baiulus aut dicti oficiales alii culpabiles fueritis seu fuerint sive non, possit minime deinde contra vos et ipsos seu aliquem vestrum et ipsorum aut bona vestra vel eorum questio aliqua fieri, peticio vel demanda aut pena infligi aliqualis, imo sitis et sint inde vos et ipsi⁸ omnes cum omnibus bonis vestris et eorum omnium a predictis omnibus et singulis quitii, immunes ac etiam absoluti, vobis et eis facientibus querelantibus de vobis civiliter dumtaxat iustice complementum, imponentes dicto domino regi et nobis super hiis omnibus silentium sempiternum ac mandantes per hanc eandem gubernatori Cathalonie seu eius locumtenenti aut regenti dictum officium, vicario et baiulo dicte ville ceterisque oficialibus dicti domini regis atque nostris, presentibus et futuris, vel locatenentibus eorumdem quatenus absolucionem, difinicionem et remisionem et relaxacionem nostras huiusmodi teneant firmiter et observent et observari inviolabiliter faciant, necnon quascumque citaciones, manuleutas seu obligaciones, inventaria, annotaciones, banimenta aut alia quecumque enantamenta

ac processus quoscumque contra vos seu aliquem vestrum seu dictam universitatem seu contra predictorum et eorum bona rationibus predictis facta seu incepta lanient et cancellent et laniari et cancellari faciant indilate, cum nos easdem et eadem omnia nunc pro tunc cassamus et cancellamus ac etiam annullamus et carere volumus omni roboris firmitate. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostro sigillo preudenti iusimus comuniri.

Datum Barchinone, quarta decima die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo sexto.

Primogenitus.

1. celebratur, *al ms.* celebretur.
2. *Segueix* pro ratllat.
3. *Segueix* decanum ratllat.
4. *Segueix* eiectu ratllat.
5. *Segueix* secum ratllat.
6. *Segueix* ca ratllat.
7. *Segueix* culpam ratllat.
8. *Segueix* et ratllat.

284

1376, maig, 28. Barcelona

Berenguer Queralt llegeix davant de Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, la lletra de l'infant Joan, primogènit i governador general, on mana al noble que no agredeixi ni les persones ni els béns de Tàrrega, manament que Berenguer d'Anglesola es compromet a respectar.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 121v-122v.

Manament feyt per lo senyor duch a-n Berenguer d'Angleola que sots pena de perdre lo cap que no face ni face fer mal als pròmens de Tàrrega.¹

Noverint universi quod die vicesima octava mensis madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° sexto, in presencia mei notarii et testium subscriptorum, Berengarius Queralto, ianitor domini regis, constitutus personaliter ante presenciam nobilis domini Berengarii de Angularia, iuxta currium *de les Barreres* Angularie existentis, obtulit et presentavit nomine et pro parte universitatis ville Tarrege et per me dictum notarium dicto nobili legi petiit, requisivit et fecit quandam literam patentem incliti et magnifici domini infantis Iohannis, serenissimi domini regis primogeniti et in omnibus regnis et terris suis generalis locumtenentis, sigillo eisudem domini infantis cere rubeae in eius dorso, ut prima facie aparebat, sigillata, tenoris sequentis:

“Infant en Johan, del molt alt senyor rey primogènit e en tots sos regnes e terres general lochtinent, al noble en Berenguer d'Angleola,

del qual és lo loch d'Angleola, salut e dilecció. Entés havem per digna e verdadera relació que vós, no tement ne havent temor de la correcció del dit senyor rey e² nostra, ab vostres valedós, vassalls e altres companyes vos sforçats, procurats e fets vostre poder d'esuahir, dampnificar e ofendre la vila de Tàrrega e singulars d'aquella e béns d'aquells, e açò per haver e pendre venyança de la brega la qual, poch se ha, és stada entre los Borts d'Anglesola e hòmens de la dita vila. E no solament nos és pervenguda clamor del dit fet, ans encara de diverses crims e delictes enormes per vós, segons se diu, comeses e perpetrats. On, com no sia cosa justa ne lícita a alcú que per³ sa pròpia auctoritat prenga venjança d'altre ne a aquell face injúria o ofensa, ans sia fort cosa de mal eximpli e mal feta, e la qual se deu molt squivar, per ço a vós deim e manam expressament e de certa sciència, sots pena de perdre lo cap e de confiscació de tots vostres béns, que vós, posant fre a la vostra temeritat, no asajets ne consistats ne tractets o procurets de fer semblans coses que desús són dites, intimant a vós ab la present que, si fets lo contrari, ço que no creem, la pena desús dita, la qual hauríets comesa de tanta trangressió com seria infringir lo dit nostre manament, no seria remesa sens venjança rigorosa. E com nós sapiam e siam bé certs que als hòmens de la dita vila de Tàrrega ne a béns de aquells no serà feta neguna ofensa, injúria o dapnatge, si donchs no u és per vós o vostres companyes, vasalls o valedós e tractament vostre, tenits bé a ment que a aquells hòmens o béns lurs no sia feta injúria, ofensa o dapnatge alcú, car certificam-vos de cert que, si u és e sia fet per quisvulla, nós cient⁴ e entenens de ferm que vós o a mà o tractamens vostres seria fet e no en altra manera, fariem tal procehiment contra vós e vostres béns, axí per la dita rahó com encara per altres diverses delictes⁵ e crims per vós, segons dit és, comeses e perpetrats, que a vós serà pena e càstich e a tots altres terror e lonch eximpli, en tal manera que les desús dites coses no romandran sens gran punició e càstich, axí com són stats altres crims e delictes per vós comeses en temps pasat, per los quals se pot verifiquar en vós que facilitat devenia, done e és matèria de delinquir. Si, emperò, vós havets acció o demanda per qualsevuylla rahó contra⁶ alcú o alguns de la dita vila, venits davant nós, vós o vostre procurador, car nós som appareyllats de fer-vos d'aquells justícia espatxada, tota malícia remoguda. Dada en Barcelona a XIII de maig l'any M CCC LXX VI. Primogènit".

Qua litera presentata et dicto nobili lecta per me, dictum notarium, idem Berengarius Queraltó, predicto nomine, requisivit eundem nobilem ut dictam literam et omnia in ea contenta servaret et compleret iuxta sui seriem plenarie.⁷ Et dictus nobilis eandem literam cum humili et debita reverencia recepit, offerens se peratum eidem litere et contentis in ea totis viribus obedire. De quibus omnibus sic peractis dictus ianitor, predicto nomine, petiit et requisivit universitati

dicte ville Tarege fieri et tradi publicum instrumentum per me notarium infrascriptum.

Que fuerunt acta die, anno et loco predictis, ac presente me dicto notario et presentibus etiam venerabilibus Raymundo Petri de Pisa, milite, algutzirio domini regis, Arnaldo d'Aroles, domicello, Bernardo Galvany, iurisperito, et Bernardo Cebriani, porterio domini regis, testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis.

Sig+num mei, Francisci Pellicerii, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui requisitus et rogatus predictis una cum prenomminatis testibus interfui eaque scripsi et clausi cum raso in linea X "iusta ne"».

1. als prohòmens de Tàrrega *afegit en un moment coetani al text.*
2. e *interlineat.*
3. per *interlineat.*
4. *cient, al ms., cincens.*
5. *Segueix e cr ratllat.*
6. *Segueix algú ratllat.*
7. *plenarie, al ms. plenariam.*

285

1376, maig, 30. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i governador general, mana, per segona vegada, a Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, que respecti les persones i els béns de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 123r-v.

Altre manament feyt per lo senyor duch al noble en Berenguer d'Angleola que non face ni face fer degun dampnatge als prohòmens de Tàrrega.

Infant en Johan, del molt alt senyor rey primogènit e en tots sos regnes e terres general lochtinent, al noble e amat nostre en Berenguer d'Anglesola, del qual és lo loch d'Anglesola, salut e dilecció.

L'altre jorn vos scrivim per nostra letra que, si vós haviets clam algun o demanda contra la universitat de Tàrrega o singulars d'aquela, que compereguéssets devant nós, qui'ns oferiem de fer ço que de dret e de justícia hi fos faedor, notificants a vós per la dita letra que no haguessets tanta de presumpció que assaiassets de dampnificar aquells, car, si o feiets, a nós desplauria e us en castigariem per manera que a vós seria pena e als altres eximpli. E ara novelament havem entés que vós ab companya correts dins los tèrrens de Tàrrega e fora aquells ab coratge de dampnificar los habitants en la dita vila e en lo terme d'aquella, de la qual cosa, si axí és, e no sens rahó, som fort maraveyllats, car pensar vós podets que'ls vostres malificis, los quals en temps passats havets comeses molts e excessivament, no són pas a nós oblidats,

ans és de nostra intenció que, pus vós vos esforçats de provocar-nos, qui los dits malificis havíem sots dissimulació passats, que nós d'aquí avant, lo qual som tenguts de fer iustícia per l'estament en què Déus nos ha posats, no poríem pus a avant vostra temeritat tol·lerar. Perquè a vós per les presents deim e manam sots pena de cors e d'haver, no sperada de nós remissió alcuna d'aquella, que vós no dampnifiquets ne dampnificar façats o tractets o consintats que dampnatge alcun en persona o en béns sia donat o fet a la dita universitat o singular o singulars d'aquella, certificants-vos que mal o dampnatge que venga o sia fet o donat, de qual part se vulla, a la dita universitat o singulars d'aquella, que aquell reputarem ésser donat per vós, que en nostre menyspreu o havets presumit de fer e no per altre. E com de vós de la dita primera letra no haiam haüda resposta, trametem-vos lo fel porter nostre en Guillem Maça, portador de la present, a relació del qual darem plenera fe e creença a la resposta que vós farets a nós del dit fet. Certificant-vos encara que nós manam reebre informació novelament dels malificis e dampnatges que vós havets donats, tractats e procurats contra la dita universitat e singulars d'aquella del temps ençà que la primera letra a vós fou per la dita rahó presentada. E si segons aquella atrobarem vos ésser culpable, nós entenem de vós fer tal càstich e punició que darem a entendre a vós e als altres que és greu a nós nostres manaments no observar.

Dada en Barchelona, a XXX^a dies de matg, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M^o CCC^o LXX^a sis.

Primogenitus.

Papirea sigillo asueto dicti domini duce sigillata e correcta.

Die lune, intitulata nona die iunii anno quo supra, Guillelmus Maça ianitor incliti et magnifici domini ducis, cui tradita fuit dicta littera in sui forma pro tradendo eam nobili Berengario de Angularia, tulit hanc litteram qui hiens et¹ rediens retulit se ipsam literam dedise et tradidise die prefixa prefato nobili Berengario de Angularia personaliter, ut dixit, adinvento in loco de Angularia, in presencia Golçalvo² de Tarazona et Bernardi Geraldi, nunciorum iuratorum venerabilis vicarii Tarrege.³ Et illud idem dicti nuncii dixerunt et confirmarunt ac relacionem michi, notario fecerunt.⁴

1. hiens et *interlineat*.

2. Golçalvo, *sic al ms*.

3. *Segueix quod, ratllat*.

4. *Tot el paràgraf és afegit al marge inferior*.

286

1376, maig, 30. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i governador general, mana al seu lloctinent a Catalunya que torni a la jurisdicció ordinària de la vegueria i la vila de Tàrrega els presos i els processos que s'havia reservat.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 123v.

Que lo portantveus de governador¹ torn alguns presos que se'n avie menats e algunes enquestes que se'n avie portades a la vila de Tàrrega.

Infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus ac in omnibus regnis et terris suis generalis locumtenentes, dilecto nostro locumtenens gubernatoris in Cathalonie, salutem et dilectionem.

Pro parte paciariorum et proborum hominum ville Tarrege fuit coram nobis expositum querelose quod vos indebite et iniuste et contra seriem et mentem constitutionum Cathalonie generalium nuper recedendo a dicta villa quosdam homines inibi captos e nonnullas inquisitiones vicarie et baiulie predictorum vobiscum duxistis seu etiam aportastis, eosdem a dictis vicaria et baiulia abstraendo, ob quod suplicarunt nobis eis super hiis de congruo remedio provideri. Quare, si ita est, redarguentes vos et non inmerito de predictis, vobis dicimus et expresse mandamus quatenus dictos homines et inquisitiones per vos a dictis villa et vicaria abstractos et vobiscum ductos in eadem ilico tornetis ac etiam remittatis seu tornari ac remitti faciatis, servando in hiis constitutiones Cathalonie supradictas, hocque aliquatenus non mutetis. Alias scire vos volumus quod, si contrarium feceritis, quod² non credimus, vos merito penitebit.

Datum Barchinone, XXX^a die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a LXX^a sexto.

Iacobus, vicecancellarius.

1. *Segueix als ratllat.*
2. *Segueix no ratllat.*

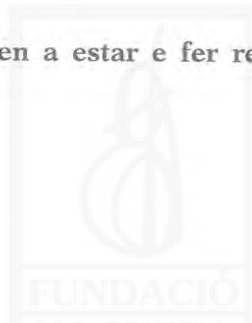
287

1376, maig, 30. Barcelona

L'infant Joan, primogènit i lloctinent general, mana als castlans de Tàrrega que compleixin el seu deure de residir personalment i contínuament a la vila.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 124r.

Que los castlans ayen a estar e fer residència personal en la vila de Tàrrega.

Infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus ac in omnibus regnis et terris suis generalis locumtenens, dilectis et fidelibus nostris castlanis Tarrege, salutem et dilectionem.

Cum iuxta convenciones seu condiciones inter dominos quondam Tarrege, predecesores dicti domini regis et nostros, ex parte una, et predecesores vestros, ex altera, initas ac etiam comprehensas, omnes castlani dicte ville teneantur in villa ipsa residenciam facere personalem, prout in instrumento seu instrumentis publicis inde confectis hec et alia dicuntur lacius contineri, et nunc intellexerimus quod vos in dicta villa iuxta convenciones et condiciones predictas residenciam non faciatis personalem, idcirco de vobis, si est ita, non modicum admirantes, vobis et vestrum cuilibet dicimus et expresse mandamus quatenus, visis presentibus, convenciones et condiciones predictas in omnibus observando, ad dictam villam Tarrege personaliter veniatis et in eadem personaliter residenciam faciatis iuxta ipsarum convencionum et condicionum continentiam et tenorem. Alias, si predicta neclexeritis adimplere, vicario et baiulo Tarrege vel eorum locumtenentibus per presentes tradimus firmiter in mandatis quod, visis et recognitis per eos convencionibus et condicionibus supradictis, ad observandum easdem vos et vestrum quemlibet compellant fortiter et districte, quoniam nos super compulsione huiusmodi facienda dictis vicario et baiulo vel eorum locatenentibus aut eorum utrique comitimus plenarie vices nostras.

Datum Barchinone, XXX^a die madii, anno a nativitate Domini X^o CCC^o LXX° sexto.

Iacobus, vicecancellarius.

288

1376, agost, 30. Montsó

Pere III mana a Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, que no faci cap dany ni als habitants de Tàrrega ni als seus béns.

[A]. *Original perdut.*

B. LPT, III, f. 126r-v.

Manament feyt al noble en Berenguer d'Angleola per lo senyor rey que sots pena de M marchs d'or don e face per él e per sos valedós seguretats ab sacrament e homenatge de no fer dampnatge a hòmens de Tàrrega.

En Pere, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de València, de Mallorques, de Cerdenya e de Còrcega e comte de Barchelona, de Roseylló e de Cerdayna, al noble en Berenguer d'Anglesola, del qual és lo loch d'Anglesola, salut e dilecció.

Informats som certament que vós, per ço com los Borts d'Anglesola en la invasió que d'aquests dies, ab alguns hòmens armats que menaven faeren en la vila de Tàrrega, moriren en aquella, havets fets fer e fets tot

dia diversses aguayts als hòmens de la dita vila e ls tenits de fer en gran reguart captan e cercan tots dies, per vós e per persones interposades, hores e lochs en los quals los pusquets fer dapnatge, e que avets manaçat e dit que n'ociurets o facets ociure aquells que porets, e sostenits volentés tots malfeytós que a ells facen dapnatge. Perquè, com açò torn en menyspreu de nostra senyoria e aquests mals e altres molts de què vós sots encolpat, los quals tro ara havem pasats huylls cluchs, no deyam ne pusquam d'aquí a avant, sens gran offensa de Déu e càrrech nostre, pasar sens punició e càstich, a vós deim e manam de certa sciència e expresament que a los hòmens de Tàrrega en persones o en béns no façats o fer façats manifestament o amagada, per vós no per interposades persones, alcun dampnatge o mal. Ans a sopliquació dels dits hòmens de Tàrrega provehim e us manam, sots pena de mil marches d'or, que als dits hòmens de Tàrrega donets e façats en poder del veguer de Leyda, ordinari vostre, per vós e per vostres valedós e hòmens, seguretat ab sagrament, homenatge e pena de M morabatins d'or de no fer-los dapnatge, car éls són apareyllats de dar a vós e a vostres hòmens e valedós semblant seguretat, si la volrets, e d'estar a vós a dret e a rahó sobre tot clam e qüestió qui per la dita rahó o per altre ayats d'éls, e nós som apareyllats de fer no sens justícia espeegada. En altre manera, manam per la present al dit veguer de Leyda, sots pena de la nostra indignació, que ls dits hòmens de Tàrrega, fermans dret suficientment a vós e volents a vós fer la dita seguretat, forç e destrengue fortment e ab acabament vós, per exacció de la dita pena e per altres remeys de dret a fer e dar als dits hòmens de Tàrrega la seguretat desús dita, car cert e clar és que vós los dits hòmens nostres garreyar no podets, certifiquans-vos noresmenys que nós procehirem e farem procehir contra vós segons que per justícia serà faedor.

Dada en la vila de Muntçó, a XXX dies d'agost, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXX VI.

Rex Petrus.

1. *Segueix per acrío ratllat.*

289

1377, febrer, 6. Prats de Rei

Bartomeu de Vilafranca, portantveu del governador general a Catalunya, després d'haver convocat l'host de Tàrrega a Prats de Rei per a combatre Castellar, mana l'ajornament de l'ordre fins que l'host de Montblanc estigui a Cervera o en un indret proper a Castellar.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, fol. 126v.

a. Ed.: SARRET, pàgs. 295-296, doc. CVII. (de B)

De sobreseure les hosts de Tàrrega que eren manades anar contra lo loch de Castelar.

En Berthomeu de Vilafrancha, cavaler, portantveus de governador en Cathalunya per lo molt alt senyor rey e per l'alt e magnífich senyor infant en Johan, del dit senyor rey primogènit, en lo ducat de Gerona e comtat de Cervera procurador general, a l'amat lo veguer de Tàrrega o a son lochtinent, salut e dilecció.

Ja sabets en qual manera vos havem scrit per altra letra nostra que encontinent convocàsets les osts de la jurisdicció a vós comanada, per venir ací al loch dels Prats, per anar ensemps ab les altres osts de Cathalunya per nós convocades contra lo loch de Castelar per rahó de la resistència a nós feta. E com nós per certes rahons aiam deliberat sobreseure les osts de la vila de Tàrrega, fins que les osts de la vegueria de Muntblanch, les quals per aquesta rahó avem manades venir al loch dels Prats, sien vengudes a Cervera o en altre loch¹ qui sie pus prop de Castelar, per ço us deim e us manam que en traure les dites osts sobresgats fins que les dites osts de Muntblanch sien a Cervera o en altre loch qui fos pus prop de Castelar, segons que dit és.

Dada als Prats de Segarra, a VI dies de febrer, en l'any de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXX VII.

Berthomeu de Vilafrancha.

1. *Segueix que si ratllat.*

290

1377, maig, 2. Barcelona

Pere III aixeca les limitacions en la comercialització de gra que havia imposat a la vila de Tàrrega l'any anterior, arran de la crisi frumentària.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, fol. 127r.

Quod quilibet ville Tarrege posit emere, vendere et revendere quamcumque blada.¹

Nos Petrus, Deu gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone et Ceritanie, quamvis annis proxime preteritis propter grani caristiam que in partibus Urgellensibus viguit, ordinaverimus quod nullus mercator ville Tarrege vel alie quevis persone ausse essent causa mercandi emere blada et ea revendere, certa inde² pena adiecta, attamen quia Altissimo disponente, a quo cuncta bona procedunt, bone parantur messes de proximo evenire, et cessante causa, cessare debeat et effectus, eapropter, ad humilem supplicationem pro parte universitatis dicte ville Tarrege super hoc nobis factam, vobis, paciariis et probis hominibus dicte ville Tarrege ac quibuscumque singularibus de eadem, tenore presentium ducimus concedendum quod, inhibitione aut ordinacione vel provisione predicta nullatenus obsistente, quilibet

mercator aut quevis alie persone eiusdem ville, cuiusvis legis, status aut condicionis existant, posint et valeant in messibus que de proximo parantur et amodo quodcumque emere et vendere ac revendere frumentum, ordeum, annonam et alia quecumque blada, cuiuscumque generis existant, pro eorum et vestro libero voluntatis et prout vobis et eis licitum fuerat ante inhibitionem superius spresatam. Mandantes cum hac eadem universis et singulis officialibus nostris et ipsorum locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus presentem nostram concessionem firmam habeant et observent et non contraveniant aliqua ratione, si iram et indignacionem nostram ac penam quingentorum morabatinorum auri cupiunt evitare. In cuius rey testimonium presentem vobis fieri iusimus nostro sigillo munitam.

Datum Barchinone, secunda die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° septimo.

Luppus, cancellarius.

1. *Al marge esquerre, en lletra moderna per comprar y vendre blats.*
2. *Inde interlineat.*

291

1377, juny, 20. Barcelona

Pere III concedeix una remissió general de penes a la universitat de Tàrrega, a canvi de 3.000 florins d'or d'Aragó.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 40r-41r.

Dels borts de Anglesola.

Remissió feyta general per lo senyor rey a la universitat e als singulars de tots feyts fort bastant.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, volentes erga vos, fideles nostros, universitatem ville Tarrege et singulares ipsius, nos habere benigne et ut ipsa universitas, que magna dampna sustinuit, in aliquo relevetur, cum presenti carta nostra de certa scientia absolvimus, difinimus, remitimus ac etiam relexamus eidem universitati et singularibus ipsius, cuiuscumque conditionis existant, sicut si nominati singulares ipsi in presenti carta exprimerentur, omnes acciones, questiones, petitiones et demandas et omnes penas et colonias, civiles et criminales, et alias quascumque quas contra dictam universitatem universaliter et singulares ipsius singulariter et eorum bona posemus facere, proponere, movere et etiam infligere usque in hunc presentem diem, tam ad instantiam partis seu ex acusatione vel denuntiatione fisci vel alterius alicuius, quam etiam de vel pro penis inde nobis vel inclito infanti Iohanni, carissimo primogenito et locumtenenti generali nostro seu gubernatori Cathalonie, vel aliis

officialibus nostris et suis adquisitis et competentibus qualicumque ratione seu causa, quam etiam ratione quorumcumque excessuum vel criminum seu delictorum per universitatem dicte ville aut singulares ipsius comissorum et perpetratorum; tam ratione necium Burdorum de Angularia et ipsorum complicitum, quam ex eo quia fuistis denunciati quod inter vos fecistis manopolium sive ligam, quam etiam ratione percussionum, vulnerum, debilitationum, necium etiam quarumcumque inter singulares ipsius universitatis factarum vel etiam per ipsam universitatem vel singulares eiusdem in quoscumque extraneos seu non extraneos comissarum, quam ratione incendii seu incendiorum de die vel de nocte imissorum seu combustionis facte inffra dictam villam vel extra, quam etiam ratione vis publice vel private comisse per ipsam universitatem et singulares eiusdem ubicumque aut aliorum quorumcumque excessuum seu criminum, etiam maiorum enormitatum superius expressatis, et de quibus criminibus seu delictis quomodolibet sint delati, quamvis ipsa crimina seu delicta hic non presententur, que tamen pro expressatis volumus hic haberi, et de quibus siquidem excessibus, criminibus seu delictis quomodolibet¹ inquisitum fuerit sive non, et sive de eis inceptum est inquiri per nos vel dictum primogenitum nostrum aut per gubernatorem Catalonie seu per ordinarios dicte ville sive etiam per iudices curie nostre vel delegatos a nobis vel per iudices curiarum dicti ducis seu dicti gubernatoris, quam delegatos a nobis vel ab eis aut quibuscumque aliis officialibus nostris et suis, vel quoscumque alios, sive ipse inquisitiones finite fuerint sive non, sive sint cum culpa sive non, et sive crimina sint certa sive incerta, et sive predicte pene sint tercia vel alie quecumque, et sive etiam descendant ex criminibus vel ex scripturis tercia vel ex firmis iuris, et sive fuerint declarate debere executioni deduci sive non. Itaque sive in predictis culpabiles fuerint sive non, numquam possit per nos vel dictum primogenitum nostrum seu per dictum gubernatorem Cathalonie aut aliquos officiales nostros vel delegatos a nobis vel ab ipso primogenito nostro vel a dicto gubernatore eidem universitati vel singularibus ipsius et teminorum suorum universaliter vel particulariter, nec etiam fideiussoribus per dictam universitatem vel singulares eiusdem datis, propterea questio aut petitio aliqua fieri vel demanda² nec pena aliqua civiliter vel criminaliter inponi seu infligi ratione aliquorum criminum seu delictorum, quocumque nomine nuncupentur. Immo sint dicta universitas et singulares ipsius, ut superius est expresum, et fideiussores ipsorum et bona eorumdem a predictis omnibus et singulis usque in hunc presentem diem factis, perpetratis et commissis, quitii, innumes et etiam absoluti, dum tament non sint falssatores monete, heretici, sodomite vel crimen lese non comisserint maiestatis. Et etiam absolvimus, difinimus et remitimus dicte universitati et singularibus ipsius omnes penas in quas inciderint modo aliquo sive causa, nobis aut dicto primogenito nostro seu dicto gubernatori aut aliis officialibus

nostris et suis pertinentes aut pertinere debentes qualicumque de causa usque in hunc presentem diem. Quoniam de eisdem penis dictam universitatem et eius singulares et alios superius nominatos reddimus et facimus quitios et immunes, et etiam cassamus, irritamus et annullamus omnes comissiones factas et impetratas super predictis vel aliquo predictorum tam a nostra curia quam dicti primogeniti nostri quam etiam dicti gubernatoris, et omnes etiam procesus et inquisitiones secutos et factos contra dictam universitatem et singulares iam dictos, necnon reservationes et inhibitiones, si que facte sint per nos aut dictum nostrum primogenitum vel alios quoscumque, manuleutasque et firmas iuris factas et prestatas per eos vel aliquem eorum usque in hunc presentem diem, quas per notarios qui ipsas fecerunt concellari et pro cassis et irritis haberi volumus et iubemus sola hostensione presentis carte nostre firmiter et perpetuo valiture, mandato baiuli vel alicuius nostri officialis super hiis minime expectato. Volentes unumquemque notariorum hoc renuentium facere, pro qualibet vice qua contrafiet, penam centum morabatinorum auri exhigendorum de bonis suis, absque spe alicuius remissionis inde obtinende, irremisibilter incurrisse, ultra quam incurrent iram et indignationem nostram. Et ubi etiam aliqui dicte universitatis capti detineantur in posse quorumcumque officialium pro huiusmodi criminibus vel excessibus per nos remissis, illos confestim a captione volumus liberari, sic quod ad solam et simplicem requisitionem paciariorum dicte universitatis, vel³ illius⁴ seu illorum quorum intersit, carcerarii eos detinentes teneantur deliberare et absolvere ipsos captos absque iudicis assignatione et dilatione quacumque, adimentes officialibus et iudicibus quibuscumque omnem potestatem contrarium faciendi seu quomodolibet atentandi, nobisque et ipsis super predictis scilentium sempiternum imponentes, sicut melius et sincerius potest dici et intelligi, ad eorum bonum intellectum, comodum et profectum, et absque aliqua interpretatione quam nolumus super hoc fieri, quin potius eam fieri et quicquid in contrarium posset dici vel obici totaliter prohibemus. Mandantes, sub pena amissionis officiorum eis comissorum, officialibus supradictis et dictis carcerariis quod super solutione et deliberatione dictorum captorum nullum impedimentum faciant vel opponant. Ipsa tamen universitas et eius singulares teneantur facere conquerentibus de eis super omnibus remissis dumtaxat civiliter iusticie complementum. Mandamus etiam per presentem cartam nostram dicto primogenito nostro necnon dicto gubernatori ac vicario et baiulo dicte ville ceterisque officialibus et comisariis nostris et dicti ducis et aliis quibuscumque vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, quod predicta observando et observari faciendo contra ea non veniant nec aliquem seu aliquos contravenire permitant aliqua ratione. Pro hac autem absolute, remissione et difinitione exsolvistis tres mille florenos auri de Aragonia, de quibus nobili et dilecto consiliario nostro Raymundo Alamani de

Cervilione, gubernatori Cathalonie, mille trescentos florenos, residuos vero mille septingentos florenos fideli consiliario et thesaurario nostro Petro de Vallo nomine nostro tradidistis. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostri sigilli pendentis munimine roboratam.

Datum Barchinone, vicesima die iunii, anno a nativitate Domini millesimo trescetesimo septuagesimo septimo regnique nostri quadragesimo secundo.

Castile de ma.⁵

1. *Segueix* sint delati, quamvis ipsa *ratllat*.
2. *Segueix* aut *ratllat*.
3. *Segueix* suis *ratllat*.
4. *illius interlineat*.

5. *Al marge inferior dret segueix* Predicti mille septingenti floreni auri Aragonie sunt positi in recepta dicti thesaurarii in XI° libro receptorum et datarum sui officii thesaurarie in IX^a carta. En IX cartes del XI libre.

292

1377, juliol, 18. Barcelona

Pere III ordena al veguer de Tàrrega, al batlle de Vilagrassa i als altres oficials reials que facin complir la sentència per ell donada entre les universitats de Tàrrega i Vilagrassa en relació a la fira del darrer lloc, segons la qual aquesta havia de durar deu dies, a partir de la festa de Tots Sants, sota pena de 100 morabatins d'or, aplicable a tot mercader que vengui o compri públicament fora d'aquest termini.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 48r.

Que los de Vilagrassa no guosen fer cridar lur fira pasats X dies e que los mercadés que compraran o vendran après públicament perden e cayguen en pena de C morabatins.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Certanie, fidelibus nostris vicario Tarrege ac baiulo Villegrasse ceterisque officialibus nostris Cathalonie vel eorum locatentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et gratiam.

Cum in sententia ultimo per nos lata inter universitatem dicte ville Tarrege, ex una parte, et universitatem dicte Villegrasse, ex altera, super facto nundinarum ipsius Villegrasse, contineatis inter cetera quod homines Villegrasse nundinas suas preconizari faciant duraturas tantum per decem dies, qui incipiant in festo Omnium Sanctorum, quodque, si ipsas nundinas vel earum continuacionem preconizari seu publicari faceret ultra ipsum tempus decem dierum, eo casu quicumque mercatores, extranei vel privati, cum solemnitate nundinarum post dictos decem dies, in dicta Villagrassa ementes publice vel vendentes,

incidant in penam centum morabatinorum auri. Casu vero quo homines Villegrasse dictas nundinas preconizari faciant duraturas dumtaxat per dictos decem dies, eo casu quicumque mercatores, extranei vel privati, ad ipsas nundinas venientes et alii quicumque intra dictos decem dies gaudeant immunitatibus et aliis contentis in privilegio nundinarum ipsarum. Finito vero tempore dictorum decem dierum et sic nundinis ipsis finitis, si qui sint mercatores aut alii qui inibi remanere voluerint venire et esse, vendendo vel emendo publice vel occulte et tabulas tenendo et ramatas et alias solemnitates in quibuscumque locis¹ voluerint, et eo modo quo venditur ac vendi licet in ceteris locis Cathalonie, nundinis finitis, de iure seu usu patrie et comuni, hoc dictis mercatoribus, extraneis vel privatis, et aliis quibuscumque sic emere et vendere volentibus liceat, prout hec in dicta sententia lacius continentur. Quocirca vobis et singulis vestrum dicimus et mandamus sub pena quingentorum morabatinorum auri nostro aplicandorum erario quatenus predicta quilibet vestrum in locis assuetis sue iurisdicionis faciatis predicta voce preconia publicari. Et si homines Villegrasse dictas suas nundinas ultra dictos decem dies preconizari fecerint, exigatis a quibuscumque mercatoribus, extraneis vel privatis, cum solemnitate nundinarum post tempus dictorum decem dies in ipsa villa ementibus publice vel vendentibus, dictam penam centum morabatinorum, tociens quociens fuerit contrafactum, notificetisque cum dicta preconizacione, quam fieri facietis, quod, dictis decem diebus finitis, nulli mercatores, extranei seu privati, aut alii, ad dictam villam Villegrasse venientes seu in ea remanentes emendo seu vendendo aut alias, gaudent seu possunt gaudere inmunitatibus et aliis venientibus ad dictas nundinas Villegrasse per nos seu nostros predecessores concessis.

Datum Barchinone, XVIII^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LXX septimo.

1. locis *interlineat*.

293

1378, setembre, 21. Tàrrega

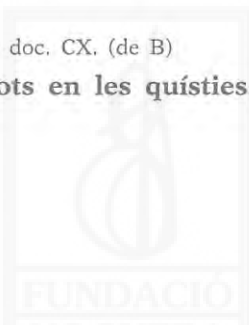
El batlle, paers i prohoms de Tàrrega fan una crida pública, on es comunica que, en virtut del privilegi atorgat pel rei Pere III el darrer dia de juliol del mateix any, tots els béns que pertanyen a la contribució de la vila han de continuar contribuint en els càrrecs de la universitat, encara que per via de venda, donació, canvi, deixa o per qualsevol altra manera passessin a clergues, homes de paratge o d'altres persones que no eren de l'esmentada contribució.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 43r-v.

a. SARRET, pàgs. 310-311, doc. CX. (de B)

Nota com atribuir tots en les quísties.

Ara oyats que us fan saber los honrats en Johan de Maylorques, batle de la vila de Tàrrega per lo molt alt senyor rey, pahers e pròmens d'aquella matexa vila, que lo dit senyor rey ab privilegi seu, ab sagell pendent segellat, feyt e donat en Barchinona lo darer dia de juliol de l'an¹ de la nativitat de Nostre Senyor Déu M CCC LXX VIII,² a suplicació dels dits honrats pahers e pròmens de la dita vila ha proveït, feyt e ordonat e establít en per tots temps³ e a aquella e a la cossa pública d'aquella universitat en privileges ha atorgat specialment que tots e sengles béns immobles o sients, los quals los habitadós de la dita vila poseesquen en aquella vila o en son terme o en los térmens a aquella vila pus props o aquells béns an poseïts, si ab la dita universitat per aquells béns contribuexen o per aquells an contribuït, romanguen a tots e sengles càrechs d'aquella universitat en per tots temps obligats, ja sie açò que aquells béns ha esglèsies o a sans, a persones ecclesiàstiques o a religiosos o a coses piadoses o a cavalés o a hòmens de paratge o altres qualsivol persones de qualsivulle condició, grau o stament sien, los quals ab la dita universitat no contribuexen, sien pervenguts axí per via de vendes, donacions, successions, lexes, scambis o per qualsivol altres alienacions o en altra qualsivol manera, vuylls que aquells dels quals són aquells béns o lus succedós, clergues o homes de paratge sien o en altre loch lurs domicilis auran mudats, axí que sapien tots aquells, ja sie açò que sien ecclesiàstichs o generoses o altres qui no sien ara o quant que quant de contribució damunt dita, si quant que quant los damunt dits béns o alguns d'aquells per alguna de les dites vies o maneres o en altra manera a ells seran pervenguts ab aytal condició o ley a éls aquells béns pervenir sien poguts o pusquen, que en per tots temps per aquells béns contribuesquen en tots càrechs de la dita universitat, axí com si aquells béns fosen dels singulàs de la dita vila e de contribució de aquella universitat. E si per nuyll temps sobre açò algun contrast o enbarchament faran, pus que certificats sien del dit privilege o estatut los damunt dits béns, vol lo dit senyor rey de tot en tot a ells ésser perduts e a aquell senyor rey o al fisch real e a la dita universitat guanyats, los quals béns axí guanyats dins I any als habitadós e de contribució de la dita vila s'ayen a vendre e lo preu d'aquells enter lo dit fisch e la dita universitat per mitx sie departit. E com tota cossa deye pasar ab son càrech e qualsivol persona, lo dit senyor rey ha proveït e ordonat que tots e sengless habitadós de la dita vila e tots altres qui són o seran de contribució, si quant que quant aquells béns o alguns d'aquells auran venuts, donats o lexats, scambiats o en altra qualsivol manera auran trespostats en persones ecclesiàstiques o de paratge o altres que no sien de la dita contribució en testaments o en cartes, los quals fermaran o faran d'aquells trespostamens, sien tenguts de fer menció que aquells béns als càrechs damunt dits per tots temps romanguen obligats. E si aquesta menció no faran, aquells béns al dit senyor rey o a son fisch e a la dita universitat, ço és saber,

aquesta la mitat, sien guanyats, los quals vendre s'ayen e los preus d'aquells ésser destribuïts, segons que damunt és dit, axí com aquestes coses e altres en lo dit privilegi són pus largament contengudes, perquè los dits batle, pahers e pròmens de la dita vila notifiquen a tuyt les dites coses, per ço que ignorància no puxen allegar.

Facta fuit presens preconitzacio publice per villam Tarrege ac per loca asueta per Petrum Zasala, preconem publicum dicte ville, die⁴ martis, XXI^a septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX VIII.

Item, fuit publicata sive facta dicta preconitzacio per dictum Petrum Zasala, preconem, die XIII^a aprilis, anno Domini M^o CCC^o LXX° nono.

Facta fuit presens preconitzacio publice per villam Tarrege et per loca asueta per Iohannem Artes, preconem dicte ville, die mercurii, II^{as} mensis aprilis, anno Domini M^o CCC^o XC^o IX°.

1. *Segueix present ratllat.*
2. *de Nostre Senyor Déu M CCC LXX VIII interlineat.*
3. *temps interlineat.*
4. *Segueix die repetit.*
5. *Segueix die ratllat.*

294

1379, març, 16. Barcelona

Pere III ordena al veguer i al batlle de Tàrrega que observin i facin observar el guiatge de què gaudeix tothom que vagi al mercat de la vila, tal i com s'establia en el privilegi concedit pel seu predecessor, el rei Alfons III.

- [A]. Original perdut.
B. LPT, III, f. 49r.

Que algú no sie pres qui vingue al mercat de Tàrrega.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ac subvicario Tarrege ceterisque officialibus nostris et locatenentibus eorumdem, salutem et gratiam.

Pro parte universitatis dicte ville Tarrege fuit nobis humiliter supplicatum quod, cum eadem universitas habeat mercatum die iovis qualibet septimane, et ementes venientes et stantes ad dictum mercatum sint guidati et veniant et stent salvi et securi cum eorum rebus et bonis sub fide nostra ex privilegio inde facto et conceso per dominum regem Alfonsum, genitorem nostrum memorie recolende, et aliqui portarii nostri et nostri carissimi primogeniti necnon et alii etiam officiales nostri nitantur capere nonnullos ad ipsum mercatum venientes et stantes et eorum bona pignorare, quod in magnum dampnum dicte universitatis et mercati eiusdem noscitur redundare, dignaremur ipsi universitati super hiis de

concedenti remedio providere. Nos vero, supplicatione huiusmodi benigne suscepta, vobis dicimus et mandamus quatenus universitati predictae dictum privilegium observetis et per aliquos portarios illud infringi nullatenus permitatis.

Datum Barchinone, XVI^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° nono.

Bertrandus de Valle.

1. *Al marge esquerre venins a mercat són guiat.*

295

1379, octubre, 6. Barcelona

Pere III posa a la universitat de Tàrrega, als seus singulars i béns, sota la seva especial protecció i guiatge.

A. Original: FMT, pergami 175.

B. LPT, III, f. 41v-42r. (d'A)

Salvuarda en la qual lo senyor rey reeb la universitat de Tàrrega e los singulars d'aquela.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, quamvis universi et singuli in nostro felici degentes dominio sub nostre noscantur protectionis custodia constituti et contra iniuriantes ipsos aut offensam vel violentiam infferentes, eisdem iustitia previa insurgere teneamur, quia tamen amplius timeri solent que specialiter imperantur quamque generaliter iniunguntur, ad humilem supplicationem pro parte vestri, fidelium nostrorum paciariorum et proborum hominum ville nostre Tarrege, propterea nobis factam, volentes vos ab omni offensa, gravamine seu inquietudine ac iniuria presservare vobisque nostre benignitatis exhibere favorem, et ut presens protectio generaliter omnibus innotescat et ab intentione prava malignandi cohibeat perversos, cum presenti carta nostra ponimus, constituimus et recipimus dictam villa nostram Tarrege et universitatem ipsius ville et vos, dictos paciarios et probos homines eiusdem,¹ presentes et futuros, et quoscumque alios vicinos et habitantes nunc et in futurum in dicta villa, cum uxoribus, filiis, familiis, bestiis et bestiaris, grosis et minutis, et universis et singulis bonis vestris et eorum et cuiuslibet vestri et ipsorum, habitis et habendis, et quascumque etiam alias personas extraneas que ad dictam villam venerint seu declinaverint pro conducendo se et laborando in eadem et in posesionibus vestris dictorum hominum cum omnibus bonis suis, sub nostra protectione, guidatico, custodia e speciali comanda, ita quod nullus confidens de nostri gratia vel amore tentet, audeat vel presumat per se vel² alium seu alios palam vel occulte dictam villam vel vos, dictos paciarios et probos homines, vel aliquos alios vicinos et habitantes nunc vel in futurum in dicta villa, aut filios,

familias vel bona vestra seu eorum, vel dictas personas extraneas ad eandem villam causa predicta, ut premititur, venientes seu declinantes vel earum bona invadere, capere,³ ledere, dampnificare, iniurare, depredari vel offendere ullo modo. Mandantes per presentes inclito ac magnifico infanti Iohanni, primogenito nostro karissimo et in regnis et terris nostri generali gubernatori, duci Gerunde comitique Cervarie, eiusque vices gerentibus, vicariis, baiulis, iusticiis ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod dictam preconizacionem, custodiam, guidaticum et comandam⁴ teneant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant quavis causa. Si quis autem ausu temerario contra premisa vel eorum aliqua presumpserit aliquid facere vel quomodolibet atemptare, iram et indignationem nostram ac penam mille morabatorum auri nostro erario aplicandorum, se noverit ipso facto sine aliquo remedio incurrise, dampno illato primitus et plenarie restituto. Mandantes inquam vicariis Cervarie, Monstisalbi et Ilerde quod ad requisitionem vicarii dicte ville Tarrege voce preconis premisa in capitibus suarum vicariarum,⁵ ut omnibus patefiant, faciant publicari. In cuius rey testimonium presentem cartam vobis fieri et sigillo nostro pendenti iusimus comuniri.

Datum Barchinone, sexta die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° nono, nostrique regni XL° quarto.

Bertrandus de Valle.

Guillelmus Oliveri mandavit registrare, facta per nobilem Raimundum Alamani de Cervillione, consiliarium et camerarium.⁶

Provata.

In graciis.

1. *Segueix ville ratllat.*
2. *Segueix alios ratllat.*
3. *capere interlineat.*
4. *Segueix p ratllat.*
5. *Segueix suarum ratllat.*
6. *Al marge esquerre gratiarum.*

296

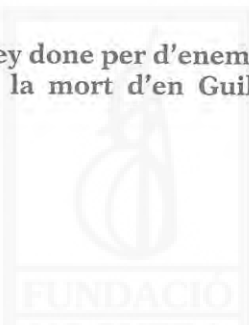
1379, octubre, 6. Barcelona

Pere III dona ordre de recerca i captura als seus oficials en el regne d'Aragó, del noble Berenguer d'Anglesola i dels seus còmplices, Bord de Montsonís, Bord Salavina, Francesc Castelló, Joan de Molina i Gauteri, per la mort de Guillem de Bas, veí de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT ,III, f. 43v-44r.

Carta com lo senyor rey done per d'enemich seu en Berenguer d'Anglesola e d'altres per la mort d'en Guillem de Bas.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus gubernatori et iusticie Aragonum necnon supraiuntariis, iusticiis, celmedinis, baiulis, merinis ceterisque oficialibus dicti regni et locatenentibus eorundem, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Ecce quod nos, nuper intellecto quod nobilis Berengarius de Angularia homines ville nostre Tarrege quibusdam de causis valde odio habebat et minabatur eis ad mortem, ipsum nobilem evocare fecimus coram nobis et facie ad faciem precepimus eidem quod, si de nostra confideret gratia vel amore, non atemptaret, auderet vel presumeret inferre seu irrogare dictis hominibus vel alicui eorum aliquod dampnum, iniuriam vel offensam, notificando dicto nobili quod, si contrarium faceret ullo modo, taliter insurgeremus ad vindictam contra eum quod ipsi cederet ad penam et aliis atemptare volentibus similia perpetuis temporibus ad exemplum. Quodque dictus nobilis, habito dicto nostro mandato, promisit et securitatem prestitit nobis, ipsam promisionem et securitatem stipulantibus, quod mandatum nostrum predictum fideliter obsservaret et quod nullum dampnum, iniuriam vel offensam dictis hominibus Tarrege ullo modo inferret vel etiam irrogaret. Propter quod nos in nostra comanda, custodia et asecuramento posuimus et constituimus homines memoratos, sic quod absque metu dicti nobilis pergerent per totam terram et dominacionem nostram salve pariter et secure sub nostra fide. Nunc autem, non est diu, dictus nobilis et Burdus de Monçonis, Burdus de Çalavinera, Franciscus Castilionis, Iohannes de Molina et quidam vocatus Gauterius, qui complices et sequaces maligno ducti spiritu, Diei ac nostri timore postpositis, in mandati nostri predicti vilipendium non modicum, nostre correccionis acculeum minime metuentes, Guilelmum de Bas, de dicta villa, peremerrunt perperam et inique. Verum, cum vindictam premisorum valde suscipere cupiamus prenominatosque captos, si fieri potest ullo modo, ad nos deduci pro suis demeritis puniendos, propterea volumus vobisque dicimus et mandamus exprese sub pena amisionis officiorum vobis comisorum et sub pena etiam mille morabatinorum auri nostro erario aplicandorum, quatenus prenominatos Berengarium de Angularia, Burdum de Montçonis, Burdum Çalavinera, Franciscum Castilionis, Iohannem de Molina et Gauterium, qui per dictum regnum Aragonie tendunt, ut perpendimus, ubicumque eos reperire poteritis infra iurisdicciones vobis comisas, capiatibus et captos ac bene vincelatos et custoditos remittatis ad nos, omni tarditate reiecta. Et ubi prenominati reperiri non possint infra vestras iurisdicciones, mandamus vobis et vestrum cuilibet quod ipsos pro malefactoribus et inimicis publicis nostris in capitibus dictarum iurisdictionum vobis comissarum faciatis publice nuntiarum omnibus et singularis subditis dictis vestris iurisdictionibus subiectis, penis iniugentes et perhibentes ne eosdem

sustineant nec prestant eis aliquod consilium, auxilium seu favorem, immo ipsos capiant tanquam malefactores et inimicos nostros, habentes vos taliter in premisis quod inde de diligentia comendari valeatis et de necligentia non repreendi.

Datum Barchinone, sexta die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° nono.

Bertrandus de Valle.

297

1380, febrer, 1. Barcelona

Pere III concedeix guiatge a tothom que vagi a la vila de Tàrrega amb vitualles, qualsevol dia de la setmana.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 42v.

Guiatge feyt per lo senyor rey a tota persona que vingue ab vituaylla a la vila de Tàrrega qualsevol dia de la semana.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus vicariis, baiulis, curiis, portariis et aliis oficialibus nostris eorumque locatenentibus, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Quia propter diversas tribulationes, quas villa Tarrege habuit et hodie habet, necesse est ut ipsam aliquibus prerogativis et favoribus muniamus, providimus huius serie quod venientes ad ipsam villam quibusvis diebus septimane cum grano, oleo, lignis, carnibus vel aliis victualibus non marchentur seu pignorentur ipsi vel res quas ad eandem villam ducent vel inde reducent veniendo, stando vel redeundo pro aliquibus debitis propriis vel alienis vel que debeant seu in quibus sint principaliter aut fideiusorio nomine obligati. Imo sint cum dictis rebus, quas secum tulerint, salvi et securi veniendo, stando et redeundo, nec posint ipsi vel res quas portabant vel reportabant, capi, detineri vel quomodolibet inpediri pro² dictis debitis vel occasione eorum veniendo, stando vel redeundo. Quocirca vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus exprese et de certa sciencia, sub pena quingentorum morabatinorum auri nostro aplicandorum erario, quatenus provisionem nostram huiusmodi, quam durare volumus quamdiu nobis placuerit, teneatis et firmiter obsservetis et nil in contrarium facere presumatis.

Datum Barchinone, prima die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o octuagesimo.

Castile de ma.

1. *Al marge esquerre* Guiatge de tots los dies de la setmana, a costat del dibuix de l'escut reial.

2. *Segueix pre ratllat.*

1380, març, 17. Barcelona

Pere III ordena als seus porters destacats a Anglesola que, en virtut de la treva signada entre el noble Berenguer d'Anglesola i la vila de Tàrrega, retornin aquest lloc a Galvany d'Anglesola, fill del dit Berenguer, i als seus tutors.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 44v.

Pro vila Angularie.¹

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus quibuscumque portariis nostris et aliis tenentibus pro nobis locum de Angularie, quem certis rationibus ad manus nostras recipi fecimus, salutem et gratiam.

Cum nos in favorem treuge nunc fiende inter nobilem Berengarium de Angularia et homines et habitatores ville Tarrege, cui quidem treuge volumus locum dare, providerimus ac velimus omnino locum predictum restitui nobili Galvano de Angularia, filio dicti Berengarii, cuius Galvani nomine per eius tutores, ut asseritur, posidebatur, dum captus fuit locus ipse, dicimus et mandamus vobis et cuilibet vestrum et certa scientia et expresse quatenus locum predictum restituatis confestim dicto Galvano seu eius tutoribus, tenendum et posidendum per eos, prout tenebatur et posidebatur per ipsos tempore quo eum mandavimus apprehendi ad manus nostras, quamdiu treuga duraverit supradicta. Necnon supradictis tutoribus nomine dicti Galvani tradatis fructus et iura per vos ex dicto loco recepta nomine nostro, dum dictum locum tenuistis, deductis inde salario vestro et sumptibus inde factis. Tradatis ulterius hominibus dicti loci quecumque bona ceperitis ab² eisdem. Per predicta vero nullum ius dicto Galvano acrescere intendimus neque iuribus nostris in aliquo derogare. Imo nobis expresse retinemus³ et salvamus quod, tempore dicte treuge transacto, dictus locus de Angularia, prout illum posidemus, et eo iure quo posidemus eum, ad nostri posse et ius integritate reducat. Et cum annus et dies annotationis bonorum dicti nobilis Berengarii de Angularia, cuius, ut pro parte fisci nostri asseritur dictus locus est, curreret nosque velimus quod cursus anni et diei predictae annotationis, durante tempore dicte treuge, cesset, intendimus et ordinamus quod tunc, lapsa dicta treuga, dies et annus annotationis ipsius iterum cursum suum reassumat, ita ut tempora que iam sunt lapsa de cursu dictorum diei et anni, iungantur cum tempore quod post dictam treugam curret, sic quod ex dictis temporibus simul iunctis numerus diei et anni predictae annotationis perfici valeat.

Datum Barchinone sub nostro sigillo secreto, XVII^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX°.

Decanus Urgellensis.

1. *Al marge esquerra non profiat hodie.*
2. *Segueix eidem ratllat.*
3. *Segueix mitimus ratllat.*

299

1380, març, 17. Barcelona

Pere III concedeix un guiatge al noble Berenguer d'Anglesola i al seu bàndol, mentre duri la treva signada entre aquest i la universitat de Tàrrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 45r.

Guidaticum Berengario de Angularia concessum.¹

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, in favorem treuge nunc fiende inter vos, nobilem Berengarium de Angularia, ac homines et habitatores ville Tarrege, tenore presentis guidamus et asecuramus in nostra bona fide regia vos, eundem Berengarium, et Raymundum de Muntçonís, Bernardum de Clareto, Guillelmum de Castilione, Burdum Çalavinera, Huguetum d'Anguera, Dalmacium de Malda, Iohannem de Molina, Anthonium Galterii, Careta de Balaguer, Burdum de Muntconis, Iohannem Çagal, Bernardum d'Aragall, Iacobum de Soldevila, Burdum Puiolet, Guillelmum de Passenant, Raimundetum Maior, Arnaldum d'Aguilar, Iaquetum de Mes, Iohannem lo Drago, Guillelmum Cardich, Petrum Çabaterii, Anthonium Garcia, Poncium de Floviano, Guillelmum Ferrarii, Anthonium Morana, Ferdinandum de Ratera, Franciscum Paneres, Petrum de Rateria, Peraconum Palacii, Raymundum Palacii, filium dicti Peraconi, Arnaldum Granelli, Bernardum Piqueres del Mas et filium Petri Bertrandi ac Berengarium Columbi, de omnibus et singulis criminibus, excessibus et delictis de quibus fueritis ac fuerint simul vel divisim hactenus inculpati, dummodo non sitis nec sint prodictores, bausatores, heretici, sodomite, fractores itinerum, fabricatores false monete, homagii violatores et crimen lese non comiseritis et non comiserint magestatis, nec fueritis nec fuerint delati de morte subvicarii Barchinone, ita quod, huiusmodi durante guidatico, quod durare volumus quamdiu treuga duraverit supradicta, possitis et possint nequaquam pro hiis, de quibus vos et eos guidamus, capi, detineri, impediri nec aliquatenus molestari per nos seu oficiales nostros quoscumque, imo valeatis et valeant ire, esse et stare per totam terram et dominacionem nostram et abinde recedere salve pariter et secure. Mandantes per hanc eandem de certa scientia et expresse inclito et magnifico infanti Iohanni, carissimo primogenito et nostro generali gubernatori, eiusque vices gerentibus ceterisque universis et singulis

oficialibus et subditis nostris et dictorum oficialium locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus guidaticum nostrum presens firmiter observent, dicta treuga durante, et contra non faciant vel veniant quavis causa. Per hoc tamen guidaticum nolumus nec intendimus quod bonorum nostrorum et aliorum predictorum annotatio, si qua est, in aliquo ledi valeat nec anni tempus ullatenus interrumpi, quinimo ea remanere volumus in eorum viribus et efectu. Durante vero presenti guidatico, super crimine vel bonis non possitis nec posint in iudicio procedere nec vos et eos iudicialiter aut alias defendere ullo modo, sed procesus quivis, iudicialis et extraiudicialis contra vos et eos, huiusmodi durante guidatico, suspendatur, excepta bonorum annotatorum confiscatione et eorum executione que post annum posit licite fieri, presenti guidatico non obstante. In cuius rei testimonium hanc fieri et sigillo nostro iusimus comuniri.

Datum Barchinone, XVII^a die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX°, sub nostro sigillo secreto.

Rex Petrus.

1. *Al marge esquerre* Non profiat hodie.

300

1380, març, 17. Barcelona

Pere III mana als seus oficials que s'aturin les accions contra el noble Berenguer d'Anglesola i el seu bàndol, en atenció i mentre duri la treva signada entre aquest i la vila de Tàrrega.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 45v.

Pro Berengario de Anglesola.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus universis et singulis oficialibus, portariis et comissariis nostris et dictorum oficialium locatenentibus, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint et pertineant inffrascripta, salutem et dilectionem.

Volentes locum dare treuge nunc fiende inter nobilem Berengarium de Angularia ac homines et habitatores ville Tarrege, volumus in favorem dicte treuge vobisque et cuilibet vestrum dicimus et mandamus de certa scientia et expresse quatenus in omnibus procesibus pacis et treuge et aliis etiam quibuscumque procesibus et enantamentis incohatis seu factis nunc usque adversus dictum nobilem et Raymundum de Muntçonis, Berengarium de Clareto, Guillelmum de Castilione, Burdum de Calavinera, Huguetum d'Anguera, Dalmacium de Malda, Iohannem de Molina, Anthonium Gauterii, Careta de Balaguer, Burdum de Muntçonis, Iohannem Çaguau, Bernardum d'Aragal, Iacobum de Soldevila, Burdum Puyolet, Guillelmum de Pasenant, Raimundetum

Maior, Arnaldum d'Aguilar, Iacetum de Mes, Iohannem lo Drago, Guillelmum Cardich, Petrum Çabaterii, Anthonium Garcia, Poncium de Floviano, Guillelmum Ferrarii, Anthonium Morana, Ferdinandum de Ratera, Franciscum Paneres, Petrum de Ratera, Peraconum Palacii, Raimundum Palacii, filium dicti Peraconi, Arnaldum Granelli, Bernardum Piques del Mas et filium Petri Bertrandi ac Berengarium Columbi, supersedeatis omnino, sicut et nos supersedemus, dicta treuga durante, ipsosque reducatis confestim ad pacem et treugam et pro reductis faciatis, ut convenit, publicari, sic tamen quod treuga ipsa finita, publicentur iterum absque nova citacione, cum nos omnes dictos procesus remanere velimus, transacta dicta treuga, in puncto quo sunt de presenti.

Datum Barchinone,¹ decima septima² die marcii, anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX°, sub nostro sigillo secreto.

Rex Petrus.

1. *Segueix septima ratllat.*
2. *septima interlineat.*

301

1380, maig, 27. Tàrrega

Els paers i prohoms de Tàrrega comuniquen als veïns de la vila la treva signada amb el noble Berenguer d'Anglesola i els seus valedors fins a la propera festa de Pasqua i informant-los que poden subscriure-la fins a la festa de Sant Joan.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 46r.

a. SARRET, pàg. 325, doc. CXIII. (de B)

La letre daval scrit stech tramesa als honrats en Pere Oldomar e a-n Ponç Myllaç e a-n Ponç de Conquabela.

Fem-vos saber que treves són stades tractades e per consegüent fermades entre lo noble en Berenguer d'Anglesola e alguns amichs e valedós seus, d'una part, e la universitat d'esta vila e los singulàs d'aquella, de l'altra, la qual treva o seguretat dure d'ací a la festa de Pascha primer vinent e en la qual se poden metre los qui són absens d'esta vila d'ací a la festa de Sent Johan de juny, pus que nadius sien stats d'ací. Perquè, senyós, de les dites coses vos certificam per ço que, si entrar volets en les dites treves dins lo dit temps, que ho puxats fer. E d'açò, senyós, si us plaurà, ayam resposta vostra de si o de no. E si algunes coses, senyós, vos plaen que façam per vosaltres, francosament nos o fets saber.

Scripta en Tàrrega, digmenge, a XXVII de matx l'an^l M CCC LXXX.

Los pahers e prohòmens de Tàrrega apareyllats auran honor e servey.

Semblant letra estech tramesa als honrats en Johan de Muntrós e a.n Johanet de Muntrós, fyll seu, per los dits pahers e pròmens, les quals letres los portà l'onrat en Ramon Folquet, misatger tramés a Barchinona.

Semblant letre estech tramesa a.n Bertran de Cascó e a.n Ponç d'Oluya e que.n deyen els certificar en Bernardó Oler, en Jacme de Lorenç e altres qui sien d'esta vila en aqueles parts.

Scripta en Tàrrega diyous, darer jorn de matx del dit an.

1. *Segueix de ratllat.*

302

1380, juliol, 5. Barcelona

Pere III ordena al veguer i batlle de Tàrrega que sigui prohibida l'entrada de qualsevol tipus de bestiar per pasturar al terme de la vila, exceptuant solament aquell que els paers hauran acordat amb els carnisers, per tal de mantenir la vila abastida de carn.

A. Original: FMT, pergami 178.

B. LPT, III, f. 48v-49r. (d'A)

Letra empetrada sobre lo bestiar que sie perdut si ssera atrobat en los térmens de Tàrrega ni en los térmens veïnals.¹

Petrus,² Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario et baiulo ville Tarrege vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Supplicationem humilem pro parte universitatis ville Tarrege nobis reverenter exhibitam vidimus continentem quod quandoque contingit quod plures et diverse persone, tam vicine dicte ville quam extranee, immittunt et pascere faciunt infra terminos ipsius ville eorum bestiarum minuta, de quibus plurima dampna nedum habitatoribus dicte ville et terminis vicinalibus eiusdem et expletis ipsorum inferuntur et etiam subsecuntur, verum etiam Arnaldo Balistarii, de domo nostra, qui ad certum tempus cum firma nostra emit undecimum omnium expletorum dicte ville et terminorum vicinalium ipsius ville, cui arrendatori, si predicta tollerarentur, dicta universitas haberet necessario facere satisfaccionem et smendam per capitulum expressum in arrendamento predicto. Unde tam dicta universitas quam dictus Arnaldus Balistarii nobis humiliter supplicarunt ut sibi super hiis dignaremur de subscripto remedio providere. Nos itaque, supplicationi huiusmodi tanquam rationi consone annuentes, benigne volumus vobisque dicimus et mandamus quatenus inhibitionem faciatis ut aliqua vel alique persone, tam vicini seu habitatores dicte ville quam³ extranei, quicumque fuerint, non audeant depascere aut

depasci facere bestiarum eorum minuta exinde in terminis dicte ville Tarrege nec in terminis vicinalibus eiusdem ville, nisi dumtaxat carnifices qui talliabunt au assecrabitur tenere tabulam carnicerie in dicta villa, et isti tales carnifices habeant illam licenciam de voluntate paciariorum dicte ville de depascendo et depasci permittendo bestiare minutum usque ad illum numerum ad quem cum ipsis paciariis potuerit convenire. Et si qui fuerint hinc nostre provisioni contrariantes, quod tales contrafacientes amittant totum dictum bestiare quod ibidem fuerit inventum, tertia pars cuius bestiarii nobis et fisco nostro et tertia pars paciariis dicte ville et reliqua tertia pars accusatori de predictis bestiariis debite adquiratur. Mandantes etiam cum hac eadem vobis quod predicta omnia voce preconia faciatis publicari per dictam villam et alibi, si et prout exinde fueritis legitime requisiti, ne super predictis possit ignorantiam per aliquem allegari.

Datum Barchinone, V^a die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX°.

Decanus Urgellensis.

1. *Al marge esquerre* La confirmació del rey en Pere de la deliberació del consell general de ésser lo bestiar perdut per tenor e vigor de la present letra feta per los consellers és davall carta e XVIII^a pàgina.

2. *Al marge esquerre* moltons.

3. *Segueix alii ratllat*.

303

1380, setembre, 23. Lleida

Pere III concedeix als oficials i autoritats de Tàrrega que no hagin de fer sortir l'host per a capturar Berenguer d'Anglesola i els seus còmplices, mentre duri la treva signada entre la dita universitat i aquest últim i, un cop finida, fins que no hi vagi la de Cervera.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 46v.

Que no siam tenguts d'anar contra en Berenguer d'Anglesola, per ço com som en treva ab él ni encara la treva finida, si l'ost de Cervera no hi va.

Petrus, Dei gratia¹ rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidelibus nostris vicario, baiulo, paciariis ac universitati ville Tarrege et dictorum officialium locatenentibus, salutem et gratiam.

Liçet per gerentem vices gubernatoris in Cathalonia vobis fuerit traditum in mandatis quod cum exercitibus ville predicte et eius vicarie sequamini nobiles Iacobum Rogerii de Payllàs et Guilelmum Arnaldi de Bellaria, per nos deputatos ad persequendum et capiendum Berengarium de Angularia, Ferrarium de Apilia et nonnullos alios

eorum complices et sequaces, quandocumque per ipsos Iacobum de Payllàs et Guilelmum Arnaldi fueritis requisiti, tamen, quia vos estis in treuga cum dicto nobili Berengario de Angularia, huius serie vobis ducimus concedendum quatenus, durante predicta treuga, mandatum vobis factum per dictum vices gerentem nullatenus teneamini observare nec ratione ipsa penam valeatis incurrere aliqualem nec etiam dicta finita treuga, nisi exercitus ville Cervarie accederet ad predicta.

Datum Ilerde, XXIII^a die septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX°.

Narcisus, prothonotarius.

1. *Segueix* Rex ratllat.

304

1381, maig, 4. Saragossa

Pere III demana un subsidi general per les despeses derivades de la coronació de la reina Sibil·la.

[A]. Original no localitzat.

B. LPT, III, f. 49v.

Carta o letre real feta sobre la creença feta sobre la empre feyt per lo senyor rey per rahó de la coronació feyta per la reyna.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus nostris universis et singulis consiliariis, paciariis, iuratis, consulibus, procuratoribus et probis hominibus civitatum, villarum, locorum, castrorum et parochiarum principatus Cathalonie et eorum cuilibet, ad quos presentes pervenerint, salutem et dilectionem.

Cum ratione coronationis illustris Sibilie, regine Aragonum, consortis nostre carissime, quam nuper Cessarauguste fecimus, diversas expensas, que non modicam sumam attingunt, nos subire oportuit, et ad expensas huiusmodi faciendas, quia nostra thesauraria est pro nunc peccunia exhausta, subsidium vestrum necessarium habeamus, vos atente rogamus quatenus subveniatis nobis de aliqua congrua peccunie quantitate in subsidium dictarum expensarum, in hiis taliter vos habendo quod fidelitatis sinceritatem, quam ad nos geritis, ostendatis operis per efectum, vobisque proinde teneamur ad merita gracionum. Et tradatis super hoc fidelibus de thesauraria nostra Guillelmo Hugeti et Michaeli de Bordello, scriptori nostro, et utriusque eorum, quos ad vos mitimus hac de causa.

Datum Cessarauguste, quarta die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° primo.

Narcisus, prothonotarius.

305

1381, desembre, 19. Girona

L'infant Joan demana als paers i prohoms de Tàrrega que facin una nova obligació dels 400 florins d'or que li havien de pagar per a la redempció de l'host.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 49v-50r.

Letra ab la qual lo senyor duch prege e mane als pahers que la obligació feyta per la reemçó de l'host muden.

Infans Iohannes, serenissimi domini regis primogenitus eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator, fidelibus nostris paciariis et probis hominibus ville Tarrege, salutem et gratiam.

Cum nuncii ex parte vestra ad nos missi obligaverint nobis seu nostro expensori solvere hinc per totum mensem ianuarii proximum quadringentos florenos auri ex causa in obligatione inde facta cotenta, nosque et dictus expensor in solutum certe peccunie quantitatis, pro qua respectu et ad opus nostri fideles Bartholomeus Benedicti et Bernardus Ferrarii, cives Gerunde, se constituerint paccatores, eis in predictis quadringentis¹ florenis cesserimus vices nostras, et fuerit inter alia in pactis deductum quod obligatio per vos fienda eis pro maiori eorum tuicione absque ullo medio dirigatur, prima nobis seu nostro expensori per dictos nuncios facta habita pro infecta, propterea vos rogamus vobisque dicimus et mandamus quatenus prefatam obligationem dictorum CCCC florenorum dicto termino solvendorum eis ilico, licet absentibus, faciatis in pose fidelis nostri Romei ces Planes, notarii publici, quem vobis mitimus hac de causa, quoniam nos priorem obligationem nobis seu dicto nostro expensori per vos vel dictos nuncios factam, facta per nos presente de qua agitur in pose notarii memorati, cassamus et annullamus et de voluntate dicti nostri expensoris consentientis ex causa huiusmodi nove obligationis per vos fiende totis viribus vacuamus. Et mandamus notario, in cuius pose prima obligatio per dictos nuncios dicitur esse facta, quatenus sola hostensione huius litere dictam obligationem laniet et cancellet absque mora. Quod si in predictis, quod non credimus, negligentes fueritis seu remisi, cum presenti mandamus vicario et baiulo dicte ville et eorum utrique vel locatenenti eorundem sub pena privationis eis comisorum, quatenus tam per captionem personarum quam bonorum distractionem ad predicta facienda vos forcient, rigide compellant cum hoc iure absque vestri dispendio rationabiliter, uti posimus, quare nemini facit iniuriam qui utitur iure suo.

Datum Gerunde, XIX^a die decembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° primo.

Primogenitus.

Patenti et correcta.

1. quadringentis, *al ms.* quadragentis.

306

1382, març, 3. València

Pere III concedeix protecció i seguretat en persones, famílies i béns a tothom que vagi a viure a Tàrrega, encara que hagi comès algun crim o delictes en indrets aliens a la jurisdicció reial.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 50r-v.

Carta que tot hom e tota dona que habitarà o venrà ací estar sien sauls e segurs e en aquesta vila e sos térmens habitar ab lus muylers, família e béns lus, no contrastants qualsivol delictes o crims per els comesos o perpetrats en¹ ciutats viles o lochs de esglésies, barons, cavalés, ciutadans o d'òmens de vila.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, ut villa Tarrege oneribus importabilibus depressa et depauperata quamplurimum populo, tam propter mortalitates et fames que divino iudicio vigerunt, quam ob diversas alias rationes et causas, reparari melius valeat seu aliquod suscipere incrementum, tenore presentis ad humilem supplicationem pro parte vestri, proborum hominum, ac universitatis dicte ville super hiis nobis factam, concedimus universis et singulis, tam masculis quam femininis,² cuiuscumque legis, statutus et condicionis existant, qui ad eandem villam causa habitandi seu morandi venerint et de facto suum inibi foverint incolatum, quod in³ villa ipsa et eius terminis habitare et stare possint cum eorum uxoribus, familiis et bonis omnibus salvi pariter et securi, non obstantibus quibusvis criminibus, excesibus et delictis comis per eos in quibuscumque civitatibus, villis ac terminis et territoriis ecclesiarum, baronum, militum, civium et hominum villarum, in quibus bannici nostri seu officialium nostrorum receptantur et sustinentur ac recepturi et sustineri consueverunt et decetero etiam contingat, ita quod pro predictis criminibus, excesibus et delictis non possint, quamdiu in dicta villa et eius terminis habitaverint, ut profertur, per officiales seu comisarios nostros quoscumque capi, detineri, impediri nec in personis vel bonis aliquatenus molestari, quinimo sint abinde guidati et asecurati per totam terram et dominationem nostram. Mandantes per eandem de certa scientia et expresse nostro primogenito carissimo ac in regnis et terris nostris nostro generali gubernatori eiusque vices gerentibus in Cathalonia et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum officialium locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus concessionem guidaticumque et asecuramentum huiusmodi firmiter

obsservent et contra non veniant quavis causa. In cuius rey testimonium hanc fieri et sigillo nostro secreto iusimus comuniri.

Datum Valencie, tertia die marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo.

Ferdinandus, cancellarius.

Papirea et correcta et in dorso sigillo secreto domini regis sigillata.

1. *Segueix les ratllat.*
2. *femininis, al ms. feminis.*
3. *Segueix ipsa ratllat.*

307

1382, setembre, 18. València

Pere III concedeix a la universitat de Tàrrega que no estigui obligada a redimir censals morts, ni pagar les pensions ni els salaris dels procuradors, ni caigui en cap pena fins que els cessionaris de censals hagin demostrat de manera fidedigna les cessions corresponents.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 51v.

Que la universitat d'esta vila no sie tenguda de reembre o traure los preus o propietats dels censals que fa ni les pensions ni salaris dels procuradors pagar ne puxe encórer en alguna pena fins que los cessionaris auran feyta fe de les cesions que han.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus universis et singulis oficialibus nostris et eorum locatenentibus, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint et pertineant inffrascripta, salutem et dilectionem.

Sicut pro parte universitatis ville Tarrege est nobis expositum reverenter, plerumque contingit quod nonnulli,¹ pretendentes se locum et cesionem habere in diversis censualibus mortuis, que universitas ipsa anno quolibet tenetur facere et prestare, mitunt cotidie ad villam ipsam procuratores suos, conantes habere et recipere ab eadem ipsorum censualium pensiones annuas, necnon penas, salaria et alia proinde debita, non obstante quod predicti cesionarii nullam de huiusmodi cesionibus fidem fecerint nec alias dicte universitati constet legitime de eisdem, quod si veritati subsistat, est iniustum et contrarium omnimode rationi. Quamobrem ad ipsius universitatis humilis suplicationis instantiam inde nobis factam, sic super premisis presentis serie providimus: quod non habeat tradere dicta universitas tempore luicionis aut alias precia seu proprietates dictorum censualium, nec dictas annuas pensiones, nec salaria² procuratorum aut aliorum exsolvere, nec etiam posit penas proinde incurere aliquales, quousque pretacti cesionarii eidem universitati ostenderint seu fidem legitimam

fecerint de cesionibus antedictis. Mandantes vobis et unicuique vestrum de certa scientia et exprese quatenus provisionem nostram huiusmodi ratam, gratam et firmam habeatis, teneatis et inviolabiliter observetis et contra non veniatis nec aliquem contravenire permitatis aliqua ratione.

Datum Valencie, octavadecima die septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o octuagesimo secundo.

Narcisus, prothonotarius.

1. nulli, *interlineat*.
2. *Segueix prop ratllat*.

308

1382, setembre, 29. València

Pere III dóna una credencial a Pere d'Avinyó, portanveu del governador a Catalunya, per tal d'explicar a les autoritats de Tàrrega i fer efectiu en nom del monarca el lliurament de la vila a l'infant Martí.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 46v-47r.

a. SARRET, pàg. 328, doc. CXIV. (de B)

Creença feta a mossèn Pere d'Avinyó sobre la possessió que mane lo senyor Rey ésser liurada al senyor infant en Martí d'esta vila

Lo rey.

Com nós ab letra nostra haiam largament informat l'amat lochtinent del portantveus de governador nostre en Cathalunya, mossèn Pere d'Avinyó, d'algunes coses, les quals a vosaltres deu explicar de part nostra, és a saber, sobre el fet de la posesió de la vila de Tàrrega, la qual per nós deu liurar a nostre car fiyll l'infant en Martí, per ço volem, manam-vos e us pregam que a tot ço que'l dit mossèn Pere vos dirà de part nostra sobre lo fet desús dit, donets fe e creença plenera, axí bé com si nós vos o digem de paraula, e allò complits per obra, si jamés nos entenets complaure ne servir.

Dada en València sots nostre segell secret, a XXIX de setembre de l'an M CCC LXXXII.

Rex Petrus.

In curia

Lo sobre scrit de la dita letra ere aytall:

Als fells nostres los jurats e pròmens de Tàrrega:

La creença explicada per l'onrat mossèn Pere d'Avinyó, portantveus de governador en Cathalunya, als honrats pahers de la vila de Tàrrega és aytal, ço és saber, que com lo senyor rey per certes rahons aya feta venda a l'alt infant en Martí, car fiyll seu, de la vila de Tàrrega e aya manat al dit portantveus que en nom seu liure al dit senyor infant,

o a qui volrà en nom seu, posesió de la dita vila e faça fer als singulàs de la dita vila homenatge al dit senyor infant o a son procurador, e si trobarà en açò negú inobedient o rebel·le, que face grans e forts enantamens a ell de paraula specificats contra los dits inobedients o rebel·les, e açò pogués tornar a la dita universitat e als singulàs en gran dan e, per consegüent, al dit senyor rey, de qui és la propietat de la dita vila, com la dita venda sia feta ab carta de gràcia, per ço lo dit portantveus per virtut de la dita creença ha manat e mane als dits pahers, en nom lur e de tota la universitat, que benignament e sens tota contradicció facen al dit senyor infant o a son procurador lo dit homenatge e a aquell d'aquí avant obeesquen per senyor. En altra manera lo dit portantveus, en gran colpa dels dits pahers, haurà a fer contra la dita universitat e singulàs los enantaments e provisions que per lo dit senyor rey li són stats manats, e del dan qui se'n seguirie, sserien causa los pahers.

309

1382, octubre, 6. València

Pere III mana al batlle de Tàrrega que aquells que ingressin els difunts en la confraria dels clergues, paguin 100 sous barcelonesos per a l'obra dels murs de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 51r.

Que aquells qui metran qualssivol defunts o morts en la confraria dels preveres que donen C sólidos a la obra dels murs de Tàrrega.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fidei nostro baiulo ville Tarrege, qui nunc est et pro tempore fuerit eiusque locumtenenti, salutem et gratiam.

Sicut expositione humili paciariorum et proborum hominum dicte ville percepimus, contingit plerumque quod, defuncta aliqua persona ipsius ville, parentes et amici ipsius persone defuncte, cupientes ipsam tradere honorifice ecclesiastice sepulture, eandem personam defunctam mittunt in confratriam que dicitur clericorum, facientes pactum cum clericis dicte ville de dando eisdem certam pecunie quantitatem dividendam inter se, et quod clerici ipsi cadaver ipsius persone defuncte honorifice et cum cereis incensis asocient dicte ecclesiastice sepulture. Verum cum nos ex causa satis rationabili providerimus et velimus quod mitentes tales personas defunctas in confratriam predictam, ultra id quod exsolvent dictis clericis, exsolvere habeant operi murorum ipsius ville centum solidos barchinonenses, ideo vobis dicimus et mandamus de certa scientia et exprese sub pena

quingentorum morabatinorum auri, nostro erario aplicandorum, quatenus quocienscumque contingat parentes vel amicos aut alios miterre aliquam personam defunctam in confatria predicta, ab ipsis seu bonis eorum petatis et exhigatis dictos centum solidos convertendos in dicto opere murorum predictorum, faciendo proinde exequationem rigidam et fortem in dictis bonis, omnibus exceptionibus et difugiis postpositis et remotis. Quodque quando et quociens per dictos paciarios et clavarium dicte ville inde requisitus fueritis, huiusmodi nostram provisionem et ordinationem faciatis voce preconis publici nunciarii, ne quis nubilo ignorantie se inde valeat excusare.

Datum Valencie, VI^a die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo.

Narcisus, prothonotarius.

1. *Segueix ne aliquis ratllat.*

310

1382, octubre, 20. València

Pere III ordena al batlle de Tàrrega que, tal i com ja li havia manat en una carta datada a València el 23 de setembre passat, obligui als clergues a contribuir en les talles reials i veïnals pels béns immobles que posseeixen en el terme de la dita vila o en els termes veïns.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 52v.

Que los preveres contreboesquen e a contribuir ayen e sien tenguts íntegrament per los béns immobles o sients que poseexen en la vila de Tàrrega e sos térmens e altres térmens circumvicins.

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, fideli nostro baiulo ville Tarrege, qui nunc est vel pro tempore fuerit, vel eius locumtenenti, salutem et gratiam.

Pridem ad suplicationem presbiterorum dicte ville cum alia litera nostra, data Valencie, XXIII^a die mensis septembris proxime preteriti, providimus vobisque mandamus quod dictos clericos compelleritis ad contribuendum et solvendum pro eorum rebus immobilibus sive redditibus ecclesiasticorum beneficiorum et dictorum presbiterorum in quibuscumque muneribus sive questiis aut oneribus realibus, in personalibus vero vel mixtis, que indicuntur personis pro rebus, eosdem presbiteros contribuere minime faceretis, ut hec et alia in dicta nostra litera plenius continentur. Sane quia verba dicte provisionis sunt legalia et pluribus ignota, in tantum quod per nos sunt necessario declaranda ad finem quod per omnes clare intelligatur effectus seu sententia eorundem, ideo, ipsa verba presentis serie declarantes, providimus et volumus quod in quibusvis talliis regalibus seu vicinalibus, factis seu

decetero fiendis in dicta villa, in quibus habeant contribuere omnes possidentes in eadem bona immobilia, esto quod in villa ipsa non fuerint domiciliata, contribuant et contribuere habeant integre et complete iidem presbiteri, qui nunc sunt et pro tempore fuerint, dicte ville pro bonis immobilibus quibuscumque que possederint in eadem villa et terminis suis et aliis terminis circumvicinis, prout scilicet dicte tallie in eadem villa asuete sunt exsolvi. Quamobrem vobis dicimus et mandamus de certa scientia et exprese ac sub pena mille morabatinorum auri, nostro erario aplicandorum, quatenus dictos presbiteros compellatis et distringatis ad contribuendum et solvendum tantum in dictis talliis factis et fiendis in villa predicta iuxta formam per nos superius declaratam, e nil in contrarium presumatis facere seu quomodolibet attemptare.

Datum Valencie, XX^a die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo.

Narcisus, prothonotarius.

311

1382, novembre, 7. València

L'infant Martí nomena procuradors seus a Pere Ramon Camporells, majordom de la seva muller, Maria, i a Guillem Sacirera, per tal de prendre possessió de les viles de Tàrrega i Vilagrassa, les quals li han estat venudes pel seu pare el rei Pere III.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 58v-59r.

Carta de procuració feta per lo senyor infant a mossèn Pere Ramon de Camporells e a-n Guillem ça Cirera de reebre posesió de les viles de Tàrrega e de Vilagrassa.

Nos infans Martinus, illustrissimi domini Petri, regis Aragonum, filius et Dei gratia comes de Exerica et de Luna ac dominus civitatis Sugurbi, de abitudine et legalitate vestri dilectorum nostrorum Petri Raymundi de Camporells, militis, maiordomi egregie Marie, domine et comitisse civitatis et comitatum predictorum, uxoris nostre carissime, et Guillelmi ça Cirera, servientis nobis de gladiis, plenarie confidentes, vos et utrumque vestrum insolidum ad recipiendum et adeptiscendum nostro nomine et pro nobis a dicto domino rege vel eius procuratore corporalem possessionem seu quasi tradendam nobis seu vobis nostro nomine de villis Tarrege et de Villagrassa, in Urgello sistentibus, et de illis omnibus cum quibus ac prout melius et plenius dicte ville fuerunt nobis vendite per dominum regem predictum certo precio seu precii cum instrumento publico acto et firmato per eum, ut in eo plenius continetur; et ad recipiendum iuramenta, homagia et fidelitates ab omnibus et singulis feudatariis, hominibus et mulieribus dictarum

villarum seu in eis ac infra terminos ipsarum habitantibus et habitaturis, prestanda nobis tanquam suo vero domino, et villarum predictarum et eorum omnium cum quibus fuerunt nobis vendita, ut profertur; et, dicta corporali possessione adepta, retinendum eam illaque utendum nostro nomine et pro nobis; et officiales quoscumque nunc utentes seu presidentes inibi removendum et eos vel alios, si et prout vobis videbitur, constituendum et ponendum, qui commissa eis officia teneant, regant¹ et exercent nostro nomine et pro nobis; et dictis universitatibus et earum singularibus et cuilibet ipsarum eorum privilegia, libertates ac bonos usus bonasque consuetudines nostro nomine et pro nobis laudandum, approbandum, ratificandum et confirmandum sub spe etiam ratificationis nostre, prout vobis melius videbitur peragendum; et super predictis alium vel alios procuratorem seu procuratores substituendum, qui eandem vel similem habeant potestatem; et² de ac super predictis et eorum singulis instrumenta quecumque fieri faciendum; et demum omnia alia et singula faciendum et libere exercendum que in permisis et circa ea necessaria iminuerint et quomodolibet oportuna, deputandos et ordinandos ducimus cum presenti. Quoniam nos vobis et utriusque vestrum insolidum ac etiam substituendis a vobis et utroque vestrum in et super predictis omnibus et singulis et ea quovis modo tangentibus vices nostras committimus plenarie cum eadem, per quam habere promittimus ratum, gratum et firmum quicquid per vos et utrumque vestrum et substituendos a vobis et vestro quolibet in predictis et circa ea actum fuerit sive gestum et nullo tempore revocare sub bonorum nostrorum omnium hypotheca. In cuius rei testimonium presentem fieri iusimus nostro sigillo munitam.

Datum Valencie, VII^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° secundo.

Infans Martinus.

312

1383, maig, 12. Tàrrega

L'infant Martí concedeix llicència als paers i prohoms de Tàrrega per vendre 1.000 sous barcelonesos en censals, per tal de fer front a les despeses de la vila.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 53r.

Licència donada per lo senyor infant a la universitat de vendre M sous censals.

Nos infans Martinus, illustrissimi domini Petri, regis Aragonum, filius et Dei gratia comes de Exerica et de Luna ac dominus civitatis Sugurbi, ad humilem supplicationem vestri, paciariorem et proborum hominum ville Tarrege, quia alias et sine minori dampno quedam vestra

onera necessaria nequitis subportare, concedimus vobis, paciariis et probis hominibus antedictis, ac licentiam et plenariam potestatem elargimur quatenus sine metu et alicuius pene incursu positus vendere insimul vel divisim cuicumque seu quibuscumque personis et pro quocumque precio seu precii vobis videbitur et poteritis cum emptore¹ vel emptoribus concordare, mille solidos barchinonenses annue pensionis. Mandantes cum eadem cuicumque seu quibuscumque notariis ville predicte, qui de hiis fuerint requisiti, quatenus instrumenta in hiis necessaria recipiant et conficiant ac emptoribus tradant, omni contradiccione cesante, quibusvis provisionibus factis in contrarium obsistentibus nullo modo. Iniungentes nichilominus cum eadem procuratori, baiulo et aliis nostris officialibus dicte ville, presentibus et futuris, vel eorum locatenentibus quatenus provisionem et licentiam nostras huiusmodi teneant firmiter et observent et non contraveniant aliqua causa vel ratione. In cuius rey testimonium presentem fieri iusimus nostro sigillo munitam.

Datum Tarrege, XII^a die madii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° tertio.

Infans Martinus.²

1. emptore, *al ms.* emptos.

2. *Segueix al marge inferior* Per vigor de la dita licència foren venuts M sous censals a-n Pericó Pastor per preu de XIIIIM sous per en Galceran Aguiló, clavari.

313

1384, gener, 29. Tàrrega

Els paers de Tàrrega lliuren una carta als oficials reials per tal que a Bernat Bonet, veí de Tàrrega, li siguin respectades les franqueses de lleuda, peatge, pes, mesuratge, passatge, ribatge, costum nou i vell i qualsevol vectigal.

[A]. Original perdut.

B. LPT, III, f. 3r-3v.

Littera de franquisa als vehins de la vila.

Venerabilibus et discretis universis et singulis¹ vicariis, baiulis, merinis, iusticiis, ponderatoribus, custodibus passum, lezdaris, pedagearis vel eorum locatenentibus² ceterisque officialibus illustrissimi domini regis Aragonum seu aliorum³ ad quos presentes pervenerint, baiulus, paciarii et probi homines ville Tarrege, salutem pariter cum honore.

Cum omnes habitatores dicte ville sint exempti, franchi, liberi et immunes per omnia et singula loca regnorum et terrarum dicti domini regis⁴ et etiam per quamlibet aquam dulcem, ab omni videlicet, lezda, pedaticho, penso, mesuraticho, pasatico atque ribatico, consuetudine nova vel veteri, statuta et statuenda, ac vectigalibus quibuscumque et

ab omni exactione et redemptione eorumdem, per privilegium nobis concessum ac universitati dicte ville Tarrege⁵ per illustrisimum dominum Alfonsum, inclite recordationis regem Aragonum, bulla sua plumbea pendenti roboratum, datum Cessarauguste, VII° idus madii, anno Domini M^o CCC^o XX° VIII°, et quod privilegium nobis concessum, ut predicatur, fuit confirmatum per illustrisimum dominum dominum Petrum,⁶ bone memorie⁷ regem Aragonum, cum carta sua, sigillo pendenti sigillatum, datum Dertuse, VII° idus iulii, anno Domini M^o CCC^o XXX° VI°, de quibus omnibus et singulis supradictis nos vobis facimus promptam fidem; verum, cum Bernardus Bonet, presentium exhibitor, sit vicinus Tarrege⁸ et faciat ibi residentiam personalem et contribuat cum universitate dicte ville ac faciat⁹ quicquid alii vicini Tarrege faciunt et facere debent et tenentur, gaudeatque et gaudere debeat omnibus privilegiis et franquitatibus predictis, quapropter discretionem vestram, de qua plene confidimus, ex parte incliti et magnifici domini infantis Martini, ducis Montisalbi,¹⁰ domini dicte ville Tarrege, requirimus et monemus et ex nostra attente rogamus quatenus supradictum vicinum nostrum, bona ac merces et mercaturas ipsius contra franquitatem et libertatem nostram huiusmodi non pignoretis nec gravetis, pignori seu gravari ab aliquo permitatis, immo franquitatem et libertatem nostram predictam dicto Bernardo Bonet, vicino nostro, et nobis observetis et faciatis, si placet, ab omnibus inviolabiliter observari. Nos¹¹ enim parati sumus¹² facere pro vobis similia et maiora. In cuius rei testimonium presentem cartam, sigillo officii nostrorum, dictorum paciariorum, a penso munitam, prenominateo vicino nostro duximus concedendam.

Datum Tarrege, XXIX^a die ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° quarto.¹³

1. universis et singulis *interlineat*.
2. vel eorum locatenentibus *interlineat*.
3. seu aliorum, *interlineat*.
4. *Segueix* et per *ratllat*.
5. ac universitate dicte ville Tarrege *interlineat*.
6. *Segueix* nunch *ratllat*.
7. bone memorie *interlineat*.
8. *Segueix* contribu *interlineat* i *ratllat*.
9. et contribuat cum universitate dicte ville ac faciat *interlineat*.
10. ducis Montisalbi *interlineat*.
11. Nos *escrit sobre* sumus *ratllat*.
12. sumus *interlineat*.
13. *Al marge inferior* Consmales seu carta franquitatis fuit facta Romeo Bosch mercatori Tarrege, de mandatu venerabilis baiuli et paciariorum Tarrege, cuius data fuit in Tarrega die XXVIII^a marcii, anno a nativitate Domini M^o CCC^a XC^a octavo.

314

1473, octubre, 26. Aranda de Duero

La princesa Isabel, senyora de la vila de Tàrrega, aprova, a prec de la universitat de la vila, unes ordinacions sobre l'elecció de paers, consellers i mostassafs.

A. Original: FMT, pergami 307

[B]. Còpia feta a Tàrrega, sense data coneguda, perduda. (d'A)

C. LPT, II, f. [239v-241v.] (de B)

a. SARRET, pàgs. 415-417, doc. VI. (d'A)

[sense rúbrica]

Hoc est transumptum bene et fideliter in villa Tarrega, diocesis Vicensis, sumptum a quadam carta sive privilegio serenissime domine Elizabetis, recolende memorie principis Castelle, Legionis, Aragonum regineque Sicilie, ducisse Montisalbi ac domine¹ civitatis Balagarii, in pergameneo scripta eiusque sigillo cum corda de serico regali munimine roborata, tenoris sequentis:

Nos Elizabet, Dei gracia princeps Castelle, Legionis et Aragonum, regina Sicilie, ducissa Montisalbi ac domina civitatis Balagarii, pro parte universitatis et singularium personarum nostre ville Tarrege supplicacionem quandam recepimus continencie subsequens:

"Il·lustríssima e molt excel·lent senyora: Com per lo il·lustríssim rey en Pere, de gloriosa memòria, sie estat provehit e ordenat que quiscun any, lo primer jorn après de la Resurrecció de Jesuchrist, fos feta en la dita vila electió de pahers, consellers de consell particular e mustaçafefs de aquella, e en aquesta forma: ço és, divisada la dita universitat en quatre parts, que aquells quiscuns se haguessen ajustar en certs llochs de dita vila, e en aquell lloch hont se aiustaran per quiscun corter, fossen elets tres persones per ésser pahers lo dit any de la dita vila, los noms dels quals hajen ésser messos en senglos redolins de cera, tots de semblant pes, e après fossen messos en una escudella o bací ple de aygua, e cuberts aquells e ben mesclats, per un infant de edat de set o vuit anys ne fos tret hu, e aquell qui primer exirie per aquell any fos paher de aquell corter. E axí mateix elegissen deu persones per ésser de consell particular, los quals en dita manera fossen messos en lo dit bací o scudella, e lo dit infant que·n tragués sinch, e aquells que primer traurie fossen consellers. En la dita e semblant forma fos servada en los altres quarters. E més fonch statuhit e ordenat: que lo dit jorn quiscun quarter elegís una persona per regir lo offici de mostaçafaria, que serian entre tots quatre persones, les quals en la manera desús dita fossen messos en lo dit bací o scudella, e los dos que primers exirien, aquells regissen lo dit offici de mostaçafaria lo dit any. E com a present no habiten la sinquena part dels vehins que en lo temps que la dita ordinació fonch feta habitaven en aquella, ans la dita vila està en la mayor part derruhida e despoblada, e bonament

lo dit orde servir e tenir no-s pot sens gran dany e perill de aquella, per tant la dita universitat e singulars de aquella, ab aquella maior humilitat que saben e poden, suppliquen vostra excel·lència li plàsie diminuhir lo nombre de persones elegidores per a pahers, que axí com ne havien elegir tres per quiscun quarter, que no n'elegisquen sinó dues. E los noms de aquells sien messos en redolins de semblant forma, e après sien posats en un bací o scudella plena de aygua, e per un infant de edat de set o vuyt anys sien ben mesclats e cuberts, e après de aquells ne sie tret un, lo qual per aquell any sie paher de la dita vila. E axí mateix sie diminuhit lo nombre dels dits consellers, que axí com ne havien alegir deu de quiscun quarter, que de aquí avant no n'elegisquen sinó vuyt, los quals en la manera sobredita, sien messos en lo dit bací o scudella, e los quatre que primer traurà sien consellers de consell particular per lo dit any. E semblant forma sie tenguda e servada en los altres quarters. E més, senyora molt excel·lent, vos suppliquen pusquen elegir los dits mustaçafs en aquella manera, ço és, que quiscun quarter elegesque dues persones, les quals congregades totes ensemps en la casa de la paheria, prestat primerament jurament per aquells que bé e llealment se hauran en la elecció per ells fahedora de mostasafs, elegiran dues persones de la dita vila, àbils e suficients per regir lo dit offici en lo dit any. Emperò, que la una de aquells haje ésser persona la qual haje ja tingut e regit lo dit offici, e l'altra sie persona que jamés lo haje tingut o regit. E més, vos plàcie reduhir lo nombre de trenta consellers de consell generall a vint e una persones, los quals hagen ésser elets per los pahers e consell particular en la forma e manera acostumada, ço és, set de mà major e set de mà mijana e set de la mà menor. Totes les altres coses en los dits privilegis e quiscú de aquells contengudes e-spezifcades en sa plena forsa e valor remanents. E jatsie, senyora molt excel·lent, les dites coses procehesquen de molta equitat e rahó, e vostra senyoria ne serà servida, e la dita universitat e lo bé públich de aquella ne pendrà alimentació, e n'cara vos ho reputaran a gràcia molt singular".

Nos itaque, visa et recognita supplicacione preincerta et omnia et singula in ea contenta et specificata,² habita informacione a magnifico et dilecto conciliario nostro, Anthonio Roderici de Lillio, utriusque iuris doctore et procuratore nostro, eaque in nostro concilio recensita, et quia predicta, uti percepimus, comodo, utilitati et quieti republice ville eiusdem et singularium personarum inibi degentium aut comorantium conferre, supplicacionibus preffate universitatis et singularium personarum dicte ville nostre Tarrege super hiis reverenter nobis factis benigne annuentes, nostri concilii matura deliberacione preheunte, tenore presentis, de certa nostra sciencia et expresse et consulte omnia et singula in dicta supplicacione contenta et specificata vobis, dictis paciariis, concilio et universitati ac singularibus personis ville nostre preffate, presentibus pariter et futuris, in perpetuum damus

et concedimus eaque omnia et singula laudamus, aprobamus, rattificamus et confirmamus et de novo liberaliter serie cum presenti et tenore huiusmodi privilegii, quod vim legis habere volumus, concedimus. Mandantes per hanc eandem generali procuratori nostro baiulisque dicte ville et locatenentibus ipsorum ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, et eorum locatenentibus, sub nostre gracie et amoris obtentu ireque et indignacionis incursu et ad penam florennorum duorum milium auri de Aragonia pro quolibet eorum secus agente, nullius gracie spe habita, nostrique erariis inferendorum, quatenus omnia et singula supradicta nostramque huiusmodi concessionem sive provisionem teneant perpetuo firmiter et observent, et faciant per quos deceat efficaciter et inconcusse penitus observari, et non secus agant aut per quemquam contravenire presumant quavis causa seu racione. In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus nostroque sigillo impendenti munitas.

Datum in oppido ville nostre de Aranda de Duero, die vicesima sexta mensis octobris, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio.

Yo, la princesa y reyna.

Sig+num Guillermi Garcia, ville Tarrege Vicensis diocesis auctoritatibus apostolica atque regia notarii publici, testis.

Sig+num Bernardi Estadella, ville Tarrege Vicensis diocesis sacrosante et regie maiestatis auctoritate notarii publici, testis.

Sig+num Ioannis Jorda, ville Tarrege, diocesis vicensis auctoritatibus apostolice ac regis notarii publici, cuius transumptum a suo originali fideliter sumptum testifficatum [..]³ pro [..] manuscrito fieri et [..] clausit die XVII novembris M^o Dª LXXX V^o.

1. domine, *al ms.* domina.
2. spesifikata, *sic al ms.*

3. *Els claudàtors indiquen els fragments il·legibles, pel mal estat del manuscrit.*

Relació de documents segons llur disposició en els tres volums dels llibres de privilegis de Tàrrrega

En rodona, assenyalarem el número del document, segons apareixen en els tres volums manuscrits originals dels privilegis de Tàrrrega, i en negreta, el número de document segons la disposició cronològica emprada en aquesta edició, tot assenyalant la data del privilegi.

VOLUM I

1	1242, març, 8. Lleida	8
2	1257, maig, 3. Lleida	9
3	1315, octubre, 14. Barcelona	34
4	1321, novembre, 6. Tortosa	47
5	1317, juliol, 12. Lleida	39
6	1325, desembre, 28. Barcelona	58
7	1322, gener, 11. Tortosa	49
8	1329, abril, 16. València	77
9	1329, abril, 10. València	76
10	1328, maig, 9. Saragossa	64
11	1328, juliol, 30. Carinyena	70
12	1328, juny, 18. Lleida	68
13	1328, juny, 21. Lleida	69
14	1325, desembre, 24. Barcelona	56
15	1300, febrer, 4. Barcelona	21
16	1323, novembre, 1. Barcelona	52
17	1274, març, 18. Barcelona	13
18	1274, març, 15. Barcelona	12
19	1275, març, 12. Lleida	14
20	1300, febrer, 4. Barcelona	22
21	1274, març, 15. Barcelona	12
22	1317, juliol, 12. Lleida	39
23	1323, novembre, 1. Barcelona	52
24	1326, juliol, 5. Lleida	60
25	1317, juny, 6. Montblanc	38
26	1329, febrer, 7. Taraçona	72
27	1327, desembre, 30. Barcelona	62
28	1058, febrer, 5.	1
29	[circa 1058].	2
30	1068, juliol, 20.	3
31	1329, febrer, 7. Taraçona	72
32	1307, maig, 3. Montblanc	26

- 33 1319, agost, 22. **45**
 34 1330, febrer, 19. Tarragona **89**
 35 1330, gener, 27. Tortosa **81**
 36 1330, gener, 27. Tortosa **82**
 37 1330, gener, 27. Tortosa **84**
 38 1331, febrer, 22. Tarragona **93**
 39 1318, maig, 20. Tortosa **43**
 40 1329, febrer, 9. Tاراçona **74**
 41 1116, febrer, 5. **4**

VOLUM II

- 1 1116, febrer, 5. **4**
 2 1242, març, 8. Lleida **6**
 3 1245, agost, 6. Tàrrega **7**
 4 1257, maig, 3. Lleida **9**
 5 1274, març, 15. Barcelona **12**
 6 1315, octubre, 14. Barcelona **34**
 7 1322, gener, 11. Tortosa **49**
 8 1329, febrer, 18. Saragossa **75**
 9 1329, abril, 10. València **76**
 10 1330, febrer, 19. Tarragona **89**
 11 1325, desembre, 24. Barcelona **56**
 12 1331, febrer, 22. Tarragona **93**
 13 1274, març, 18. Barcelona **13**
 14 1330, febrer, 4. Barcelona **22**
 15 1330, febrer, 4. Barcelona **21**
 16 1317, juliol, 14. Lleida **40**
 17 1317, juliol, 12. Lleida **39**
 18 1317, setembre, 7. Osa **41**
 19 1321, novembre, 6. Tortosa **47**
 20 1323, novembre, 3. Barcelona **54**
 21 1325, desembre, 28. Barcelona **58**
 22 1329, abril, 16. València **77**
 23 1313, juliol, 21. Horta **31**
 24 1317, abril, 26. Barcelona **37**
 25 1317, juny, 6. Montblanc **38**
 26 1323, novembre, 1. Barcelona **52**
 27 1318, maig, 20. Tortosa **43**
 28 1323, desembre, 21. Barcelona **55**
 29 1326, juny, 3. Tàrrega **59**
 30 1328, febrer, 20. Lleida **63**
 31 1329, febrer, 7. Tاراçona **73**

- 32 1329, febrer, 9. Tاراçona **74**
 33 1330, gener, 27. Tortosa **82**
 34 1330, gener, 27. Tortosa **80**
 35 1330, gener, 27. Tortosa **81**
 36 1330, gener, 27. Tortosa **83**
 37 1330, gener, 27. Tortosa **85**
 38 1328, maig, 9. Saragossa **64**
 39 1328, maig, 30. Lleida **65**
 40 1328, juny, 17. Vilagrassa **67**
 41 1330, març, 28. Barcelona **90**
 42 1330, març, 28. Barcelona **91**
 43 1330, gener, 29. Tortosa **88**
 44 1331, setembre, 1. Tortosa **96**
 45 1331, octubre, 15. Tortosa **97**
 46 1332, març, 8. Tarragona **99**
 47 1332, març, 9. Tarragona **101**
 48 1331, agost, 16. Tortosa **94**
 49 1332, febrer, 5. Tarragona **103**
 50 1332, març, 8. Tarragona **100**
 51 1333, febrer, 4. Tarragona **102**
 52 1333, febrer, 5. Tarragona **103**
 53 1330, gener, 29. Tortosa **87**
 54 1331, agost, 31. Tortosa **95**
 55 1332, febrer, 15. Tarragona **98**
 56 1305, setembre, 25. Barcelona **25**
 57 1058, febrer, 5. **1**
 58 [circa 1058]. **2**
 59 1068, juliol, 20. **3**
 60 1307, maig, 3. Montblanc **26**
 61 1327, desembre, 30. Barcelona **62**
 62 1333, agost, 20. Poblet **104**
 63 [1329]. **71**
 64 1319, abril, 28. **44**
 65 1319, agost, 22. **45**
 66 1292, novembre, 18. Lleida **18**
 67 1292, novembre, 18. Lleida **19**
 68 1293, abril, 11. Barcelona **20**
 69 1302, abril, 8. Lleida **23**
 70 1303, març, 26. València **24**
 71 1312, abril, 20. València **28**
 72 1312, juliol, 8. Barcelona **30**
 73 1315, maig, 23. Barcelona **33**
 74 1313, desembre, 14. València **32**
 75 1328, juny, 5. Lleida **66**
 76 1326, juliol, 5. Lleida **60**
 77 1333, agost, 21. Montblanc **106**

- 78 1330, agost, 20. Poblet **105**
 79 1326, juliol, 10. Lleida **61**
 80 1290, juny, 16. Montblanc **16**
 81 1330, maig, 6. **92**
 82 1350, juny, 19. Montblanc **141**
 83 1360, febrer, 18. Saragossa **189**
 84 1360, febrer, 18. Saragossa **190**
 85 1362, desembre, 20. Montsó **201**
 86 1338, abril, 22. Barcelona **110**
 87 1360, febrer, 18. Saragossa **191**
 88 1350, abril, 17. Saragossa **139**
 89 1350, abril, 15. Saragossa **138**
 90 1360, febrer, 25. Magalló **193**
 91 1325, desembre, 24. Barcelona **56**
 92 1325, desembre, 24. Vic **57**
 93 1356, agost, 14. Vic **179**
 94 1336, juliol, 9. Lleida **107**
 95 1336, juliol, 9. Lleida **108**
 96 1336, juliol, 9. Lleida **107**
 97 1340, març, 4. Saragossa **112**
 98 1340, març, 7. Saragossa **113**
 99 1317, juliol, 14. Lleida **40**
 100 1360, febrer, 18. Saragossa **191**
 101 1360, febrer, 21. Pedrola **192**
 102 1473, octubre, 26. Aranda de Duero **314**
 103 1354, novembre, 29. Tarragona **167**
 104 1356, gener, 18. Perpinyà **173**
 105 1356, gener, 18. Perpinyà **174**
 106 1355, novembre, 16. Perpinyà **171**
 107 1359, gener, 30. Calataiud **187**
- 8 1353, març, 28. Barcelona **150**
 9 1353, març, 28. Barcelona **151**
 10 1353, març, 28. Barcelona **152**
 11 1353, març, 28. Barcelona **153**
 12 1353, març, 7. Vilafranca del Penedès **146**
 13 1354, febrer, 1. Barcelona **158**
 14 1354, febrer, 2. Barcelona **159**
 15 1354, febrer, 2. Barcelona **160**
 16 1354, febrer, 2. Barcelona **161**
 17 1354, agost, 23. Barcelona **162**
 18 1354, agost, 23. Barcelona **163**
 19 1354, novembre, 13. Montblanc **166**
 20 1355, març, 20. Lleida **168**
 21 1355, març, 20. Lleida **169**
 22 1355, març, 20. Lleida **170**
 23 1355, desembre, 12. Perpinyà **172**
 24 1352, gener, 19. Barcelona **144**
 25 1356, setembre, 12. Perpinyà **180**
 26 1355, desembre, 12. Perpinyà **172**
 27 1341, desembre, 3. València **123**
 28 1357, juliol, 26. Saragossa **185**
 29 1356, març, 13. Lleida **175**
 30 1347, juliol, 20. Barcelona **136**
 31 1342, agost, 8. Barcelona **125**
 32 1340, juny, 6. València **115**
 33 1339, octubre, 10. Barcelona **111**
 34 1330, gener, 27. Tortosa **78**
 35 1330, gener, 27. Tortosa **79**
 36 1356, març, 13. Lleida **176**
 37 1340, setembre, 15. Barcelona **117**
 38 1353, abril, 1. Barcelona **154**
 39 1360, agost, 28. Poblet **196**
 40 1340, juny, 1. València **114**
 41 1340, desembre, 13. Barcelona **119**
 42 1340, desembre, 13. Barcelona **120**
 43 1322, gener, 10. Tortosa **48**
 44 1354, agost, 23. Barcelona **162**
 45 1350, abril, 17. Saragossa **139**
 46 1360, agost, 28. Lleida **197**
 47 1341, juliol, 19. Poblet **122**

VOLUM III

- 1 [circa 1336]. **109**
 2 1289, juliol, 30. Lleida **15**
 3 1321, juliol, 28. Girona **46**
 4 1384, gener, 29. Tàrrega **313**
 5 1353, març, 28. Barcelona **147**
 6 1353, març, 28. Barcelona **148**
 7 1353, març, 28. Barcelona **149**

- 48 1358, novembre, 9. Montsó **186**
- 49 1353, juny, 3. València **156**
- 50 1354, agost, 23. Barcelona **163**
- 51 1342, juliol, 27. Barcelona **124**
- 52 1330, gener, 27. Tortosa **78**
- 53 1344, abril, 12. Barcelona **129**
- 54 1351, juliol, 24. Barcelona **142**
- 55 1352, gener, 25. Barcelona **145**
- 56 1343, abril, 25. Barcelona **127**
- 57 1346, agost, 28. Poblet **132**
- 58 1353, maig, 15. València **155**
- 59 1357, gener, 9. Saragossa **184**
- 60 1328, juny, 18. Lleida **68**
- 61 1345, setembre, 7. Perpinyà **131**
- 62 1340, juny, 6. València **116**
- 63 1360, setembre, 1. Lleida **198**
- 64 1354, agost, 23. Barcelona **164**
- 65 1356, juliol, 1. Perpinyà **178**
- 66 1354, gener, 1. Barcelona **157**
- 67 1356, octubre, 17. Montblanc **181**
- 68 1356, març, 13. Lleida **177**
- 69 1356, octubre, 17. Montblanc **182**
- 70 1356, octubre, 17. Montblanc **183**
- 71 1340, desembre, 13. Barcelona **121**
- 72 1347, juliol, 20. Barcelona **137**
- 73 1330, gener, 27. Tortosa **79**
- 74 1312, abril, 20. València **28**
- 75 1292, novembre, 18. Lleida **17**
- 76 1316, octubre, 2. Lleida **35**
- 77 1326, juliol, 5. Lleida **60**
- 78 1346, setembre, 16. Lleida **134**
- 79 1343, abril, 25. Barcelona **127**
- 80 1340, setembre, 15. Barcelona **118**
- 81 1346, setembre, 1. Poblet **133**
- 82 1377, juny, 20. Barcelona **291**
- 83 1379, octubre, 6. Barcelona **295**
- 84 1380, febrer, 1. Barcelona **297**
- 85 1378, setembre, 21. Tàrrega **293**
- 86 1379, octubre, 6. Barcelona **296**
- 87 1380, març, 17. Barcelona **298**
- 88 1380, març, 17. Barcelona **299**
- 89 1380, març, 17. Barcelona **300**
- 90 1380, maig, 27. Tàrrega **301**
- 91 1380, setembre, 23. Lleida **303**
- 92 1382, setembre, 29. València **308**
- 93 1374, setembre, 7. Barcelona **279**
- 94 1377, juliol, 18. Barcelona **292**
- 95 1380, juliol, 5. Barcelona **302**
- 96 1379, març, 16. Barcelona **294**
- 97 1381, maig, 4. Saragossa **304**
- 98 1381, desembre, 19. Girona **305**
- 99 1382, març, 3. València **306**
- 100 1382, octubre, 6. València **309**
- 101 1382, setembre, 18. València **307**
- 102 1373, abril, 8. Barcelona **274**
- 103 1382, octubre, 20. València **310**
- 104 1383, maig, 12. Tàrrega **312**
- 105 1332, febrer, 15. Tarragona **98**
- 106 1342, agost, 21. Barcelona **126**
- 107 1346, setembre, 28. Lleida **135**
- 108 1345, gener, 30. Barcelona **130**
- 109 1361, març, 22. Lleida **199**
- 110 1360, agost, 24. Lleida **195**
- 111 1360, agost, 23. Lleida **194**
- 112 1351, setembre, 15. Barcelona **143**
- 113 1382, novembre, 7. València **311**
- 114 1362, desembre, 20. Montsó **201**
- 115 1250, setembre, 13. Lleida **8**
- 116 1257, novembre, 18. Barcelona **10**
- 117 1266, maig, 15. Lleida **11**
- 118 1185, abril. Lleida **5**
- 119 1367, març, 11. Lleida **210**
- 120 1367, abril, 7. Saragossa **211**
- 121 1366, juliol, 5. Saragossa **207**
- 122 1366, juliol, 5. Saragossa **208**
- 123 1366, juliol, 7. Saragossa **209**
- 124 1366, juny, 30. Saragossa **206**
- 125 1367, juliol, 27. Saragossa **213**
- 126 1367, juliol, 27. Saragossa **214**
- 127 1367, juliol, 27. Saragossa **215**

- 128 1367, juliol, 28. Saragossa **216**
 129 1367, juliol, 30. Saragossa **217**
 130 1367, juliol, 21. Saragossa **212**
 131 1367, setembre, 20. Saragossa **218**
 132 1369, febrer, 28. Barcelona **219**
 133 1369, febrer, 28. Barcelona **220**
 134 1369, febrer, 28. Barcelona **221**
 135 1369, març, 17. Barcelona **222**
 136 1369, març, 23. Barcelona **223**
 137 1369, març, 23. Barcelona **224**
 138 1366, abril, 23. Tàrrega **205**
 139 1369, juny, 27. Tàrrega **229**
 140 1369, juliol, 16. València **231**
 141 1369, març, 30. Barcelona **225**
 142 1369, abril, 27. Tàrrega **226**
 143 1369, juny, 25. València **227**
 144 1369, juliol, 12. Barcelona **230**
 145 1369, juliol, 16. València **231**
 146 1369, juliol, 18. València **232**
 147 1369, agost, 11. València **234**
 148 1369, agost, 8. València **233**
 149 1370, maig, 8. Tarragona **241**
 150 1369, octubre, 8. València **236**
 151 1370, abril, 6. Tarragona **240**
 152 1370, març, 22. Tarragona **239**
 153 1370, maig, 14. Tarragona **242**
 154 1364, febrer, 5. Tamarit de Llitera **202**
 155 1364, març, 1. Sos del Rei Catòlic **203**
 156 1362, desembre, 20. Montsó **201**
 157 1370, juny, 10. Barcelona **244**
 158 1370, juny, 19. Barcelona **245**
 159 1370, juliol, 4. Barcelona **247**
 160 1370, juliol, 4. Barcelona **248**
 161 1370, juliol, 4. Barcelona **249**
 162 1370, juny, 19. Barcelona **246**
 163 1370, juliol, 9. Barcelona **251**
 164 1370, juliol, 4. Barcelona **250**
 165 1370, juny, 19. Barcelona **246**
 166 1370, maig, 30. Barcelona **243**
 167 1370, juliol, 30. Barcelona **253**
 168 1370, juliol, 12. Barcelona **252**
 169 1370, setembre, 1. Granyena **254**
 170 1370, novembre, 4. Montblanc **260**
 171 1370, novembre, 11. Montblanc **261**
 172 1370, novembre, 20. Montblanc **264**
 173 1370, desembre, 8. Poblet **265**
 174 1370, octubre, 18. Tàrrega **258**
 175 1370, octubre, 17. Tàrrega **257**
 176 1370, octubre, 18. Tàrrega **259**
 177 1370, octubre, 16. Tàrrega **256**
 178 1371, febrer, 13. Tortosa **267**
 179 1370, novembre, 20. Montblanc **264**
 180 1343, setembre, 11. Barcelona **128**
 181 1360, febrer, 18. Saragossa **189**
 182 1371, març, 29. Tortosa **268**
 183 1369, octubre, 8. València **237**
 184 1370, novembre, 15. Montblanc **262**
 185 1370, novembre, 15. Montblanc **263**
 186 1371, gener, 11. Tortosa **266**
 187 1372, abril, 1. Barcelona **273**
 188 1370, juliol, 9. Barcelona **251**
 189 1371, agost, 4. València **270**
 190 1372, febrer, 24. Saragossa **272**
 191 1371, octubre, 27. Casp **271**
 192 1372, abril, 27. Barcelona **275**
 193 1369, octubre, 6. València **235**
 194 1373, maig, 20. Barcelona **276**
 195 1373, octubre, 27. Barcelona **277**
 196 1373, desembre, 7. Barcelona **278**
 197 1375, abril, 15. Lleida **280**
 198 1376, maig, 28. **284**
 199 1376, maig, 30. Barcelona **285**
 200 1376, maig, 30. Barcelona **286**
 201 1376, maig, 14. Barcelona **282**
 202 1376, maig, 14. Barcelona **283**
 203 1376, agost, 30. Montsó **288**
 204 1377, febrer, 6. Prats de Rei **289**
 205 1377, maig, 2. Barcelona **290**
 206 1376, maig, 8. Montsó **281**
 207 1322, juny, 16. Barcelona **50**
 208 1359, desembre, 11. Cervera **188**

Índex de privilegis

Anotem, numerats, per ordre cronològic, els documents de la present edició, amb especificació de la data completa i del regest de cada instrument.

1. 1058, febrer, 5. Els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis encomanen al cavaller Ricard Altamir la castlania del castell de Tàrrega.
2. [circa 1058]. Ricard Altemir, castlà del castell de Tàrrega, fa el jurament de fidelitat als comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis.
3. 1068, juliol, 20. Els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis encomanen la castlania del castell de Tàrrega a Miró Riculf, per un període de quatre anys.
4. 1116, febrer, 5. Ramon Berenguer III i la seva muller, Dolça, eximeixen als homes de Tàrrega de qualsevol servei o cens degut a ells o al seu castlà, i de delme i primícia, reservant-se només el dret a utilitzar una casa quan hi vagi i que li sigui venut un porc recomanat pel senescal o per dos o tres homes bons de Tàrrega. A més, els concedeix que puguin servir-se de l'aigua que passa per Tàrrega, setmanalment, el dilluns i el divendres, per a regar o per a qualsevol altra cosa necessària.
5. 1185, abril. Lleida. Alfons I concedeix una carta de poblament a Vilagrassa, amb les corresponents franqueses i privilegis.
6. 1242, març, 8. Lleida. Jaume I concedeix als habitants de la vila i el castell de Tàrrega uns estatuts i costums.
7. 1245, agost, 6. Tàrrega. Jaume I mana que els habitants de Vilagrassa contribueixin a Tàrrega per raó de les propietats gaudides en el terme d'aquesta vila.

8. 1250, setembre, 13. Lleida. Jaume I confirma totes les franquesses concedides per ell i els seus predecessors als homes de Vilagrassa, i afegeix que no els separarà del domini reial. També disposa que paguin les quèsties, conjuntament amb Tàrrega, a raó de 50 sous de cada 1.000 sous de propietat que tinguin dins el terme de Tàrrega. Confirma, finalment, l'obligació de la vila esmentada i les seves rendes a Ramon de Ribelles.
9. 1257, maig, 3. Lleida. Jaume I ordena que els habitants de Tàrrega que hagin de presentar litigis a la cort de la vila ho facin, sense excepció, els dies hàbils abans de l'hora tèrcia.
10. 1257, novembre, 18. Barcelona. Jaume I sentència que els homes de Vilagrassa paguin en quèsties i d'altres exaccions reials juntament amb els homes de Tàrrega.
11. 1266, maig, 15. Lleida. Jaume I sentència, en les quèstions que enfrontaven els homes de Tàrrega i de Vilagrassa, que aquests darrers puguin fer ús, tal com disposava un privilegi del seu avi, el rei Alfons I, de l'aigua de reg de Cervera i Exercavins, i que contribueixin conjuntament amb els homes de Tàrrega, en quèsties, talles, cenès, hosts, cavalcades, redempcions d'aquestes i d'altres serveis.
12. 1274, març 15. Barcelona. Jaume I concedeix l'escrivania i la carnisseria de la vila als prohoms i universitat de Tàrrega, a canvi de 300 sous censals i malgrat concessions anteriors a particulars.
13. 1274, març, 18. Barcelona. Jaume I comunica al batlle de Tàrrega els preus que han de cobrar els forners de la vila. A més, disposa que tots els empenyorats pel pagament de la quèstia, o d'altres exaccions reials, els hauran de refer per tots els danys ocasionats.
14. 1275, març, 12. Lleida. Jaume I accepta rebre d'una propietat al Talladell i d'una altra a la Plana de la Sala els tres-cents sous censals anuals corresponents a la cessió a la vila de Tàrrega de la carnisseria i de l'escrivania, raó per la qual confirma la concessió.
15. 1289, juliol, 30. Lleida. Alfons II mana al batlle i als paers de Tàrrega que ningú amb béns patrimonials no sigui exclòs de contribuir en les despeses de la frontera de l'Empordà.
16. 1290, juny, 16. Montblanc. Alfons II dicta sentència, per la qual es demiliten les propietats i els drets del castell i terme del Mor.
17. 1292, novembre, 18. Lleida. Jaume II ordena a Tomàs de Vernet, veguer de Tàrrega i Cervera, que defensi i mantingui la possessió dels homes de Tàrrega en pastures, aigües, boscos, sèquies i peixeres.
18. 1292, novembre, 18. Lleida. Jaume II mana al batlle de Tàrrega que no rebí cap retribució dels curadors i tutors en l'exercici de les seves funcions, tal com és observat a Tàrrega des de fa molt de temps.
19. 1292, novembre, 18. Lleida. Jaume II mana al batlle de Tàrrega que no exigeixi retribució del terç en els litigis entre els veïns de dita vila, fins que no s'hagin fet les peticions i les rèpliques, tal com prescriuen els costums de la vila.
20. 1293, abril, 11. Barcelona. Jaume II mana als seus oficials de Tàrrega que no s'obligui als prohoms de vila que tenen diverses propietats i

- béns, en cens, de diverses institucions eclesiàstiques dins el terme de Tàrrega, a pledejar fora del terme de la vila de Tàrrega.
21. 1300, febrer, 4. Barcelona. Trasllat de les constitucions aprovades en la Cort General celebrada a Barcelona el 1300 amb l'assistència dels braços baronial i reial.
 22. 1300, febrer, 4. Barcelona. Jaume II redimeix els barons i els municipis de Catalunya de la percepció del bovatge, juntament amb el terratge i l'herbatge, a canvi de dues-centes mil lliures de Barcelona.
 23. 1302, abril, 8. Lleida. Jaume II mana al batlle de Tàrrega que faci observar l'ordinació de la vila, segons la qual no hi hagi bestiar menut dins la vila de Tàrrega, malgrat les apel·lacions presentades pels carnisers de la dita vila.
 24. 1303, març, 26. València. Jaume II mana a Bernat de Pont, oficial de la vegueria de Lleida, que faci complir la sentència dictada en temps de Jaume I segons la qual els homes de Vilagrassa han de pagar les quèsties al comú de Tàrrega, per totes les terres i propietats que tenen dins el seu terme.
 25. 1305, setembre, 25. Barcelona. Bernat de Fonollera, lloctinent del procurador general de Catalunya, resol diverses quèstions i enfrontaments haguts entre diversos veïns de Tàrrega i Vilagrassa, especialment els que afecten el mer imperi.
 26. 1307, maig, 3. Montblanc. Constitucions aprovades per Jaume II en la Cort General celebrada a Montblanc, amb la participació dels representants dels tres braços o estaments.
 27. 1307, maig, 3. Montblanc. Jaume II confirma els privilegis, llibertats, usos i costums i constitucions als habitants del Principat de Catalunya, concedits pels seus predecessors Jaume I, Pere I i Alfons II.
 28. 1312, abril, 20. València. Jaume II mana al veguer de Cervera i Tàrrega que no es demani als mercaders que vénen a comprar cavalls a Tàrrega la seguretats que no els trauran de la terra del rei.
 29. 1312, abril, 20. València. Jaume II ordena al veguer de Cervera i Tàrrega que defensi i mantingui la possessió dels homes de Tàrrega en pastures, aigües, boscos, sèquies i peixeres dels llocs de Verdú, el Mas de Bondia, Montornès de Segarra, Granyena, el Talladell, la Corbella, Lluçà, Altet i d'altres llocs i termes veïns.
 30. 1312, juliol, 8. Barcelona. Jaume II mana al batlle de la vila, que s'executi la sentència de mort contra Ramon Fuster, de la vila de Guimerà, assassí de Ramon Ferrer, veí de Tàrrega.
 31. 1313, juliol, 21. Horta. Jaume II disposa que per al cobrament de les quèsties i d'altres exaccions reials, s'elegeixin dotze veïns de la vila de Tàrrega, quatre de cada mà.
 32. 1313, desembre, 14. València. Jaume II mana a Guillem de Sitges, batlle general de Catalunya, que en la controvèrsia entre les universitats de Tàrrega i Vilagrassa pel pagament de la quèstia s'informi, tot revisant els registres, capbreus, sentències i processos, i que ho trameti a la Cancelleria Reial per a la resolució del litigi.
 33. 1315, maig, 23. Barcelona. Jaume II mana a Guillem de Sitges, batlle general de Catalunya, que es compleixi la sentència en el litigi entre

les universitats de Tàrrega i Vilagrassa, sobre la contribució de la quèstia i d'altres exaccions reials, i sobre la quèstió de les aigües pluvials d'Anglesola.

34. 1315, octubre, 14. Barcelona. Jaume II concedeix als paers i prohoms de Tàrrega que, sota la seva custòdia, els argenters de la vila puguin marcar les obres d'argent amb un segell propi, tal com es fa a Barcelona.
35. 1316, octubre, 2. Lleida. Jaume II ordena a Guillem Moliner, veguer de Cervera i Tàrrega, que permeti als habitants de Tàrrega fer pasturar llurs ramats en els llocs immediatament veïns, i que els habitants veïns a Tàrrega puguin fer el mateix.
36. 1317, gener, 20. Lleida. Jaume II absol els paers i la universitat de la vila de Tàrrega, dels crims comesos contra Arnau de Bellvei i Ramon de Peramola, i de les penes pecuniàries corresponents.
37. 1317, abril, 26. Barcelona. Jaume II, a prec de la universitat de Tàrrega, mana que els paers elegeixin alguns prohoms per tal que aquests puguin fer talles, per raó de les necessitats de la universitat.
38. 1317, juny, 6. Montblanc. L'infant Jaume, procurador general, absol a la universitat i als homes de Tàrrega de diversos crims, penes comeses i baralles amb diversos habitants de Vilagrassa.
39. 1317, juliol, 12. Lleida. Jaume II estableix que el batlle de Tàrrega exerceixi, tot sol i sense el concurs del veguer, la plena jurisdicció en el terme de la vila i també en afers que tinguin lloc dins de la vegueria i que afectin targarins detinguts pel batlle abans d'intervenir-hi el veguer.
40. 1317, juliol, 14. Lleida. Jaume II reconeix que els paers i prohoms de la vila de Tàrrega han pagat al tresorer reial, Pere Marc, dos mil sous barcelonins en concepte de l'obtenció del privilegi pel qual només el batlle de Tàrrega tindrà jurisdicció dins el terme de la vila i de la vegueria en les quèstions dels homes de Tàrrega.
41. 1317, setembre, 7. Osca. Jaume II, segons els privilegis de la vila de Tàrrega, disposa que dotze persones, quatre de cada mà, seran les encarregades de taxar les quèsties i d'altres exaccions reials.
42. 1317, desembre, 16. Pere Pastor, batlle del Talladell pel rei, i Bernat Pastor, lloctinent de Berenguer Falcó, batlle del Talladell per Bernat de Falcs, castlà del Talladell, havent actuat contra Mateu Pastor per un jurament que aquest féu contra els usos del dit lloc retiren totes les demandes que s'havien presentat contra ell, després de rebre els 40 sous que havien acordat com a composició.
43. 1318, maig, 20. Tortosa. Jaume II autoritza que els paers de la vila de Tàrrega puguin elegir consellers segons el sistema antic.
44. 1319, abril, 28. Conveni entre els paers de la vila de Tàrrega i el comanador dels frares antonians de Cervera i Tàrrega establert per dirimir les diferències per raó de l'hospital anomenat del Beat Antoni de Tàrrega, construït al barri d'Agoders de dita vila.
45. 1319, agost, 22. Bernat de Fonollera, en sentència arbitral per la causa entre els paers de Tàrrega i el jurista de Barcelona Ramon Vinader, dictamina que les tanques del cementiri de la vila estiguin sempre obertes.

46. 1321, juliol, 28. Girona. Jaume II comissiona a Guillem ça Mora, jurisperit de Cervera, perquè determini en la qüestió que enfrontava la universitat de Tàrrega i el lloc de Verdú, sobre la contribució d'aquesta última vila en les despeses fetes en la font i altres despeses veïnals de la vila.
47. 1321, novembre, 6. Tortosa. Jaume II, per tal que les quèsties i les exaccions comunes a Tàrrega es facin correctament a sou i lliura, aprova les ordinacions presentades pels paers, segons les quals cada any designaran, juntament amb el batlle, sis persones per a estimar i valorar els béns immobles dels habitants de la vila, i sis més per a rebre els manifestes dels béns mobles i considerar-ne l'estima adient.
48. 1322, gener, 10. Tortosa. Jaume II ordena al batlle de Tàrrega que el carceller no rebi de salari més de 3 diners barcelonesos diaris per pres, tal com és costum en aquest lloc.
49. 1322, gener, 11. Tortosa. Jaume II anul·la les concessions que ell mateix havia fet de la sagionia de la batllia i de la vegueria, d'una banda, i de la crida de vi de l'altra, en admetre que a Tàrrega mai no s'havia atorgat la sagionia i que designar el cridador del vi és competència dels paers.
50. 1322, juny, 16. Barcelona. Jaume II eximeix les contribucions de targarins per raó de propietats tingudes al Talladell, Granyena, Montornès i Mas de Bondia, d'acord amb anteriors privilegis o amb la pràctica tradicional, i malgrat que el senyor d'aquests indrets, el prior de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, els exigeix contribució a la propera campanya reial a Sardenya.
51. 1323, febrer, 23. Tàrrega. El batlle, paers i síndics de les universitats de Tàrrega i Vilagrassa fan un pacte d'avinentesa en referència als respectius termes, honors i possessions de cadascuna de les viles, a més de pactar una remissió dels bans, crims i d'altres malifetes i enfrontaments que han tingut lloc en el passat, entre ambdues viles.
52. 1323, novembre, 1. Barcelona. Jaume II concedeix a les universitats, ciutats, viles i d'altres llocs reials, que durant dos anys els seus oficials no els facin inquisicions sobre els seus béns, mobles i immobles, per raó dels serveis que aquests llocs han prestat a la Monarquia.
53. 1323, novembre, 1. Barcelona. Jaume II concedeix a les ciutats i viles reials del Principat de Catalunya que els seus successors o els oficials reials no els facin cap demanda ni inquisició sobre els béns mobles i immobles, per ells declarats, per un període de dos anys.
54. 1323, novembre 3. Barcelona. Jaume II i els representants de les ciutats i viles reials de Catalunya acorden uns capítols, especificant com recollir els diners amb què aquestes es comprometen a ajudar el monarca en la campanya de Sardenya.
55. 1323, desembre, 21. Barcelona. Jaume II mana al veguer de Cervera i Tàrrega que les fires de Vilagrassa no s'allarguin més de deu dies, des de Tots Sants fins a la diada de Sant Martí, com a màxim.
56. 1325, desembre, 24. Barcelona. Berenguer de Saguàrdia, bisbe de Vic, concedeix que de manera permanent hi hagi un degà a la vila de Tàrrega amb jurisdicció sobre la part baixa de l'Urgell.

57. 1325, desembre, 24. Vic. Berenguer de Saguàrdia, bisbe de Vic, institueix un degà propi per a la vila de Tàrrega i la part inferior de l'Urgell, separant així aquests territoris del deganat d'Urgell, amb seu a Cervera.
58. 1325, desembre, 28, Barcelona. Jaume II defineix que el lloc de la Figuerosa pertany perpètuament a la vegueria de Tàrrega i no pas a la de Cervera, raó per la qual el veguer targarí hi ha d'exercir tota la jurisdicció i no pas el batlle de Cervera, com provisionalment es feia mentre durava el dubte sobre l'adscripció de l'indret.
59. 1326, juny, 3. Tàrrega. L'infant Alfons, primogènit, procurador general, i comte d'Urgell, absol els prohoms i habitants de la vila de Tàrrega dels crims comesos per Guillem Folquet i d'altres malfactors.
60. 1326, juliol, 5. Lleida. L'infant Alfons, primogènit i procurador general, mana al veguer de Cervera i Tàrrega que es faci complir la disposició de Jaume II, segons la qual els veïns de Tàrrega poden pasturar bestiar menut en els termes veïns de la vila de Tàrrega.
61. 1326, juliol, 10. Lleida. L'infant Alfons, primogènit i procurador general, mana al veguer de Cervera i Tàrrega que el batlle i paers de Tàrrega puguin imposar bans als veïns de Vilagrassa que tinguin bestiar menut dins el terme de Tàrrega.
62. 1327, desembre, 30. Barcelona. Alfons III, seguint les disposicions de la Cort General feta a Barcelona per Jaume II, concedeix als cavallers i ciutadans del Principat de Catalunya que siguin lliures de bovatge, herbatge i terratge.
63. 1328, febrer, 20. Lleida. Alfons III concedeix als paers i a la universitat de la vila de Tàrrega que puguin fer ordinacions i imposicions per compensar les despeses que els targarins van tenir durant el període de Jaume II.
64. 1328, maig, 9. Saragossa. Alfons III enfranqueix els habitants de Tàrrega de lleuda, pes, mesuratge, peatge, passatge, portatge, ribatge i qualsevol altre vectigal en qualsevol dels indrets sota el seu domini.
65. 1328, maig, 30. Lleida. Alfons III comunica a tots els seus oficials que ha concedit als habitants de la vila de Tàrrega les franquícies de lleuda, pes, mesuratge, peatge, passatge, portatge, ribatge i de qualsevol altre vectigal.
66. 1328, juny, 5. Lleida. Alfons III mana al veguer de Cervera i Tàrrega que compleixi les seves anteriors disposicions, segons les quals els veïns de Vilagrassa que tinguin possessions dins el terme de Tàrrega, hauran de contribuir i complir les ordinacions de la vila i Paeria de Tàrrega.
67. 1328, juny, 17. Vilagrassa. Ferrer de Lillet, batlle general de Catalunya, mana als compradors de rendes que servin les franquícies que el rei ha concedit als habitants de la vila de Tàrrega.
68. 1328, juny, 18. Lleida. Alfons III ordena a Ferrer d'Abella, veguer de Lleida, i al batlle, paers, lleuders i prohoms d'aquesta ciutat que respectin la franquesa de lleuda, peatge, pes, mesuratge, portatge, passatge, ribatge i qualsevol altre costum o vectigal de què gaudeix la universitat de Tàrrega.
69. 1328, juny, 21. Lleida. Ferrer de Lillet, batlle general de Catalunya, mana al batlle de Lleida que respecti la franquesa atorgada pel monarca als

- targarins el 9 de maig passat, en els termes continguts en la carta reial de 18 de juny del mateix any.
70. 1328, juliol, 30. Carinyena. Alfons III indica al batlle de Tàrrega el nom dels qui l'han d'ajudar a taxar els vilatans per a obtenir la quantitat de diners que han de ser lliurats al monarca en compensació de la franquesa de mercaderies concedida el dia 9 de maig del mateix any.
 71. [1329]. Còpia extreta de l'Arxiu Reial de Barcelona d'un instrument que estableix el terme i límits de la vegueria de Tàrrega.
 72. 1329, febrer, 7. Taraçona. Alfons III, seguint els preceptes dels seus predecessors, mana al batlle de Vilagrassa que les fires d'aquesta vila no durin més de deu dies, car en cas contrari perjudiquen les fires de la vila de Tàrrega.
 73. 1329, febrer, 7. Taraçona. Alfons III mana que els llocs de Sidamon i del Palau d'Anglesola retornin a la vegueria de Tàrrega, un cop produït el traspàs de Vidal de Vilanova, comanador de Montblanc.
 74. 1329, febrer, 9. Taraçona. Alfons III disposa que, tot i que Pere Amenós, notari, i Jaume Nadal, paer, actuant com a síndics de Tàrrega, havien fet homenatge a la reina Elionor després que li fossin assignats pel seu marit els drets i rendes de la dita vila com a dot i esponsalici, romanguin segurs els usos, costums i privilegis de Tàrrega, i els absol de l'homenatge que li devien com a senyor.
 75. 1329, febrer, 18. Saragossa. Alfons III revoca, a prec de la reina, senyora de la vila de Tàrrega, la concessió de mercat feta a favor de Vilagrassa, i estableix que el mercat setmanal de Tàrrega és suficient.
 76. 1329, abril, 10. València. Alfons III confirma la revocació del mercat de Vilagrassa, concedida per ell mateix el 18 de febrer de 1328, per tal d'evitar perjudicis a Tàrrega i després d'haver analitzat les argumentacions contràries presentades pels nuncis de Vilagrassa.
 77. 1329, abril, 16. València. Alfons III concedeix plena protecció a totes les persones i mercaderies que vagin, estiguin o tornin de la fira o del mercat de Tàrrega, llevat només dels casos de crims majors.
 78. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III ordena a Guillem de Cervelló, viceprocurador general, que s'informi sobre si els llocs de Riudovelles, l'Aranyó, el Canós, la Cardosa, Montcortès i Muller pertanyen al terme o quadra del castell de la Figuerosa, que havia estat concedit pel rei Jaume II a la vegueria de Tàrrega.
 79. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III disposa que el veguer de Tàrrega pugui requerir l'auxili i ajut de qualsevol veguer o batlle de Catalunya i de llurs hosts, per tal de procedir contra barons, nobles, cavallers o d'altres persones potents de la vegueria.
 80. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III integra dins la vegueria de Tàrrega les viles i llocs de Verdú, Sidamon, el Palau d'Anglesola, l'Ametlla, Montornès de Segarra, el Mas de Bondia, Montroig i Bellver.
 81. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III, havent assignat Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamunt, Montroig, Bellver, l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia a la vegueria de Tàrrega, promet que ni ell ni els seus successors no separaran mai aquests llocs de l'esmentada vegueria.

82. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III crea la vegueria de Tàrrega, segregada de la de Cervera.
83. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III mana al veguer de Cervera que no exerceixi la jurisdicció en les viles de l'Ametlla i Montornès de Segarra, car aquestes pertanyen a la vegueria de Tàrrega.
84. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III mana al procurador general, als veguers de Cervera, Lleida, Montblanc i als altres oficials seus que prestin auxili i ajut al veguer de Tàrrega, quan aquest els el requereixi.
85. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III ordena al veguer de Lleida i als altres oficials reials que respectin l'adscripció dels llocs de Sidamon i el Palau d'Anglesola a la vegueria de Tàrrega.
86. 1330, gener, 27. Tortosa. Alfons III ordena al veguer de Cervera i als altres oficials reials que respectin la concessió dels llocs de Verdú, Montroig, Bellver, l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia a la vegueria de Tàrrega.
87. 1330, gener, 29. Tortosa. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, en haver rebut l'homenatge dels síndics i procuradors de la universitat de dita vila, confirma tots els privilegis, llibertats i franquícies de la vila de Tàrrega, que li han concedit tots els seus predecessors.
88. 1330, gener, 29. Tortosa. Alfons III reconeix el jurament i homenatge que han efectuat els síndics i procuradors de la vila de Tàrrega a la reina Elionor, senyora de la vila.
89. 1330, febrer, 19. Tarragona. La reina Elionor confirma un privilegi concedit a la universitat de Tàrrega, revocant un altre privilegi de Vilagrassa sobre el mercat.
90. 1330, març, 28. Barcelona. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, confirma les llibertats i franquícies concedides per Alfons III als habitants de la vila de Tàrrega.
91. 1330, març, 28. Barcelona. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, mana a tots els oficials reials que servin les franquícies concedides a la dita vila.
92. 1330, maig, 6. Còpia de disposicions reials i sentències, segons les quals la vila de Tàrrega té el mer i mixt imperi sobre els homes de Vilagrassa que tenen terres i béns dins el terme de Tàrrega.
93. 1331, febrer, 22. Tarragona. Galceran Sacosta, bisbe de Vic, seguint la concessió del seu predecessor, Berenguer de Saguàrdia, i a prec del paers i prohoms de Tàrrega, reafirma que Tàrrega tingui un degà propi, perpètuament, i que governi la part baixa de l'Urgell.
94. 1331, agost, 16. Tortosa. Alfons III mana als paers i prohoms de Tàrrega que donin homenatge i reconeixin els drets que hi té la reina Elionor com a senyora de la vila.
95. 1331, agost, 31. Tortosa. Carta on es fa menció de la donació de la vila de Tàrrega i d'altres llocs i de la concessió de drets fetes pel rei Alfons III a la seva esposa, la reina Elionor. També s'esmenta la confirmació per part d'aquesta de tots els privilegis, llibertats i franquícies concedits pels reis predecessors a la vila de Tàrrega. Finalment, hi consten el jurament i homenatge fets pels síndics i procuradors de la vila de Tàrrega a la reina Elionor, senyora de la vila.

96. 1331, setembre, 1. Tortosa. Alfons III reconeix a Bernat Granell i Guillem Aguiló, síndics i procuradors de la universitat de Tàrrega, l'homenatge que han retut a la reina Elionor, senyora de la dita vila.
97. 1331, octubre, 15. Tortosa. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, absol els prohoms i universitat de la vila, de diversos crims comesos contra els veïns de Vilagrassa.
98. 1332, febrer, 15. Tarragona. La reina Elionor mana al seu procurador general, al veguer i al batlle de Tàrrega que respectin les jurisdiccions dels paers i prohoms de la vila.
99. 1332, març, 8. Tarragona. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, confirma la composició i la pau establerta entre els homes de Tàrrega i Vilagrassa per raó de les passades disputes i crims.
100. 1332, març, 8. Tarragona. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, aprova que els paers i síndics de les universitats de Tàrrega i Vilagrassa puguin establir avinences i composicions.
101. 1332, març, 9. Tarragona. Alfons III confirma la disposició de la reina Elionor segons la qual aprovava la composició i la pau establerta entre els veïns de Tàrrega i Vilagrassa, per raó de les passades disputes i crims.
102. 1333, febrer, 4. Tarragona. Galceran Sacosta, bisbe de Vic, torna a incloure la vila de Verdú dins el deganat de Tàrrega, i mana al degà de Cervera que no exerceixi jurisdiccions sobre la vila de Verdú.
103. 1333, febrer, 5. Tarragona. Galceran Sacosta, bisbe de Vic, absol tot el clergat de la vila de Tàrrega de qualsevol demanda civil o criminal, i de tota pena canònica, a causa dels conflictes que hi va haver entre els veïns de Tàrrega i Vilagrassa.
104. 1333, agost, 20. Poblet. Ajuts concedits pels representants i síndics de les viles i ciutats reials del Principat al rei Alfons III, per raó de la guerra amb els sarraïns del regne de Granada, tal com es va estipular a Montblanc, entre el rei i els esmentats representants i síndics de les universitats.
105. 1333, agost, 20. Poblet. La reina Elionor concedeix als síndics i procuradors de Tàrrega i Vilagrassa que puguin posar imposicions a les seves viles, per tal de contribuir en la guerra que sosté el rei amb el sarraïns de Granada.
106. 1333, agost, 21. Montblanc. La reina Elionor, senyora de la vila de Tàrrega, mana al veguer i als batlles de Tàrrega i Vilagrassa que els homes d'aquestes viles no mercadegin als mercats dels castells i termes d'alguns nobles i cavallers.
107. 1336, juliol, 9. Lleida. Pere III confirma la disposició del rei Alfons III, del 1330, segons la qual les viles i llocs de Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamon, Montroig, Bellver i l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia, formin part de la vegueria de Tàrrega.
108. 1336, juliol, 9. Lleida. Pere III mana a tots els oficials reials que compleixin la confirmació reial de la jurisdicció de la vegueria de Tàrrega, segons les disposicions del rei Alfons III de 1330.
109. [circa 1336]. Els paers de Tàrrega donen als seus veïns una carta credencial, perquè els siguin respectades les franqueses de lleuda,

- peatge, pes, mesuratge, passatge, ribatge, costum nou i vell i qualsevol vectigal.
110. 1338, abril, 22. Barcelona. Pere III confirma el privilegi concedit pel rei Jaume II, l'any 1327, de no separar la vila de Tàrrega de la Corona reial.
 111. 1339, octubre, 10. Barcelona. Pere III ordena als paers de Tàrrega de l'any anterior i a tots els singulars de la vila que tinguin privilegis, cartes, comptes o altres documents pertanyents a la universitat, que els retornin en el termini de quinze dies als paers, sota pena de 50 morabatins d'or.
 112. 1340, març, 4. Saragossa. Pere III, a prec dels paers i prohoms de la vila de Tàrrega, confirma que les viles de Sidamon i del Palau d'Anglesola pertanyen a la vegueria de Tàrrega, segregant-les de la vegueria de Lleida, tal com ja va establir el rei Alfons III.
 113. 1340, març, 7. Saragossa. Pere III torna a la jurisdicció de la vegueria de Tàrrega els llocs d'Anglesola, Montargull, Bellpuig, Sant Martí de Maldà, Castellnou de Seana, Vilanova de Bellpuig, Fondarella, Golmés, el Mor, Montperler i Seana, els quals els havia separat de la dita vegueria, durant un temps, la reina Elionor, assignant-les a la vegueria de Montblanc.
 114. 1340, juny, 1. València. Pere III mana al batlle de Tàrrega que cedeixi, anualment, un dels seus saigs als paers i prohoms de la vila.
 115. 1340, juny, 6. València. Pere III ordena que tots els homes de la vila de Tàrrega que han de pagar les quèsties declari llurs béns mobles mitjançant jurament, amenaçant els infractors amb la pèrdua dels béns que no haguessin manifestat, els quals serien repartits en tres parts entre el rei, la universitat i el delator.
 116. 1340, juny, 6. València. Pere III disposa que els batlles de la vegueria de Tàrrega, quan rebin llicència de penyorar del veguer o batlle de la dita vila contra els homes del seu lloc per raó del deute d'algun d'ells, puguin raonablement oposar-s'hi i, rebuda còpia de la llicència i procés, determinin sobre la legitimitat de les raons i actuïn en conseqüència.
 117. 1340, setembre, 15. Barcelona. Pere III confirma el privilegi, ús i costum de la universitat de Tàrrega que prohibeix l'entrada de vi i verema forasters a la vila.
 118. 1340, setembre, 15. Barcelona. Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que garanteixin el cobrament de bans per part dels paers i prohoms de la vila, en el seu terme i termes veïns, tal i com es disposava en la carta reial datada a València el tretzè dia de juny d'aquell mateix any.
 119. 1340, desembre, 13. Barcelona. Pere III disposa que cap cristià pugui ser empresonat per causa de deutes amb jueus.
 120. 1340, desembre, 13. Barcelona. Pere III ordena als seus oficials que els presos que no estiguin condemnats a mort o a mutilació de membre, siguin capllevats i no se'ls retingui indègudament.
 121. 1340, desembre, 13. Barcelona. Pere III ordena que els documents originals de les inquisicions romanguin en poder dels escrivans de la cort on s'hauran fet, i que si eren presos per manament del rei o llur procurador, es retornin posteriorment.

122. 1341, juliol, 19. Poblet. Pere III ordena que sigui cancel·lada la clàusula que obligava la universitat de Tàrrega a pagar als seus creditors dins l'espai de deu dies. També disposa que l'esmentada universitat dipositi en poder dels oficials reials del lloc la quantitat deguda i que els creditors estiguin obligats a renunciar a la clàusula i signar l'època de pagament, si volen cobrar-la.
123. 1341, desembre, 3. València. Pere III ordena que sigui cancel·lada la clàusula que obligava la universitat de Tàrrega a pagar als seus creditors dins un període de deu dies. Davant la negativa a signar l'època de pagament per part dels dits creditors mana que, sense incórrer en cap pena o usura, l'esmentada universitat dipositi en poder dels oficials reials del lloc la quantitat deguda, i que els creditors siguin obligats a signar l'època si volen cobrar-la.
124. 1342, juliol, 27. Barcelona. L'infant Jaume, procurador general, ordena al veguer de Cervera que no faci ús de la seva jurisdicció a la vegueria de Tàrrega.
125. 1342, agost, 8. Barcelona. Pere III assigna a Tomàs de Déu, jurisperit de Tàrrega, per tal que determini sobre la franquesa de tota exacció reial i veïnal que el consell de la vila havia concedit a alguns singulars de Tàrrega.
126. 1342, agost, 21. Barcelona. Pere III regula alguns aspectes sobre la composició i el funcionament del consell de la vila de Tàrrega.
127. 1343, abril, 25. Barcelona. Pere III mana que sigui observada la jurisdicció dels paers i prohoms de Tàrrega i del batlle del mateix lloc en les possessions que els veïns de la vila tenen en els termes de la Granyanella, el Mor, Montperler, Preixana, Verdú, Altet, Lluçà, Claravalls, el Talladell i d'altres llocs veïns.
128. 1343, setembre, 11. Barcelona. Pere III concedeix que a la vila i a la vegueria de Tàrrega les causes només siguin tractades pels ordinaris de les corts del veguer i del batlle, segons pertoqui, i que no hi puguin intervenir comissaris ni del mateix monarca ni del procurador general ni del vicegerent del procurador general a Catalunya.
129. 1344, abril, 12. Barcelona. Pere III ordena que els familiars o domèstics del rei, de l'infant Jaume o del procurador general no puguin prendre posada indiscriminadament i per la força en els llocs reials, sinó que siguin allotjats on disposin els oficials i regidors locals.
130. 1345, gener, 30. Barcelona. Pere III determina la forma com s'escolliran anualment els mostassafs de la Paeria de Tàrrega.
131. 1345, setembre, 7. Perpinyà. Pere III disposa que els batlles de la vegueria de Tàrrega que rebin llicència de penyorar del veguer contra els homes del seu lloc per raó del deute, puguin raonablement oposar-s'hi, i que en un termini de 10 dies hagi de rebre còpia del procés, amb les legítimes raons de la dita llicència.
132. 1346, agost, 28. Poblet. Pere III ordena al veguer de Cervera que no penyori ni procedeixi contra els llocs de Bellpuig, Golmés, Montroig, Bellver, Altet, Lluçà o qualsevol altre lloc de la vegueria de Tàrrega.
133. 1346, setembre, 1. Poblet. Pere III mana al batlle i procurador fiscal de Tàrrega que s'esforcin més en la defensa de la jurisdicció reial en la causa que enfronta el monestir de Poblet i Verdú, d'una banda,

- i els esmentat oficials i paers de la vila, de l'altra, per la qüestió dels bans.
134. 1346, setembre, 16. Lleida. Pere III ordena al veguer de Cervera, al batlle i al veguer de Tàrrega, i als altres oficials reials, que facin observar l'ús i el costum dels paers i prohoms de Tàrrega de cobrar bans i delme en les possessions dels seus veïns al terme de la Granyanella.
 135. 1346, setembre, 28. Lleida. Pere III fixa certs límits per a la reelecció de paers i consellers a la Paeria de Tàrrega.
 136. 1347, juliol, 20. Barcelona. Pere III ordena que sigui observada la constitució general referent a la jurisdicció de cadascuna de les vicaries en els afers propis i el privilegi de la ciutat de Barcelona, que disposa que els seus ciutadans o habitants només puguin ser jutjats en aquesta ciutat.
 137. 1347, juliol, 20. Barcelona. Pere III ordena al veguer de Lleida que, de manera sumària, investigui i castigui les injúries i injustícies comeses per l'assessor del governador de Catalunya, el procurador reial, llurs substituïts i els comissaris d'usures en aquella vegueria.
 138. 1350, abril, 15. Saragossa. Pere III fa remissió a la universitat i veïns de Tàrrega de totes les penes, civils i criminals, imposades per raó de la passada destrucció del call dels jueus de Tàrrega i de les matances allà perpetrades.
 139. 1350, abril, 17. Saragossa. Pere III concedeix als paers i prohoms de la vila de Tàrrega, per tal que es pugui reconstruir el call dels jueus, el lloc anomenat la Font, amb noves torres i muralles.
 140. 1350, abril, 17. Saragossa. Pere III concedeix al paers i prohoms de Tàrrega que puguin escollir 6 prohoms que facin una talla entre els habitants del lloc, per a pagar les manlleutes i altres despeses derivades del pagament dels danys provocats per la invasió del call de la vila.
 141. 1350, juny, 19. Montblanc. Pere III autoritza i concedeix als síndics de les universitats de Tàrrega i Vilagrassa l'establiment d'unes capitulacions de pau entre ambdues viles.
 142. 1351, juliol, 24. Barcelona. Pere III concedeix als paers i consell de Tàrrega, de manera excepcional, pròrroga d'un any per retornar dos préstecs, tot i el privilegi existent que els obligava a retornar-los en el termini d'un any.
 143. 1351, setembre, 15. Barcelona. Pere III ordena al batlle de Tàrrega que sigui observat el privilegi sobre l'elecció dels paers i consellers de la Paeria.
 144. 1352, gener, 19. Barcelona. Pere III concedeix a Ramon Cavalera, jurista de la vila de Tàrrega i advocat de la universitat de la vila, que pugui representar Tàrrega sense prèvia llicència dels oficials reials.
 145. 1352, gener, 25. Barcelona. Pere III ordena que sigui observada la concessió feta a la universitat de Tàrrega l'any 1347 per la qual l'eximia de la pena de terç i altres penes en què pogués caure per raó dels censals i violaris que havia venut per pagar els serveis reials.
 146. 1353, març, 7. Vilafranca del Penedès. El Consell Reial, reunit al monestir dels framenors de Vilafranca del Penedès, en el marc del Parlament que s'hi celebrava, i competent per decidir en la qüestió que

- enfrentava als síndics de Tàrrega i Vilagrassa sobre el dret d'aquests últims a ser admesos a Corts i Parlaments independentment determina que, sense perjudici de Tàrrega, els síndics de Vilagrassa siguin rebuts en aquell parlament, però que només puguin donar quelcom conjuntament amb els síndics de Tàrrega. Caldrà que el monarca es pronunciï favorablement a la seva pretensió per a poder acudir a les properes Corts o Parlaments.
147. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III ordena que els oficials del llocs reials, durant els propers deu anys, hagin de declarar i determinar, dins el període d'un any, en les qüestions civils i criminals en què hagin realitzat manlleutes, les quals es considerarien nul·les en cas contrari.
148. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III ordena al seus majordoms, presents i futurs, que prohibeixin a l'atzempler o al seu lloctinent prendre en lloguer per la força animals en les ciutats, viles o llocs reials als síndics, missatgers, mercaders o altres persones que tinguin els animals per a negoci i ús propi.
149. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III remet graciosament les penes de terç en què haguessin caigut, fins al dia present, les universitats reials i llurs singulars per causa de violaris, censals morts i altres deutes.
150. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III revoca la provisió en què manava als seus oficials que no remetessin els bans, penes de terç i emparens en què s'hagués caigut o es caigués, sinó en una tercera part.
151. 1353, març, 28. Barcelona. El rei Pere ordena al veguer de Tàrrega o llur lloctinent que faci recaptar les imposicions i ajut concedits al Parlament de Vilafranca del Penedès, en tots els llocs de la seva vegueria.
152. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III ordena que durant els propers deu anys el procurador de Catalunya i els seus escrivans lliurin els processos d'inquisició als escrivans de les corts dels oficials de ciutats, viles i llocs on hagin intervingut abans de partir i que, passats deu dies, els ordinaris d'aquests llocs puguin determinar en els esmentats processos, excloent d'aquesta disposició al primogènit del rei en cas que exerceixi la procuració general del regne.
153. 1353, març, 28. Barcelona. Pere III ordena als seus oficials que es prestin consell, auxili i ajut mútuament, quan siguin requerits per a executar alguna marca contra alguna ciutat, vila o lloc, i que no pretenguin determinar sobre el caràcter just o injust de l'esmentada marca, la qual cosa es reserva el monarca.
154. 1353, abril, 1. Barcelona. Pere III, per tal d'evitar el frau en el procés de mòlta, disposa que els cereals i la farina es pesin i que els paers i el batlle de Tàrrega determinin el lloc, el pesador, el dret i els bans que s'hauran de pagar en aquesta operació, que s'esmerçaran en pagar al pesador, i la resta es repartirà entre els paers i el batlle.
155. 1353, maig, 15. València. Pere III ordena al batlle de Tàrrega que enderroqui les forques que el difunt Gilabert de Corbera, regent de la procuració de Catalunya, havia fet erigir al camp de Sant Joan, amb motiu de la invasió del call dels jueus.
156. 1353, juny, 3. València. Pere III, a petició dels paers i prohoms de Tàrrega, ordena al veguer i al batlle de la vila que sigui observada la

- constitució general promulgada a Catalunya que disposa que els jueus no demanin els seus deutes abans de sis anys.
157. 1354, gener, 1. Barcelona. Pere III mana a Ramon Canut, veí de Tarrega, que assumeixi el càrrec i l'ofici de paer.
158. 1354, febrer 1. Barcelona. Pere III dóna permís als paers i prohoms de la vila de Tàrrega per tal que enderroquin les forques que el difunt Gilabert de Corbera, procurador de Catalunya, va fer erigir i construir prop d'aquest lloc, perquè s'hi castigues els culpables de la invasió que s'havia produït al call jueu.
159. 1354, febrer, 2. Barcelona. Pere III ordena que sigui observada la constitució general de Catalunya sobre els oficis de jurisdicció reial, segons la qual han de ser regits personalment.
160. 1354, febrer, 2. Barcelona. Pere III redueix i fixa el salari diari dels porters del rei o del procurador de Catalunya, de 10 sous barcelonins a 6 sous de la mateixa moneda.
161. 1354, febrer, 2. Barcelona. Pere III mana que en els allongaments concedits per a l'armada, i per altres raons, a petició dels síndics dels llocs reials reunits al Parlament de Barcelona, no hi siguin inclosos els pagaments de censals morts i violaris.
162. 1354, agost, 23. Barcelona. L'infant Pere, lloctinent general, ordena als recaptadors del terç que, tal com disposen les constitucions de Catalunya, no gosin rebre el dret del rei fins que no sigui satisfeta la part pertanyent al querellant.
163. 1354, agost, 23. Barcelona. L'infant Pere, lloctinent general, ordena que durant els propers tres anys, quan els veguers, batlles o d'altres oficials reials dirigeixin cartes als oficials d'un altre lloc, per reclamar algun deute o qualsevol altra cosa a algun dels seus súbdits, se n'informi prèviament els consellers, paers, jurats o cònsuls del lloc pertinent.
164. 1354, agost, 23. Barcelona. L'infant Pere, lloctinent general, ordena que durant els propers tres anys els seus oficials consultin prèviament els regidors municipals dels llocs respectius, abans de concedir llicències per imposar marques sobre els deutors.
165. 1354, agost, 23. Barcelona. L'infant Pere, lloctinent general, a petició dels síndics de les universitats de Catalunya reunits a Barcelona, mana que els processos fets pels ordinaris locals també siguin inclosos en la disposició reial atorgada a Vilafranca del Penedès l'any 1353, segons la qual durant deu anys el procurador de Catalunya i els seus escrivans han de lliurar els processos d'inquisició als escrivans de les corts dels oficials de ciutats, viles i llocs on havien intervingut abans de partir.
166. 1354, novembre, 13. Montblanc. L'infant Pere, lloctinent general, modifica una carta per ell concedida a la noble Beatriu d'Anglesola en la qual es disposava que els terratinents del terme del Mor havien de pagar-li el delme dins un termini de deu dies després que el batlle de Tàrrega n'hagués fet una crida, sota pena de deu morabatins d'or, i amplia el termini de pagament a deu dies després que l'esmentada noble o el seu procurador hagués requerit personalment als dits terratinents a fer el pagament.
167. 1354, novembre, 29. Tarragona. L'infant Pere estableix que les fires de Vilagrassa durin des de la diada de Tots Sants fins a deu dies, i que

- aquestes no es poden allargar més, car seria en detriment de les fires de Tàrrega, tal com ja estableixen d'altres disposicions reials anteriors.
168. 1355, març, 20. Lleida. L'infant Pere, lloctinent general, ordena al veguer i sotsveguer de Tàrrega que redueixin l'excessiu acompanyament i despeses derivades de les execucions i empires de béns de deutors, i que des d'aquest moment, només facin ús dels saigs de la cort, i amb les menors despeses possibles.
169. 1355, març, 20. Lleida. L'infant Pere, lloctinent general, demana a l'oficial del bisbe de Vic a Tàrrega que no interfereixi ni contravingui la provisió reial i pragmàtica sanció segons la qual els oficials reials, a instància dels creditors, poden fer execució dels béns que havien estat llegats pels deutors al pobres de Crist i als clergues tonsurats.
170. 1355, març, 20. Lleida. L'infant Pere, lloctinent general, ordena als batlles i als homes de Vilagrassa i d'Anglesola que no destrueixin les peixeres dels habitants de Tàrrega.
171. 1355, novembre, 16. Perpinyà. Pere III desestima les súpriques dels paers de Vilagrassa i ratifica la disposició de l'infant Pere, segons la qual les fires d'aquesta vila han de durar deu dies, des de la diada de Tots Sants, car en cas contrari això seria en perjudici de les fires de la vila de Tàrrega.
172. 1355, desembre, 12. Perpinyà. Pere III mana al batlle de la vila de Tàrrega, a petició dels seus paers i prohoms, que forci als administradors de diners de la universitat a satisfer els deutes que, segons els oïdors de comptes, tenen.
173. 1356, gener, 18. Perpinyà. Pere III confirma la disposició de l'infant Pere, per la qual es mana que la fira de Vilagrassa comenci per la diada de Tots Sants, i que no s'allargui més de deu dies, car seria en detriment de les fires de Tàrrega.
174. 1356, gener, 18. Perpinyà. Pere III mana al procurador de Catalunya, al veguer de Tàrrega, als batlles de Tàrrega i Vilagrassa, i a tots els altres oficials reials, que observin les disposicions sobre les fires de Vilagrassa, ordenades per l'infant Pere i ratificades pel rei.
175. 1356, març, 13. Lleida. Pere III concedeix a la universitat de Tàrrega que les imposicions recaptades al dit lloc, amb motiu d'altres donatius fets al monarca, puguin continuar recaptant-se fins que la nova proferta que li havien feta, i les despeses derivades, siguin satisfetes.
176. 1356, març, 13. Lleida. Pere III allibera i cancel·la la manlleuta que havia ordenat sobre els síndics de Tàrrega enviats al Parlament de Lleida convocat pel seu lloctinent, l'infant Pere, l'any anterior.
177. 1356, març, 13. Lleida. Pere III disposa que totes les persones preses en el lloc de Tàrrega pel procurador general de Catalunya i d'altres oficials reials, hagin de ser alliberades després d'haver passat dos dies a la presó del comú.
178. 1356, juliol, 1. Perpinyà. Pere III, davant la queixa dels síndics de la universitat de Tàrrega que el carceller es lucrava deixant els presoners genovesos a singulars i que, a més, demanava el corresponent salari per la custòdia, ordena al batlle de Tàrrega que obligui als singulars que disposen de presoners genovesos, a tornar-los al carceller, el qual cobrarà el salari corresponent per la dita custòdia.

179. 1356, agost, 14. Vic. Ramon de Bellera, bisbe de Vic, confirma les disposicions dels seus predecessors Berenguer i Galceran, per tal que a la vila de Tàrrega hi resideixi un degà amb les jurisdiccions que li són pròpies.
180. 1356, setembre, 12. Perpinyà. Pere III mana als paers de Tàrrega que cal el consentiment del Consell General de la vila quan el Consell particular vulgui fer donacions superiors a cent sous.
181. 1356, octubre, 17. Montblanc. Pere III confirma el privilegi de la vila de Tàrrega de no treure l'host dels límits del Principat de Catalunya, reservant-se, però, ell i els seus successors, el dret a poder-la fer sortir, si és que assoleixen aquest dret en el futur.
182. 1356, octubre, 17. Montblanc. Pere III disposa que cap veí de Tàrrega que no sigui home de paratge o de gènere militar, no hagi d'anar amb Pere d'Anglesola, encarregat de cercar gent a jornal per servir amb cavalls, rocins i mules, en el viatge que es disposa a fer el monarca, en la guerra contra Castella.
183. 1356, octubre, 17. Montblanc. Pere III concedeix a la universitat de Tàrrega que, havent-li assegurat 15.000 sous barcelonesos en concepte de redempció d'host, no pugui ser obligada a treure l'host fins a la propera festa de Pasqua de Resurrecció.
184. 1357, gener, 9. Saragossa. Pere III ordena a la universitat de Tàrrega que no pagui el salari al porter Pere Real per una execució de 100 lliures barceloneses, ordenada per l'infant Pere contra la vila, fins que Pere Roig, jurisperit de Lleida, hagi determinat sobre la qüestió.
185. 1357, juliol, 26. Saragossa. Pere III ordena al veguer de Tàrrega o al seu lloctinent que obligui Ramon d'Anglesola, senyor del castell del Mor, a tornar el delme que havia forçat a pagar indegudament als terratinents de Tàrrega en el terme de l'esmentat castell.
186. 1358, novembre, 9. Montsó. Pere III assigna a Bernat d'Olzinelles, conseller i tresorer reial, i doctor en lleis, a determinar en la qüestió que enfronta els paers i prohoms de Tàrrega amb els de Cervera, amb motiu de la darrera concessió de fires feta pel monarca a aquest últim lloc.
187. 1359, gener, 30. Calataiud. Pere III, a petició del comte de Trastàmara, senyor de la vila de Tàrrega, concedeix a la universitat poder allargar les fires durant deu dies, i gaudint dels mateixos guiatges reials anteriors.
188. 1359, desembre, 11. Cervera. Pere III mana que no s'impedeixi que laics elevin recursos en corts eclesiàstiques en els casos en què concordi amb el dret o el costum.
189. 1360, febrer, 18. Saragossa. Pere III absol la universitat i habitants de Tàrrega de totes les qüestions, tant civils com criminals, comeses en els avalots contra els homes, servents i d'altres castellans del comte Enric de Trastàmara.
190. 1360, febrer, 18. Saragossa. Pere III concedeix el privilegi que a la vila de Tàrrega no s'imposin penes pecuniàries per raó de vendes de censals i violaris ni de deutes.
191. 1360, febrer, 18. Saragossa. Pere III, a prec dels síndics de la universitat de Tàrrega, retorna a la vegueria de Tàrrega alguns llocs i castells que

- anteriorment, quan era senyor de la vila el comte de Trastàmara, s'havien agregat a les vegueries de Cervera i Lleida.
192. 1360, febrer, 21. Pedrola. Pere III declara anul·lades les anteriors disposicions, per les quals s'havia anul·lat la vegueria de Tàrrega, i cedides les viles i llocs de Verdú, el Palau d'Anglesola, Sidamon, Montroig, Bellver, l'Ametlla, Montornès de Segarra i el Mas de Bondia, a favor de les vegueries de Cervera, Montblanc i Lleida, i es reafirma en el privilegi del rei Alfons III de 1330, en què es confirma Tàrrega com a cap de vegueria.
193. 1360, febrer, 25. Magalló. Pere III concedeix a tots els bandejats de la vila de Tàrrega per raó de crims diversos que puguin continuar vivint a la vila, un cop aquesta ha tornat a dependre directament de la Corona reial.
194. 1360, agost, 23. Lleida. Pere III modifica els límits dels quarters de Tàrrega, tot reduint-los de quatre a dos.
195. 1360, agost, 24. Lleida. Pere III canvia el dia de fer les eleccions de paers i consellers a la Paeria de Tàrrega.
196. 1360, agost, 28. Poblet. Pere III mana al batlle de Tàrrega que, si la universitat del lloc, tal com afirma, disposa del dret de forçar i penyorar als franquers que es neguen a contribuir en les exaccions de la vila, faci efectiu aquest dret i doni suport a la universitat en el procés que per aquesta qüestió es tramita davant la seva cort.
197. 1360, agost, 28. Lleida. Pere III, en haver donat la vila de Tàrrega al comte Enric de Trastàmara, ordena al batlle del lloc que respecti la forma acostumada de recaptació del delme.
198. 1360, setembre, 1. Lleida. Berenguer d'Abella, vicegovernador de Catalunya, ordena al batlle de Tàrrega que observi i faci observar la sentència donada per Jaume de Bianya, jutge assignat per determinar sobre la qüestió que havia enfrontat i novament enfrontava els paers, mostassafs, pesadors i col·lectors dels bans del lloc, segons la qual en els bans imposats pels oficials de la vila havien de declarar-se en els 8 dies següents, de penyorar en els dos dies següents i executar-los en el termini d'un any.
199. 1361, març, 22. Lleida. Pere III canvia la data d'elecció dels mostassafs, del dia de Sant Miquel de setembre, a l'endemà de la festa de Pasqua de Resurrecció, i afegeix a la concessió que només puguin accedir als oficis de paers, mostassafs i consellers aquells que hagin tingut llur domicili durant deu anys a la vila.
200. [1362]. Jaume Conesa, secretari reial, procurador del rei i de la reina, per tal de fer efectiva la restitució de les viles de Montblanc, Tàrrega i Vilagrassa al comte Enric de Trastàmara, mana als síndics de Tàrrega, Arnau Morató i Bernat Serra, que prestin sagrament i homenatge, en nom de la universitat, al comte, quan en siguin requerits.
201. 1362, desembre, 20. Montsó. Pere III absol els paers, prohoms i veïns de la vila de Tàrrega de totes les qüestions pendents, tant en matèria civil com criminal.
202. 1364, febrer, 5. Tamarit de Llitera. La població de Tàrrega compra per 6.633 florins d'or d'Aragó diversos drets que sobre la vila posseeixen el comte de Trastàmara i la seva esposa Joana.

203. 1364, març, 1. Sos del Rei Catòlic. La reina Elionor aprova l'adquisició que la vila de Tàrrega ha fet al comte de Trastàmara de rendes que gravaven la vila.
204. 1364, març, 8. Montsó. Enric, comte de Trastàmara i senyor de Tàrrega, reconeix haver rebut 6.633 florins d'or d'Aragó de la població a canvi de la cessió de diferents drets sobre la vila.
205. 1366, abril, 23. Tàrrega. Ramon de Bellera, bisbe de Vic, notifica al degà de Tàrrega que, a petició dels paers i prohoms locals, assigna a l'obra dels murs la quarta part de tots els residus dels testaments que beneficien causes pietoses efectuades a la vila.
206. 1366, juny, 30. Saragossa. Pere III indica als paers de Tàrrega els drets que Felip de Castre posseeix sobre la vila.
207. 1366, juliol, 5. Saragossa. Pere III, atès que tropes franceses han de transitar des de Castella vers el seu país, ordena al batlle, als paers i als prohoms de Tàrrega les mesures a prendre per a la protecció de la vila i la població de l'entorn.
208. 1366, juliol, 5. Saragossa. Pere III mana al veguer que procedeixi en la imposició de les mesures per a la defensa de la vila i la recollida de la població veïna per raó de la vinguda de les tropes franceses, segons coetàniament ha indicat als paers i prohoms en la lletra que li és adjuntada en trasllat.
209. 1366, juliol, 7. Saragossa. Pere III confirma al batlle de Tàrrega en les seves atribucions, malgrat els drets de Felip de Castre, en consonància amb la carta reial prèviament adreçada als paers i prohoms de la vila, la qual li és adjuntada en trasllat.
210. 1367, març, 11. Lleida. Pere III garanteix que la vila de Tàrrega, atès que contribueix juntament amb les poblacions reials en la campanya de Sardenya, es beneficiarà de totes les concessions ofertes a aquestes pel monarca en el darrer Parlament celebrat a Barcelona.
211. 1367, abril, 7. Saragossa. Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega que, superant els temors per la salubritat i els diferents perills existents al Principat, trametin representants a les corts que s'han de celebrar a Lleida.
212. 1367, juliol, 21. Saragossa. Pere III mana al veguer de Barcelona que les penes derivades dels deutes d'altres llocs de Felip de Castre, com és el cas de Guimerà, no afectin la vila de Tàrrega, que és de regalia.
213. 1367, juliol, 27. Saragossa. Pere III indica als administradors de l'ajuda recaptada per la campanya de Sardenya, que la vila de Tàrrega ha de ser tractada com a lloc de baró i no pas reial mentre pertanyi a Felip de Castre i no sigui reintegrada a la Corona reial.
214. 1367, juliol, 27. Saragossa. Pere III prega als diputats que la vila de Tàrrega, atenant les diverses adversitats que ha patit, no sigui carregada amb *mogubells* per raó de l'ajornament en els fogatges.
215. 1367, juliol, 27. Saragossa. Pere III adverteix als seus oficials que els habitants de Tàrrega no s'han de veure afectats per les marques imposades sobre la resta de la vegueria, per raó de pertànyer jurisdiccionalment al batlle i no pas al veguer.

216. 1367, juliol, 28. Saragossa. Pere III mana al jurista i conseller reial Bertran de Vall que verifiqui la legalitat de les marques abans de ser aplicades, atenent així les queixes de la vila de Tàrrega.
217. 1367, juliol, 30. Saragossa. Pere III mana al veguer de Tàrrega que deixi d'aplicar-se l'empara sobre els cereals de la vila que havia estat instada pels diputats de Catalunya per causa dels deutes i *mogubells* derivats del retard en la contribució per la campanya de Sardenya.
218. 1367, setembre, 20. Saragossa. Pere III mana als paers i prohoms de la vila de Tàrrega que trametin representants amb plens poders a les Corts Generals convocades a Vilafranca del Penedès.
219. 1369, febrer, 28, Barcelona. Pere III emet sentència a favor de la reina Elionor i contrària a Felip de Castre, en el plet per la possessió de la vila de Tàrrega.
220. 1369, febrer 28. Barcelona. Pere III mana a Ramon Berenguer de Montoliu, camarlenc de la reina Elionor, que apliqui la sentència reial emesa el mateix dia per la qual ella ha de ser restituïda en tot el seu domini i rendes sobre la vila de Tàrrega.
221. 1369, febrer, 28. Barcelona. La reina Elionor designa el seu camarlenc Ramon Berenguer de Montoliu perquè, d'acord amb la sentència reial emesa el mateix dia, rebí en nom seu la vila de Tàrrega amb tots els drets corresponents.
222. 1369, març, 17. Barcelona. Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega que, segons els termes de les anteriors cessions de la vila i d'acord amb la sentència emesa, han de prestar fidelitat a la reina Elionor, restant deslliurats dels anteriors deures amb el comte de Trastàmara o amb Felip de Castre.
223. 1369, març, 23. Barcelona. Pere III, atenent que el procurador de la reina ha manat al veguer de Tàrrega que rebí, en nom d'ella, els homenatges dels homes de la vila, ordena al mateix veguer que doni per vàlids els homenatges en cas d'haver tingut lloc però que, si no és així, no els exigeixi fins a rebre noves indicacions del monarca.
224. 1369, març, 23. Barcelona. La reina Elionor mana al veguer de Tàrrega que si ha rebut els homenatges de la vila segons l'exigència feta en nom d'ella per Arnau Ballester, que els doni per vàlids, però, si encara no han tingut lloc, que no els exigeixi fins a rebre nous manaments seus.
225. 1369, març, 30. Barcelona. Ramon de Vilanova i Pere Sacosta, tresorer reial i batlle general respectivament, indiquen als paers de Tàrrega que en un termini de vuit dies després de la recepció d'aquesta lletra han de retre comptes de la despesa efectuada en l'aportació de servents a l'host reial contra el castell de Montsoriu.
226. 1369, abril, 27, Tàrrega. El consell general de Tàrrega destina a l'obra dels murs el delme de totes les deixes pietoses efectuades pels habitants de la vila.
227. 1369, juny, 25. València. Pere III aprova l'ordinació del consell general de Tàrrega emesa el 29 d'abril del mateix any en la qual es destina a l'obra del mur el delme de cadascuna de les deixes pietoses establertes a la vila.

228. 1369, juny, 26. València. Pere III nomena Joan de Muntrós, administrador de les obres dels valls i murs de la vila de Tàrrega, per tal de controlar, incentivar, apressar, vetllar i coordinar la construcció de les defenses de la vila.
229. 1369, juny, 27. Tàrrega. Ramon de Bellera, bisbe de Vic, mana que, exceptuades les causes reservades al bisbe i les apel·lacions, els afers pecuniaris siguin completament tractats en la cort del deganat de Tàrrega.
230. 1369, juliol, 12. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i governador general, davant del perill d'invasió per les campanyes de Bertrand du Guesclin, esperona els paers i prohoms de Tàrrega a culminar les obres de les muralles, i mana al veguer que faci complir aquesta ordre.
231. 1369, juliol, 16. València. Pere III ofereix una remissió general a Tàrrega per compensar els mals patits per la vila i, alhora, per incentivar l'obra dels murs.
232. 1369, juliol, 18. València. Pere III confirma tots els privilegis de Tàrrega en haver retornat la vila a la Corona reial després dels dominis exercits pel comte de Trastàmara i Felip de Castre.
233. 1369, agost, 8. València. Pere III mana al veguer que obligui a contribuir en les obres de fortificació de Tàrrega la població resident en llocs de la vegueria no defensables, perquè, en cas d'agressió externa, s'han de refugiar, amb les seves famílies i béns, dins del recinte murat de la vila.
234. 1369, agost, 11. València. Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que respectin la remissió general atorgada a la vila el passat 16 de juliol i els notifica com han de revertir les quantitats econòmiques en les obres del mur.
235. 1369, octubre, 6. València. Pere III reforma el consell general de Tàrrega, fixant-lo en cinquanta-quatre membres i establint el sistema d'elecció i funcionament.
236. 1369, octubre, 8. València. Pere III guia i assegura tothom qui dugui queviures a la vila de Tàrrega.
237. 1369, octubre, 8. València. Pere III mana sobreseure durant dos anys els plets oberts per raó dels enderrocaments derivats de la construcció del mur de la vila de Tàrrega.
238. 1370, febrer, 18. Saragossa. Pere III confirma el privilegi que impedeix que actuïn comissaris a la vila i la vegueria de Tàrrega atorgat per ell mateix l'11 de setembre de 1343.
239. 1370, març, 22. Tarragona. Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que no posin dificultats en admetre les actuacions de l'advocat de la vila.
240. 1370, abril, 6. Tarragona. Pere III insta els paers i prohoms de Tàrrega a no efectuar els pagaments corresponents al censal contret amb el difunt Ramon de Portapà fins que no s'escateixi, davant la cort reial, qui n'és l'hereu.
241. 1370, maig, 8. Tarragona. Pere III cita el frare hospitaler Guillem de Guimerà, vicegerent del governador general a Catalunya, per tal que

- respongui de les acusacions de parcialitat en l'exercici del seu ofici efectuades per la vila de Tàrrega.
242. 1370, maig, 14. Tarragona. Pere III, per tal d'afavorir les obres de fortificació de Tàrrega, autoritza els paers i prohoms, juntament amb el veguer, a taxar i pagar talles per les rendes i altres béns immobles posseïts a la vila per forasters.
243. 1370, maig, 30. Barcelona. Pere III mana al veguer de Tàrrega que, degudament assistit pel seu assessor, assumeixi ell, i no pas el vicegerent del governador, les causes que enfronten els representants de Tàrrega i els de l'orde de l'Hospital per raó dels llocs que aquest té dins de la vegueria.
244. 1370, juny, 10. Barcelona. Pere III mana al veguer de Tàrrega que trameti a Ramon Nebot, promotor a la cort reial, el procés efectuat al Mas de Bondia en relació amb la controvèrsia entre la vila de Tàrrega i el vicegerent del governador general, Guillem de Guimerà, que és tractada en l'Audiència Reial.
245. 1370, juny, 19. Barcelona. Pere III mana al batlle de Tàrrega, a petició dels paers i prohoms de la vila, que la percepció del delme, pertanyent als castllans, es torni a efectuar segons es practicava abans de les modificacions introduïdes pel comte de Trastàmara i mantingudes posteriorment sota la senyoria de la reina Elionor.
246. 1370, juny, 19. Barcelona. Pere III, atenent l'actual enfrontament entre Ramon d'Anglesola, senyor de Bellpuig, i Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, i a prec dels paers i prohoms de Tàrrega, mana al veguer i al batlle d'aquesta vila que facin complir les ordinacions locals que impedeixen als habitants prendre part en guerres de barons.
247. 1370, juliol, 4. Barcelona. Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els castllans a complir els seus deures militars, podent requisar-los els drets i castlanies posseïts en cas d'incompliment.
248. 1370, juliol, 4. Barcelona. Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els preveres de la vila a complir la seva part de responsabilitat en la refacció dels murs de Tàrrega, segons l'acord que tenen assumit amb els paers i prohoms.
249. 1370, juliol, 4. Barcelona. Pere III mana al capità de Tàrrega que forci els clergues i els homes de paratge a contribuir en la construcció de les muralles en funció dels diferents béns que posseeixin en el terme de la vila.
250. 1370, juliol, 4. Barcelona. Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que, per tal de poder redimir alguns censals i violaris que constrenyen la vila, forcin la minoria resistent a assumir les obligacions econòmiques aprovades i acceptades per la majoria de la població.
251. 1370, juliol, 9. Barcelona. La reina Elionor, atenent la lletra reial de 19 de juny del mateix any, mana al batlle de Tàrrega que indagui la forma en què els castllans percebien el delme de les collites abans dels canvis introduïts pel comte de Trastàmara, per tal de retornar a les formes tradicionals.
252. 1370, juliol, 12. Barcelona. Pere III, ampliant les anteriors disposicions emeses el 30 de maig del mateix any, notifica al veguer i al batlle de Tàrrega que el portantveu del governador general, Guillem de Guimerà,

- no pot tractar cap cas que afecti targarins, atesa la tensió oberta entre la vila i ell.
253. 1370, juliol, 30. Barcelona. Pere III aprova el contracte establert per la vila de Tàrrega amb Bernat Lambart i Ponç Millàs, pel qual aquests assumeixen part del deute de la vila durant els nou anys propers en què gaudiran de la concessió de les imposicions.
254. 1370, setembre, 1. Granyena. Acta notarial per a testimoniar l'ús tradicional de l'empriu de la vall de Granyena per a pasturar bestiar de targarins tot i la recent oposició dels granyenencs.
255. 1370, setembre, 24. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i governador general, mana al veguer de Tàrrega que trameti al seu canceller el procés endegat sobre el sometent efectuat contra els llocs de Granyena i el Mas de Bondia.
256. 1370, octubre, 16. Tàrrega. L'infant Joan, primogènit i governador general, mana als jurats i prohoms de Granyena que tornin el bestiar que han segregat a habitants de Tàrrega.
257. 1370, octubre, 17. Tàrrega. L'infant Joan, primogènit i governador general, condemna amb l'exili a Sardenya el batlle del Mas de Bondia i quatre veïns del mateix lloc, per haver detingut i retingut indegudament dos targarins, arran del conflicte en l'ús de l'aigua.
258. 1370, octubre, 18. Tàrrega. L'infant Joan, primogènit i governador general, després de rebre 2.500 florins d'or d'Aragó, confirma tots els privilegis i llibertats de la vila de Tàrrega, i en especial els referents als pasturatges i herbatges en els termes veïns.
259. 1370, octubre, 18. Tàrrega. L'infant Joan, primogènit i governador general, redimeix la vila de Tàrrega de les penes que es poguessin derivar per la invasió efectuada contra el lloc de Granyena.
260. 1370, novembre, 4. Montblanc. Pere III mana als paers i prohoms de Tàrrega com han de procedir per tal d'assegurar i fer efectiva la quantitat de diners que li és manlevada.
261. 1370, novembre, 11. Montblanc. Pere III confirma al veguer i al batlle de Tàrrega l'exclusió de jurisdicció a la vila i sobre els seus habitants imposada al portantveu del governador general, fra Guillem de Guimerà, amb l'única excepció de la conducció de l'host militar.
262. 1370, novembre, 15. Montblanc. Pere III, atesa la darrera agressió dels homes de Tàrrega contra Verdú, mana que cap de les dues poblacions no envaeixi el terme de l'altra.
263. 1370, novembre, 15. Montblanc. Pere III, atenent els conflictes derivats dels pasturatges efectuats per targarins dins de Verdú, mana al batlle de Tàrrega que des d'aquesta vila es respectin tant els béns i les persones com la jurisdicció dels habitants de Verdú, i que cadascuna de les dues parts enfrontades presenti les respectives argumentacions davant del jutge especial designat pel rei.
264. 1370, novembre, 20. Montblanc. Pere III i la reina Elionor concedeixen al primogènit i governador general la part restant dels 2.500 florins d'or d'Aragó procedents de la remissió imposada a la vila de Tàrrega pels fets de Granyena, malgrat haver-los reclamat per a la cambra de la reina.

265. 1370, desembre, 8. Poblet. Pere III encomana al jurista Bertran de Vall que resolgui la controvèrsia entre Tàrrega i llocs veïns, com Granyena i Verdú, sobre els drets de pasturatge i herbatge.
266. 1371, gener, 11. Tortosa. Pere III, ateses les reclamacions sorgides entorn de les lletres reials sobre el conflicte per les pastures entre Tàrrega i Verdú, manté les dues disposicions de 15 de novembre de 1370, on es mana al batlle de Tàrrega el respecte pels drets dels homes de Verdú, s'imposa a ambdues parts que no envaeixin el terme contrari, i deroga la comissió feta a Bertran de Vall el 8 de desembre de 1370, tot imposant ara la del mateix Bertran de Vall i Amorós Roboll.
267. 1371, febrer, 13. Tortosa. Pere III, ateses les discrepàncies entre la vila de Tàrrega i els mercaders Bernat Lambart i Ponç Millar entorn de la cessió temporal a aquests de les imposicions i la quèstia, mana al batlle que vetlli per l'entesa i que si cal proposi i faci acceptar a ambdues parts l'arbitri d'un nou jurista, que substitueixi l'anterior, mort sense haver aclarit el cas.
268. 1371, març, 29. Tortosa. Pere III revoca la requisició del batlle i els paers de Tàrrega reclamant al senyor d'Anglesola que respecti i permeti extreure els béns dels qui han abandonat la seva jurisdicció i han estat acceptats com a vilatans de Tàrrega.
269. 1371, març, 30. Tortosa. Pere III adverteix al veguer i al batlle de Tàrrega que, en les aparentment contraposades disposicions reials en el conflicte entre la vila de Tàrrega i els llocs veïns per raó de les pastures, estiguin atents a la comissió especial comanada al jurista Bertran de Vall i que, conseqüentment, s'abstinguin de procedir contra els targarins que pasturin a Ofegat, malgrat allò que el mateix monarca havia manat prèviament.
270. 1371, agost, 4. València. Pere III mana al veguer de Tàrrega que recolzi els drets realment posseïts per la vila sobre els herbatges i pasturatges dels indrets veïns.
271. 1371, octubre, 27. Casp. Pere III mana al veguer i al batlle de Tàrrega que observin la carta reial de 4 d'agost del mateix any, en què mana protegir els béns i drets de la vila realment existents sobre el veïnatge, fent cas omís a l'anterior revocació d'1 de setembre efectuada pel mateix monarca a instàncies dels homes de Verdú.
272. 1372, febrer, 24. Saragossa. El jurista Bernat Guillem Calbet, com a àrbitre entre la vila de Tàrrega i Marc de Fanlo, condemna la primera a indemnitzar el segon amb 160 lliures barceloneses i a assumir els 6.000 sous de costos per haver-li pres 212 caps de bestiar oví.
273. 1372, abril 1. Barcelona. Bernat Bussot, regent de la Diputació del General de Catalunya, mana al sotsveguer de Montblanc que aixequi les penes imposades a la vila de Tàrrega arran d'un manament reial recolzant les reclamacions de dietes exigides per Bernat Pometa, com antic comissari de la Diputació a la vegueria de Tàrrega, en no tenir raó de ser aquesta reclamació econòmica.
274. 1373, abril, 8. Barcelona. Pere III mana al batlle de Tàrrega, sota pena de 200 morabatins d'or, que faci ràpida execució dels bans acumulats a la vila i el seu terme, deixant l'esmentada potestat en mans del veguer en cas de negligència del batlle.

275. 1372, abril, 27. Barcelona. Bernat Bussot, regent de la Diputació del General de Catalunya, exhorta el veguer i el sotsveguer de Montblanc a complir els seus anteriors manaments respecte al sobreseïment de les causes presentades contra la vila de Tàrrega per l'antic comissari de la Diputació a la vegueria targarina, Bernat Pometa, i sobre la detenció d'aquest i el seu trasllat a Barcelona.
276. 1373, maig, 20. Barcelona. Pere III mana que els habitants de Tàrrega que abandonen o volen abandonar la població contribueixin a les exaccions a tenor de llur riquesa, tant en béns mobles com immobles, fins el moment en què perdin la condició targarina.
277. 1373, octubre, 27. Barcelona. Pere III reconeix la capacitat de Tàrrega per a retenir el bestiar situat dins dels termes de la vila en virtut d'una ordinació local de 15 de novembre de 1301, raó per la qual anul·la l'anterior imposició, de 18 de març de 1373, d'indemnització a la Corona per violació de l'usatge «auctoritate et rogatu» en retenir, el 26 d'agost de 1368, el bestiar de Marc de Fanlo, domèstic del rei.
278. 1373, desembre, 7. Barcelona. Pere III exhorta fra Guillem de Guimerà, vicegerent del governador general a Catalunya, a complir amb l'exclusió completa de l'ús de la seva jurisdicció a la vila de Tàrrega, tal i com el mateix monarca li manà en la lletra de 12 de juliol de 1371 que ha desobeït segons les queixes dels paers i prohoms de Tàrrega.
279. 1374, setembre, 7. Barcelona. Pere III ordena al batlle de Tàrrega que obligui a pagar als deutors de la universitat per raó de talles i altres exaccions del comú de la vila.
280. 1375, abril, 15. Lleida. Pere III deroga les limitacions imposades sobre el comerç del gra a la vila de Tàrrega.
281. 1376, maig, 8. Montsó. Pere III accepta les explicacions de la vila de Tàrrega en els enfrontaments amb els Bords d'Anglesola i garanteix la seva protecció a la vila no només com a príncep, sinó també com a senyor de Tàrrega.
282. 1376, maig, 14. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i governador general, atorga un guiatge als habitants de Tàrrega arran dels darrers conflictes amb els Bords d'Anglesola.
283. 1376, maig, 14. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i lloctinent general, redimeix la vila i els habitants de Tàrrega de les inculpacions que es podrien seguir arran de la greu agressió efectuada pel bàndol dels Bords d'Anglesola contra el degà en dia de mercat.
284. 1376, maig, 28. Barcelona. Berenguer Queralt llegeix davant de Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, la lletra de l'infant Joan, primogènit i governador general, on mana al noble que no agredeixi ni les persones ni els béns de Tàrrega, manament que Berenguer d'Anglesola es compromet a respectar.
285. 1376, maig, 30. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i governador general, mana, per segona vegada, a Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, que respecti les persones i els béns de Tàrrega.
286. 1376, maig, 30. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i governador general, mana al seu lloctinent a Catalunya que torni a la jurisdicció ordinària de la vegueria i la vila de Tàrrega els presos i els processos que s'havia reservat.

287. 1376, maig, 30. Barcelona. L'infant Joan, primogènit i lloctinent general, mana als castlans de Tàrrega que compleixin el seu deure de residir personalment i contínuament a la vila.
288. 1376, agost, 30. Montsó. Pere III mana a Berenguer d'Anglesola, senyor d'Anglesola, que no faci cap dany ni als habitants de Tàrrega ni als seus béns.
289. 1377, febrer, 6. Prats de Rei. Bartomeu de Vilafranca, portantveu del governador general a Catalunya, després d'haver convocat l'host de Tàrrega a Prats de Rei per a combatre Castellar, mana l'ajornament de l'ordre fins que l'host de Montblanc estigui a Cervera o en un indret proper a Castellar.
290. 1377, maig, 2. Barcelona. Pere III aixeca les limitacions en la comercialització de gra que havia imposat a la vila de Tàrrega l'any anterior, arran de la crisi frumentària.
291. 1377, juny, 20. Barcelona. Pere III concedeix una remissió general de penes a la universitat de Tàrrega, a canvi de 3.000 florins d'or d'Aragó.
292. 1377, juliol, 18. Barcelona. Pere III ordena al veguer de Tàrrega, al batlle de Vilagrassa i als altres oficials reials que facin complir la sentència per ell donada entre les universitats de Tàrrega i Vilagrassa en relació a la fira del darrer lloc, segons la qual aquesta havia de durar deu dies, a partir de la festa de Tots Sants, sota pena de 100 morabatins d'or, aplicable a tot mercader que vengui o compri públicament fora d'aquest termini.
293. 1378, setembre, 21. Tàrrega. El batlle, paers i prohoms de Tàrrega fan una crida pública, on es comunica que, en virtut del privilegi atorgat pel rei Pere III el darrer dia de juliol del mateix any, tots els béns que pertanyen a la contribució de la vila han de continuar contribuint en els càrrecs de la universitat, encara que per via de venda, donació, canvi, deixa o per qualsevol altra manera passessin a clergues, homes de paratge o d'altres persones que no eren de l'esmentada contribució.
294. 1379, març, 16. Barcelona. Pere III ordena al veguer i al batlle de Tàrrega que observin i facin observar el guiatge de què gaudeix tothom que vagi al mercat de la vila, tal i com s'establia en el privilegi concedit pel seu predecessor, el rei Alfons III.
295. 1379, octubre, 6. Barcelona. Pere III posa a la universitat de Tàrrega, als seus singulars i béns, sota la seva especial protecció i guiatge.
296. 1379, octubre, 6. Barcelona. Pere III dóna ordre de recerca i captura als seus oficials en el regne d'Aragó, del noble Berenguer d'Anglesola i dels seus còmplices, Bord de Montsonís, Bord Salavinera, Francesc Castelló, Joan de Molina i Gauteri, per la mort de Guillem de Bas, veí de Tàrrega.
297. 1380, febrer, 1. Barcelona. Pere III concedeix guiatge a tothom que vagi a la vila de Tàrrega amb vitualles, qualsevol dia de la setmana.
298. 1380, març, 17. Barcelona. Pere III ordena als seus porters destacats a Anglesola que, en virtut de la treva signada entre el noble Berenguer d'Anglesola i la vila de Tàrrega, retornin aquest lloc a Galvany d'Anglesola, fill del dit Berenguer, i als seus tutors.

299. 1380, març, 17. Barcelona. Pere III concedeix un guiatge al noble Berenguer d'Anglesola i al seu bàndol, mentre duri la treva signada entre aquest i la universitat de Tàrrega.
300. 1380, març, 17. Barcelona. Pere III mana als seus oficials que s'aturin les accions contra el noble Berenguer d'Anglesola i el seu bàndol, en atenció i mentre duri la treva signada entre aquest i la vila de Tàrrega.
301. 1380, maig, 27. Tàrrega. Els paers i prohoms de Tàrrega comuniquen als veïns de la vila la treva signada amb el noble Berenguer d'Anglesola i els seus valedors fins a la propera festa de Pasqua i informant-los que poden subscriure-la fins a la festa de Sant Joan.
302. 1380, juliol, 5. Barcelona. Pere III ordena al veguer i batlle de Tàrrega que sigui prohibida l'entrada de qualsevol tipus de bestiar per pasturar al terme de la vila, exceptuant solament aquell que els paers hauran acordat amb els carnisers, per tal de mantenir la vila abastida de carn.
303. 1380, setembre, 23. Lleida. Pere III concedeix als oficials i autoritats de Tàrrega que no hagin de fer sortir l'host per a capturar Berenguer d'Anglesola i els seus còmplices, mentre duri la treva signada entre la dita universitat i aquest últim i, un cop finida, fins que no hi vagi la de Cervera.
304. 1381, maig, 4. Saragossa. Pere III demana un subsidi general per les despeses derivades de la coronació de la reina Sibilla.
305. 1381, desembre, 19. Girona. L'infant Joan demana als paers i prohoms de Tàrrega que facin una nova obligació dels 400 florins d'or que li havien de pagar per a la redempció de l'host.
306. 1382, març, 3. València. Pere III concedeix protecció i seguretat en persones, famílies i béns a tothom que vagi a viure a Tàrrega, encara que hagi comès algun crim o delictes en indrets aliens a la jurisdicció reial.
307. 1382, setembre, 18. València. Pere III concedeix a la universitat de Tàrrega que no estigui obligada a redimir censals morts, ni pagar les pensions ni els salaris dels procuradors, ni caigui en cap pena fins que els cessionaris de censals hagin demostrat de manera fidedigna les cessions corresponents.
308. 1382, setembre, 29. València. Pere III dona una credencial a Pere d'Avinyó, portanveu del governador a Catalunya, per tal d'explicar a les autoritats de Tàrrega i fer efectiu en nom del monarca el lliurament de la vila a l'infant Martí.
309. 1382, octubre, 6. València. Pere III mana al batlle de Tàrrega que aquells que ingressin els difunts en la confraria dels clergues, paguin 100 sous barcelonesos per a l'obra dels murs de la vila.
310. 1382, octubre, 20. València. Pere III ordena al batlle de Tàrrega que, tal i com ja li havia manat en una carta datada a València el 23 de setembre passat, obligui als clergues a contribuir en les talles reials i veïnals pels béns immobles que posseeixen en el terme de la dita vila o en els termes veïns.
311. 1382, novembre, 7. València. L'infant Martí nomena procuradors seus a Pere Ramon Camporrells, majordom de la seva muller, Maria, i a Guillem Sacirera, per tal de prendre possessió de les viles de

Tàrrega i Vilagrassa, les quals li han estat venudes pel seu pare el rei Pere III.

312. 1383, maig, 12. Tàrrega. L'infant Martí concedeix llicència als paers i prohoms de Tàrrega per a vendre 1.000 sous barcelonesos en censals, per tal de fer front a les despeses de la vila.
313. 1384, gener, 29. Tàrrega. Els paers de Tàrrega lliuren una carta als oficials reials per tal que a Bernat Bonet, veí de Tàrrega, li siguin respectades les franqueses de lleuda, peatge, pes, mesuratge, passatge, ribatge, costum nou i vell i qualsevol vectigal.
314. 1473, octubre, 26. Aranda de Duero. La princesa Isabel, senyora de la vila de Tàrrega, aprova, a prec de la universitat de la vila, unes ordinacions sobre l'elecció de paers, consellers i mostassafs.

Índex toponomàstic

Presentem els noms de persona i càrrecs en lletra rodona, i els de lloc i d'institucions en cursiva. Els números corresponen a la numeració dels privilegis segons la nostra edició.

A

- Abadeyllat, Iacobus 25
Abatia, Bernardus de, iudex curie regis 25
Acrimonte 16
Acrimonte, Bernardus de 16
Acrimonte, Bertrandus de 16
Acualatè, sindici 104
Agarensis, vicecomes 34, 107, 110, 121
Agremunt, coll d' 71
Aguades, vicus de 44, 194
Aguagrada 104
Aguilar, Berenguer d', de Leyda 54
Aguilar, Iacobus d' 299, 300
Aguiló, Francesch, de Tàrrega 226
Aguiló, Galceran, de Tàrrega 226
Aguiló, Jacme, de Tàrrega 226
Aguiló, Johan, de Tàrrega 226
Aguilonis, Petrus 70
Aguyllo, Bernardus 16
- Alamanni, Guillelmus, syndicus Villefranche Penitensis 54
Alamanni, Raymundus, de Tàrrega 240
Alayanni, Francischus, habitator Montisalbi 202
Albalat, Petrus d', habitator Villegrasse 25
Albespi, Bernardus d' 16
Albespi, Petrus d', habitator Angularie 16
Albespi, Petrus d', habitator Villegrasse, paciarius 16, 25
Albí, Pere d', habitator Villegrasse 51
Alcoario, Michaelis d' 10
Aldiariz, uxor Petri ça Sala, habitatrix Tarrege 14
Alegret, hominus Villegrasse 51
Alegret, Poncius, procer Tarrege 25, 44
Alegreti, Guillelmus, habitator Villegrasse 92

- Alentorn, Guillelmus de, procurator Ermengaudi, comes Urgelli, et Poncii de Ripellis 21, 22
- Alexandrie, patriarcha 75, 76, 77
- Alfandarella* 113
- Alfaro, precentrix 44
- Alfonsus, comes Denie 173
- Alfonsus, filius Petri de Rege 11
- Alfonsus, infans, comes Urgelli et vicecomes Agerensis 34, 47, 50, 54, 59, 60, 61, 110
- Alfonsus [I], rex 4, 5, 7, 11, 25, 75, 76, 167, 171, 173
- Alfonsus [II], rex 15, 16, 21, 22, 26, 27
- Alfonsus [III], rex 51, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 102, 104, 107, 108, 109, 112, 113, 124, 167, 171, 173, 192, 294, 313
- Alfonsus [XI], rex Castelle 202
- Algezira* 87, 95
- Almaçellis, sindici de 104
- Almaçeylles* 104
- Almanara* 71
- Almanara, coll d'* 71
- Almar, Johan, de Turricella de Montegrino 54
- Almodis, comitissa 1, 2, 3
- Alòs [de Balaguer]* 54
- Alphonsus, rex v. Alfonsus, rex
- Alqueximi, Bonanatus, consiliarius Tarrege 44
- Altaraga, Arnaldus d', habitator Tarrege 16
- Altaraga, Berenguer d', habitator Villegrasse 51
- Altaraga, Bernat d', habitator Villegrasse 51
- Altaraga, Jouan d', habitator Villegrasse 51
- Altemiri, Ricardus 1, 2
- Altet* 16, 29, 38, 127, 132, 265, 266, 269, 270, 271
- Alteyló, Jacme, de Tàrrega 226
- Amalda, Petrus 16
- Amanos, Bernardus, procer Tarrege 16, 25
- Amelia, comitissa 2
- Amenla v. Menla, ça*
- Amenós, Bernat, conseyler de Tàrrega 226
- Amenós, Bertran, fyll d'en Bernat, de Tàrrega 202, 226
- Amenós, Bertran, notari de Tàrrega 226
- Amenos, Bertrandus 25
- Amenós, Pere, de Tàrrega 226
- Amenos, Petrus, notarius Tarrege 25, 44, 51, 54, 74, 87, 88, 94, 95, 96
- Amenos, Raimundus, procer Tarrege 25, 70, 92, 226
- Analech, riu d'* 71
- Andreas, episcopus Valencie, cancellarius 9, 10
- Andree, Periconus 16
- Andree, Petrus 8
- Andree, Raimundus, de Minorisa 25
- Andreu, Raimundus, consiliarius Tarrege 44
- Andreua, Iacobus de na, habitator Villegrasse 16
- Angleola v. Angularia*
- Angleola, Borts d' 281, 282, 283, 286, 288, 291
- Anguera, Huguetus d' 299, 300
- Anguils, na, habitatrix Tarrege 16
- Anguils, Raimundus d', procer Tarrege 25
- Angularia* 16, 25, 92, 107, 113, 281, 285, 288, 298
- Angularia, Beatrix de 166
- Angularia [III], Berengarius de 14
- Angularia [IV], Berengarius de 34, 39
- Angularia [VI], Berengarius de, dominus Angularie 113, 246, 268, 281, 284, 285, 288, 296, 298, 299, 300, 301, 303
- Angularia, Bernardus de 21, 22
- Angularia, brazallus de* 16
- Angularia, Galvanus de 298
- Angularia [II], Guillelmus de 5
- Angularia [III], Guillelmus de 8, 16
- Angularia [IV], Guillelmus de 21, 22, 39, 77, 97
- Angularia, Guillelmus de, sindicus Montisalbi 54
- Angularia, Petrus de 182

- Angularia [II], Raimundus de 113, 185
 Angularia [I], Raimundus de, dominus de Angularia 16
 Angularia, Raimundus de, dominus Uxefave 21, 22
 Angularia [I], Raymundus de, dominus Pulcropodio 246
 Angularie, baiulus 170
Angularie, currium de les Barreres 284
Angularie, universitas 33
 Antichictonis v. Ticionis, Antiquus Ape, Arnaldus de, procer Tarrege 25
 Aperici, Jacme, de Tàrrega 226
 Apiaria, Berengarius de, iurisperitus Villegrasse 16, 25
 Apiaria, Bernardus de, iurisperitus Villegrasse 51, 92
 Apiaria, Petrus de, habitator Villegrasse 92
 Apiarie, sindici 104
Apiera 104
 Apilia, Berengarius de, vices gerens Cathalonie 188, 198
 Apilia, Ferrarius de, consiliarius regis 68, 69, 303
 Apilia, Raimundus de 39
 Aquilonis, Franciscus, baiulus Tarrege 138, 202
 Aquilonis, Guillelmus, procer Tarrege 25, 95, 96
 Aquilonis, Petrus, habitator Tarrege 92
 Aquilonis, Petrus, iurisperitus Tarrege 202
 Aquilonis, Petrus, scriptor regis 61
 Aquilonis, Raimundus, notarius Tarrege 16, 61, 92
 Aquilonis, Romeus, notarius Tarrege 14, 16
 Aragall, Bernardus d' 299, 300
 Aragó, Guillem, de Tàrrega 226
 Aragó, reina d' v. Aragonum, regina
 Aragó, rey de v. Aragonum, rex
 Aragone, Sanccius de, locumtenens magistri Hospitalis in castellania Emposte 62
 Aragonia, Petrus de 200
 Aragonum, comendator 44
 Aragonum, Forum 141
 Aragonum, gubernator 296
 Aragonum, iusticia 296
 Aragonum, princeps 314
 Aragonum, regina 21, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 192, 200, 202, 203, 219, 220, 221, 222, 224, 245, 251, 264, 304
 Aragonum, rex 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 102, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 201, 206, 207, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 2232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310, 313
Aranda de Duero 314
Aranyó, ç' 78
 Araynó, en 16
Arbeca 71
 Arbeyoles, Petrus 70
 Arbucie, sindici 104

- Ardeval, Geraldus, habitator Tarrege 92
 Ardeval, Iacobus d', consiliarius 25, 44
 Ardeval, Miquel d', paciarius Tarrege 25
 Areneso, Eimericus Petri d' 10
Areny de Gerunda 22
 Areyns, Guillelmus d', procer Tarrege 25
Argençola 104
 Argençole, sindicus 104
 Arlovi, Bernardus, scriptor regis 173
 Arnalda, Periconus 16
 Arnaldí, Guillelmus 303
 Arnaldi, Petrus 16
 Arnaldus, Terrachonensis archiepiscopus 110
 Arnaldus, vicecancellarius 122, 123, 125, 126
 Aroles, Arnaldus d', domicellus 284
 Arsendis, uxor quondam Andree Martí, habitatrix Villegrasse 16
 Arsendis, uxor quondam Guillelmus de Leyda, habitatrix Villegrasse 16
 Arteriis, Romeus de, sindicus dez Prats e de za Guàrdia Pelosa 104
 Astelar, Guillem, de Tàrrega 226
 Aterreu, Iohannes Petri de, scriptor regis 107, 108
Ausona, comitatus 2
Ausonie, baiulia 21
Ausonie, vicaria 21
 Aversone, Bernardus de, scriptor regis 21, 22, 26, 27, 62
 Avinyó, Anthoni, de Tàrrega 226
 Avinyó, Pere d', lloctinent del portantveus del governador de Catalunya 308
 Ayerbio, Sanccius Eiximini de, miles, consiliarius regis 62
Aygüesvives 71
- B**
- Badia, Francesch, de Tàrrega 226
 Baga, Elicsendis de, habitatrix Tarrege 16
 Bagà, Pere de, de Tàrrega 226
 Baga, Raimundus de, procer Tarrege 25
 Bagà, Ramon de, specier de Tàrrega 226
 Baga, Tarrachonus de, habitator Villegrasse 16
Bages, baiulia de 21
Bages, vicaria de 21
 Baiuli, Bernardus, sindicus Turricellis de Montegrino 54
 Balagarii, domina 314
Balaguer 61
 Balaguer, Careta de 299, 300
 Balaguer, Guillelmus, sindicus Timor 104
 Balaguer, Petrus, conseyley de Tàrrega 226
 Balasch, Bernardus, habitator Villegrasse 25
 Balasch, Periconus, habitator Villegrasse 25
 Balasch, Petrus, habitator Villegrasse 25
 Balascha, habitatrix Villegrasse 16
 Balaynà, Berenguer, teixidor de Tàrrega 226
 Balester, Bernardus, sindicus de Cubellis 104
 Balester, Matheu, notari de Tàrrega 226
 Balistarii, Arnaldus 302
 Ball[.], Petrus 5
 Balneolibus, Bernardus de v. Banyoles, Bernardus de
 Banyoles, Andreu de, de Gerunda 54
 Banyoles, Bernardus de, sindicus Gerunde 21, 22, 54
 Barba, Guillelmus, paciarius Tarrege 92
 Barbaroya, na 16
 Barbaroya, Bernardus de, habitator Villegrasse 16, 25
 Barbaroya, Bernat de, de Tàrrega 226
 Barberi, Arnaldus, procer Tarrege 25
 Barberí, Pere, de Tàrrega 226
Barcelona v. Barchinona
 Barcelona, comte v. Barchinone, comes

- Barcelona, comtessa v. Barchinone, comitissa
- Barcelona, veguer de v. Barchinone, vicarius
- Barchinona* 2, 10, 12, 13, 20, 21, 22, 25, 30, 33, 34, 37, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 72, 90, 91, 104, 109, 111, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 135, 136, 137, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 171, 173, 190, 212, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 230, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 261, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302
- Barchinonae, Usatici 6, 20, 21, 141, 268, 272
- Barchinone v. Barchinona*
- Barchinone, archivium palatii regii* 1, 2, 3, 71, 110
- Barchinone, baiulia* 21
- Barchinone, capitulum curie* 21
- Barchinone, comendator 44
- Barchinone, comes 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 201, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
- Barchinone, comitissa 200, 203, 221, 224, 251, 264
- Barchinone, consilarii 21, 22, 54, 104
- Barchinone, curia generalis* 21, 22, 26, 27, 52, 53, 54, 62, 120, 121, 225
- Barchinone, episcopus 25, 58, 219
- Barchinone, parlamentum* 161, 163, 164, 165, 210
- Barchinone, scribania curie vicarii* 1, 2, 3
- Barchinone, syndici 21, 22, 54, 104
- Barchinone, subvicarius 299
- Barchinone, vicaria* 21, 54, 136
- Barchinone, vicarius 212
- Barchinone et Vallensis, vicarius 1, 2, 3
- Barchinonensis, comitatus* 2, 21, 22, 62
- Bareyns, Bernardus de 25
- Barrufet, Bortholomeus, habitator Tarrege 16
- Barrufet, Lorenz, habitator Villegrasse 51
- Bartholomei, Iacobus, syndicus de Sadahon et de Riberio 104
- Bas, Bernardus de, procer Tarrege, 25
- Bas, Dominicus de 16
- Bas, Guillelmus de 296
- Bas, Iacobus de, habitator Tarrege 70, 92
- Bas, Iohannes de 16
- Bas, Petrus de, procer Tarrege 25
- Basia, Guillelmus de, notarius regis 5
- Basset, Ramon, paher 226

- Basseti, Iacobus, syndicus Barchinone 21, 22
- Bastida, Franciscus de, notarius et scriptor regis 39, 54, 58, 64, 75, 76, 77, 90
- Batle, Bernat, notarius Turricellis de Montegrino 54
- Batle, Petrus, habitator Villegrasse 25
- Baynolis, Ferrarius de, habitator Villegrasse 25
- Beati Antonii, ordo* 44
- Beati Antonii Cervarie et Tarrege, domus* 44
- Beguda, Petrus Berengarii, syndicus Bisulduni 21, 22, 54
- Belda, Arnau de, de Bisulduno 54
- Belestar, Arnaldus de, procer Tarrege 25
- Belestarii, Arnaldus de, tresorarie regine 219, 221, 223, 224
- Beliana, Arnaldus 70
- Bellaria, Guillelmum Arnaldi de 303
- Bellipodio v. Pulcropodio*
- Bellit, Petrus, syndicus Tagamanent 104
- Bell-loch, Raimundus de, consiliarius Tarrege 44
- Bello, Arnaldus, syndicus Arbucie 104
- Belloc, Bertrandus de, consiliarius Tarrege 44
- Belloc, Petrus de, procer Tarrege 25
- Belloch, Guillem Andreu de, de Tàrrega 226
- Belloch, Johan de, de Tàrrega 226
- Bello Loco, vicus* 194
- Bellmunt* 71
- Belveer* 80, 81, 83, 86, 107, 132, 192
- Belvehi, Arnaldus de 36
- Benedicti, Bartholomeus, de Gerunda 305
- Benviure, Petrus de, scriptor regis 206, 209
- Berardi, Aragonus, comendator domus Beate Antonii Cervarie et Tarrege 44
- Berardi, Berart, comendator Aragonum, Navarre, Maioricarum et Barchinone 44
- Berçeló, en 16
- Berengaria, uxor quondam Raimundus Martí 16
- Berengarius 202
- Berengarius, clergue, habitator Tarrege 16
- Berengarius, Tarachone archiepiscopus 5
- Berengarius, Vicensis episcopus 56, 57, 93, 179
- Berga* 54, 104, 230
- Berga, Petrus de, procer Tarrege 14, 25
- Berga, Raimundus 25
- Berge, syndici 21, 22, 54, 104
- Berguedà* 104
- Berguesa, Ferrarius de na, syndicus Cervarie 104
- Berguitani, baiulia* 21
- Berguitani, syndici v. Berge, syndici
- Berguitani, vicaria* 21, 54
- Bernardus 29
- Bernardus 181, 182, 183
- Bernardus [III d'Anglesola] 16
- Bernardus, Arnaldus, syndicus Barchinone 54
- Bernardus, vicecomes Caprarie 110
- Bernat, Arnau, civis Barchinone 54
- Bernat, Martí, habitator Villegrasse 51
- Berthoni, Bernardus, notarius Montisalbi 1, 2, 3, 71
- Bertrana, na 16
- Bertrandi, Anthonius 257
- Bertrandi, Petrus 257
- Bertrandi, Raimundus 25
- Bertrandus 5
- Bessora, Anthoni de, de Tàrrega 226
- Besuldú v. Bisulduno*
- Besuldu, Arnaldus de, procer Tarrege 25
- Besuldu, Bernardus de 25
- Bianya, Guillem, habitator Villegrasse 51
- Bianya, Iacobus de, iudex 198
- Birlanda, Bernat, de Tàrrega 226
- Biscarra, Bernardus de 272
- Biscarra, Dominicus de, notarius 25, 110
- Bisleno, Petrus Berengarii 25

Bisulduni, baiulia 21
 Bisulduni, sindici 21, 22, 104
Bisulduni, vicaria 21, 54
Bisulduno 54, 104
 Blanc, Petrus, expensor domini infans 258
 Blancha, regina 21
 Blanes, Vitalis de, abbas Sancti Felicis 146
 Boccenic, Petrus de, iudex, iurisperitus Ilerde 25
Bocsènich 71
 Bonastre, Bernardus de, secretarius regis 192, 200, 202
Bondia, Mansus de 29, 50, 80, 81, 83, 86, 107, 192, 244, 255, 257, 265, 266, 269, 270, 271
 Bonet, Bernardus, vicinus Tarrege 313
 Bonjoch, Jacmet, de Tàrrega 226
 Bonjoch, Petrus, procer Tarrege 25
 Borrás, Petrus 70
 Borraz, Bertrandus, habitator Tarrege 16
 Borrel, Johan, notarius Ilerde 54
 Bort, Bernardus, carcellarius Tarrege 178, 226
Botiosa, tossal de la 51
 Bovet, Francesch, de Tàrrega 226
 Boxados, Bernardus de 104
 Boxo, Arnaldus, syndicus Berge 21, 22
 Buçot, Bernat, regent de la Deputació de Catalunya 273, 275
 Bugeti, Bernardus, syndicus Barchinone 21, 22
 Buldret, Pere, de Tàrrega 226
 Buldrot, Vicent, de Tàrrega 226
 Buldu, Guillelmus de, habitator Tarrege 51
 Bulduno, Iacobus de, mercader, syndicus Tarrege 202, 226
 Burdello, Michaelis de, scriptor regis 202, 203, 204, 232, 304
 Burgensis, episcopus 95
 Burguesii, Guillelmus Petri, consiliarius Barchinone 21, 22
 Burguesii, Petrus, syndicus Barchinone 21, 22
Buriana 87

Busquets, Pere, de Tàrrega 226
 Busquets, Pere, fill d'en Pere, de Tàrrega 226
 Bussot, Pere, ciutadà de Barcelona 225

C

Cabazol, Berengarius, syndicus Villegrasse 25
 Cabazol, Bernardus 92
 Cabazol, Ferrarius, paciarius Villegrasse 25
 Cabazol, Raimundus, habitator Villegrasse 25
 Cabboti, Bernardus Guillelmus 271
 Cabeza, Bernardus, procer Tarrege 25
 Cabeza, Raimundus, habitator Tarrege 16
Cabra 104
 Cabra, Romeus, procer Tarrege 25
 Cabra, sindici de 104
 Cabrer, Bernat, de Tàrrega 226
 Cabrera, Anthonius 194
 Cabrera, Anthonius de, cives Barchinone 136
Calaçanc 265, 266, 269, 270, 271
 Caladarum de Monte Bovino, sindici 104
 Calaf, Berengarius de 16
 Calaf, Constantinus de 16
 Calasanz, Iohan de, habitator Villegrasse 51
Calatayud 87, 91, 187
Calateyú v. Calatayud
 Calbet, Berengarius 16
 Calbeti, Bartholomeus, civitatis Ilerde 272
 Calbeti, Bernardus Guillelmi 272
 Calbeti, Iacobus, habitator Villegrasse 25
 Calbeti, Iacobus, legum doctor, vicecancellarius 54, 62, 95
 Calcines, Bonanat, de Tàrrega 226
 Calcines, Francesch, de Tàrrega 226
 Calcines, Pericó, fyll d'en Bonanat, de Tàrrega 226

- Calcines, Ramon, de Tàrrega 226
 Calçines, Pere, de Tàrrega 226
 Calderó, Bernat, de Tàrrega 226
 Calderó, Jacme, de Tàrrega 226
 Calderó, Ponz, de Tàrrega 226
Caldes de Muntbuy 104
 Calleritani, archiepiscopus 191
 Calonge, Berengarius 16
 Caluinca, Guillem de, notarius Berge 54
 Caluinza, Petrus de, syndicus Berge 104
 Calva, Ramon, de Tàrrega 226
Camarasa 54
Camarasa, castrum de 2
 Camarasa, Simó de, conseylor de Tàrrega 226
Cambriels 104
 Cambrils, sindici 104
 Campceylòs, Balaguer, de Tàrrega 226
 Campi, Bernardus 92
 Campi Rotundi, syndicus 104
 Camporells, Petrus Raymundi de, maiordomus 311
Camprodon 54, 104
 Camps, Francesch, de Tàrrega 226
 Campseylòs, Guillem, de Tàrrega 226
 Canalibus, Bernardus de, iurisperitus Tamariti 202
Canelas, castrum de 2
 Canellis, Galcerandus de 21
 Canet, Anthoni, de Tàrrega 226
 Canet, Arnau, de Tàrrega 226
 Canet, Guillem, de Tàrrega 226
 Canet, Johan, de Tàrrega 226
 Canet, Thomas, procer Tarrege 25
 Caneti, Bernardus, procer Tarrege 25
Canós 78
 Canoves, Iacobus de, syndicus Barchinone 21, 22
 Canut, Berengarius 25
 Canut, Berenguer, de Tàrrega 226
 Canut, Miquel, síndic, paciarius de Tàrrega 275, 277
 Canut, Raymundus, procurator conventus Fratrum Minorum Tarrege 157
 Canut, Simó, paciarius Tarrege 25, 44
 Canut, Simó, syndicus Tarrege, paher 202, 226, 260
 Canuylla, Andreu, de Tàrrega 226
 Capellades, Petrus de, escrivà 9
 Capraria, Arnaldus de 107, 108, 112, 113
 Capraria, Bernardus de 21, 22
 Caprarie, vicecomes 21, 22, 110
 Carbó, Jacme, de Barchinona 54
 Carbonel, Guillelmus, habitator Tarrege 16
 Carbonel, Petrus 16
Carbós 104
 Cardich, Guillelmus 299, 300
 Cardó, Berenguer, de Tàrrega 226
 Cardona, Arnaldonius de 49
 Cardona, Berengarius de 10, 12
 Cardona, Berengarius, de Berga 54
Cardona, castrum de 2
 Cardona, Jacme, de Tàrrega 226
 Cardona, Pere, habitator Tarrege 51
 Cardone, vicecomes 7, 21, 22, 58, 235
 Cardonetus, habitator Tarrege 16
Cardosa, za 71, 78
Careyena 70
Carladesii, vicecomitatus 62
 Carneçó, Guillem, de Tàrrega 262
 Carnicer, Bernat, de Tàrrega 262
 Carnicer, Pere, conseylor 226
 Casalibus, Bonenatus de, iurisperito 1, 2, 3
 Casclarino, Petrus de, iudex curie regis 54
 Cascó, Bertran de 301
 Cases, Jacme, de Tàrrega 226
 Casesnoves, Romeus de, procurator regine 219
Casp 271
 Castel, Ramon, çabater de Tàrrega 226
Castelar 289
 Castelle, princeps 314
Castelle, regnum 202, 203
 Castelle, rex 181, 182, 202, 206, 209, 222, 231, 232, 251
Castellón 87
Castile 297
 Castilione, Guillelmus de 299, 300

- Castilionis, Franciscus de 296
 Castro, Phelip de v. Castro, Philipus de
- Castriboni, vicecomes 235
 Castro, Philipus de 112, 113, 126, 206, 209, 212, 213, 219, 220, 221, 232
 Castroaciolo, Garssias de 12
 Castrofolito, dominus 22
 Castro Novo, Armandus de, frater, 44
 Castronovo, Guillelmus de 9
 Castro Novo, Iaufredus, frater 44
 Castronovo, vicecomes de 9
 Castroveteri de Paylars, Guillelmus de 21, 22
- Castrum Novum* 113
Catalunya 21, 22, 26, 27, 32, 50, 51, 58, 78, 62, 67, 75, 82, 87, 94, 120, 121, 129, 136, 153, 160, 162, 183, 213, 216, 219, 225, 230, 233, 258, 259, 275, 280, 282, 292
- Catalunya, batlle general de v. Cathalonie, baiulus generalis
Catalunya, Deputació del General de 273, 275
 Catalunya, lloctinent del portanveu del governador 308
 Catalunya, portantveus del governador 289
- Cathalonia v. Catalunya*
 Cathalonie, baiulus generalis 67, 69, 104, 173, 219, 225
 Cathalonie, constituciones 46, 119, 121, 124, 156, 159, 162, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 286
Cathalonie, curia generalis 136, 211
 Cathalonie, generalis procurator 124, 145, 152, 155, 158, 160, 165, 174, 177, 180
 Cathalonie, gerens vices procuratori 25, 53, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 98, 107, 108, 112, 113, 127, 188, 189, 190, 192, 193, 198, 238, 241, 243, 244, 252, 261, 276, 278, 303, 306
 Cathalonie, gubernator 137, 291
 Cathalonie, locumtenens gubernatoris 286, 291
Cathalonie, parlamentum 210
- Catahalonie, principatus* 181, 205, 211, 218, 247, 280, 304
 Cathalonie, sindicis civitatum et villarum 52, 54, 104, 105, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 159, 160, 161, 162, 163, 164
Cathalunya v. Catalunya
 Cathalunya, deputats 214, 217
 Cathalunya, procurador general v. Cathalonie, procurator generalis
 Caus, Bernardus de, habitator Villegrasse 16
 Cavallera, Raymundus, iurispetitus, habitator Tarrege 51, 144
 Cebriani, Bernardus, portarius regis 284
 Cenglada, Francesc, de Tarrege 226
 Centeylles, Michaelis de 16
 Cercós, Bernat, de Tarrege 226
 Cerda, Guillelmus 16
 Cerdanya, comte v. Ceritanie, comes
 Cerdanya, comtessa v. Ceritanie, comitissa
Cerdenya v. Sardinia
 Cerdenya, rey v. Sardinie, rex
 Ceritanie, comes 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
Ceritanie, comitatus 62
 Ceritanie, comitissa 200, 203, 221, 224, 251, 264

- Cervaria* 11, 16, 54, 58, 104, 188, 230, 289, 303
Cervaria, castrum 2, 3
Cervaria, Petrus Arnaldi de, miles 21, 22
Cervaria, Raimundus de 7
Cervarie, baiulia 21
Cervarie, baiulus 58, 216, 258, 277
Cervarie, comes 192, 202, 232, 256, 257, 258, 259, 264, 283, 289, 295
Cervarie, curia generalis 188
Cervarie, decanatus 102
Cervarie, decanus 102
Cervarie, iurati 54
Cervarie, paciarii 186
Cervarie, sindici 21, 22, 54, 104
Cervarie, subvicarius 192
Cervarie, vicaria 21, 54, 58, 78, 80, 81, 82, 107, 108, 192, 264
Cervarie, vicarius 78, 79, 82, 83, 84, 86, 108, 124, 132, 134, 141, 191, 192, 212, 216, 258, 277, 295
Cervarie, villa 82, 108
Cervarie et Tarrege, vicaria 73
Cervarie et Tarrege, vicarius 17, 25, 28, 29, 35, 38, 39, 60, 61, 66, 72, 73, 75, 76
Cervera v. Cervaria
Cervera, Francesch, de Tàrrega 226
Cervera, Pere, de Tàrrega 226
Cervera, Petrus, habitator Angularie 16
Cervera, Ramon, de Tàrrega 226
Cervera, veguer de v. *Cervarie*, vicarius
Cerveró, Bernat, de Tàrrega 226
Cervilione, Geraldus de 21, 22
Cervilione [II], Guillelmus de 10
Cervilione [III], Guillelmus de, vicarius *Cervarie et Tarrege* 12, 25
Cervilione [IV], Guillelmus de, gerens vices procuratori 78
Cervilione, Raymundus Alamani, gubernator Cathalonie 291, 295
Cesaraugusta v. Saragoza
Cesaraugustanus, archiepiscopus 62, 64, 76, 77, 90, 107, 108, 191
Cesarauguste, Alffajaria 272
Cespluga, Jacme, de Tàrrega 226
Chodó, Berenguer, de Tàrrega 226
Cidamon v. Sidamon
Cigario, Martinus de, syndicus Gerunde 21, 22
Cigario, Raimundus de, syndicus Gerunde 54
Cigiis, Guillelmus, baiulus generalis Cathalonie 32, 33
Cima, Laurencius, iurisperitus 45
Ciraria, Berengarius de, procurator Petri de Queralto 21, 22
Cirera, Guillelmus ça 311
Cirerols, Berengarius, draparius, syndicus Tarrege 202, 226
Cirerols, Guillem de, de Tàrrega 266
Ciutadylla 51, 71
Claqui, Bertran de 230
Claret, Pere de, notari de Tàrrega 226
Clareto, Bernardus de 299, 300
Claris Vallibus 127, 265, 266, 269, 270, 271
Clavelli, Bernardus, syndicus Ilerde 54
Cleran, castrum 2
Clergue, Pere dez, de Tàrrega 226
Cleriana, Bonanat de, de Tàrrega 226
Codina, Guillem, de Tàrrega 226
Codina, Jacme, ferrer de Tàrrega 226
Codony, Bernat, de Cervaria 54
Cohanerii, Dominicus, expensor domini infantis 257
Cohanerii, Raimundus de, syndicus Apiarie 104
Coldejou, Eymericus, syndicus Cambriils 104
Coll de Nin, Petrus de, syndicus Muredine 104
Colle, Guillelmus de, notarius Barchinone 21, 22
Colomes, Martinus, habitator Villegrasse 92
Colonge, Guillelmus de, habitator Villegrasse 16
Colonico, Guillelmus de, syndicus Barchinone 21, 22
Colteler, Bernardus 25
Columbi, Arnaldus, habitator Tarrege 14
Columbi, Berengarius 299, 300
Columbi, Ferrarius, Ilerdensis episcopus 107, 108

- Coma, Berengarius za, procer Tarrege 25
- Coma, Pere, habitator Tarrege 51
- Comalats, Petrus de, habitator Villegrasse 25
- Comeles, Jacme, de Tàrrega 226
- Comes, Raimundus de 16
- Comitis, Petrus, legum doctor 21, 22, 219, 277
- Compayn, Bernardus 16
- Compayn, Guillelmus, habitator Villegrasse 25
- Conesa, Iacobus, secretarius regis, prothonotarius 173, 200, 219, 235
- Confluentis, comitatus* 62
- Company, Pere, de Tàrrega 226
- Constancia, regina 21
- Conyl, Balagarius de, habitator Villegrasse 16
- Conyll* 71
- Conylla, na, habitatrix Villegrasse 16
- Coponibus, sindici 104
- Copons* 104
- Corbaria, Guilbertus, procurator Cathalonie 155, 158
- Corbela, la* 29, 265, 266, 269, 270, 271
- Corbela, Andreas, syndicus, baiulus Tarrege 202, 209, 222, 277
- Corbela, Guillelmus, syndicus Tarrege 70, 87, 88, 94, 95, 96
- Corbela, Pere, de Tàrrega 226
- Corbela, Petrus, consiliarius Tarrege 44
- Cornelii, Eiximinus 26, 27, 75, 76, 80, 81, 82, 107, 108, 192
- Corral, Berthomeus dez, presbiter Cesarauguste 272
- Corrego, Petrus, civitatis Dertuse 272
- Còrsega, reina de v. Corsice, regina
- Còrsega, rey de v. Corsice, rex
- Corsice, regina 200, 203, 221, 224, 251, 264
- Corsice, regnum* 151
- Corsice, rex 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
- Cortades, Arnaldus 16
- Cortades, Nicolau, habitator Tarrege 51
- Cortilio, Berengarius de, syndicus Barchinone 21, 22
- Cosco, Bertrandus de, procer Tarrege 25
- Costa, Petrus ça, baiulus generalis Cathalonie 219, 225
- Crebay, Pere de, de Tàrrega 226
- Crudiliis, Gaufridus Guilarberti de 75, 76
- Cruylops, Bernat de, de Tàrrega 226
- Cubellis, sindici de 104
- Cubells* 54, 104
- Cubells, castrum de* 2
- Cuberes, Ramon, de Tàrrega 226
- Curia, Guillelmus de 12
- Çabater, Pere, de Tàrrega 226
- Çabater, Ramon, de Tàrrega 226
- Çabaterii, Petrus 299, 300
- Çagal, Iohannes 299, 300
- Çalavinera, Burdus de 296, 299, 300
- Çamedà, Bartholomeus 14
- Çaragoça v. Saragoça

D

- Dalmacius 35, 36, 40, 43
 Dalmacius, vicecomes Rochabertini 232
 Dalmau, Arnau, habitator Tarrege 51
 Dalmau, Remon, de Turricella de Montegrino 54
 Daura, Iacobus, ville Montissoni 272
 Denie, comes 173
 Deo, Petrus de, paciarius Tarrege 16, 44
 Dertusa 22, 43, 46, 48, 49, 54, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 94, 95, 96, 97, 107, 108, 112, 113, 192, 266, 267, 268, 269, 272, 313
 Dertuse, baiulia 21
 Dertuse, consiliarii 54
 Dertuse, sindici 21, 22, 54
 Dertuse, vicaria 21, 54
 Déu, Thomàs de, savi en dret, conseyler de Tàrrega 25, 51, 125, 226
 Diaç, Rodrigo, vicecanceller 141
 Dominicus 113
 Dragó, Iohannes lo 299, 300
 Dulcia, comitissa 4
 Dusay, Arnaldus, consiliarius Barchinone 54
 Dusay, Guillelmus Petri, syndicus Barchinone 21, 22

E

- Elionor, regina 74, 75, 76, 79, 80, 81, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 192, 200, 203, 219, 220, 221, 222, 224, 245, 251, 264
 Elizabet, princeps Castelle 314
 Emposte, castellania 62
 Emposte, castellanus 191
 Empurdani, frontaria 15
 Enricus [I], rex [de França] 1
 Entença, Bernardus Guillelmi de 9, 14
 Entença, Guillelmus de 21, 22, 54
 Ermengardis 2

- Ermengaudus, comes Urgelli 21, 22
 Ermeniri, Berengarius 1
 Ermeniri, Raimundus 1
 Escala, na 16
 Escofet, Romeus, syndicus Villefranche 104
 Escola, Guillelmus 16
 Espigol, en 16
 Estadella, Bernardus, notarius Tarrege 314
 Estela, Matheu de l', habitator Tarrege 16
 Estrader, Raymundus, syndicus Bisulduni 104
 Exades 71
 Exeminus, Sancius 194, 195, 196, 197
 Exercavins v. Xercavins
 Exerica, comes de 311, 312
 Exerica dominus de 75, 76, 77
 Eximinus 187
 Eymerici, Raymundus, syndicus Minorise 21, 22

F

- Fabra, Pere, de Perpinyà 225
 Fabrega, Berengarius za, syndicus Berguitani 104
 Fabregat, Bord, habitator Tarrege 16
 Falcho, Berengarius, baiulis Tayllatelli 42
 Falchs, Bernardus de, castlanus Tayllatelli 42
 Falco, Guillelmus, procer Tarrege 21
 Falgera, Guillelmus 25
 Fanlo, Marchus de 272, 277
 Farel, Guillelmus de 16
 Farel, Raimundus de 16
 Farelli, Arnaldus, procer Tarrege 25
 Ferdinandi de Heredia, Iohannes, castellanus Emposte 191
 Ferdinandus, cancellarius 306
 Ferdinandus, infans 198
 Ferran, Andreu 226
 Ferran, Bernardus, syndicus Tarrege, paher 200, 226, 272
 Ferran, Bernat, fyll de n'Andreu, de Tàrrega 226

- Ferran, Iacobus, procurator Philippi de Castro 219
- Ferrarii, Arnaldus, procer Tarrege 25
- Ferrarii, Arnaldus, syndicus Tarrege 88, 92, 94, 95, 96
- Ferrarii, Berengarius 16
- Ferrarii, Bernardus, de Gerunda 305
- Ferrarii, Bonifacius, legum doctor 51
- Ferrarii, Guillelmus 299, 300
- Ferrarii, Guillelmus, syndicus Aqualate 104
- Ferrarii, Iohannes, notarius 254
- Ferrarii, Petrus, habitator Villegrasse 25
- Ferrarii, Petrus, procurator fiscalis 257
- Ferrarii, Petrus, procurator Philippi de Castro 219
- Ferrelló, Ramon, porter reial 275
- Ferrer, Arnau, habitator Tarrege 51, 87
- Ferrer, Ramon, del carer d'Urgelet 226
- Fesibus, Eimericus de 10
- Figueres* 104
- Figueriis, sindici 104
- Figuerós, Jacme, de Tàrrega 226
- Figuerosa, La* 58
- Figuerosa, castrum de la* 78
- Fiveler, Remon, de Barchinona 54
- Floreiachs, Iacobus de, habitator Villegrasse 51
- Floreiachs, Maria de 16
- Flovia, Arnaldus de, habitator Tarrege 51, 70
- Flovia, Franciscus de, notarius Tarrege 128, 173, 227
- Flovia, Iacobus de, procer Tarrege 25
- Flovià, Jacme de, de Tàrrega 226
- Flovià, Miquel de, paer de Tàrrega 226, 277
- Flovià, Ramon de, conseyler de Tàrrega 226
- Floviano, Poncius de 299, 300
- Floviano, Raimundus 92
- Floviano, Rubeus de 16
- Focibus, Artallus de 9
- Focibus, Eiximinus de 9
- Focibus, Eximinus de 47
- Fogeti, Miro 3
- Folc, Bernardus, procer Tarrege 25
- Folc, Raimundus, procer Tarrege 25, 44
- Folch, Ramonet, de Tàrrega 226
- Folcra, Poncius, syndicus Campi Rotundi 104
- Folquet, Guillelmus, habitator Villegrasse 51
- Folqueti, Franciscus, de Tàrrega 240
- Folqueti, Guillelmus, habitator Tarrege 59
- Folqueti, Michaelus, syndicus Tarrege 202
- Folqueti, Raimundus 16
- Folqueti, Raimundus, syndicus Tarrege, batlle de Tàrrega 173, 202, 203, 226, 240, 272, 277, 301
- Fonollario, Bernardus de, gerens vices procurator Cathalonie 25, 26, 27, 45, 51, 54, 92
- Fonoyll, Anthoni 226
- Fonoyll, Anthoni, fuster de Tàrrega 226
- Fonoyll, Guillem Ramon, de Tàrrega 226
- Fonoyll, Pere, de Tàrrega 226
- Fonoyllet, Bonanatus, habitator Villegrasse 51
- Fonoylleta, na 16
- Font, Berengarius za, habitator Villegrasse 16
- Font, Pere ça, de Tàrrega 226
- Font, Petrus za 16
- Font, Raimundus za, habitator Villegrasse 16
- Fonte, Petrus de, baiulus Villegrasse 25
- Fonte, Raimundus de 92
- Fonte Rubeo, sindici de 104
- Fontlonga, en, habitator Tarrege 16
- Fontrubia* 104
- Forès* 104
- Forès, sindici de 104
- Fornells, Ramon, de Tàrrega 226
- Forner, Guillelmus 16
- Fraga, Guillelmus de, syndicus Ilerde 21, 22
- Francie, rex 22
- Francischus 186

França 207, 208, 214
 Franqueti, Raimundus, procer Tarrege 25
 Fraumir, Lorenz, de Tàrrega 226
 Fresch, Arnaldus, habitator de Manso de Bondia 257
 Frexio, Albertus de, vicarius Barchinone et Vallensis 1, 2, 3
 Fulchoni [VI], Raimundus, vicecomes Cardone 21, 22
 Fulchoni [VII], Raimundus, vicecomes Cardone 58, 62, 90
 Fulconis, Arnaldus, procer Tarrege 25
 Fustgueres, Bernardus de, procer Tarrege 25
 Fuster, Francesch, de Tàrrega 226
 Fusterii, Arnaldus, syndicus Cambrils 104
 Fusterii, Raimundus, de Guimerano 30
 Fuxio, Rogerius Bernardi de, vicecomes Castriboni 235
 Fuylla, Berengarius de, habitator Villegrasse 25
 Fuylla, Bernadus de, paciarius Villegrasse 51
 Fuylla, Guillelmonus de, habitator Tarrege 16
 Fuylla, Guillelmus de, habitator Villegrasse 16, 25
 Fuylla, Guillem de, habitator Tarrege 51

G

Gabia, Periconus 16
 Galacho, Bartholomeus de, clericus de domo episcopi Barchinone 25
 Galcerandus, Vicensis episcopus 93, 102, 103, 179
 Galineriis, Raimundus de 21, 22
 Galterii, Anthonius 299, 300
 Galvany, Bernardus, iurisperitus 284
 Garcia, Anthonius 299, 300
 Garcia, episcopus Burgensis 95
 Garcia, Gondissalbus, consiliarius regis 26, 27, 54, 64, 80, 81, 82, 87, 92, 104, 107, 108, 192

Garcia, Guillelmus, notarius Tarrege 314
 Garcia, Martinus 202
 Garcia, Raymundus, procurator generalis 204
 Garidelli, Raimundus, syndicus Der-tuse 21, 22
 Garrabou, Bernardus, procer Tarrege 25
 Garrabou, Bertrandus 25
 Garreta, Raimundus 36
 Garroger, Guillelmus de, syndicus de Cubellis 104
 Gasto, Oscensis episcopus 58
 Gauterius 296
 Gàver 104
 Gaver, Berengarius de 21, 22
 Gaver, syndici 104
 Genebrosa, Iacobetus 92
 Geraldí, Bernardus, nuncius vicarii Tarrege 285
 Gerardi, Romeus, syndicus Barchinone 21, 22
 Gerau, Berenguer, de Tàrrega 226
 Gerau, Raimundus, consiliarius Tarrege 44
 Gerau, Romeu, de Tàrrega 226
Gerre, monasterium 26, 27
Gerunda 2, 22, 46, 54, 305
Gerunde, baiulia 21
Gerunde, curia generalis 48
 Gerunde, dux 192, 202, 232, 256, 257, 258, 259, 283, 289, 295
Gerunde, episcopatus 54
 Gerunde, iurati 54
 Gerunde, syndici 21, 22, 54
Gerunde, vicaria 21, 54
Gerundensis, comitatus 2
 Gilabert, Joffre, de Tàrrega 226
 Gilaberti, Ferrarius, scriptor regis 173
 Giminellis, syndici 104
 Ginebrosa, Guillelmus de 16
 Ginebrosa, Pericó de, habitator Tarrege 51
 Gitardi, Geribertus 3
 Godenchs, Bernardus de, syndicus Sancti Petri de Auro 104
Golmés 113, 132
 Gomar, Berenguer, de Tàrrega 226

- Gombaldi, Arnaldus 92
 Gombaldi, Guillelmus, procer Tarrege 25
 Gombaldi, Petrus 25
 Gombau, Berenguier, habitator Villegrasse 51
 Gombau, Petrus, rector ecclesie Villegrasse 25
 Gonçalvez, Pero, scrivano de la senyora reyna 87, 90, 91, 95
 Gorovart, Arnaldus 16
 Gossalbo, Matheus, sindicus Dertuse 54
 Gostemps, Petrus de, scriptor regis 191, 192
Granate, regnum 104, 105
 Granelli, Andreas, procer Tarrege 25
 Granelli, Arnaldus 299, 300
 Granelli, Bernardus, paciarius Tarrege 51, 92, 95, 96
 Granelli, Guillelmus, procer Tarrege 25
Granoyers 104
 Granullariorum, sindici 104
Granyena 29, 50, 254, 255, 256, 257, 259, 264, 265, 266, 269, 270, 271
 Granyena, iurati de 256
Granyenella 127, 134, 265, 266, 269, 270, 271
 Gras, Anthoni, de Tàrrega 226
 Gras, Arnaldus 25
 Gras, en 51
 Gras, Guillelmus de 92
 Grassa, Guillelmus, sindicus de Veciana 104
 Grasset, Petrus, sindicus Turricelle de Montegrino 104
 Grau, Bonanat ça 54
 Grau, Guiamó 51
 Grau, Romeus 51
 Grau, Romió 51
 Gravalosa, Raimundus de, sindicus Minorise 104
 Grunni, Franciscus, sindicus Barchinone 104
 Guaamir, Balagarius 16
 Gualcebre, Berengarius, habitator Tarrege 16
 Gualcebre, filius d'en Berengarius, habitator Tarrege 16
 Guanalons, Arnaldus de, sindicus Tarrege 21, 22, 25
 Guanalons, Bernat de, de Tàrrega 226
 Guanalons, Geraldus de, notarius Tarrege 44, 203, 226
 Guanalons, Guillelmonus, consiliarius Tarrege 44
 Guanalons, Guillelmus de, consiliarius Tarrege 25, 44
 Guanalons, Iacobus de, paciarius Tarrege 44, 51
 Guanalons, Poncius de, scriptor Tarrege 226
 Guardia, en, habitator Tarrege 16
 Guardia, Guillelmus, procer Tarrege 25
 Guardia, Petrus 25
 Guardiet, en 16
 Guardiola, Berenguier, de Tàrrega 226
 Guardiola, Raymundus de, sindicus Tarrege 202, 226
 Guarrabou, Berenguier, de Tàrrega 226
 Guerra, Furtinius 6
 Guiam, Bernardus Petri, iurisperitus Verduno 277
 Guillelma, uxor infans Petri v. Montcada, Guillelma de
 Guillelma, uxor Petri de ça Olivella, miles, 60
 Guillelmi, Poncius 8
 Guillelmonus 6
 Guillelmus 46, 50, 52, 54, 55
 Guillelmus 136, 137
 Guillelmus, episcopus Ilerdensis 39
Guillenlam [Aguilella] 16
Guimerà 30, 71, 212
 Guimera, Bernardus de, consiliarius Tarrege 44
 Guimerà, Jacme de, çabater de Tàrrega 226
Guimerano v. Guimerà
 Guimerano, Guillelmus de, gerens vices gubernatoris in Cathalonia 241, 243, 244, 252, 261, 278
Guiminels 104
 Guiner, Berenguier, de Tàrrega 226
 Guitardi, Dalmacius 3

Guiu, Bernat d'en, de Dertusa 54
Gurb 104
 Guyllelmus, episcopus Barchinonensis 219

H

Henricus, comes Trestamerensis, rex
 Castelle 187, 191, 197, 200, 202,
 203, 204, 206, 207, 208, 209, 214,
 222, 245, 251
 Hianes, Gonçalvus 202
Hospital Beati Antonii Tarrege 44
Hospital Iherosolimitani 16, 20, 22,
 241, 243, 252, 278
Hospital Pauperum novum Gerunde
 22
Hospital Sancti Iohannis Iherosolimitani
v. Hospital Iherosolimitani
 Hospitali, Periconus de, de Villa-
 grassa 25
 Hospitalis in castellania Emposte,
 magister 62
 Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani,
 prior ordinis 50
Huesca v. Osca
 Hugeti, Guillelmus 304
 Hugo, cancellarius 131, 156, 171
 Hugo, vicecomes Cardone 235
 Hugoni, Poncius, comes Impuriarum
 et vicecomes Caprarie 21, 22
 Hugueta, Petrus, habitator Villegrasse
 25
 Hugueta, Raimundus 16
 Hulugia, Poncius de 203

I

Iacca 25
 Iacobus 49
 Iacobus 198
 Iacobus, dominus de Exerica 75, 76,
 77
 Iacobus, episcopus Valentinus 232,
 235
 Iacobus, frater domini regis, de
 ordine milicie Muntésie 62
 Iacobus, infans 25, 38

Iacobus, infans, comes Urgelli et
 vicecomes Agerensis 107, 108,
 110, 121, 124, 128
 Iacobus [I], rex 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,
 13, 14, 21, 24, 25, 26, 27
 Iacobus [II], rex 17, 18, 19, 20,
 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28,
 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
 37, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48,
 49, 50, 52, 53, 54, 55, 57, 58,
 60, 62, 63, 72, 78, 110, 162,
 163, 164, 165, 166, 167, 168,
 169, 170, 171, 173
 Iacobus, vicecancellarius 286, 287
 Iaffero, Guillelmus de, legum doctor
 62, 104
 Ianuarii, Guillelmus, syndicus
 Montisalbi 21, 22
 Ianuarii, Iohannes, algutzir domini
 infantis 257
 Ianuarii, Raimundus 273, 275
 Iaspertus 100, 101, 119, 120, 124,
 130, 132, 133, 134, 147, 149, 150,
 151, 152, 153, 154, 160, 161, 168,
 169, 170
 Iaspertus, cancellarius 230, 255
 Iauzbertus [IV], vicecomes Castrinovi
 9
 Iazpertus [V], vicecomes Castrinovi
 21, 22
 Ierovardi, Arnaldus, paciarius Ville-
 grasse 25
 Ildefonsus, rex v. Alfonsus, rex
Ilerda 5, 6, 8, 9, 11, 14, 15, 17, 18,
 19, 21, 22, 23, 25, 35, 36, 37, 40,
 54, 60, 61, 63, 65, 66, 68, 75, 76,
 107, 108, 134, 135, 167, 168, 169,
 170, 171, 173, 175, 176, 177, 194,
 195, 197, 198, 199, 210, 211, 216,
 230, 272, 280, 303
Ilerde, baiulia 21
Ilerde, baiulus 69
Ilerde, episcopus 39, 107, 108
Ilerde, paciarii 54
Ilerde, parlamentum 176
Ilerde, sindici 21, 22, 54
Ilerde, subvicarius 192
Ilerde, supraviciarius 24
Ilerde, vicaria 21, 54, 68, 69, 80, 81,
 107, 110, 192

Ilerde, vicarius 79, 84, 85, 110, 137, 144, 190, 191, 192, 288, 295
 Ilerdensis, precentor 16
 Ilya, Ortus de 5
 Impuriarum, comes 21, 64, 90, 110
Impuriarum, comitatus 21
 Impuriis, Raimundus de, prior ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani in Cathalonia 50
 Invilla, Nicholaus de, comes Terre Nove 112, 113, 126
 Insula, dominus de 80, 81, 82, 107, 108, 192
 Iofre, Bernardus, syndicus Bisulduni 104
 Iohanna, coniux Philipi de Castro 219
 Iohanna, soror Enrici, regis Castelle 222
 Iohanna, uxor Enrici, comitis Trastamere 202
 Iohannes 114, 115, 116
 Iohannes, archiepiscopus Toletanus 62, 64, 90
 Iohannes, Calleritanii archiepiscopus 191
 Iohannes, filius Enrici, comitis Trastamere 202
 Iohannes, infans, dux Gerunde, comes Cervarie 192, 202, 230, 232, 255, 256, 257, 258, 259, 264, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 291, 295, 305
 Iohannes, patriarcha Alexandriae 77
 Iohannis, Bernardus 16
 Iohannis, Guillelmus 16
 Iohannis, Petrus 16, 213, 214, 215, 216, 218, 270
 Iorba, Guillelmus, procer Tarrege 25
 Iorba, Petrus, procer Tarrege 25
 Iorba, Raimundus 16
 Iorda, Berengarius, habitator Villegrasse 16
 Iorda, Petrus 16
 Iordani, Bernardus, dominus de Insula 80, 81, 82, 107, 108, 192
 Iuseu, Dominicus, portarius 50

J

Jorba, Ferrer, de Tàrrega 226
 Jorda, Ioannes, notarius Tarrege 314
 Jordi, Arnau, de Tàrrega 226
 Jover, Pere, de Tàrrega 226
 Julià, Berenguer, de Tàrrega 226
 Juyn, Arnaldus de, syndicus de Pals 104

L

Laceria, Guillelmus de, syndicus Barchinone 21, 22
 Lambardi, Bernardus, mercator 253, 267
 Lambart, Petrus, consiliarius Tarrege 44
 Laurencio, Guillelmus de 44
 Laurencio, Marquesia de, habitatrix Villegrasse 16
 Laurencius 48
 Lauro, Bartholomeus de, scriptor regis 146
 Legionis, princeps 314
 Leó, Johan de, de Tàrrega 226
 Letone, Petrus de, scriptor regis 21, 22
Leyda v. Ilerda
 Leyda, Berengarius de, habitator Villegrasse 16
 Leyda, Guillelmus de, paciarius Villegrasse 16, 25
 Leyda, Petrus de, habitator Villegrasse 16
 Leyda, veguer de v. Ilerde, vicarius Lilet, Ferrer de, batlle general de Catalunya 67, 69, 104
 Lillio, Anthonius Roderici de, iuris doctor 314
 Lobera, Raimundus de, habitator Angularie 16
 Lobet, Borracius, habitator Tarrege 16
 Lobet, Guillem, de Tàrrega 226
 Lobet, Johan, notari de Tàrrega 226
 Lobet, Pericó, de Tàrrega 226
 Lobeta, na 16

Lobeti, Petrus, consiliarius Tarrege 25, 44
 Lobeti, Raimundus, procer Tarrege 25
 Lópiz de Pies, Pere, porter reial 260
 Lor, Barthomeu deç, scrivà reial 141
 Lorencii, Iacobus, syndicus Tarrege 202, 226, 301
Lorens 54
 Lorenz, Anthoni, de Tàrrega 226
 Lorenz, Arnaldus de, procer Tarrege 25
 Lorenz, Bernardus de, procer Tarrege 25
 Lorenz, Francischus, syndicus Tarrege, conseylers 128, 202, 226
 Lorenz, Pere de, habitator Villegrasse 51
 Lorenz, Petrus de, consiliarius Tarrege 44
 Lorenz, Simon de, de Tàrrega, 226
 Loriz, Garcias de, consiliarius regis 59
 Lotgerio, Petrus de, syndicus Villefranche Penitensis 54
Luçà v. Luzano
 Ludovicus [VI], rex [de França] 4
 Lulli, Iacobus, syndicus Barchinone 21, 22
 Luna, comes de 311, 312
 Luna, Iohannes Martini de 202
 Luna, Petrus de, domicellus 126, 191
 Luparia, Raimundus de, habitator Angularie 16
 Lupi, Garcias 189, 191, 192, 193, 238
 Luponis, Guid, precentrix Alfaro 44
 Luppeti, Guillelmus 25
 Luppeti, Petrus, procer Tarrege 25
 Luppeti, Petrus, scriptor regis 47
 Luppi Farnés, Rodericus, iudex 92
 Luppus, cancellarius 290
 Lupus, Cesaraguste archiepiscopus 191
 Luza, Bernardus de, habitator Villegrasse 16, 25
 Luza, Bernardus Guillelmi de 4
 Luza, Iacobus de, habitator Villegrasse 25
 Luza, Raimundus de, habitator Villegrasse 16

Luza, Simo de, habitator Villegrasse 51
Luzà, terminus de 16
Luzano 29, 127, 132, 265, 266, 269, 270, 271
 Luzano, Petrus de, habitator Villegrasse 92

M

Macellarii, Poncius, syndicus Cervarie 54
 Macip, Pere, de Dertusa 54
 Maça, Guillem, porter 285
 Maçana, Pere, conseylers de Tàrrega 226
Magallona 193
 Mager, Pere, de Tàrrega 226
 Magistri, Guillelmus, procer Tarrege 25
 Magistro Arnaldi, Petrus de, paciarius Tarrege 51
 Maior, Raimundetus 299, 300
 Maioricarum, comendator 44
 Maioricarum, regina 200, 203, 221, 224, 251, 264
Maioricarum, regnum 62, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173
 Maioricarum, rex 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294,

- 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
- Maiorice, rex v. Maioricarum, rex
- Maiores, Bernardus, notarius Cervarie 25
- Maiores, Francischus, decanus Urgelli 56
- Maiores, Raymundus, notarius et syndicus Cervarie 25, 54
- Malda, Dalmacius de 299, 300
- Mallol, Arnaldus, habitator Montisalbi 202
- Mallorques, reina de v. Maioricarum, regina
- Mallorques, rey de v. Maioricarum, rex
- Mancipium, Guillelmus 4
- Manso, Martinus de, precentor Oscensis, consiliarius regis 202
- Manya, Antonius, syndicus et notarius Vici 54
- March, Petrus, notarius Barchinone 25
- Marcheti, Michaelis, syndicus Barchinone 21, 22
- Marci, Petrus, thesaurarius regis 26, 27, 36, 40, 54, 62, 104
- Maria, uxor infantis Martini 311
- Mariner, Pere, de Tàrrega 226
- Marques, Berengarius, syndicus Villefranche 104
- Martel, Miquel, consejler de Tàrrega 226
- Marti, Andreas 16
- Marti, Arnaldus, habitator Villegrasse 25
- Marti, Bernardus 16
- Martí, Bernat, de Tàrrega 226
- Marti, Guillelmonus de, habitator Villegrasse 16
- Marti, Guillelmus, consiliarius Tarrege 44
- Marti, Guillelmus, habitator Villegrasse 16, 25
- Martí, infant v. Martinus, infans
- Marti, Petrus 21, 22
- Marti, Petrus de, baiulus de Villagrassa 16
- Marti, Petrus de, habitator Villegrasse 16
- Marti, Raimundus, habitator Villegrasse 16, 25
- Marti, Raimundus, procer Tarrege 25
- Martina, Arsendis 16
- Martina, Ramon, de Tàrrega 226
- Martina, uxor quondam Petri Mut, habitatrix Villegrasse 16
- Martini, Petrus, portarius, habitator Tarrege 155
- Martino, Andreas de, habitator Villegrasse 92
- Martino, Bernardus Iacobus de, habitator Villegrasse 92
- Martinus, habitator Villegrasse 16
- Martinus, infans 308, 311, 312, 313
- Martorel, Arnau, habitator Villegrasse 51
- Martorel, Guillelmus, syndicus Villegrasse 25
- Martorel, Salvatore, habitator Villegrasse 25
- Martorell, Guillem, de Tàrrega 226
- Mas, Guillem, de Tàrrega 226
- Mascarosa, uxor quondam Petri Rubei 16
- Mataplana, Hugo de, comes Pallariensis 21, 22
- Matha, Bartholomeus de, habitator Villegrasse 25
- Maylol, Arnaldus, habitator Villegrasse 25
- Maylorques, Iohan de, batle de Tàrrega 293
- Mayol, Iacme, habitator Villegrasse 51
- Mayolli, Berengarius, consiliarius Barchinone 21, 22
- Mayolli, Petrus, syndicus Barchinone 21, 22
- Mazana, za, habitator Villegrasse 16
- Meda, Anthoni, de Tàrrega 226
- Meda, Born, candeler de Tàrrega 226
- Meda, Guillelmus 14
- Meda, Petrus, habitator Tarrege 16
- Meda, Ramon, consejler de Tàrrega 226
- Meda, Ramon, laurador de Tàrrega 226
- Mediona, Albertus de 12

- Melos, Petrus, sagionis Tarrege 226
Menla, ça 80, 81, 83, 86, 107, 192
Menresa v. Minorisa
 Menresa, Iacobus de, procer Tarrege 25
 Menresa, Pere de, notari, síndic de Tàrrega 226, 240, 275
 Mercader, Iacobus, notarius Villegrasse 16
 Mercader, Iohannes, habitator Villegrasse et locumtenens baiuli 25, 51
 Mercadera, Maria 16
 Mercerii, Matheus, camerlengus 192
 Mes, Iaquetus de 299, 300
 Messegerii, Guillelmus, baiulus Tarrege 25, 44
 Messegerii, Iohannes 266, 269
 Metge, Ramon, de Tàrrega 226
Meyà 54
 Meya, Guillelmus de 25
 Meyler, Ponç, notarius Cervarie 54
 Meylol, Remon, de Montisalbi 54
 Mezina, Arnaldus de, syndicus Cervarie 104
 Michael, Guillelmus, syndicus de Zarreal 104
Michaelis d'Ardèvol, capella 194
Milicia Muntiesie 62, 232
Milicia Sancti Iacobi 73
Milicia Templi 16, 20, 22
Minorisa 2, 25, 54, 104, 230
 Minorise, sindici 21, 22, 54, 104
Minorise et Bages, vicaria 54
 Mir, Berengarius, habitator de Manso de Bondia 257
 Mir, Iacobus, iurisperitus Tamariti 202
 Mirailles, Iacobus de, paciarius Tarrege 70, 87, 88, 92, 94, 95, 96
Miralcamp 71
 Miraliis, Arnaldus de, procurator Philipi de Saluciis 21, 22
 Miraylles, Guillelmus de, habitator Tarrege 51
 Miraylles, Petrus de, consiliarius Tarrege 44
 Miro, sacer 2
 Miró, Ramon, de Tàrrega 226
 Mironis, Arnallus 1
 Miyllaz, Poncius, mercator 253, 267
 Molina, Iohannes de 296, 299, 300
 Molinerii, Guillelmus, vicarius Cervarie et Tarrege 35, 60
 Monandres, Miquel de, de Tàrrega 226
 Monçonis, Burdus de 296
 Moneha, Petrus Examini de 16
 Monello, Petrus de, iudex curie regis, vicecancellarius 25, 26, 27
Montalbà v. Monte Albano
Montanearum de Prades, baiulia 21
 Montanearum de Prades, comes 110, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173
Montanearum de Prades, vicaria 21, 54
Montblanch v. Montisalbi
 Montcada, Guillelma de, domina Montiscatheni et Castriveteris 21, 22
 Montcada [I], Guillelmus de 6, 8
 Montcada [II], Guillelmus de 21, 22
 Montcada, Othonus de 34, 47, 75, 76, 107, 108, 110
 Montcada, Petrus de 6, 7, 8
 Montcada, Raimundus de 8, 14
 Montcateno v. Montcada
 Monte, Petrus de, notarius 104, 105
Monte Albano 51, 265, 266, 269, 270, 271
 Monte Albo, Alexander de, habitator Villegrasse 16
 Montecateno v. Montcada
 Monte Cluso, Guillelmus de 10
 Monte Falconi, sindici 104
 Monte Lauro, Iacobus de, habitator Villegrasse 25
 Monteolivo, Raymundus Berengarii de, camerlengus Elionoris, regine Aragonum 220, 221
 Monte Pavone, Bernardus de 16
Monteperlerio v. Montispessulani
Monterguyl 113
 Monterosso, Iohannes de 231
Monterotg v. Monte Rubeo
Monte Rubeo 80, 81, 83, 86, 107, 132, 192

- Monte Tornesio* 29, 50, 80, 81, 83, 86, 107, 192, 257, 265, 266, 269, 270, 271
Montgay 54, 71
 Montis Albani, comendator 73
Montisalbi 12, 14, 16, 26, 27, 38, 54, 87, 104, 106, 166, 181, 182, 183, 200, 230, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 269, 289
Montisalbi, baiulia 21
Montisalbi, baiulus 275, 277
Montisalbi, dominus 202
Montisalbi, domus Fratrum Minorum 141
Montisalbi, ducissa 314
Montisalbi, dux 313
Montisalbi, sindici 21, 22, 54, 104
Montisalbi, subvicarius 192, 273
Montisalbi, universitas 203
Montisalbi, vicaria 21, 54, 113, 289
Montisalbi, vicarius 79, 84, 113, 192, 275, 277, 295
Montiscatheni et Castriveteris, domina 21, 22
Montisperlesi v. Montispessulani
Montispesulani, dominus 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Montispessulani [Montperler] 51, 92, 113, 127, 265, 266, 269, 270, 271
Montissoni 186, 200, 201, 204, 272, 281, 288
Montissoni, curia generalis 21, 26, 27, 62
Montle, Iohannes de, procer Tarrege 25
Montmaneu et de za Peladela, sindici de 104
Montoliu, Berenguer de, mossèn, camarlench de la reina 223
Montornès v. Monte Tornesio
Montsorriu, castell de 225
Mor 16, 113, 127, 166, 265, 266, 269, 270, 271
Mor, Arnaldus dez 16
Mor, Pelegrinus dez, notarius Villegrasse 5, 16
Mor, serra dez 16
Mor, terminus castris dez 16, 185
Mor, terminus dez 16, 51
Mora, Bernat, de Tàrrega 226
Mora, Petrus za, procer Tarrege 25
Mora, sa 71
Morana, Anthonius 299, 300
Morana, Berengarius za 16
Morana, Romeus de, syndicus Minorise 21, 22
Moraria, Guillelmus de, scriptor regis 126
Moraria, Guillelmus de, syndicus Minorise 54
Morato, Arnaldus, syndicus, paciarius Tarrege 92, 200, 202, 226, 244, 257
Morato, Petrus, habitator Tarrege 92
Moratoní, Franciscus, presbiter Tarrege 254
Morell, Iacobus, habitator de Manso de Bondia 257
Morella 87, 95
Morelli, Petrus, procer Tarrege 25
Mores, Domingo de, de Leyda 54
Moreto, Arnau, notarius Tarrege 54
Moreyll, Bernat, de Tàrrega 226
Moreyll, Jacme, de Tàrrega 226
Moreyll, Pere, de Tàrrega 226
Mostós, Jacme, de Tàrrega 226
Moxó, Anthoni, de Tàrrega 226
Mulner, Bernardus 16
Mulner, Bernat, de Tàrrega 226
Mulner, Guillelmus, notarius Tarrege 128
Mulner, Raymundus, notarius Tarrege 226
Munellis, dominus 22
Munionis, Bonafonatus, notarius 92
Muniz de Vilazan, Iohannes, algatzarius maior 204
Munt, Bernardus de, syndicus Argencole 104
Muntaguda, Guillelmus de 11
Muntblanch, batle de v. Montisalbi, baiulus
Muntblanch, sotsveguer de v. Montisalbi, subvicarius
Muntblanch, veguer de v. Montisalbi, vicarius
Muntblanch, vegueria de v. Montisalbi, vicaria
Muntchada, Berengarius de, syndicus Barchinone 54

- Muntcortés* 78
 Muntçonis, Burdus de 299, 300
 Muntçonis, Raymundus de 299, 300
Muntfalcó 104
Muntlé 78
 Muntle, Guillelmus de, procer Tarrege 25
 Muntlé, Matheu de, de Tàrrega 226
 Muntlé, Pere de, de Tàrrega 226
 Muntler, Bernat de, de Tàrrega 226
 Muntlor, Iacobus de, procurator 25
Muntmaneu e za Peladela 104
Muntoliu 254
 Muntornes, Iacobus de 16
Muntpestilè v. Montispessulani
Muntpeyler v. Montispessulani
 Muntraberg, Guillelmus de, syndicus d'Almaçellis 104
 Muntros, Bernardus de 70
 Muntros, Bonanatus de, procer Tarrege 25
 Muntros, Guillelmus de, iurisperitus 25
 Muntrós, Guillem de, conseyler de Tàrrega 226
 Muntros, Iohannes de, syndicus Tarrege 202, 228, 301
 Muntrós, Iohannet de 301
 Muntros, Petrus de, procer Tarrege 25
 Muntrós, Simon de, de Tàrrega 226
Muntsó v. Montissoni
 Munyonis, Alfonsus, iudex 92
Murcie, regnum 22
 Murcie, rex 21, 22, 23, 24, 25
Murea 104
 Muredine, sindici 104
 Muro, Acardetus de 21, 22
Murvedro v. Murveteris
Murveteris 87, 95
 Mut, Arnaldus, habitator Villegrasse, paciarius 16, 25
 Mut, Petrus 16
 Mut, Ramon, de Tàrrega 226
- N**
- Nadal, Iacobus, consiliarius Tarrege 44
 Nadal, Raimundus, consiliarius Tarrege 44, 226
 Nagera, Galcerandus de, syndicus Barchinone 21, 22
 Nagera, Guillelmus de, syndicus Barchinone 54
 Narcisus, prothonotarius 303, 304, 307, 309, 310
 Nargó, Anthoni de, de Tàrrega 226
 Natalis, Bernardus 121
 Natalis, Bernardus, syndicus Ilerde 21, 22
 Natalis, Iacobus, baiulus, paciarius Tarrege 51, 54, 70, 74, 92
 Natalis, Periconus, curritor vini Tarrege 49
 Natalis, Petrus de, syndicus Tarrege 21, 22
 Natalis, Raimundus 25
 Navarre, comendator 44
 Navarre, rex 202
 Nazam, Salamonis, iudeus Tarrege 97
 Nebot, Arnaldus, habitator Villegrasse 25
 Negret, en, habitator Tarrege 16
 Negret, Petrus, carcerarius Tarrege 97
 Nepotis, Raimundus 199, 226, 227, 228, 244
 Neros, Petrus de, syndicus Granullariorum 104
 Nicholai, Bonenatus, syndicus Villefranche Penitensis 21, 22
 Nicholau, Bonanat, de Tàrrega 226
 Nicholau, Bonanatus, procer Tarrege 25
 Nicholau, Pere, de Tàrrega 226
 Ninot, Periconus, syndicus de Payllarols et de Sancto Antolino 104
 Nogaria, Guillelmus de, notarius regensque scribaniam curie vicarii Barchinone 1, 2, 3
 Nogens, Petrus de, syndicus Cervarie 104
 Nom de Déu, Pere de, de Tàrrega 226
 Novel, Guillem, de Tàrrega 226
 Novella, Petrus, syndicus Gaver 104

O

- Obach, Guillem, de Tarrega 51
 Obach, Petrus, syndicus Tarrega 202, 226
 Oden, Guillelmus d', procer Tarrega 25
 Odena, Raimundus Guillelmi de 7
 Odene, Guillelmus 3
 Odeyn, Guillem d', de Tàrrega 226
 Ofegat, Ponz d', de Tàrrega 226
Ofegato, terminus de 16
Offegato 265, 266, 269, 270, 271
Offegato, castrum de 269
 Offegato, Petrus de, habitator Tarrega 16
 Oldomar, Arnaldus, procer Tarrega 25
 Oldomar, Born, de Tàrrega 226
 Oldomar, Guillelmus, procer Tarrega 25
 Oldomar, Romeus, consiliarius Tarrega 44
 Oldomarii, Petrus, syndicus Tarrega 202, 272
 Oler, Bernardó 301
 Oler, Bernat, de Tàrrega 226
 Oler, Bernat, çabater de Tàrrega 226
 Oler, Ferrarius, vices gerens baiuli Tarrega 128
 Oler, Guillem, habitator Villegrasse 51
 Oliva, Dominicus de la, syndicus Giminellis 104
 Oliva, Petrus de la, syndicus Giminellis 104
 Oliva, Veyà, de Tàrrega 226
 Olivarii, Arnaldus, filius Raiumundi Olivarii 25
 Olivarii, Bernardonus, filius Bernardi Olivarii 25
 Olivarii, Bernardus, de Villagrassa 25
 Olivarii, Raimundus, de Villagrassa 25
 Olivarii, Simó, de Villagrassa 25
 Oliveri, Guillelmus 295
 Oliverii, Bernardus, syndicus Caladarum de Monte Bovino 104
 Oliverii, Franciscus, auditor curie 257
 Oliverii, Guillelmus, scriptor regis 219
 Oliverii, Guillelmus, syndicus Barchinone 54
 Oliverii, Guillelmus, syndicus de Pals 104
 Olivella, Petrus de, miles 45, 60
 Ollarii, Ferrarius, habitator Tarrega 92
 Ollarii, Galcerandus, procer Tarrega 25
 Oller, Guillelmus, syndicus Tarrega 25
 Ollomarii, Guillelmus, consiliarius Barchinone 21, 22
 Olos, Arnaldus de, procurator Guillelmi de Montecatheno 21, 22
 Oltzeto, Bertrandus de, syndicus Barchinone 21, 22
 Oluha, Pere d', habitator Tarrega 51
 Oluya, Bernat d', habitator Tarrega 51
 Oluya, Ponç d' 301
 Olvan, Iacobus d', syndicus Berge 104
Omeladesii, vicecomitatus 62
 Oromir, Berenguer, de Tàrrega 226
 Oromir, Iacobus, procer Tarrega 25
 Oromir, Raimundus 44, 45
 Oromirius, procer Tarrega 25
Orta 31
 Orta, Sancius d', 6
 Ortholanus, habitator Villegrasse 16
 Ortigues, Iaufredus de, scriptor regis 146
 Ortigues, Ramon, corredor de Tàrrega 226
 Ortigues, Ramon, laurador de Tàrrega 226
 Ortis, Arnaldus de, syndicus Montisalbi 104
Osca 41, 87, 91, 94, 95, 96
 Osce, episcopus 58, 211
 Oscensis, precentor 202
Osona, vegueria d' 54
 Osseres, Thomas zes, syndicus Murredine 104
 Osona, habitatrix Tarrega 16

Oulomarii, Guillelmus, vicecan-
cellarius 62, 87

P

Pages, Berengarius, habitator An-
gularie 16

Pages, Berengarius, habitator Ville-
grasse 25

Palacii, Peraconus 299, 300

Palacii, Raymundus 299, 300

Palacio Angularie v. Palau d'Angleola

Palacio, Raimundus de, habitator
Villegrasse 16

Palaciolo, Geraldus de, consiliarius
regis 171, 173, 219

Palau, Bernardus de, procer Tarrege
25

Palau, filius Bernardus de, habitator
Villegrasse 16

Palau d'Angleola 71, 73, 80, 81, 85,
107, 112, 192

Palliarum, baiulia 21

Palliarum vicaria 21, 54, 68, 69

Pallariensi, vicarius 85, 112, 137, 190

Pallariensis, comes 16, 21, 22, 110

*Pallariensis, vicaria v. Palliarum,
vicaria*

Pallerols e Sent Antolí 104

Palmerola, Francesch de, veguer de
Tàrrega 223, 224, 254

Palol, Bernardus de, habitator Tar-
rege 16

Palou, Guillelmus de 231, 232, 233,
234, 235, 236, 237, 253, 265, 266,
267

Pals 104

Pals, sindici de 104

Paneres, Franciscus 299, 300

Paradisio, Iacobus de, habitator Tar-
rege 16

Partcases, Ramon, de Tàrrega 226

Passenant, Guillelmus de 299, 300

Pastor, Bernadó, de Tàrrega 226

Pastor, Bernat, barber de Tàrrega,
226

Pastor, Guillem, de Tàrrega 226

Pastor, Iacme, habitator Villegrasse
51

Pastoris, Bernardus 42

Pastoris, Guillelmus, vicarius et
notarius Tayllatelli 42

Pastoris, Matheus 42

Pastoris, Petrus, locumtenens baiuli
Tayllatelli 42

Pau, Guillelmus de, consiliarius regis
92

Paylars 21, 22, 76, 303

Paylars, Arnaldus de 146

Payllares, Dominicus, syndicus d'Al-
maçellis 104

Payllarols et de Sancto Antolino,
sindici de 104

Payllas, Iacobus de 303

Payllerès, Pere, de Tàrrega 226

Pedret 51

Pedrola 192

Pelicer, Ferrer, notarius Villefranche
Penitensis 54

Pelicer, Matheu, de Tàrrega 226

Peliceria, Pere Romeu de la, de
Barchinona 54

Pellicerii, Franciscus, notarius 284

Pena, Pere de la, de Tàrrega 226

Peols, Guillem, de Tàrrega 226

Pera, Bernat ça, de Villafrancha
Penitensis 54

Pera, Bernat ça, scrivano del senyor
rey 87

Peralta, Andreas Martini de, portarius
maioris 95

Peramola, Berengarius Gombaldi de
4

Peramola, Raimundus 36

Perer, Pere dez, de Tàrrega 226

Perilonibus, Franciscus de, maior-
domus 173

Perpiniani 131, 171, 172, 173, 174,
178, 180, 225

Perpiniani, comendator 44

Perpinyà v. Perpiniani

Perpunter, Ramon, de Tàrrega 226

Perronet, Bernardus, syndicus Mon-
tiscalbi 21, 22

Petra, Bonanatus de, notarius regiis
62

Petra, Bonanatus de, syndicus Bar-
chinone 21, 22

Petra, Valentinus de, notarius 45

- Petrecalis, monasterium* 20
 Petri, Raimundus 5
 Petrus 111, 117, 118, 127
 Petrus, archiepiscopus Cesaraugus-
 tanus, cancellarius regis 62, 64,
 76, 77, 90, 107, 108
 Petrus, archiepiscopus Terrachone
 219
 Petrus, cancellarius 178, 180, 184,
 188, 190, 219, 220, 239, 240, 242,
 262, 263, 266, 268
 Petrus, comes Urgellensis 6
 Petrus, comes Urgelli 235
 Petrus, infans 22, 47
 Petrus, infans, comes Rippacurcie et
 Impurariarum 64, 65, 75, 76, 77,
 78, 90, 92, 110
 Petrus, infans, comes Rippacurcie et
 Montanearum de Prades 126, 162,
 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169,
 170, 171, 173, 174, 176, 184
 Petrus [II], rex 21, 22, 26, 27
 Petrus [III], rex 107, 108, 109, 110,
 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117,
 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125,
 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132,
 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139,
 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147,
 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154,
 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161,
 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168,
 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175,
 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183,
 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190,
 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197,
 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208,
 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215,
 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223,
 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235,
 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242,
 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249,
 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263,
 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270,
 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279,
 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295,
 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303,
 304, 306, 307, 309, 310, 313, 314
 Petrus, vicecomes de Vilamur 110
 Petrus [..]ronart 5
 Peylla, Raimundus 25
 Peyro, Guillelmus, syndicus de
 Montmaneu et de za Peladella
 104
 Peyró, Guillem, de Tàrrega 226
 Philipus [I], rex [de França] 3
 Pi, Francesch dez, de Tàrrega 226
 Piera, Pericó de, habitator Villegrasse
 51
 Pinellis, Bernardus Guillelmi de 21,
 22
 Pinet, en 16
 Pinos, Bertrandus de, scriptor regis
 146
 Pinos, Gauceran de 4
 Pinos, Gaucerandus de 7
 Pinos, Guillelmus, notarius Bar-
 chinone 1, 2, 3
 Pinosio, Petrus Galcerandus de 126,
 232
 Pinya, Johan de, de Tàrrega 226
 Pinyol, Guillem, civis Dertuse 54
 Piquer, Raimundus 16
 Piqueres del Mas, Bernardus 299,
 300
 Piqueres del Mas, Petrus Bertrandi
 299, 300
 Pisa, Raimundus Petri de, agutzil
 reial 284
Plana de la Sala 14
 Planes, Romeus ces, notarius 305
 Podio, Bartholomeus de, scriptor
 regis, notarius 95, 112, 113
 Podio, Bernardus de, scriptor regis
 110
 Podio, Bernardus de, syndicus Ilerde
 54
 Podio, Guillelmus de, legum doctor
 219
 Podio, Iacobus de, scriptor regis 272
 Podio, Iacobus de, syndicus de Turbo
 104
 Podio, Iacobus de, syndicus Sancti
 Petro de Auro 104
 Podio, Stephanus de, notarius
 Barchinone 21, 22, 26, 27, 62
 Podio Alto, Guillelmus de 16
 Podio Alto, sindici 104
 Podio Viridi, Berengarius de 16
 Podoatis, Bernardus de, miles 25
 Pomar, Ramon, de Tàrrega 226

Pomet, Guillem, de Tàrrega 226
 Pometa, Bernat, de Montblanc 273, 275
 Poncii, Raimundus 16
 Poncius, Barchinone episcopus 58, 110
 Ponte, Bernardus de, supraviciarius Ilerde 24, 25
 Ponte, de 256, 258, 259
 Ponz, Bernat, de Tàrrega 226
 Ponz, Guillem, de Tàrrega 226
 Ponz, Iacobus, habitator Villegrasse 25
 Populeti, abbas 262, 265, 266, 269
Populeti, monasterium 20, 104, 105, 122, 132, 133, 196, 265, 266, 269
 Porta, Anthoni, de Tàrrega 226
 Porta, Arnaldus, procer Tarrege 25
 Porta, Arnaldus de, de Villagrassa 25
 Porta, Berenguer, de Tàrrega 226
 Porta, Guillem, de Tàrrega 226
 Porta, Jacme, de Tàrrega 226
 Porta, Petrus de, paciarius Tarrege 51
 Portala, Raimundus, habitator Villegrasse 16
 Portapa, Raymundus de, de Tarrege 240
 Portella, Iacobus de, sindicus Cervarie 21, 22
 Prat, Bernat dez, notarius Bisulduno 54
 Prat, Miquel dez, de Tàrrega 226
 Prato, Petrus de, sindicus Vici 54
 Prats, Balagarius de, habitator Villegrasse 25
Prats de Segarra [Prats de Rei] 289
 Prats e de la Guàrdia Pelosa, sindici de 104
Prats e la Manreana e za Guàrdia Pelosa 104
 Prinenosa, Periconus de, habitator Villegrasse 25
 Prinenosa, Petrus de, habitator Villegrasse 16, 25
Prixana 51, 92, 127, 265, 266, 269, 270, 271
 Provincie, marchio 4, 5
 Proxida, Obsus de, camerlencus 200
 Pugal, Guillelmus Raimundi de 4

Puigalt, Dominicus de 14
Puigraig, castrum 2
 Puiulet, Burdus 299, 300
 Pulcro Castro, Franciscus de, miles consiliarius 192
 Pulcro Loco, Bernardus de, vicarius Tarrege 25
Pulcropodio 113, 132
 Pulcro Visu, Berengarius de, sacrista Vicensis 16
 Putg, Francesch, de Tàrrega 226
 Putgdemàger, Guillem dez, de Tàrrega 226
 Putgraulat, Ramon, de Tàrrega 226
Puygalt 104
 Puyg de Mager, Raimundus de, habitator Tarrege 16
 Puyol, Bernardus, sindicus Dertuse 21, 22
 Puyol, Ramon, de Tàrrega 226

Q

Quer, Guillem des, de Gerunda 54
 Queralto, Berengarius, ianitor regis 284
 Queralto [III], Petrus de 14
 Queralto [IV], Petrus de 21, 22, 34

R

Raedora, habitatrix Tarrege 16
 Rafals, Periconus 16
 Rahonato, Rogerius de, miles 146, 148
 Raiadello, Berengarius de 21, 22
 Raimunda, uxor quondam Arnaldi Rubei 16
 Raimundi, Bernardus 44
 Raimundi, Petrus 44
 Raimundus 4
 Raimundus 31
 Raimundus 65, 74, 75, 76, 77, 107, 108, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 155, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 185
 Raimundus, abbas Gerre 26, 27
 Raimundus, abbas Rivipulli 26, 27

- Raimundus [Berengarii I], comes 1, 2, 3
- Raimundus [Berengarii IV], comes 4
- Raimundus, Valentinus episcopus 58, 62, 77
- Raimundus, vicecomes Cardone 7
- Raimundus, vicecomes de Vilamuro 21, 22
- Raimundus, Vicencis episcopus 179, 205, 229
- Raimundus Berengarii [III], comes 4
- Raimundus Berengarii, infans, comes Montanearum de Prades 110
- Ramon, Arnau 71
- Ramon, Berenguer, habitator Tarrege 51
- Ramon, Bernat, habitator Tarrege 51
- Ramon, Ramon, ferrer del carer de Belloch 226
- Ràpida, la* 71
- Ratera, Ferdinandus de 299, 300
- Ratera, Poncius de, syndicus de Fonte Rubeo 104
- Rateria, Petrus de 299, 300
- Reall, Petrus, portarius regis 184
- Reddrigo, Senfrè 3
- Redon, tozal* 51
- Relato, Berengarius de 221, 224
- Remundi, Bernardus 3
- Rexachs, Raimundus de 16
- Rialb, Iacobus de 16
- Rialp, Berengarius de, habitator Villegrasse 16
- Rialp, Bernardus de, habitator Villegrasse 51
- Rialp, Guillelmus de 25, 92
- Rialp, Iacmetus de, habitator Villegrasse 51
- Rialp, Iacobus de, baiulus Villegrasse 92
- Rialp, Periconus de, filius Guillelmi de Rialp, de Angularia 25
- Rialp, Periconus de, habitator Villegrasse 25
- Riambau* 14
- Riba, Bernardus za, habitator Villegrasse 25
- Riba, Bernat, çabater de Tàrrega 226
- Riba, Mateu, de Dertusa 54
- Riba, Petrus za, habitator Villegrasse 25
- Riba, Raimundus za, habitator Villegrasse 25
- Riba, [...] za, habitator Villegrasse 16
- Ribavellosa, Eiximinus Constancii de, consiliarius domini regis 200
- Ribellis, Raimundus de 8
- Riber, Guillelmus 226
- Ribera, Bernardus za 16
- Ribera, Guillelmus za 16
- Ribera, Pere, habitator Villegrasse 51
- Ribera, Raimundus, habitator Villegrasse 92
- Riberii, Petrus, iurisperitus Ilerde 184
- Ribó, Pere, de Tàrrega 226
- Ribó, Ramon, de Tàrrega 226
- Ricardi, Raimundetus, syndicus Barchinone 54
- Ricardi, Raimundus, syndicus Barchinone 21, 22
- Richulfi, Miro 3
- Ripellis, Poncius de 21, 22
- Ripol, Francesch, de Tàrrega 226
- Rippacurcie, baiulia* 21
- Rippacurcie, comes 64, 90, 110, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173
- Rippacurcie, vicaria* 21
- Ripullesii, baiulia* 21
- Ripullesii, vicaria* 21, 54
- Ripullo, Matheus de, syndicus Cervarie 21, 22
- Riudoveyles* 78
- Rivipulli, monasterium* 26, 27
- Rivo, Petrus de, habitator Villegrasse 16
- Rivosico, Raymundus de, mayordomus 146, 148
- Robolli, Amariosius, iurisperitus 266, 271
- Rocha, Berenguer, de Tàrrega, 226
- Rocha, Bernat, de Tàrrega, 226
- Rocha, Guillem, de Tàrrega 226
- Rocha, Petrus çà, notarius Tarrege 51, 87, 99, 101
- Rocha, Salvador, de Tàrrega 226
- Rochabertini, vicecomes 232

- Rochabertino, Dalmacius de 21, 22
 Rochamora, Raimundus de, comendator Perpiniani 44
 Rociner, Guillem, notari de Tàrrega 226
 Roderii, Petrus, iurisperitus 25
 Rogerii, Arnaldus, comes Pallariensis 76, 110
 Rogerii, Raimundus, comes Pallariensis 16
 Rogerii de Payllàs, Iacobus 303
 Roig, Remon, notarius Dertuse 54
 Roma [Franciscus] 144, 145, 206, 210, 223, 241, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 274, 276, 277, 278
 Romei, Bartholomeus, consiliarius Barchinone 21, 22
 Romeu, Francesch, de Tàrrega 226
 Romeus, Guillelmus, notarius Tarrege 254
 Ros, Bernardus, procer Tarrege 25
 Ros, Petrus, paciarius Tarrege 25
 Ros, Raymundus, syndicus Tarrege 54
 Roselló, comte de v. Rossilionis, comes
 Roselló, comtessa v. Rossilionis, comitissa
 Rossilionis, comes 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
Rossilionis, comitatus 62, 202
 Rossilionis, comitissa 200, 202, 221, 224, 251, 264
 Rotundi, Raimundus, syndicus Ilerde 21, 22
 Roure, Iacobus, syndicus Barchinone 54, 104
 Rovira, Bernat, de Tàrrega 226
 Rovira, Guillelmus de, syndicus Barchinone 54
 Rovira, Raimundus de, consiliarius Barchinone 21, 22
 Roviradech, Iacobus de, syndicus Caladardum de Monte Bovino 104
 Royg, Berengarius, habitator Villegrasse 25
 Royg, Ferrarius, habitator Villegrasse 16, 25
 Royg, Guillem, habitator Villegrasse 51
 Royg, Iacme, habitator Villegrasse 51
 Royg, Iohannes, habitator Villegrasse 51
 Royg, Periconus, habitator Villegrasse 25
 Royg, Petrus, habitator Villegrasse 51
 Roytg, Guillem, notari, conseylor de Tàrrega 226
 Rubei, Arnaldus 16
 Rubei, Berengarius 16
 Rubei, Ferrarius, habitator Villegrasse 16
 Rubei, Iohannes, paciarius Villegrasse 92
 Rubei, Petrus, de Villagrassa 16, 92
Rubei de Floviane, mansus 16
 Rubey, Petrus, loci de Muntoliu 254
 Rufaca, Raimundus, procer Tarrege 25
 Rufacha, Bartholomeus, habitator Tarrege 51
 Rufacha, Bernat, habitator Tarrege 51

Rufacha, Guillelmus, habitator Tarrege 92

S

Sadahò e Riber 104

Sadahon et de Riberio, sindici de 104

Sadao, Guillelmus Petri de 4

Sagarra, Raimundus, habitator de Manso de Bondia 257

Sala, Bonanatus za, procer Tarrege 25, 51, 70

Sala, Franciscus za 44

Sala, Guillelmus de, scriptor regis et notarius 11, 16

Sala, Guillelmus de, syndicus Tarrege 104, 105

Sala, Johan ça, de Tàrrega 226

Sala, Pere ça, cridador de Tàrrega 226

Sala, Petrus ça, habitator Tarrege 14

Sala, Raimundus, syndicus Monte Falconi 104

Sala, Raimundus ça, procer Tarrege 25

Sala, Ramon ça, de Tàrrega 226

Sala, Vincencius za, paciarius Tarrege 44

Salaviridi, Clemens de, scriptor regis 80, 81, 82, 107, 108, 192

Salis, Raimundus de, iudex curie 26, 27

Salliforis, Mir de, syndicus Villefranche Penitensis 21, 22

Salou, Iacobus, syndicus Berge 54

Saluciis, Philipus de 21, 22, 34, 39

Salvador, Ramon, de Tàrrega 226

Samaso, Bartholomeus, syndicus Figueriis 104

Sancia, comitissa 2

Sancii, Gondisalvus, scriptor comitis 202

Sancta Cruce, Berengarius de, syndicus Aqualate 104

Sancta Cruce, Petrus de, syndicus Berge 54

Sancta Maria de Villagrassa, ecclesia 16

Sancta Pace, Poncius de 21, 22

Sanctarum Crucum, domus 194

Sancte Crucis sancteque Eulalie, episcopatus 2

Sancte Marie Gerundensis sedis, episcopatus 2

Sancti Anthonii, ecclesia 194

Sancti Cucuphatis, monasterium 20

Sancti Michaelis, ecclesie Montisalbi 104

Sancti Michaelis, platea 194

Sancti Petri de Ausona, episcopatus 2

Sancti Petro de Auro, sindici 104

Sanctis Crucis, monasterium 16, 20

Sancto Clementio, Raimundus de, syndicus Ilerde 21, 22

Sancto Clementio, Thome de, syndicus Ilerde 54

Sancto Dyonisio, Narcisus de 269

Sancto Felice, Bernardus de, syndicus Terracie 104

Sancto Felicio, Simonus de 14

Sancto Iohanne, campus de 155

Sancto Minato, Berengarius de, consiliarius regis 92, 95

Sancto Petro, Galcerandus de, habitator Villegrasse 92

Santo Petro de Auro, Ferrandus, de Villagrassa 25

Sancto Petro de Auro, Petrus de, habitator Villegrasse 25

Sancto Petro de Auro, Raimundus, habitator Villegrasse 25

Sancto Vicencio, Berengarius de 21, 22

Sancto Vicencio, Petrus de, notarius 206, 209, 222

Santalínia 54

Santa Pace, Hugo de, miles 235

Saragoza 64, 67, 68, 69, 70, 73, 75, 76, 90, 91, 109, 112, 113, 138, 139, 140, 184, 185, 189, 190, 191, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 222, 238, 304, 313

Sardinia 50, 217

Sardinie, insula 257

Sardinie, regina 200, 202, 221, 251, 264

Sardinie, regnum 63, 151, 210

- Sardinie, rex 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
- Sarratex* 265, 266, 269, 270, 271
- Sarta, Berengarius, scriptor infantis 257
- Sartre, Iacobus, syndicus Granullariorum 104
- Scribe, Guillelmus 21, 22
- Seana* 113
- Segalers, Bernardus de, procer Tarrege 25
- Segarra, Guillelmus de, iurisperitus, habitator Tarrege 51
- Segarra, Guillem de, de Tàrrega 226
- Segarra, Petrus de, notarius, paciarius Tarrege 173, 254, 272, 277
- Segarra, Ramon de, de Tàrrega 226
- Segarra, Raymundus de 23
- Seger, Andreas 16
- Seger, Pere, de Tàrrega 226
- Segrera, Anthoni, laurador de Tàrrega 226
- Seguarra, na 16
- Seguerra, Matheu de, de Tàrrega 226
- Segur, Guillelmus, habitator Villegrasse 25
- Selers, Aperici de, notari de Tàrrega 226
- Selers, Ramon de, de Tàrrega 51, 226
- Selva, Guillem, habitator Villegrasse 51
- Selva, Pere, de Tàrrega 226
- Selva, Petrus, notarius Villegrasse 51
- Selvani, Guillelmus, syndicus Villegrasse 25
- Senesterra, Guillelmus de 80, 81, 82, 107, 108, 192
- Sentcliment, Berenguer, de Leyda 54
- Sentcliment, Thomàs, civis Ilerde 54
- Sentellis, Aparicius de 92
- Sent Johan, Jacme de, de Tàrrega 226
- Sent Martí* 71, 113
- Sentpedor* 104
- Sentpedor, Pere de, habitator Villegrasse 51
- Sero, Guillelmus de 16
- Sero, Petrus de 16
- Sero, Raimundus de, notarius Villegrasse 16, 25
- Serra, Berenguer, de Tàrrega 226
- Serra, Bernat, de Tàrrega 226
- Serra, Guillelmus de, syndicus Barchinone 21, 22
- Serra, Jacme, de Tàrrega 226
- Serra, Pere, habitator Villegrasse 51
- Serradello, Bernardus de, scriptor regis 34
- Serres, Bernardus, locumtenens vicarii Tarrege, consejler 44, 203, 226
- Serret, Galcerandus de, iurisperitus Villegrasse 51
- Serriano, Arnaldus de, syndicus Barchinone, 54
- Serriano, Bernardus de 21, 22, 26, 27
- Serriano, Burguetus de, syndicus Barchinone 54, 104
- Sestero, Arnaldus de, consiliarius Tarrege 44
- Seva, Bertrandus de, syndicus Barchinone 54

- Sexons, Jacme, de Tàrrega 226
 Sexons, Pere, de Tàrrega 226
 Sibilia, regina 304
 Sibilia, uxor Arnaldi Columbi, ha-
 bitatrix Tarrege 14
Sicilia 22
 Sicilie, regina 314
 Sicilie, rex 17, 18, 19, 20
Sidamon 71, 73, 80, 81, 85, 107, 112,
 192
 Simon, Pere, de Vich 54
 Sintillis, Gilabertus de, miles 173
 Sisteró, Guillem, de Tàrrega 226
 Socors, Anthonius de, sagionis Tar-
 rege 226
Sola 194
 Sola, Bernardus dez, procer Tarrege
 25
 Soldevila, Jacme de, de Tàrrega 226,
 299, 300
 Soler, Ferrarius dez 16
 Soler, Ferrer, de Tàrrega 226
 Soler, Pere, de Tàrrega 226
 Soliverdar, Matheu, notarius Bar-
 chinone 54
 Solsona, Arnaldus de 16, 25
 Solsona, Berengarius 272
 Solsona, Bernardus de 92
 Solsona, Bord de 16
 Solsona, Iacobus, filius Iohannis de
 Solsona, syndicus et paciarius
 Villegrasse 25, 51, 92
 Solsona, Iacobus, filius quondam
 Arnaldi de Solsona, habitator
 Villegrasse 25
 Solsona, Iohannes de, habitator Ville-
 grille 16, 25
 Solsona, Salvador, habitator Ville-
 grille 51
 Solsona, Simon, de Tàrrega 226
 Sono, Bernardus de, miles 232
 Soquerats, Remon Guillem de, de
 Manresa 54
 Sores, Berenguer de, de Montblanch
 54
Sos 203
 Spania, parias de 2
 Spanyoll, Bort, de Tàrrega 226
 Spayol, Lorenc, de Tàrrega 226
 Spigol, Anthoni, de Tàrrega 226
 Spona, Ramon, de Tàrrega 226
 Spoyla, Guillem, de Tàrrega 226
 Spuny, Berenguer, notari de Tàrre-
 ga 226
 Starer, Ramon, de Tàrrega 226
 Steve, Anthoni, de Tàrrega 226
 Steve, Guillem, conseylor de Tàrre-
 ga 226
Stopanyano, castrum de 2
 Strader, Bonanatus, notarius Tarre-
 ge 203, 226
 Straderio, Bernardus Michaelis, 219
 Subirats, Guillelmus de, procurator
 Guillelmi de Entença 21, 22
 Sugurbi, dominus civitatis 311,
 312
 Sxerica v. Exerica
- T**
- Tagamanent* 104
 Tagamanent, sindici de 104
Taillatelli, terminus 14
 Talavera, Bernardus de 16
 Talavera, Iordanus, procer Tarrege
 25
 Talavera, Iacobus 16
 Talavera, Raimundus, habitator Ville-
 grille 25
 Talladello v. Tayladel
Tamarit, castrum 2
Tamaritus Litaria 202, 203
Tarachone v. Terrachona
 Tarazona, Golçalvo de, nuncius vi-
 carii Tarrege 285
 Tareçona v. Tirasona
Tarraga v. Tàrrega
Tàrrega 4, 7, 8, 13, 16, 22, 24, 25, 54,
 72, 87, 104, 109, 189, 229, 230,
 256, 258, 268, 293, 301, 303, 312,
 313
 Tarrega, Bartholomeua de, habitatrix
 Villegrasse 16
 Tàrrega, batlle de v. Tarrege, baiulus
 Tàrrega, bayle de v. Tarrege, baiulus
 Tarrega, Bernardus de, iurisperitus
 Tarrege 226, 267
 Tàrrega, conseylers de v. Tarrege,
 consiliarii

- Tarrega, Dominicus de, habitator Villegrasse 16
- Tarrega, Dominicus de, procer Tarrege 25
- Tarrega, Guillelmus de, paciarius Tarrege 25
- Tarrega, Iacobus de 16
- Tarrega, mostaçafs de 51, 130
- Tarrega, pahers de v. Tarrege, paciarii
- Tarrega, Pere de, de Tarrega 226
- Tarrega, Petrus, sindicus de Cabra 104
- Tarrega, senyor de v. Tarrege, dominus
- Tarrega, síndics de v. Tarrege, sindici
- Tarrega, veguer de v. Tarrege, vicarius
- Tarrega, vegueria de v. Tarrege, vicaria*
- Tarrege, aliama iudeorum* 139
- Tarrege, baiulia* 21, 49, 114
- Tarrege, baiulus 5, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 22, 25, 30, 31, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 47, 48, 50, 51, 70, 77, 92, 98, 106, 109, 114, 115, 116, 117, 118, 127, 133, 134, 138, 141, 143, 155, 156, 157, 166, 167, 171, 172, 173, 174, 178, 184, 187, 196, 197, 198, 207, 208, 209, 215, 216, 226, 239, 245, 246, 250, 251, 252, 258, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 287, 293, 294, 303, 309, 310, 313
- Tarrege, castlanus 287
- Tarrege, castrum* 1, 2, 3, 6
- Tarrege, consiliarii 44, 68, 69, 81, 107, 135, 192, 226
- Tarrege, consilius* 95, 142, 180, 226
- Tarrege, conventus Fratrum Minorum* 157
- Tarrege, curia* 12, 14, 18, 20
- Tarrege, curia vicarie* 61
- Tarrege, curritoria vini* 49
- Tarrege, decanatus* 102, 229
- Tarrege, decanus 102, 179, 205, 229
- Tarrege, dominus 202, 204, 281, 313
- Tarrege, ecclesia* 45
- Tarrege, iuratii 232, 308
- Tarrege, locumtenens vicarii 203
- Tarrege, locumtenens ville 35
- Tarrege, nuncii 170
- Tarrege, paciarii 15, 25, 30, 34, 39, 40, 44, 45, 47, 49, 51, 57, 68, 69, 77, 81, 92, 93, 94, 95, 107, 109, 110, 114, 115, 116, 118, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 131, 133, 134, 135, 139, 140, 142, 145, 156, 167, 171, 173, 174, 179, 180, 181, 182, 183, 186, 187, 190, 192, 199, 201, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 211, 214, 218, 222, 225, 226, 229, 231, 232, 240, 243, 252, 253, 258, 259, 260, 264, 265, 266, 268, 269, 276, 277, 278, 281, 283, 286, 290, 295, 301, 303, 305, 308, 312, 313
- Tarrege, proceres 25
- Tarrege, sagionia* 49
- Tarrege, sindici 21, 22, 25, 54, 88, 104, 146, 154, 158, 176, 202
- Tarrege, subvicaria* 80, 81, 83, 85, 107, 112, 113, 192
- Tarrege, subvicarius 80, 81, 83, 85, 107, 112, 113, 168, 192, 294
- Tarrege, terminus* 7, 8, 14, 20, 24, 35, 40, 51, 60, 61, 66, 118
- Tarrege, universitas* 12, 13, 14, 18, 24, 25, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 41, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 72, 73, 79, 81, 84, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 107, 110, 117, 118, 127, 128, 135, 141, 145, 146, 154, 158, 172, 173, 175, 177, 186, 190, 192, 194, 195, 203, 210, 212, 213, 215, 216, 227, 231, 234, 237, 238, 241, 243, 244, 246, 252, 253, 254, 259, 271, 275, 276, 277, 278, 283, 284, 285, 290, 291, 292, 294, 303, 307, 313, 314
- Tarrege, vicaria* 21, 40, 49, 54, 55, 58, 71, 72, 73, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 107, 108, 112, 113, 118, 124, 128, 132, 91, 192, 233, 243, 244, 252, 273, 278
- Tarrege, vicarius 12, 14, 25, 39, 58, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 98, 106, 107, 108, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 124, 132, 156, 168, 170, 171, 173, 174, 185, 191, 192, 207, 208, 215, 216, 217, 223, 224, 239, 243, 244, 246, 250, 252, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 265,

- 269, 270, 271, 272, 277, 280, 282, 283, 285, 287, 292, 294, 303
- Tarrega, vices gerens baiuli 128
- Tarrega, villa* 6, 9, 12, 13, 14, 19, 20, 28, 35, 36, 40, 43, 47, 56, 57, 58, 59, 60, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 108, 110, 118, 126, 127, 128, 129, 138, 146, 151, 158, 168, 169, 179, 180, 185, 191, 192, 193, 194, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 212, 213, 215, 222, 223, 224, 228, 229, 230, 233, 235, 236, 242, 247, 248, 249, 258, 274, 280, 282, 283, 284, 287, 288, 289, 290, 293, 295, 297, 302, 306, 308, 311, 314
- Tayladel 29, 42, 50, 55, 71, 127, 265, 266, 269, 270, 271
- Tayladel, Francesch, de Tàrrega 226
- Tayladell v. Tayladel*
- Taylladella, na, habitatrix Tarrega 16
- Tayllatelli, baiulus 42
- Tayllatelli, castlanus 42
- Tayllatelli, locumtenens baiuli 42
- Tayllatelli, rector ecclesie 42
- Tautavolus* 202
- Teneyllo, Petrus, rector ecclesie Tayllatelli 42
- Terason v. Tirasona*
- Termenes, Petrus de, sindicus Montisalbi 54
- Térmens, Berenguer, de Tàrrega 226
- Terrachona* 12, 14, 62, 89, 93, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 167, 171, 173, 239, 240, 241, 242
- Terrachone, archiepiscopus 5, 45, 110, 219
- Terracie, sindici 104
- Terracona v. Terrachona*
- Terraza 104
- Terraza, Bernardus 25
- Terreni, Petrus, sindicus Dertuse 54
- Terre Nove, comes 112, 113, 126
- Terrés, serra dels* 51
- Thomàs, iacme 51
- Thora, Ferrarius de 16
- Ticionis, Antiquus, sindicus Barchinone 21, 22
- Timoneda, Bernardus, sindicus de Forès 104
- Timor* 104
- Timor, Raimundus de 8
- Timor, sindici 104
- Tirasona* 72, 73, 74, 87
- Toletanus, archiepiscopus 62, 64, 90
- Tolra, Matheus 16
- Tolra, Romeus, consiliarius Tarrega 25, 44
- Tora, Berengarius de, habitator Villegrasse 25
- Tora, Ferrerius de, habitator Villegrasse 16, 92
- Tordera, Anthoni, de Tàrrega 226
- Tordera, Francesch, de Tàrrega 226
- Toroela de Montgrí* 104
- Torramiya, Petrus de, sindicus Coponibus 104
- Torre, Arnau ça, de Tàrrega 226
- Torrefeyta, Arnau, habitator Villegrasse 51
- Torrefeyta, Laurencius, habitator Villegrasse 51
- Torrefeyta, Maymonus 92
- Torrent, Guillem dez, de Tarrega 51
- Torres, Berenguer çes, notarius Minorise 54
- Torres, Bernardus zes, sindicus Podio Alto 104
- Torres, Iacobus de, civitatis Ilerde 272
- Tortades, Arnaldus, habitator Tarrega 16
- Tortosa v. Dertusa*
- Tous, Petrus de, magister Milicie Munesie 62, 232
- Toylano, Raimundus de, iudex curie 21, 22, 23, 26, 27
- Tragurano, Iaspertus de, regens officium cancellariam 146
- Traza, Bonanatus, procer Tarrega 25
- Trebayllos, Petrus, habitator Tarrega 51, 92
- Trestamere, comitissa 202
- Trestamerensis, comes 187, 189, 191, 192, 197, 200, 202, 203, 204, 206, 231, 232, 245, 251
- Tria, Pere ça, notarius Gerunde 54
- Tulet, Dominicus 16

Turbo, sindici de 104
 Turribus, Berengarius de, syndicus
 Minorise 54
Turricellis de Montegrino, baiulia 54
 Turricellis de Montegrino, sindici 54,
 104
 Turrifactor, Guillelmus de, habitator
 Villegrasse 16
 Turrifactor, Iohannes de, precentor
 Ilerdensis 16
 Turrifactor, Petrus, habitator Ville-
 grasse 25

U

Udalardi, Petrus 3
 Ulzinellis, Bernardus de, thesaurarius
 regis 138, 173, 183, 186
Uniuscastrum 202
 Urgel, comte d' 6, 8, 9, 10, 11, 12,
 13, 14, 21, 22, 34, 54, 59, 60, 61,
 71, 107, 110, 121, 235
Urgell 71, 290, 311
 Urgellensis, comes v. Urgel, comte d'
 Urgelli, comes v. Urgel, comte d'
Urgelli, decanatus 56, 57, 93
 Urgelli, decanus 56, 57, 261, 266,
 269, 280, 298, 302
 Urrea, Iohannes Eiximini d' 64, 90
 Urrea, Iohannes Eiximini d', iunior,
 112, 113, 191
Uxefave 21, 22

V

Val de Lort, Periconus de 16
València 24, 28, 29, 32, 76, 77, 87,
 94, 95, 114, 115, 116, 118, 123,
 155, 156, 167, 171, 173, 227, 228,
 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237,
 270, 271, 306, 307, 308, 309, 310,
 311
 València, reina de v. Valencie, regina
 València, rey de v. Valencie, rex
 Valencie, episcopus 9, 58, 62, 77,
 232, 235
 Valencie, regina 200, 202, 221, 224,
 251, 264

Valencie, regnum 87, 95
 Valencie, rex 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13,
 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22,
 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31,
 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41,
 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53,
 54, 55, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 66,
 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78,
 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87,
 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 101, 104,
 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113,
 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127,
 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135,
 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143,
 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150,
 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157,
 158, 159, 160, 161, 171, 172, 173,
 174, 175, 176, 177, 178, 180, 181,
 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188,
 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195,
 196, 197, 199, 200, 201, 202, 206,
 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213,
 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220,
 222, 223, 227, 228, 231, 232, 233,
 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240,
 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247,
 248, 249, 250, 252, 253, 260, 261,
 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268,
 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277,
 278, 279, 280, 288, 290, 291, 292,
 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300,
 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310
Valerna 265, 266, 269, 270, 271
 Valerna, Arnaldus, procer Tarrege 25
 Valerna, Bonanatus 25
 Valerna, Raimundus, procer Tarrege
 25
 Valerna, Romeus, procer Tarrege 25,
 51, 104, 105
 Valernonus 25
 Valle, Bertrandus de, scriptor regis
 87, 219, 269, 294, 295, 296
 Vallemolli, Bernardus de, syndicus
 Villefranche Penitensis 21, 22
Vallensis, baiulia 21
Vallensis, vicaria 21, 54
 Vallesica, Guillelmus de, iurisperitus
 45
Vallfagona 71

- Vallibus* 209
Vallispirii, comitatus 62
Vallis Sancte, monasterium 20
 Vallo, Bertrandus de, legum doctor
 Herde, 216, 219, 265, 266, 271
 Vallo, Petrus de 291
Valmajor 51
 Vals, Bernardus, procer Tarrege 25
 Vals, Ferrarius d'en, habitator Tarrege
 16
 Vals, Thomas d'en 23, 25
 Valvo, Berengarius de 16
 Vaquer, Petrus, habitator Tarrege
 202
 Vayltaylada, Guillelmus de, paciarius
 Villegrasse 25
Veciana 104
Veciana, sindici 104
 Veger, Borracius, habitator Ville-
 grasse 16
 Vella, Guillelmus za, de Vilagrassa
 92
 Venrel, Pere, de Barchinona 54
 Verdegerii, Iacobus, expensor domini
 infantis 257
 Verdú, Berenguer, fuster de Tàrrega
 226
 Verdu, Bernardus, procer Tarrege 25
 Verdú, Domingo, de Tàrrega 226
 Verdú, Guillem, de Tàrrega 226
 Verdu, Iacobus, paciarius Tarrege
 25, 51
 Verdu, Raimundus 25
Verduno 5, 29, 51, 80, 81, 83, 86, 102,
 107, 127, 192, 262, 265, 266, 269,
 270, 271
 Verduno, baiulus 133
 Verduno, maioralis 265, 266, 269
 Verneto, Arbertus de 21, 22
 Verneto, Thomas de, vicarius Tarrege
 et Cervarie 17
 Veylla, Pere za, habitator Tarrege 51
Vicensis, diocesis 314
Vicensis, episcopus 45, 56, 57, 93,
 102, 103, 179, 205, 229, 283
Vicensis, sacrista 16
 Vicent, Berenguer, de Tàrrega 226
 Vici, sindici 54
Vich 104, 179, 229
Vicus v. Vich
- Vidal, Bernat, de Tàrrega 226
 Vidal, Pere, fuster de Tàrrega 226
 Vilafrancha, Berthomeu de, cavaler,
 portantveus de governador de
 Cathalunya 289
*Vilafrancha de Penadès v. Villafrancha
 Penitensis*
 Vilagrassa, bayle de v. Villegrasse,
 baiulus
 Vilalbino, dominus 22
 Vilalta, Bernardus, procer Tarrege
 25
 Vilamuro, vicecomes de 21, 22, 110
 Vilanova, Ramon de, tresorer reial
 225
 Vilar, Arnaldus dez, sindicus Ville-
 grasse 25, 92
 Vilar, Berenguer, de Tàrrega 226
 Vilar, Bernardus dez, habitator
 Villegrasse 16, 25
 Vilar, Bonanatus dez 92
 Vilar, Guillelmus dez, habitator
 Villegrasse 16, 51
 Vilar, Iacobus dez, campsor Bar-
 chinone 183
 Vilar, Iacobus dez 16
 Vilar, Periconus dez 92
 Vilar, Raimundus dez, paciarius
 Villegrasse 16, 25
 Vilario, Petrus de, sindicus Bar-
 chinone 21, 22
 Vilella, Guillelmus, sindicus Minori-
 se 104
 Vilet, Pere, de Tàrrega 226
 Villafrancha, Ferrarius de 21, 22
 Villafrancha, Galcerandus 21, 22
 Villafrancha, Petrus de, consiliarius
 Barchinone 54
 Villafrancha, Petrus de, sindicus
 Barchinone 21, 22
Villafrancha Penitensis 54, 104, 136,
 147, 148, 149, 150, 152, 153, 230
Villafrancha Penitensis, curia generalis
 165, 218
*Villafrancha Penitensis, monasterium
 Fratrum Minores* 146
Vilagrassa 5, 7, 25, 55, 67, 71, 75, 76,
 89, 104, 105, 200, 292
Villa Nova 113
 Villanova, Raimundus de 21, 22

Villanova, Vitalis de, comendator
Montis Albani 73, 112
Villefranche Penitensis, baiulia 21
Villefranche Penitensis, iurati 54
Villefranche Penitensis, parlamentus
151
Villefranche Penitensis, sindici 21,
22, 54, 104
Villefranche Penitensis, vicaria 21, 54,
233
Villefranche Penitensis, vicarius 79,
84
Villegrasse, baiulus 16, 25, 51, 55, 61,
66, 72, 76, 92, 106, 141, 167, 170,
171, 173, 174, 292
Villegrasse, dominus 202
Villegrasse, mostaçafs de 51
Villegrasse, paciarii 25, 61, 66, 167,
171, 173, 174
Villegrasse, rector ecclesie 25
Villegrasse, sindici 25, 146
Villegrasse, terminus 7, 51
Villegrasse, universitas 25, 32, 33,
51, 99, 100, 101, 141, 146, 203,
292
Villegrasse, universitas hominum 25,
76
Villegrasse, villa 92, 99, 101, 311
Vinader, Bernardus 16
Vinaterii, Raimundus, legum docto-
re 1, 2, 3, 44, 62, 87, 95
Violeta, Michaelis 12
Vitalis, Bernardus 11
Vitalis, Petrus, baiulus de Manso de
Bondia 257
Vitalis, Petrus, habitator Villegrasse
25
Viver, Bernardus de, habitator Tar-
rege 16
Viver, Raimundus, procer Tarrege 25
Viver, Ramon, de Tàrrega 226
Vives, Petrus, consiliarius Tarrege 44
Volta, Arnaldus, syndicus de Fonte
Rubeo 104

X

Xàtiva 87
Xercavins 5

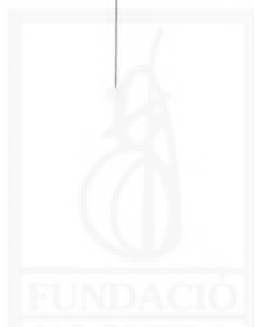
Z

Zabata, Iohannes Petri 44
Zabater, Berengarius 16
Zabater, Bernardus, habitator Ville-
grasse 16
Zabater, Bonanatus, habitator Ville-
grasse 25
Zabater, Ferrarius, habitator Ville-
grasse 16
Zabater, Guillelmus, habitator Ville-
grasse 16
Zabater, Iacobus 16
Zabater, Michaelis, habitator Ville-
grasse 16, 25
Zabater, Pedrol, habitator Villegrasse
16
Zabater, Petrus 16
Zabater, Raimundus, paciarius Ville-
grasse 16, 25, 51
Zanou, Raimundus, syndicus Campi
Rotundi 104
Zapata, Michaelis Petri 80, 81, 82,
107, 108, 112, 113, 192
Zarreal 104
Zarreal, sindici de 104
Zasala, Petrus, preconerius Tarrege
293
Zassala, Petrus, presbiter Tarrege
254
Zaval, Iacobus, syndicus Montisalbi
104
Zaveylla, Petrus, habitator Tarrege
16, 25
Zespital, Berengarius 16
Zespital, Bernardus, habitator Ville-
grasse 16, 25
Zespital, Periconus, habitator Ville-
grasse 25
Zespital, Petrus, habitator Villegrasse
16, 25
Zespluga, Bernardus, habitator Ville-
grasse 16
Zolius, Arnaldus 16
Zolius, Guillelmonus, habitator Ville-
grasse 16
Zolius, Guillelmus, habitator Ville-
grasse 16
Zolius, Petrus, habitator Villegrasse
92

Zolius, Raimundus, habitator Ville-
grasse 25
Zoliver, Periconus, habitator Ville-
grasse 25
Zoliver, Petrus, paciarius Villegrasse
51, 92

Zoliver, Simon, habitator Villegrasse
25, 51
Zulul, Berengarius, habitator Ville-
grasse 25

Índex general

Introducció	7
L'edició dels documents	21
Abreviatures utilitzades	25
Documents	27
Relació dels documents segons llur disposició en els tres volums dels llibres de privilegis de Tàrrrega	535
Índex de privilegis	541
Índex toponomàstic	569
Índex general	607
Publicacions de la Fundació Noguera	609

FUNDACIÓ NOGUERA, constituïda el 20 de juliol de 1976
pel notari de Barcelona Raimon Noguera Guzman

Antics presidents: Raimon NOGUERA GUZMAN
Lluís FIGA I FAURA

Patronat

President: Josep M. PUIG SALELLAS

Vocals: Robert FOLLIA I CAMPS

Joan J. LÓPEZ BURNIOL

Lluís M. ROCA-SASTRE I MONCUNILL

Jordi FIGA I LÓPEZ-PALOP

Enric BRANCÓS NÚÑEZ

Secretari: Lluís JOU I MIRABENT

Director de Publicacions: Josep Maria SANS I TRAVÉ

Publicacions de la Fundació Noguera

Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya

- Vinyet PANYELLA: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sitges*. Barcelona, 1981.
1. Antoni JORDÀ I FERNÁNDEZ: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Vilafranca del Penedès*. Barcelona, 1983.
 2. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Lleida*. Barcelona, 1983.
 3. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Tremp*. Barcelona, 1983.
 4. Sebastià BOSOM I ISERN i Salvador GALCERAN i VIGUÉ: *Catàleg dels Protocols de Puigcerdà*. Barcelona, 1983.
 5. Pere PUIG I USTRELL i Josep SANLLEHÍ I UBACH: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Terrassa*. Barcelona, 1984.
 6. Josefina MOLINERO: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sabadell*. Barcelona, 1984.
 7. Ramon PLANES I ALBETS: *Catàleg dels Protocols Notarials dels Arxius de Solsona*. Barcelona, 1985.

8. MONTSERRAT CANELA I GARAYOA I MONTSE GARRABOU I PERES: *Catàleg dels Protocols de Cervera*. Barcelona, 1986.
9. LLUÏSA CASES I LOSCOS I IMMA OLLICH I CASTANYER: *Catàleg dels Arxius Notarials de Vic*. Barcelona, 1986.
10. JOAN PAPELL I TARDIU: *Catàleg dels Protocols de Valls*. Barcelona, 1989.
11. LLUÏSA CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Barcelona*. Barcelona, 1990.
12. ALBERT TORRA PÉREZ I M.^a LUZ RETUERTA JIMÉNEZ: *Catàleg dels Protocols Notarials de l'antic districte de Sant Feliu de Llobregat*. Barcelona, 1991.
13. JOAN FARRÉ I VILADRICH: *Catàleg dels Protocols de Balaguer*. Barcelona, 1991.
14. J. M. PONS I GURI I HUG PALOU I MIQUEL: *Catàleg de l'Arxiu Històric Notarial d'Arenys de Mar*. Barcelona, 1992.
15. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum I. Barcelona, 1993.
16. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum II. Barcelona, 1993.
17. MARIA LLUÏSA CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu de Protocols del districte notarial de Sort*. Barcelona, 1995.
18. ANNA SABANÉS ALBERICH: *Inventari de l'Arxiu de Protocols Notarials del Vendrell*. Barcelona, 1995.
19. JOSEP M. T. GRAU I PUJOL: *Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners*. Barcelona, 1995.
20. M. A. ADROER I PELLICER, J. M. T. GRAU I PUJOL, J. MATAS I BALAGUER: *Catàleg dels Protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona, 1996.
21. MARTA VIVES I SABATÉ: *L'Arxiu de Protocols del districte d'Igualada*. Barcelona, 1997.

Textos i Documents

1. GERMÀ COLON I ARCADÍ GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. I. Barcelona, 1981.
2. GERMÀ COLON I ARCADÍ GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. II. Barcelona, 1982.
3. GERMÀ COLON I ARCADÍ GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 1. Estudi jurídic. Barcelona, 1984.
4. GERMÀ COLON I ARCADÍ GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 2. Diplomatarí. Barcelona, 1984.
5. ANTONÍ UDINA I ABELLÓ: *La successió testada a la Catalunya altomedieval*. Barcelona, 1984.
6. JOAN BASTARDAS I PARERA: *Usatges de Barcelona*. Barcelona, 1984 (2.ª edició 1991).
7. JOSEP MARIA PONS GURI: *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*. Barcelona, 1984.
8. JESÚS ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Vol. I. Barcelona, 1985.
9. JESÚS ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Vol. II. Barcelona, 1985.
10. JESÚS ALTURO I PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Vol. III. Barcelona, 1985.
11. ARCADÍ GARCIA I SANZ I JOSEP MARIA MADURELL I MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Vol. I. Barcelona, 1986.
12. ARCADÍ GARCIA I SANZ I JOSEP MARIA MADURELL I MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Vol. II. Barcelona, 1986.

13. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÈS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Vol. I. Barcelona, 1987.
14. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÈS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Vol. II. Barcelona, 1987.
15. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. IV. Barcelona, 1987.
16. Josep Maria PONS i GURI: *Les col·leccions de costums de Girona*. Barcelona, 1988.
17. Pere PUIG i USTRELL, Teresa CARDELLACH i GIMÈNEZ, Montserrat ROYES i PUJOAN i Judit TAPIOLAS i BADIELLA: *Pergamins de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, 1279-1387*. Barcelona, 1988.
18. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader- Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles xi-xviii)*. Vol. I. Barcelona, 1989.
19. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader-Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles xi-xviii)*. Vol. II. Barcelona, 1989.
20. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum I. Barcelona, 1989.
21. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum II. Barcelona, 1989.
22. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona, 1989.
23. J. M. PONS i GURI i Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: *Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric Municipal de Calella*. Barcelona, 1990.
24. Max TURULL i RUBINAT: *La configuració jurídica del municipi Baix-Medieval*. Barcelona, 1990.
25. Maria del Carmen ÀLVAREZ MÁRQUEZ: *La Baronia de la Conca d'Òdena*. Barcelona, 1990.
26. Margarida ANGLADA, M. Àngels FERNÁNDEZ i Concepció PETIT: *Els quatre llibres de la reina Elionor de Sicília a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona*. Barcelona, 1992.
27. Jordi ANDREU i DAUFI, Josep CANELA i FARRÉ i M. Àngels SERRA i TORRENT: *El llibre de comptes com a font per a l'estudi d'un casal noble de mitjan segle XV. Primer llibre memorial començat per la senyora dona Sanxa Ximenis de Fox e de Cabrera e de Navalles*. Barcelona, 1992.
28. Josep M. SANS i TRAVE: *Dietari o Llibre de Jornades (1411-1484) de Jaume Safont*. Barcelona, 1992.
29. Montserrat BAJET i ROYO: *El mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el segle XVI. Edició del "Llibre de les Ordinacions"*. Barcelona, 1994.
30. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV*. Volum I. Barcelona, 1995.
31. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV*. Volum II. Barcelona, 1995.

Estudis

1. AA. DD.: *Estudis sobre història de la Institució Notarial a Catalunya, en honor de Raimon Noguera*. Barcelona, 1988.
2. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. I. Actes del I.º Simposi Internacional de 1990. Barcelona, 1991.
3. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. II. Actes del II.º Simposi Internacional de 1991. Barcelona, 1992.

4. Àngel MARTÍNEZ SARRIÓ: *Monjos i clergues a la recerca del Notariat. Estudi dels documents llatins de l'abadia de Sankt Gallen (segles VIII-XII)*. Barcelona, 1992.
5. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *Ius proprium - Ius commune a Europa. El dret comú i Catalunya*, III. Actes del IIIer Simposi Internacional de 1992. Barcelona, 1993.
6. Arcadi GARCIA I SANZ i Núria COLL i JULIÀ †: *Galeres mercants catalanes dels segles XIV i XV*, Barcelona, 1994.
7. AA.DD.: *Actes del I Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 1994.
8. Belén MORENO CLAVERÍAS: *La contractació agrària a l'Alt Penedès durant el segle XVIII. El contracte de rabassa morta i l'expansió de la vinya*. Barcelona, 1995.
9. Josep M. PUIG SALELLAS: *De remences a rendistes: els Salellas (1322-1935)*. Barcelona 1996.
10. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IV. Actes del IVt Simposi Internacional de 1994. Barcelona, 1995.
11. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, V. Actes del Vè Simposi Internacional de 1995. Barcelona, 1996.
12. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VI. Actes del VIè Simposi Internacional de 1996. Barcelona, 1997.
13. Jaume CODINA: *Contractes de matrimoni al delta del Llobregat*. Barcelona, 1997.
14. Maria Adela FARGAS PEÑARROCHA: *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent*. Barcelona, 1997.

Acta Notariorum Cataloniae

1. Laureà PAGAROLAS i SABATÉ: *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351*. Barcelona, 1991.
2. Pere PUIG i USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. Pere PUIG i USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. J. HERNANDO, J. FERNÁNDEZ, J. GÜNZBERG: *Liber examinationis notariorum civitatis Barchinone (1348-1386)*. Barcelona, 1992.
5. G. GONZALVO, M. C. COLL, O. SAMPRÓN: *El protocol del notari Pere de Folgueres (1338)*. Barcelona, 1996.

Llibres de Privilegis

1. Max TURULL i RUBINAT, Montserrat GARRABOU i PERES, Josep HERNANDO i DELGADO i Josep M. LLOBET i PORTELLA: *Llibre de Privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona, 1991.
2. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL, i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL, i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. Antoni MAYANS i PLUJÀ i XAVIER PUIGVERT i GURT: *Llibre de Privilegis d'Olot (1315-1702)*. Barcelona, 1995.
5. Marc TORRAS i SERRA: *Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*. Barcelona, 1996.

6. G. GONZALVO, J. HERNANDO, F. SABATÉ, M. TURULL i P. VERDÉS: *Els llibres de privilegis de Tàrraga (1058-1473)* Barcelona, 1997.

Diplomatariis

1. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum I. Barcelona, 1993.
2. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum II. Barcelona, 1993.
3. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum I. Barcelona, 1993.
4. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum II. Barcelona, 1993.
5. Maria PARDO I SABARTÉS: *Mensa episcopal de Barcelona (878-1299)*. Barcelona, 1994.
6. Albert BENET I CLARÀ: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (segles IX-X)*. Barcelona, 1994.
7. Esteve PRUENCA I BAYONA: *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*. Barcelona, 1995.
8. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles X i XI*. Volum I. Barcelona, 1995.
9. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles X i XI*. Volum II. Barcelona, 1995.
10. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles X i XI*. Volum III. Barcelona, 1995.
11. Antoni VIRGILI: *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1062-1193)*. Barcelona, 1997.
12. Josep M. MARQUÈS: *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona, 1997.
13. Ramon MARTÍ: *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*. Barcelona, 1997.

